25.—

A. II
6171

آنقره
حقوق مكتبى

ایكنجى سنه

حقوق تاریخى درسلرى

پروفسورى
صدرى مقصودى

١٩٢٦ - ١٩٢٧ سنهٔ تدریسیه‌سنده تقریر ایدیلن
درس نوطلرى

١٩٢٦ - ١٩٢٧

« قدر » مطبعه‌سى

TÜRK TARİH KURUMU
KÜTÜPHANESİ

TÜRK TARİH KURUMU
KÜTÜPHANESİ

KAYIT No. 34454

YER No. A.II/6171

34454
A.II/6171

حقوق تاریخی

« حقوق تاریخنك موضوع ، غایه واهمیتی ، تاریخ انکشافی ؛ دور انتباهده حقوق وحقوق تاریخنه نظر؛ فرانسه‌ده ۱۶ نجی عصرده حقوقه نظرك تبدلی ؛ حقوق طبیعیه نظریه‌سی؛ حقوق تاریخی ومقاولهٔ اجتماعیه نظریه‌سی ؛ له‌پنیچ ومونته‌سکیونك حقوق تاریخنك انکشافنده روللری؛ بونلرك شاکردلری سته‌فان پوته‌ر وکوستاو هوغو ؛ تاریخی مکتبك حقوقه دائر نظریه‌لری؛ یه‌رینغك تاریخی مکتب نظریه‌لرینی تنقیدی » .

-۱-

حقوق تاریخنك موضوعی

حقوق مدنیت قادار اسکیدر . حقوق تاریخی مدنیتك تاریخیدر . حقوق مدنیتله برابر دوغار ، برابر نشوونما بولورومدنیتله برابر زائل اولور. هرحقوق سیسته‌می قواعد شکلنده تبلر ایتمش بر مدنیت‌در ؛ دیکر تعبیرله هرحقوق معین بردورده معین برجامعهٔ بشریه‌ده حاکم اولان اجتماعی ، روحی واقتصادی شرائطك محصولیدر . اونك ایچون حقوقك کچیردیکی صفحه‌لری تدقیق ایتمك مدنیتك دوره وشکللرینی اوکرنمکدر . یعنی بشریتك تعالی وتکامل تاریخنی اوکرنمکدر . عمومی تاریخ ماضیه کچمش جامعه‌لرك حیات اجتماعیه‌سنی واوزمانده‌کی انسانلرك مناسباتنی ، زمانك وقعه وحادثه‌لرینه استناداً احیا ایدر . حقوق تاریخی ، تاریخی جامعه‌لرك سویهٔ مدنیه‌سنی مناسبات اجتماعیه‌سنك شکلنی تاریخی جامعه‌لرك حیاتنی تنظیم ایدن قواعد اجتماعیه واسطه‌سیله تثبیت ایدر .

عمومی تاریخ ، بردورك بوتون حادثه‌لرینی ذکر ایدر. تاریخی برجامعه‌یی ذهنمزده یاشاتمق ، احیا ایتمك ایچون اوجامعه حیاتنك بوتون تفرعاتنه اهمیت عطف ایدر . حقوق تاریخی ایچون بوتون حادثه‌لرك اهمیتی یوقدر . بونلر بویوك برحادثه‌نك اوفاق عامللریدر.

حقوق تاریخی نقطهٔ نظردن بیوك حادثه، جامعه‌نك حیاتنی تنظیم ایدن قواعدك تبدلیدر. بوتبدلی تثبیت عمومی تاریخك یگانه غایه‌سی دکلدر؛ اونك ایچون عمومی تاریخ بوتبدلدن استطراداً بحث ایدر . حقوق تاریخی ایسه هرشیدن اول حقوقك تبدل وانکشافنی تدقیق ایدر ، تاریخی جامعه‌لر حیاتنده‌کی حقوقی انقلابی ، حقوقی تجددی ، حقوقی انکشافی تولید ایدن احوالی تدقیق ایدر .

بوایکی نوع تاریخدن هرایکیسی‌ده کچمش جامعه‌لرك شرائط حیاتنی احیا وتثبیت ایدرلر . هرایکیسنك موضوعی تاریخی جامعه‌لرك حیات اجتماعیه‌سیدر .

غایه‌لری ، تاریخی جامعه‌لرك مدنیتلرینی ، شرائط اجتماعیه‌لرینی ذهنمزده احیاایدرك بشریتك بوکونکی احوالنی اساسلی آکلامایی واستقبال ایچون نتیجه‌لر استنباط ایتمه‌یی تسهیل ایلمکدر .

حقوق تاریخی ایله عمومی تاریخ آراسنده غایه وموضوع جهتندن برفرق یوقدر . فقط برینك غایه‌سی دها شموللی‌در . دیکرینك معین ومحدوددر . عمومی تاریخ ایچون حقوقی نتیجه‌لر تولید ایتمه‌ین حادثه‌لرده مهمدر. چونکه هرحادثه موضوع تدقیق اولان جامعه حیاتنك برجهتنی تنویر ایدر . حقوق تاریخی ایچون حقوقك انکشافنه مناسبتی اولمایان حادثه‌لرك اهمیتی تالیدر . بوایکی تاریخ آراسنده مناسبت عموم وخصوصدر .

بوایکی تاریخ آراسنده ساحهٔ تدقیقك شمولی نقطهٔ نظردن اولان فرقدن باشقه‌برده اصول تدقیق « مه‌تود » جهتندن فرق واردر . عمومی تاریخ بر جامعه حیاتنده انقلاب وتبدلی موجب اولان احوالی تدقیق وتعریفدن صکره بوانقلابه کچر . حقوق تاریخی برجامعه‌نك اجتماعی حیاتنده وقوعه کلن انقلاب وتبدلك نتیجه‌سنده وجوده کلن آثار حقوقیه‌یی تدقیقدن صوکرا بوحقوقی تبدلك عامللرینه انتقال ایدر . مثلا: عمومی تاریخ ایچون فرانسه اختلالی ، اون آلتنجی لوئی ، ماری آنتوانت ، میرابو ، روبه‌سپیه‌ر ، مونتانیار ، ژیروندەن ، قلوبلره، مارات ، سلامت عمومیه قومیته‌سی، ئه‌شافوت، جمعیتلر، ناپولیون، قونسولات وسائره‌دن عبارتدر. حقوق تاریخی ایچون فرانسز اختلالی فرانسه‌نك ١٧٨٩ دن صوکره قبول ایتدیکی قانون اساسیلردر وناپولیون مجله‌سیدر .

ایکی نوع تاریخ آراسنده فرقلر بونلردر . بوفرقلردن حقوق تاریخی ، حقوقه طوغرودن طوغرویه مناسبتی اولمایان احوال وعوامل تاریخیه‌یی اهمال ایدییور ظن اولونمامالیدر . بالعکس حقوق تاریخی‌ده کیتدکجه دائرهٔ تدقیقاتنی توسیع ایتمکده‌در . حقوقك

تبدلنه طوغرودن طوغرویه اولمایوبده اوزاقدن تأثیری اولان تاریخی عامللرەده حقوق تاریخی کیتدکجه دها زیاده اهمیت ویرمکده‌در . فقط بوتون بو عامللره حقوق تاریخنك مناسبتی حقوقك تبدل وانکشافنه تأثیرلری نقطهٔ نظرندندر .

حقوق تاریخی عمومی تاریخك برجزئیدر . حتی دییه‌بیلیرزکه حقوق تاریخی عمومی تاریخك مجمل و کثیف برشکلیدر . حقوق تاریخی علی العاده برعلم تاریخنه قیاس ایدلمه‌ملیدر . مثلا : طب تاریخنك اهمیتی حقوق تاریخنك اهمیتیله قیاس ایدیله‌مز . چونکه حقوق طب کبی برعلم اولمغله برابر عینی زمانده فعالیت بدنیه وحیات اجتماعیه‌نك هرساحه‌سنه تماس ایدن قواعددن عبارتدر . حقوقك برجامعهٔ بشریه حیاتنك بوتون تظاهراتنه علاقه‌سی واردر . اونك ایچون حقوق تاریخی عمومی تاریخك داها مجرد فقط داها مضبوط داها کثیف منطقی برشکلدر دییه‌بیلیرز .

- ٢ -

دور انتباهده حقوق تاریخنه نظر

حقوق تاریخندن بحثه کیرشمه‌دن اول بوعلمك تاریخ انکشافنی خلاصه ایتمك لازمدر.

افندیلر : حقوق تاریخی بالنسبه یکی برعلمدر . نه قرون اولی‌ده نه‌ده قرون وسطی‌ده حقوق تاریخی بر علم شکلنی آلمه‌مشدی . قرون وسطی عالملری ، اسکی یونانلیلر واسکی رومالیلردن قالمه آثار فکریه‌یی الی الابد اوحالده قالاجق نمونه‌لر کبی تلقی ایدرلردی . قرون وسطی عالملری ایچون یونانلیلرك فلسفه‌سی ، رومالیلرك حقوقی ابدیت ایچون تبلر ایتمش حقیقتلردی ؛ عقل بشرك بونلر فوقنده فلسفه وحقوق ایجادایده‌بیله‌جکلرینی دوشونمه‌زلردی .

دور انتباه متفکرلری بویوك برجسارتله بونظرك طوغرو نظر اولمادیغنی ایلری سوردیلر . یونانك فلسفی فکرلری ، رومانك حقوق تلقیلری بشریتك انکشافنك آنجق بردوره ، برسویه‌سنی افاده ایتدیکنی ، بشریتك آتیده‌کی انکشافنه برحدود تعیین ایتمك ممکن اولمادیغنی ، بشریتك تکامل وترقی‌سی نسبتنده فلسفه وحقوق دخی دائما انکشاف ایده‌جکنی اعلان ایتدیلر . بوفکر اولا لسانیات وفلسفه علماسی آراسنده انتشار ایتدی . صوکره حقوق علماسنه‌ده سرایت ایتدی . حقوقشناسلرده اوزمانه قادار ابدی برحقوق سیستمه‌سی کبی تلقی ایتدیکلری وبوتون عصرلرده بوتون ملتلره قابل تطبیق فرض ایتدکلری روما حقوقنه نظرلرینی دکیشدیردیلر . بوروما حقوقنك معین بردورك ، معین شرائط

اجتماعیه‌نك معین برذهنیتك محصولی اولدیغنی حس وادراك ایتدیلر. روماحقوقی یوكسك برحقوق سیستمه‌میدر. برچوق ملت ایچون بوحقوق برنمونه اولمشدر. فقط روما حقوقی بومثبت وصفلرینه رغماً بشریتك حقوق بابنده صوك سوزی دكلدر. ایشته بوفكر بر دفعه وضوح وصراحتله افاده اولندیقدن صوكره متفكر حقوقشناسلر ذهننده مهم بر سؤال دوغدی: بوروما حقوقنك اساسلرینی، پرنسیبلرینی وجوده كتیرن احوال وشرائط نه‌دن عبارت ایدی؟ دیكر تعبیرله روما حقوقی نه كبی احوال وشرائط ایچنده دوغدی ونه كبی عامللرك تأثیری آلتنده انكشاف ایتدی؟ بوسؤاللر وضع ایدیلیر ایدلمز حقوقشناسلر ایچون برحقیقت توضح ایتدی. اوده شودر، برحقوقك ناصل تأسس وناصل انكشاف ایتدیكنی آكلامق ایچون اوحقوقی تولید ایدن شرائط وعواملی واوحقوقك یاشادیغی محیطی اوكرنمك لازمدر. تعبیر دیكرله حقوقی تاریخ نقطهٔ نظرندن تدقیق لازمدر. مثلا: روما حقوقنی آكلامق ایچون I برطرفدن اون ایكی لوحه قانونلرندن، ژوستینیه‌نك مجله‌سنك تدوینه قادار روما حقوقنك كچیردیكی تحوللری تدقیق ایتمك لزومی دیكر II طرفدن روما حقوقنك یاشادیغی محیطك سیاسی تشكیلاتنی اقتصادی واجتماعی شرائطنی واومحیطده حاكم اولان مفكوره‌لری اوكرنمك ضرورتی تصدیق ایدلدی. بوندن صكره حقوق تاریخی ایكی استقامتده تدقیق ایدلمكه باشلاندی.

(١) موضوع قانونلرك تاریخی.

(٢) قانونلری تولید ایدن عامللرك تاریخی.

حقوق بابنده بوتجدد جریانی برنجی دفعه فرانسه‌ده ظهور ایتدی. فرانسه‌ده بو حركتك بویوك ممثللری كویاس «cujas» (١٥٢٢ - ١٥٩٦) ودونو «Donneau» (١٥٢٧-١٥٩١) اولمشدر. فرانسه‌دن بوجریان آلمانیایه كچدی. آلمانیاده XYIII نجی عصرده حقوق تاریخی بویوك برانكشاف كوستردی. حقوق تاریخی بوتون آلمانیا دارالفنونلرنده تدریس ایدلمكه باشلادی. حقوق تاریخنه عائد پك چوق اثرلر یازیلدی. عینی عصرده آوروپاده بویوك دولتلر تأسس ایتدی؛ بودولتلرك تشكلی نتیجه‌سنده هر ملت كندیسنك ملی حقوقی تدوین ایتمكه باشلادی. بوملی حقوقك ماضیسنی تدقیق ایچون روما حقوقنك تاریخنی اوكرنمكده مقبول ومستعمل اولان اصوللر تطبیق ایدلمكه باشلادی. روما حقوقندن باشقه هرملتده برملی حقوق احیا ایدلدی. بوملی حقوق تاریخی‌ده ایكی نقطهٔ نظردن تنویر ایدلدی. بوتون دارالفنونلرده روما حقوقی تاریخنه

XVI

متوازیا ملی حقوق تاریخی تدریس ایدلمکه باشلاندی. عینی عصرده حقوق تاریخی علمیله برابر حقوق ساحه‌سنده یکی برعلمی جریان ظهور ایتدی. بوجریانه (حقوق طبیعیه) نظریه‌سی اسمنی ویردیلر. بونظریه‌نك خلاصه‌سی شوندن عبارتدر :

-٣-

طبیعی حقوق نظریه‌سی

طبیعی حقوق نظریه‌سی طرفدارلرینك فكرینه كوره روما حقوقی و بوتون موضوع حقوقلك فوقنده بوتون بشریتك حیاتنه تطبیق اولنه‌بیله‌جك طبیعی ایده‌آل برحقوق واردر. بوتون موضوع حقوقلر بونظری حقوقك یوكسك اساسلرندن الهام آلمق صورتیله وضع ایدلمش حقوقدر. بویوكسك حقوقی اساسلر طبیعتده موجوددر. طبع سلیم صاحبی منور شخصلر هرهانكی برحقوقی وضعیت ایچون نه‌كی قاعده تطبیق ایتمك لازم اولاجغنی حس و كشف ایتمكده مشكلات چكمزلر؛ چونكه بوحقوقی قواعد طبیعتده موجوددر. بوقواعد طبیعی قاعده‌لردر. بوطبیعی قاعده‌لرك هیئت مجموعه‌سی‌ده (طبیعی حقوقی) تشكیل ایدیور. حقوق طبیعیه طرفدارلری بوحقوقك مدون، محرر برحقوق اولدیغنی ادعا ایتمیورلردی. فقط تثبیت وتدوین ایدیله‌بیله‌جكنه، تدوین ایدلدیكی تقدیرده بوتون موضوع حقوقدن یوكسك، هپسندن مكمل، بوتون بنی بشرایچون عمومی وهرملته قابل تطبیق برحقوق اولابیله‌جكنه اعتقاد ایدرلردی. بونظریه‌نك طرفدارلری ایچون حقوق طبیعیه‌نك قواعدینی كشف وتثبیته چالیشمق، موضوع حقوقك تاریخنی اوكرنمه‌یه مرجح ایدی. حقوق طبیعیه مكتبی، حقوق تاریخنك اهمیتنی انكار ایدیوردی. چونكه اونلره كوره بوتون موضوع حقوق طبیعیه قوانینی بیله‌مه‌مكدن متولد حقوقی ضلالت نمونه‌لرندن باشقه برشی دكلدر. اون آلتنجی بالخاصه اون یدنجی عصرلرده (حقوق طبیعیه نظریه‌سی) عادتا بوتون حقوقشناسلر طرفندن قبول ایدلمش برنظریه ایدی. حقوق طبیعیه‌نك وجودینه اعتقاد بو نظریه‌نك بودورده‌كی شهرت واعتباری اون سكزنجی عصرده حقوق تاریخنك انكشافنه مانع اولدی.

حقوق طبیعیه نظریه‌سی دوغری بر نظریه دكلدر. واقعا حقوق ساحه‌سنده بوتون عصرلرده بوتون ملتلر ایچون قابل تطبیق ابدی اساسلر واردر. فقط بواساسلر پك

محدوددر . بوتون عصرلر ایچون بوتون ملتلر ایچون ، هرهانكی برجامعه‌نك حقوقی حیاتنی تنظیم ایچون موضوع حقوق شكلنی آلابیله‌جك طبیعی قواعد یوقدر و اولماسی‌ده ممكن دكلدر . بشری جامعه‌لرده مناسبات اجتماعیه ، مدنیتك انكشافی ، ملتلرك ترقیسی ، شرائط طبیعیه واقتصادیه‌نك تحولی نسبتنده دائما ده‌كیشیر . بشری واجتماعی حادثه‌لر وصف ممیزی متمادیاً تحول ایتمكدر . متمادیاً تحوله معروض اولان مناسبتلری تنظیم ایچون نصل ابدی لایتغیر قانونلر وضع ایدیله‌بیلیر ؟ ابدی ولایتبدل برحقوق وجودینی تصور ایتمك ، بشریتك تاریخ انكشافنی و بونك قوانینی بیلمه‌مكدن متولد برفكری خطادر .

حقوق طبیعیه نظریه‌سی طرفدارلرینك اساساً حقوق تاریخنك اهمیتنی تصدیق ایتمه‌ملرینه رغماً حقوق طبیعیه مكتبنك حقوق تاریخنك انكشافنه خدمتی‌ده اولمشدر . حقوق طبیعیه طرفدارلرینك اساس فكرلرندن بری ، بشری جامعه‌لرك تشكلنك برمقاوله‌یه مستند اولماسیدر . بوفكره كوره انسانلر بدایتده طبیعی حالده منفرداً یاشامشلر ، صوكره معین بر زمانده جامعه تشكیلنه قرار ویرمشلر و برمقاوله عقد ایده‌رك جامعه‌یه داخل اولمشلردر .

بومقاولهٔ اجتماعیه فكری حقوق طبیعیه مكتبنك بویوك ممثللرینك فكرلرنده آنجق فورمولدن «صك علمدن» عبارت ایدی . مقاولهٔ اجتماعیه‌دن بحث ایدن بویوك متفكرلر فی الحقیقه جامعه‌لرك تشكلی ابتداسنده بوكبی برمقاوله عقد اولونمش اولدیغنه اعتقاد ایتمیورلردی . فقط جامعه تشكیلندن اول برطبیعی دور اولدیغنه ، متشكل جامعه‌لره ، طبیعی مناسبات دوری سبقت ایتمش اولدیغنه اعتقاد بونلرده‌ده عام ایدی . حقوق طبیعیه ومقاولهٔ اجتماعیه طرفدارلرینك ایكنجی درجه‌ده‌كی ممثللری بونظریه‌یی برفرض اولارق تلقی ایتمیورلردی . حقیقتاً معین بردورده برملتده بویله برمقاوله عقد ایدلمش اولدیغنه اینانیورلردی . بو اعتقاد حقوق طبیعیه طرفدارلرندن بی بشر ایچنده هانكی دورده وهانكی ملتده برنجی دفعه مقاولهٔ اجتماعیه عقد ایدلمش اولدیغی ، جامعه تشكیلندن اولكی انسانلرك طبیعی حاللری ومناسبتلری نه شكلده اولدیغنی اوكرنمك آرزوسنی تولید ایتدی . بونك ایچون موجود حقوق سیستمه‌لرینك تاریخ تأسسنی بیلمك لازمدی . بو صورتله حقوق طبیعیه طرفدارلری ابتداده اهمیتنی انكار ایتدكلری حقوق تاریخنی اوكرنمكه مجبور اولدیلر .

اون سكزنجی عصرده فرانسه‌ده آلمانیاده حقوق طبیعیه طرفدارلری حقوق تاریخنه عائد برچوق اثرلر یازدیلر .

« لایبنیچك » حقوق تاریخنه خدمتی

حقوق تاریخنك انكشافنده آلمان فیلوسوفلرندن لایبنیچ Leibniz (١٦٤٦-١٧١٦) ایله فرانسز متفكرلرندن مونته‌سكیونك خدمتلری آیریجه ذكر ایدلمكه شایاندر .

لایبنیچه كوره، تاریخ ، بشریتك تابع اولدیغی بر متمادی حركت قانونینك نتیجه‌سیدر. بوكون ماضینك نتیجه‌سی ، آتی ده حالك محصولی اولاجقدر . اونك ایچون لایبنیچ تاریخی ، حال وماضی آكلامق ، استقبالی تقریباً تعیین ایتمك ایچون بر واسطه كبی تلقی ایدییوردی. بو بویوك فیلسوف بالاخره قانون تكامل(Evolution) نامیله معلوم قانونی حس ایتمشدر . اسمنی وضع ایتمدیكی حالده بوقانونك اساسنی تماماً قاورامش اولدیغی آكلاشیلیور .

لایبنیچ تاریخ عمومیه عائد نظرینی حقوق تاریخنه‌ده تطبیق ایتدی . حقوق تاریخی تدقیق خصوصنه لایبنیچ فوق العاده اهمیت ویریوردی. حقوق تاریخی تدقیق ایچون غایت واسع بر پروغرام تثبیت ایتدی. فیلسوفك بو مسئله‌یه دائر فكرلری (حقوقی تدقیق وتدریس حقنده یكی اصول(Nova methodus discendae docendaeque jurisprudentiae) نام اثرنده تثبیت ایدییور . (بو اثر برنجی دفعه ١٦٦٧ سنه‌سنده نشر اولونمشدر) بو اثرنده لایبنیچ طبیعی حقوق موضوع حقوقدن باشقه حقوق تاریخنك ده تدقیق وتدریس ایدلمسی لزومندن بحث ایدییور. لایبنیچه كوره حقوق تاریخنك وظیفه‌سی مختلف قانونلرك، مختلف عرفی وموضوع حقوقلرك زماناً تعاقبنی مه‌قانیك بر صورتده قید وتعییندن عبارت اولمایوب على العموم حقوقی مؤسسه‌لرك، حقوقك انكشافنی تدقیق ایتمكدن عبارت اولمالیدر.

لایبنیچ حقوقی تاریخی ایكی قسمه تقسیم ایدییور : ١) حقوقك داخلی تاریخی. بو قسم قانونلرك تاریخندن عبارتدر. بو تاریخ قانونلرك زمان تأسیسندن ، قانونی وضع ویا تكلیف ایدن شخصلرك اسملرندن ، قانونك آلندیغی منبعلردن ، بو قانونی وضع ایتمكه سائق اولان اسباب ظاهریه‌دن وتاریخ نشرندن بحث ایدر . ٢) حقوقك خارجی تاریخیدر . حقوق تاریخنك بو قسمی دوغریدن دوغری‌یه قانونلرك تاریخندن، قانونلرك تكوننده، حقیقی عامل اولان اسباب خارجیه وعوامل اجتماعیه‌دن بحث ایدر،

دیکر تعبیرله حقوقك انکشافنی تولید ایدن اسباب تاریخیه، عوامل اقتصادیه و اجتماعیه‌دن بحث ایدر . لاپینیچه کوره بو حقوقك خارجی تاریخی حقوقك انکشافنی آکلامق (Adintelli-gendum) ایچون لازمدر . لاپینیچك فکرینی زمانمزده مستعمل اصطلاحله افاده ایدرسه‌ك : داخلی حقوق تاریخی، حقوقی وثیقه‌لر ؛ حقوقی منبعلر تاریخیدر منحصراً قانون و عرفلرك تحول و تعاقبندن بحث ایدر .

بو کونکی حقوق تاریخلرنده بو ایکی تاریخ برلشدیرلمشدر. لاپینیچك بو نظری حقوق طبیعیه نظریه‌سنك تماماً ضدی ایدی . چونکه لاپینیچ قانونلرك ، شرائط اجتماعیه‌نك محصولی اولدیغنی ایلری سوریوردی . اونك ایچوندرکه حقوق طبیعیه طرفدارلری لاپینیچك بو فکرینی تقدیر ایده‌مدیلر ، آکلایامادیلر . لاپینیچك فکرلرینك ظفر و رواجی ایچون بر عصر قادار زمان کچمه‌سی لازم اولدی . لاپینیچك حقوق تاریخنه عائد اثری بر عصر ظرفنده پك محدود عالملر طرفندن تقدیر ایدلدی . (١٧٤٨)ده وولف اسمنده مشهور المان عالمی لاپینیچك [حقوقی تدقیق و تدریس حقنده یکی اصول] نام اثرینی ایکنجی دفعه اولارق نشر ایتدی . بو دفعه افکار عمومیه لاپینیچك فکرلرینی آکلامق ایچون حاضرلانمش بولونیوردی. نشر اولنور اولونماز اثر بو دفعه اوروپانك علمی محافلنده بیوك بر فکری جریان تولید ایتدی .

بو اثرك ایکنجی دفعه نشری حقوق طبیعیه نظریه‌سنه بیوك بر ضربه اولدی . حقوق تاریخنك علمی وظیفه‌سنی تعیننده بو اثرك رولی بیوکدر. شایان دقتدرکه لاپینیچك بو اثرینك ایکنجی دفعه نشریله مشهور فرانسز فیلسوفی مونته‌سکیونك [روح القوانین] نام اثرینك ظهوری عینی سنه‌یه تصادف ایتدی .

٥

مونته‌سکیونك حقوقه نظری .

مونته‌سکیونك حقوقه نظری لاپینیچ تلقیسنك عادتا عینیدر . هر ایکیسی ایچونده حقوق، معین محیط ایچنده معین شرائط داخلنده تکون ایدن مناسبات بشریه‌یی تنظیم ایدن ، زمانك مکانك تحولیله تبدلی طبیعی اولان قواعددر .

فقط مونته‌سکیونك حقوق طبیعیه نظریه‌سنه قارشی قویدیغی فکر و اساسلرده داها بیوك بر وضوح و صراحت واردر . مونته‌سکیو (١٦٨٩ - ١٧٥٥) حقوقی تدقیق

بابنده بر مجدددر . مونته‌سکیویه قادار حقوق حقنده دوشونن ویازان عالملر فکرلرینی تأیید ایچون نظری مقدمه‌لره استناد ایدییورلردی . بو مقدمه‌لردن بریده بر حقوق طبیعیه‌نك وجودی ایدی . حالبوکه مونته‌سکیو برنجی دفعه اولارق بویوك بر جسارتله نظری فکرلری رد ایدییوردی ، بوتون محاکمه‌لرینی عصرنده‌کی ملتلرك یاخود تاریخده‌کی ملتلرك وموضوع قانونلرینه دائر الده ایتدیکی معلومات مثبته‌یه بنا ایدییوردی ؛ حقوقك، محیطلرك شرائط حیاتندن متولد اولدیغنی مثاللرله کوستریوردی. غیر متکامل موضوعات قانونیه‌لر، حقوق طبیعیه طرفدارلرینك ظن ایتدیکی کی عقلك عدم کفایتندن، ضلالتدن یاخود جهالتدن نشئت ایتمش اولمایوب ، انسانلرك اراده‌سی خارجنده شیئی عواملك ، محیطك طبیعی ، تاریخی واقتصادی شرائطك نتیجه‌سیدر دییوردی .

مونته‌سکیو : قانونلر ایله بر اولکه‌نك اقلیمنك، اراضیسنك اوصافی، جغرافی وضعیتی، اولکه‌نك بویوکلکی و کوچوکلکی، اهالینك طرز حیاتی ، دینی اعتقادی روحی تمایلاری نفوسك مقداری، آراسنده صیقی بر مناسبت واردر؛ قانونلر بوتون بوعواملك محصولیدر. قانونلرك بو عوامل خارجیه‌یه باغلیلغی بر ضرورتدر دییوردی .

بو صورتله حقوق طبیعیه طرفدارلرینك تثبیت ایتمك ایسته‌دکلری بوتون بنی بشر ایچون عمومی ، واحد وبوتون عصرلر ایچون قابل تطبیق برمجرد ، عقلی ، مطلق حقوق نظریه‌سی یرینه (متحول حقوق نظریه‌سی) اقامه ایدییور. اکر حقوق طبیعیه طرفدارلرینك نظریه‌سنه مطلقیت حقوق اساسی اسمنی ویررسه‌ك که ـ حقوق طبیعیه نظریه‌سنك کنهی بودر ـ مونته‌سکیو نظریه‌سنه (اضافیت حقوق) اسمنی ویرملی یز . مونته‌سکیویه کوره هر حقوق ظهور ایتدیکی محیط ایچون الك معقول بر حقوقدر . هیچ بر حقوق سیسته‌می جهالت و ضلالت محصولی دکلدر ، معین محیطك معین شرائطك منطقی وضروری بر محصولیدر .

«روح القوانین» مؤلفنك حقوق تاریخنه بویوك خدمتی، اضافیت حقوق اساسنی وضوح وصراحتله تعبیر و افاده ایتمش اولماسیدر . فقط مونته‌سکیو، اثرینك بوتون قسملرنده بو اساس فکرینه تمامیله صادق قالامامشدر . قانونلرك معین محیطك محصولی اولدیغنی استادانه اعلان واثبات ایتدیکی حالده ، واضع قانونك فنا قانونلری اصلاح ایده‌بیله‌جکنی، ایی واضع قانون محیطك تولید ایتدیکی فنا مؤسسه وقانونلر یرینه ایی مؤسسه‌لر اقامه وایی قانونلر وضع ایده‌بیله‌جکنی ایلری سوریورکه بو بر نوع تناقض تشکیل ایدر. وتناقضك

سبی قولای کشف ایدیله‌بیلیر. مونته‌سکیو حقوق حقنده دوشونن فلسفی وعلمی تدقیقات یاپان برفیلوسوف اولدیغی کبی عینی زمانده ترقی پرور برفرانسز وطنپروری ایدی. اودورده بر منور فرانسزك ۱۵ نجی لوئی اداره‌سنده‌کی سؤ استعماللری کورمه‌مك وبونلرك برطرف ایدلمه‌سنی ایسته‌مه‌مك امکانی یوقدی. فرانسه اختلالنی دوغوران اسبابك اك مهمی فرانسه قرالی ۱۵ نجی لوئی(۱۷۱۵ - ۱۷۷٤)دورینك عدالتسزلکی واداره‌ده‌کی سؤ استعماللری اولمشدر.

مونته‌سکیو انکلیز تشکیلات اساسیه‌سنك غایت حار بر طرفداری ایدی؛ انکلیزلرك پارلامنتو سیسته‌منی مونته‌سکیو، حریت شخصیه‌یی تأمین نقطهٔ نظرندن اك مکمل سیسته‌م اولارق تلقی ایدییوردی. اثرنده بر طرفدن قانونلر حقنده علمی وشیئی فکرلر تثبیت ایدییور، دیکر طرفدن‌ده بوتون اثریله انکلیزلرك اداره سیسته‌منك (حقوق عامه سینه‌سنك) اك مکمل سیسته‌م اولدیغنی قارئلره تلقین ایتمك ایستیوردی.

— ٦ —

کوتینکه‌ن مکتبی

لایپنیچ ومونته‌سکیونك اثرلری اون سکزنجی عصر حقوقشناسلرینك فکرینه بویوك برتأثیراجرا ایتدی. بو ایکی متفکرك تأثیری آلتنده آلمانیاده کوتینکه‌ن Goettingen مکتبی نامیله معروف بر حقوقشناس زمره‌سی ظهور ایتدی. بو مکتبك بویوك ممثللری (سته‌فان پوته‌ر S. Putter) و (کوستاو هوغو Gustave Hugo) در.

پوته‌ره کوره حقوق تاریخنك ایکی وظیفه‌سی واردر: ۱) قانونلرك تعاقبنی تثبیت وتعریف ایتمك، ۲) بو قانونلری تولید ایدن احوالی تدقیق ایله‌مکدر. قانونلرك تعاقبنده نه کبی عامللرك رول اوینادیغی، مختلف عامللرك تأثیرلرینك درجه‌سنی تعیین ایتمك ایچون بوتون تاریخی ملتلرك حقوق تاریخی ایکی نقطهٔ نظردن اوکرنمك لازمدر.

هوغونك حقوق تاریخنده‌کی رولی ایسه لایپنیچك فکرلرینی نشر وتعمیمدن عبارتدر. هوغو نشر ایتدیکی مدنی حقوق مجموعه‌سنك (Civilistiscbe magasin) نك برنجی نومروسنده (۱۷۹۱) لایپنیچك حقوق تاریخنه عائد اثرینی آلمانجه‌یه ترجمه ایتمشدر. [اصلی لاتینجه یازلمشدی]

کوتینکه‌ن مکتبنك لایپنیچك فکرلرینی نشر وتعمیمده بویوك رولی اولمشدر.

- ۷ -

تاریخی مکتب

فرانسه اختلالندن اول فرانسه‌نك منور طبقه‌لرنده طبیعی حقوق مکتبك نشر ایتدیکی پره‌نسیپلر هر کس طرفندن قبول ایدلمش فکرلردی . « هر ساحه‌ده حقیقتلری کشف وادراك قوتیله موهوب اولان عقل بشر حقوق ساحه‌سنده‌ده حقیقتلری تعیینه مقتدردر. غیر مکمل موضوع حقوقلر واضع قانونلرك جهالت ، عقلی عدم انکشاف ویاخود قصدی فانقلردن متولد قواعددن عبارتدر . منور ومنکشف بشریتك حیاتنی تنظیم ایچون عقله موافق وعقلی محا کمه‌دن متولد قواعد وضع ایتمك لزومی طبیعیدر. طبع سلیم، عقل مستقیم هر ساحه‌ده دائما الك معقول الك منطقی والك حقانی قانون نه شکلده اولماسی لازم کله‌جکنی تعیین وتثبیت ایده‌بیلیر. بوکونکی بشریت بوتون حیاتنی وبوحیاتی تنظیم ایدن بوتون قواعدی عقل سلیمك کوستردیکی اساسلره توفیق ایتمکه مجبوردر. حقوق عقلی اولمالیدر . جامعه‌لرك حیاتنی تنظیم ایچون الهامی، اساسلری عقل سلیم منبعندن آلمالیدر. متمدن بشریت ایچون اسکیدن قالمه ناقص موضوع حقوقلر بر نمونه اولاماز .» دییورلردی . تعبیر آخرله فرانسه‌نك اختلال رجالی حقوق طبیعیه نظریه‌سنی قبول ایدیورلردی . بو خصوصده مونته‌سکیودن زیاده ژان‌ژاق روصو اثرلری تأثیری آلتنده بولونیورلردی . روصودن باشقه فرانسه اختلالك فکری مروجلری « أنسیقلوپه‌دیست » لرده حقوق طبیعیه وجودینه ضمناً قائل ایدیلیر .

فرانسه اختلالنك بوتون حقوقی ابداعاتی عقله مستنددر ؛ وحقوق طبیعیه وجودینه اعتقاددن متولددر. اختلال اوغلو ناپولیون تدوین ایتدیردیکی «قودسیویل» روحی جهتندن حقوق طبیعیه نظریه‌لرینك محصولی اولارق تلقی اولونابیلیر . فرانسه اختلالی نهایتنده ناپولیون فتوحاتی تولید ایتدی ؛ ناپولیون ضبط ایتدیکی اولکه‌لرده بو اختلال نظریه‌لرندن وعقلدن استنباط اولونان حقوقی تطبیق ایتمکه باشلادی .

ناپولیون طرفندن ضبط ایدلمش اولکه‌لرده‌کی ملتلر، فرانسه اختلالنك بوتون تشریعی فعالیتی محصوللرینی بالخاصه ناپولیون مجله‌سنی بر عقلی حقوق اوله‌رق وناپولیون فتوحاتی‌ده بو عقلی حقوقی جبراً بوتون ملتلرك حیاتنه تطبیق ایچون یاپیلان تشبثلر کبی تلقی ایدیورلردی. بو تلقی آلمانیاده بر فکری عکس الحرکت جریانی تولید ایتدی . منور آلمانلر طبیعی

وعقلی حقوق نامنه بوتون ملتلری کندیلرینه انقیاد ایتدیرمك ایسته‌ین فرانسزلرك فلسفی و حقوقی تلقیلرینه قارشی باشقه بر فلسفهٔ حقوق اقامه ایتدیلر . (١٨١٢) سنه‌سنده ناپولیونك روسیه‌ده‌کی مغلوبیتندن صوکره آلمانیا ایچون سیاسی اسارت تهلکه‌سی قالمامشدی فقط حرثی اسارت تهلکه‌سی فرانسه‌نك عقلی حقوقنك آلمانیاده انتشار ایتمه‌سی احتمالی بر طرف ایدلمه‌مشدی . فرانسه قانون مدنیسی امتیازلی صنفلری الغا ایتمشدی . وطنداشلرك مساواتی اساسنه مستند ایدی . عصرك بوتون متفکرلری طرفندن بو قانون مدنی زمانك عقل مکتوبی کبی تلقی اولونویوردی . بوتون ملتلر ایچون شایان قبول عد ایدیلیردی ناپولیون طرفندن ضبط ایدلمش آلمان ولایتلرنده بالفعل تطبیق اولونمشدی . آلمانیانك دیگر قسملرنده بلا اجبار قبول اولونمسی پك محتمل ایدی . (١٨١٤) سنه‌سنده حقوق طبیعیه نظریه‌سی طرفدارلرندن (تیبو Thibau) [آلمانیاده بر عمومی قانون مدنی ضرورتنه دائر Uber die nothwen digkeit einer allgemeinen burgerlichen Rechts für Deutschland] اسمیله بر اثر نشر ایتدی . بو اثرده تیبو آلمانیانك مختلف قسملرنده تطبیق اولونمقده اولان مختلف موضوع قانونلر یرینه بوتون آلمانیا ایچون عام بر قانون مدنی وجوده کتیره‌رك بوتون آلمانیایی حقوقاً توحید ایتمك لزومی ایلری سوریوردی . بو اثرك ظهوری آلمانیا متفکر حقوقشناسلری آره‌سنده بویوك بر تلاش تولید ایتدی . عقله مستند بر مجله وجوده کتیره‌رك آلمانیاده حقوقی توحید فکرینی گویا فرانسه‌نك ایجاد ایتدیکی عقلی حقوقی آلمانیایه قبول ایتدیرمك ایچون بر تشبث کبی تلقی ایتدیلر . چونکه عقله مستند عمومی بر قانوننامه یاپمق فی الحقیقه او دورده ناپولیون مجله‌سنك احتوا ایتدیکی اساسلری قبول ایتمکدن باشقه بر شی اولامایاجقدی . بو ایسه حرثاً فرانسه‌یه مغلوب اولمق دیمکدی .

آلمان منور وطنپرور عالملری بونی ایسته‌میوردی . آلمان بو زمرهٔ منورلرك ترجمان افکاری اولارق میدانه چیقان عالم ساوینی (Savgny) اولدی . تیبویه جواباً (بزم عصرمزك تشریع و حقوق ساحه‌سنده‌کی وظیفه‌سی Vom Beruf unserer Zeit für Gestzgebung und Reehtswissenschaft) اسمیله بر اثر نشر ایتدی . ١٨١٤ ده

ساوینی بوتون آلمانیا ایچون عام بر قانون مدنی تدوینینك لزوم و امکانی انکار ایدییوردی . بو فکرینی اثبات ایچون دلیل آرارکن ساوینی او وقته قادار تعبیر و افاده ایدلمه‌مش حقوق تاریخنه عائد بعض حقیقتلر کشف ایتمشدر . ساوینی بو اثرینك ظهوری

نتیجه‌سنده تاریخی مکتب نامیله معلوم حقوقی نظریه‌یی تاسیس ایتدی. ساوینی فکرلرینك تفصیلاتندن برنجی سنه درسلرنده بحث ایدلمشدر . بو نظریه‌نك خلاصه‌سی شوندن عبارتدر .

ابتدائی دورلرده حقوق ، ملتلرك موجودیت ملیه‌لرینك بیوك بر عنصریدر. ملتلرك لسانلری ، عرف وعادتلری . اجتماعی تشکیلاتلری نه درجه‌ده ملتك اساس عنصرلری ، عمده‌لری ایسه ملتك حقوقی ده عینی درجه‌ده ملتك موجودیتنه مربوطدر. ملتلرك لسانلری عرفلری وحقوقی بربرینه باغلیدر . بونلر عینی منبعدن نشئت ایدن محصوللردر . بونلرك هپسنك منبعی ملتك بوتون افرادینده مشترك اعتقاد مشترك قناعت و مشترك حسلردر . ملتك مشترك عمومی وجدانی و بر کلمه ایله ملی روحیدر . نه لسان ونه‌ده حقوق تصادفاً تأسس وتشکل ایتمش شیلر اولمایوب ملتك بوتون موجودیت روحیه‌سنه باغلیدرلر. حقوق بر خلقك روحیاتنه، سجایای ملیه‌سنه باغلی اولدیغندن خلقك انکشاف روحیه‌سی نسبتنده انکشاف ایدر وخلقك زوالی ایله زائل اولور . هر ملتك حقوقی کندینه مخصوص بر روح ملینك اثریدر .

حقوقك تکامل وانکشافنده ساوینی اوچ دور تثبیت ایدیور .

١) برنجی دور: حقوقك بلا شعور انکشاف دوریدر. بو دورده بوتون افراد ملت سوقی صورتده بلا شعور مشترکاً حقوق ایجاد ایدیورلر حقوق بو دوره‌ده بوتون افراد ملتك عمومی وجداننده یاشیور . حقوقی قواعدك تکونی موجب اولان عوامل ملتك عمومی تمایللری، عادتلری، اعتنادلری، عمومی قناعتلریدر. حقوقك منبعی خلق روحیدر. (Volksgeist) خلقك کندینه مخصوص روحی موجودیتیدر. بو دورده حقوق شعورك مداخله وتأثیری خارجنده وجوده کلدیکندن بو دورك حقوقنه ساوینی (جبلی حقوق Naturliches Recht) اسمنی ویریور . بو جبلی حقوقی، طبیعی حقوقله التباس ایتدیرمه‌ملیدر . ساوینی قصداً (طبیعی حقوق Natur recht) تعبیرینی قوللانمامق ایچون بوراده جبلی حقوق تعبیرینی قبول ایدیور. طبیعی حقوق یوقاریده ایضاح ایتدیکم وجهله عقلدن ، شعورلی محاکمه‌دن متولد صنعی بر حقوقدر . جبلی حقوق ، محاکمه‌سز ، بلا شعور بر ملتك وجدان ملیسندن نبعان ایدن قواعددر. ملتلرك بو جبلی حقوقی خفی عوامل روحیه‌نك تدریجی ، ساکن آهنکدار تأثیری آلتنده انکشاف ایدر . (Durchinnere still wirkende kraefte) ایکنجی دور :

ايكنجی دور :

٢) بو دور شعورك مداخلەسی دوريدر . ملتلرك مدنی سويەلرينك تعاليسی حيات اجتماعيەنك تكاملی نتيجەسنده ، جبلی حقوقه بر علمی ، صناعی (Technisch) عنصر انضمام ايديور و حقوق علمی بر شكل آليور . حقوقك بو علمی عنصرينی آكلامق ، علميلشمش حقوقی حياته تطبيق ايتمك ايچون علم و اختصاصه لزوم حس ايديليور . تعبير آخرله : حقوقك علميلشمسی ، عالم ، متخصص حقوقشناسلرك ظهورينی استلزام ايديور . بو دورده حقوق ايكی ساحەده انكشاف ايديور . I . بر طرفدن خلقك وجدان وحيات عمليەسنده انكشاف ؛ II . ديكر طرفدن متخصص حقوقشناسلرك قرارلرنده عالملرك اثرلرنده تكامل وانكشافدر. حقوقشناس وعالملرك حقوقك انكشافندەكی روللری ساوينی‌يه كوره حقوقك اصل منبعی خلق وجدانی ، خلقك روحی اولديغنه دائر ايلری سورولمش نظريەيی ابطال ايتميور . چونكه حقوقشناسلر و عالملر ، يكی حقوقی اساسلر يكی قواعد وضع ايتمكله خلق وجدانده منبعی اولمايان بر شيلر ايجاد ايتميورلر ، عالم و حقوقشناسلرك رولی خلقك تمايلات حقوقيەسنك ترجمانی اولمقدن باشقه برشی دكلدر . حقوقشناسلر علم و اختصاصلری سايەسنده خلقك وجداننده مبهم صورتده موجود فقط تعيين ايدلمەمش حقوقی ميل وطلبلرينی كشف ايديورلر وبو ميللری وضوح وصراحتله تعبير وافاده ايديورلر . فی‌الحقيقه خلق وجداننن نبعان ايدن قواعد حقوقيەيه برعلمی شكل و صراحت بخش ايديورلر . حقوق علمينك وظيفەسی خلق وجداننن آلنمش مواد حقوقيەيی تعبيروتنظيم ايدرك علمی حقوقی مفهوملر ياراتمقدر. حقوقك بودوردەكی تكاملی حقوقك تزهر ، چيچك آچمه دوريدر ، بوندن صوكره ميوه دوری كلەجكدر .

اوچنجی دور :

٣) حقوقك بو صورتله حقوقشناسلر طرفندن ايشلەنمەسی دوری ختام بولدقدن صوكره ، حقوق حياتنده اوچنجی دور باشليور . بو تدوين دوريدر . بوتون خلقك اشتراكی ، حقوقشناسلرك علمی خدمتلری سايەسنده تماماً انكشاف ايتمش حقوقی قاعده واساسلر بو دورده علمی ومنطقی بر صورتده تنظيم وترتيب ايديلير . ملتك او وقتە قدر متعدد قانون متنلرنده طاغلمس حقوقی مكتسبات طوپلانەرق بر كتاب شكلنده تحرير ايديلير . تعبير آخرله حقوق تدوين ايديلير ، مدون قانون‌نامەلر وجوده كتيريلير . بوكا آوروپا لسانلرنده (Codification) ديرلر . مدون حقوق كتابلرينەده (Codex ياخود قود) مجله ديرلر . بزده مجله كلمەسی معين بر قانونامەيه علم اولديغندن بز مجله يرينه

(قانون نامه) اصطلاحنی قوللانه جغز . قانوننامه‌لر تدوینی بر ملتك حقوقی انکشافنك صوك صفحه‌سیدر. حقوقی بر آغاجه تشبیح ایدرسه‌ك، قانون نامه‌لر بو اغاجك میوه‌لریدر.

ساوینی‌یه کوره بوتون مکمل حقوق سیستمه‌لری بواوچ صفحهٔ انکشافدن کچمه‌لیدر روما حقوقی بودورلردن کچمشدر . ۱۳ نجی عصردن اعتباراً آلمان خلقنك تدریجاً روما حقوقنی قبول اتمه‌سی یوزندن آلمان حقوقنك طبیعی انکشافی دوردورلمشدر . اونك ایچون آلمان حقوقی داها ۱۸ نجی عصرده تدوین دورینه کلمه‌مشدر . آلمان حقوقنی تدوینه باشلامادن اول اونك تاریخی او کرنمك ، یعنی اوحقوقی تولید ایدن عواملی تاریخ نقطهٔ نظرندن تدقیق ایتمك لازمدر . داها بوتدقیقات اتمام وا کمال ایدلمه‌مشدر . آلمان حقوقنده حقوقك ، حقوقشناسلر طرفندن اشله‌نمه‌سی دوری بیتمه‌مشدر . اونك ایچون آلمان حقوقنی شمدیلك تدوین ایتمکدن اجتناب ایتمه‌لیدر ؛ چونکه تماميله ایشله‌نمه‌مش برحقوقی تدوین حقوقك طبیعی انکشافنه مانعدر . اونلر بر ملتك ساحه‌سنده‌کی ایجاد قوتنك صوك نمونه تظاهریدر. ساوینی حقوقك منشأی حقنده‌کی مختلف نظریه‌لری ایکی زمره‌یه تفریق ایدییور . برنجیسی ، کندی نظریه‌سیدر . ساوینی بوکا (حقوقه برنظر) اسمنی ویرییور . کندی نظریه‌سندن بشقه بوتون نظریه‌لره (غیرتاریخی نظر) اسمنی ویرییور. غیر تاریخی نظر اصحابنك فکرینه کوره ، حقوق ایله تاریخ اراسنده صیقی برمناسبت یوقدر. اونلره کوره تاریخ اخلاقی وسیاسی مثاللر مجموعه‌سندن عبارتدر. بومثاللردن بوکونکی بشریت استفاده ایده‌بیلیر . فقط تاریخك مثال عبرت اولمقدن باشقه رولی یوقدر .

ساوینی‌نك تأسیس ایتدیکی تاریخی مکتبك فکرینه کوره ، بشریت ایچون تاریخك فوق العاده مهم رولی واردر . بوتون انسانلر بربرینه صیقی برصورتده باغلیدر . مستقل تلقی اولونان فردلر برکلك لایتجزی جزلریدر . فرد عائله‌نك جزئیدر ، عائله خلقك ویاخود دولتك جزئیدر . بر خلقك تاریخی حیاتنده هردور ، اوندن اولکی دورلرك دوام وانکشافیدر ، بوتون تاریخی حیاتنك بر جزئیدر . برملتك بر دورهٔ تاریخیه‌سی باشقه دورلرینه مناسبتنی اعتباره آلمقسزین آ کلاشیلاماز . هرخلق تاریخی بر دورده ؛ کچن دورلردن قالمه ارثی ، تاریخی میراثله یاشار . برخلقك معین بر دورده‌کی اجتماعی حیاتنده حاکم اولان اساسلره اوخلقك کچمش دورلردن قالمه ، ارثاً انتقال ایدن معنوی مکتسبات تاریخیه‌در . بوتاریخی میراث ملی حیاتك هرساحه‌سنده حاکمدر ؛ وبو ارثی ، تاریخی عامللرك حاکمیتی ضروریدر . بونی ملتك بطن حاضری، کندی اراده‌سیله آزاد

ایده‌من . بونلر شخصلرك فردی اراده‌سیله وجوده کلمش دکلدر . برکل اولان خلقك طبیعی نشوونماسی سایه‌سنده حصوله کلمش تاریخی عنصرلردر . متمادیاً انکشاف ایدن بر ملتك موجودیت ملیه‌سنك محصولی وثمره‌سیدر. برملت ایچون علی العموم بوتون بشریت ایچون ، دوری حاضری آکلامق ایچون مطلقا ملت ویاخود اوبشریتك ادوار سابقه‌سنی، بودوره‌کی محصولات تاریخیه‌سنی اوکرنمك لازمدر . چونکه بوکونه حاکم اولان ، تاریخی ماضیدر : برملتك بوکونکی حقوقنی آکلامق ایچون اوملتك حقوقنك کچیردیکی تاریخی تبدللری اوکرنمك وبوتبدللری تولید ایدن بوتون احوالی تثبیت ایتمك لازمدر. حقوقه غیر تاریخی نظرلر، حقوق طبیعیه نظریه‌لرندن اون سکزنجی عصرده عقلیت تمایلنك غلبه‌سندن متولد نظریه‌لردر . بونظریه‌لر تاریخه ، بشریتك قوانین انکشافنه عدم وقوف محصولیدر . بواون سکزنجی عصر متفکرلرینك ضلالت وخودبینلکلرینك نتیجه‌سیدر. بوضلالت بشریتك انکشافنی تاریخی کوریش فقداننده نشأت ایدر .

تاریخی مکتب ایچون حقوق نه طبیعیدر ونه‌ده عقل ، محاکمه محصولیدر . حقوق ، برنجی دوره‌ده برملتك معشری دهاسنك محصولیدر. ایکنجی دوره‌ده بوبلاشعور ایجاده شعوری حقوقشناسلردن فعالیتی انضمام ایدر. بوفعالیت فی الحقیقه خلق ایجادات حقوقیه‌سی تنظیمدن عبارتدر . حقوق نه طبیعیدر ، نه عقلی . حقوق ، ملی ، معشری وتاریخی بر محصولدر . ساوینی بو فکرلرینی نشر وتعمیم ایچون (تاریخی علم حقوق مجموعه‌سی Zeitschrift für geshtlich rechts wissenschaft) نامی آلتنده برمجموعه وجوده کتیردی واطرافنه برچوق کنج حقوقشناسلر طوپلادی . ساوینی‌نك فکرلرینه اشتراك ایدن حقوق عالملرینه (تاریخی مکتب) اسمی ویرلدی. ساوینی‌نك شاکردلری آره‌سنده الك مشهوری (بوقتا ـ Puchta) در . تاریخی مکتبك حقوق تاریخنده رولی بویوکدر. بوکونه قادار تاریخی مکتب برچوق عالملرك فکرلرینه تأثیرنی اجرا ایتمکده‌در. طبیعی حقوق نظریه‌سنه جدی ضربه بومکتب طرفندن اندرلمشدر .

تاریخی مکتبك نظریه‌سی حقنده نه دوشونه‌لیز؟ بوخصوصده برفکر سرد ایتمکدن اول بونظریه‌نك اساس عنصرلرینی تثبیت ایده‌لم :

(١) بومکتبه کوره هرحقوقك اوچ تکامل صفحه‌سی واردر .

(٢) حقوقك انکشافیله ملتك تاریخی آراسنده صیقی بر مناسبت موجوددر .

(٣) حقوقك اصل منشأنی خلقك وجدانیدر . حقوق بر لسان ، عادت وعرف کبی

بر ملتك كندينه مخصوص روحيته باغليدر . اونك ايچون هر ملتك حقوقى كنديته مخصوصدر. برملتك تاريخى انكشافنك محصوليدر .

(٤) حقوقك انكشافى تدريجى، مطرد، ساكن وصلحيدر؛ مجادله ملتك طبيعى ومتمادى نشوونما سايه‌سنده حصوله كلير.

تاريخى مكتبك ايلرى سورديكى برنجى اساسى يعنى حقوقك تكامل دوره‌لرينه عائد فكر برحقيقتدر. بوكون بوقبول اولونمش برعلمى حقيقت كبى تلقى اولونور. فقط برنجى دورده بيله حقوق بوسبوتون شعورسز ، مجادله‌سز سكونتله انكشاف ايتميور . هكذا ايكنجى اساسى، يعنى حقوقك انكشافى ايله ملتك تاريخى آراسنده صيقى مناسبت موجود اولديغنه دائر فكرده طوغريدر . بوده مقبول واسكيدن معلوم بر حقيقتدر . بو حقيقت لا پنيچ ومونته‌سكيو طرفندن سويلەنمش ايدى. تاريخى مكتبك بوايكى فكردن باشقه اساسلرى، اون‌دوقوزنجى عصرك صوك‌نصفنده ياپيلان تنقيدلره مقاومت ايده‌مدى. ساوينى وشاكردلرينك بو فكرلرى تاريخه مستند اولمايان نظرى فكرلر اولديغى اثبات ايدلدى .

اون طقوزنجى عصرده آوروپاده بشريتك طرز تفكرنده بويوك بر انقلاب حصوله كلدى .

فرانسه‌ده اوكوست قونت (پوزيتيويزم) نامنده برفلسفه تأسيس ايتدى. اوكوست قونت اشيا وحادثه‌لرحقنده تجربه ومشاهده‌يه مستند اولمايان بوتون معلومات ومفهوملرى رد ايديوردى . انسان ايچون يكانه حقيقى علم يولى، تجربه ومشاهده ايدى. عقلى تجربه ومشاهده سايه‌سنده الده ايديلن حقيقتلر تنظيم واستعمال ايدلمه‌ليدر. علم آنجق تجربه ومشاهده ايله محاكمه قوتنى ايى تلقين سايه‌سنده ممكندر (Usage Bien combiné de l'observation et du raisonnament) . اشيا وحادثات حقنده تجربه ومشاهده ايتمكسزين بر حقيقت كشف ايتمك قوتندن محرومدر. ديبوردى.

اوكوست قونتك فلسفه‌سى آوروپاده بشريتك طرز تفكرنده بويوك بر تأثير اجرا ايتمشدر. آوروپاده علماً اثبات اولونمامش، نظرى مقدمه‌لره استناداً دوشونمك اعتباردن دوشدى . عقل حقيقتلرك منبعى دكل وآنجق حقيقتلرى بولمق ايچون بر آلت اولديغى قبول ايدلدى . عالملر بوتون علوم سايه‌سنده طبقى علوم طبيعيه‌ده قبول اولونمش تجربه

واستقرا ومشاهده‌یه استناد ایدرك دوشونمكه باشلادیلر. بوشكلده دوشونمكه (پوزیتیف) مثبت طرز تفكر اسمی ویریلیر.

بو فلسفی انقلابك بویوك عامللرنده ایكنجیسی، اكثر آوروپا مملكتلرنده وقوع بولان اختلاللردر. بو اختلاللرك عامللری سیاسی اولدیغی قادارده اقتصادیدر. قرون جدیده‌ده برنجی دفعه اولارق تاریخده اقتصادی عامل بارز برشكلده تظاهر ایدیوردی. اقتصادی عامللرك تاریخه تأثیری اولدیغی كبی متفكرلرك فلسفه‌لرینه‌ده بویوك برتأثیراجرا ایتدی. فكرلریكی بر استقامتده ایشله‌مكه باشلادی. بو اجتماعی اختلاللری تولید ایدن اقتصادی عامللری علمی برصورتده تدقیق لزومی حس ایدلدی. قارل ماقس نامنده بر آلمان (مادیت تاریخیه) اسمیله بر مادی فلسفه تأسیس ایتدی. مارقسك فلسفه‌سنی برقاچ كلمه ایله تلخیص ایتمك امكانی یوقدر. مارقسك اك مهم اساسی فكری شودر: مارقسك فكرینه كوره (بوتون اجتماعی بشری حادثه‌لرك اك بویوك عاملی اقتصادی عاملدر. بشریتك معنوی وروحی ایجاداتی بیله اقتصاد اوزرینه بنا ایدلمش شیلردر. حیات اجتماعیه‌ده بشریتی تحریك ایدن یگانه عامل مادی حیات ایچون وسائط تداركی وبونی تدارك ایچون مجادله‌دن عبارتدر. جامعه‌لرك حیاتی عامل اولان دینلر، مفكوره‌لر، فلسفه‌لر دكلدر. مادة یاشامق ایچون مجادله‌در. دین حقوق، فلسفه هپسی اقتصادی عاملك مختلف شكلده انعكاسندن باشقه برشی دكلدر.

برطرفدن اوكوست قونتك (پوزیتیویزم) فلسفه‌سی دیگر طرفدن مارقسك «تاریخی مادیت» فلسفه‌سی نتیجه‌سنده آوروپاده طرز تفكر دكیشدی. اون سكزنجی عصرده مقبول محاكمه اصوللری ترك ایدیلدیكی كبی بو عصرك اصول تفكرلرینك محصولی اولان برچوق شیلر اعتباردن دوشدی. یكی طرز تفكر حقوق ساحه‌سنده شوشكلده تجلی ایتدی:

(١) حقوق مستقل بر مؤسسه دكلدر. حقوق آنجق لسان، دین، عادت، روحی محصوللرله علاقه‌دار دكلدر. حقوق اجتماعی حیاتك بوتون حادثه‌لرینه باغلیدر. حقوق اعتقادات دینیه وفلسفیه كبی روحی عوامله باغلی اولمقدن زیاده اقتصادی عوامله مربوطدر.

(٢) شیمدی‌یه قدر حقوق بوتون مناسبات بشریه‌یی تنظیم ایتمشدر. بشریت حیاتنده شیمدی‌یه قادار حقوقاً تنظیم ایدلمه‌مش مناسبتلر واردر. بونلر جمله‌سندن زمره‌لر آراسنده‌كی اقتصادی تضاد مناسبتلری Antagonisme économique و اجتماعی قوتلر مجادله‌سی واردر.

(٣) حقوقی، تاریخ نقطهٔ نظرندن، تدقیقده یکانه اصول، مثبت حادثه‌لره (Faits) لره استناددر. مشاهده‌یه، تجربه‌یه استناد ایتمه‌ین فکرلر رد اولونمالیدر. حقوقه دائر تدقیقات علمیه‌ده نظری مقدمه‌لره مراجعت ایدلمه‌ملیدر .

— ٨ —

یه‌رینغك تاریخی مکتب نظریه‌لرینی تنقیدی وحقوقه عصرمزده‌کی نظر

تاریخی مکتب نظریه‌لرینی یوقارده‌کی اساسلره استناداً جدی برصورتده رد وتنقید ایدن آلمان متفکر وحقوقشناسلرندن «رودلف فون- یه‌رینغ- Rudolf von Ihéring» اولمشدر .

یه‌رینغ هرشیدن اول حقوقك ملتلرك کندیلرینه مخصوص ملی روحلرندن متولد بر محصول اولدیغنی رد وجرح ایتدی . حقوق سیستمه‌لری بر ملتدن دیکر ملته انتقال ایده‌بیلیورلر . هیچ بر حقوق وهیچ بر حقوقی مؤسسه بر ملته مخصوص دکلدر. اون اوچنجی عصردن اعتباراً تدریجی بر صورتده آلمان ملتی روما حقوقنی قبول ایتدی . عصرلرجه بو اجنبی حقوق آلمان ملتنك حقوقی اولارق یاشادی. بوحقوق حالبوکه قطعیاً آلمان ملیتنك روحندن نبعان ایتمه‌مشدی. بو اعتراضه ساوینی شویله جواب ویریوردی: واقعا روما حقوقنی قبول ایتمکله آلمانلرك حقوقی انکشافنی تصعیب ایتمشدر. فقط بو حقوق سیستمه‌سی آلمانلرك حقوق یاراتمق قوتنی سوندورمه‌مشدر ؛ حقوقك انکشافی بوسبوتون دورمامشدر . آلمانلرك حقوقی تکامللرینك استقامتی بوزولمامشدر . چونکه روما حقوقی طبیعی انتکشافك اوچ بالاسنه ایریشمش مستقل غایت مکمل بداعی برحقوق اولدیغی ایچون آلمانلرده حقوقك انکشافنه مانع اولمامشدر. برملتك روحندن تولدایتمش مستقل بر حقوق دیکر بر ملت حقوقنه مانع اولماز – دییوردی. روما حقوقنك آلمان حقوقنك انکشافنه مانع اولمادیغنه سبب اولارق روما حقوقنك معین برخلقك روحندن دوغمش ، مستقل انکشاف ایتمش اولدیغنی کوستریبوردی . (روما حقوقنك روحی – Geist des Romischen Rechts auf denverchidenen Stufin seiner Entwicklung) نام اثرنده یه‌رینغ، روما حقوقی، ساوینی‌نك ظن ایتدیکی کبی منحصراً

رومالیلرك حقوقی انکشافنك اثری اولمایوب متمادیاً مختلف اجنبی ملتلرك حقوقندن اقتباس طریقیله طوپلانمش قواعد مجموعی اولدیغنی جدی واساسلی دلیللره استناداً اثبات ایتدی.

ساوینی‌یه کوره حقوقی دوغوران معین برخلقك روحی ایدی. تاریخی بزه‌پك معلوم اولان روما حقوقنك تاریخ انکشافنه استناداً یه‌رینغ بونی ابطال ایتدی. حقوق برملتك روحنك محصولی دکلدر، حقوق ملی روحلرده مکنوز دکلدر. هر حقوقك واقعا برروحی (Geist) واردر . فقط بو روح حقوقك روحیدر . بر ملتك روحی دکلدر. بو روح پك چوق عواملدن منبعث بر روحدر . هیچ بر حقوق آنجق برملتك ایجادی دکلدر. بو حقوقك تکوننده اجنبی ملتلرك‌ده رولی واردر . حقوقك روحی اوحقوقك کندینه مخصوص سجیه‌وی اوصافیدر .

تاریخی مکتب ؛ حقوقك، شعورك مداخله‌سندن باشقه تدریجی وسا کن برصورتده انکشافنی ادعا ایدییوردی . حقوقك انکشافی ملتك روحنده مکنوز مستقل اساسلرك حقوقی مفهوملرك تدریجاً کسب وضوح ایتمه‌سندن عبارتدر، دییوردی.

یه‌رینغ روما حقوقنك مؤسسه‌لری شعورسز انکشاف ایتمش اولمایوب اقتصادی ، اجتماعی شرائطك، حیاتی احتیاجلرك تأثیری آلتنده حرکت ایدن معین شخصلرك شعوری فعالیتی سایه‌سنده تأسس ایتدیکنی اثبات ایتدی . نهایت (حقوق ایچون مجادله ـ Kamff Ums Recht) نام اثرنده یه‌رینغ ساوینی‌نك اوچنجی اساسنی چوروتدی.

ساوینی حقوقك نباتاتك نشوونماسی ، لسان قواعدینك تکونی کبی طبیعی صورتده وسکونت ایچنده انکشاف ایتدیکنی ادعا ایدییوردی.

بو نظریه‌یه کوره حقوق کویا اجتماعی خارجی عواملك تأثیرندن باشقه طبیعی صورتده تکامل ایدییور .

یه‌رینغ تاریخی مکتبك بو فکرینی‌ده قناعتبخش بر صورتده رد ایتدی . حقوق قواعدینك مثلا: نحو قواعدی کبی طبیعی بر صورتده تأسس ایتدیکنی ادعا ایتمك حقیقتاً سطحی بر نظر دکلیدر ؟ مثلا لاتین لساننده مذکر اسم جملرینك اضافی صیغه‌سنده (Genitif) نهایتلرنده (Orum) اولماسیله ـ روما حقوقنده‌کی داینك بورج ایچون مدیونی اسیر ایتمك ـ قاعده‌سی هر ایکیسی عینی سکونتله طبیعی صورتده تأسس ایتمشمیدر؟ خیر ، هر حقوقی قاعده ، حقوقی مؤسسه انسانلرك مجادله‌سی سایه‌سنده تأسس ایتمشدر . حقوقی قاعده‌لر منافعلری متناقص اولان زمره‌لرك مجادله‌سی نتیجه‌سنده بر معین زمان

ایچون موازنهٔ اجتماعیه تأمینی استهداف ایدن موقت تدبیرلردر. منافعك شكلی، انسانلرك مناسبتی، زمرهلرك جامعهده‌كی تأثیر ونفوذلرینك دكیشمه‌سی حقوقی موازنه‌نكده تبدلنی استلزام ایدییور. تاریخی دورلری تدقیق ایدرسه‌ك بوتون ملتلرده، بوتون دورلرده حقوق قواعدینك دائما شخص وزمرهلرك شعورلی مداخله‌سی، متمادی فعالیتی، مجادله‌سی نتیجه‌سی اولدیغنی كوریيورز. او حالده حقوقه نه زمان هانكی ملتده نباتاتك میوه‌لری كبی سكونت ایچنده طبیعی برصورتده انكشاف ایتمشدر؛ قبل التاریخ دورلرده دینیله‌جكدر. بو هیچ بردلیله استناد ایتمه‌ین برادعادر. بوكبی برادعانك علمی اهمیتی یوقدر. قبل التاریخ دورلر منكشف حقوق سیسته‌ملری اولمشسه مطلقا طبقی تاریخی دورلرده‌كی ملتلرك حقوقی كبی انكشاف ایتمش اولاجغنه حكم ایتملی یز. چونكه، علم اصول معلومدن غیر معلومی استدلالدر. غیر معلومدن، معلومه انتقال اصولنی علم قبول ایتمز.

یه‌رینغه كوره حقوق، مختلف اجتماعی زمره‌لرك متقابل مجادله‌سی، اجتماعی واقتصادی عواملك تأثیری نتیجه‌سنده حصوله كلمش قواعددر. یه‌رینغك حقوق نظریه‌سی حقوق تاریخنه یكی بر استقامت ویردی. وفاتندن صوكره نشر اولونان (روما حقوقنك انكشاف تاریخی) نام اثرنده یه‌رینغ، بوتون حقوقشناسلری حقوق سیسته‌ملرینك انكشافنی، او حقوق قواعدینك انكشافی نقطهٔ نظرندن تعقیب ایتمیوب، بوتون حقوقه تأثیر اجرا ایده‌بیله‌جك خارجی عواملی تدقیق صورتیله ایضاح ایتمه‌یی توصیه ایدییور.

یه‌رینغك حقوقنه دائر نظرلری بوكونه قادار حاكم فكرلردر. عصرمزده حقوقشناسلرك حقوق حقنده قبول ایتدكلری اساس فكرلر شوشكلده تلخیص ایدیله‌بیلیر:

آ - حقوقه، حقوق خارجنده‌كی چوق تأثیر اجرا ایدن عوامل، محیطك شرائط اجتماعیه‌سی در موضوع حقوق سیسته‌ملری شرائط اجتماعیه‌نك محصولیدر. اجتماعی شرائط ایسه طبیعی، تاریخی، سیاسی، دینی، فلسفی، اقتصادی عواملك محصولیدر.

اونك ایچون حقوق سیسته‌ملری مطلقا اجتماعی (سوسیولوژیك) نقطهٔ نظردن تدقیق ایدلملیدر؛ فقط بوتون موضوع حقوقلره عام، عمومی حقوقی اساسلر واردر. موضوعات قانونیه مختلف اولمقله برابر، حقوقك انكشافی عینی قانونلره تابعدر.

حقوق تاریخنك تدقیقنه دائر ایكی یوز سنه اول لایبنیچ طرفندن ایلری سورولمش اساسلر بوكونده باقیدر.

یه‌رینغ كبی برحقوقی داهینك فكرلریله، لایبنیچك فكرلرینی معاصر نقطهٔ نظردن یكی

دليللرله تأكيددن عبارتدر. بوكونكي متمدن ملتلرك حقوق مؤرخلرينك شعاري، حقوقي سوسيولوژيك نقطهٔ نظردن تدقيقدر .

-- ٩ --

تدريسات پروغرامز

على العاده بر حاكم اولمق ايچون عمومى حقوق تاريخنك مسلكى عملى نقطهٔنظرندن بلكه لزومى يوقدر؛ فقط منور، معاصر بر حاكم، بر مدعى عمومى بر محامى على العموم بر منور حقوق شناس اولمق ايچون، بشريت ايچنده حقوقك انكشاف عموميسى حقنده بر فكر ايدينمك الزمدر. حاكملر حقوق شناسلر جمعيت بشريه ايچنده بويوك بر وظيفه ايله موظف كيمسه‌لردر. بو وظيفه افراد ملته عدالت توزيع ايتمكدر.

بو مقدس وظيفه ايله مكلف انسانلر نه قدرمنور اولورلرسه امر عدالت او قادار قازاناجغى شبهه‌سزدر. عدالت ايشى ممكن اولديغى قدر معلوماتلى، منور، حقوقك تاريخنه واقف حقوقك يوكسك اساسلرندن خبردار شخصلر النده بولنمه‌سنده بوتون جامعه علاقه‌داردر. بوكرسينك وظيفه‌سى، حقوقك تاريخندن بحث ايتمكدر. دنياده هيچ بر جامعه يوقدركه اونك درجهٔ مدنيتنه متناسب حقوقى قواعدى اولماسون بوتون عصرلرده‌كى بوتون ملتلرك حقوقياتندن بحث ايتمك امكان خارجنده‌در. او حالده بز هانكى ملتلرك حقوق تاريخندن بحث ايده‌جكز؟ بز آسيا وآوروپانك متمدن ملتلرينك حقوق تاريخندن بحث ايده‌جكز ديكر تعبيرله مدنى ملتلرك تاريخى دورلرنده حاكم اولان حقوق سيستمه‌لرندن و بو سيستمه‌لرك استناد ايتدكلرى اساسلردن بحث ايده‌جكز. بوتون تاريخى ملتلرك حقوقندن بحث ايتمك دخى ممكن اولامايه‌جقدر. بز آنجق بويوك ملتلرك حقوق نقطهٔ نظرندن مستقل موجوديت ارائه ايدن حقوق سيستمه‌لرندن بحث ايده‌جكز.

مكتبمزده، تورك حقوق تاريخى وروما حقوق تاريخى ايچون آيرى كرسيلر تأسيس ايدلمشدر. بو ايكى حقوق تاريخنك آيرى آيرى كرسيلرك موضوعنى تشكيل ايتمه‌سنك سببى واضحدر. تورك عرقنك حقوقى تاريخى آيرى كرسى تشكيل ايديور. چونكه

بو عرقك تاريخى كندى تاريخمزدر . هم شخصلر ايچون وهم ملتلر ايچون هرشيدن اول كنديسنى طانيمق علمك ، انكشافك شرط و اساسيدر . توركك حقوقياتى توركك محصولات فكريه‌سنك بر جزئيدر .

بر منور تورك حقوقشناسى عرقنك حقوقى ماضيسى حقنده‌كى معلوماتى باشقه‌عرقك حقوقه دائر معلوماتدن دها مفصل اولماليدر . بو حقيقت اثباتدن مستغنيدر . بوكون بوتون ملتلرك حقوق مكتبلرنده حقوقى ماضيلرى تدقيقنه تخصيص ايدلمش كرسيلر واردر .

روما حقوقنه كلنجه؛ بوحقوق سيستمه‌منك بنى‌بشرك ايجادايتديكى حقوق‌سيستمه‌لرى آراسنده ممتاز بر موقعى واردر. تاريخى حقوق سيستمه‌لرى آراسنده روما حقوقى‌مكمل بر حقوق سيستمه‌ميدر . بو حقوقك انكشافنده شايان حيرت بر اطراد ولايتزلزلك بر منطق واردر بو حقوق بو كونكى اوروپا حقوقندن صوكرا اك مكمل بر حقوقدر . روما حقوقى آوروپا حقوقنك منبع واساسيدر. اوروپا حقوقى بوروما حقوقى‌سايه‌سنده بو درجه انكشافه واصل اولابيلمشلردر . تورك وروما حقوقى تاريخلرينك ايكيسنك‌ده ايكى نقطهٔ نظردن اهميتلرى بويوك اولديغندن بونلر ايچون آيرى آيرى كرسيلر تأسيس ايدلمشدر .

تورك حقوقى وروما حقوقى تاريخلرينى بو كرسى پروغرامندن چيقاردقدنصوكره نه قاليور ؟

١ ــ قرون اولى متمدن ملتلرينك حقوقى سيستمه‌لرى .

٢ ــ قرون متوسطه ملتلرينك حقوقلرى

٣ ــ دور انتباهدن صوكره اوروپا حقوقنك انكشافى تاريخى

بو پروغرام دخى غايت واسعدر. حقوق سيستمه‌لرينك بوتون مؤسسه‌لرينك تاريخ انكشافندن تفصيلاً بحث ايتمك ممكن اولماياجقدر . تدريساتمزك قرون اولى‌يه عائد قسمى ممكن اولديغى قدر قيصه اوله‌جقدر. قديم حقوق سيستمه‌لرى حقنده تفصيلات ويرمكدن زياده بو حقوق سيستمه‌لرينك اوصاف مميزه‌سنى تثبيت و سجيه‌وى مؤسسه‌لرينى‌قيد ايتمكه چاليشه‌جغز. بوندن بشقه بوحقوقلرك ياشادقلرى محيطلرك حيات اجتماعيه‌لرى،مدنيتلرى، تلقيات فكريه‌لرى حقنده منحصر بر فكر ويرمكه غيرت ايده‌جكز . بز هر شيدن اول حقوق عامه‌دن دولت تشكيلاتى ، جزا اصوللرى ، محكمه تشكيلاتى،حقوق خصوصيه‌دن

عائله تشكيلاتى ، ملكيته عائد قواعد، عقودات ومقاوله‌لرده‌كى مهم اساسلره اهميت عطف ايده‌جكز .

مدنى ملتلرك حقوقندن بحث ايتمه‌دن اول مقدمه‌شكلنده ابتدائى وغير متمدن بشرينك حقوقى مؤسسه وتلقيلرى حقنده عمومى بر فكر ويرمك لازمدر . بو سنه‌ايچون ابتدائى وغير متمدن ملتلرك تشكيلات اجتماعيه‌سى وحقوقياتى برنجى سنه پروغرامنه ادخال ايدلمشدر. فقط كله‌جك سنه‌دن اعتباراً برنجى سنه‌ده منحصراً «حقوقك عمومى اساسلرى» ندن بحث ايده‌جكز . چونكه بو علمه اوروپاده كيتدكجه دها بويوك اهميت عطف ايدلمكده‌در .

بو كون حقوقك عمومى اساسلرى مستقل علم اوله‌رق آيرى بر كرسيدن تدريس ايدلمكده‌در . اوچ سنه‌لك پروغراممزى دها معين [coneret] بر شكلده تثبيت ايتمك ايسته‌رسه‌ك بروجه آتى خلاصه ايده‌بيليرز .

برنجى سنه

حقوقك عمومى اساسلرى

ايكنجى سنه

١ — ابتدائى جامعه‌لرك حقوقياتى

٢ — قرون اولى‌نك مدنى ملتلرينك حقوق سيسته‌ملرى، مصر، بابل ، بنى اسرائيل هند قديم ، ايران قديم ، چين ويونان قديم حقوق سيسته‌ملرى .

٣ — قرون متوسطه‌ده انكشاف ايتمش حقوق سيسته‌ملرى كه‌رمان [ژه‌رمه‌ن] حقوقى آوروپاده فه‌ئودال دورك حقوقى ، اسلام حقوقنك تاريخ انكشافى سجيه‌وى مؤسسه‌لرى اسلاو ملتلرينك اسكى حقوق و حقوقى مؤسسه‌لرى .

اوچنجى سنه

قرون جديده‌ده آوروپا حقوقنك انكشافى

١ — فرانسه‌ده حقوقك انكشاف صفحه‌لرى

٢ ــ انکلتره‌ده حقوقك تاریخ تکاملی

٣ ــ آلمانیاده حقوقك تکاملی

٤ ــ ایتالیاده

٥ ــ اسویچرده‌ده

٦ ــ روسیه‌ده حقوقك تاریخ انکشافی

اوچنجی سنه تدریساتنك هدفی سزی آوروپا حقوقنك تکامل و انکشاف تاریخی وبو تکاملك عواملنه آشنا ایتمکدر.

آوروپانك بو کونکی حقوقی بر طرفدن عرفی وروما حقوقلری دیکر طرفدن یونان قدیم فیلسوفلرینك ودور انتباهدنصکره ظهور ایدن آوروپا متفکرلرینك فلسفی وحقوقی نظریه‌لرینك تأثیری آلتنده انکشاف ایتمش معظم بر حقوقدر. بو حقوق بو کون متمدن آوروپاده تشکیلات اساسیه قانونلری، قانون مدنی، قودلر شکلنده تبلر ایتمشدر. منشأمز جهتندن بز آسیا ملتیز بو کون جغرافی تاریخی، حیاتی شرائط نتیجه‌سنده بزم ایچون بلا قید و شرط غرب مدنیتنی قبول ایتمك بر ضرورت تاریخیه اولمشدر چونکه بو کون غربده چیچك آچمش مدنیت غربه مخصوص دکل بشری بر مدنیتدر. غرب مدنیتنك ملی حرثمزله قابل تألیف اولان بوتون مؤسسه‌لرینی تدریجاً آلمقده‌یز. بو کون کرك تشکیلات اساسیه قانونلریمز وحقوق عامه‌مز نقطهٔ نظرندن کرك حقوق خصوصیه‌مز نقطهٔ نظرندن آوروپا حقوقنه انتساب ایتمش بر ملتز. اونك ایچون آوروپا حقوقنك تاریخ تکاملی بزم قبول ایتدیکمز حقوقی اساسلرك تاریخ انکشافیدر پروغراممز بودر. بوتون بو اوچ سنه‌لك تدریساتك حقوق ساحه‌سنده تاریخی تدقیقاته عائد [له‌پینیچ مونته‌سکیو، بالخاصه یه‌رینغ طرفندن تثبیت ایدلمش بو کون أکثر حقوق مؤرخلری طرفندن قبول ایدلمش پره‌نسیپ و اصوللره صادق قالمغه چالیشه‌جغز.

— ١٠ —

هند حقوقی

هند تاریخنك خطوط مهمه‌سی. هند حقوقنك منبعلری، اسکی هندده بین‌الملل مناسبتلر. حرب قانونلرینك خصوصیتی، دولت تشکیلاتی صنفلر [Castes] بونلرك

هند تشکیلاتنده اهمیتی . قاستلرك منشائی حقنده نظریه‌لر ، عرق نظریه‌سی ، تقسیم اعمال نظریه‌سی ، تحکم وتغلب نظریه‌سی ، حقوق خصوصیه ، عائله ، ملکیت .

۲

هند خلقی پك اسکیدنبرو متمدن بر خلق ایدی . هند خلقنك تاریخی دوری بوندن بش بیك سنه اول باشـلار. اودورده هند بر قاچ [بر بردن فرقلی] عرقلره منسـوب خلقلرله مسکون ایدی . بوتون بو خلقلری ایکی زمره‌یه تقسیم ایدییورلر :

برنجیلری کوچوك بویلو ، سیاه جلدلی انسانلر ایدی . بونلرك مدنیتی ابتدائی‌ایدی. آوجیلق وبالقجیلق ایله تعیش ایدرلردی . ایکنجی زمره بالنسبه مدنی خلقلر ایدی. بونلر زراعتله اشتغال ایدرلردی. هرجهتدن مدنیتلری برنجیلره نسبتاً دها یوکسك ایدی. ایکی زمره‌ایی کچنیرلردی . قبل المیلاد ۳۰۰۰ ایله ۲۵۰۰ آراسنده هندستانه شرق طرفندن آسیای وسطی عرقنه منسوب بر خلقك مهاجرت جریانی باشلادی . بو مهاجرت واستیلا اوزون مدت دوام ایتدی . (۲۵۰۰) سنه‌لرنده ختام بولدیغی تخمین ایدیلیور .

بوندن باشقه هندستان (۲۵۰۰ دن ۱۵۰۰) سنه‌سنه قدر. بیك سنه ظرفنده متعدد دفعه‌لر آریا عرقنه [*] منسوب خلقلرك استیلاسنه معروض قالدی . آریا خلقی بو دورده حیوان بسله‌یجی جنکاور خلقلر ایدیلر. آریالر هندستانه شمال طرفندن کلدیلر. هندستانك شمالی قسمنده یرله‌شدیلر . شمالدن کلن آریا استیلاسی مختلف دورده واقع اولدیغندن یکی کلما آریالر اسکیدن یرله‌شن آریالری شمالدن قوغیوردی. اونلری هندستانك باشقه ایالتلرینی اشغاله مجبور ایدییوردی .

۱۵۰۰ سنه ایله ۱۰۰۰ سنه آراسنده هندستانده بویوك بر انقلاب واقع اولدی. ایکی آریالر (Aryas) ده دینی ریاستله ، سیاسی وعسکری حاکمیت عینی زمره ألنده تمرکز ایتمشدی . هندستانك غربی ساحللرنده‌کی آریالرده ریاست روحانیه وعسکری حاکمیت بر بردن آیریلدی . آریالرك بو قسمنده منحصراً دینله اشتغال ایدن بر زمره تشکل ایتدی بو زمره‌یه (برهمن) اسمنی ویردیلر . برهمنلرك خلق اوزرینه بویوك تأثیر ونفوذلری واردی . برهمنلر بوتون آریالر ایچون مقدس اولان (وه‌دا Vedas) اسمنده‌کی مقدس مناجات دعالری احتوا ایدن ملی کتابی تفسیرله اشتغال ایدرلردی .

---

[*] آریا عرقی بوکونکی ، آلمان ، اسلاو ، عجم ، قدیم رومالیلر ، ویونان خلقلرینك عرقیدر.

برهمن زمره‌سنك تشكلندن اول آريالرك دينى تلقيلرى ابتدائى ايدى متعددمعبودلرى تاكرلرى واردى . معبودلرينى جسمانى شكلده تصور ايدرلردى . برهمن روحانيلرى بو مادى تصـور اولان معبودلر يرينه براهما (Brahma) اسـميله خالق كائنات ، عالم كل مفكورۀ مجرده‌سنى اقامه ايتديلر . برهمنلر ، عالمك منشائى ، تكونى ، بشريتك ظهورى بعث بعدالموت ، بقاى روح كبى متفكر بشريتك فكرلرينى هرعصرده اشغال ايدن مسئله‌لر حقنده دوشونمكه باشلاديلر . وبوتون بومسئله‌لرى كنديلرنجه حل ايتديلر .

براهمان زمره‌سيله عسكرى صنف عسكرى رئيسلرى ابتداده رياست ايچون اوزون مدت مجادله ايتدكلرى ونهايت براهمانلر خلقك معاونت ومظاهرتى سـايه‌سنده عسكرلره غلبه ايتديكى تخمين ايديليور .

براهمان زمره‌سنك تشكلى هندسـتان مدنيتنك انكشـافنده مهم بر وقعه‌در . بوعين زمانده بر آريستوقراسى تشكيلدر . بر دين تأسسى وبرمدنيت تبدليدر . براهمانلر ابتدائى دين يرينه‌بالنسبه يوكسك دين‌تلقيلرى اقامه ايتديلر . ده‌موقراسى تشكيلاتى يرينه‌بربرندن اوستون صنفلر تأسيس ايتديلر .

برنجى‌صنفى براهمانلر كنديلرى تشكيل‌ايتديلر . ايكنجى درجه‌يى عسكرلره‌ويرديلر . متباقى قالان اهالى‌يى ايكى صنفه تقسيم ايتديلر . بو صورتله دورت صنف تأسيس ايتدى . بو صنفلره آوروپا لسانلرنده (Castes) ديورلر .

براهمانلق ، عينى‌زمانده بردين ، بر حقوق سيستـه‌مى بر اجتماعى فلسفه اولدى . بوتون بو انقلابك اسـاسلرينى براهمانلر (Veda) لردن آلديلر وه‌دالرى تفسـير ايده‌رك بو وه‌دالردن براهمانلر دينى ، اخلاقى وحقوقى قواعد استنباط ايتديلر .

وبو قواعدمختلف دوره‌لرده مختلف كتابلرده تثبيت‌ايدلدى . بو كتابلرهندحقوقنك منبعلرينى تشكيل ايديورلر . هندستانك غربى ساحللرنده تأسس ايدن براهمانلق تدريجاً هندستانك‌باشقه طرفلرنده‌ده انتشار ايتدى . براهمانلق قبل‌الميلاد عادتا بوتون هندخلقنك ملى‌دينى اولدى . قبل‌الميلاد (۱۳۰۰ دن ۶۰۰) ه قدر واقع هندستان تاريخنك براهمانلق انتشارى دوريدر .

۶۰۰ سنه‌سندن‌صوكره هندستانده يكى‌بر دينى تعليم ظهور ايتدى . (۵۰۰ ايله ۵۵۰) آراسنده‌ساقيا ـ مونى (بودا) اسمنده برپيغمبر يكى بردين نشرينه باشلادى . ساقيا ـ مونى (۵۵۷ ـ ۴۷۷) شمالى هندستانده كوچوك بر حكمدارك اوغلى ايدى .

بودا تا چوجوقلغنه قدر مادی شیلردن قطعیاً ذوق آلمازدی. حظوظات نفسانیه‌دن نفرت ایدردی. بنی بشر افرادینك دوچار اولدقلری مختلف شکلده‌کی اضطراب و فلاکتلر، خسته‌لقلر، ظلم، ضرورت بودانك تأثر و تألمنی موجب اولیوردی (٢٩) یاشلرنده ساقیامونی پدرینك سراینده قاچدی، اورمانلرده زاهد حیاتیله یاشامغه باشلادی بر کیجه اورمان ایچنده یالکز بنی بشرك طالعی حقنده دوشونجه‌لره دالمش اوطورورکن بودا ده درونی بر تنور حاصل اولدی.

بودانك دینی تعلیمك خطلری چیزیلدی [*] بو آندن اعتباراً بودا خلق آراسنده فقیرلك، شفقت مخاصمت و دنیادن وازکچمك فکرلرینی نشر ایتمکه باشلادی. بودانك دینی بر چوق جهتدن براهمانلرك دیننده فرقلی ایدی. بودا دینی انسانلرك بربرینه مساواتنه مستند ایدی. بودا صنف فرقلرینی قبول ایتمه‌یوردی. سوترالر (هندك آشاغی طبقه‌سی) و براهمانلرك هپسی قادین رحمندن دنیایه کلمشدر دیوردی.

انسانك بربرینه محبت، معاونت، شفقت توصیه ایدییوردی. براهمانلرك دینلری مراسیم و عبادتلردن عبارت ایدی. بودا دیننده هیچ بر درلو عبادت یوقدی. حتی بو دیننده بر معبودده یوقدی.

کوریورسیکز، بو دین هم انسانلره نظر جهتندن هم عقیده‌لر جهتندن براهمانلقدن فرقلیدر. بودا دینی ظهورندن صوکرا براهمانلق ایله بوددیزم (بودا دینك) آراسنده مجادله باشلادی. بوددیزم شمالی هندستانده بویوك بر سرعتله انتشار ایتدی. بعدالمیلاد اوچنجی عصرده حکومت سورمش شمالی هندستانك آسوکا (Asoka) اسمنده‌کی بویوك بر حکمدارك دورنده بودادینی هندستانك بویوك بر قسمنده رسمی دین اولدی. آسوکا دورنده هندستانده یوکسك بر بوددی مدنیت تأسس ایتدی. بو حکمدارك دوری هندستانده بوددیزم انتشارینك الك یوکسك نقطه‌سیدر. اسوقانك وفاتندن صوکره اونك تأسس ایتدیکی دولت تقسیم ایدلدی. بو دولتك سقوطیله هندستانده بوددیزم انحطاطه یوز طوتدی تدریجاً تدنی ایده‌رك بعدالمیلاد اونجی عصرلره یاقین هندستانده بوددالق عادتا زائل اولدی. براهمانلق هریرده بودینه غلبه چالدی. اون برنجی عصر ابتداسنده افغانستانده حکومت سوردن تورك حکمدارلرندن (سه‌وه‌ك تکین) واوغلی محمود غزنوی هندستانده اسلام دینی نشر ایتمکه باشلادیلر. هندستانك بویوك بر قسمی محمود غزنوی طرفندن ضبط ایدلدی. و تحت انقیاده آلندی هندستانك شمالنده تورك سه‌وه‌ك تکین سلاله‌سی حاکم اولدی. بو سایه‌ده اسلام

[*] بو دینك عقیده‌لرینی، چین حقوقندن بحث ایتدیکمز زمان خلاصه ایده‌جکز.

دینی بوتون هندستانده بویوك بر سرعتله انتشار ایتدی. هندستانده اسلامیتك یاییلماسی اون یدنجی عصره قدر یعنی حاکمیت تورك بابر سلاله‌سی ألندن انکلیزلر ألنه کچنجه‌یه قدر دوام ایتدی. حاکمیت انکلیزلر ألنه کچدکدنصکره اسلامیتك انتشاری عادتا بوسبوتون طوردی.

بیلیورسکز افندیلر. هر دین یکی بر مدنیت یاراتیر. هندستانده بو مختلف دینلرك حاکمیتی دوری مختلف مدنیتك زمان تأسسی دیمکدر. هر مدنیت بر حقوق طوغرور بوددا دینی هندستانده کوکله‌شه‌مدیکندن هندستانك بوددا دوری حقوقندن بحث ایده‌میه‌جکز اسلام دورنده ایسه اسلام حقوقی آنجق قسماً حاکم اولمشدر. هندستانك اکثر اهالیسی تاقبل المیلاد اوتنجی عصردنبرو برهمن دینده‌در. وحقوقی تلقیلری‌ده برهمن تلقیلریدر. اونك ایچون بز برهمن حقوقندن بحث ایدرسه‌ك هندستانك مستقل وسجیه‌وی ملی وتاریخی حقوقندن بحث ایتمش اولورز.

— ١١ —

هند حقوقنك منبعلری

بر تاریخی موضوع (Positif) حقوقی تثبیت ایتمك آنجق اوزمانه عائد أثر و وثیقه‌لر سایه‌سنده ممکن اولیور. بونلره (منبع) نامنی ویریورلر. هندستان حقوقنی تثبیت ایچون منبعلرمز نه‌لردر؟

هندستان حقوقی هندلیلرك اسکی سانسکریت لساننده یازلمش دینی، ادبی وعلمی أثرلرده ضبط ایدلمشدر. فقط مع التأسف بو أثرلرك پك آزی معاصر لسانلرینه ترجمه ایدلمشدر. فقط الك مهملرندن (Veda) اسمنده‌کی هندك مهم دینی أثرنی بویوك آوروپا لسانلرینه ترجمه ایدلمشدر.

ویدا اسکی هندلیلرك مقدس اشعاریدر. اسکیدن بو شعرلر معبودلره خطاباً سویله‌نیله‌ن بر نوع مناجاتدن عبارت ایدی.

بو مناجاتلردن صوکره معبودلره ایچون قربان کسیلیردی. حقوق نقطهٔ نظرندن ویدالرك اهمیتی آزدر بو شعرلر میلاددن (١٥٠٠ سنه قدر اول) یازلمش اولدقلری تخمین ایدلمکده‌در. روحانی زمره (برهمنلر) ایشته شو ویدالری تفسیر وتأویل ایچون تشکل ایتمشدی.

برهمنلر ویدالری تأویل ایدەرك ویدالردن حقوقی قواعد استخراج ایتدیلر. بو تفسیرلر سایەسندە (ویدا) لر دخی بر نوع حقوقی منبع شكلنی آلدی .

هند حقوقنك مهم منبعلری حقوق مجلەلریدر . بونلردن آوروپادە الك بویوك شهرت قازانمش مجلە (مانو مجلە) سیدر . مانو مجلەسی بوكون اكثر آوروپا لسانلرینە ترجمە ایدلمشدر . [١] بوندن صوكره (یانیا والكیا) مجلەسیدر [٢] اوزون مدت آوروپادەاك آوروپا معلوم هند مجلەلری بونلر ایدی. صوك زمانلردە هندك بوتون حقوقی مجموعەلری لسانلرینە ترجمە اولندی . یوقاریدەكی ایكی مجلەدن باشقە شو قانون مجوعەلری معلومدر:

١ ـ ویشنو — Vichnou [٣]
٢ ـ غاوتاما — Gautama
٣ ـ باودایانا — Baudhayana
٤ ـ واسیشتا — Vasichta
٥ ـ آپاستاما — Apastama

مانو ویانیا والكیا مجلەلری شعرلە یازلمشدرلر. صوك بش مجلە نثرلە یازلمشدر. بونثرلە یازلمش مجلەلرك دها اسكی اولدقلری ایلری سورولمشدر . مانو مجلەسنك قبل المیلاد(٦٠٠ ایلە ٢٠٠) آراسندە یانیا والكیا بعدالمیلاد اوچنجی عصر نهایتلرندە یازلمش اولدقلری تخمین ایدیلیور . بومجلەلر حقیقی معناسیلە قانون مجموعەلری (codes) دكلدرلر. بونلر هندلیلرك عنعنوی حقوق قواعدی مجموعەلریدر . اساس اعتباریلە بو مجموعەلرك هندلیلرك اسكی حقوقی قواعدینی احتوا ایتدكلری شبهەسزدر . فقط بوقواعد آراسنە صوك عصرلردەكی مستنسخلر طرفندن صوك عصرلردە تشكل ایتمش حقوقی قاعدەلردە علاوە ایدلمش اولمایی حائزدر بوتون بو حقوقی أثرلر سانسكریت لساننده یازلمشدر . بو لسان هندك اسكی لسانیدر . بوكونه قدر برهمن هندلیلرك دینی لسانیدر . هند حقندە حقوقە دائر معلومات بومنبعلردن باشقە بردە ادبی اثرلردن آلنەبیلیر. بالخاصە هندك مشهور ایكی

[١] بومجلە [The laws of Monu] اسمیلە انكلیزجەیە G. Buhler طرفندن ترجمە ایدلمشدر . اوقسفورد ١٨٨٤ .

[٢] A. E. slenzler طرفندن ١٨٤٩ دە آلمانجەیە ترجمە اولنمشدر برلین .

[٣] انكلیزجەیە Iolly طرفندن ترجمە ایدلمشدر. اوقسفورد ١٨٨٠

[٤] بو دورت مجلە دوقتور Buhler طرفندن انكلیزجەیە ترجمە ایدلمشدر . اوقسفورد [١٨٧٩ - ١٨٨٢] .

بویوك شعری داستانلرندن آلینه‌بیلیر. بونلردن بری (ماها ـ باراته Mahabarata) در. ایکنجیسی (رامایانا ـ Râmâyana) در بونلر یونانلیلرك ایلیاد واودیسه‌لری کبی هندلیلرك ملی تاریخی داستانلریدر بو اثرلرده هندلیلرك اسکی حیاتلرینی واسکی حیاتی تلقیلرینی اوکرنمك ایچون مهمدر . بالخاصه بین‌الملل مناسبتلره وعسکر تشکیلاتنه عائد بر چوق اشارتلر واردر. بوددا دورنده بوددا تأثیریله‌دیکر حقوقی اثرلر یازلمش اولدیغنده شبهه یوقدر. فقط بونلردن هیچ بری صاقلانمامشدر، بزه واصل اولمامشدر. هندستاندن بوددالق دینی اعتباردن دوشدیکدن صوکره برهمنی روحانیلر بو کبی اثرلرك هپسنی تخریب ایتمش اولدقلری تخمین ایدیلیور . انکلیزلر هندلیلرك عرفی حقوقلرینی طوپلامق ایچون بر قومیسیون تأسیس ایتدیلر . بو قومیسیون بر چوق قبیله‌نك عرفی حقوقلرینی تدوین ونشر ایتمشدر . هندك حقوقیاتنی تثبیت ایچون اساس منبعلر بونلردن عبارتدر . شمدی هندلیلرله حقوق عامه وحقوق خصوصیه‌یه عائد اساس وتلقیلرینی خلاصه‌ایده‌لم .

١٢

حقوق عامه

حقوق دول ـ هند حقوقنده بین‌الملل مناسبتلره دائر قواعد پك چوقدر . هندلیلر حقوقك بر قسمنه بویوك اهمیت عطف ایتمش اولدقلری آکلاشیلور .

بونك سببی شودر . هندستان آریا عرقنه منسوب خلقلر طرفندن ضبط ایدلدکدن صوکره بو قطعه‌ده متعدد کوچك دولتلر تأسس ایتدی . بو دولتلر متمادیاً بربریله محاربه ایدیورلردی دولت رئیسلری قراللری ، وعموماً اداره باشنده‌کی آدملری بوتون هند خلقی اساساً بر عرقه منسوب اولدقلرینی بیلیورلردی. بونك ایچون حرب قوانینی بالنسبه دها یومشاق مرحمتلی، بشری ایدی. حربده مخاصم طرفلر بربرینه قارشی ممکن اولدیغی قدر مرحمتلی انسانیتکارانه معامله‌یه متمایل ایدیلر . بو میل نتیجه‌سنده غایت اساسلی بین الملل قواعد وجوده کلدی . بو طرفدن بوندن بشقه هندستانده حرب ایتمك خصوصی بر صنفك وظیفه وانحصاری ایدی بو عسکری صنفك منفعتی دشمنلره قارشی شدتلی معامله ایتمه‌مکده ایدی. چونکه دشمن دخی اونلره عینی معامله‌ده بولنه‌جغی محقق ایدی. بین‌الملل قوانین غایت منکشف اولدیغی کبی سیاسی مناسبتلرده دخی غایت صیقی ایدی .

قراللر متمادیاً بربرینه سفیرلر کوندریرلردی. حرب آنجق بر صنفك وظیفه‌سی اولدیغندن حرب وظفر نتیجه‌سنده غالب قوم مغلوب دولتك عسکری اولمایان زراع صنفنه هیچ بر زمان طوقونمایوردی. زراعتله مشغول صنف علی العموم غیر عسکری صنفلر هیچ بر وقت اسیر ایدیلمه‌زدی - غالب دشمن هیچ بر وقت مغلوبك یرینی ضبط ایتمزدی. اولکه‌نك اداره‌سینی بیله کندی اللرینه آلمازلردی. سنه‌ده بر ویرکو آلمق و مراقبه ایتمکله اکتفا ایدرلردی. هند حقوقنده‌کی بین‌الملل قواعد طوپلاندیغی تقدیرده مکمل ومنکشف حقوق دول أثرلری تشکل ایدیله‌بیلیر. بز هند حقوقینك عمومی خطلرینی کوسترمکله اکتفا ایتمکه مجبورز. هند حقوقنده مهم بر اساسی صنف (caste) مؤسسه‌سیدر. دولت ایچنده اهل وطن تمامیله بربرندن فرقلی قاستلره بولونمشدر. بو قاست بزم بیلدیکمز، قرون وسطی‌ده آوروپاده کوردیکمز صنفلردن اجتماعی زمره‌لردن عبارت دکلدر.

قاستلر تمامیله بربرندن آییرلمش زمره‌لردر. قرون وسطی‌ده اوروپاده صنفلر واردی. زاده‌کان، شهرلی ویره باغلی کویلولر موجوددی. فقط بر زاده‌کان ایسترسه برشهرلینك قیزیله ازدواج ایده‌بیلیردی. بویوك خدمتلر کوسترمش بر عسکر قرال طرفندن زاده‌کان صنفنه ادخال ایدیله‌بیلیردی. چینده ماندارینلر وار. فقط هر آدم تحصیل سایه‌سنده ماندارین اولابیلیر صنف دیدیکمز زمان بربرندن دیکرینه کچمك ممکن اولان زمره‌لر مراددر. قاست ایسه آرالرنده هیچ بر مناسبت اولمایان بردن دیکرینه کچمك ممنوع اولان و آرالرنده آتلاتیلماز بر حائل اولان صنفلر دمکدر. قاستلرك قاپوسی قاپالیدر. وقاسته انتساب ارثیدر. وقاستلر آراسنده برده سلسلهٔ درجات واردر. اساساً درت قاست واردر.

١ — (Brahmanes براهمانلر) روحانیلر بو اك یوکسك صنفدر. بونلرك بر چوق امتیازی واردر.

٢ — (Kchatria کشاتریا) عسکری بو صنفه عسکرلردن باشقه مأمورلر وقرال داخلدر.

٣ — (Waysias وایزیاس) زراع وتجار.

٤ — (Soutra سوترا) عمله خدمه و اوفاق اهل صنعت.

براهما خالق کائنات بو صنفلری شو شکلده یاراتمشدر. براهمانلر (براهما) نك

آغزندن، کشاتریا قوللرندن، وایزیا بوطنلرندن، سوترا ده آیاقلرندن یارادلمشدر . برهمن دیننك وضع ایتدیکی ایدیال اساسه کوره بو صنفلر بربرندن تمامیله آیری یاشامالیدرلر. آرالرنده نکاح مناسبتلری ممنوعدر . اك آشاغی صنفی تشکیل ایدن سوترالرك جامعه ایچنده‌کی موقعلری فنا ایدی ، بونلر اك آغیر ایشلر ایشلمکله مکلف ایدیلیر اساس قاستلرك قاریشمه‌مسی‌در . فقط بو اساسه رغماً قاستلر بعضاً قاریشیورمش بو کبی قاسته منسوب شخصلرك غیر مشروع برلشمه‌لردن حصوله کلن چوجقلر صنفسز اشخاص‌ایدییورلر. بونلرك جامعه‌ده‌کی موقعی سوترالردن فنادر .

قاستلرك تأسس خصوصنده بر چوق نظریه‌لر ایلری سورولمشدر . بعضیلری قاستلرك منشأئی عرقك فرقیدر، دییورلر . هندستان خلقی مختلف عرقه منسوب خلقدن مرکبدر. مختلف عرقه‌منسوب خلقلر اجتماعی‌حیاتده مختلف طبقه تشکیل ایتمشدر. بونلر آراسنده‌کی نکاح ممنوعیتك سببی هر عرقك ممکن اولدیغی قدر صاف قالمق آرزوسندن‌ایلرو کلمشدر دییورلر .

بو نظریه سانسکریت لساننده (caste) منهومنی افاده ایدن کلمه (وارنا ـ Varna) رنك معناسنی دخی افاده ایتدیکنه استناد ایدییور .

قاسته رنك دیمه‌لری، ابتداده مختلف قاسته منسوب انسانلرك جلدلری مختلف رنکده اولدیغنی کوستریبور، دییورلر . بو نظریه امتیازسز محکوم صنفلر حقنده شایان قبول ایسه‌ده برهمنلر ایله عسکری صنف فرقنی ایضاحه کافی دکلدر . چونکه بو ایکی صنف هر ایکیسی‌ده امتیاز صاحبی‌صنفلردر. ایکی ساحه‌ده اولمغله برابر امتیازلری عادتامساویدر. صوکرا، هندعنعنه‌لری اسکی‌دورلرده برهمنلرله عسکری صنف بر صنفی تشکیل ایتدیکنی تصریح ایدییورلر . دیمك قاستك منشأی عرق اولماسنی قبول ایتمك امکانی یوقدر .

بعضیلری قاستك منبعی (مشغولیت تقسیمندن) بشقه بر شی دکلدر، دییورلر . هند قاستلرینی مصر قاستلرینه تشبیه ایدییورلر . فقط خاطرلایورسکزکه مصرده‌کی قاست تشکیلاتی قطعیاً هند تشکیلاتنه بکزه‌میوردی . مصرده قاست حرفت اهلینك اقسامندن باشقه بر شی دکلدی .

اوچنجی نظریه ؛ قاستك اساسی ایکی‌در . بری عرقك مغایرتی‌دیکر طرفدن‌دینیدر. ابتداده حاکم وبر اولان قوتلی عرقلر، دیکر محکوم عرقلری زراع وتجار وعمله شکلنده ایشله‌تمشلر حاکمیتلرینی ادامه ایتمك ایچون بالاخره، بو بالفعل موجود، حاله بر دین‌شکلی

ویرمشلردر دییورلر . بو نظریه حقیقةً دها یاقین کبی کورونیور .

هندده هیچ بر صنفه داخل اولمایان انسانلر دخی واردر . بونلره هندلیلر [پاریا] دییورلر . هندده پاریالرك حالی چوق آغیردر . بونلر حقوقدن محروم هیچ بر زمره‌یه داخل اولمایان بدبخت انسانلردر.

صنفلرك جمعیت ایچنده‌کی موقعلری

١ ـ برهمنلر . بونلر دینی ، روحانی بر صنفدر . آصل وظیفه‌لری کتب مقدسه صایلان Veolaلری تدقیق وتفسیردر . برهمنلر بوتون حیاتلرینی بوکا حصر ایدرلر . اولا ، بر برهمن عمرینك یکرمی سنه‌سنی تحصیلده کچیرر . صوکره کندیسی معلم اولور. ٢٥ ـ ٣٠ سنه قدر عسکری وبرهمن صنفی کنجلرینه حقایق برهمیه‌یی تدرس ایدرلر . عمرینك نهایتنده برهمن تعلیم وتدریسی ترك ایده‌رك اورمانلره کیدر زاهد حیاتیله یاشامغه باشلار . بوتون وقتنی فلسفی دینی دوشونجه‌لره حصر ایدر .

برهمنلرك هپسی فقیر دکلدر . زنکین برهمنلرده اولور . زنکین اولسون فقیر اولسون اونك درجه‌سی یوکسکدر. بر برهمن صنفنه منسوب آدم اداره سیاست ومحکمه ایشلرینه قاریشماز . فقط تعلیملری واسطه‌سیله بوتون حیات اجتماعیه‌یه تأثیرلری بویوکدر. قرال دینله علاقه‌سی اولان برقانونی چیقاردیغی زمان مطلقا ، برهمنلرك فکرینی صورمغه اونلرله استشاره ایتمکه مجبوردر . بعض دولتلرده استشاره ایده‌جکی برهمنلری قرال کندی انتخاب ایدردی . دیکرلرنده قرال قرالك مشاورلر هیئتی برهمنلر طرفندن انتخاب ایدیلیردی . برهمنلرك سیاست واداره‌یه عدم اشتراکی قاعده اولدیغنه رغماً برهمن قسمی قرال انتخاب ایدلدیکی زمان اشتراك ایدرلردی. محکمه ایشلرنده دخی قسماً اشتراکلری واردر . بعض محکمه‌لرده برهمن علماسنك بولونماسی لازم ایدی .

٢ ـ عسکری صنفنه کلنجه [کشاتریا] بو صنف پادشاه، ضابطلر ونفرلردن ومأمورلردن عبارتدر .

بونلرده کنجلکك زماننده ویدانك کندیلرینه عائد قسملرینی اوکره‌نمکه مجبوردرلر. پادشاهلق ارثیدر . بونك وظیفه‌لری آچیق بر صورتده تحدید ایدلمه‌مشدر . وظائفی متعدددر .

پادشاه اولمق ایچون اساس شرطلر شونلردر .

١ ـ پادشاه نسلندن اولمق (ارثیت)
٢ ـ عسکری صنف طرفندن انتخاب ایدلمك (انتخاب)
٣ ـ برهمن علماسی طرفندن تصدیق ایدلمه‌لیدر (دینی تصدیق)

بوتون قراللر بو شرائطی جمع ایتمه‌یور . بوتون بو شرطلری جمع ایدن قرال قوتلی ومحترم حکمداردر .

قرالك حاکمیتی دیکر حقوقی قوتله تحدید ایدلمشدر. قرالدن باشقه حقوقی قوتلر واردر. جمعیتلر ، کوی جامعه‌لری (Commune) کوچوك شهر جامعه‌لری واردر. بونلردن هر بری آیری رئیسلره تابعدر . بو رئیسلر بویوك قدرت ونفوذ صاحبیدرلر . اونلرك متعدد معاونلری واردر . بازارلری تفتیش ایتمك عائله ایچنده‌کی اخلاقی وآدابی مراقبه ایتمك بو رئیسلرك وظیفه‌سیدر . بونلره پاته‌ویك دیبورلردی . رومادە بو وظیفه‌یی سانسور (Censeur) یاپیوردی.

محکمه تشکیلاتی

حکمدار کندیسی بلا واسطه حکم ایتمه‌لیدر . فقط بوتون محکمه‌لرده ریاست ایده‌مدیکندن وکیللر تعیین ایده‌بیلیر . محکمه‌لرده قراله ایکی اعضا معاونت ایدیور . بونلرا کثریا روحانیلردندر. فقط نظریه اوله‌رق قرال بونلری باشقه‌قاستدن انتخاب ایده‌بیلیر. قرال حکملرندن مسئولدر. بو مسئولیتی برقربان یاپمقله ازاله ایده‌بیلیر. قرال برمجرمی عفو ایده‌بیلیر . اکر قرال اکر قرال برمظنونی عفوایدرسه قرال کندیسی اونك جزاسنی‌ده کندیسی اوزرینه قبول ایتمش عد اولنور . (قنامتده)

اصول محاکمه

ایکی هند حقوقنده جزا محکمه‌سی امور مدنیه محکمه‌سندن آیرلمامشدی. محکمه‌لرده بینه اوله‌رق ترجیحاً شاهدلره مراجعت ایدرلردی . هرکس شاهداولا بیلیر . شاهداولمق ایچون مختلف شرطلرواردر. بر برهمن مسئله‌سنه یاقیلدیغنده آنجق برهمن شاهداولابیلیر. عسکریلره عائد بر ایش باقیلدیغی زمان هم برهمن هم عسکریلر شاهد اوله‌بیلیر . آشاغی بر صنفه منسوب برشخص یوکسك صنف ایشلری باقیلدیغی زمان شاهد اوله‌مز. برهمنلره

هیچ بر وقت استنطاق واستجواب ایدلمز . حاکم اونلره بر دفعه ابتداده لطفاً سویلیکز، دیمکله اکتفا ایدر. عسکرلره کلنجه اونلرك استجوابنده [بزه حقیقتی سویله‌یکز] دیمه‌لیدر. اوندن آشاغی صنفه منسوب اشخاصی استجواب ایتدیکی زمان حاکم حردر . ایسته‌دیکی کبی استجواب ایدر .

جزا قانونلری

جزا ساحه‌سنده دخی قاستك اهمیتی بویوکدی . آغیر جرملر : قتل ، خرسزلق ، یارالامه ، تحقیر .

خفیف قباحتلر ایچون جزا یوق. بوقباحتدن متضرر اولانه بر نوع تضمینات ویرمك کافیدر .

جزانك شدتی قاسته کوره دکیشیر. اکر براهمان خرسزلق ارتکاب ایدرسه‌اوباشقه صنفلردن زیاده جزای نقدی ویرر . بوتون ارتکاب‌ایده‌نك شرفنی خللدارایدن جرملرده جزا صنفی نه قدر یوکسك ایسه او قدر آغیردر . بالعکس قتل ، تحقیر کبی کویا شرفی اخلال‌ایتمه‌ین جرملرده‌بالعکس یوکسك‌طبقه ممثللرینك جزاسی بالنسبه خفیفدر. برسوترایی اولدیره‌ن برهمن ایچون جزا جزئی بر جزای نقدیدر .

کشاترییایه منسوب بریسنی اولدیررسه اك آغیر جزای‌نقدی‌یه محکوم اولور. برهمنلر ایچون اعدام جزاسی یوقدر .

اکر برعسکری صنفه منسوب کیمسه بر برهمنی اولدیررسه اعدام ایدیلیر. وایسیاس کندیلرندن یوکسك بر صنف فردینی اولدیررلرسه جزالری اعدامدر . کندی صنفندن برینی اولدیررسه اموالی مصادره ایدیلور . مصادره ایدلمش مال جرمدن متضرر اولانلره ویریلور . بر برهمنی اك آشاغی صنفدن بری تحقیرایدرسه اشکنجه ایچنده اعدام ایدیلور. دینی جرملر دخی شدتلی جزالرله جزالاندیریلور . بو دخی صنفه کوره دکیشیر. اك آغیر دینی جرم مقدساتی استحقاردر .

— ١٣ —

حقوق خصوصيه

شمدی حقوق خصوصیه یه کله‌لم .

اولا عائله‌تشکیلاتندن بحث ایده‌لم . برهمن مجله‌لری سکز نوع نکاحدن بحث ایدییورلر. درت نوعی مشروع نکاحدر . بونلر دینی مراسم ایله اجرا ایدیلورلر . وبو نکاحلر پدرك رضاسیله واقع اولیور .

١ ـ براهمانلر نکاحی . بو نکاحده پدرك بویوك رولی وار قیزك قوجاسنی انتخاب ایدن پدردر . نکاح مراسمی پدرك أوندن بر روحانی حضورنده اجرا ایدیلور .

٢ ـ تنکریلر نکاحی ؛ بو نکاح‌ده قیز ایچون زوج تنکریلر طرفندن انتخاب اولنور.

٣ ـ اولیالر نکاحی ؛ قیزه طالب اولان قیز پدرینك ئه‌وینه کیدر . عینی زمانده برابرنده قربان ایچون برده اوکوز کوتورور .

٤ ـ پدرك رضاسیله فقط مراسم دینیه‌دن بشقه نکاح بو نکاحلرده پدرك رضاسی اساسدر . قیزك فکری صورولمایور ونکاح مصرفلرینی پدر درعهده ایدییور .

قالان درت‌درلو نکاح سربست برلشمه‌لردر .

١ ـ هر برلشمه (موسیقی شناسلر نکاحی اسمنی طاشیر) بو عشق نکاحی قیزك اراده‌سیله واقع اولیور . اك فنا نکاح

٢ ـ اشترائی نکاح (فنا روحلر ، حیلر نکاحی) پدری قیزی پاره‌مقابلنده‌صاتیور. بو غایت منتشر بر نکاح اصولی ایدی .

٣ ـ قاچیرمه عقبنده‌کی نکاح بوکا (پهلوانلر نکاحی) دیرلردی .

٤ ـ هتك عرض واسطه‌سیله واقع اولان‌نکاح (بوکا جادیلر نکاحی) دخی‌دیرلر.

برهمن قانونلری قاچیرمه نکاحی کبی اسکی‌ده مقبول اولان نکاح اصوللرینی الغا ایتمك ایستیور . فقط دوغریدن دوغری‌یه بو نکاحلر جائز دکلدر دیه‌میور . بونلری غیر مشروع عد ایتدیکی حالده حقوقاً بر نوع ایکنجی درجه‌ده نکاح اوله‌رق قبول ایدییور . برهمنلرك احداث ایتدکلری حقوق دینی وایجادیدر . اسکی عرفلردن عبارت دکلدر . فنا عد ایتدکلری اسکی عرفلری الغا ایتمك هدفلریدر . فقط بوکا جسارت

ایده‌میورلر . آلتنجی درجه‌یه قدر پدر طرفنده‌کی اقربا ایله خیصیملر آراسنده نکاح ممنوعدر . آنا طرفنده کیلرله دردت درجه‌یه قدر . عینی اسمی طاشیان شخصلر آراسنده‌ده نکاح ممنوعدر .

تعدد زوجات واردر . بر شخصك مشروع اولارق نکاح ایده‌بیله‌جکی قادینلرك عددی تحدید ایدلمشدر .

برهمن صنفنه منسوب آدم دردت قادین آلابیلور .
عسکری « « « اوچ « «
زراع « « « ایکی « «
عمله « « « بر « «

برهمنلرك برنجی قادینی کندی صنفدن ایکنجی قادینی عسکری صنفدن اوله‌بیلیر . اوچنجیسی زراعدن دردنجیسی سوترادن اولابیلیر. عسکری صنفه منسوب اولان برهمن صنفنه منسوب قادینلرله ئه‌وله‌نه‌مز . علی‌العموم هیچ بر صنف یوقاری صنفدن قادین آلاماز . نکاح ایچون بر سن تعیین ایدلمه‌مشدر . صنفنه کوره قادینك عائله‌ده‌کی وضعیتی دکیشیور. بر برهمن قادین زوجی طرفندن حرمت ایدلمه‌لیدر. حالبوکه Soutra یه منسوب بر قادین زوجنك فنا معامله‌لرینه دخی تحمل ایتمه‌لیدر .

علی‌العموم هند حقوقی أثرلری قادینه قارشی حرمت توصیه ایدییورلر . قوجالرك وظیفه‌سی قادینلرینه کوزل البسه ویرمکده‌در . حقوقاً جواز ویرلمش نکاحلرده بیله قادینلرك موقعی بوسبوتون فنا دکلدر .

اکر بر آشاغی صنف یوقاری صنفدن برقادینله مناسبتده بولنه‌رق بوندن برچوجوق دنیایه کله‌جك اولورسه بو بدبخت بر چوجقدر . او اك آغیر خدمتلرده قوللانیله‌جق صنف خارجنده انسانلردن عد ایدیدیله‌جکدر .

یوقاری صنفه منسوب بر قادینله برلشمك بویوك دینی برجرمدر . صنفلر آراسنده‌کی مناسبته کوره جرمك جزاسی دکیشیر . اك آغیر جرم بر سوترانده برهمن بر قادینله برلشمه‌سیدر . جزانك اك آغیری چوجقلره دوشیور. جرمك درجه‌سنه کوره چوجقلرك خارجده موقعی دکیشیور . بو کبی برلشمه‌لردن دنیایه کلن چوجقلرك جمعیت ایچنده اشغال ایده‌جکلری موقع تعیین ایدلمشدر . مثلا بر عسکری و بر برهمن قادیندن وجوده کلن چوجوق ، عسکرلرك آخور و آتلرینی تمیزله‌مك ایشلرینه تخصیص ایدیلیورلر. بو کبی

صنف خارجنده‌کی انسانلر معبدلرده مراسمه اشتراك حقندن دخی محرومدرلر .

پدرك چوجقلری اوزرنده ولایتی واردر . وبو ولایت اساساً قید حیاتله‌در . فقط برهمنلرك ولایتی دینی متعصب آلنجه‌یه قدر دوام ایدر .

میراث

پدرك وفاتندن صوکرهماللری اوغللری آراسنده علی‌السویه تقسیم ایدیلور . بویوك اوغلی قبل‌التقسیم بر حصه آلیور . پدر بوتون مالنی بوتون عائله افرادینی اعاشه ایتمك شرطیله بویوك اوغلنه براقه‌بیلیر . قیز وارث دکلدر . فقط قیزك اوغلی وارث اوله‌بیلیر . اکر قیزك اوغلی یوقسه میراث باشقه خیصملره کچیور .

هند حقوقی وصیتنامه‌طانیماز . نکاح مناسبتیله زوج طرفندن ویرلمش مال Striothana قادینك خصوصی مالیدر . مال آلان وارث عینی زمانده بورجلری درعهده‌ایتمش حساب ایدیلور . بعض بورجلر مستثنادر . مثلا تجاری بورجلر ، نشانلی اقرباسنه وعد ایدلمش هدیه ، اویون بورجلری ، مسکرات بورجلری .

ملکیت

علی‌العموم هند مجله‌لرنده ملکیت حقنده احکام آزدر . بعض مجله‌لرده ملکیت استحصالی تمامیله معاصر حقوق اثرلرنده‌کی کبی علمی بر شکلده ایضاح ایدلمشدر . کچن کون تعداد ایتدیکم مجله‌لردن غاوتما (gautma) مجله‌سنده ملکیت حقنده شو جمله‌لری اوقویورز . « ملکیت اکتسابی ایچون یوللری شونلردر . وراثت ، اشترا ، تقسیم ، تجزی .

بوندن باشقه برهمنلر ایچون هدیه‌قبولی ، عسکرلر ایچون فتوحات دیکر صنفلر ایچون ایش دخی علاوه اولونمالیدر .

ملکیت ، اون سنه بالفعل تصرف یعنی ذی‌الیدلك ایله دخی اکتساب ایدیله‌بیلیر . فقط بو تصرف صاحب‌حقیقتك کوزی اوکنده واقع اولمالیدر . وصاحب حقیقی کوچوك یاخود مجنون اولمامليدر .

امانت ، رهن ویاخود انتفاع ایچون آلنمش بر شی ذی‌الید کندی خطاسی اولمقسزین غائب ایدرسه مسئول دکلدرلر . هکذا صاتین آلدیغی مالك مقابلنی اوده‌مه‌مش مشتری‌ده خطاسی اولمقسزین النده‌کی مالی غائب ایدرسه مسئول دکلدر .

دیکر بر مجله [ویشینو] دییورکه : مشروع بر اساسه مستند ذی‌الیدلك نزاعسز اوزون مدت دوام ایدرسه ملك دخی ذی‌الید ألنده قالیر . هیچ کیمسه بو ملکی اونك الندن آلاماز .

بر شیئی مشروع طریقله بر آدمك بابا وبویوك باباسنك تصرفنده بولنمش ایسه ، بو آدمك بو شیئی اوزرینه حقی علیهنه هیچ کیمسه اقامهٔ دعوی ایده‌مز . بو ملکیت ذی‌الیدلکدن متولددر .

ذی الیدلك اوچ بطن دوام ایتدیمی، دردنجی بطن، یدنده اولان شیئك صاحبی عد ایدیلیر . بونك ایچون هیچ بر مکتوب بینه‌لره حاجت یوقدر .

اراضی ملکیتی حقنده دخی مهم اساسلی قواعد وضع ایدلمشدر . هر صنف یره مالك اولابیلیر .

قاعدةً برهمنلر اراضیسی کندیلری استثمار ایده‌میورلر . اگر بر برهمن النه هدیه طریقیله اراضی بر مالکانه کچیریرسه او یری استثمار ایچون باشقه صنفه منسوب برینه ایجاره ویرمه‌لیدر . برهمن یر صاتون آلاماز . عسکری صنف دخی یر صاتون آلاماز فقط فتح ایدیلن ولایتلرده یره مالك اولابیلیر .

اوچنجی صنف [(Vaysia) زراع وتجار صنفی] بونلرك یر آلمق حقی واردر .

دردنجی صنف سوترا صاحبی اولاماز . فقط اورتاقجی اولارق دیکر صنفلرك اراضیسنده عمله ویاخود اورتاقجی صفتیله چیفتجیلك ایده‌بیلیر .

یر صاحبی آراضیسنی ایشله‌تمزسه‌اونی غائب ایدر ، متروك یری اوچ بطن ایشله‌تمکله یراوزرینه ملکیت اکتساب ایدیلور . دیمك اموال غیر منقوله مرور زمانك مدتی اوچ بطندر . برهمنلر ، کوچوکلر ودینی مؤسسه‌لرك اموال واراضیسی اوزرینه مرور زمانه استناداً ملکیت اکتساب ایدلمز . اموال منقوله وآشاغی قاستلرك اراضیسنه دائر مرور زمان اون ویکرمی سنه‌در .

عقد ومقاوله‌لر

هند حقوقنده عقدلره دائر احکام آزدر . تجارتله اشتغال ایدن برقاستك‌ده آنجق بر نصفی ایدی . اونك ایچون امور تجاریه‌یه دائر منکشف احکام یوقدر . مع‌مافیه بعض اساسلر موجوددر .

براهمانلر هیچ بر درلو آلیم وصاتیم یاپامازلر . اونلر آنجق امانت صاقلایابیلیرلر . ودیکر بر براهمانه قرض ویره‌بیلیرلر. فقط بوتون صنفلرك افرادندن استقراض ایده‌بیلیورلردی . عسکری صنف (Kchatria) دخی آلیم صاتیم یاپاماز .

وایسیا ایله سوترا ضنفی هردرلو تعهداتده بولنه‌بیلیرلر . بونلر یوکسك صنفلره بورج شکلنده پاره ویرمکه مجبوردر . بورج مسئله‌لرینه دائر قانونلرده داین ایله مدیونك صنفلرینه کوره مختلفدر.

بر برهمن دیکر بر برهمندن قرض آلمش هیچ کیمسه اونی جبراً تأدیه ایتدیره‌مز . بر عسکر برهمندن بورج آلمش ایسه پادشاهك امری اوزرینه اوده‌مکه مجبوردر . دیکر صنف بورجلرینی تأدیه ایتمزسه تجزیه اولنیرلر. اکر بر عسکرینك مفلس بر برهمندن آلاجغی وارسه، برهمنی نفی ایتدیره‌مز . وایسیا صنفی برهمندن آلاجغی وارسه اونك مرحمتنه مراجعتدن باشقه چاره‌سی یوقدر . اونلر برهمن بورجنی اوده‌مکه مجبور ایتمك ایچون آجلق اعلان ایتمه‌لیدر. برهمن بورجنی ویرنجه‌یه قدر اوروج طوتمالیدر . اکر بو شکلده برهمان تجزیه ایتمك نتیجه یاپیلان آجلق اشکنجه‌سی اولومی انتاج ایدرسه بو برهمن ایچون غایت بویوك عیب وعار صاییلور.

افندیلر. هند حقوقنه ایکی درسدن زیاده تخصیص ایده‌میورم ایکی درسله بویوك هندستانك عصرلرجه قواعد حیاتی اولان بر حقوقدن تفصیلاتله بحث ایتمك امکانی یوقدر. حقوق تاریخی درسلرینك غایه‌سی تفصیلات ویرمك دکلدر . بو درسلردن استهداف ایدیلن غایه ایکیدر: بری حقوقی مفهوم ومؤسسه‌لرك تدریجی انکشاف وتکاملنی کوسترمك، دیکر طرفدن مختلف بویوك عرقلرك حقوق ساحه‌سنده‌کی ایجادلرینی وبو واسطه ایله حقوقك انکشافنه خدمتلرینی تثبیت ایتمکدر. هر بویوك عرقك بعض سجیه‌وی حقوقی مؤسسه‌لری واردر . بنی بشرك عمومی حقوقی انکشافنی ایی قاورامق ایچون بوسجیه‌وی مؤسسه‌لری هیچ اونوتمامیلدر. هندحقوقنده مطلقا خاطرلاما کز لازم کلن اساسلر: هندك حقوقی حیاتنده قاست اساسنك رولیدر . بوتون هندك حقوقی حیاتی بوقاست تقسیمنه مستنددر. صنفلری وصنفلرك آرالرنده سلسلهٔ مراتبی ایی بیلمه‌لیسکز. صوکره هند حقوقنك منشائی مسئله‌سنه دقت ایتمك لازمدر. بیلیورسیکز قواعد حقوقیه مختلف اساسلردن نشئت ایده‌بیلیر. قواعد حقوقیه‌نك استنادکاهی بر پیغمبرك دینی اولابیلیر. بر ملتك تدریجاً انکشاف ایتمش عرقلری اولابیلیر. بردنیاوی واضع قانونك ویردیکی اساسلر اولابیلیر. بر فیلسوفك

فلسفی فکرلری اولابیلیر. حقوقشناسلرك مطالعه‌لری اولابیلیر.

حقوقلری بو نقطه‌دن ایکی‌یه تقسیم ایده‌بیلیرز.

دینی حقوق، بشری حقوق.

هند حقوقی بو ایکیدن هانکیسنه منسوب ایدی: هند حقوقنك منشائی نه صرف دینیدر. نه‌ده تماميله بشریدر. بو بر خلیطه‌وی حقوقدر. هندك حقوق محلیه‌لرینی یاپانلر روحانیلردر. برهمنلر فقط برهمانه‌ن استنادایتدکلری کتاب [Beda] لر بشریدر. سماوی بر کتاب دکلدر. بوتون براهمانلرك دینی دنیاوی شعرلردن استخراج ایدیلن بر دیندر. برهمن دینی دنیاوی شعرلردن چیقاریلان بر دین اولدیغی کبی، برهمن حقوقی دخی اویله‌در.

برقاست مؤسسه‌سی حقنده نه دوشونه‌لیز.

افندیلر. قاست هندستانك قبل المیلاد دورلرنده‌کی تاریخی، اقتصادی، مدنی شرائطدن طوغمش برمؤسسه ایدی. متمادی حرب، متمادی مجادله نتیجه‌سنده تأسس ایتمش سکونت اساسنی استهداف ایدن بر مؤسسه ایدی.

قوتلیلرك غلبه‌سندن طوغمش بر امر واقعه حقوقی ودینی بر شکل ویره‌رك، مجادله‌یی طوردیردیغندن زماننده بویوك بر ترقی کبی تلقی اولونمشدر. قاستلرك تأسیسی نظام وآسایش نقطهٔ نظرندن بر ترقی اولدیغنده شبهه یوقدر. بز معاصر انسانلر، ملتك بویوك بر قسمنك بالنسبه محدود اولان ایکی یوکسك صنفنه قربان ایدلمه‌سی سایه‌سنده تأمین اولنمش آسایش ونظامی قبول ایده‌میورز.

نظام وآسایش، مسالمت ودولت وحقوقك بویوك هدفیدر. فقط یکانه هدفی دکلدر. دولتك وحقوقك دیکر بویوك هدفی واردر. بوده شخصلری، زمره‌لری، دیکر شخص وزمره‌لرك تحکم وتغلبنه قارشی حمایه ایتمکدر.

ایران حقوقی

«ایران تاریخنه عمومی بر نظر . ایران حقوقنی اوکرنمك ایچون منبعلر . آوەستا ، دادیستان ، قردوس ، شاهنامه ، طبری ، اجنبی منبعلر : هەرەدوت»

— ١٤ —

ایران تاریخنه عمومی بر نظر

ایران قدیم تاریخنه دائر معلومات هندەنسبتاً دها زنکیندر. یونان منبعلری سایەسنده قبل المیلاد یدنجی عصردن اعتباراً ایرانلیلرك ماضیسنی تاریخ تثبیت ایتمشدر . ایران اولکەسنك حدودینی بیلیرسکز . بو اولکه شمالاً جیحون نهری ، بحر خزر ؛ جنوباً عمان دکزی وبصره کورفزی ، شرقاً هند نهری ؛ غرباً ایسه کوردستان طاغلریله محاطدر. قبل المیلاد یدنجی عصردە بواولکه داخلنده باشلیجه ایکی خلق اوطوریپوردی . جنوبده «فارس» خلقی ، شمال وشمال غربیده «مەد» [medes] خلقی . قبل المیلاد سکزنجی عصره قادار ایران تاریخنه دائر تاریخی اسمنی ویرمکه شایان وثیقەلر یوقدر . سکزنجی عصر ابتداسنده «مەد» خلقی آثوریالیلره تابع ایدی . سکزنجی عصر نهایتنده (768) سنەسنده «مەد» خلقی مستقل بر دولت تأسیس ایتدی . مەدلرك پایتختی «آقباتان» اسمیله معلوم ایدی . برنجی مەد دولتك مؤسسی (دەژوسەس Dejocés) فارس خلقنی تحت اطاعته آلدی . اووقت فارس و (مەد) خلقی بر دولت تشکیل ایتدی. دوژوسەس سلالەسی (٦٦٠ ـ ٥٦٠) سنەسنه قادار حکم سورییور . (٥٦٠) سنەسنده «کوروس» نامنده سردارك قوماندەسی آلتنده فارسلر عصیان ایدییورلر ومەدلری مغلوب ایتدکدن صوکره مەد دولتی انقاضی اوزرینه فارس دولتنی تأسیس ایدییورلر . ایران منبعلرنده «کوروس» اسمیله معلوم بو تاریخی شخصك اسمی یونان منبعلرنده

« كيرس ـ Cyrus » شكلنده يازلمشدر . كيروس فارس دولتنى تأسيس ايتدكدن صوكره بابل اوزرينه يورودى ، بابلليلرى مغلوب ايتدى وبابلى ضبط ايتدى .

بوتون دجله ايله فراط حواليسنى ايران دولتنه الحاق ايتدى. فلسطندن اسيراولارق بابله سوق ايدلمش بنى‌اسرائيل خلقنه كيرى مملكتلرينه عودت مساعده ايدلدى (٥٣٦).

صوك عصره‌قادار كيروس وعلى‌العموم قديم‌ايرانه دائريكانه معلومات‌منبعى يونان‌مؤلفلرى ايدى . صوك عصرده ايران يوردنده برقاچ مهم كتابه‌لى آبده كشف ايدلدى. بوكتابه‌لر سايه‌سنده يونان مؤلفلرينك ويردكلرى معلومات اكمال وتصحيح ايدلدى .

كيروسك اوغلى « قامبوز » زماننده ايرانيلر مصرى‌ده ضبط ايتديلر . قامبوزك وفاتندن صوكره تختى « دارا ـ Darius » اسمنده بر سردار اشغال ايتدى . داروس دخى قديم ايران تاريخنك بويوك سيمالرندندر . داريوس قبل‌الميلاد (٤٩٠) سنه‌سنده يونانستانه عسكر سوق ايتدى . آتنه شهرى جوارنده « ماراتون ـ Marathon » اووالرنده يونانيلرله ايرانيلر آراسنده بويوك برمحاربه واقع اولدى . يونانيلر غالب كلديلر. داريوسك اوغلو « كسه‌رسه‌س ـ Xerces » دورنده دخى يونانستانه كليتلى « برميليون » عسكر سوق ايدلدى . عسكرى سوق‌ايتمك ايچون دونانما ياپيلدى ، كسه‌رسه‌س‌عسكرينى يونانسانه چيقارمغه موفق اوله‌مدى بوتون دونانماسى وعسكرى « سلامين Salamine » كچيدلرنده يونانيلر طرفندن تخريب ايدلدى . ايرانيلرك بو برنجى تاريخى سلاله‌سنه « آكمه‌نيد ـ Achemenids » سلاسى ديورلر .

(٣٣٠) سنه‌سنده اوچنجى داريوس دورنده ايرانى بويوك اسكندر ضبط ايتدى . آكمه‌نيدلرك دولتى سقوط ايتدى . بو دولت ايكيبوز اوتوز سنه قادار دوام‌ايتمشدى .

اسكندردن صوكره اسكندرك قوماندانلرندن « سه‌لوكوس ـ Selucus » اسمنده برى ايران اسكندرموقعنى اشغال ايديور و « سه‌لوكيد » ناميله برسلاله تأسيس‌ايديور. بوسلاله (٢٥٠) سنه‌سنه قادار دوام‌ايديور . قبل‌الميلاد (٢٥٠ دن بعدالميلاد ٢٢٦) يه قادار ايسه « پارت‌آوزاسيت » سلاله‌سى حكم سورييور. بو سلاله‌نك مؤسسى « آرزه‌كه‌س » اولوب تورك اولديغى تخمين ايديليور . بوسلاله تماماً ايرانيلاشديغنه رغماً ايران عنعنه‌لرى بو سلاله‌يى ملى برسلاله اوله‌رق طانيمامشدر. فردوسى بودورده ايران تختى بوش‌ايدى‌ديور [١] آرزاسيدلرك بويوك سيماسى « بويوك ميتراداد » در . بعدالميلاد (٢٢٦) سنه‌سنده

[١] چنين كفتند داننده دهقان جاج
كزان پس كسيرا نبد تخت عاج

ایرانده «ساسانیان» دولتی تأسس ایدییور. بو دولت (٦٣٤) ه قادار دوام ایدییور. (٦٣٤ دن ٦٥١) آراسنده ایرانی عربلر فتح ایدییور. بو سلالەنك بویوك سیماسی «خسرو نوشیروان» در (٥٣١ - ٥٧٩) بو کسرا بر بویوك تورك خانی «ایستەمی خان» ایله معاصردر. ایستەمی خانك قیزیله اولەنمشدی. حضرت محمد دورنده دنیایه کلمشدر.

ساسانیاندن صوکره غزنوی وسلجوقیلرك ظهورینه قادار ایران عرب خلیفەلرینه تابع اولدی. (١٠٣٧ دن ١٢٠٠) سنەلرینه قادار ایرانده سلچوقیلر حاکم اولدی. (١٢٠٠) دن جیکزك ظهورینه قادار ایران تورك «خوارزم شاه» سلالەسنه بوندن صوکره «ایلخانیان» سلالەسنه تابع اولدی. بو سلالەنك مؤسسی موغول جیکز خانك حفیدی «هلاکو بن تولی بن جیکز» در. ایرانده جیکز دورندن صوکرا احکم سورەن مشهور سلاله شونلردر: ایلخانیان سلاسندن صوکره «جلایر» سلاسی بوندن صوکره‌ده «تیمو» سلالەسی صوکره «صفوی» سلالەسی صوکره «قاجار» سلالەسنی کوریورز. (١٠٣٧) سنەدنبرو صوك پهلوی شاهك جلوسنه قادار ایرانده حاکم سلالەلر تورك نسلندن اولمشدر. لکن بو سلالەلر تورك نسلندن اولدیغنه رغماً تمامیله ایرانیلشمش بولونیورلردی. بوتون ایرانده حکومت سورمش تورك سلالەلرینك بویوك سیمالرینك ایران حرثینك انکشافنه بویوك خدمتلری واردر.

— ١٥ —

ایران حقوقنك منبعلری

ایران حقوقنی اوکرنمك ایچون منبعلر مبذول دکلدر. هندستانده اولدیغی کبی اسکی ایرانك حقوق مجموعەلری صاقلانمامشدر. ایران حقوقنه دائر منبعلری ایکی قسمه تقسیم ایدەبیلیرز: ١) ایرانلیلرك ملی اثرلری، ٢) اجنبی ملتلرك اسکی ایرانلیلر حقندە یازدقلری اثرلر.

ایرانلیلرك ملی اثرلری میانندەمهم موقعی ایرانلیلرك دینی کتابی زند آوەستا (Avesta) اشغال ایدییور. بوندن صوکره ایرانلیلرك ملی داستان مجموعەسی «شاهنامه» و«دادیستان» نامندەکی حقوق مجموعەسنی ذکر ایتمەلیز.

قدیم اجنبی ملتلره منسوب مؤلفلرك اثری آراسنده الک مهم وزنکین منبع یونان

مورخ وسیاحلرندن « هه‌رودونك » اثریدر . صوكره ایرانلیلرك عربلرله تماسه كلدیكلرندن صوكره‌كی دورلر ایچون « تاریخ طبری » مهم بر منبع تشكیل ایدر. بونلردن هیچ بریسی طوغرودن طوغرویه حقوقدن بحث ایدن اثرلر دكلدر. ایرانلیلرك ملی اثرلرندن آوه‌ستا الك قدیم ایران حرثی اثریدر آوه‌ستا (زردشت) دیننك اساسلرندن بحث ایدن دینی بر كتابدر . زردشتك قبل المیلاد (٦٦٠) سنه‌لرنده دنیایه كلوب (٥٨٣) سنه‌سنده وفات ایتمش اولدیغی روایت اولونیور .

زردشت دیننك اساسلرینی احتوا ایدن آوه‌ستا یاخود « زندآوه‌ستا » زردشت زماننده تدوین ایدلمش بر اثر دكلدر . ایرانیان عالملرك فكرینه كوره زندآوه‌ستانك مهم قسمی میلادك (٥٠) سنه‌لرنده (پارت) سلاله‌سی دورندن یازلمشدر . متباقیسی ساسانیان حكمدارلرندن « اردشیر » دورنده بر بویوك روحانی رئیسی اولان « تانسار Tansar » طرفندن یازلمش اولدیغی تخمین اولونیور . نه‌وقت یازلمش اولورسه اولسون اسلامیتدن اول (٤٠٠) سنه‌دن زیاده حكم سورن ساسانیان دورنده زندآوستا بوتون فارسیلر طرفندن كتاب مقدس اولارق تلقی اولونمشدر .

عصرجه ایرانلیلر ایچون قواعد حیات منبعی اولمشدر . آوه‌ستا ایران لسانی اولان « زند » لساننده یازلمشدر [١] اسلامیتدن صوكره ایرانده یكی بر لسان تشكل ایتدی . اسكی زند لسانی اونوتولدی . اسكی دین مكروه بر مجوسیت كبی تلقی اولنمغه باشلادیغندن ایرانك زند لساننده‌كی بوتون دینی ادبیاتی اونوتولدی ، متروك اولدی . اسلام دورنده اسكی زردشت دیننه اعتقادده صلابت كوسترن ایرانلرك اجتماعی موقعی فنالاشدی . او وقت بونلرك بر قسمی هندستانه هجرت ایتمكه مجبور اولدیلر . بو مهاجرلر حالا هندستانده یاشامقده‌درلر . بونلر بوكونه قادار هندستانده « پارس » اسمنی طاشیورلر ؛ دینلری ده حالا زردشت دینیدر .

زندآوه‌ستا بوكون بوتون بویوك ملتلرك لسانه ترجمه ایدلمشدر .

بو كتابی برنجی دفعه فرانسزجه‌یه ترجمه ایدن فرانسیز « آنكه‌تیل دوپه‌ررون Anquetil du Perron » در . بو علم قهرمانی بشریتك مهم دینلرندن بری اولان زردشت دیننك اساسلرینی دنیایه طانتمق ایچون هندستانه كیدوب هندستان پارسلرینك دینی لسانی اولان « زند » لسانی اوكرنمشدر .

---

[١] دارسنه‌تر اورموزد وآهریمان (Ormozd et ahriman) صحیفه ٢ .

بونك ايچون پارسليلر ايچنده سنه‌لرجه قالمشدر . اونلرك روحانيلريله دوستلق پيدا ايده‌رك بو دينی اوگرنمشدر . دوپه‌روندن صوكره زند لسانی دها مكمل بر صورتده تدقيق ايدلدی . بوكون دوپه‌رونك ترجمه‌سندن دها مكمل ترجمه‌لر ظهور ايتدی . الك مكمل بر ترجمه اولارق دارمسته‌تر « Darmesteter » نام بر فرانسزك انكليزجه ترجمه‌سيدر . بو فرانسز عالمی انكليزجه‌يی آنا لسانی قادار بيليوردی . انكليزجه ترجمه ايتمه‌سنك سببی ده « شرقك مقدس كتابلری ــ Sacred Books of the east » اسمنده بر دينيات كليه‌سی نشر ايتمك ايسته‌ين بر انكليز ناشرينك رجا وتكليفی اولمشدر . بوندن باشقه آوه‌ستانك «هارله ــ Harlez » طرفندن ياپيلمش فرانسزجه ترجمه‌سی دخی واردر . هارله بلچيقاده لووه‌نده پروفسور ايدی .

شاهنامه ايرانليرك تاريخی دستانيدر . بو تاريخی عنعنه‌لری جمع ايدن وشعرله ترتيب ايدن داهی ايرانلی « فردوس » در . فردوسی اون برنجی عصر ابتداسنده اسلام دورنده ياشامشدر . اون برنجی عصرك ابتداسنده ايرانك قسم اعظمنده حاكم بر تورك سلاله‌سی ايدی بوسلاله‌نك پايتختی شمالی افغانستانده « غزنه » شهری ايدی . عراق عجمدن باشقه بوتون شرقی وجنوبی ايران تورك حكمداری « محمود غزنه‌وی » نام حكمداره تابع ايدی . محمود بن سوه‌ك تكين عالم برذات ايدی . كندی عينی زمانده حقوق شناس ايدی ؛ علمی ، ادبياتی سوه‌ردی . عالم وشاعرلری سراينه طوپلار ، اونلری حمايه ايدر ؛ مادی ومعنوی نعمتلره مستغرق ايدری . بو بويوك فاتح وعالم ذاتك فضيلتلری پك چوق ايدی . فقط بوذاتك توركلك نقطهٔ نظرندن عفو ايديله‌مز برقصوری واردی : بو بويوك حكمدار كنديسنك تورك اولديغی اونوتمشدی . توركلك نقطهٔ نظرندن بوالك بويوك برقصوردر . فردوس طوشده طوغمشدر . « طوش » شهرنده (بو كونكی مشهد شهريدر) ده بر گنج شاعرك ملی ايران افسانه‌لرينی طوپلاديغنی وبونلری شعرله ترتيب ايتديكنی اوگرنديكی زمان محمود غزنوی « فردوسی » سرايه جلب ايتدی . سرای باغچه‌لرندن برنده فردوسی‌يه بر كوشك ياپديردی ، كوشكك مختلف ديوارلرينه اسكی ايران افسانه‌لرنده‌مذكور قهرمانلرك رسملرينی ياپديردی . خدمتنه متعدد خدمه‌وجاريه‌لر ويردی . فردوس باغچه‌ده محتشم كوشكك ايچنده اوته‌ن قوشلرك تغنيلرينی ديكله‌يه‌رك ايرانك افسانه‌لرينی كنديسنك يوكسك خيالی ، شعری دهاسيله تزيين ايدرك لايموت براثر وجوده كتيردی ؛ اسمنی‌ده « شاهنامه » قويدی . چونكه قهرمانلرك اكثريسی

شاهلر ايدی . بوصورتله ايرانك ابداعی قوتنك اك يوكسك تجلی‌سی اولان شاهنامه بر تورك حكمدارينك حمايه‌سی سايه‌سنده وجوده كلدی . محمود غزنوی‌يه ايران حرثنك تكاملنه ، ايران مليت حسنك انكشافنه خدمت ايتمش اولماسنی تنقيد وتقبيح ايتمك ايسته‌ميووم .

سه‌وه‌ك تكين اوغلی محمدده تورك اوغلی تورك ايدی . پدری ايرانه بر كوله‌اوله‌رق كلمشدی ، عموجه زاده‌لری توركستانده ايدی . اكر بوتورك ايران عنعنه‌لرينی جمع ايتمك لزومنی حس ايتديكی كبی تورك عنعنه‌لرينی‌ده طوپلاتمش اهميتنی آكلامش اولسه ايدی توركلكه نه‌بويوك خدمت ايتمش اولوری . مع التأسف بوتوركده توركلك حسی سونمشدی . شاهنامه بوتون آوروپا لسانلرينه ترجمه ايدلمشدر . اك مكمل ترجمه‌سی فرانسز « موئل » « Mohl » طرفندن ياپلمش ترجمه‌در . شاهنامه برتاريخی داستان اولديغندن طوغرودن طوغرويه حقوقدن بحث ايتميور . فقط حقوقه عائد پك چوق اشارتلری احتوا ايدر .

- عربلردن صوكره‌كی دوره‌عائد مهم ملی اثر « طبری تاريخی » در . بواثر عربجه‌در.[١] توركجه‌يه برقسمی ترجمه اولونمشدر . آوروپالسانلرندن فرانسزجه‌يه « ذوته‌نبرغ » طرفندن ترجمه اولونمشدر . « داديستان » حقوقی قاعده‌لر مجموعه‌سيدر . بوده هندستان فارسيلری آراسندن طوپلانمش براثردر . انكليزجه‌يه « West » اسمنده بريسی طرفندن ترجمه ايدلمشدر .

اسكی ايرانه دائر اجنبی مؤلفلرك اثرلری ايچنده اك مهمی « هه‌رودوتك » در . هه‌رودوت Herodote [٤٨٤-٤٠٦] سنه‌سنده ياشامش بريونان مورخيدر . هه‌رودوت ايرانده بالذات بولونمشدر . هه‌رودوتك تاريخی بوتون آوروپا لسانلرينه ترجمه اولنمشدر . فرانسزجه ترجمه‌سی صوك زمانلرده پارسك مشهور كتاب ناشرلرندن « عارينه » طرفندن نشر اولونمشدر . [لارشه طرفندن ياپلمش ترجمه‌سی] .

هه‌رودوتك تاريخی ، كتابی تاريخ قديم ايچون مهم براثردر . هه‌رودوت ذيلاً توركلردنده بحث ايتمشدر . ايران حقنده ايسه پك مبذول معلومات واردر .

بونلردن باشقه ايران حقوقنی اوكرنمك ايچون آوروپا لسانلرنده يازلمش آوروپا مؤلفلرينك تدقيقاتی‌ده بويوك برمنبعدر ؛ بونلردن برچوغی يوقاريده مذكور منبعلردن باشقه هند، بيزانس منبعلرينی، ايران آبده‌لرينی تدقيق ايدرك يازلمش اثرلردر . بونلر ميانده

---

[١] عربجه اصلی ١٨٨٠-١٨٩٣ سنه‌لرنده‌له‌يدن شهرنك I.de Goeje طرفندن نشر اولنمشدر.

برنجی اولەرق ذکره شایان اولان اثر « شپیکك ـSpiegl » « ایران عتیقیاتی Eranische altertümer » ناملی اثردر . بواثر فوق العاده مهم وتمامیله علمیدر. انکلیزلردن « راولیسون ـRawlinson » ك « بش بویوك حکمدارلق Five great monarchies of the ancient eastern world » نام اثری ده مهمدر . منبعلر بونلردر . قدیم ایران حقوقنه دائر زمانمزه قدر هیچ برحقوقی مجموعه صاقلانمامش اولماسندن اسکی ایرانك حقوقی مجموعەلری اولمادیغنی استخراج ایتمەملیز . هندستاندەکی فارسیلرك روایتنه کوره ایرانك مقدس کتابلری یکرمی بر جلددن عبارت ایمش ؛ بونلردن آلتمش فصلدن عبارت اولان دوقوزنجی جلد منحصراً تشکیلات محکمەدن بحث ایدیورمش. اون طقوزنجی جلد حقوق جزادن بحث ایدییورمش . بونلردن یك جزئی برقسمی صاقلانمشدر .

— ١٦ —

ایرانلیلرك دینی

ایرانلیلرك ملی دینلری [مازدەیزم] اسمی ایله معلوم زردشت دینیدر . بودینك مؤسسی زردشتك Zarathoustra محل وتاریخ ولادتنه عائد موثوق تاریخی معلومات یوقدر . روایته کوره زردشت بوکونکی آزربایجان قطعەسنده قبل المیلاد آلتنجی عصرده دنیایه کلمشدر. تأسیس ایتدیکی مذهبی بوکونکی افغانستانك شمالنده باقتریاده نشر ایتمشدر. زردشتك تعلیمنی یوقاریده بحث ایتدیکم زندآوستا کتابنده مندرجدر . زردشت دینینك اساس عقیدەلری بروجه آتی خلاصه ایدیلەبیلیر : کائناتك مبدأ آهورا ـ مازدا [١] AHura-mazda اسمنده برتا کریدر .

آهورا ـ مازدانك ماهیتی ، ضیا ، علو ، خیر ، عقل فعالیت وحسندن عبارتدر . بوتا کری کلمه (Verbe) واسطەسیله عدمدن عالمی خلق ایتدی . بوآهورا مازدا هرشیدن اول موجود اولان یارادیجی روحدر . [٢]

بوخیر تا کریسندن باشقه برده شر ، فنالق تا کریسی [آهریمان] (آنغرامانیو) واردر . بوشر وتخریب تا کریسی عالم خلق اولندقدن صوکرا تظاهر ایتدی . بوتا کرینك

---

[١] زنده (اسکی فارسی) لساننده [آهورا] حکمدار ، [مازدا] ده بویوك عالم معناسنده ایمش . (شیفل)

(2) maspero Histoire ancienne .

بوتون فعالیت وتمایللری خیر وایجاد تا کریسنك میل واراده‌سنك عکسی وضدی‌در ، آهورا مازدا خلق ایدییور ، ایجاد ایدییور ، عالمده خیرك حکمفرما اولماسنی ایستیور .

آهریمان ، تخریب ایدییور ، شرك فنالغك خیره غلبه‌سنی ایستیور .

آهورا مازدا ضیا ، نور ، خیر ، عدالت ، فضیلت ، صحت ، حیات غلبه‌سنی ایستیور .

آهریمان بونلرك یرینه ظلمت ، شر ، ظلم ، جنایت امراض اقامه ایتمك ایستیور .

عالمده بوتون منبع خیر اولان شیلر آهورامازدایه تابعدر . بوتون مضر شیلر ، مضر نباتات معیوبات آهریمانه تابعدر . آهورامازدایه آلتی خیرقوتی تابعدر . amechaspende آهریمانك اداره‌سنك آلتی شی قوتی (Dervands) واردر . بونلردن باشقه آهورامازدایه تابع بك چوق خیر جنلری Iazata عالمك رفاه وبقاسنی ایستیورلر . آهریمانه تابع فنالق جنلری (دیولر) عالمك خرابیسی ایچون چالیشورلر . عالمی اداره ایدن بوایکی قوتدر .

انسان بوایکی قوتدن هرایکیسنك تأثیرینه معروضدر . هرانسسانك برمحافظ روحی ملکی (نه‌روه‌ر) ی واردر .

بوملکك وظیفه‌سی انسانی دیولرك ضررلرندن وقایه ومحافظه ایتمکدر .

* * *

زردشت دیننك حین تأسسنده ، بودین هیچ برمعبد صنم طانیمازدی . بوتون دیندارلق دعا ومناجاتلردن عبارت ایدی . زردشت دینی نور وضیا علامتی اولان آتشه بویوك حرمت توصیه ایدییوردی .

زردشت دیننك افلاقی قواعدی یوکسك ایدی .

هرساحه‌ده ایلك شفقت ، مرحمت ، عدالت امرایدییوردی .

زردشته کوره حیاتك غایه‌سی استکمال نفس ایدی .

زردشت تعلیمنده روحك ابدیتنه ایمان واردی .

أولدکدن صوکره‌راشنو Rachnou اسمنده برخیرروحی انسانلری محاکمه ایده‌جکدر ، انسانلرك بوتون ایی وفنا حرکتلرینی اولچه‌جکدر . صاف ، کناهسز خیر ایشله‌مش روحلر جنته ، فنا روحلر جهنمه کیده‌جکدر . (١)

---

[1] Mospere oP. cit pages 469 - 470 Rawlinson Fives great monarchiés Ac. pages 339

ساسانیان دورنده بودین برنوع آتشپرستلك شكلنی آلمشدی . روحانیلر النده بر واسطهٔ تحکم اولمشدی . ساسانیان روحانیدی بودینك افلاقی جهتندن زیاده مراسم جهتنه اهمیت ویریپورلردی .

— ۱۷ —

قدیم ایران دولتنك تشکیلاتی

قبل‌الاسلام ملی حکمدارلر حاکمیتی آلتنده ایکی بویوك دولت تأسس ایتمشدی . برنجی‌سی آکمه‌نید (Achemenide) دولتی ایکنجی‌سی ساسانیان دولتی .

آکمه‌نید دولتی (قبل‌المیلاد ٥٦٠ دن ٣٣٠ ه قدر دوام ایتمشدر) اداره مطلقه اساسنه مؤسس برمونارشی ایدی: حکمدارك اقتداری قانونله تحدید ایدلمه‌مشدی. بالعکس حکمدارك اراده‌سی قانون کبی ایدی .

بومطلق مونارشی اساسلرینی ایرانلولر آثوریا وبابلدن آلمشلردی. ادارهٔ مطلقه اساسی ایرانه تابع قوملر ایچون بویوك برمختاریته تألیف ایدیلیوردی. ایرانه تابع قوملر کندی عرف وعادات وتشکیلاتلرینی محافظه ایدیورلردی . بالخاصه کیروسك یهودیلره قارشی یوموشاق وانسانیتکارانه سیاستی شایان حیرتدر. کیروس یهودیلره فلسطینه دونمکه مساعده ایتمکله اکتفا ایتمیوب اسکی دولت تشکیلاتلرینی احیایه‌ده مساعده ایتمشدر . بوسیاست یهودیلرله مناسبته منحصر اولمایوب مصرلیلره ، فنیکه‌لیلره‌ده قارشی دخی عینی سیاست تطبیق اولنیوردی . اونلرده ملی تشکیلاتلرینی محافظه ایتمشلردی . بوکا رغماً اك آشاغی صنف افرادندن اك یوکسك برمنصب صاحبنه قادار بوتون تبعهٔ حکمدارك کوله‌سی‌ننده که عد ایدیلیردی. آکمه‌نید دولتی ولایتلره بولونمشدی. والیلره « کشاترابا » دیپورلردی. یونانلیلر بوکلمه‌یی « ساتراب » شکلنده تلفظ ایتمشلردر . بونك ایچون ولایتلره‌ده یونان منبعلری Satrapie دیمشلردر . ساتراب یاننده (کاتب) اسمنده بویوك برمأمورواردی. بونك اصل وظیفه‌سی ساترابی مراقبه ایتمك واونك حرکتلرندن حکمداری خبردار ایتمکدی . ولایتلرده‌کی عسکرلر والی‌یه تابع دکلدی . عسکر باشنده (قادانوس) اسمنده برقوماندان بولنیوردی . شهرلرك قلعه‌لری آیری برقوماندان اداره‌سنده ایدی . بوکا آرغا-پات Arga-pat دیپورلردی. والی، قارانوس، آرغا-پات بربرینه تابع دکللردی.

هر بری دوغرودن دوغرویه حکمداره تابع ایدیلر . هر سنه « قرالك کوزی » نامنده‌کی مأمورلر ، (مفتشلر) مختلف ولایتلری متمادیاً زیارت ایده‌رك احوالدن حکمداری خبردار ایدییورلردی . بونلرك معیتلرنده دائما بر کوچوك عسکر مفرزه‌سی بولونوردی. مفتشلرك راپورلرینه بناءً ولایتك بویوك مأمورلری حقنده حکمدار مختلف قرارلر آلیوردی . عزل ایدییوردی جزالر تعیین ایدییوردی وحتی اعدامه محکوم ایدییوردی .

والینك اك مهم وظیفه‌لرندن بری ویرکولر طوپلامق ایدی . ویرکو مسئله‌سنده ولایتك منبت ومحصولدار اولمسی نظر اعتباره آلنیوردی . زنکین ولایت اهالیسی ، فقیر ولایت اهالیسنه نسبةً دها فضله ویرکو ویرمکله مکلفدی . ویرکولر قسماً پاره ایله قسماً عیناً اشیا ایله اوده‌نیردی . هر ولایتك اشیا ایله عیناً ویردکلری ویرکولرك مقداری تعیین ایدلمشدی : مصر ، عسکر ایچون [٣٦٠٠٠] اولچو بغدای ویرمکله مکلفدی ؛ بابل ، بش یوز کوله « طواشی » ویرمکله ؛ مه‌دی (شمالی ایران) ، یوز بیك قویون ودرت بیك قاطیر واون بیك آت ویرمکله ؛ ارمنستان « ٣٠،٠٠٠ » آت ویرمکله مکلفدی کرجیلر بش سنه‌ده بریوز یکیت ویوزقیز ویرییورلردی. نقداً ویریلن ویرکولرك تقریبی مقداری‌ده معلومدر . آناطولی ویرکو نقطهٔ نظرندن درت قسمه بولونمشدر .

برنجی ولایت (٤٠٠) تاله‌نت کوموش [١]
ایکنجی « (٥٠٠) « «
اوچنجی « (٣٠٠) « «
دردنجی « (٥٠٠) « «

هندستان [٤،٦٨٠] تاله‌نت ویرییوردی. عربستان [٥٠] قانطار عطریات کوندرییوردی. ملت حاکمه اولان فرس ، فارسی خلقی ویرکودن معافدی یالکز حکمداره هدیه ویرمکله اکتفا ایدرلردی .

بوتون ایران دولتنك سنوی نقدی وارداتی زمانمزده‌کی پارا قیمتنه تحویل ایدرسه‌ك آلتی یوز میلیون آلتون فرانق قدر تخمین اولونور . بوکا عیناً تأدیه ایدیلن شیلری‌ده علاوه ایدرسه‌ك سنوی واردات حقنده برفکر ایدنمش اولورز. بو واردات آنجق حکمدار خزینه‌سنه کلیوردی . اداری مصرفلر محلی خلق اوزرینه تحمیل ایدلمشدی . بومنتظم ویرکو سیستمه‌سی شرق تاریخنده برنجی دفعه کوریلیور. بونی تنظیم ایدن «داریوس» اولمشدر.

---

[١] برتاله‌نت ، « ٦٠٠٠ » آلتون فرانق اولدیغی تخمین اولونیور .

ایران دولتنك داریوس دورنده‌ده سکه ضرب ایدلمشدی. حکمدارك عساکر خاصه‌سی زاده‌کان صنفندن ایکی بیك پیاده ایکی بیك سواری عسکره وعموم اهالیدن اخذ ایدلمش اون بیك عسکردن عبارتدی. مهم شهرلرده مهم عسکری نقطه وقلعه‌لرده محافظ عسکری واردی . دائمی عسکر بوندن عبارتدی. محاربه زماننده اهالی سفربر حالنه وضع ایدیلیردی.

تشکیلات محاکم

الك بویوك حاکم حکمدار ایدی . دولتك آسایشنی اخلاله عائد مهم جنایتلر واقع اولدیغی زمان حکمدار کندیسی بالذات محاکمه ایدییوردی . مدنی ایشلرده قضا حقنی کندیسنك توکیل ایتدیکی کیمسه‌لره تودیع ایتمشدی . آکه‌مه‌نید دورینك حقوق خصوصیه‌سنه دائر بوتون ومفصل معلومات یوقدر. فقط بوندن صوکره‌کی دورك حقوق خصوصیه اساسیه‌لری آکه‌مه‌نید دورندن قالمه عنعنت حقوقیه اولدیغی تخمین ایدلمکده‌در .

ساسانیان دولتی تشکیلاتی [١]

اهالینك صنفلره تقسیمی :

ساسانیان دورنده ایران اهالیسی باشلیجه درت صنفه منقسمدی : ١) روحانیلر ٢) عسکرلر ٣) مأمورلر ٤) چیفتجی واهل حرفت . بو درت قسم کینه برچوق زمره‌یه بولونیوردی . بوصورتله جامعه‌نك بوتون افرادی برقسمه داخلدی. مثلا حاکملر روحانی زمره‌یه منسوبدی . مأمور صنفنه ، طبیبلر ، منجملر ، محررلر ، کاتبلر داخلدی . اهل حرفته ایسه تجارلر داخلدی . هر صنفك باشنده بر رئیس بولنیوردی . بونك یاننده بر مراقب واردی. بونك وظیفه‌سی نفوس تحریر ایتمك ایدی ویركولری تفتیش ایتمك اوزره برمفتش واردی . ایکنجی بر مفتش دها موجودیدی که عمله‌لری مراقبه ایدردی . روحانیلرك هپسی « مه‌د » خلقندن ایدی . روحانیلرك اسمی « موبد » ایدی؛ بوکلمه « باغ بات » دن محرفدر . ماغلر (مغلر) رئیس دیمکدر . الك بویوکـك رئیس روحانی «موبد موبدان» اسمنی طاشیوردی. بوتون اعتقاد مسئله‌لرنده بونك قراری قطعی ایدی. موبدلرك رئیسنی حکمدار تعیین ایدییوردی . دیکر روحانیلری «موبد موبدان» تعین

[١] بودولت بعدالمیلاد [٢٢٦ دن ٦٥١] ه قادار دوام ایتمشدر .

ایدییوردی . باش موبدك دولت ایچنده نفوذی فوق العـاده ایدی . علی العموم روحانیلر امور دینیه ایله مشغول اولمقدن زیاده امور دولته اشتراك ایتمکه چوق متمایلدیلر . برروما مؤلفنك « آمیەن مارسه‌لن » ك سوزلرینه کوره (ایرانده روحانیلرك تصویبندن باشـقه هیچ بر ایش مشروع ومحض صایلمازدی .

(۱) ایکنجی صنف عسکردر. بونلر زاده‌کان صنفندن دی. صلح زمانلرنده مالکانه‌لرنده اوطورورلردی . چیفتلکلری آشاغی صنف کویلولر واسطه‌سیله ایشله‌تیرلردی . بویوك روحانیلردن صکره مهم نفوذلی صنف بونلر ایدی .

(۳) مأمورلر عینی زمانده روحانیلردن وزاده‌کاندن اوله‌بیلیردی .

(٤) زراع قسمی ، اصل زراع یره باغلی ایدی.

روحانیلرك تأثیرنی تقویه‌ایدن عامل ایکی ایدی . بری دینی نفوذلری دیکری اقتصادی قوتلری ایدی . موبدلر بویوك اراضی‌یه مالك ایدیلر . بوندن باشقه دینی جزای نقدیلر واهالیدن آلدقلری (عشر) اونلره بویوك واردات تأمین ایدییوردی . روحانیلر علی العاده قانونلره تابع دکلدیلر . اونلرك قوانینی دینی ایدی. بوصنف دولت ایچنده مختاروامتیازلی بر صنف تشکیل ایدییوردی . بونلرك باشلیجه وظیفه‌سی معبدلری اداره ، دینی مراسمی اجرا ایدی . ساسانیان دورنده دین زردشت دینی ، بو دورده زردشـت دینی بر نوع آتشپرستلك شکلنی آلمشدی . هر خانه‌ده وهر کویده بر آتش هرناحیه‌ده بر آتش اولمق لازمدی . خانه آتشنی اداره‌أوصاحبنك وظیفه‌سی‌ایدی. فقط هر کویك آتشی یاننده ایکی روحانی اولمق مجبوری ایدی . ناحیه‌ده ایسه دها فضله لازمدی.

بوندن باشقه دولت ایچنده بویوك آتش معبدی واردی . بونلر بوتون ملت ایچون مقدس آتشلردی. روحانیلرك اك بویوك معرفتی بو آتشلرك سوندورولمه‌مسنی تأمین ایدی. بوندن باشقه وظیفه‌لری غیر روحانیلری تصفیه ایتمك اعتراف جرملرینی اسـتماع ایتمك ، عفو مراسمی اجرا ایتمك ، توبه‌کارلره جزای نقدی تعیین ایتمك ، دوغوم ، نکاح ودفن مراسم وآیینلرینی اجرا ایتمك ایدی. بایراملره ریاست ایتمك‌ده بونلرك وظیفه‌لری جمله‌سندن ایدی . هر ایشـده روحانیلرك اشتراکی واردی . روحانی اولمـایانلر دینی قواعده عدم وقوفلری یوزندن متمادیاً کناه ارتکاب ایدییورلردی وهر کناه اصـغری جزا اولارق جزای نقدی‌یی ایجاب ایتدیرییوردی . بوندن باشقه روحانیلرك کندیلرنجه بروظیفه‌لری واردی . بوده تعلیم وتدریس وظیفه‌سی ایدی . بو تعلیم عسـکره مخصـوص اولدیغی

آ کلاشیلیور . زاده‌کان صنفی اوقومغه، یازمغه وصایمغه، آت اوزرنده طوپ اوینامغه polo شطرنج اوینامغه اوکره‌تیلیردی . روحانیلر عمومیتله متعصب ، غیر متحمل ومشکلپسند ایدیلر . زردشت دیننده اولمایان زمره‌لره قارشی سیاستلری غایت خصومتکارانه ایدی .

— ١٨ —

اداره ایشلری

حاکمیتك واداره‌نك الك یوکسك ممثلی حکمداردر . بو دورده حکمدار « شـاه » اسمنی طاشیوردی . نظری جهتدن شاه آکه‌مه‌نید دوری حکمدارلری کبی حکمدار مطلقدر .

فی‌الحقیقه بو دورده اونك اقتداری روحانیلرك مداخله‌سـیله تحدید ایدلمشـدی . حکمدار دوغرودن دوغرویه اداره ایده‌میوردی. دولتی اداره ایچون « دیوان»اسمنده وکالتلر واردی . وکالتلرك عددی معلوم دکلدر . اداره ایشلریله موظف بویوك مأمورلر مختلف اسم طاشییورلردی . بویوك وزیر [وازورغ فراماوار] اسمینی‌طاشیردی. عسکر باشنه « سپاه‌بد » حکمدارك سرکاتبنه « دابیربد » دیپورلردی .

بویوك وزیرك وظیفه‌سی متعدد ایدی . او بوتون معناسیله حکمدارك قائممقامیدر . حکمدارك‌یاپاجنی بوتون ایشلری بالفعل اجرا ایدن باش وزیر ایدی .

مملکت « پادغوس » اسمیله درت قسمه بولونمشدی . بونلرده درت جهتك اسمنی ویرمشلردی: شرق قسمی «خواراسان» khwarasan غربه «خوارواران khwarwaran شماله « آواختار » Awakhtar جنوبه « نیم روز » Nim - Roz دیورلردی ایرانك‌شرق ولایتلری حالا «خراسان» اسمیله معروفدر . بو بویوك ولایتلرك والیلری«پادغوسپان» اسـمنده ایدی . پادغوسپانلر عینی زمانده عسکریده قوماندا ایدییورلردی . حدوده یاقین یرلرده کوچوك اداره رئیسلری تعیین ایدییورلردی.بوکاده «مرزبان » دیپورلردی.

امور مالیه

ساسانیان دولتنده منتظم ویرکو تشکیلاتی واردی .

اراضی ویرکوسینه (خادار) دیرلردی. عربلرك (خراج) کله‌سی بو فارسی‌سوزدن محرفدر عربجه دکلدر .

شخصلردن آلینان ویرکو« کزیت »در. عربلرك «جزب» کلمه‌سی‌ده بوندن محرفدر. ایرانك اسلام حقوقنه‌تأثیرندن بحث ایتدیکم زمان سامعین‌دن بعضیلری براستغراب کوستر- مشلردی. بونی بنم خصوصی فکرم کبی تلقی ایتمشلردی. یکی دولت تأسیس ایده‌ن عربلرك ایراندن دیوان تشکیلاتی ، ویرکو تشکیلاتی آلدقلری کبی باشقه برچوق مسئله‌لرده‌ده ایرانك حقوقی تلقیلری بنمسه‌مش اولدقلرنده شبهه یوقدر. تاریخه مستند اولمایان برفکری ایلری سورمه‌مك بر پروفسورك وظیفهٔ اساسیه‌سیدر . ایرانك حقوق عامه‌سنك عرب حقوقنه تأثیرینه‌عائد فکر بنم خصوصی فکرم دکل تاریخدن آلنان برحقیقتدر . کزیت ویرکوسی اراضی صاحبی اولمایانلره ، خرستیان ویهودیلره عائددی . نوشیروان دورنده اراضی ویرکوسنك جبایت اصوللرینی‌تنظیم ایچون بوتون مملکتده [قاداسترو] یاپلمشدی.

محکمه تشکیلاتی

زاده‌کان صنفی عمومی محاکمه‌یه تابع اولمایوب کندی آرالرنده حاکملك ایدرلردی. فقط حقیقی حاکملر روحانیلردندی . هرناحیه‌ده برحاکم واردی . کویلرده « دهقان » اسمنده کوی مختاری اجرای‌حکم ایدردی. عسکرلرایچنده آیری حاکملر بولونیوردی.

حقوق جزا

اوچ نوع جرم واردی: ۱) اللهه قارشی (کفر) ۲) حکمداره قارشی عصیان، خیانت ، عسکرلکدن فرار ۳) انسانلره قارشی ظلم . برنجی وایکنجی نوع جرملرك جزاسی اعدام ایدی. اوچنجی‌نوع جرملره ایکی درلو جزا واردی : بری جزای‌نقدی دیکری قطع عضو - (Mutilatio) کور ایتمك اك چوق تطبیق ایدیلن برجزا ایدی . بوصوك جزا بالخاصه بویوکلره تطبیق ایدیلیردی . اعدام، مجرمی قلنجله بویندن کسمکله اجرا اولنوردی . دینه و دولته خیانت ، عصیان ایچون یاپیلاجق اعدام خاچه صلب ایدی ، (crucification) بعضاً رجم « طاشلامه = Lapidatio ده تطبیق ایدیلیردی. اك مهم بینه شاهدلرك‌شهادتی ایدی؛ شاهد اولمادیغی تقدیرده حکمی تجربه‌لر [Ordalie] تطبیق اولونوردی . سرقتك جزاسی مسروق اشیانك مقداری نظر اعتباره آلنمقسزین دائما اعدام ایدی . قتل جزاسی تطبیق مقتولك اقربالرینك حقی ایدی .

حقوق خصوصیه - عائله حقوقی

ایران حقوقنده تعدد زوجات جائزدی . مشروع زوجه‌لردن باشقه ایران حقوقی جاریه‌لرله استفرارشی‌ده تجویز ایدیوردی. قادین قوجاسنه قارشی مطلق صورتده اطاعتله مکلفدی .

ایرانك عائله حقوقنده بعض وحشی ملتلرك بیله تویلرینی اورپه‌رته‌جك جالب نفرت برخصوصیت موجوددی .

ایرانده قان قرابتی نکاحه مانع اولمیوردی . انسان کندی همشیره‌سیله ازدواج ایده‌بیلوردی . بوایران حقوقنك برغرابتی‌در . [١] ابتدائی قوملرك بیله اکثریسنده یاقین آقربا آراسنده نکاح قطعی صورتده ممنوعدی . ایرانده بش نوع نکاح واردر :

١) قادینك ابوینی‌رضاسیله‌اولان نکاح. بونکاح ایله أوله‌ن قادینه « پادشازن » تسمیه ایدیلوردی‌که امتیازلی زوجه دیمکدر .

٢) یوغان زن » نکاحی. بونکاح ایله اوله‌ن قادین ؛ برنجی اوغلونك ، پدرینك اوغلو اوله‌رق تلقی اولونماسنی شرط ایدییور. بوشرط ایله قادین پدرینك میراثندن اوغلنه حصه آلمایه حق اکتساب ایدییور .

٣) « صادار زن » درکه برنجی چوجغنك ، چوجقسز وفات ایدن براجنبی اوغلو اولارق تلقی ایدلمه‌سنی شرط ایده‌رك یاپلمش نکاحدر .

٤) برطول قادین ایکنجی دفعه أوله‌نیرسه « جاغار - زن » اسمنی آلیور. برطول قادینله اولان دردنجی نوع نکاحدر .

٥) قادینك ابوینك رضاسندن باشقه واقع اولان نکاحدر . بونکاحله بوله‌شه‌ن قادین « خود سرای زن » اسمنی طاشیردی . بوکبی قادین اوغلی دنیایه کلدکده یکیدن والده‌سنی باباسنه نکاح ایتمزسه قادین ابوینك میراثندن محروم اولوردی . نکاحك بویوك برشرطی مهردر . چوجوقلر بابالرینه‌اطاعت وحرمتله مکلفدرلر، معین برسنه قادارارکك

[١] قدیم ایرانده همشیره‌لرله ئه‌وله‌نمك جائز اولدیغنی مختلف دورلره عائد منبعلر کوستریور . آکه‌مه‌نید دوری ایچون هه‌رودوت (٣ ، ٣١) صوك دورلر ایچون طبری (زوته‌نبرغ ترجمه‌سی برنجی جلد صحیفه ٤٩٩،٣٧٦) کوسته‌ریله‌بیلور.

چوجوقلرك تربیه‌سـیله والده‌لر مكلفدر . عینی حكمی اسـلام حقوقنده‌ده كوریيورز . اسلام حقوقی بوكا « حضانه » اسمنی ویریور . برقیز كندیسی ایچون قوجا انتخاب ایتمك حقندن محرومدر .

ایرانده اولاد ایدنمه‌نك شرائطی تعیین ایدلمشدی. اولادلغك برنجی وظیفه‌سی اولاد ایدنمش آدمك تمثلی اوله‌رق كوچوكلره وصی اولمقدر . اولادلغه قبول ایدلمك ایچون شرائط : رشید اولمق ، زردشت دیننده اولمق ، عقللی اولمق، چوجوق صاحبی اولمق، هیچ بربویوك كناه ارتكاب ایتمه‌مش اولمق .

ملكیت حقوقی

ایران حقوقنه عائد منبعلرده ملكیته دائر قوانین پك آز بولونمشـدر . فقط برشی شبهه‌سزدر : ایرانده منكشف ملكیت مؤسسـه‌سی موجوددی . ملكینك اكتسـاب ، انتقال وضیاعنه دائر تفصیلات یوقدر. فقط غیر منقولاتك دوری ایچون مطلقا مكتوب سند لازمدی . مرور زمانله‌ده ملكیت استحصال ایدیله‌بیلیردی . مرور زمانله ملكیت اكتسابنك مدتی قرق سنه ایدی . عادتا بوتون اراضی روحانیلر و زاده‌كان صنفی الٔنده ایدی . كویلولر زاده‌كان وروحانیلر ایچون چالیشان مظلوم رنجبرلر وضعیتنده ایدیلر.

میراث احكامی

اكرمورث وصیتنامه براقمادن وفات ایدرسه میراث اوغل، قیز (اوله‌نمه‌مش اولورسه) وقادینلر آراسنده علی السویه تقسیم ایدیلیردی. نكاحلی قیزلرحصه آلامیورلردی؛ چونكه اونلر اولندكلری زمان آلدقلری جهاز حصه برینه قائم عد اولنوردی . بر شخص برحیات ایكن مالی اوزرنده ایسته‌دیكی شكلده تصرف ایده‌بیلیردی . فقط وصیتنامه واسطه‌سیله وارثلری حصه‌دن حق میراثدن محروم ایده‌مزدی .

ایران حقوقی حقنده ایكی درسده ویریله‌بیله‌جك تفصیلات بوندن عبارتدر . هرحقوقك برسجیه‌وی خصوصیتلری اولدیغنی هند حقوقی مناسبتیله سویله‌مشدم . ایران حقوقنده‌ده خصوصیتلر كوریيورز . حقوق خصوصیه‌ده نكاح مسئله‌سنده نسـلك دوامی مسـئله‌سنه ویردكلری اهمیت صوكره یاقین اقربالر آرالرنده نكاحی جوازی ، خصوصیتلر تشـكیل

ایدیور . حقوق عامه واقتصادیات ساحه‌سنده‌ده ایرانك ساسانیان دورنده‌کی حقوقنده بعض خصوصیتلر واردر .

روحانیلرك دولت اداره‌سنده‌کی بویوك رولی اقتصادی قوتك منبعی اولان اراضی‌نك روحانیلر وزاده‌کان صنفی النده تمرکزی بو جمله‌دندر . ایرانده بوتون اراضی بو ایکی صنف النده ایدی . اهالینك اکثریسی بو ایکی صنف ایچون چالیشان عمله حالنه تنزیل ایدلمشدی . ساسانیان دولتنك تشکیلاتی بر چوق جهتدن یره باغلی کویلولرك آزاد ایدلمه‌سندن ١٨ سنه اولکی چار روسیه‌سنه مشابهت عرض ایدر . هم ساسانیان دولتنده هم اسکی روسیه‌ده حکمدار مطلق ایدی. هر ایکیسنده‌ده کویلو خلقی زاده‌کان صنفی ایچون چالیشان یره باغلی بر صنف ایدی . هر ایکی دولتده روحانیلر بویوك رول اوینیوردی . دین ، دولت ایشلرینه تأثیر اجرا ایدییوردی . عینی اسباب دائما عینی نتایج دوغورر . روسیه‌نك مظلوم اهالیسنده اختلال روحی ، اموالی تقسیم نظریه‌لری « سوسیالیستلك » غایت بویوك رغبت بولدیغی کبی ایرانده‌ده قومونیزم بویوك بر سرعتله انتشار ایتدی. یدنجی عصر ابتداسنده ایرانده اسلامیتك ظهورندن اول آز قالدی ساسانیان دولتی قومونیزم حرکتی نتیجه‌سنده بوسبوتون ییقیله‌جقدی .

افندیلر. قومونیزم یکی بر فکر دکلدر. نره‌ده اراضی واموالی النده تمرکز ایتدیرمش امتیازلی بر صنف اکثریتی ظلم وجبرله اداره ایدییورسه اوراده قومونیزم فکری دائما باش کوسترمشدر . ایرانده یدنجی عصرك تام ابتداسنده نوشیروان عادلك پدری کوباد زماننده [٤٩٥- ٥٣١] « مازداق » اسمنده بر قومونیزم پیغمبری ظهور ایتدی ؛ پك آز زمان ظرفنده بوتون مظلوم کویلولری واهل حرفتی آرقه‌سندن سوروکله‌دی . حکمدار «کوباد»ده بو تعلیمی قبول ایتمش کبی کورونمکه مجبور اولدی . مازداق « کوباد »له برابر دولتی اداره ایتمکه باشلادی. کوبادك تختی یانده مازداقه‌ده بر تخت وضع ایدلدی. مازداقك تعلیمنك الك مهم اساسی ایکی ایدی: (١) اموالك مشترکلکی (٢) نکاحك الغاسی . مازداقیزم ایرانده بر قاچ سنه دوام ایتدی . بوتون مالکانه‌لر تقسیم ایدلدی . قادینلرك طوعاً ویا کرهاً نکاحلری اخلال ایدلدی .

بوتون شهرلرده ثروت تقسیم بهانه‌سیله تخریب ایدلدی . بونك نتیجه‌سنده مازداق سعادت عمومیه وعد ایدییوردی . مع التأسف نی‌بشری متمادیاً آلداتان او سعادت عمومیه سرابی، خیال کوزلرینی اوقشادیغی حالده فعلاً مساوات ورفاه احتیاجنی تطمین ایتمه‌دی.

بالعکس بوتون ایران دهشتلی بر اقتصادی بحرانه دوشدی؛ فقر وضرورت تعمم ایتدی. مظلوم صنفلر اسکیسندن بدتر بر ضرورت ایچنده قالدیلر. ایش ایستهین ایش بولامیوردی. صاتین آلمق ایستهین مال بولامیوردی. چونکه برنجی تقسیم سنهلرنده بویوك مفکورهنك مستیسی یوزندن هیچ بر کیمسه چفت سورهمك، حیوان کوتمك کبی سفلی وزحمتلی ایشلرله اشتغال ایتمکه تنزل ایتمهمشدی. حیات بشریهده پارلایان نظریهلردن، آلداتیجی سوزلردن، یوکسك بر قاچ اقتصادی وحیاتی حقیقتلر واردرکه بونلری هیچ کیمسه سوز قوتیله دکیشدیرهمز. بشریت ایچون بونلره مطاوعت ایتمك بر ضرورتدر. ایشلهمهدن ثروت حاصل ایتمك امکانی یوقدر، زنکینلرك متراکم ثروتی تقسیم اهالی ایچون ابدی بر منبع حیات اولاماز، یوز زنکینك مالی میلیون فقیره تقسیم ایدلدکده فقیر زنکین اولاماز. اکر بشریت شو غایت بسیط حقیقتلری دائما خاطرنده طوتسه ایدی پك چوق بحرانلردن قورتولمش اولوردی. فقط اقتصادی ظلم دوام ایتدکجه، تقسیم اموال واسطهسیله سعادت خلیالری‌ده دوام ایدهجکدر. چونکه بو خیاللر مشکل وضعیتده بولونان مظلوم بشریتك یکانه چارۀ تسلیسیدر. اقتصادی اختلاللری برطرف ایتمهنك یکانه یولی اقتصادی موازنهیی تأمین اصولینی بولمقدر. یکی بشرك بونی بر کون بولاجغنه شبهه یوقدر. بونك بولونماسنك ملکیتك ابقاسیلهمی ویاخود الغاسیلهمی اولاجغنی استقبال کوسترهجکدر. بوکون یکی بشری ایکی مخاصم زمرهیه تقسیم ایدن مسئلهده بودر. (ملکیتك ابقا ویا الغاسی). بن کنج فکرلره، هیچ بر طرفی ترجیحی توصیه ایتمك ایستهمم ... دوشونهجکسکز، دوشونهجکسکز، بو خصوصه دائر بر فکر وقناعت حاصل ایدهجکسکز.

ایران تاریخ وحقوقنه دائر مهم منبعلر

Herodote

Xenophon Cyropedie

Sfrabon Geographie

F. Siegle « Eranich Älterthums Kundë 3 vol. Leipzig 1878.

غایت مهم مخلد بر اثردر. حقوقه دائر پك چوق معلوماتی حاوی‌در.

W. Geiger Ostiranischc kultur im Alterthums Erlangen 1882 .

G. Rawlinson Five great monarchies pf Eastern World
3 vol. London 1871 - 76

» The Seventh great oriental monarchy of the Sassanians
1 vol. 1876

P. M. Syr»s A. Histoay of Persia 2 vol London 1915

تاریخ ایچون مختصر اولمقله برابر غایت ایی تألیف ایدلمش بر اثردر.

Idarmesteter Zend Avesta 3 vol. Oxford 1880-1883

G. Maspero Histore anciénne des peuples de l'orient classique
Paris 1909

C. de Harlz avesta livre sacré des sectateurs de Zoroastre
Paris 1881

اینوستراانشف ساسانی تدقیقات (ساسانیان دورینه عائد تدقیقات). (روسجه)
سن پترسبورغ. ۱۹۰۹

طبری. (محمد بن جریر) [اخبارالرسل والملوك] de Goeje نشری لەیدن ١٨٧٩
Noeldke طرفندن آلمانجەیە ترجمەسی.

Geschichte der Perser und Araber Zur Zeit der Sasaniden

لەیدن ١٨٧٩

فردوسی « شاهنامە » Jules Mohl نشری ترجمەسیلە برابر. پارس.

المسعودی (ابو الحسن علی) مروج الذهب » فرانسزجەیە ترجمەسیلە برابر
Barbier de Meynard نشری. پارس. 1865

یونان قدیم حقوقی

— ۲۰ —

یونان قدیمك تاریخ ومدنیتنه عمومی بر نظر !

یونانستانك قبل التاریخ دورلرده‌کی سکنه‌سی په‌لاسغ (Pelasges) اسمیله بر خلق ایدی . بوخلق حقنده تاریخی موثوق معلومات یوقدر . قبل التاریخ بر دورده شمالدن کلن هه‌لله‌ن Hellenos خلقی یونانستانی ضبط واستیلا ایتدی . پالاسغلرك برقسمنی هجرته مجبور ایتدیلر ، متباقیسنی قسماً تخریب ، قسماً بلع وتمثیل ایتدیلر . هه‌لله‌ن خلقی مهم درت قبیله‌دن عبارت ایدی. ایونیالیلر (Ioniens) ، دوریالیلر (Doriens) ، ئه‌ئولیالیلر، (Eoliens) آکیه‌لیلر (Achiens)، هه‌لله‌نلرك یونانستانده یرلشدکدن صکراکی تاریخی دوردن اولکی دورلرینی قهرمانلر دوری تسمیه ایدییورلر، بودوره عائد معلومات هه‌لله‌نلرك ایلیادا (Iliade) واودیسه‌ه‌ی (Odyssée)ناملریله معلوم ایکی منظوم ملی داستانلرنده تثبیت ایدلمشدر . بو اثرلر (هومه‌ر) نامنده برشاعره اسناد ایدیلیورسه‌ده ، فی الحقیقت ، بوتون هه‌لله‌ن خلقنك شعری ، دهاسنك محصولیدر . بودورك اك مهم وقعه‌سی، دورك نهایتنه یاقین واقع اولمش ، (تروا) محاربه‌لری تشکیل ایدییور . بوتروا محاربه‌لری ایلیادك موضوعنی تشکیل ایدییور . تروا (Troiv) بوکونکی آناطولینك شمال غربیسنده تأسس ایتمش بردولت ایدی . اهالیسی په‌لاسغلر ایدی . هه‌لله‌نلرك آناطوطولی په‌لاسغلریله محاربه‌سی قبل المیلاد ۱۱۸٤ سنه‌لرنده واقع اولدیغی روایت اولنیور . طبیعی بو تاریخ، قطعی برتاریخ دکلدر ، بودورده یونانستانده‌کی کبی، متمادیاً بربریله حرب ایتمکله مشغول ایدیلر ، فقط سیاسی انقساملرینه رغماً هه‌لله‌نلرده ملی وحدت حسی موجوددی. وبوملی وحدت حسنی بسلیه‌ن وانکشاف ایتدیره‌ن بویوك عامللر، لسان، دینی مؤلسه‌لر. عمومی بایراملر، ملی اجتماعلر ایدی .

I. برنجی وحدت عامل لسان ایدی. تابو دورده هەللەنلرك ملی شاعرلری،شهرلری دولاشەرق ملی ماضیدن بحث ایدن افسانەلری سویلەرلردی . بوشاعرلرك ایشلەنن ودائما ایشلەتمکده اولان لسانلری بوتون هەللەن خلقنه نمونه اولویوردی. قبیله،ولایت لهجەلری یرینه ، عمومی برشاعرلر لسانی قائم اولیوردی، بوتون ملتلرك بردورنده سیار شاعرلرك، ملی لسانك انکشاف وتکاملنده روللری فوق‌العاده بویوکدر .

II . ایکنجی وحدت عاملی دینی مؤسسەلر ایدی ، یونانستان مختلف نقطەلرنده (اوراقل) معبدلری واردی . اسکی یونانلیلرده اوراقل (Orocle) لر (آله)لر ایله انسانلر آراسنده واسطەلق ایدن ، آلهەلرك فکرلرینه ترجمان اولان روحانیلر ایدی. اك مشهور اوراقل معبدی دەلف (Delphe) دەکی معبد ایدی ؛ بومعبدك اوراقلی پیتی (pythie) اسمنی طاشیردی، دەلفدن بشقه دودونده پوپیته - اوراقلی، دەلوس‌ده آپوللون اوراقلی واردی. اوراقل معبدی اولان شهرلره، یرلره یونانستانك هرطرفندن حاجیلر آقیوردی. اوراقل معبدلری اطرافنده مختلف ولایت حاجیلری بربریله تماسه کیرمەلری ، اختلاط ایتمەلری، هاللەنلرك عرف وعادتلرینك، حالی عقیدەلرینك برلشمەسنه خدمت ایدییوردی.

III . ملی اجتماعلر ؛ اسکی یونانلیلر بربرندن آیری متعدد دولتلر ؛ جامعەلر تشکیل ایتمەلرینه رغماً، بتون هەللەن خلقنی علاقەدار ایدەجك، مهم مسئلەلری مذاکره ایچون، عمومی اجتماعلر عقد ایدرلردی، بواجتماعلره آمفیکسیونی (Amphyctionie) دیرلردی. بواجتماعلرده هرجامعەدن ممثللر بولنیوردی، بوملی اجتماعلرده یونانلیلرده ملی برلك حسنی تقویه وادامه ایتمکده بویوك عامل اولمشدر .

IV . ملی بایراملر واویونلر ؛ اسکی یونانلیلر درت سنەده بر دفعه اولیمپاد اسمیله معلوم عمومی بایراملر ، اویونلر یاپارلردی . بواویونلره یونانستانك هرطرفندن پك چوق خلق طوپلانیردی . بواجتماعلرده طبیعی ، مال وحدتی ، لسان وعرف وعادت وحدتی صاقلامغه خدمت ایدییوردی .

— ٢١ —

اسکی یونانلیلرده دین ، اخلاق وفلسفه

اسکی یونانلیلرك دینلری طبیعته طاپمقدن عبارت ایدی؛ داغلری، روزکاری،شهرلری،

اورمانلری برر آله کبی تلقی ایدرلردی ، اونلره طاپینیرلردی . تاریخ ادبیاتده بیلیور - سکز ، دین تلقی‌سی انکشافنده ، الوهیته نظر انکشافنده دور واردر .

برنجی دورده: ابتدائی انسانلرك طبیعتك قوت ودهشتی اوکنده کندی اضعفنی حس ایدرك طبیعته طاپار . طبیعت قوتنه عبادت ایدر .

ایکنجی دورده : بوقوتلره برعقد استناد ایدر . صوکرا الٓهلری بر شخصیت کبی تلقی ایتمکه باشلار . شخصیت تلقیسی ایکی شکل آلیر . یابوشخصیتی انسان ، انسان شخصیتی کبی تلقی ایدرلر .

اوچنجی دور : الوهیتی انسان کبی تلقی ایتمکدر. بوکا آنتروپومورفیزم (Anthro-pomorphisme) اسمی ویریلیور . (شکل بشری) تلقی‌سی دیمکدر .

دردنجی دور : دینی تلقی ، الوهیتی شخصیت انسانیه کبی تلقی ایتمیوب علوی، نوعی شخصیته منحصر برموجودیدر کبی تلقی ایتمکدر. بوطرزتلقی‌یی بویوك وضوح وصراحتله آنجق بردین تعلیم ایتمشدر . اوده اسلامیتدر . اسکی یونانلیلرك دینی تلقی‌لری آنتروپو-مورفیزم دوره‌سنده ایدی. متعدد معبودلری جسمانی، انسانلره مخصوص حسلرله متحسس، انسانلره مخصوص میللرله مشبوع شخصیتلر تلقی ایدرلردی . تورات‌ده [الله انسانلری کندیسنه بکزه‌ته‌رك خلق ایتدی] دنیلمشدر .

یونانلیلر بالعکس، اللهی کندیلرینه بکزه‌تمشلردی. یونانلیلرك (آله) لری انسانی حس و احتراصلره مبتلی ومعروض شخصیتلرایدی، حتی انسانلرده الك فنا حسلریله یونان (آله) لرینه یابانجی دکلدی ، حدت ، بغض ، حسد ، کین ، غرض، خصومت ، ظلم ، هپسی یونان الٓهلرنده موجود اولدیغنه ، یونانلیلر اعتقاد ایدرلردی . یونان معبودلری چالیپورلر ، غیر مشروع مناسبتلرده بولونورلر، أولدیریورلرقیصقانجلق، انتقام حسلریله مشبوعدرلر.

بومعبودلره اسناد اولونان اخلاقسزلق ، یونان خلقنده اخلاقی حسلرك انکشافنه مانع اولیوردی . یونان قدیمده دین اخلاقدن آیری برشی ایدی .

الوهیته دائر آنتروپومورفیزم تلقیسی ایله اسلامیت تلقیسنی مقایسه ایدیکز، برطرفدن واحد ، عالم کل شی ، خالق کائنات ، مجرد ، غیر جسمانی ، عادل مطلق تلقی اولونان اسلامیت (الله) ایله اسکی یونانك بو کونکی جنائی رومانلرده‌کی آلچاق یالیملی قهرمانلر اوصافیله متصف (آله) لری آره‌سنده بیوك برفرقدر . یونانلیلر تعدد الوهیته اعتقاد ایدرلردی ، یونان‌ده معبودلر متعدد ایدی ، بومعبودلر آراسنده الك مشهورلری اون

ایکی ایدی. بونلر آراسنده‌ده اڭ بیوکی زه‌ئوس ایدی اوکا ژوپیته‌ردخی درلر. ژوپیته‌رك ترجمه حالنده‌کی اڭ بویوك معرفتی پدری سائوری سمادن قوغمق اولمشدر . هر معبودك کندینه مخصوص معبدلری واردی فقط قدیم یونانلیلرك نه بر دینی کتاب مقدسلری واردی ، نه‌ده برصنف تشکیل ایدن حیات اجتماعیه‌ده نفوذ وتأثیر اجرا ایدن متشکل روحانیلری واردی .

قدیم یونانلیلر دین بابنده بشریته هیچ برشی بخش ایده‌مدیلر. یونانلیلر، دین بابنده‌کی عقامت وقصیرلقلرینه رغماً ، علوم ، فلسفه ، ادبیات ، صنایع نفیسه ساحه‌سنده قرون اولی خلقلری آراسنده برنجی موقعی اشتغال ایتلاکلرینی بیلیورسکز . اسکی یونانلیلر ، ادبیاتده ایلیاد واودیسه کبی ئه‌پیق داستانلر براقدیلر. بوملت ایچنده تراژی‌ده صوفوقل (Sophocle) ئه‌شیل (Eschyle) ، ئوریپید (Euripid) کبی قومه‌دیاده ، آریستوفان (Aristophane) ، مه‌ناندر (Menandre)، تاریخنده هه‌رودوت (Herodote) فوکیدید (Phucidid)، فصاحت وبلاغت‌ده ده‌موسته‌ن (Demosthène) ایزوقرات (Isocrate) لیزیاس (Lysias) کبی‌داهیلر ظهور ایتدی . هیکلتراشلقده اسکی یونان دهاسینك اثرلری بوکونه قادار بوتون بشریته برنمونه اولمقده‌در . یونانلیلرك بشریته اڭ بویوك خدمتی علم وفلسفه بابنده‌در ، بوقاریده سویلدیکم وجهله ، یونان قدیمك نه‌بر کتاب مقدسی ونه‌ده متشکل روحانی صنفی واردی . دیکر تعبیرله یونانلیلرك نه‌بر مدون ، ضروری‌الاعتقاد عقیده‌لری واردی . نه‌ده بو عقیده‌لری محافظه ومدافعه ایله موظف بر صنفی بر زمره موجوددی. بوایکی شیئك یوقلغی یونانلیلری فکر،تفکر بابنده غایت‌سربست براقیوردی. یونانك دینی ، متفکر بشریتی دائما اشغال ایتمش ودائما ایده‌جك حیات وکائناته عائد فلسفی، اخلاقی وعلمی سؤللره جواب ویرمیوردی. متفکر انسان بو سؤاللرك جوابی کندیسی آرامق‌مجبوریتنده ایدی. یونان‌ده علم وفلسفه ترقی وانکشافنك اڭ بویوك عاملی بودر. یونانده عقل بشرك قابلیت تفکری هیچ بردورلو تحدید ایدلمه‌مشدی .

یونانلیلر حیات وکائنات حقنده عقل واسطه‌سیله برفکر استحصالنه چالیشمغه وبو سایه‌ده‌ألده ایدیلن حقیقتلره فلسفه (Philosophia) دییورلردی. اسکی یونان متفکرلری فلسفه ساحه‌سنده اوقدرایلری کیتمشلردی که، بوکون‌بیله فلسفه‌بابنده بشریت‌یونانلیلردن بك اوزاق کیتمه‌مشلردر . یونانك بویوك متفکرلرندن صوقرات ، افلاطون، آریستوت بوکونه قدر بشریته معلملك ایتمکده‌درلر .

یونان فیلسوفلری او چ ساحه‌ده فلسفی تدقیقات یاپدیلر برجهتدن فیلسوفلرك دوشونجه‌لری حقایق اشیایی تعیینه معطوف ایدی. ۲) ایکنجی‌لری انسانلرك فردی آخلاقی وظیفه‌لرینی تعیینی استهداف ایدیوردی. ۳) اوچنجیلری، جامعه تشکیلاتنه دائر قواعدی تثبیته عائد ایدی. دیکر تعبیرله یونان متفکرلری علم، آخلاق وحقوق ساحه‌سنده عقللرینی ایشلتیورلردی. یونانلیلر بشریت اوکنده‌کی بوتون علمی و فلسفی سؤاللره عقل واسطه‌سیله جواب بولابیله‌جکلرینه ایناتیورلردی. انسانك کندی عقلنه تام بر اعتمادله کووه‌نمه‌سی برنجی دفعه یونان قدیمده کورولدی. یونان قدیم دینینك اخلاقی بر دین اولمامسی یونان متفکرلرینی آخلاق حقنده‌ده چوق دوشوندیرمکه مجبور ایتدی. یونانده اخلاق دینك علیهنده بر تعلیم شکلنی آلدی. دین ایله آخلاق آراسنده دیکر تعبیرله دینلی عوام ایله متفکر فیلسوفلر آراسنده برمجادله باشلادی. نهایت یونانده اخلاقی فلسفه، غیر آخلاقی دینه غالب اولدی. علوم، معارف وفلسفه اخلاقك نتیجه‌سنده اولیمپ طاغنده‌کی آخلاقسز الهه‌لرك وضعیتنی صارصدی. علم فکر فلسفه ساحه‌سنده قوتلی یونان خلقی دولت تشکیلی بابنده و حقوق ساحه‌سنده ضعیف ایدیلر. قدیم یونان خلقی نه ایرانلیلر وروماليلر کبی بویوك واسع بر دولت تأسیس ایده‌بیلدیلر ونه‌ده منکشف بر حقوق سیسته‌می وجوده کتیردیلر. بو دولت اداره‌سی بابنده ضعفلری یوزندندرکه یونانلیلر، اولا ماکدونیالیلرك، صوکرا روماليلرك بویوندیریغی آلتنه دوشدیلر. یونان حقوقنی وتشکیلاتنی تلخیص ایتدکدن صوکرا، بو جهتی دها بویوك تفصیلاتله آکلاتمغه چالیشه‌لم شمدیلك شو قدرینی سویله‌یه‌بیلیرم. یونانلیلرك دولت تشکیلی بابنده‌کی ضعفنك اك بویوك عاملی، یونانده عمومی، ملی بر اخلاق سیسته‌می موجود اولمامسی ایدی. تعبیر آخرله، دینلرینك اخلاقی اولمامسیدر. بویوك فیلسوفلرك اثرلرنده‌کی یوکسك اخلاقی تعلیم وفکرلر اهالیده تعمم و انتشار ایتمدی.

یونانلیلرك بویوك قسمی معبودلرینك آخلاقیله متخلق بولنیوردی، یعنی حیاتده آخلاقی قواعددن محروم ایدیلر. بو حال دولت ایچنده انضباط حسنك انکشافنه مانع ایدی. بو انضباطسزلق صاغلام دولت تأسیسنه، تأسیس ایدیلن جامعه‌لرده نظام و انتظامك مطلوب صورتده یرلشمه‌سنه مانع اولویوردی. دولتلرك تأسیس، دوام وبقاسی آنجق انضباط سایه‌سنده ممکندر.

يونان حقوقنك منبعلرى

يونان قديم حقوقى، بزه روما حقوقى كبى مدون ومضبوط بر حالده واصل اولمادى. ذاتاً هيچ بر وقت يونانليلره حقوق رومادهكى قدر انكشاف ايدهمدى . اسكى يونان حقوقنه دائر غايوس ، تهئودوز ، ژوستينيهن قانونناملرى كبى لايموت حقوقى اثرلر قالمامشدر. يونان حقوقى حقندهكى معلوماتك اك بويوك قسمى اسكى قانونناملردن آلنمايوب مختلف منبعلردن آلنمشدر . حقوق خصوصيهيه دائر معلوماتك اك بويوك قسمى يونانك مشهور حقوقشناس و خطيبلرينك مدافعهنامهلرندن ، نطقلرندن استخراج ايدلمشدر .

مدافعهنامهلرى واسطهسيله بزه اك چوق حقوقى معلومات براقمش خطيبلردهموستهن [Demosthené] ايزه (Isée)، ليسياس (Lysias) و ايزوقرات (Isocrate)در .

دهموستهن — قبل الميلاد ٣٨٠ دن ٣٢٢يه قدر ياشامشدر يونانك اك بويوك خطيب و وطنپرورلرندن ايدى . يونانستانك يوكسلمكده اولان ماكدونيا حكمدارى فيليپ طرفندن ضبط ايدلهبيلهجكنى بو وطنپرور پك اوزاقدن كورمش ، وبوكا قارشى چارهلر اتخاذينه وطنداشلرينى دعوت ايتمهدن بر آن خالى قالمامشدر. اون بش سنه ظرفنده ماكدونيا حكمدارينك فتوحاتپرست سياستنه قارشى متمادياً نطقلر ايراد ايتمشدر. دهموستهنك فيليپه قارشى سويلديكى نطقلرينه فيليپيك [Philippiques] اسمى ويريورلر . فقط سقوط و انحطاط دورينه كيرمش آخلاقسز آتنهليلرى ، يوكسلمكده اولان قوتلى شمال خلقنك استيلاسندن قورتارمق امكانى يوقدى ، دهموستهن عزيز وطننك ، ماكدونيا عسكرى طرفندن ضبط واستيلا ايدلمش كوردى، وبونك بوتون آجيلرينى طاتدى، فيليپك اوغلى بويوك اسكندر دورنده يونانستانى اداره ايدن آنتيپاتهر نام والىنك تعقيباتنه دوچار اولمامق ايچون زهر قبول ايتمك صورتيله حياتنه ختام ويردى .

دهموستهنك حقوقى نطقلرنده وصايت ، ميراث ، جهاز ، بانقهلر حقنده پك چوق حقوقى معلوماتى تصادف اولنيور .

ايزه [Isée] (٤٢٠ – ٣٤٨) دهموستهنك معلمى ايدى. ايزهده بويوك خطيبلردن معدود ايدى . بو خطيبك نطقلرنده وراثت قانونلرينه دائر پك چوق معلومات واردر .

لیسیاس (Lysias) ۴۵۸-۳۷۸) بو خطیب آتنه‌لیدر. آتنه‌نك اك بویوك حقوقشناسی وخطیبلرندندر ، لیسیاس‌ده ۳۴ مدافعه‌نامه وحکمی نطقلر براقمشدر . اکثریسی جزائی مسئله‌لره دائردر .

ایزوقرات (Ysocrate) (۴۳۶ - ۳۳۸) ایزوقرات ده‌موسته‌نك معاصری‌ایدی. بویوك برخطیب ایدی. اوده ده‌موسته‌ن کبی وطننك ماکدونیالیلر طرفندن ضبط ایدلمسنه یونانلیلره نسبتاً قبا بر خلقك تحکمنه تحمل ایده‌مدی . انتحار ایتدی .

دراقون ، صولون ولیکورغ قانونلری .

یونان قدیمك اك مشهور و اك قدیم واضع قانونلری دراقون ، صولون ولیکورغدر. بونلرك قانونلری مدون بر حالده بزه ایرشمه‌مشدر . بو قانونلر بزم معاصر تلقیلریمزه موافق ، مکمل بر حقوق مجله‌سی اولمقدن اوزاق ایدیلر .

دراقون (Dracou) آتنه‌لی ایدی . اونك قانونلری ، قانونه مغایر بر حرکتده بولونانلره قارشی غایت شدتلی جزالر تعیین ایتمه‌سیله تمیز ایدیلیوردی. اونکچون دیراقونك قان ایله یازلمشدر دییورلردی . دیراقونك قانونلری مکتوب اولدیغی تخمین ایدیلیور .

صولون (Solon) (۵۹۴ - ۵۶۰) صولون ، دراقون قانونلری یرینه داها یموشاق ، دها بشری قانونلر وضع ایتدی . صولونك قانونلرینی احتوا ایدن بر مجموعه بزه واصل اولمامشدر ، مختلف منبعلردن اقتباساً بو قانونلرك خطوط مهمه‌سی تثبیت ایدلمشدر .

صولون قانونلری قرون اولی ایچون غایت بویوك حقوقی بر ترقی ایدی ، قرون اولیده غربده بو قانونلر غایت بویوك شهرت ورواج قازانمشدی ، بعض رومامحررلرینك روایتنه کوره رومانك ۱۲ لوحه نامیله معلوم برنجی قانون‌نامه‌لری صولون قانونلرندن مهم قانونلر ایدی .

لیکورغ Lycurgue (۸۲۲) آتینه‌لیلرك صولونی کبی سپارطه‌لیلرك بویوك شارعی لیکورغ اولدیغی روایت اولونیور . لیکورغ تاریخی بر شخص دکلدر ، افسانه‌وی بر شخصدر . نه زمان یاشادیغی محقق بر صورتده معلوم دکلدر ، قبل المیلاد ۸۲۲ سنه‌لرده قانونلرینی وضع‌ایتدیکی مرویدر. لیکورغك قانونلرینی مکتوب‌اولوب اولمادیغی مسئله‌سی‌ده

حل اولونمش بر مسئله دکلدر . بو ایکی قانوننامه حقنده طولو معلومات یوقدر . مختلف اثرلرده ذیلاً یاپیلان اشارتلردن، نقللردن آلینان کسیك کسیك معلومات رابطه‌سز ناقص وناتمامدر . بوتون قانوننامه حقنده قناعتبخش بر فکر ایدنمك امکان خارجنده‌در .

اونك ایچوندرکه دراقون ، صولون و لیکورغ قانونلری یونان حقوقنی اوکرنمك ایچون بر منبع تشکیل ایتمیور . اساس منبعلر یوقاریده تعداد ایتدیکم مدافعه‌نامه‌لردر . بو مدافعه‌نامه‌لرده مختلف یونان مدنیه‌لرینك بالخاصه آتنه‌نك مختلف قانونلرینه اشارتلر پك مبذولدر. بوندن بشقه بعض مدافعه‌نامه [نطقلر] بعض مقاوله‌نامه‌لر وقانونلرك بوتون متنلرینی احتوا ایتمکده‌درلر .

یوقاریده مذکور منبعلردن باشقه اون طقوزنجی عصرده بعض یونان شهرلرینك قانونلری کشف ایدلدی. بونلرك جمله‌سندن غورتین (Gortyne) شهرینك قانون مجموعه‌سی فوق العاده مهمدر .

(غورتین کرید آطه‌سنده بر شهر ایدی) غورتین قانونلری اسکی یونان‌دن قالمه یکانه حقوق مجموعه‌سیدر . بو قانون معاصر حقوق نقطهٔ‌نظرندن مکمل بر مجله اولمقدن اوزاقدر . بوتون محتویاتی آلتمش درت ماده‌دن عبارتدر . بو قانوننامه ٥٩٠ ایله ٥٦٠ آراسنده تدوین اولدیغی تخمین ایدیلیور . غورتین قانونلرینك موضوعی نکاح ، عائله مناسبتلری وجزالره عائددر .

یونان مورخلرینك اثرلری دخی حقوق منبعی کبی تلقی اولونه‌بیلیر. بالخاصه هرودوف ایله توکیدید . اثرلرنده آتنه قانونلرینه اشارتلر چوقدر .

یونان ادبی اثرلرنده دخی قانونلره اشارتلر غایت مبذولدر . بونلردن بشقه یونان قدیمك فیلسوفلرینك اثرلرنده دخی یونان حقوقنه ، یونان قانونلرینه دائر معلومات بولنیور . بالخاصه افلاطون وآریستوتك اثری بو نقطهٔ‌نظردن دخی غایت مهمدر . بو فیلسوفلر طوغریدن طوغری‌یه یونان حقوقندن بحث ایتمیورلر . بونلر نظری دولت تشکیلاتندن بحث ایدییورلر . فقط ذیلاً پك چوق یونان قدیمك قانونلرینه اشارت ایدییورلر بعضاً متنلر بیله نقل ایدییورلر . افلاطونك (جمهوریتی) آریستوتك(سیاستی) اسکی یونان متفکرلرینك حقوق عامه‌یه عائد تلقیلرینی اوکرنمك نقطهٔ‌نظرندن مهمدر . فقط بونلرك بر نظری حقوق اولدقلرینی اونوتماملی طبیعی ، اوروپا لسانلرینه آشنا اولانلریکزه ، بو اثرلری اوقومه‌کزی توصیه ایدییورم . یونان قدیم فیلسوفلرینك

اثرلرنده بيوك بر قدرت الهاميه مكنوزدر . كنج دماغلرى ، متفكر بشريتى اشغال ايتمش ودائما اشغال ايده‌جك مهم مسئله‌لر (probleme) حقنده دوشونمكى آليشديرمق ايچون يونان حكيملرينك اثرلرينى اوقومق قدر مفيد و ثمره‌دار فكرى ادمان تصور اولوناماز . بوتون يونان حكيم ، حقوقشناسى ومؤرخلرينك اثرلرى آوروپا لسانلرينه ترجمه اولونمشدر . دەموستەنك نطقلرينى فرانسز (Poyard) طرفندن هەرودوتك تاريخى Larcher طرفندن ، افلاطونك جمهوريتى (Bastien) طرفندن ، آريستونك سياستى (Thurot) توكيديدك تاريخى Levespue طرفندن فرانسزجه‌يه ترجمه‌ايدلمشدر.

— ٢٣ —

حقوق عامه

يونان جامعه‌لرنده دولت تشكيلاتى

يونان قديم اهاليسى ، يونانستانك بالنسبه كوچك بر قطعه اولماسنه رغماً متعدد دولتلر تشكيل ايديورلردى ، بو دولتلردن الك مهم اولانى ، تاريخى بر نام براقمش اولانلرى اسپارته وآتنه ايدى .

اسپارته ايله آتنه‌نك حقوق عامه‌سنده ، يعنى دولت تشكيلاتنده مهم فرقلر واردى.

اسپارطه تشكيلاتى

اسپارته‌نك صوك دورلرنده دولت تشكيلاتى بروجه آتى ايدى .

I دولت باشنده الك يوكسك حاكم ، ايكى حكمدار ايدى . بو ايكى حكمدار نوبتله حكومت سوريورلردى .

حكمدارلرك وظيفه‌لرى :

١) دينى مراسم و آينلرده رياست ايتمك ،

٢) عسكره قوماندا ايتمك ،

٣) قانونلرى تطبيق ايتمك ،

٤) بوتون اداره ايشنده صوك قرارى ويرمك ،

II سه‌نات: حکمدارلردن صکره ایکنجی یوکسک مؤسسه سه‌ناتدر. سه‌نات ۲۰ اعضادن ترکب ایدیوردی. اعضا اولمق ایچون اصغری آلتمش یاشنده اولمق شرط ایدی سه‌ناتك وظیفه‌سی قانونلر حاضرلامق ایدی.

III وطنداشلرك عمومی اجتماعی: بو اجتماعلرده سه‌نات طرفندن احضار ایدلمش قانونلر مذاکره ایدیلیوردی. خلق سه‌ناتك قانون تکلیفلرینی رد ویا تصدیق ایدیوردی. وضع قانون قوتی، یاخود تشریعی قوت، حاکمیت ملیه تام معناسیله خلق ألنده ایدی. ملتك عمومی اجتماعلرینه اشتراك ایچون، عسکرلك ایده‌بیله‌جك بر سنده اولمق شرط ایدی.

ئه‌فورلر (Ephores) هیئتی. بو هیئت یوکسك مأمورلردن مرکب بر هیئت ایدی. وظیفه‌سی قانونلرك رعایت ایدلمه‌سنه نظارت و مراقبه ایتمك، حکمدارلر و سه‌ناتك قوت ونفوذلرینی تحدید ایلمك ایدی. اسپارته یونان جامعه‌لری ایچنده اك عسکری سجیه‌لی بر جامعه ایدی، عسکری تشکیلاتلری دیکر جامعه‌لره نسبتله مکمل ایدی، بو دولتك بوتون تشکیلاتنده اساس عسکرلك ایدی. چوجوقلقدن چیقار چیقماز هر ارکك عسکر اولیوردی. وبو آندن اعتباراً تمامیله دولت آلنده بر حرب آلتی اولیوردی. عائله‌سیله علاقه‌سی عادتا کسیلیوردی، اسپارطه‌نك دولت تشکیلاتنی بر جمله ایله توصیف ایتمك ایسترسه‌ك شو صورتله تعریف ایده‌بیلیرز: اسپارطه تشکیلاتنده شخصی جامعه‌یه فدا ایدلمشدی.

شخص فی‌نفسه بر قیمتی حائز دکلدی. بیلیورمسکز حقوقك ایکی قطعیتی واردر، بری شخصك تام حریت ومعصونیتی دیکری جامعه‌نك حدودسز تحکمی. موضوع حقوق اکثریا بو ایکی بربریندن اوزاق نقطه آراسنده، زمان، مکان، سویهٔ مدنیه‌یه کوره حد فاصلی بولمغه چالیشیورلر. حقوق ساعت رقاصی کیبدر، دائما شخصك حریت و منفعتی ایله جامعه قدرت و منافعی آراسنده صاللانیر طورور.

فقط قرون اولیدن یکرمنجی عصره قدر رقاص شخص طرفنه بویوك بر تمایل کوسترمشدی. بوندن صوکرا کله‌جك دور حقنده قبل‌الوقوع بر فکر سویله‌مك امکانی یوقدر. آتنه‌ده بالعکس شخص بالنسبه حر ایدی.

آتنه‌ده دولت تشکیلاتی

آتنه جامعه‌سی ابتداده بر قراللق ایدی . قبل‌المیلاد ١٠٤٥ سنه‌سنده قرال
I یرینه آرخونتلق (Archonte) تأسیس ایدلدی . آرخونتلر قید حیاتله انتخاب ایدیلیوردی . ٧٥٢ سنه‌سندن اعتباراً آرخونتلری اون‌سنه ایچون انتخاب ایتمکه‌باشلادیلر. ٦٨٣ دن صکره ایسه ، بو مدت بر سنه‌یه ایندیرلدی . صوك دورده طقوز آرخونت واردی .

II ئوپاتریدلر (Eupatrides) شوراسی . بویوکسك زادکان صنفی ممثللرندن‌مرکب بر مجلس ایدی .

III آره‌ئوپاغ (Areopage) دولت ایچنده یوکسك بر قضائی مؤسسه‌در. یوکسك محکمه اولمقله‌برابر عینی‌زمانده دولتك بوتون ایشلرینه تأثیر اجرا ایدن بر مؤسسه ایدی مأمورلرك حرکتلرینی دخی مراقبه بونك وظیفه‌سی ایدی . بو هیئت اسکی آرخونتلردن ترکب ایدییوردی. آره‌ئوپاغك ، خطیبلرك حسیاته‌تأثیر اجرا ایده‌بیله‌جك صنعی‌فصاحت واسطه‌لرینه مراجعت‌ایتمه‌لی‌ی ممنوع ایدی . بومحکمه قیبجی لکن عادل وبیطرف‌اولماسیله شهرت واعتبار قازانمشدی . قبل‌المیلاد یدنجی عصر اوزرلرنده آتنه دولت تشکیلاتنده مهم انقلاب وقوعبولدی . اوزمانه قدر آتنه‌نك بوتون سیاسی تشکیلاتی آریستوقراتلق اساسلرینه مؤسس ایدی ، بوندن صکره اداره‌ٔ دولت کیتدکجه دەموقراتیق (خلقجی) برشکل آلمغه باشلادی. اولا دراقوبه صکرا صولون‌قانونلری آتنه تشکیلاتنك خلقجیلق طرفنه میلنی کوستریور . دراقونك قانونلری قابل‌تطبیق دکلدی . فضله سربست‌وشدتلی اولدقلرندن مقبولیته کچه‌مدیلر . دراقوندن صکرا کان صولونك قانونلری وکلیسته‌نك ... اصلاحاتی ایسه بالعکس خلق طرفندن بویوك بررغبت ایله قبول ایدلدی . صولونك‌دخی استهداف ایلدیکی غایه ، زادکان صنفنك قوت ونفوذینی اکسیلتمك ایدی . عینی زمانده صولون دەموقراتلغك صوك درجه‌سنه وارمق ایسته‌میوردی صولون قانونلری پیسیستراتْ واونك اوغللرینك مستبد اداره‌سی دورنده رسماً الغا ایدلمدیکلری حالده، متروك‌قالدیلر. دەموقرات کلیسته‌نه‌س (Clistines) پیسیستراتْ اوغللرینك تحکمنه نهایت ویردیکدن صوکرا صولون قانونلرینی احیا ایتدی وکندیسی‌ده اوقانونلرك بعض نقطه‌لرینی اصلاح وتعدیل ایتدی .

کلیستینەس اصلاحاتندن صوکرا آتنە تشکیلاتی شو شکلی آلدی !

صولون خلق درت صنفە تقسیم ایتمشـدی ، اسـاس اولەرق صولون نسل ونسبی آلمادی ، اقتصـادی قوتی آلدی . ٥٠٠ مەدیمن (Medimne) تقریباً (بوکونکی بر فرانق قیمتی) وارداتی اولانلر برنجی صنفی ، ٤٠٠ مەدیمن واردات صـافیە اولانلر ایکنجی صنفی ، ٣٠٠ مەدیمن کلیری اولان (آتنەلیلر اوچنجی صنفی تشکیل ایدییورلردی . بوندن آشـاغی واردات صاحبی اولانلر تەت (Thetes) اسمیلە دردنجی صنفی تشـکیل ایدییورلردی . دولت ادارەسی ایشلرینە اشتراك ایتمك اولکی اوچ صنفك امتیازی ایدی . تەتلر مدنی حقوقدن محروم ایدیلر . صـولون آرخونتلری علی حالە براقدی . ئوپاتریدلر شوراسی یرینەدە یکی بر شورا تأسیس ایدلدی . بو شورا ٤٠٠ اعضادن مرکب ایدی . کلیستینەس بو شورا اعضاسنك عددینی بش یوزە چیقاردی [١]

بو شورا اعضالری مطلقا اوچ یوکسك صنفدن انتخاب ایدلملی ایدی . انتخاب اصولی قرعە چکمکدن عبارت ایدی .

بوتون آتنەلی حر وطنداشلرك عمومی اجتماعلری ، اجتماعی شورا طرفندن احضار ایدلمش قانونلری مذاکرە وتصدیق ایدییوردی ، بو اجتماعلرە سنی اوتوز یاشدن یوقاری اولان بوتون حر وطنداشلر اشتراك ایدردی .

آرەئوپاغك وظیفەسی ، مهم جنایتلری محاکمە ایتمك اخلاقك رعایت ایدلمسنی مراقبە ایتمك ایدی . بو مجلسك قدرتی آرتیرلمشدی . آرەئوباغ خلق اجتماعندە قبول ایدلمش بر قراری بیلە ایفا ایدەبیلیردی . صولونك بو قانونلری اسکی آریستوقراتلق اساسلرینی یکی دەموقراتلق احتیاجلرینی تلفیقدن عبارت ایدی . اسـبارتە قانونلرینك عکسـنە صولون قانونلری شخصە ، زمانە کورە اعظمی حریت ویرییوردی ، شخصی لیکورغ قانونلری کبی بلاقید وشرط جامعەیە فدا ایتمیوردی .

— ٢٤ —

آتنەدە محکمە تشکیلاتی

آتنەدە ایکی نوع محکمە واردی . بری خلق محکمەلری ، بونلردە حر اهل وطن

[1] A. Croiset « Le democraties antiques » page 542-65

نوبتله حاكملك ايدرلردی ، خلق محكمه‌سنده حاكم اولمق ایچون حقوقی اختصاص شرط دكلدی . فقط بعض اوصافی حائز اولمق لازم ایدی بوتون آتنه‌ده حكم اوله‌بیله‌جك شخصلرك عددی آلتی بیك ایدی . بونلر نوبتله انتخاب ایدیلیرلردی . قرعه چكمك صورتیله اجرا ایدیلیردی . منتخب حاكملر آتنه‌نك اون محكمه‌سنه توزیع ایدیلیوردی .

ایكنجی قسم محكمه‌لر ، غیرعادی محكمه‌لر ایدی . بو محكمه‌لر معین جرملری محاكمه ایتمكله موظف خصوصی محكمه‌لر ایدی ، بو محكمه‌لرك صلاحیتلری محدود ایدی ، حاكملری‌ده صلاحیت واختصاص صاحبی ذاتلردن انتخاب ایدیلیردی ، بوتون محكمه‌لرك باشنده آره‌ئوباغ ایدی . بو محكمه‌لردن بشقه تجارت ایشلرینی وبحری دعوالری رؤیت ایدن آیری محكمه‌لرده واردی .

محكمه‌ده اسكی دورلرده هركس كندی دعواسنی كندیسی تقریر وافاده ایده‌بیلیوردی . بالآخره دعواجی ومظنونك حقوق متخصصلرینی توكیل ایتمه‌سنه مساعده ایدلمشدی . مدعی ومظنونلر ویا ممثللری دعوالرینی تقریر ایتدكدن صكرا حاكملر قرار ویریوردی قراری ویرمه‌لری ، هرحاكمك آیری دعوایی قازانانك ، حقلی اولانك اسمنی یازمقدن عبارت اولیوردی . حاكملرك اكثریتی طرفندن اسمی یازیلان یعنی اكثر حاكمك مساعد رأیی آلان دعوایی قازانمش عد اولونوردی .

— ٢٥ —

قدیم یونانك جزا قانونلری

جزا قانونلرینه عائد معلوماتی الكچوق غورتین قانونلری احتوا ایدیپوردی . اسكیدن یونان قدیمه دخی جزا مادی تضمینات اصولی مرعی ایدی .

یونان جزا قانونلرینه بویوك فیلسوفلرك تأثیری اولدیغی آكلاشیلیور . یونان قدیمه عمداً یاپیلان جرملر ایله من‌غیر تعمد یاپیلان جرملر تفریق ایدیلیوردی . تعمدی جرملر ایچون بعضاً آغیر جزالر تطبیق ایدیلیوردی . یونان قدیمه جزادن مقصد بر طرفدن جامعه‌یی مدافعه ، دیكر طرفدن مجرمی اصلاح اولدیغی آكلاشیلیور . تعمدی جرملر ایچون ، غیرتعمدی جرملره نسبتاً داها آغیر صورتده تجزیه ایدلمسی اساسی بعض متفكرلر طرفندن انتقاد ایدلمشدر . اونلره كوره عمدی جرم شخصك جبلیتی خارجنده احوال

نتیجه‌سنده یاپیلان جرم اولدیغندن ، بونلردن متولد مسئولیت ، غیرعمدی جرملردن منبعث مسئولیته نسبتاً اکسیك اولمالیدر ، دییورلر . بر شخصك بر جرمی یاپمامش اولدن دوشونمش اولماسی اونك طبعاً ، جبیلیتی نقطهٔ نظرندن دها فنا اولدیغنی افاده ایتمز، دیورلر. بز بو مسئله‌یی بو درسده حل ایده‌جك دکلز. یونان قدیمه‌ده دولته قارشی ایشله‌نن جرملرك جزاسی آغیردی . دولت تشکیلات اساسیه‌سنی دکیشدیرمکه ، حکومتی تقلیبه معطوف جرملرك جزاسی اکثریا مدنی ترذیلدر (Infamie) (فضاحت مدنیه) یونان قدیمه مخصوص جزالردن بری (Ostracisme) وطندن طرد وتبعید ایدی . بو نفینك مدتی اکثریا اون سنه ایدی. بو جزا محاکمه‌سی ، تهلکه‌لی سیاسی مجرملره تطبیق اولنیوردی. بر سنه ایچنده بو جزایه معروض قالانلرك عددی اوچدن زیاده اولمامالی ایدی بعض یونان جامعه‌لرنده ، مثلا آتنه‌ده وطنك حیاتی ایچون تهلکه‌لی عدایدیلن وطنداشلره بالدیران (Cigüe) دن معمول بر زهر یوته‌رق انتحار ایتمکه مجبور ایدییورلردی . بو اضطرابسز أولوم عدایدیلیردی وبو شکلده أولومه محکوم اولمق مخل ناموس صایلمازدی ، بالدیران زهری معبدلره صاقلانیردی، حکومت طرفندن اجبار ایدلمیوب کندیلکندن انتحار ایتمك ایسته‌ین شخصلر دخی محکمه‌یه مراجعت ایدرك ، انتحار ایچون بالدیران طلب ایده‌بلیرلردی. اکر محکمه انتحار ایتمك ایسته‌ینك انتحار ایچون درمیان ایتدیکی اسباب موجبه‌یی کافی کورورسه ، حکومت آلنده‌کی بالدیران زهرندن کافی مقدار ویریلیردی .

حقوق خصوصیه

بوتون یونان قدیم جامعه‌لرینك حقوق سیستمه‌لرندن آیری آیری بحث ایتمه‌نك امکانی یوقدر . بز آتنه حقوقندن بحث ایتمکله اکتفا ایده‌جکز حقوق خصوصیه بابنده، آتنه حقوقنك اساسلری بعض دیکر مدنیه‌لر طرفندن‌ده قبول ایدلمش اولدیغی تخمین اولنیور. استطراداً ، مجموعه کشف ایدلمش اولان غورتین شهرینك قانونلرینه دخی اشارت ایده‌جکز حقوق خصوصیه‌دن بحث ایتمك ایچون یونان جامعه‌سنك شخصلرك وضعیتنی بیلمه‌لیز .

— ٢٦ —

یونان قدیمه‌ده دولت ایچنده شخصلرك حقوقی وضعیتی

یونان جامعه‌سنده اهالی بر قاچ صنفه منقسم ایدی :

١) حر وطنداش . ٢) مه‌ته‌کلر ، قولونلر . ٣) اسیرلر . ٤) اجنبیلر .

حر وطنداش

اهل وطن اولمق یا دوغومله اکتساب ایدیلیر ، یا ملتك عمومی اجتماعلرنده قبول ایدیلن بر قرار نتیجه‌سنده اکتساب ایدیلیر . دوغومله وطنداشلق حقنی اکتساب ایچون
۱) چوجوغك ابوینی حقوق مدنیه صاحبی اولمالیدر .
۲) بابا و آنا مشروع نکاحله برلشمش اولمالیدر .

مه‌ته‌کلر (قولونلر)

بونلر قرون وسطی‌نك چیفتلکاره باغلی ، (Serf (تسمیه ایدیلن کویلولری کبی یاری کوله‌لردن عبارت ایدی . بونلر اسیر دکلدر . فقط حر وطنداش‌ده دکلدرلر ، بونلر چیفتلکك صاحبی اوله‌بیلیرلر . هرقولون بر حروطنداشك حمایه‌سی آلتنده‌در ، اکر حامینك قانونی وارثی یوقسه قولون حامیسنه وارث دخی اوله‌بیلیر . بونلرك دولت اداره‌سنه قطعیاً اشتراکلری یوقدر .

اسیرلر

طبقی رومادەکی کبی یونان قدیمده دخی اسارت مشروعدی . اسیرلر بوتون حقوقدن محرومدرلر . اسیر انسانی بر شخص کبی تلقی اولونمایور ، اوبرمالدر ، شیدر .
اسارت ناصل تکون ایدییور ، انسان اسیر ناصل اولور ؟
اسارت تأسیسینك اسبابی شونلردر :
۱) اسیر ابویندن دوغمق
۲) باباسی طرفندن صاتیلمش اولمق ، یونانك اکثری مدنیه‌لرنده چوجوق صاتمق مشروع ایدی . صولون بو حقی تحدید ایتدی . صولون قانوننه کوره آنجق عفتنی غائب ایتمش اولان قیزلر صاتیله‌بیلیردی .
۳) متروك چوجق اولوب بریسی طرفندن بسله‌نمش اولمق .
٤) بر اجنبی ایچون سیاسی حقوق ادعاسنده بولنمق یاخود وظیفه‌لرینی لایقیله ایفا ایتمه‌مك .

٥) آزاد ایدلمش بر اسیری یکیدن صاتین آلمق.

٦) بر مدیون ایچون بورجنی اوده‌مه‌مك ، دین ایچون مدیونی اسیر ایتمك اکثری یونان جامعه‌لرنده مشروع ایدی . صولون قانونی بونی منع ایتدی .

٧) حربده اسیر آلنمق .

٨) حیدودلق یولیله قومشو ملتلرك حرّ انسانلرینی أله دوشورمك .

٩) اسیر تجارتیله مشغول آدملر طرفندن بازارلرده صاتیلمش اولمق .

اسیرك شخصیت حقوقیه‌سی یوقدر ، او بر شیدر ، اساسی بودر . فقط بو نظری اساسه رغماً آتنه حقوقی اسیرلره بر نوع حمایه کوسترییوردی :

١) اسیره صاحبنك جبر وظلمنه قارشی محکمه‌یه مراجعت حقی ویرلمشدی .

٢) اسیر کندینه مخصوص مال (Pecule) بریکدیره‌بیلیردی .

٣) جرم وقباحت ارتکابی تقدیرنده عادی محکمه‌لر طرفندن محاکمه ایدیلیوردی .

٤) بعض شرائط داخلنده بشقه بر صاحبه صاتیلماسنی طلب ایده‌بیلیردی. اسیرلك ایدی غیر قابل ازاله بر حال ووصف دکلدر . اسیر آزاد ایدیله‌بیلیر یونان قدیمده آزاد ایتمك ایچون بر قاچ یول واردر .

١) صاحبنك اسیرینی آزاد ایتدیکنی رسماً اعلان ایتمه‌سی. بو شکلده آزاد محکمه، معبد ، ویاخود تیاترو کبی عمومی بر مؤسسه‌ده خلق و شاهدلر مواجهه‌سنده اجرا ایدلملیدر .

٢) وصایتنامه واسطه‌سیله .

٣) بر معبده صاتمق ویاخود هبه ایتمك . معبد خدمه‌سی اسیر دکلدرلر .

٤) منافع دولت ایچون لازم اولدیغی تقدیرده دولت طرفندن امرله آزاد ایدلمك. مثلا طبیب حاذق اسیر اولمش ؛ دولت ایچون لازم شخصدر . حکومت بو کبی اسیرلری جبراً آزادایتدیره‌بیلیوردی ،بوصوك شکلده آزاد ایدلمش اسیرلر عینی زمانده وطنداشلق حقلرینی‌ده اکتساب ایدییورلردی. آزاد ایدن آزادایدیلنه آزاد ایتمسی ایچون بعض شرائط وضع ایده‌بیلیوردی . مثلا اسکی صاحبنك أوینه یاقین بر یرده اقامت ایتمك ، میراثی اسکی صاحبنه براقمق، أولنه‌جکی زمان سابق صاحبنك مساعده‌سنی آلمق، اسکی صاحبلرك نانکور آزادلامه‌لری یکیدن اسیر ایتمك حقی واردی ، نانکورلك محکمه‌ده حاکملر اوکنده اثبات ایدلمك لازمدی . اکر آزادلامه محکوم اولورسه یکیدن اسارته دوشویوردی .

عكس تقديرده اسير حريتى محافظه ايديور . وصاحب سابق ايسه آزادلامه‌يى بر دها نانكورلكله اتهام ايدرك محكمه‌يه جلب حقنى غائب ايدردى . يونان جامعه‌لرينك مدنيتى اسيرلرى استخدام ايتمكه مؤسس برمدنيت ايدى. بوتون يونان قديم شهرلرينك پك چوق اسير بازارلرى واردى . بو بازارلرده‌كى اسيرلر ايچنده عادى عمله‌دن باشلايوب صنايع نفيسه متخصصلرى ، حتى فيلسوفه قادار مختلف نوع اسيرلره تصادف اولوردى. اسارت مؤسسه‌يونان قديمده اوقدر كوكلشمش بر مؤسسه ايدى كه ، بر انسانك باشقه‌سنك النده بر شى كبى استعمال ايدلمسى هيچ كيمسه‌نك عدالت ، مساوات وانسانيت حسلرينى رنجيده ايتمه‌زدى هيچ كيمسه بونلرده بر غير طبيعيلك كورميوردى . بشقه مسئله‌لرده يوكسك فكرلريله تمايز ايدن فيلسوفلر بيله اسارتى غايت طبيعى بر حال كبى تلقى ايديورلردى . افلاطون بيله مخيل جمهوريتنده اسارت اساسنى قبول ايديور . وحتى جمهوريتك بوتون تشكيلاتنى ، ابدياً اسير قالمغه محكوم بر صنفك موجوديتنه باغلايور يونان قديمده كوله آزاد ايتمك بالنسبه نادر وقوعبوليوردى . آزادايدلمش كوله بونكله مدنى حقلرى اكتساب ايتميوردى . چونكه آزادلامه برشخصى اراده نتيجه‌سيدر. برشخص خصوصينك اراده‌سى عمومى مدنى حق توليد ايده‌مزدى . وطنداشلق حقى آنجق جامعه‌نك صلاحيتدار مؤسسه‌لرينك قرارى نتيجه‌سنده اكتساب ايديله‌بيليردى . وطنداشلق حقندن محروم اسيرك وضعيتى طبقى بر اجنبى وضعيتى كبى ايدى .

يونانده اسيرلرك وضعيتى ايله رومادەكى وضعيت آراسنده مهم ، شايان قيد بر فرق واردر . هم رومادە ، هم يونانده اسير برشيدر . اونك افعال و حركاتندن مادتاً مسئول اولان اونك صاحبيدر . اكر بر كوله جرم ارتكاب ايدرسه ، متضرر اولانه تضمينات ويرمكله مكلف اولان صاحبيدر . فقط رومادە جرمدن متولد مسئوليت اسيرك شخصنه مربوط ايدى . روما حقوقى (Noxa caput secuitur) ديورلردى .

جرم مسئوليت شخصى تعقيب ايديور ديمكدر . اكر اسيرك صاحبى دكيشيرسه مسئوليت ، تضمينات وظيفه‌سى دخى اونكله برابر يكى صاحبه انتقال ايديوردى . اسيرك جرمندن دولايى مسئول اولان ، جرم فعلى وقوعى زماننده‌كى صاحبى اولمايوب ، جرم ايچون حقوقى تعقيبات واقع اولديغى زمانده‌كى صاحبى ايدى . حالبوكه يونانده جرمدن متولد مسئوليت ، مطلقا جرم وقوعى آننده‌كى صاحبه عائددر . بو مسئله‌نك هم رومادە هم يونان قديمده غايت بيوك پراتيك بر اهميتى واردى : يونانده زنكين يونانليلر اسيرلر

واسطه‌سیله تجارت یاپیورلردی . جرم حقنده‌کی قواعد اسیرلرك تجاری تعهدلرینه دخی تطبیق اولونیوردی . جرم خصوصنده‌کی اسیرلرك تعهدلردن متولد حق ووظیفه‌لری دخی تعهدك وقوعی زماننده‌کی صاحبه راجع ایدی .

— ٢٧ —

عائله حقوقی

یونان قدیم جامعه‌لری نکاح وعائله اساسلرینه مؤسس ایدی ؛ عائله‌نك تأسیسی ایچون قانونی نکاح اولمق شرطدر . نکاح نه زمان قانونی اولیور ؟

نکاحك قانونی نکاح اولماسی ایچون شو شرطلرك تحققی لازمدر :

١) نکاحله برلشه‌نلرك سن رشده واصل اولمالری ؛ ارککلر ایچون سن رشد مختلف مدنیه‌لرده، مختلف شکلده تعیین ایدلمشدی، قیزلر ایچون سن رشد اکثریا ١٢ یاش ایدی.

٢) اسیر اولمامق . اسیرلرك برلشمه‌سی ، مشروع ، قانونی نکاح دکلدر. بو برطبیعی برلشمه‌دن عبارت ایدی .

٣) أولنه‌نلر آراسنده مانع نکاح بر قرابت اولمامق ، برادرلرك چوجوقلری عموجه زاده‌لر آراسنده نکاح ممنوعدی .

حالبوکه پدرلری آیری رحمی قرده‌شلر آراسنده نکاح جائز ایدی .

٤) برلشمه‌نك بر حاکم حضورنده ویاخود مقاوله عقد ایدرك واقع اولماسی .

یونانده تعدد زوجاتك جائز اولوب اولمادیغی مسئله‌سی منازع فیه بر مسئله‌در. اکثریتك فکرینه کوره یونانده اساس، وحدت زوجه‌در . قانونی، مشروع ومقبول نکاح بودر. فقط مقبول نکاحدن بشقه برده جائز نکاح واردی . جائز منکوحه‌لری قانون بردرجه‌یه قدر حمایه ایدییوردی . بو کبی منکوحه‌لرك اولادی ، مشروع وارثلر یوقسه پدرلرینه وارث اوله‌بیلیورلردی . دیکر طرفدن منکوحهٔ جائزه صداقتله مکلفدی .

آتنه‌ده اهل وطن ایچون نکاح بر وظیفه‌در ، مجبوریتدر ، فقط آتنه‌دن بشقه مدنیه‌لرده نکاحك مجبوری اولوب اولمادیغی مسئله‌سنه دائر موثوق معلومات یوقدر. آتنه‌ده بکارلق بر جرم صاییلیردی ؛ جزاسی حقوق مدنیه‌دن محرومیت دخی اوله‌بیلیردی. نکاح اکثریا بر صاتیم ، آلیم شکلنده یاپیلیوردی ، أولنمك ایسته‌ین ارکك ، قیزك اقرباسنه معین

معین بر مبلغ ویرمکله مکلفدی . نکاح قانونی اولماسی ایچون قادینك رضاسی شرط دکلدر ، پدرینك ارکك وارثی اولمایان قیزك وضعیتنده بر خصوصیت واردی .

بو کبی قیزی ئەپیقلەر (Epiclère) تسمیه ایدییورلردی. ئەپیقلەر مطلقا یاقین اقربادن بریله ازدواج ایتملیدر . بوندن مقصد عائلەلرك نسلنی دوام ایتدیرمکدر ، تأیید ایتمکدر . بوایسه آنجق یاقین بر اقربادن بریسیله برلشەرك چوجوق دنیایه کتیرمکله ممکن اولیوردی.

نسبك تأسیسی ایچون پدرك صحت نسبی تصدیق ایتمسی لازمدر . پدرك چوجوقلری اوزرنده حق ولایتی واردر . فقط بوولایت رومادەکی Patria Potestas کبی قیدحیاتله مشروط دکلدی . اکثر یونان جامعەلرنده ارکك چوجوقلر اوزرندەکی ولایت اون آلتی یاشنه وصولی ایله ختام بولیوردی .

یونانده قادینك قوجەسنه جهاز کتیرمسی عادت ایدی ، قوجا دخی کندی مالندن بر مقدار زوجەسنه تخصیص ایدردی . نکاحك فسخی تقدیرنده بو مال قادینك ملکیدر . نکاح ایچون یونانده رومادەکی (Conmubium) (مدنیەنك حروطنداشلری دائرەسنده أولنمك‌ده) یوقدر .

بر اجنبیه ایله ازدواج جائزدر . فقط ، پەریقلەس (Pericles) زماننده نشر ایدیلن بر فرمان موجبنجه اجنبیەدن طوغمش بر چوجوق وطنداشلق حقوقندن محروم ایدی . حتی اجنبیەدن دنیایه کلن چوجوقلر بابالرینك میراثندن حصه آلمق حقندن بیله محروم ایدیلر . یونانك مشهور تیاترو اثرلرینی یازان محررلرندن آریستوفانك (قوشلر) اسملی بر اثرنده پیستەتەر (Pisthetère) ایله هراقلەس آدلی ایکی شخص آراسنده بومسئلەیه دائر شو مکالمه جریان ایدییور :

پیستەتەر — بابانك مالنده سنك هیچ بر درلو حقك یوقدر . چونکه سن قاریشیق نکاح محصولیسك ، ولد مشروع دکلسك .

هراقلەس — بن نیچون ولد غیر مشروع اولایم ؟ نه دیمك ایستیورسك ؟

پیستەتەر — شبهه یوق ، بر اجنبی قادیندن طوغمش دکلیسك ؟ [۱]

غیر مشروع چوجوقلرك حالنه کلنجه : اسکی دورلرده ولد مشروع ایله ولد غیر مشروع آراسنده فرق یوق ایدی . برنجی دفعه ولد غیر مشروعلرك حقوقی صولون دوونده تحدید ایدلمکه باشلادی . صوکرالری ولد غیر مشروعلر بوسبتون چوجوقلق

[1] Aristophone « Oiseaux » Vers 1560 A suivants .

حقوقندن محروم ایدلدی . فقط اولاد غیر مشروعه لهنه وصیت صورتیله مال براقمق جائز ایدی ، لکن وصیت ایدلمش مالك مقداری معین بر مبلغدن آشماملی ایدی . یونان قدیمده قادین تماميله حر اولمقدن اوزاق ایدی .

قادین اوچ نوع وصایت آلتنده بولنبوردی :

١) چوجوق ایکن بابا ویاخود وصینك ولایتی .

٢) سن رشده واصل اولدیغندن صوکرا ارکك اقرباسنك تزوج حقنده‌کی وصایتی، نهایت قوجایه چیقدقدن صوکرا قوجاسنك ولایتی ، بو ولایت قوجانك بوتون حقوقی معامله‌لرده قادینه اشتراك ایتمه‌سی صورتنده تظاهر ایدردی .

— ٢٨ —

حق ملکیت

یونان قدیمده، بوتون مدنی ملتلرده اولدیغی کبی حق‌ملکیت مؤسسه‌سی موجوددی. حق ملکیت قانونلر طرفندن حمایه ایدیلیوردی . فقط اسپارته‌ده اراضی‌یه عائد ملکیت انکشاف ایده‌مدی . چونکه اراضی ٩٠٠٠ طقوز بیك اسپارطه‌لی عائله الندە بر انحصار اولمشدی . اسپارطه‌ده اراضی دولتك ملکی ایدی . اونك ایچون اسپارطه‌لی عائله‌لرك اراضی‌دن استفاده‌سی ملکیته مستندکلدی . بر تصرفدن عبارت ایدی . اراضی‌پارچه‌لری غیر قابل فراغ ایدی . آتنه‌ده ایسه اموال غیر منقوله ملکیتنه عائد منکشف قانونلر واردی. بوقانونلردن آتنه‌لیلرك ملکیت خصوصنده‌کی تلقیلری بزم معاصر تلقیلرمزه پك یاقین اولدیغنی کوریيورز. بوتون قدیم جامعه‌لرده‌کی کبی آتنه‌ده‌ده حق ملکیتك الڭ مهم موضوعی اراضی ایدی . یونان قدیمك قبل‌التاریخ دورلرنده اراضی ملکیت مشترکه‌یی می تشکیل‌ایدیيوردی، یاخود یونانده تاقبل‌التاریخ دورلرده‌بیله خصوصی ملکیت موجودمی ایدی ؟ بومسئله منازع فیه بر مسئله‌در. بر قسم عالملر قبل‌التاریخ دورلرده یونان‌خلقنده اراضی مشترك اولدیغنه قانعدرلر .

دیکر زمره حقوق مؤرخلری ، یونان تا اسکی دورلردن بری خصوصی‌حق‌ملکیت موجود اولدیغنی ادعا ایدییورلر . بو مسئله حل ایدلمش دکلدر. تاریخی‌دورك تا ابتداسنده آتنه‌ده وسائر مدنیه‌لرك اکثریتنده خصوصی ملکیت موجوداولدیغنی کوریيورز،اراضی خصوصی ملکیت موضوعنی تشکیل ایدییوردی . خصوصی ملکیت دیمك شخصی‌ملکیت دیمك دکلدر .

اراضی بوتون جامعه‌یه مشترك اولمایوب ، جامعه جزؤلرینه عائد اولدیغی ، خصوصی ملکیت موجود دیمکدر . اراضی اوزرینه تملك تاریخنده اوچ دور واردر. برنجی دورده بوتون اراضینك بوتون جامعهٔ متشکله افرادی آراسنده مشترکدر .

ایکنجی دورده: اراضیٔ قبیله ، صکرا بیوك عائله‌لره تقسیم ایدلمشدر .

اوچنجی دورده : عائله افرادی آراسنده بیله هر کسك حصه‌سی تقسیم ایدلمشدر .

برنجی دور، ابتدائی مشترکیت (Communisme primitif) دوری

ایکنجی دور، قبیله‌وی ملکیت (Regime de la propriete de tribu) دوری

اوچنجی دور ، ملکیت خصوصیه (proprieté privée) دوری دیورلر .

تاریخی دورك ابتداسـنده یونان مدنیه‌لری ایکنجی دوردن اوچنجی دوره کچمك اوزره ایدیلر . بو دورده یونان عائله تشکیلاتی پاتریقال ایدی . بونی بز بویوك باباعائله‌سی دیه ترجمه ایدرز . پاتریارقال عائله ، بر حیات اولان بویوك بابا ولایتی آلتنده طوپلانمش شخصلرك هیئت مجموعه‌سندن عبارتدر .

یعنی بر سلفك اجداددن برینك ریاست و اداره‌سی آلتنده برلشمش بر کوچوك جامعه‌در . بو پاتریارقال عائله‌نك افرادی غلبه‌لق اوله‌بیلیر . ابتداده یونان قدیمده اراضی بو کبی پاتریارقال عائله‌نك مسلکی ایدی. وخصوصی ایدی. لکن دولتك دکلدی، دها شخصی دکلدی. توارثله انتقال ایدییوردی. فقط تقسیم ایدلمزدی. بویوك بابانك وفاتندن صکرا پاتریارقال عائله‌لرك آراده اك یاشلی اولانی ریاست ایدردی .

یر تقسیم ایدلمدیکی کبی، اجرت مقابلنده دخی بشقه‌سنه، بشقه عائله‌یه دور ایدلمزدی. اراضی پاتریارقال عائله‌لرك غیر قابل فراغ مسلکی ایدی . چونکه یری صاتمق، دور ایتمك ایچون بوتون عائله افرادینك رضاسی لازمدی . بو ایسه عادتا غیر قابل استحصال برشی ایدی ؛ ابتدائی یونانك پاتریارقال دورنده‌کی قواعد حقوقیه‌-نی بیلمیورز . فقط یونان قدیمك پاتریارقال دورنده حاکم قواعد حقوقیه دیکر پاتریارقال جامعه‌لرده‌کی قواعده مشابه اولدیغنده هیـچ شبهه یوقدر .

اسکی یونانده بو پاتریارقال اصول حیات تدریجاً زائل اولدی. پاتریارقال عائله داغیلدی. بونك اسبابی پك چوقدر . بو سببلری بر جمله ایله افاده ایتمك ایسترسه‌ك ، بونك سببی بشریتك تکاملیدر دیه‌بیلیرز. اوروپا بشریتنك تاریخنده مشاهده ایدیلن اك بارز حادثه‌لردن بری ، اوروپا جامعه‌لرنده شخص انسانی‌نك متمادیاً حریت ایچون مجادله‌سی و کیتدکجه داها زیاده حریت اکتساب ایتمه‌سیدر. پاتریارقال اصول حیات شخصلر ایچون برنوع اسارت

ایدی . بو اصول قوتلی شخصلر ایچون تحمل فرسا بر اسارت ایدی ، قوتلی شخصلرك بو چرچیوه‌یی قیرمغه چالیشماسی طبیعی ایدی .

بو طرز حیات ییقیلدی ، شخصی عائله‌نك اقتصادی بویوندیرقدن چیقدی . ایشته او وقت شخصی ملکیت حقی‌ده ظهور ایتدی . شخصیتك انکشافی ایله حق ملکیت انکشافی آراسنده صیقی بر مناسبت موجوددر . ایکنجیسی برنجینك دوغریدن دوغری‌یه نتیجه‌سیدر . شخصی پاتریارقال عائله‌نك أزیجی تحکمندن قورتولدیغی کون اراضی دخی حریت کسب ایتدی . یونان پاتریارقال دورده غیر قابل فراغ اولان اراضی ، شخصی ملکیت ظهورندن صوکرا صاتلغه ، اجرت‌مقابلنده دورایدلمکه باشلادی. صولون‌دورنده اراضی‌یی وصیتنامه واسطه‌سیله دور ایتمك بیله مشروع ایدلدی .

بوندن صکرا اراضی‌اوزرینه ملکیت شخصیه حقی‌تماماً تأسس ایتدی. اسکی پاتریاقال دورك عائله مشترکیتندن بر ایز قالمادی . یونان قدیمده خصوصی ملکیتك تأسس سیاسی حیاتده خلقجیلغه ده‌موقراسی‌یی ایصال ایتدی . خصوصی ملکیت تأسیس ، ده‌موقراس میللرك ظفرینی افاده ایدییور . بوتون حقوق تاریخنده کورلدیکی کبی یونان جامعه‌لرنده دخی اراضینك وضعیت حقوقیه‌سیله دولت تشکیلاتی ، سیاسی تشکیلات آراسنده صیقی بر مناسبت موجوددر . استطراداً سویلیه‌لم که ، بز بو حالی بوتون بشریتك حقوق تاریخنده مشاهده ایدییورز . شخصك انکشافی ، حصه‌لنمش حق ملکیت، ده‌موقراسی بربرینه باغلیدر .

اسکی یونان جامعه‌لری پك چوق اختلالر کچیرمشدر ؛ هیچ بر اولکه‌ده هیچ بر خلقده اختلالر ، یونان جامعه‌لرنده‌کی کبی صیق واقع اولمامشدر دییه‌بیلیرز . فقط بو اختلالر ، اراضینك وضعیت حقوقیه‌سنه تأثیر اجرا ایتمه‌مشدر . اختلالر نتیجه‌سنده اراضینك صاحبلری دکیشیوردی ، فقط حق ملکیت باقی ایدی . بعض اختلالرك نظری شعارلری بوکا مغایر اولدیغی حالده اراضی ملکیتنه تأثیر اجرا ایده‌میوردی .

یونان قدیمده ملکیتی استحصال اصوللری غایت بسیط ایدی . روماده‌کی کبی ، اراضی‌یه دائر عقدلر ایچون وضع ایدلمش رسمیت و شکلیت قاعده‌لری کلیاً مفقوددی . نه شخصلر ایچون ، و نه‌ده جمعیتلر ایچون ، ملکیت استحصالی هیچ بر درلو تحدید ایدلمه‌مشدی . جمعیتلر وحکمی شخصلر ایسته‌دکلری قدر اموال غیر منقوله‌یه مالك اوله‌بیلیردی . بوخصوصده هیچ بردورلو تحدیدی قانون یوقدی .

یونان معبدلری لهنه پك چوق وقف و تبرعات یاپیلیردی ، بو صورتله معبدلر ألنده پك چوق منقول و بالخاصه غیر منقول اموال طوپلانمشـدی . ملکیتی استحصال قولای اولدیغی کبی ، دور ایتمك خصوصنده‌کی حریت دخی هیچ بر جهتدن تحدید ایدلمه‌مشدی. مثلا قادینلر جهاز مااللرینی بیله صاتمق حقنی حائزدی . یگانه شرط قوجاسنك مساعده‌سی ایدی . یونان مدنیتك پارلاق دورلرنده ، غیر منقولات اوزرینه خصوصی ملکیت غایت منکشـف بر مؤسسهٔ حقوقیه ایدی . بوتون یونان اراضیسی متعدد خصوصی مالکانه‌لره تقسیم ایدلمشدی . بو حال اسکندر کبیر دورینه قدر ، یعنی یونانك سیاسی سقوطنه قدر دوام ایتدی .

— ٢٩ —

هیپوته‌ك

Hypothéque

یونان قدیمده ملکیته دائر اسـاسلر بحثنه نهایت ویرمزدن اول ملکیت حقنه صیقی مناسبتی اولان مهم حقوقی برمؤسسـه‌یی ذکر ایتمك لازمدر. بومؤسسه هیپوته‌کدر .

هیپوته‌کك ماهیتنی بیلیورسکز . هیپوته‌ك : غیرمنقول برملکیت صاحبنه نقداً برمبلغ اقراض ایدرك او غیر منقول اوزرینه عینی برحق اکتسابنی استهداف ایدن بر عقددر . بوعقددن متولد حقه دخی هیپوته‌ك اطلاق اولونور . بو حقوقی مؤسسـه‌نك اسمی روما حقوقنده دخی هیپوته‌ك اولمامسندن، رومالیلرك هیپوته‌کی، یونان قدیمدن آلمش اولدقلرینه حکم ایده‌بیلیرز . بو برطالعلی کلمه‌در ، بوتون اوروپا حقوق سیسـتـه‌ملری بو کلمه‌یی قبول ایتمش اولدقلری کبی بزم تورك قانون مدنیسی‌ده عینی اصطلاحی قبول ایتمشـدر . یونان قدیمده هیپوته‌کله تقیید ایدلمش اراضی اوزرینه بر طاش رکز ایدیلیر وطاشه‌ده اراضینك حقوقی وضعیتی یازلمش بولونوردی. بوعادت غیر منقوللرك هیپوته‌کله مقیداولوب اولمادیغنی تعیین ایچون بویوك برقولایلق تشکیل ایدییوردی . روماده غیر منقولك هیپوته‌کله مقید اولوب اولمادیغنی بیلمك ایچون هیـچ بر چاره یوقدی ، اراضی آلان مشـتری بواراضی اوزرینه صاحبلرندن بشقه بریسنك بر نوع حق اولوب اولمادیغنی هیچ بر دورلو تعیین ایده‌مزدی .

— ٣٠ —

عقد ومقاوله‌لر

یونانده مهم عقدلر مطلقا بر سند شکلنده یاپیلیردی . دیکر تعبیرله عقد ومقاوله‌لر مکتوب اولیوردی . یونانده شکل ومراسمه تابع ، معین کلمه‌لر تلفظنه ، معین حرکتلر اجراسنه باغلی مقاوله‌لر کورمیورز. سندلر شاهدلر مواجهه‌سنده تحریر ایدیلیردی . اسکی دورلرده سندلر ، یانغینه معروض اولمایان تاش بنالری اولان خصوصی شخصلر نزدنده صاقلانیردی .

(مثلا بانقه‌جیلر) بالاخره بوتون مهم سندلر دولتك رسمی وثیقه‌لری ، محافظه‌سنه تخصیص ایدلمش مؤسسه‌لره تودیع ایتمك بر عادت اولدی . سندلرك محافظه‌سی ایچون دولته معین براجرت ویریلیردی . یونانك اکثر شهرلرنده بوربه وثیقه‌لرینك محافظه‌سنه مخصوص خزینهٔ اوراق موجوددی . یونانك عقوداته دائر قواعدی ایله روما قواعدی آراسنده بویوك بارز فرقلر وار : ١) یونانستانده عقد ومقاوله‌لر تمامیله سربستدی . سربستیٔ عقود Liberte des conventions اساسی تماماً تأسس ایتمشدی . حالبوکه رومادە شکلیت عقود Formalité des contrafs اساسی حاکم ایدی . ٢) یونانستانده بوتون مقاوله‌لرك نوع واسملری قانوناً تثبیت ایدلمه‌مشدی. رومادە بوتون مدنی عقدلرك اسمی، شکلی معین ایدی . ٣) یونانده عاقدین مقاوله‌نك شرائطنی تعیینده تمامیله حردی. ایسترلرسه مقاوله‌یه جزائی شرطلر درج ایده‌بیلیرلردی . ٤) یونانده مقاوله مطلقا محرر، مکتوب اولمالیدر . حالبوکه رومادە اك مهم مقاوله (Stipulatio) شفاهی برمقاوله‌ایدی. یونانده مقاوله‌لرك سربستیسی اکثر مدنیه‌لره عام ایدی .

بحری قرض

Prêf maritime

یونان حقوقنك رومادە اولمایان برچوق عقدلر واردی . بونلرك جمله‌سندن بحری قرض مقاوله‌سی شایان ذکردر. بومقاوله برنوع سیغورطه مقاوله‌لری ایدی. ماورای بحر اجنبی مملکتلرله تجارت ایدن برتجار ، سفائن ایله کوندردیکی مالارك ضیاعندن، سفینه‌نك

قضایه اوغراماسندن خوف ایتدیکی تقدیرده بر زنکین بانقه صاحبنه مراجعت ایدییور ، واونکله استقراضی متضمن بروجه آتی بر مقاوله عقد ایدییوردی : مال صاحبی تجار ، بانقه‌جیدن سفینه‌یه یوکله‌تیلمش مالنك قیمتیله متناسب برقرض آلیور . فقط بوقرضك تأدیه‌سی برشرطه باغلی ، بوشرط مالی طاشییان سفینه‌نك سالماً صوب مقصوده‌وصولیدر ، یعنی کمینك واراجنی اسکله‌یه سالماً وصولیدر . اکر مستقرضك مالاری سالماً ، قضایه اوغرامه‌دن اسکله‌یه واصل اولورسه ، مستقرض آلدیغی مبلغی ، یوکسك برفائض علاوه ایدرك تأدیه ایتمکی درعهده ایدییور ، عکسی تقدیرنده ، یعنی سفینه ومالار قضایه اوغرایوب مال ضایع اولورسه ، استقراض اولونان مبلغ تأدیه ایدلمیه‌جك قضادن داین‌ومدیون مشترکاً ، متضرر اولاجقلر .

کورییورسکز ، بو بحری قرض ماهیتی اعتباریله معاصر حقوقده بحری سیغورطه Assurance maritime دیدکلری مقاوله‌نك عینیدر .

آتنه دەموقراسی‌سی ایله اسپارطه‌نك دولت تشكیلاتی آراسنده‌كی فرقلر

§

یونانلیلرك دولت تشكیلاتنه عمومی بر نظر ، آتنه دەموقراسی‌سینك تاریخچه‌سی ، صولون ، كلیشنه‌س وپه‌ریقله‌سك آتنه دەموقراسی‌سینك انكشافنده‌كی روللری ، آتنه‌ده مقبول دەموقراتیق اساسلرك تطبیقندن متولد مدنی حیات ، اسپارطه‌نك تشكیلاتی واجتماعی حیاتی ، بو ایكی تشكیلات آره‌سنده‌كی فرقلر ، حقوقك ایكی غایه‌سی ، شخصك حریتی، جامعه‌نك سكونت وآسایشی. خلاصه.

— ۳۱ —

آتنه مدنیه‌سی

Polis

یونان قدیمك حقوقندن بحثنی بتیرمه‌دن اول یونان قدیمك اك مهم جامعه‌لرینی تشكیل ایدن آتنه واسپارطه مدنیه‌لرینك تشـكیلاتی وبوایكی مدنیه‌نك حقوق عامه‌لرنده‌كی مهم فرقلری دها یاقیندن اوكرنمكه چالیشـالم . افندیلر ؛ كچن درسده سویلدیكم كبی یونان قدیمك علم ، فلسفه وصنایع نفیسه تاریخنك مهم رولی واردر. بوساحه‌لرده یونان قدیمك عالم وفیلسوفلری بو كونه قدر بشریته معلملك ایتمكده‌درلر . یونان عالملری اكثر علومك واضع ومؤسسیدرلر .

یونانلیلرك حقوق ساحه‌سنده‌كی روللری نه‌دن عبارتدر ؟

یونانلیلرك حقوق خصوصیه ساحه‌سنده‌كی خدمتلری ، مدنیتك دیكر سـاحه‌لرنده‌كی فعـالیتلریله متناسب دكلدر . یونان قدیم بزه منكشف بر حقوق خصوصیه سیسـته‌می براقامشدر . حقوق عامه‌ده ، تشكیلات سـیاسیه سـاحه‌سنده آتنه بشریته ابدیاً نمونه اوله‌بیله‌جك بر اداره اصولی ایجاد ایتمشدی .

برنجی دفعه بشریتك تاریخنده تام معناسیله دەموقراستیق ، (خلقجی) اداره‌اصولی

آتنه‌ده تأسس ایتدی . آتنه مدنیه (Polis) ی بدیت تأسسنده بر قراللق ایدی . قبل‌المیلاد تا سکزنجی عصر نهایتلرنده آتنه‌ده قراللر یرینه آرخونتلر (Archontes) اداره‌سی قائم اولمشدی . آتنه‌نك دهموقراتلق استقامتنده انکشافی (دراقون) قانونلریله باشلیور . فقط بو واضع قانونك فوق‌العاده سرت وشدتلی جزائی قانونلری آتنه خلقنك رغبتنه مظهر اولمادی. آتنه‌ده دهموقراتلق اساسلرینك حقیقی واضعی صولون(Solon)در. صولونك اصلاحاتی معتدل بر دهموقراتلق اساسلرینه مستند ایدی . صولون اسکی (ئوپاترید) لر (اصیللر) شوراسنی الغا ایدوب اونك یرینه درت یوز اعضادن مرکب بر منتخب هیئت اقامه ایتدی ایسه‌ده صنف اساسینی بوسبوتون اورتادن قالدیرامادی . خاطرلایورسکز ؛ صولون نسب وولادته استناد ایدن صنفلر یرینه اقتصادی قوته، ثروته مستند طبقه‌لر تأسیس ایتمشدی ، دیمشدم . صولون اصلاحاته باشلادیغی زمان آتیقا (Attique) ده بوتون اراضی محدود بر زمره ، زادکان صنفی النده طوپلانمشدی . کویلولرك بویوك بر قسمی اسیرلردن عبارت ایدی . کندی اراضیسی اولان چیفتجیلرده زنکین صنفلره قارشی بورجلی ایدی وبو بورج یوزندن حر کویلیلرده زنکینلره قارشی باغلی ایدی ، عادتا اونلرك اسیری ایدی . صولون بوتون تراکم ایتمش تأدیه‌سی قابل اولمایان بورجلری الغا ایتدی . وبوتون بورج یوزندن حریتنی غائب ایتمش کویلولری آزاد ایتدی ؛ باشقه اولکه‌لره قاچمغه مجبور اولمش بورجلی کویلولرك آتنه‌یه عودتنه مساعده ایتدی .ــ ایلریده کویلولری اسیر ایتمه‌نك اوکنی آلمق ایچون ــ بورج ایچین اسیر ایتمك حقنی الغا ایتدی. بو تدبیرلردن باشقه صولون معین بر مقداردن فضله اراضی‌نك بر الده تمرکزینی منع ایتدی . طبقی فرانسه‌نك اختلال کبیری دورنده اولدیغی کبی بویوك مالکانه‌لرك بلا واسطه کندیلری استثمار ایده‌جك کویلولرك ، چیفتجیلرك الینه کچمه‌سنی تسهیل ایتدی .[١] واقعا صولون قانوننه کوره: بویوك مأموریتلر اوچ زنکین صنفك انحصاری آلتنده ایدی . فقط دردنجی صنف Thete لرده بوسبوتون دولت اداره‌سنه اشتراك حقندن محروم دکلدی . عمومی اجتماعلرده آتنه‌نك بوتون صنفلری اشتراك ایدییوردی. بوندن باشقه دردنجی صنف افرادی خلق محکمه‌لرنده اعضا دخی اولابیلیورلردی. عمومی خلق اجتماعلرنده دردنجی صنف اکثریت تشکیل ایتدکلرندن بو صنف ایچین

[1] Aristote . Politique p. 1266, B. 17. A . Croiset les Démocraties antiques p. 47 .

عمومی اجتماعلره اشتراك حقی بر نوع امتیاز ماهیتنی اکتساب ایدیبوردی. صولون، کچن درسلرده ایضاح ایتدیکم کبی آرخونتلری ابقا ایتمشدی. فقط بو خصوصده دخی بر تعدیل یاپمشدی؛ اسکیدن آره‌ئوپاغ طرفندن انتخاب ایدیلن آرخونتلر صولون قانوننه کوره خلق طرفندن سچلمه‌لی ایدی.

آره‌ئوپاغك تشکلنی بیله صولون تعدیل ایتدی. صولوندن اول آره‌ئوپاغ ئوپاترید Eupatridesلردن زادکان صنفنه منسوب شخصلردن مرکب بر هیئت ایدی؛ صولون قانونلرینه کوره، آره‌ئوپاغ، معین مدت ظرفنده وظیفه‌سنی ایفا ایتمش سابق آرخونتلردن تشکل ایدییوردی.

کوریبورسکز، صولونك یاپدیغی اصلاحات هر ساحه‌ده دموقراسینك خلقك اکثریتنك حاکمیتنی، و رفاهنی تأمین غایه‌سنی استهدام ایدییوردی. آتنه‌نك بویوك واضع قانونی صولون، وضع ایتدیکی قانونلر و یاپدیغی اصلاحات حقنده نه دوشونیوردی؟ آریسطونك بر اثرنده (۱) بو سؤاله جواب بولنیور. صولون اصلاحاتنك غایه‌سنی شو شکلده ایضاح ایدییور:

صولون:

« بن خلقه حیثیتنه متناسب حاکمیت بخش ایتدم. فقط افراطه کیتمه‌دم. ذی قدرت صنفلره، ثروتیله پارلایانلره کلنجه، بن اونلری‌ده عدالته مغایر بر صورتده متضرر ایتمه‌دم. هم خلقی، هم زنکینلری قوتلی بر قالقان حمایه‌سی آلتنه آلدم. ایکی زمره‌دن هیچ برینك عدالته مغایر بر شکلده تحکم و تغلب ایتمه‌سنه مساعده ایتمه‌دم. بن قانونلری هم فقرا وهم زنکینلر ایچون یازدم. هر ایکیسی ایچین عادل و محق قاعده‌لر وضع ایتدم. ایکی حرب جبهه‌سی آره‌سنده بن سد حائل کبی طوردم! » دییور.

کوریبورسکز؛ بو داهی وضع ایتدیکی قانونلرده اتخاذ ایتدیکی اساسلری قانونلرینك غایه‌سنی بویوك بر وضوح و صراحتله افاده ایدییوردی.

بوتون عصرلرده قانونلرك یعنی حقوقك وظیفه‌سی صولونك ایضاح ایتدیکی وظیفه‌دن عبارتدر. یعنی منافعی متناقض و معتاد اولان زمره‌لرك منفعتلرینی تحدید ایتمك و اجتماعی زمره‌لرك منافعی آره‌سنده بر حد فاصل تشکیل ایتمکدن عبارتدر. صولونك قانونلری وضع ایدیلدکدنصکره درحال تطبیق ایدلمدی.

---

[1] Croist. op. cif. page 53 .

آتنه‌یه قانونلر ویردیکدنصکره صولون سیاحت ایچون یونانستانی ترك ایتمشدی . صولونك غیوبتندن استفاده ایدرك ، (پیسیستراتPisistraté :) نامنده بر (دماغوغ) حاکمیتی انقیاد ایتدی . صولونك قانونلرینی رسماً الغا ایتمدیکی حالده اونلرك تطبیق وانکشافنه مانع اولدی . پیسیستراتدن صکره اونك یرینه (هیپیاس : Hippias) و (هیپارق ـ Hipparque) اسمنده ایکی اوغلی آتنه‌یی اداره ایتدیلر . پیسیستراتك تحکمی قانونی اولمادیغی حالده بالنسبة یومشاق ـ تعبیر جائزی ـ معتدل براستبداد ایدی . پیسیستراتك اوغللرینك اداره‌سی ایسه تحملفرسا بر استبداد شکلنی آلدی . خلق بوکا دایانامادی بومستبدلری نهایت آتنه‌دن قوغدی . (قبل‌المیلاد ٥١٠) صولون قانونلری بومستبدلر دورنده مرعی دکلسه‌ده . صولونك وضع ایتدیکی اساسلر یوکسك وایده آل کبی خلقك خیالنده یاشایوردی . پیسیستراتسك عائله‌سی آتنه‌دن طرد ایدیلدکدنصکره آتنه کلیستینه‌س : (Klistines) اداره ایتدی . بورجل دولت تام معناسیله بردموات ایدی . کلیستینه‌س صولون قانونلرینی احیا ایتدی وکندیسی صولون قانونلرینك بعض قواعدینی تعدیل ایتدی . مثلا : صولونك قانونلرینه کوره دولت شوراسی درت یوز اعضادن ترکب ایدیوردی . کلیستینه‌س اعضالرك عددینی بش یوزه ابلاغ ایتدی . صولوندنصکره آتنه‌ده دموقراتیق مؤسسه‌لرك کوکلشمه‌سنده وانکشافنده کلیستینه‌سك رولی غایت بویوکدر . کلیستینه‌سك قبل المیلاد ٥١٠ ـ ٥٠٠ سنه‌لری آره‌سنده واقع بو دموقراتیق اصلاحاتنك آتنه خلقنك ملی ومدنی تربیه‌سنه ایجابی تأثیرلری شبهه‌سزدر . قبل‌المیلاد ٤٩٠ سنه‌سنده یونانستانه فرس خلقنك هجوملری باشلایور . ایران استیلاسنه قارشی واقع اولان مجادله‌ده (حربلرده) آتنه وطنداشلرینك برنجی رولی اوینادقلرینی بیلیورسکز . یونان قدیم ایچین بویوك برملی تهلکه تشکیل ایدن فرس (عجم) استیلاسی اثناسنده بوتون یونانلیلرك وبالخاصه آتنه‌لیلرك کوستردیکلری وطنپرورلك غیرت ومتانتلری شایان حیرتدر . آتنه‌لیلرده بو وطنپرورلك وملیتپرورلك روحنی صولون وکلیستینه‌س رفورمالری حاضرلامشدی . وطنپرورلكلری سایه‌سنده (ماراتون: Marathon)جوارنده میلتیادك قومانداسی آلتنده (١٠٠٠٠) آتنه‌لی عسکرك یوز بیك ایرانلیلری دهشتلی صورتده مغلوب ایتمشلردی (٤٩٠) .

کذا؛ بوملیت و وطنپرورلك سایه‌سنده‌درکه (تمستوقلی: Themistocle)ایرانلیلرك حدسز وحسابسز برقوۀ بحریه‌سنی (سالامین Salamine) جوارنده‌انهزامه اوغراتمشدی .

٤٤٩ سنه‌سنده ایرانله یونانلیلرك مجادله‌سی یونان لهنه نهایتلندی . بوموفقیتلردن صکره بویوك برشخصیتك اداره‌سی آلتنده آتنه ینه برپارلاق دور کچیردی . بو تاریخ سیماده (پەریقلەس : Pericles) در (٤٩٠ – ٤٢٩) .

پەریقلەس دوری یونان قدیمك اك پارلاق دوریدر . بویوك یونانلی بوتون حیاتی مدتنده آتنه‌نك مادی ومعنوی رفاه وتعالیسی ایچین چالیشدی . هەللەن عرقنه منسوب بوتون مشهور عالم ودکرلی شخصیتلری آتنه‌یه جلب ایتدی . یونان قدیمك اك مشهور آداملرینك بك چوغی پەریقلەس دورنده آتنه‌ده یاشادیلر . فیلسوفلردن (سوقراط) ، آناقساغور مورخ هەری‌دوت أدیبلردن ئوریپید ، مسوفوتل ، آریستوفان ، خطیبلردن؛ لیزیاس . طبك مؤجدی ؛ هیپوقراط هیئتشناس مه‌توك ، هیکلتراش فیدیاس ، رسام آپوللودور وپولیغونت وسائره .. پەریقلەسك معاصرلریدر . بونلرك هپسنی حمایه ایدن؛ دهالرینك انکشافنه یاردیم ایدن پەریقلەسدر . بورجل دولتك‌دوری آتنه دەموقراسیسنك اوج‌بالایه ایردیکی بردوردر .

بوقاریده آتنه مدنیه‌سنك تشکیلاتندن بحث ایتدك . قرون اولی‌ده اك دەموقراتیق جامعه اولارق طانینمش آتنه مدنیه‌سنك تشکیلاتی تعریف‌واداره عضولرینی‌تعداداتمکله اکتفا ایتمیوب ، بوعضولرك ناصل ایشله‌دکلرینه دائرده برفکر ایدینمکلکمز لازمدر .

آتنه‌نك دەموقراتیق تشکیلاتی ، بوتون جهان ایچین برنمونه اولمشدر .

دور انتباهدن اون دوقوزنجی عصره قدر بوتون سیاسی متفکرلر ، خلقجیلق فکرلرینی ، دەموقراتاق الهاملرینی اسکی یونان مدنیه‌لرینك بالخاصه آتنه‌نك تشکیلاتندن اقتباس ایتمشلردر . عصرمزك برنجی تورك جمهوریتجی حقوقشناسلرینك جهانك برنجی دەموقراتیق جامعه‌سنده خلقجیلق پرنسیپلرینك حیاته ناصل تطبیق ایدلدیکنی بیلمه‌سی لازمدر .

افندیلر ؛ آتنه‌ده خلق ثروت وواراداتی جهتندن درت صنفه بولنمش وبو درت صنفدن آنجق اولکی اوچ صنف دولت اداره‌سنه بالفعل اشتراك ایدیوردی . دیمشدم . بوندن دردنجی صنفك اموردولتدن بوسبوتون اوزاقلاشدیرلمش اولدیغنی استزاج ایتمه‌یکز! فی‌الحقیقه دردنجی صنف مدنیه‌نك سیاسی حیاتنه اشترا کدن بوسبوتون محروم ایدلمش دکلدی . ملتك عمومی اجتماعلرنده دردنجی صنف دخی اشتراك ایده‌بیلیوردی . آتنه مدنیه‌سنك حر اهل وطنی تقریباً یوز اللی ایله ایکیوز بیك آره‌سنده ایدی . متباقی خلق ، نیم اسیر ، Metcques ، واسیرلردن عبارت ایدی .

الڭ بو كسك سياسى مؤسسه خلق اجتماعى ايدى. آتنه خلقى، مهم هر كسى علاقه‌دار ايدن مسئله‌لر مذاكره ايدلديكى زمان بو اجتماعلرده حاضر بولنمه‌يى سورلردى. بو اجتماعلر عصرمزده‌كى متينغلره بكزر، خلق طوپلانمه‌لرندن عبارت ايدى. فقط بونلرى بزم متينغلردن تفريق ايدن جهتلر وار ايدى. اجتماعلرده بر قرار اتخاذ ايده‌بيلمك ايچون وعجله قرارلر قبولنه مانع اولمق ايچون بر طاقم قواعد وضع ايدلمشدى. مثلا؛ بر قانون لايحه‌سى قبول ايديله‌بيلمسى ايچون اولا ئمه‌نك بش يوزلر شوراسى طرفندن حاضرلانمش اولمالى ايدى. عمومى اجتماع روزنامه‌ده بولونمايان بر مسئله‌يه تماس ايده‌مزدى. بر شخصه وياخود قانون ماهيتنى حائز اولمايان معين بر مسئله‌يه دائر قرارلرده اجتماع حر ايسه‌ده، عمومى مسئله‌لر وقانون لايحه‌لرينى مذاكره ايچون بر طاقم رسميتلره رعايت مجبورى ايدى.

بو قاعده ورسميتلر خارجنده قرار تكليفنده بولنان وطنداش (اخلال قانون) جرميله اتهام ايديله‌رك محكمه‌يه جلب ايديله بيليردى. مع الاسف بو (اخلال قانون؛ Grapha paranomon) پك صيق واقع اولان بر حادثه ايدى. عمومى خلق اجتماعلرنده اولا اختيارلر سوز آليردى. آتنه جمهوريتنك بدايتنده‌كى اجتماعلرنده سوز سويله‌مك هر وطنداشك حقى ايدى. بالآخره آتنه‌ده مسلكى خطيبلر ظهور ايتدى. بوندن صكره عمومى اجتماعلرده نطق سويله‌مك فعلاً بونلرك بر انحصارى اولدى. بو خطيبلر عينى زمانده رجال دولت ايديلر. سياسى خطابت ترقى ايتدكدن صكره على العاده بر آتنه‌لى عمومى اجتماعلرده سوز سويله‌مكه جسارت ايده‌ميوردى. بش يوزلر شوراسى اعضالرى قرعه چكمك اصوليله انتخاب ايديليردى. شورا اون انجمنه (Prytanie) بولنويردى. هر انجمن نوبتله اوتوز بش كون ظرفنده شورانك هيئت رياستنى تشكيل ايدييوردى. هر انجمن (پريتانس) ئه‌پيستات: (Epistate) اسمنده بر رئيس انتخاب ايدردى. شورانك هيئت تشكيل ايدن انجمنى عينى زمانده خلق اجتماعلرنده‌ده رياست ايدردى.

بش يوزلر شوراسنك وظيفه‌سى، خلق اجتماعلرنده مذاكره ايديله‌جك قانون وقرار لايحه‌لرينى احضار ايتمك، بونلرى تدقيق ايتمك، خلق اجتماعلرينك روزنامه‌لرينى تثبيت ايتمك ايدى. بوندن باشقه اداره مأمورلرينى مراقبه ايتمكده بو شورانك دائرهٔ صلاحيتى داخلنده ايدى. بالخاصه مأموريتلرى ختامنده بويوك منصبدارلردن حساب آلمق شورانك جملهٔ وظائفندن ايدى. بعضى مستثنا مسئله‌لرده شورا محكمه رولنى دخى اوينايوردى.

دردنجی صنف خلق عمومی اجتماعلره اشتراك ایتدیکی کبی، خلق محکمه‌لرنده حاکم‌ده اولمق حقنی حائز ایدی. محکمه تشکیلاتی تام معناسیله دەموقراتیق ایدی: هرسنه آتنه‌ده قرعه چکمك صورتیله آلتی بیك حاکم انتخاب ایدیلیردی. بونلر آتنه مدنیه‌سنك اون محکمه‌سنده حاکملك ایدرلردی آتنه‌نك هر محکمه‌سنده بش یوز حاکم بولونوردی. بالفعل اجرای قضا ایچین بش یوز حاکم آیری زمره‌لره بولنیرلردی. ونوبتله حاکملك ایدرلردی. هم مسئله‌لر رؤیت اولندیغی زمان برمحکمه‌نك بوتون حاکملری عمومی بر مجلس تشکیل ایدرلردی. معین محکمه‌یه تعیین ایدیلمه‌مش بیك حاکم وفات ایدن ویاخود خسته اولان حاکملرك یرینی اشغال ایچون احتیاط حاکملری تشکیل ایدیورلردی. حاکملرك وظیفه‌سی برسنه‌لك ایدی. خلق حاکملرینك دائرهٔ صلاحیتی غایت واسع ایدی. الك کوچوك عدلی برمسئله‌دن الك آغیر جرملره قدر بومحکمه‌لرده محاکمه اولونوردی. بوتام معناسیله برخلق محکمه‌سی ایدی. محکمه‌دن زیاده بر خلق مجاسنه بکزه‌یوردی. آتنه تشکیلاتنده‌کی دەموقراتیق روح هر شیدن زیاده مأمورلره عائد قانونلرده تظاهر ایدییوردی.

۱) مأمورلر مطلقا قرعه‌چکمك اصولیله‌تعیین اولنیردی. بوقانوندن آنجق اختصاص طلب ایدن بعض مأموریتلر مستثنا ایدی.

۲) بوتون مأمورلر آنجق برسنه ایچون انتخاب ایدیلیردی.

۳) هرمأمور مأموریت مدتی ختامنده خلقه حساب ویرمه‌لی ایدی.

٤) اداره عضولرینك اکثریتی برهیئت تشکیل ایدییوردی.

٥) هیئتك اعضالری غلبه‌لق اولیوردی.

آتنه مدنیه‌سنده مهم منصبلر شونلر ایدی:

آرخونتلر. بونلرك هیئتی دوقوز اعضادن ترکب ایدییوردی. بونلر آره‌لرنده وظیفه‌لری کندیلری توزیع ایدرلردی. آرخونتلر حصه‌سنه دوشه‌ن وظیفه‌یه کوره اسملر آلیرلردی.

ئه‌بونیم؛ بوآرخونتك وظیفه‌سی تیاترو اویونلرینه ریاست ایده‌جك مأمورلری تعیین ایتمك بویوك مراسم وبایراملره دائر تدبیرلر اتخاذ ایلمك، ابوین ایله چوجقلر آره‌سنده‌ك مناسبتره، قادینلرك جهازلرینه اوکسوزلر وطول قادینلره عائد مسئله‌لرده محکمه‌دن اول تحقیقات یاپمق کبی ایشلر ایدی.

قرال آرخونت؛ بو آرخونت دینی بایراملره عائد ایشلری اداره ایدییوردی . بولیمارق؛ عسکری جرملر حقنده تحقیقات یاپیوردی .

تەسموتەت : (Thesmothete) : میثاقی ایشلره عائد شکایتلری قبول ایدییوردی وتحقیقاتدن صکره ایشلری محکمەیه سوق ایدییوردی . آرخونتلر بوتون ایشلری مشترکاً مذاکره ایدرلردی . ایش هانکی آرخونتك صلاحیتی دائرەسنده ایسه او آرخونت اجتماعه ریاست ایدردی .

ستراتەژلر (Strateges) اون ایدی . بونلرك وظیفەسی بری وبحری اداره ایتمکدەدر . ستراتەژلر خلق اجتماعلرنده ال قالدیرمق صورتیله انتخاب ایدیلیردی . وظیفەلری بر سنەلك ایدی . فقط بر سنه صکره تکرار انتخاب ایدیلەبیلیرلردی . مثلا پەریقلەس تکرار انتخاب ایدلمك سایەسنده سنەلرجه ستراتەژ منصبنده قالدی . اون ستراتەژ نوبتله قوماندا ایدرلردی . مثلا ماراتون محاربەلرنده هر کون بر ستراتەژ قوماندا ایتمشدر . ستراتەژلرك دولت امورینه تأثیری بویوك ایدی .

کوریبورسکز افندیلر : آتنەنك دولت تشکیلاتی تام معناسیله خلقجیدر (دەموقرا- تیقدر) . یعنی حاکمیت حر وطنداشلرك اکثریتی النده‌در . آریستوقراسی صنفی موجود ایسەده او صنفلرك نفوذلری تحدید ایدلمش و تحکم احتمالنك اوکی آلنمشدر . کرچه اقتصادی قوت صاحبی اولان صنفلره بعض امتیازلر ویرلمش ایسەده بو امتیازلردن سوء استعمله امکان براقلمامشدر . خلقك عمومی اجتماعلرنده بوتون حر وطنداشلرك اشتراکی حاکملرك اکثریتی دردنجی صنفدن (Thetes) لردن اولماسی ، خلقك اکثریتنی تشکیل ایدن بو دردنجی صنف النده بویوك بر قوت ایدی . عمومی اجتماعلر ومحکمەلر واسطەسیله دردنجی صنف بوتون امور دولته تأثیر ونفوذینی حس ایتدیرەبیلیوردی . آتنەده مسلکی مأمورین زمرەسی (بیوروقراسی) یوق ایدی .

دائمی اداره مؤسسەلری ده یوق ایدی . منصبدارلرك عددی چوق ایدی . فقط صلاحیتلری محدود ومعین یرده ایدی ؛ مأموریتلرینك مدتی قیصه ایدی . قانونلر قولای وضع ایدلدیکی کبی عینی سهولتله ده الغا ایدیلیردی . متشکل سیاسی فرقەلر یوقدی . خطیبلرك رولی ده دائما تحوله معروض اکثریتك ترجمان افکاری اولمقدن عبارت ایدی . حاکمیت آتنەده تام معناسیله حر وطنداشلرك النده ایدی . حاکمیت ملتك ایدی . تورکجه افاده ایتمك لازم اولورسه (باشلق بودونك) ایدی دیەلیز .

افندیلر ؛ آتنه دهموقراسیسینك تشکیلاتی بوندن عبارتدر . شیمدی بودهموقراتیق تشکیلاتك ایشلهمهسی دیکر تعبیرله بوتشکیلاتك حیاته تطبیقندن متولد فعلی حال نهایدی؟ بوتشکیلات تطبیق اولنان محیطك حیات اجتماعیهسی نه شکل آلمشدی ؟ افندیلر ؛ بو خصوصده کرك یونان قدیم متفکرلری آرهسنده کرك معاصر مورخلر آرهسنده فکرلر مختلفدرلر. آتنهمدنیهسنی برابدی دهموقراسی نمونهسی کبی تلقی ایدن عالم ومتفکرلر اولدیغی کبی بودهموقراسی‌یی شدتلی لسانله تنقید ایدنلرده واردر . ظنمه کوره حقیقت بوایکی متناقض فکرلرك اورتاسندهدر . اي اداره ایکی عاملك نتیجهسیدر : بریسی تشکیلات اساسیه قانونلری ، ایکنجیسی ؛ بو تشکیلاتی اداره ایدن انسانلر . یونان مدنیهسنك تشکیلاتی محیط وزمانی ایچین مکمل برتشکیلات اولدیغنه شبهه یوقدر . فقط بوتشکیلات ماکنهسنی ایشلهتن انسانلر ، رجال دولت ، وعموماً آتنهلیلره کلنجه بونلر دائما مکمل انسانلر دکل ایدیلر . آتنه دهموقراسیسنی مدح ایدنلر بو دهموقراسینك اُیی رئیسلر طرفندن اداره اولندیغی زمانلری خاطرلایارق فکر بیان ایدییورلر تنقید ایدنلر ایسه دها زیاده فنا دورلری ، اي دورلردهکی فنا تظاهراتی نظر اعتباره آلارق بو تشکیلاته هجوم ایدییورلر . آتنهلیلرك اکثریتی مدنیهلرینك تشکیلاتندن ممنون وبونکله مفتخر ایدیلر، بوتون خطیبلر، شاعرلر بوتشکیلاتی مدح ایتمهیی بروظیفهٔ ملیه تلقی ایدییورلردی.

مورخ توکیدید (Thucidide) ه کوره پهریقلهس برنطقند آتنه تشکیلاتی شو طرزده مدح ایدییوردی :

« آتنهنك بویوکلکی اونك عرف وعادات وقانونلرندن نشئت ایدییور. آتنهده عسکری قهرمانلقلری تولید ایدن بوقانونلردر ....

بزم سیاسی قانونلر هیچ برملتدن نمونه آلمقسزین، مستقلاً وجوده کلمشدر. بالعکس بزم بو قانونلرمز دیکر ملتلره اورنهکدر ! »

بوصورتله آتنه تشکیلاتنك مستقل وبداعی (Original) اولدیغنی اعلان ایتدکدن صوکره پهریقلهس بوقانونلرك یعنی تشکیلاتك ایجابی اوصافنی برر ، برر تعداد ایدییور ودییورکه :

« اولاً قانونلرك مساوات اساسنه مبنی اولماسی . قانونلر [من] هرکسك منفعتنی عینی درجهده حمایه ایدییور . اقلیت حاکمه یوقدر . خصوصی ایشلرده قانون نظرنده

هر کس مساویدر . عمومی ایشلرده شخصلری تفریق و تمیز ایدن شخصلرك سجیه وفضیلتلریدر .

قانونلرمز حریتجیدر . هر کس حیات خصوصیه‌سنده حردر. قانون خصوصی حیاتی شخصی حیات دائره‌سنده‌کی فعالیتی هیچ بر درلو تحدید ایتمیور . مراقبه آلتنه آلمیور . قانونلرمز آنجق عمومی (جامعه‌یه قارشی) وظیفه‌لرینی ایفا ایتمه‌ین شخصلره قارشی شدتلیدر . بونك خارجنده‌کی مناسبات شخصیه‌ده اهل وطن تماماً حردر .

هیچ برمملکتده حیات آتنه‌ده کی کبی خوش و طاتلی دکلدر . بوتون سنه ایچنده متمادی عمومی بایراملر، خصوصی حیاتده‌کی مختلف اکلنجه‌لر. ایشدن صکره غایت فائده‌لی برتنزه تشکیل ایدییورلر .

آتنه‌نك جغرافی وضعیتی سایه‌سنده ، آتنه‌یه هر طرفدن بول ، بول مال و امتعه آقیور اجنبیلره قارشی حقوقمز یوقدر. خفی حرب حاضرلقلری‌ده یوقدر، آتنه‌نك هیچ برشیئی کیزلمه‌یه احتیاجی یوقدر ....

آتنه صنایع نفیسه‌یی سور، تقدیر ایدر فقط بومیل آتنه‌لیلری قطعیاً اسراف وسفاهته‌ـی وعمل اهماله سوق ایتمه‌یور.

ثروتی آتنه استحقار ایتمز فقط عینی زمانده ثروتله تفاخرده ایتمه‌ز . ثروتی بر مدار مباهات‌ده صایماز . آتنه‌لی نظرنده ثروت فائده‌لی بر واسطهٔ فعالیتدر . فقر وضرورت‌ده آنجق اونلردن قورتلمق ایچون لازم اولان قوت و اقتداره مالك اولمایان شخصلر ایچون باعث خجالت وموجب عاردر .

آتنه دموقراسیسی عقلیدر . او کندی ایشلرینی ایی اداره ایتدیکی کبی مدنیه ایشلرینی‌ده اهمال ایتمه‌ز .

آتنه‌ده هیچ بر باشقه جامعه‌ده مثلی کورولمه‌ین برحادثه مشاهده ایدییورز :

بو مدنیه‌ده عادی ایشلرله مشغول حرفت اهلی (اصناف) بیله مدنیه ایشلرینی آکلامقده غایت بویوك برذکا وفراست کوستریبور . هرآتنه‌لی (عمومی اجتماعلرده) قبول ایدیله‌جك قرارلری دوغری آکلایوب بو خصوصده دوغری بر رأی ویرمك اقتدارینی حائزدر . آتنه‌لیلر عینی زمانده عالیجناب و جوانمرد انسانلردر . اونلرك خیرخواهلغی خودبین ومنفعتپرست ملاحظه‌لردن نشئت ایتمه‌یوب بالعکس بی‌غرض ومیل ومحبت حسلرندن منبعثدر .

خلاصه آتنه بوتون یونانستانك مكتبیدر. » (١)

یونان قدیمك تاریخنده اك بویوك رجل دولتلردن صاییلان په‌ریقله‌سك آتنه ده‌موقراسیسی حقنده‌كی فكرلری بوندن عبارتدر. بوكا مماثل فكرلره یونان قدیمك دیكر مورخ وادیلرینك اثرلرنده تصادف ایدیورز. فقط بوتون اسكی یونان محررلری بوفكرلره اشتراك ایتمیورلر.

مثلا یونان قدیمك اك بویوك فیلسوفلرندن بری اولان (سوقراط) آتنه تشكیلات وده‌موقراسیسینك پرشتشكاری دكلدی.

افلاطونه كلنجه: اوآتنه‌لیلره سویملی مجنونلر دیوردی. (٢)

بیلیورسكز: افلاطونك سیاسی ایده‌آلی آتنه ده‌موقراسیسنه بكزه‌میوردی. افلاطون مدنیه مخیله‌سنده دولت اداره‌سنی مكمل یوكسك برفلسفی تربیه كورمش مأمور وعسكرلر صنفلری النه توديع ایدیوردی. افلاطونه كوره مادی ایشلرله مشغول اولان عمله واهل حرفت دولت اداره‌سندن اوزاق بولنملی ایدی.

فیلسوفلره شرفلی بر موقع تأمین ایتمه‌ین سوقراط كبی بر فیلسوف ایله جاهل بر قوندوره‌جی‌یه عینی حقوقی بخش ایدن قانونلر، هر ایكیسنی مدنیه‌ده عینی موقعه قویان تشكیلات افلاطون ایچون بر ایده‌آل دكلدی. اوكا كوره آتنه ده‌موقراسیسی بر قبالق وجهالت آنارشیسندن عبارت ایدی. بومدنیه‌ده فلسفه‌یه یر یوقدی.

افلاطون دیوركه؛

« آتنه‌ده خلق قانوندن قورقمایور. صنایع نفیسه تربیه مسئله‌لرنده دخی صلاحیت صاحبلرینك فكری دكل، بالعكس جاهل اكثریتك رأی غالبیدر. آتنه‌ده حاكم عوام ناسدر. قانون اونك رأییدر مساوات دیدكلری بر بلاهتدن عبارتدر. حدودسز حریت آنارشی‌یه آنارشی استبداده منجر اولیور. (٣)

یونان قدیم مدنیه‌لرنده بالخاصه آتنه مدنیه‌سنده حقیقی حریت موجود اولوب اولمادیغی مسئله‌سی صوك عصرلرده‌ده منازع فیه برمسئله اولمشدر. آلمان فیلسوفلرندن

---

[1] A. Thucydide II - 37 -41

A. Croiset. op. cit. p. 109 (2) ibid. page 123.

(3) Republique. p. 492. B. C. 496. C. E. dans Croiset, op cit. 124.

(هه‌کل ـ Heget) « آتنه‌ده اخلاق عادات وعرقده حقیقی جانلی حریت و مساوات حکمفرما ایدی ! » (1)

فرانسه‌نك ١٩نجی عصر متفکرلرندن (به‌نژه‌مه‌ن ـ Benjamin costant) (١٨٣٠ـ ١٧٦٧) . قرون اولی دولتلرنده ، عمومی دولت ایشلرنده حاکم (Souverain) اولان شخص خصوصی حیاتنده اسیردر . وطنداشی صفتیله شخصی صلح و حرب کبی مهم مسئله‌لرك حلنه اشتراك ایدر . خصوصی شخص اولمقلغی جهتندن او تحدید ایدلمشدر . مراقبه آلتنده‌در . حرکاتنده حر دکلدر (٢) بن برقاچ متفکرلرك فکرلرینی سرد ایتمکله اکتفا ایده‌جکم .

افندیلر ؛ حقیقت نره‌ده‌در ؟ قناعتمجه حقیقت ، بو ایکی متناقض فکرلرك آره‌سنده‌در . بر جامعه‌نك نظام وآسایشی حریتك حاکمیتی ایکی شیئه باغلیدر :

١) ایی تشکیلات . ٢) و بو تشکیلاتی استعمال ایده‌جك ، ایشله‌ته‌جك اخلاق و سجیه‌لری یوکسك شخصلر .

هیچ شبهه یوقدرکه ، آتنه‌نك قانونلری وتشکیلاتی او زمان ایچین بر مکمل دەموقراتلق نمونه‌سی ایدی . بو قانونلر خلقك شخصی حریتنی ومدنی حریتنی یعنی امور دولته اشتراکنی اعظمی صورتده تأمین ایتمه‌یی استهداف ایدیوردی .

اکر بوکا رغماً آتنه تشکیلاتی فعلاً آتنه‌ده نظام واسایشی ، خلقك حریتی وراحتنی تأمین ایده‌مه‌مش ایسه اکر بو حریت افلاطونك دیدیکی کبی بعضاً آنارشی‌یه بعضاً ده استبداده منجر اولو یوردی ایسه ، بونك سببی آتنه خلقنك اخلاق وسجیه‌لرنده آرامالیدر افندیلر ، بوتون مورخلرك شهادتنه کوره آتنه‌لیلر غوغاجی بر خلق ایدی . شخصی نزاعلره بارز بر میللری واردی . بربرلریله چکشمه‌دن ذوق بولو یورلردی . امور جزائیه‌ده تعقیباته باشلامق خصوصی شخصلرك حق ووظیفه‌سی ایدی . بو وظیفه بر مدعی عمومی‌یه تودیع ایدلمش دکلدی . بو یوزدن آتنه‌نك پك چوق حر وطنداشلری وقتلرینی رقیب ومخاصملرینی محکمه‌یه جلب ایتمك واونلرله محاکمه ایتمه‌یه صرف ایدیورلردی . بوندن باشقه آتنه خلقی بر یری علیهنه افترا ایتمك ، بربرلرینك حرکتلرینی حکومته بیلدیرمکی غایت سورلردی . مأموریتلری ختامنده منبصدادلرك ویرمه‌یه مجبور اولدیقلری حسابلره

(1) Hegel. Philosophie dér Geschichte. 2. p. 307.

[2] Discours prononcé à l'"Athenée royale,, de Paris. au 1819.

ایلیشمك یاخود غیر قانونی تکلیفده بولندی دیه خطیبلری استحام وتعقیب ایتمك غایت منتشر بر عادت ایدی ، آتنه‌ده محکمه‌لرده غایت مشغولدی ١٥٠ - ٣٠٠ بیك نفوسلی بر مدنیه ایچون آلتی بیك حاکم لازم اولماسی‌ده غایت معنیداردر .

ایزوقرات بر نطقنده آتنه‌ده زنکینلرك مال‌وموقعی غایت آغیر اولدیغندن ثروتلرینی کیزلمکه مجبور اولدقلرندن بحث ایدیور . ایزوقراط کندیسی‌ده حیاتنده ایکی دفعه محکمه‌یه جلب ایدلمشدی . ترجمه حالنی یازان بورجلی دولتك بو قدر آز محکمه‌یه جلب ایدلمش اولماسنی نادر بر ایش کبی قید ایدیور . دیکر خطیبلر متمادیاً مختلف اتهاملر آلتنده بولنمش اولمالیدر .

[قالیسترات : calistrat] اسمنده بر خطیب حیاتی مدتنده ٤٧ دفعه غیر قانونی تکلیفده بولونمقله اتهام ایدلمشدی . بو کوستریورکه آتنه حیات سیاسیه‌سی ساکن وسالم بر محیط تشکیل ایتمیوردی .

آتنه‌ده قانونلرك غایه‌سی : شخصك حریتی ، مدنیه‌نك رفاه و راحتنی تأمین ایدی و ملت حریتپروردی . خلق غوغاجی نزاعجی ، بربرینه قارشی قیصقانج ایدی . آتنه‌ده بوندن باشقه عمومی اخلاقك سویه‌سی‌ده یوکسك دکلدی . بوندن اوزون اوزادی‌یه بحث ایتمك ایسته‌میورم . بر ایکی حالی اشارت ایتمکله اکتفا ایده‌جکم . آتنه‌ده‌ك چوق تحصیل کورمش قادینلر علنی صورتده فحش حیاتی سوریورلردی . بوصورتله چوق‌پارا قازانیورلردی . بونلر معتبر بر زمره تشکیل ایدیورلردی . بعضیلری مدنیه ایشلرینه بیله تأثیر اجرا ایدیورلردی . آتنه خلقی لذائذپرست ایدی . بو میل فسق فساداسراف شعاعتلی تولید ایدیوردی . یوناندە بو لذائذ پرستیلك بلاآخره بر فلسفه شکلنی آلدیغنی بیلیورسکز . آتنه‌ده شخصلر متمادی اکلنجه‌لر ایچنده راحت یاشامایی سورلردی . تمایلات نفسانیه حاکمدی . انضباط حسلری غایت ضعیفدی . آتنه مدنیه‌سنك مکمل تشکیلاتنك مطلوب نتیجه‌لری ویرمه‌مسی ایشته آتنه‌لیلرك اوصاف و سجایالرندن‌و سؤ اخلاقدن نشئت ایدیوردی .

اسپارطه مدنیه‌سنك تشكیلاتی و اجتماعی حیاتی

یونان قدیم خلقنك یوقاریده خلاصه ایتدیكم اخلاقی وروحی تمایللرینی ضبط ایتمك بونلرك سربست تظاهرندن تولد ایده‌جك اجتماعی منفی حادثه‌لرك اوكنی آلمق ایچون اسپارطه مدنیه‌سی قانونلری شخصی غایت صیقی بر مراقبه آلتنه آلمشدی. اسپارطه‌ده شخصلرك بوتون حیاتی حریتی دولت مدنیه منافعی نامنه فدا ایدلمشدی. اسپارطه‌ده شخصك دولته انقیادی اسارته غایت یاقین بر شكل آلمشدی. آتنه‌ده دولتك قوتی وجامعه‌نك انضباطی شخصك غیر محدود حریتنه قربان ایدلمشدی. اسپارطه‌ده بالعكس دولتك نظام و انظباطی نامنه شخص فدا ایدلمشدی.

حقوقك ایكی قطبی واردر : بری شخصدر ، فرددر.

ایكنجیسی ، جامعه و دولتدر.

حقوقك وظیفه‌سی بو ایكی قطب آره‌سنده خط استوایی ، نقطهٔ موازنه‌یی بولمشدر. حقوق (قانونلر) نه دولت نامنه شخصی بوتون ازمه‌لیدر نه‌ده شخصك حریتی نامنه دولتك منافعنی فدا ایتمه‌لیدر. ابتدائی بشریت جامعه‌لرنده شخص دائما جامعه‌نك اسیری اولمشدر. آتنه‌ده شخصك اكتساب ایتدیكی حریت حقوق تاریخی نقطهٔ نظرندن غایت بویوك بر ترقی ایدی. اسپارطه مدنیه‌سیله آتنه جامعه‌سنك اجتماعی حیاتنده‌كی فرقی آكلامق ایچون اسپارطه تشكیلاتنی دها یاقیندن طانیمقلغمز لازمدر.

افندیلر ؛ اسپارطه‌ده شخصك جامعه‌یه صیقی تابعیتی شخصك دوغدیغی كوندن باشلایوردی. دنیایه كلیر كلمز چوجغی بر رسمی هیئت معاینه ایدییوردی. اكر چوجق یاشامغه صالح كورولورسه اوكا ملی اراضی پارچه‌لرندن بر حصه تفریق ایدرلردی. اكر چوجق بالعكس ضعیف چلیز ایسه یاخود اعضالرنده بر نقصان وار ایسه حكومت طرفندن درحال اولدورولوردی. [چوجغی تایژه‌ت : « Taygéte » داغنده‌كی بر اوچورومدن صویه آتارلردی] یدی یاشنه قدر چوجق عائله‌ده تربیه اولونوردی. یدی یاشندن صكره چوجق عائله‌سی پدرو والده‌سی الندن آلنیردی. او آندن اعتباراً چوجق جامعه الندە بر آلت اولوردی هر جهتدن جامعه قواعدینه تابعدی. جامعه اونی ایسته‌دیكی كبی تربیه ایدییوردی.

اسپارطه جامعه‌سنده تربیه‌نك هدفی ؛ مطلق اطاعته ، انضباطه أَلم و اضطرابلره آلیشدیرمقدی . یکرمی بش یاشنه قدر هر اسپارطه‌لی وقتنی متمادی ژیمناستیق، حرب تعلیملریله کچیریبوردی . بوندن مقصد ایکی ایدی .

بر طرفدن حربه حاضرلامق دیکر طرفدن جسمانی ادمانلر واسطه‌سیله فنا تمایللری اختراصلری سوندورمك ایدی . وطن محبتنی وشان وشهرت اختراصندن باشقه بوتون حسلر بوتون اختراصلر سوندورولمه‌لی ایدی .

قادینلرك تربیه‌سی ارککلرکـکندن آز فرقلی ایدی اونلرك تربیه‌سی‌ده حربی تربیه ایدی . اونلری‌ده ژیمناستیق یاپمغه قوشمغه کوره‌شمکه ، چوکان آتمغی اوکرتیرلردی . قادینلرده ژیمناستیق وحرب تعلیملرینه چیپلاق چیقارلردی . چیپلاقلق اوتانیله‌جق برشی صاییلمازدی .

قادینلرك اورتولری عفتلریدر دییورلردی . بکارلق اسپارطه‌ده بر جرم صاییلیردی نکاح سنی ارککلر ایچون ۳۰ قادینلر ایچون ۲۰ یاش تعیین ایدلمشدی اختیارلره حرمت ورعایت اسپارطه‌ده بر حقوقی وظیفه ایدی . بر اختیاری کوردکاری زمان کنجلر آیاغه قالقمالیدیلر . اسپاوطه‌ده حر وطنداشلرك یکانه وظیفه‌سی عسکرلك ودولتی اداره ایتمك ایدی .

هیچ بر اسپارطه‌لی حر وطنداش ثروت استحصالنی استهداف ایدن قباعد ایدیلن ایشلرله مشغول اولمازدی . بو آغیر ایشلر اسیرلرك وظیفه‌سی ایدی . تجارت وزراعت دخی حر وطنداشلره لایق اولمایان قابا مشغله عد ایدیلیردی .

بونلرله اوغراشمق دخی باعث ذلت عد ایدیلیردی . اونك ایچون حر وطنداشلرك بوش وقتلری چوقدی . بوتون بو بوش زمانلری حر اسپارطه‌لیلر عمومی ضیافتلره صحبت مجلسلری وبایراملره حصر ایدیبورلردی . هر اسپارطه‌لی أولی ایسه‌ده اسپارطه‌ده تام معناسیله عائله حیاتی یوقدی . أوده یمك ییمك ممنوعدی . یمك ایچون هر کس عمومی یمك یرلرینه کیدردی . مستثنا حاللر خارجنده عمومی یمکاره کیتمك بر مجبوریت ایدی . بوتون اسپارطه حرب زماننده‌کی بر اردو حیاتیله یاشایوردی . حر وطنداشلر ایچون سیاحت ممنوع ایدی . هیچ کیمسه مدنیه خارجنه چیقامازدی . رسمی دینك مراسمنه اشتراك دخی مجبوری ایدی .

اقتصادی حیاتی تأمین ایچون لازم اولان بوتون ایشلر اسیرلر حصه‌سنه‌دوشدیکندن

اسپارطه‌ده اسیرلرك عددی حر وطنداشلرك عددندن فضله ایدی . اسیرلره (هیلوت) دییورلردی . بونلرك اكثریتی اسپارطه مدنیه‌سنك بولندیغی یرك Laconie نك اسكی مغلوب سكنه‌سی ایدی . هیلوتلره قارشی اسپارطه حر وطنداشلرینك معامله‌سی شدتلی ومرحمتسزایدی. اسیرلره قارشی اسپارطالیلر بتون انسانی حسلردن عاری بولونورلردی.

اسپارطه‌ده اسیر آزاد ایتمك حقی یوقدی . اسیرلرك عددی ، لزومندن فضله بولندیغی حس اولنتجه عمومی قتاللر یاپیورلردی . عمومی بایراملرده اسیرلری جبراً سرخوش ایتدكدنصكره اونلرله اكلنمك بر عادت ایدی . اسیرلر حربده استعمال اولنمازدی . بعض محاربه اثناسنده پك صیقیشدقلری زمان اسیرلری حربه سوق ایدرلردی . مكافات اولارق حریت وعد ایدرلردی . توكیدیدك سوزینه كوره آتنه ایله اولان بر محاربه‌ده بیوك شجاعت كوسترمش ایكی یوز اسیر بردنبره بر كیجه‌ده غائب اولمشدی . بوتون بو تشكیلات لیقورغك قانونلرینه استنادایدییوردی . خاطرلایورسكز اسپارطه‌ده اك یوكسك عضو دولت ایكی حكمداردن عبارت ایدی . بونلر نوبتله حكومت سوررلردی . حكمداردن صوكره ایكنجی دولت عضوی یكرمی سكز اعضادن مركب (سه‌نات) ایدی . سه‌ناتك اعضالری قید حیاتله تعیین اولونورلردی . سه‌نات اعضالری مطلقا بیوك عائله‌لره منسوب شخصلر اولمالی ایدی . بوندنصكره (ئه‌فور Ephores) لر كلیوردی . بوبش كشیدن مركب هیئتك وظیفه‌سی دولتك یوكسك اداره مؤسسه‌لرینك فعالیتنی مراقبه ایتمك ایدی بومنتخب بش مأموری تعیینden غایه حكمدارك وسه‌ناتك اقتدارینی تحدید ایتمك ایدی . اسپارطه‌ده سوس و اسراف ممنوعدی . بروقت آلتون استعمالنه مانع اولمق ایچون حتی دولت سكه‌لریده دمیردن یاپیلمشدی . اسپارطه حیات اجتماعیه‌سنك وتشكیلاتنك خطوط مهمه‌سی بوندن عبارتدر . كوریپورسكز افندیلر ؛ بو جامعه‌ده شخص هرجهتدن تماماً مدنیه قانونلرینه فدا ایدلمشدی . مونتسكیونك تعبیرینه كوره « بوتشكیلات ایچنده شخصده أبی یاشامق ، حر یاشامق آرزولری واردی . یوكسلمك امیدی یوقدی . بوتون بشری ، طبیعی حسلر واردی . حالبوكه پدر اولمق ، قوجه اولمق ، چوجق حیاتی كورمك امكانی یوقدی . عفت و عصمت حسلری بیله حكومت لهنه شخصدن نزع ایدلمشدی . خارجه قارشی جامعه‌نك حریتنی تأمین ایچون بتون شخصلر دولتك اسیری اولمشلردی . » (١)

---

(1) Mantesquieu Esprit bes lois IV, 6

— ٣٣ —

ایکی مدنیه قانونلری آره‌سنده‌کی فرقلرك خلاصه‌سی

افندیلر؛ بو آتنه واسپارطه مدنیه‌لرینك تشکیلات وقانونلرندن استخراج ایتدیکمز فکرلری بروجه آتی خلاصه ایده‌بیلیریز :

١) آتنه جمهوریتی هیئت عمومیه‌سی اعتباریله شبهه‌سز شخصك حریتی وخلقجیلق اساسلرینه مستند برده‌موقراسی ایدی . بونك ایچوندرکه دور انتباهدنصکره بومدنیه‌نك تشکیلاتی بوتون حریتپرور متفکرلر ایچون بر منبع الهام اولمشدر . وحقیقتاً بوندن یکرمی اوچ عصر اول آتنه‌لیلرك حر برده‌موقراسی تأسیس ایتمش اولملری شایان‌حیرت تقدیر برحادثهٔ تاریخیه‌در . حقوق تاریخنده آتنه تشکیلاتنك ممتاز برموقعی واردر. آتنه تاریخی بردولت نمونه‌سی اولدیغی قدر بوکونکی بشریت ایچین‌ده برنمونه اولابیلیر. حالبوکه اسپارطه تشکیلاتنك بوکون برموضوع حقوق اولماسی غیر قابلدر .

٢) آتنه مدنیه‌سی حیاتنده کوریلن بعض منفی حادثه‌لر تشکیلاتك قانونلردن منبعث اولمایوب اسکی یونان خلقنك اخلاقی سجیه‌لرندن نشئت ایتمشدر .

ذکی، فعال، صنعتکار، نازك، حساس آتنه‌لیلر برقاچ‌صنفی کبی اوصاف ایله متصف بولونیورلردی . بو صنفلرك اك بارزی‌ده عدم انضباط ایدی .

اسپارطه‌ده انقیاد حسی نه‌قدر منکشف انضباط نه‌قدر یوکسك ایسه آتنه‌ده انقیاد حسلری انضباط اعتیادلری اوقدر ضعیف ایدی .

٣) بونك ایچوندرکه آتنه‌نك سیاسی‌حیاتی متمادی اختلال و اغتشاشلردن عبارت اولدی . کلیستینه‌س وپه‌ریقله‌س دورلری آتنه‌ده مستثنا دورلردر . اردورلرده بیله‌سیاسی مجادله قاریشیقلقلر بوسبوتون برطرف ایدلمش دکلدی .

٤) اسپارطه تشکیلاتی خلق ایچنده انضباط یرلشدیرمك غایه‌سی نامنه شخصی بوسبوتون جامعه‌یه قربان ایتدی . بوندن جامعه برطرفدن قازاندیغنی دیکرطرفدن غائب ایدییوردی . اسپارطه جامعه‌سنده شخصلرك دولت طرفدن ازلمش تعبیر جائزسه (معناً وروحاً زنجیرله‌نمش) اولماسی ، علوم وفنونك ، فلسفه‌نك ، صنایع نفیسه‌نك ترقیسنه‌مانع اولدی . حالبوکه آتنه‌ده علوم وفنون وصنایع نفیسه تزهر ایدییوردی .

٥) آتنه‌ده شخصه اعظمی حریت ویرلمش ایدی . بوندن عمومی انضباط متضرر اولمشدی .

انضباطسز حریت غاوغا آنارشی، متمادی نزاع ومحاکمه‌لری تولید ایدییوردی .

٦) اسپارطه‌ده حریتسز انضباط اصولی قبول ایدلمشدی . بو حال فعالیت علمیه فکریه‌نك انطفاسنی انتاج ایتمشدی . بشریتك تکاملنی دوردیرمشدی . بوسببلردندرکه نه آتنه‌لیلر ونه‌ده اسپارطه‌لیلر صاغلام پایدار بردولت تأسیسنه موفق اولامادیلر . قدیم یونانلیلر نه ایران و رومالیلر کبی واسع بر ایمپراطورلق تأسیس ایتمکه موفق اولدیلر، نه‌ده کوچوك مدنیه‌لرینی اوزون مدت یاشاتابیلدیلر . قرون اولی‌نك الك متمدن خلقی اولمالرینه رغماً یونانلیلر اولاً ماکیدونیالیلرك صکره رومالیلرك بویوندیریغی آلتنه دوشدیلر . جامعه‌لرك سکون وآسایشنی شخصلرك طبیعی فعالیتنی تأمین ایچون حقوق بر طرفی ترجیح ایدن برمتعصب مذهب دکل هرایکسنك منافعنی تألیفه چالیشان بیطرف، اویصال برصناعت، یوکسك برفلسفه اولمالیدر . برجامعه‌نك بر دولتك دوام وبقاسی ایچون، دولت ایچنده نظام و آسایشی تأمین ایلمك ایچون ایکی شی لازمدر ؛ بری أیی تشکیلات . ایکنجیسی ؛ شخصی و اجتماعی اخلاقك صاغلام اولماسی‌در. روحلرده‌کی انضباطدر . دیکر تعبیرله پایدار بر دولت تأسیس ایتمك ایچون ایی تشکیلات قانونلری واخلاقلی انضباطلی ملت لازمدر . دولت ایچنده نه شخص بوسبوتون جامعه‌یه قربان ایدلمه‌لیدر نه‌ده جامعه منافعی شخصه فدا ایدلمه‌لیدر . جامعه منافعی ایله شخصك اعظمی حریتی آره‌سنده‌کی حد فاصلی بولمق هردورده واضع قانونلرك و حقوقشناسلرك مقدس وظیفه‌سیدر .

آتنه واسپارطه مدنیه‌لرینه عائد منبعلر :

Plutarque "Les vis des hommes illustres ,,
فرانسزجه Ricard. ترجمه‌سی.

Thucydide "Histoire,, ch. Levesque ترجمه‌سی

Platon " Republique ,, A. Bastien ترجمه‌سی.

Aristote Politique. Barthelemy saint-Hilaire ترجمه‌سی.

Georg Iellinek l'Etat moderne A son droit.

A. Croiset " Les Demorcraties antiques ,,

V. Duruy Histoire des Grecs.

Beaucbet Histolre dù droit privé de la Republique Athenienne.

R. Dareste la science du droit en Grece

» Nouvelles Etudes d'histoirə du droit

K. F, " Hermann ,, Griechische staats altertümer

Donalson History of the litterature of ancient Greece.

اسکی ژەرمن حقوقی

ژەرمەنلرك اسکی وطنی — اسکی ژەرمن حقوقی اوکرنمك ایچون منبعلر — ژەرمەنلرك اراضی تشکیلاتی — قبیلە (اووغ تشکیلاتی (sippe) — توابع زمرەسی (Comitatus) اسکی ژەرمەنلرك عسکری تشکیلاتی — دینی تلقیلری — محاکم تشکیلاتی — دولت وخلق — اسکی ژەرمەن جامعەلری دولتمیدر ؟ — ژەرمەن جامعەسندە اهالینك صنفلری — ژەرمەن جامعەلرندە جزا اصوللری — ژەرمەنلرك حقوق خصوصیەسی .

— ٣٤ —

قدیم ژەرمەنلرك وطنی

بوکون تورك وفرانسزلرك (آلمان) اسمیلە طانیدقلری خلقە قرون اولیدە روماليلر (کەرمان) اسمی ویریورلردی . کەرمان کلمەسنی فرانسزلر (ژەرمەن) شکلندە تلفظ ایتدکلرندن تورکجەدەدە بوتلفظ قبول ایدلمشدر .

تا قبل المیلاد برنجی عصردن اعتباراً روما مؤلفلرینك اثرلرندە ژەرمەنلرە عائد معلوماتە تصادف ایدییورز . قبل المیلاد ژەرمەنلرك اوطوردقلری اولکە تقریباً بو کون آلمانلرك اشغال ایتدکلری قطعەدر . ژەرمەن اولکەسنك شرقی حدودی (ویستول) غربی حدودی (رەن) نهرلری ایدی . بو اولکە جنوبدە طونە نهرندن شمال دکزینە قدر اوزانیوردی .

ژەرمەنلر بوساحەدە تا قبل التاریخ دورلردنبریمی اوطورویورلردی ، یوقسە بورایە باشقە براولکەدنمی کلمشدیلر ؟... بوسؤال شمدی‌یە قدر علماً حل اولونمامشدر . برقسم عالملر ، ژەرمەنلرك بورایە آسیای وسطادن کلدکلرینی ادعا ایتدیکی حالدە، دیکر برمرە،

قاره دكزك شمالندن مهاجرت ايده‌رك نتيجه‌ده بوراده توطن ايتمش اولدقلريني تخمين ايديورلر .

بشنجی عصره قدر ژه‌رمه‌نلرك روماليلرله تماسی آزدی. اودورده ژه‌رمه‌ن قبيله‌لرندن آنجق برقاچی روما ايله مناسبتده بولونمغه باشلامشدر. روما ايله تماس ، صيق‌صيق حربی مناسبتلر بشنجی عصر ابتداسنده باشلايور . ژه‌رمه‌ن قبيله‌لرندن بعضيلری روما ايمپرا-طورلغنه تابع اولكه‌لری استيلا ايده‌رك اوراده دولتلر تأسيس ايديورلر . غربی روما ايمپراطورلغنك سقوطندن صوكره ژه‌رمه‌ن خلقی آوروپانك بويوك بر قسمنه حاكم عرق اوليور و بودورده آوروپانك بويوك برقسمی ژه‌رمه‌ن نسلنه منسوب سلاله‌لر طرفندن ژه‌رمه‌ن خلقنك عرقی قانونلرينه توفيقاً اداره ايدلمكه باشلايور .

آلمانلرك (ژه‌رمه‌ن خلقنك) تاريخی بش مهم دوره تقسيم اولنيور :

١ ـ قبل‌الميلاد دورلردن فرانق دولتنك تأسسنه قادار (قبل‌التاريخ دوردن ٥٠٠ سنه‌سنه قادار)

٢ ـ فرانق دولتنك تأسسندن سقوطنه قدر (٥٠٠ ـ ٨٨٨)

٣ ـ آلمان ايمپراطورلغی دوری [Die keiserheit] . (٨٨٨ دن ١٢٥٠ يه قدر)

٤ ـ اوفاق منتخب قراللقلر دوری (١٢٥٠ دن ١٥٠٠ ه قدر)

٥ ـ دور انتباهدن بوكونه قدر .

آلمان حقوقی تاريخنك بو دورلرندن بز بو سنه آنجق اولكی ايكی دوردن بحث ايده‌بيله‌جكز . بونلردن‌ده ممكن اولديغی قدر مختصراً بحث‌ايده‌جكز. ذاتاً قالان دورلردن كله‌جك سنه تدريساتنده اجمالاً بحث اولنه‌جقدر .

قبل‌الميلاد دورلردن، فرانق قراللغی تأسسنه قدر اولان دوره قديم ژه‌رمه‌نلر دوری، ده‌نيلير .

— ٣٥ —

قديم ژه‌رمه‌نلرك حقوقنی اوكرنمك ايچون منبعلر

بو دورك حقوقنی اوكرنمك ايچون مهم منبعلر ، روما مؤلفلرينك اثرلريدر . بونلر آره‌سنده‌ده اك مهم اولانلری ژول سه‌زارك [غاليا محاربه‌لری De bello gallico] نام

اثريدر . بو اثر قبل‌الميلاد ٥٠ نجى سنه‌لرده يازلمشدر . ژول سه‌زار اثرينك دردنجى كتابنده ژه‌رمه‌نلردن سووه‌و (Sueveo) خلقنك عرف عادتلرندن بحث‌ايديور. آلتنجى كتابنك ٢١ نجى فصلنده غاللر ايله ژه‌رمه‌نلرك عرف و عادتلرينى مقايسه ايديور . ژول سه‌زارك بو اثرى بوتون مدنى لسانلره ترجمه ايدلمشدر . بودورك حقوقياتى تثبيت‌ايچون ايكنجى مهم اثر بعدالميلاد ايكنجى عصرده ياشامش اولان روما مؤلفلرندن تاسيتك (Taeitus) « ٥٥ - ١٤٠ » [ژه‌رمانيا خلقنك عرف و عاداتى Desitumoribus et populis germanmiae] نام اثريدر . اسكى ژه‌رمه‌نلره عائد معلوماتك اكثريسى بو اثردن آلنمشدر . تاسيتك اثرى‌ده بوتون اوروپا لسانلرينه ترجمه ايدلمشدر . بوندن باشقه (په‌لينيوس ، سترابون ، پومپونيوس مه‌رلا ، آميانوس ، مارسه‌لينوس) لرك اثرلرنده‌ده ژه‌رمه‌نلره عائد معلومات بولنيورسه‌ده بو معلومات سه‌زار وتاسيتك ويرديكى معلومات‌قدر اهميتى حائز دكلدرلر .

— ٣٦ —

قديم ژه‌رمه‌ن مهاجرتى ، ملى ، سجيه‌لرى، طرز تعيشلرى، دينى تلقيلرى

قبل‌الميلاد دورلرده‌ژه‌رمه‌نلرك هيچ برقبيله‌سى، بريرده قطعى‌صورتده‌توطن‌ايتمه‌مشدى. قبيله‌لر متماديا بر يردن ديكر يره نقل ايدرلردى ، برى، ديكرينك اراضيسنى‌ضبط‌واستيلا ايدرلردى . بعدالميلاد برنجى و ايكنجى عصرلرده ژه‌رمه‌ن قبيله‌لرينك كوچ ايتمه‌لرى ، تبديل وطن ايتملرى سه‌يره‌كله‌شدى . قبيله‌لر يرلشدكلرى اولكه‌ده اوزون‌مدت‌اوطورمغه باشلاديلر . فقط بو دورده بيله ژه‌رمه‌ن قبيله‌لرندن هيچ برى قطعى صورتده بر يرده توطن ايتمش دكلدى . ژه‌رمه‌نلرك بو متمادى مهاجرتلرى بشنجى عصر نهايتنه قدر دوام ايتدى . قديم ژه‌رمه‌نلرك حياتى ، اسكى توركلرك حياتى كبى متمادى مهاجرتدن، متمادى حركتدن عبارتدر . بو دورده ژه‌رمه‌ن قبيله‌لرينك هپسى كنديلرى وحيوانلرى ايچون زنكين ، محصولدار ، حرب نقطهٔ نظرندن آز تهلكه ارائه ايدن وطن آرايورلردى .

بر يرى براقوب باشقه يرلرده توطن ايتمك حربسز واقع اولمايوردى . ژه‌رمه‌نلرك حياتى متمادى مهاجرتدن عبارت اولديغى كبى متمادى حرب ايدى ، مهاجرت ، حربى طوغوروپوردى . حرب ، عسكرلكى توليد ايديوردى، بوتون ژه‌رمه‌ن قبيله‌لرى(مسلح

ملت) ایدی . ژەرمەنلر زراعت وحیوان بسلەمکلە تعیش ایدرلردی . قبیلەلر ارەسندەکی مناسبت ، صلحی ودوستانە اولمادیغندن ، صلحی مبادلە اصوللری ، یعنی تجارت انکشاف ایتمەمشدی .

اسکی قدیم ژەرمەنلرك اعتقادات دینیەلری ایلە دیکر آریا عرقنە منسوب قوملرك دینی تلقیلری آراسندە بویوك بر مناسبت مشابهت مشاهدە ایدییورز . قدیم یونانلیلردە اولدیغی کبی قدیم ژەرمەنلرکدە متعدد تاکریلری واردی . بوتاکریلرك عدد واوصافی حقندە مختلف ژەرمەن قوملرینك فکر و تلقیلری آراسندە فرق و اختلاف واردی . اکثر ژەرمەن قوملرینك اعتقاد ایتدکلری یوکسك تاکریلر شونلر ایدی :

١) تیو (Tiu) یاخود تسیو [Ziu]

٢) وودان (Wodan) یاخود اودین [Odin]

٣) دونار [Donar] یاخود [Thor]

٤) فریققا (Frikka) (بو قادین الە ایدی)

ژەرمەن قوملرندە اك « مشهور » تاکری او دین ایسەدە حقیقتدە اك یوکسك تاکریلری تسیو اولدیغی آکلاشلیور . فریققایی او دینك زوجەسی کبی تلقی ایدرلردی . او دینك فریققادن باشقە (هولدا Holda) و (بەرتا Bertha) اسملرندە زوجەلری واردی . ژەرمەنلر بونلردن باشقە ایکنجی درجەدە بر چوق معبودلرك وجودینە اعتقاد ایدرلردی . اودین حرب وظفر تاکریسی صاییلیردی ، عسکری قهرمانلغك تمثال مجسمی عد ایدیلیردی .

اسکی ژەرمەنلرك دینی اعتقاداتی ایلە اسکی رومالیلرك ، اسلاولرك میتولوژیسی ارەسندە مناسبت کورنلرك تیو ، او دین ، دونار رومالیلرك ماری ، مەرکور ، ژوپیتەرینە ، اسلاولرك سوتاویت ، رادیفاست وپەرولرینە تقابل ایدییور ، دییورلر . [١]

بونی ذیلاً قید ایدییورم چونکە ، بوتون آری قوملرینك قبل التاریخ بك اسکی بر دوردە بر عمومی لسانلری اولدیغی عمومی بر دینلری اولدیغی کبی کوستردیکندن مهمدر .

(1) Grimm. Geschichte der deutschen sprache صحیفە ١١٩

ژەرمەنلرك اراضیدن استفادە اصوللری

ژەرمەنلردە، اراضی‌یە تملك و تصرف اصوللری حربدن تولد ایتمش اساسلرە مستند ایدی . بر قبیلە ، بر خلق بر اولكەیی ضبط ایتدیكی زمان ، فاتحلر بوتون اراضی‌یی اولكەنك اسكی سكنەسی الندن آلیوردی ، بوتون اراضینك صاحبی فاتح قوم اولیوردی. ژەرمەنلر ، حرب نتیجەسندە بر اولكە اهالیسنك اراضیسنی ضبط وغصب ایتمەیی ، غلبە امر واقعی نتیجەسندە غالبك قوتندن استفادەسی كبی تلقی ایتمیوب بواشغالەحقوقی ومشروع بر اكتساب اراضی اصولی نظریلە باقارلردی . بو حقی حرب وظفر بخش ایدیوردی . چونكە ، ژەرمەنلرك نظرندە ملتە ظفر بخش ایدن ، اونلری مغلوبیتە محكوم ایدن حرب تاكریسی ایدی . ظفر ومغلوبیت ارادۀ ربانیە نتیجەسی اولدیغندن ، اراضینك فاتحلر النە كچمسی‌دە طبیعی و مشروع ایدی . یكی اشغال ایدلمش اولان اولكەنك اراضیسی ، فاتح قومە منسوب عائلەلرە توزیع ایدیلیردی . ژەرمەن عائلەلری تصرف ایتدكلری یرلرك صاحبی دكللردی . اراضی پارچەلری اونلرە انجق تصرف وانتفاع ایچون ویریلیردی. (١) بودوردە ژەرمەنلر اراضی اوزرینە ملكیت شخصیە طانیمازلردی .

حرب نتیجەسندە اراضی‌یی ضبط وغصب ایتمەنك جوازینەاعتقاد دوام‌ایتدكجەملكیت شخصیەنك تأسس ایتمسی ممكن دكلدی . بو اراضی ژەرمەن عائلەلرینە سیاناً توزیع ایدلمشمی ایدی؟ خایر ، عائلەلرك تصرفندەكی اراضی پارچەلری عینی بویوكلكدە دكلدی . تاسیتك روایتنە كورە اراضی منبصلرە كورە [Secundum dignitationem] توزیع ایدیلیردی. [٢] قبیلە ایچندە یوكسك صنفلرە منسوب شخصلر، حربدەتمیزایتمش قهرمانلر، علی‌العادە ژەرمەنلر نسبتاً داها واسع اراضی پارچەلری آلیورلردی . بو صورتلە تا بو دوردە (بویوك اراضی صاحبی زمرەسی) دوغمشدی ؛ قوتلی شخصلر ، قهرمانلر ، یوكسك صنفلرە منسوب شخصلر ، جامعە ایچندە برنجی موقعی اشغال‌ایدیوردی. بویوك

(1) Brunner Deutche Rechts geschichte I (٨٤ صحیفە)

(2) Tacitus. German. 62

اراضی صاحبلری (صاحب بوراده تصرف ایدن معناسنده قوللانیورم) کندیلرینك شخصاً انتفاعلرینه لازم اولان مقداردن آرتان قسمنه ، یرسز کویلیلری یرلشدیریورلردی . [بو یرسز کویلیلری برطرفدن یری آز اولان عائلهلرك اوغللری ، دیکر طرفدن مغلوب قومك افرادی تشکیل ایدییوردی] بویوکلرك چفتلکلرنده یرلشمش کویلولر ، بویوکلرك اسیری دکلدی . کریلولر ، محصولاتك معین برمقدارینی بر صاحبنه ویرمکله مکلفدی . متباقیسندن تصرف واستفادهده تماميله حر ایدیلر. ژهرمهنلرده زراعت اسارتی مؤسس دکلدی . ژهرمهن کویلیلری سیاسةً واقتصاداً حر ایدی . بواساس بودوردهکی ژهرمهن حقوقنك سجیهوی بروصفیدر ، بو ، بویوکلرك اراضیسنده یرلشمش کویلیلردن باشقه کندی تصرفلرینه ویرلمش یرلری ایشلهتن تماميله حر کویلیلرده واردی . بونلر ژهرمهن جامعهلری اهالیسنك اکثریتنی تشکیل ایدییوردی. بونلرکده تصرف ایتدکلری برپارچهلری مساوی دکلدی . بونلر آراسنده تصرف ایتدکلری اراضینك بویوکلکی نقطهٔ نظرندن بویوك برفرق اولدیغی کبی رفاهلرندهده مساوات یوقدی . معمافیه یرلری توزیعده شواساسه رعایت ایدرلردی : برعائلهنك حصهسنه دوشن یر ، بوعائلهیی اعاشه ایچون کافی مقدارده اولمالیدر . بو اساس سایهسنده ژهرمهنلرده بوسبوتون فقیر، زمانمزدهکی [پرولهتاریات] اسمیله معلوم صنف یوقدی . اکثریسنك کندیسنی وعائلهسنی بسلهیهجك قدر یری واردی، ایی چالیشان برعائله صاحبی باشقهسنه عرض احتیاج ایتمهدن کچینهبیلیوردی .

معین بریرده بربرینه یاقین یرلشمش کویلیلر، کویلر تشکیل ایدییوردی ، بر کوی اهالیسنك اقتصادی حیاتی بربرینه باغلی ایدی . یوللردن ، اکین اکیلمهدن یرلردن استفاده اصوللرینی ، کوی اهالیسی مشترکاً تنظیم ایدردی . کوی اهالیسی متساند بر اقتصادی کل تشکیل ایدییوردی . اجنبی عنصرلرك کوی اراضیسی داخلنده یرلشمسنی نادراً قبول ایدرلردی . کویلرده ، هرعائله رئیسنك خصوصی انتفاعنه تخصیص ایدلمش اراضی پارچهلرندن باشقه بوتون کویك عمومی استفادهسی ایچون براقیلمش یرلرواردی. بوکا ژهرمهنلر صوك دورلرنده (آلمهنده allmende) دییورلردی . بونك صاحبی بوتون کویایدی . هرعائله بورادن احتیاجی مقدارنده استفاده حقنی حائزایدی. کویك بوعمومی اراضیسی داخلندهکی اورمانلردن هرکویلی اغاج واودون کسهبیلیردی ، طاش اوجاقلرندن طاش چیقارهبیلیردی ، حیوان سورولرینی بوراده اوتلاتیرلردی . هرکوی،

باشقه کویلردن آیری اجتماعی واقتصادی مستقل برجامعه تشکیل ایدییوردی .

بو کوی بوجامعه‌لری ناصل تأسس ایتمشدی ، کویلولرك کندی تشبثلری نتیجه‌سنده‌می تشکل ایدییوردی ؟ یوقسه باشقه سببلرمی بونلری تولید ایدییوردی ؟...

اسکی منبعلرده بوسؤاله قطعی برجواب بوله‌میورز . ابتداده هر کویك بربرینه یاقین اقربا عائله‌لردن عبارت اولمش اولدیغنی تخمین ایدنلر واردر.. طاغلی یرلرده کوی شکلنده یرلشمك نادر ایدی . بوکبی یرلرده عائله‌لر بربرندن اوزاق آیری چیفتلکلرده اوطورورلردی . اسکی ژه‌رمه‌نلرده هم کوی شکلی، هم‌ده آیری چیفتلکلرده یرلشمك اصوللرینك هر ایکیسی‌ده معلوم ایدی . آیری چیفتلکلرده اوطورمق، کلت عرقنك خصوصیتی ؛ کوی شکلنده اوطورمق ایسه ژه‌رمه‌ن مؤسسه‌سی دینلر اولمش ایسه‌ده، صوك زمانلرده بونظریه‌نك دوغری اولمادیغی اثبات ایدلمشدر . بویوك کویلری هیچ برجهتدن استفاده ایدلمه‌ین غیر مزروع اراضی احاطه ایدییوردی . بوکا (ödland) دییورلردی. مزرعه‌لر تارلالر اوتلاقلر اورمانلر کویلرك اورغلرك مشترك مالی ایدی . فقط ژه‌رمنلرك ئه‌ولری بولندیغی کوچوك حصه‌لر، خصوصی ملك کبی تلقی اولنیوردی . بونلر ارثاً انتقال ایدردی (١)

— ٣٨ —

اسکی ژه‌رمه‌نلرده اوروغ تشکیلاتی

(Sippe)

قان جهتندن بربرینه مناسبتی اولان انسانلرك هیئت مجموعه‌سی بر (قان عائله‌سی) تشکیل ایدییور . بوکا آلمان لساننده (Sippe) دییورلر .

Sippe دار معناسیله عائله مفهومندن داها واسع بر اقربا کتله‌سنی افاده ایدر. بو تقریباً بزم چغتای تورکجه‌سنده (اوروغ) کلمه‌سنك مقابلیدر . بوتون ابتدائی قوملر کبی اسکی ژه‌رمه‌نلرده قان قارداشلغنه بویوك براهمیت عطف ایدرلردی . قان عائله‌سی افرادی ایچون نسلك قانی مقدسدی. انسانلری بربرینه باغلایان الك قوتلی رابطه دامارلرده آقان قاندر. عینی بویوك بابانك قانی طاشیان فردلر، عینی نوعدن صاییلیر . باشقه قاندن کلن اجنبی

[1] Brunner op. cit ٩٠ - ٨٠ صحیفه

نەقدر دوست اولسەدە ، نەدرجە صداقت کوسترسەدە اجنبیدر، هیچ بروقت قان قارداشی کبی یاقین اولاماز . ژەرمەنلردە اجنبی بر اوروغە منسوب قادین ، زوجەدە اجنبیدر ، عائلەنك جزؤی اولدیغی حالدە اعضاسی دکلدر . اونك ایچوندرکە ژەرمەنلردە قادینلر عصرلرجە میراث حقندن محروم ایدیلر . قان قارداشلغی اخلاق وحقوق اساسلرینك برنجی تملیدر . ژەرمەنلر براولکەیی ضبط واشغال ایتدکلری زمان، اوروغلر ممکن مرتبە بریردە یرلشیرلردی . حرب زمانندەدە اوروغ افرادی عینی صفدە، بربرینە یاقین حرب ایتمکە چالیشیرلردی ، بربرینی اولونجەیە قدر مدافعە ایدرلردی .

حقوقی نزاعلردە، دعوالردەدە اوروغ اساسی کندیسنی کوستردی . بر حقوقی دعوایی اثبات ایچون یمین ایتمك لازم اولدیغی تقدیردە مدعی لهنە بوتون اوروغ یمین ایدردی . اوروغ اعضاسی آرەسندە منکشف برتساند حسی واردی ، برزنکین اوروغ ایچندە دوغمش برژەرمەن ایچون احتیاج وضرورتە دوشمك اندیشەسی یوقدی، اوروغ اعضالری بربرینە قارشی مادی ، معنوی معاونتدە بولنمقلە مکلفدی . اوروغ کوچوك بر صلح جامعەسی ایدی ، بو جامعە ایچندە تساند ، صلح ومسالمت حاکم ایدی ؛ اوروغ خارجندە ایسە بوسبوتون بونك عکسی ، عمومی بر مخاصمت حکمفرما ایدی . ژەرمەن اوروغلری بربرینە قارشی متمادی بر منازعە وحرب حالندە بولنیورلردی . اوروغلر آرەسندە انتقام اساسی حاکم ایدی ، (أوج آلمق) مقدس بروظیفە ایدی . انتقام انتقامی ، قتال قتالی تولید ایتدیکندن بواوروغ نزاعلرینك دورمق ، کسیلمك احتمالی یوقدی . بواوروغ مجادلەلرندە پك چوق ژەرمەنلر تلف ، پك چوق قبیلەلر محواولمشدر. ژەرمەنلردە شخصك یکانە ملجائی اوروغ اولدیغندن ، اوروغ مخاصمەلرینك دهشتلی کثافتی نسبتندە اوروغ داخلندە صلح ومسالمت ، مربوطیت حسلری تزاید ایدیوردی. اوروغ افرادی آرەسندە دوشمانلق ، بربرینە ضرر ایراث ایتمك قطعیاً ممنوع ایدی . بر اوروغ اعضاسی اجنبی براوروغ اعضاسی اجنبی بر اوروغە منسوب برشخص طرفندن دوشمانجە و تحقیر آمیز بر حرکتە معروض قالیرسە بوتون اوروغك وظیفەسی متضرر اولان اوروغداشی حمایە ومدافعە ایتمك ، دوشماندن انتقام آلمق ایدی . اکر انتقام حقی پارە مقابلندە صاتیلمق عادت ایسە ـ بعض قبیلەلردە بوعادت ایدی ـ بوپارە بوتون اوروغ افرادینە توزیع ایدلملی ایدی. اوروغلرك متمادی غوغالری ، أولدوروشلری ، حربلری ایچندە اوروغ داخلندەکی صلح ومسالمت، عمومی بردوشمانلق دەکیزی ایچندە آطەقبیلندن

ایدی . اونك ایچوندر که اوروغ افرادی اوروغه صوك درجه مربوط ایدیلر، اوروغك قواعد اجتماعیسنه دائما طوعاً اطاعت ایدرلردی . نادراً اوروغ داخلنده‌کی قواعدی اخلال ایدنلر، طبیعی بولنیوردی . اوروغ ایچنده برفرد برجرم ارتکاب ایتدیکی تقدیرده، یعنی اوروغ جامعه‌سنك قواعد حیاتیه‌سنی اخلال ایتدیکی تقدیرده بوشخصه قارشی اوروغ نصل حرکت ایدیوردی ؟ بونك اك بویوك جزاسی اوروغدن طرد واخراج ایتمکدر. بوکا آلمانجه (Entsippung) دیرلر. بوتون اوروغ افرادینك حضورنده مجرمك باشی اوستنده دورت قیزیل آغاچ بوداغی قیریلیردی . محکوم عینی زمانده (بن اوروغمدن آیریلدم) دیردی . بوآندن اعتباراً بوشخص اوروغ ایچنده بوتون حقوقدن محرومدی. بوکا قارشی اوروغ افرادینك بوتون وظیفه‌لری ساقطدر . (١)

بویله برشخص بری طرفندن اولدورولسه بیله اوروغ مسئولیتی ، انتقام وظیفه‌سی یوقدر .

— ٣٩ —

توابع زمره‌سی

Comitatus

ژەرمەن جامعه‌لرینك ایکنجی برعمده‌سی (قومیتاتوس) در. اوروغ، قان برلکندن متولد طبیعی بر کتله ایدی . بو زمره‌یی وجوده کتیرن اراده دکل ، طبیعت ایدی . قومیتاتوس اراده نتیجه‌سنده تشکل ایدن بر انسان زمره‌سیدر. قومیتاتوس، ژەرمەنلر آراسنده‌کی بویوکلرك، قراللرك ، پرنسلر وبکلرك اراده‌سیله تشکل ایدردی . قومیتاتوس ، بویوك نفوذ وقدرت صاحبی شخصلرك اطرافنه طوپلانمش، اونلره هرجهتدن تابع ومطیع انسانلرك هیئت مجموعه‌سیدر . قومیتاتوس کثریا کنج عسکرلردن ترکب ایدردی . تجربه‌دیده یاشلی عسکرلر بوکنجلره حرب اصول وقاعده‌لرینی اوکره‌تیرلردی، عسکری تعلیملر یاپدیررلردی ، عموماً عسکری روحده تربیه ایدرلردی . قومیتاتوس اعضاسی (comes) اسمنی طاشیردی . بونك لاتینجه معناسی (رفیق ، آرقداش، مصاحب) دیمکدر . اونك ایچون بز ،comitatus ی ، آرقداشلر زمره‌سی، معیت وتوابع زمره‌سی

[1] Kans Fehr " Deutsches Rechts geschichte „ صحیفه ٦

دیه ترجمه ایده‌بیلیرز. تورکیه تورکجه‌سنک اسکی بر اصطلاحنی قوللانیرسه‌ق comes لره (قفادار) دخی دیه‌بیلیرز . توابع زمره‌سی آرقداشلر، رئیسلری اولان بویوکلرله برابر یاشارلردی ، برابر دوشوب قالقارلردی . (١)

بر کنجک معیته توابع زمره‌سنه آلنماسی ایچون شجیعانه بر حرکتله تمیز ایتمسی لازمدی. بر اثر جسارت کوسترملیدی . هر هانکی بر ژه‌رمه‌ن کنجی ایچون لیاقتنی اثبات ایتمک شرطیله comitatus قاپوسی آچیقدی . اصیلزاده اولمق شرط دکلدی. زادکان صنفه منسوب کنجلر تا چوجوقلقلرندن اعتباراً بر بویوکک معیتنه انتساب ایدرلردی . comitatus مؤسسه‌سنک غایه‌سی بر عسکری آریستوقراسی حاضرلامق ایدی . اولکه‌لرینی دیکر ژه‌رمه‌ن قوملرینک هجوم واستیلاسندن قورومق ایچون ژه‌رمه‌ن جامعه‌لرینک برمسلکی عسکر رئیسلرینه احتیاجی واردی . comitatus بو احتیاجی تطمین ایدییوردی . قومیتاتوس بر نوع عسکری مکتب ایدی . روما مورخلرندن تاسیتک روایتنه کوره آرقاداشلر رئیسلری ایچون حرب ایدرلردی .

Comites proprincipe pugnant (٢) دیمک آرقاداشلر اولکه ایچون دکل ، تابع اولدقلری رئیس ایچون حرب ایدرلردی . تاسیتک بو اشارتنک اهمیتی واردر . آرقاداش کنجلرک اولکه منافعندن زیاده رئیسلرینه مربوطیتی فه‌ئوداليته سیسته‌منی حاضرلایان عواملدن بری اولدیغنی کوره‌جکز .

قومیتاتوس تشکیل ایتمک قرال، عسکر قوماندانی ورئیسلرک انحصاری حقی اولدیغنی آکلاشیلیور . (٣)

اسکی ژه‌رمه‌ن خلقنک بری طبیعی، دیکری صنعی اولان بوایکی نوع زمره‌تشکیلاتی ژه‌رمه‌نلرک تاریخنده مهم رول اوینامشدر . توابع زمره‌سنک رئیسی ، زمره‌یی تشکیل ایدن بویوکدر . اوروغ رئیسی، اوروغده بویوک بابانک ارثی ممثلیدر. بوایکی مؤسسه ابتدائی دوره‌لرده ژه‌رمه‌ن جامعه‌لرینک صلحده نظام وآسایشی، حرب زماننده مدافعه‌سنی تأمین ایدییوردی . برجهتدن بومؤسسه‌لر ، دولت تأسیسنک برمقدمه‌لری ایدیلر . فقط دیکر جهتدن تاریخاً بومؤسسه‌لر، تام معناسیله دولت تأسیسنه مانعه تشکیل ایتمشلردر.

(1) Brunner " Deutsche Rechtsgeschicht ,, I^2 صحیفه ١٨٧

[2] Tacitus op. cit. 14.

(3) Schröder " Deutsche Rechts Rechtsgeschichté ,, آلتنجی نشری صحیفه ٣٩ .

٤٠

اسکی ژەرمەنلردە عسکری تشکیلات

هر دولت ایکی مؤسسەیە استناد ایدر: بری عسکر، دیکری محکمەدر. عسکری ویاخود محکمە تشکیلاتی اولمایان دولت تصور اولنەماز. عسکرسز دولت، قانسز وجود کیدر. کذا جامعە حیاتنك آسایشنی اخلال ایدن فردلرك مسئولیتنی تعیین ایدن برمؤسسە اولمادقچە دولت یوقدر. (عسکر و محکمە) دولت مفهومنك لازم غیر مفارقیدرلر.
ژەرمەنلر محارب، یاغماجی اولدقلری حالدە چیفتجی ایدیلر، اکین اکرلردی. حرب واسطەسیلە اللرینە کچیردکلری اراضی‌یی باشقە قوملرك تجاوزلرینە قارشی مدافعە ایتمکە مجبور ایدیلر. ژەرمەنلر اشغال ایتدکلری اولکەلری مدافعە ایتمکلە اکتفا ایتمیورلردی.
اکثر ژەرمەن قبیلەلری، غنیمت ایچون حرب ایدن یاغماجی، چاپولجی خلقلر ایدیلر.
ژولیوس سەزار (Julios Cesar) «ژەرمەن خلقندن سویەلرك یونان وروماتاجرلرینە مملکتلرینە کلمرینە مساعدە ایتمەلرینك سببی، سری حرب و چاپولجیلق طریقیلە اللرینە کچیردکلری غنیمتماللرینی صاتمق احتیاجی ایدی» دییور. [۱] تاسیتە کورە [۲] ژەرمەن قراللرینك ضیافت وسفاهت مصرفلری ایچون منبع وارداتی، حرب وچاپولجیلق واسطەسیلە استحصال ایتدکلری غنیمت ایدی. بو صورتلە ژەرمەنلر اولکەلرینی مدافعە ویکی اراضی فتح ایتمك غایەسندن باشقە متمادیاً، غنیمت ایچونده سفرلر یاپارلردی. اونك ایچوندرکە ژەرمەنلردە اك شانلی مسلك، عسکرلك ایدی، اك اعتبارلی صنفدە عسکرلر ایدی.
عسکرلر، زراعە استحقارلە باقارلر، اونلرلە استخفاف ایدرلردی، جامعەنك اك محترم انسانلری، قهرمان عسکرلردی. اسکی تورکلرك (آلپ) دیدکلری حرب قهرمانلریدی [Held] قهرمانلرك حربدەکی جسارتلری، شجیعانە حرکتلری، شعرلرلە ثنا و تبجیل ایدیلیردی. حربدە موفقیت قازانوب خلق شاعرلرینك مدح وثنالرینە مظهر اولمق هر عسکرك یوکسك بر هدفی، بویوك بر غایۀ املی ایدی. بوکا رغماً خلقك اکثریتی، زراع قسمی، تارلالردە چالیشمنی، چیفتجیلکی سوردی، آنجق تدافعی مجبوریت اولدیغی

---

(1) D^2 Hans Fehr Deutsche Rechtsgeschichte. صحیفە ۸ - ۱۱

(2) Tacitus Germania. 14

زمان حرب لزومنی قبول ایدرلردی . یاغماجیلق ، غنیمت حربلری عسکری صنفك ، بکلرك آرزوسیله وقوع بولوردی . مسلکی عسکری اولان زمره ، یاغما حربلرینه چوق میالدی . سلاح طاشیمق ، حرب ایتمك حر ژەرمەنلرك امتیازی ایدی . (بوتون ژەرمەنلر حر دکلدی) عسکرلك شرفلی بر مسلك اولدیغندن عسکر ، آنجق حر ژەرمەنلردن ترکب ایدردی . یاری حر ژەرمەنلر واسیرلر هیچ بر وقت عسکر اولامازدی . اونلری عسکر ایچون خندق قازمق ، آرابەجیلق ، بکجیلك ایتمك کبی غیر عسکری ایشلرده استخدام ایدرلردی . ژەرمەن جامعەلرینك هپسنك قرالی یوقدی . قرالی اولان قبیلەلرده عسکر رئیسی ، قرال کندیسی ایدی . اسکی تورکجه اصطلاحی قوللانیرسەق (سوباشی) ایدی دیملی یز. ذاتاً قراللق، حربده موفقیت قازانمش قهرمانلرك رئیسلکندن عبارت ایدی. قرالی اولمایان ملتلرده هرحرب ایچون بر(سوباشی انتخاب ایدیلیردی . بوکا اسکی ژەرمەن لساننده (هەری ـ تسوغو Herizogo) دیرلردی . [عسکری سوق ایدن دیمکدر . بزم تورکجه سو باشینك مقابلیدر . (سو) بیلیورسکز ، (عسکر) دیمکدر . (سو باشی) عسکر رئیسی دیمکدر .] سو باشی اولمق ایچون ، اصیللك ویاخود ثروتك اهمیتی یوقدی. بونك ایچون فضیلت، دکرلیلك، تورکجه، آلپلق کافی ایدی . تاسیتوس دیورکه: Duces ex vertute sumnut رئیسلر دکرلری ایچون انتخاب ایدیلیرلر . [١] بو دەموقراتیق اساس تورکلرده عینی شکلده تطبیق ایدیلیردی . عسکر رئیسی اولمق ایچون هرشیدن اول آلپلق لازم ایدی. هرکس، هرنفر عسکر رئیسی اولونجەیەقدر یوکسلەبیلیر.

قرال اولسون، سوباشی اولسون، هرایکیسیده یالکز اجرائی قوتی تمثیل ایدییورلردی. یوکسك قوماندا حقی حر ژەرمەنلردن مرکب اجتماعلرك ، خلق جامعەسنك الندەایدی. صلح وحرب حقنده صوك قراری ویرن ، بوتون تشبثلرده صوك حکمی ویرن عمومی اجتماع قورولتای Concilium وخلق ایدی . بو رئیسلرك وضعیتی ، موفقیت تقدیرندە هر نه قدر شایان غبطه ایسەده ، مغلوبیت حالنده تهلکەلی ایدی. عسکری انهزامەسوروکلەین سو باشیلرینی ، موقعلرندن اسقاط ایله اکتفا ایتمیەرك بعضاً الهلره قربان ایتملریده نادر دکلدی . قدیم ژەرمەنلرك تلقیسنه کوره خلقه ظفر تأمین ایدەمەین رئیس الهلرك دوشمانیدر ؛ بو کبیلر، الهلرك انتقامنه معروض قالمالیدرلر .. چونکه ژەرمەنلر حرب ایشلریله الهلر علاقەدار اولدیغنه تا کریلرك عسکره رفاقت ایتدیکنه ایناتیرلردی . حربه

(1) Tacitus. op. cit. 7

کیدرکن عسکرك اوکنده مقدس تصویرلر طاشیان روحانیلر کیدردی. عسکر رئیسلری، نفرلری تجزیه حقی آنجق روحانیلرك مساعده وتقدیسی سایه‌سنده استحصال ایدرلردی، حربدن اول تفأل ایدرلردی، آنجق تفألك نتیجه‌سی حربه‌باشلامغه مساعداولدیغی تقدیرده حربه باشلارلردی. ژه‌رمن عسکری اکثریت اعتباریله پیاده ایدی. حرب اصوللری (تاقیتقا) طبیعتی تورکلرده اولدیغی کبی تعرض وصولندن عبارت ایدی.

٤١

ژه‌رمه‌نلرده حکم ومحکمه تشکیلاتی

ژه‌رمه‌نلرده عسکر، خلقدن ترکب ایتدیکی کبی، حاکملرده خلقدن منتخب ایدی. محکمه تشکیلاتنده ده‌موقراتلق اساسی داها بارز بر صورتده تظاهر ایدیوردی. محکمه، خلق محکمه‌سی ایدی. حاکم تام معناسیله خلق حاکمی ایدی. تطبیق ایتدکلری حقوق، خلقك عرفی حقوقی ایدی. حاکملك حقنك منبعی، بوتون ژه‌رمه‌ن جامعه‌سیدر. هیچ کیمسه خلقك تصویبنك خلافنه حکم ایده‌مز. حاکملکه انتخاب ایدلمك ایچون اصیل اولملق کبی شرطلر یوقدی. هرحر ژه‌رمه‌ن حاکم دخی اوله‌بیلیردی. بونقطهٔ نظردن ژه‌رمه‌نلرك محکمه تشکیلاتی تام معناسیله خلقجی، ده‌موقراتیق ایدی. حاکملر، دائرهٔ انتخابیه‌لری اولان ناحیه [Pagus] داخلنده بریردن بر یره نقل ایدرلردی. مقدس یرلرعدایدیلن معین محللرده توقف ایدرك اجرای قضا ایدرلردی. محاکمه، آچیق هواده، اورمان ایچنده، بر تپه اوزرنده یاخود بر چشمه یاننده وقوع بولوردی. خلقك روحندن نبعان ایدن حقوقك تظاهرینی، دیوارلر آراسنده، چادیرلر ایچنده کیزله‌مه‌یی ژه‌رمه‌نلر تجویز ایتمزلردی. حاکملره، منطقهٔ انتخابیه‌لری داخلنده‌کی اهالی ایچندن سچیلمش، بونلره هرناحیه‌ده برحاکم واردی. ناحیه اهالیسندن خلقك اعتمادینی قازانمش یوزکیشی معاونت ایدردی. بونلره (Centini Comites) اسمی ویریبورلر. بو، یوز کیشدن مرکب معاونلر هیئتنك ایکی درلو وظیفه‌سی واردی:

١) حاکمك سؤالی اوزرینه مسئله حقنده قرار ویرمك. ٢) محکمه‌نك سکونت وانتظامنی محافظه ایتمك. ژه‌رمه‌نلرك اصول حقوقیه‌لرینه کوره، محاکمه اجرا ایدن حاکم، قرار ویرمزدی. حاکم دولتك قضا حقنك ممثلیدر. خلقدن سچیلمش معاونلر ایسه قرار

منبعیدر . بو کون آوروپاده جزا محکمه‌لرنده‌کی (ژوری) لرك رولی ایله اسکی ژه‌رمه‌نلرك (یوزلر) ی آره‌سنده بویوك بر مشابهت واردر. حاکمدن صوکرا (یوزلر Centini)ده بویوك اعتبار ونفوذی حائزدیلر . حاکمك یاننده یوزلرك وجودی بر طرفدن محاکمه‌لرك سربست انتظام ایچنده اجراسنی تأمین، دیکرطرفدن قرارلرك تطبیقنی تسهیل‌ایدییوردی. قراری یوزلر ویردیکی حالده بو قرارك رسماً اعلانی ینه حاکم ایچون بر امتیاز ایدی ، اجرا حاکم ایشی دکلدی . قرارك نه شکلده اولماسی لازم کله‌جکی حقنده‌کی فکری یوزلر آره‌سندن بریسی سویلردی . اکر فکری موافق کورولورسه دیکرلری آکا اشتراك ایدردی . مصیب قرارلر تکلیف ایده‌ن یوزلر اعضاسی خلق آره‌سنده بویوك اعتبار قازانیردی . حاکم ایله یوزلر ورؤیت ایدیلن ایشه مناسبتی اولان شخصلردن باشقه ناحیه حر اهالیسی ایچون محکمه اثناسنده حاضر بولنمق مجبوریتی وارمیدی ، یوقمیدی ؟ بو مسئله منازع فیه بر مسئله‌در . مورخلرك اکثریتنك قناعتی بومجبوریتك موجود اولدیغنه دائردر . بعض مورخلر ایسه بونی رد ایتمشدر . [١]

ناحیه محکمه‌سندن صوکرا یوکسك محکمه دولت (Civitas) محکمه‌سیدر . ناحیه محکمه‌سی قرارلرینه متعلق استیناف استدعالری و حر ژه‌رمه‌نلرك جرملری بو محکمه‌ده محاکمه ایدلدیکی کبی وظیفه‌سنی ایفا ایتمه‌ین ، یاخود فنالق ایدن ناحیه حاکملری حقنده‌کی شکایتلره‌ده بو محکمه‌ده باقیلیردی . بو دولت محکمه‌سنده بوتون خلق محاکمه‌یه اشتراك ایدییوردی. آنجق بوتون خلق‌طرفندن ویریلن قرارلر، حقوقی قرار صاییلیردی. بوتون ژه‌رمه‌ن جامعه‌سنك اهالیسی سنه‌نك معین زمانلرنده اجتماع ایدییورلردی. اجتماع کونلری یا آیك باشنده ، یا اورته‌سنده وقوع بولوردی . هر حر ژه‌رمه‌ن بو اجتماعلره اشتراك حقنی حائزدی، هیچ کمسه‌یی آیریجه دعوت‌ایتمزلردی. بواجتماعلره‌تاسیت [Concilium] اسمنی ویرییور . سلاح طاشیمغه مقتدر اولان هر ژه‌رمه‌ن ایچون بو اجتماعلرده حاضر بولونمق مدنی بر وظیفه تشکیل ایدییوردی . [٢] حکم ایتمك ، قرار ویرمك مقدس بر ایش کبی تلقی اولونوردی . ژه‌رمه‌نلرك فکرینه کوره تاکری حکم ایشلریله علاقه‌دار ایدی. هر محاکمه‌ده ژه‌رمه‌نلر الهلرك غیرمرئی برصورتده حاضر بولندیغنه ذاهب‌ایدیلر . ژه‌رمه‌نلرك برآیری حکم‌الهی واردی. بوکا [تیوس Tius] یاخود (تسیو Ziu)دیرلردی.

(1) D² Hans Fehr Deutsche Rechtsgeschichte صحیفه ١٢

(2) Tacitus. op. cit. II.

آلمان لساننده صالی کوننك اسمی اولان Dienstag کلمه‌سی (تسیو یه منسوب کون) دیمکدر. صالی کونی اسکی ژه‌رمه‌نلرده، حکم، محکمه کونی اولمشدر. حکم ایشلریله ژه‌رمه‌نلرك دینی تلقیلری آره‌سنده صیقی بر علاقه موجود ایدی. اونك ایچوندرکه:

١) حاکم محاکمه‌یه باشلامادن اول روحانیلردن حکم ایچون زمانك مساعد اولوب اولمدیغنی صورادی. بوکا (تفأل سؤالی) دیرلردی. قرعه چکمك صورتیله محل و زمانك اجرای قضا ایچون مساعد و موافق اولوب اولمدیغی تعیین ایدیلیردی. آنجق بو مراسمدن صوکرا حاکم محاکمه‌یه باشلایه‌بیلیردی.

تفأل عقبنده حکم اجرا ایده‌ن حاکملر کندیلرینك الهلرك دوغریدن دوغری‌یه حمایه‌سی آلتنده حرکت ایتدکلرینه قانع بولنیورلردی. بو آنلرك محاکمه‌لرینه آیری بر حدیث ویریپوردی.

٢) حکم زماننده انتظام و سکوتی اخلال ایدنلری تجزیه ایتمك آنجق روحانیلرك حق و وظیفه‌سی ایدی.

٣) محکمه‌ده شکایتلر معین مراسمله الهلردن استمداد ایدرك یاپیلملی ایدی. مدعینك محکمه‌یه مراجعتی الهك حمایه‌سنه التجا کبی تلقی اولونوردی. حقوقی دعوالره بر بحث، بر کوره‌ش و مبارزه نظریله باقارلردی، بو مجادله‌یی مبارزه تا کریسنك اداره ایتدیکنه اعتقاد ایدرلردی.

٤) ژه‌رمه‌نلرده یمین بنیه‌سی مستعملدی. یمین الك مهم بر بنیه صاییلیردی. یمین، «اکر سویلدیکم دوغری دکلسه، تا کریتك لعنتی بکا اولسون!» دیه‌رك کندینی تلعین ایتمسندن عبارتدی. [١]

— ٤٢ —

دولت و خلق

دولت

ژه‌رمه‌نلرك متشکل جامعه‌لرینه روما مورخلرندن تاسیتوس (civitas) اسمنی ویریور. روما اصطلاحنده بو کلمه دولت مفهومنه یاقین معنایی افاده ایدر. تاسیتوسك civitas

(1) H. Fehr. op. cit صحیفه ١١ - ١٤

تعبیریله افاده ایتدیکی بوژه‌رمه‌ن جامعه‌لری فی‌الحقیقه دولت تسمیه ایدلمکه لایقمیدی، دکلمیدی؟ یاخود بونلر، دولت مفهومندن دها بسیط بربشری جامعه‌می ارائه ایدییوردی؟

بوسؤاله جواب ویرمك ایچون دولت کلمه‌سنك افاده ایتدیکی مفهومی وضوح صراحتله تثبیت ایده‌لم:

دولتك موجودیتی ایچون بش شیئك وجودی لازمدر: (١) خلق (٢) معین ومحدود براراضی (٣) فردلرك غایه‌لرندن آیری واوندن یوکسك بوتون خلق ایچون عمومی بر غایه (٤) بوغایه‌یه وصول ایچون مجبوری الرعایه اجتماعی قواعد وبو قواعده رعایتی اجبار ایده‌جك براجتماعی قوت، حاکمیت (٥) خلقك ده بوحاکمیتك قوتی تصدیق.

بو بش عنصر اولدیمی، دولت موجوددر، بونلرسز دولت یوقدر. بونقطهٔ نظردن ژه‌رمه‌ن جامعه‌لرینی تدقیق ایدرسه‌ك نه مشاهده ایدییورز؟ ژه‌رمه‌نلرك جامعه‌لری civitas لر کوچوك دولتلر ایدیلر، civitas لرك خلقنی‌حر ژه‌رمه‌نلر تشکیل ایدییوردی، عمومی غایه وعمومی شعور، جزا ایشلرنده عسکرلك وظیفه‌لرنده عمومی محکمه ایشلرنده تظاهر ایدییوری.

ژه‌رمه‌نلرك حدودی معین اولکه‌لری واردی؛ بو اولکه ایچنده عمومی بر (عرفی حقوق) حاکم ایدی.

بو حقوقك یوکسك حامل وممثلی بوتون خلق ایدی. حقوقك قوتی عسکرلك ومحکمه ایشلرنده کورولویوردی. دیمك، ژه‌رمه‌ن جامعه‌سی نه قبیله جامعه‌لری، نه‌ده پاتریارقال جامعه ایدی، بو جامعه‌لر، کوچوك، ده‌موقراتیك دولتلر ایدی. فقط ده‌موقراتیکلکلری تام دکلدی. ده‌موقراتیك تشکیلاتی، بعضی اریستوقراتیك اساسلر اخلال ایدییوردی. قراللری اولان ژه‌رمه‌ن جامعه‌لرنده حر ده‌موقراتلق اساسنی قرالك وجودی قسماً اضلال ایدردی. فقط تشکیلاتك روحی نقطهٔ نظرندن حکم ایده‌رك قرالی اولان دولتلرده بیله خلقچیلق اساسی اولدیغنی قبول ایتمك لازمدر. قبل‌الاسلام تورکلرده اولدیغی کبی، ژه‌رمه‌نلرده‌ده قرال، خلق قرالی ایدی. قرالك حاکمیتی، خلقك حاکمیتی ایدی. حاکمیت منبعی خلق ایدی. قرال عادتا خلقك بر رئیسی ایدی، حاکمیت اوکا خلق طرفندن یوکله‌تیلمش اولدیغندن ملت ایسته‌دیکی وقت کری آله‌بیلیردی. حاکمیت حقنی خلقدن باشقه بر منبعدن آلدیغنی ادعا ایدن قراللق اسکی ژه‌رمه‌ن دورنده یوقدر. ژه‌رمه‌ن جامعه‌لری شبهه‌سز کوچوك دولتلر ایدی. فقط بر مسئله‌ده ژه‌رمه‌ن

جامعه‌لرنده دولت مفهومنك بوكونكی تلقیسنه مغایر بزم بوكونكی تلقیمز نقطهٔ نظرندن بر حال كورویورز . بوده خصوصی انتقام حربلرینك مشروع اولماسیدر . اوروغلر افرادندن برینك دیكر اوروغه منسوب بر فرد یاخود فردلر طرفندن تحقیر، جبروظلمه معروض اولدیغی تقدیرده اوروغلر آره‌سنده انتقام مجادله‌سی باشلاردی . بو مجادله بعضاً ایكی قبیله آره‌سنده بر حرب شكلنی آلیردی. بو انتقام قانونی یوزندن اوروغلر آره‌سنده متمادیاً قانلی حربلر اولوردی . جامعه بو مجادله‌یه قاریشمازدی . بو قانلی اولدوروشلری بیطرف بر نظرله ولاقیدانه سیر ومشاهده ایتمكله اكتفا ایدردی .

چونكه، بواوروغلر آره‌سنده‌كی مخاصمه‌غیرقانونی صایلمازدی، حقوقی صاییلیردی، انتقام حقی ، بر حق اوله‌رق طانیلیردی . بو حق ، حق اوله‌رق طانلسه بیله جامعه‌نك آسایشنی اخلال ایتدیكندن بو حق استعمال صلاحیتی دولت ممثلری النده تمركزایتمسی لزومی ، اسكی ژه‌رمه‌ن شعورلرنده هنوز توضح ایتمه‌مشدی . بو اجتماعی بلانك منفی نتایجنی قسماً برطرف ایتمك ایچون ژه‌رمه‌ن جامعه‌لرینك دوشونوب بولدقلری چاره‌انتقام حقنی پاره مقابلنده صاتون آلمق اصولی ایدی . مجرم ، معین بر مقدار جزای نقدی ویرردی . بو جزای نقدینك باریسنی متضرر اوروغ آلیردی ، یاریسنی‌ده جامعه، دولت خزینه‌سی آلیردی . جزای مادی اكثریا داواردن عبارت اولوردی . تاسیتك روایتنه كوره بو شكلده حق انتقامك صاتیلماسی جامعه ایچون مرجح عدایدیلیردی .

— ٤٣ —

اسكی ژه‌رمه‌ن جامعه‌لرنده اهالینك صنفلری

برنجی صنف حر ژه‌رمه‌نلردر . ژه‌رمه‌ن دولتی حر انسانلرك هیئت مجموعه‌سندن عبارت ایدی . قادینلرده جامعه‌نك اعضاسی صاییلیوردی . فقط قادینلر دائما اركككلرك ولایتی آلتنده بولوندقلرندن، جامعه ایچنده‌كی رولری محدود ایدی . قادینلرهرجهتدن اركككلره تابع بر زمره تشكیل ایدییورلردی . ژه‌رمه‌نلر ، اركككلرك جسمانی قوتلری ، قادینلر ككندن زیاده اولدیغندن اونلری عقلی جهتدن‌ده قادینلره فائق ظن ایدرلردی . ذاتاً بو تلقی اسكی‌عصرلرده بوتون ملتلرده موجوددی . بو كونه قدر بو تلقی بوسبوتون زائل اولمش دكلدر.

حر انسانلردن باشقه ژەرمەن جامعەلرنده حر اولمایان انسانلرده واردی. ژەرمەنلرده اسارتك اساس منبعی حربده اسیر دوشمك ایدی. ژەرمەنلر حربده مغلوبیتی تا کرینك جزاسی عد ایدرلردی. فرد ایچون اسیر اولمق منسوب اولدیغی قبیله وقومك حصەسی اولان جزانك عاقبتی ایدی. اسارتك ایکنجی منشأی اسیرله اولنمك ایدی. ژەرمەنلر، (اسارت صوچدن دوغار) دیرلردی. ژ.رمەنلره کوره مغلوب اولان قوم صوچلی، اسیر دوشەن شخص صوچلیدر. اسیرله اولەنن قادین‌ده صوچلیدر. اونك ایچون اسارته ژەرمەنلر مشروع بر مؤسسه کبی، بر حق نظریله باقارلردی. اسیرلری، ئەوخدمتلرنده، چیفتجیلکده استخدام ایدرلردی، اسیرلرك هیچ بر حقوقی یوقدی. بونلر حامل حق انسانلر دکلدی، مادی اموال، داوار کبی موضوع حق ایدیلر. رومادە اولدیغی کبی اسیرلر (شیٔ) ایدیلر. اسیرك صاحبی، اسیری تحقیر ایدەبیلیردی، یارالایەبیلیردی، حتی اولدورەبیلیردی. بونلرك هیچ بری ایچون مسئولیت یوقدی. فقط، اسیر مادی قیمتی حائز بویوك برمال تشکیل ایتدیکندن عقلی یرندەاولان اسیر صاحبلری، قوللرینی اسیر کەلرلردی. تاسیتك سوزینه کوره ژەرمەنلر اسیرلرەقارشی حقلرینك هیچ برحدودی اولمادیغنه رغماً اونلره فنا معامله ایتمزلرمش؟ حدتدن اسیر اولدورمك پك نادر واقع اولورمش. [١]

ژەرمەنلرده حر واسیرلردن باشقه برده (یاری حر) شخصلر واردی. بونلرحقنده منبعلرده هیچ بر تورلو تفصیلات یوقدر. اهالینك اکثریتی، طبیعی حرژەرمەنلر تشکیل ایدییوردی. حرلك، حر بر اوروغ ایچنده دوغمقله استحصال ایدیلیردی. انسان‌اولمق ایچون بر اوروغك فردی‌اولمق شرطدر. انسانلرك حقوقی، جامعەده موقعی، براوروغك اعضاسی، فردی اولملرندن نشئت ایدییور. شخص انسانی اولمسی جهتندن انسانلری حق صاحبی طانیمق فکری داها ژەرمەنلرده دوغمەمشدر. شخصك اخلاقی وحقوقی قیمتنك منبعی اوروغدر.

بوتون اسکی قوملرده اوروغك اهمیتی بویوکدر. اسکی ژەرمەنلرده اولدیغی کبی پك چوق دیکر قوملرده یکی کلن بر آدامدن ایلك صورولان، سن هانکی اوروغدنسك سؤالیدر.

حر ژەرمەنلر، آوجیلق، چیفتجیلك وعسکرلکدن تعیش ایدرلردی. ارالرنده

(1) Tacitus op. cit 25

تاجرلرده واردی . پك چوقلرینك کندی مالکانه‌سی واردی. فقط اراضیسی اولمایان، باشقه‌سنك اراضیسنی ایشله‌تن ژه‌رمه‌نلرده واردی . سیاسی حریت ، اقتصادی حریتی تضمن ایتمیوردی .

حر ژه‌رمه‌نلرك فوقنده اصیللر صنفی واردی. (Nobilitas) اصالتك منبعی حربده تمیزدر . اصالت فضیلتدن دوغار . اصلی اعتباریله هر اصیل بر فضیلت صاحبیدر. اسکیلرك اعتقادینه کوره قان اساسی مهم اولدیغندن ایی ، فضیلت صاحبی بر شخصدن دنیایه کلن شخصلرده فضیلت صاحبی اولملی ایدی . اونك ایچون فضیلتی سایه‌سنده جامعه ایچنده‌کی خدمتلری ایله تمیز ایدن بر شخصك اوغللریده اصیل ، اولادی دخی اصیل صاییلیردی، بونلرده پدرلرینك امتیازلرندن استفاده ایدرلردی . ژه‌رمه‌ن لسانده اصیللره ، بکلره (آده‌ل ـ adel) دیرلر . بکلرك ، حر ژه‌رمه‌نلردن باشقه بر فرقی‌ده ، بویوك اراضی پارچه‌لرینه صاحب اولملریدر . دیکر تعبیرله حربده تمیز ایدن شخصلره ، ژه‌رمه‌نلرك یکی فتح ایتدکلری اولکه‌لرك اراضیسندن بویوك حصه‌لر آیریرلردی . اسکی دورلرده بو اقتصادی امتیازدن باشقه ، اصیللرك هیچ بر تورلو حقوقی امتیازلری اولدیغی معلوم دکلدر. فعلاً بر چوق ایشلرده ، مثلا منصبلره انتخاب تقدیرنده اصالته اهمیت عطف ایدرلردی

— ٤٤ —

ژه‌رمه‌ن جامعه‌سنده جزا اصوللری

یوقاریده هر قبیله کندی افرادینی کندیسی حمایه ایتدیکنی، افرادینه قارشی یاپیلان جرملر ایچون کندیسی اوج آلدیغنی سویلشدم . ژه‌رمه‌ن دولتی اوروغلرك انتقام ایشلرینه قاریشمایوردی، دیمشدم . تااسکی دورلرده ممکن اولدیغی قدر ژه‌رمن جامعه‌لرینك سیاستی انتقام حقنك صاتیلماسنی تشویقه معطوف اولدیغی آکلاشیلیور . دولتك جزا مسئله‌لرینه مداخله‌سی بو صورتله باشلادی . تاسیت زماننده هر جرم مقابلنده نه‌قدر داوار ویرمك لازم کله‌جکی‌ده تعیین ایدلمشدی . خصوصی جرملری تجزیه حقی اوروغه عائد ایدی ؛ فقط ، بوتون جامعه حیاتی اخلال ایدن جرملر ایچون جزا دولتك حقی ایدی. جرملرك انواعی ، جزالرك اصولی حقنده، منبعلرده تفصیلات یوقدر . فقط تاسیت دولته خیانت ایدنلرك ، عسکرلك خدمتندن فرار ایدنلرك آغاچلره آصیلمق صورتیله ؛ بایراغی

تحقیر ایدنلرله حربده جبانت کوسترنلرك بوغولمق صورتیله تجزیه ایدلدکلرینی ذکر ایدییور .[١]

— ٤٥ —

اسکی ژەرمەنلرك حقوق خصوصیەلری حقنده منبعلرده کافی معلومات یوقدر. عائله وحدت زوجه اساسنه مؤسس ایدی . فقط بکلر وقراللر بعضاً بر قاچ قادینله ازدواج ایدەبیلیورلردی . نکاح ، اشترا شکلنده وقوع بولوردی. (رومالیلرك coemtio سی کبی نکاحك اشترا مراسمی اجرا ایدلدکدن صوکرا دوکون یاپارلردی . (رومالیلرك onfarreatio سی کبی) مراسم اثنده کلینیده قوجەسنه تسلیم ایدرلردی . قادین مطلقا قوجەسنك حمایه وولایتی آلتنده بولنوردی . اولەنن قیزك باباسنه یاخود اقرباسنه ویردیکی مهردن باشقه برده قیزك کندیسنه ، نکاح هدیەسی ویرردی. بوهدیه دوکون کوننده صوکراکی صباح ویرلدیکی ایچون (صباح هدیەسی Morgengabe) اسمنی طاشیردی . قیزه اقرباسی طرفندن ویریلن جهازه (Vater vieh) Phaderphium دیرلردی . اسیرلرله حرلر آرەسنده نکاح ممنوع ایدی . وقوعی تقدیرنده جزاسی حریتی غائب ایتمك ایدی . طلاق واردی . طلاق ایچون زوجك ارادەسی کافی ایدی . قادین کندینه مخصوص مال صاحبی اولەبیلیردی . فقط ، قوجه ، قادین اوزرنده حق ولایتی حائز اولدیغندن قادینك خصوصی ملکنك ادارەسیده اونك النده ایدی .

توارث اصوللرینه کلنجه : ژەرمەنلر وصیتنامه طانیمازلردی . وصیتسز توارث اصولی واردی . منبعلرده وارثلرك درجەلری ، حصەلری حقنده واضح معلومات بولونمایور .

(1) Tacitus op. cit. 12

ایکنجی قسم

قرون وسطی حقوق سیستەملری

EMPIRE FRANK

« فرانق دولتی »

روما دولتنك سقوطی - اوروپاده مهاجرت عمومیه . بونك اسبابی - ژەرمەنلرك تدریجی روما دولتیله صلحی حلولی - روما حدودینه حربی هجوملری - رومانك تدنیسی ، انقراضی، رومانك سقوطی-رومانك سقوطنك اسبابی حقنده مختلف فکرلر - روما ایمپراطورلغنه داخل اولکەلرده ژەرمەن قوملری طرفندن تأسیس ایدلمش دولتلر - وبزیغوت دولتی ، بورغوند دولتی- لومبار دولتی - بو دولتلردن الك بویوك و اوزون مدت دوام ایدەن فرانق دولتی - فرانق دولتنك تاریخچەسی - فرانق دولتنك تشکیلاتی -

— ٤٦ —

روما دولتنك سقوطی وبونك اسبابی

بیلیورسیکز ، اوروپاده تاریخی عصرلرده برنجی دفعه تأسیس ایدن بویوك دولت روما دولتی اولمشدر . رومالیلر عصرلرجه دوام ایدەن موفقیتلی فتوحاتلری سایەسنده ایتالیا خارجندەکی پك چوق اولکەلری ضبط ایدرك دولتلرینك حدودینی توسیع ایتدیلر . بر چوق اسکیدن مستقل اولان ملتلری تحت انقیاده آلدیلر . روما دولتنك اوچ بالایه واصل اولدیغی پارلاق دورلرده رومایه ایتالیا خارجنده یونانستان، ماکدونیا، آناطولینك بویوك بر قسمی ، مصر ، آفریقانك شمالی قسمندن باشقا آوروپا ، غالبا (بو کونکی

فرانسه) اسپانیا، بریتانیا وبوتون جنوبی اوروپا اولکه‌لری تابع ایدی. آوروپاده روماليلره تابع اولمایان اولکه وخلقلرده وار ایدی. بوکونکی آلمانلرك اسلافی اولان کچن درسلرده عرف و عادات و حقوقی تشکیلاتلرینی تعریف ایتدیکمز ژەرمەن خلقلری رومایه تابع اولمایان قوملر آراسنده اك مهم و اك قوتلیسی ایدی. ژەرمەنلر عصرلرجه روماليلرك همحدود قومشولری اولدقلرینه رغماً دوردنجی عصره قدر نه روماليلر طرفندن بوتون ژەرمەن اولکه‌لرینی ضبط ایتمك ایچون جدی تشبثلر واقع اولدی. نەده جنکاوروياغماجی ژەرمەنلرده رومایه هجوم روما ایمپراطورلغی، اراضیسنی استیلا ایده‌بیله‌جك برقوت تشکل ایتدی. قبل المیلاد برنجی عصردن صوکرا روما دولتیله همحدود اولان ژرمن قوملرندن بعضیلری روماليلرك حاکمیتنی قبول ایتمش ایسه‌ده ژەرمەن خلقلرینك بویوك کتله‌سی رومایه تابع دکلدی. قبل المیلاد اوچنجی عصردن اعتباراً بیك سنه‌لك روما ایمپراطورلغی انحطاطه باشلامشدی، سقوطه یوز طوتمشدی. عینی عصرلرده روما ایمپراطورلغنك شمالنده‌کی ژەرمەن خلقلرنده بر حرکت ومهاجرت احتیاجی، فتوحات میلی مشاهده ایدیلیوردی. ژرمنلرك بو فتوحات و انبساط احتیاجی مجرا آرانیوردی. کیتدکجه قوتی آزالمش اجتماعی اخلاقی بوزولمش اولان زنکین روما دولتی اراضیسی سرکذشتجو باربار ژەرمەن قوملرینك چاپولجیلق و فتوحات تمایللرینی تطمین ایچون اك جاذب و اك مساعد بر میدان تشکیل ایدیوردی. ژەرمەنلرك عمومی مهاجرت وفتوحات حرکتی دوردنجی عصرده باشلادی. بوندن اولده ژەرمەنلردن کرك آیری فردلرك کرك بوتون قبیله‌لرك رومادە عسکرلکده استخدام اولندیغی کورولیوردی. حتی بعض ژرمن قراللرینك اوغللری بیله رومادە خدمت عسکریه قبول ایتدکلری کورولمشدی. (مثلا بعدالمیلاد ١٠ سنه‌لرنده روما خدمتنده‌کی آرمینیوس کبی).

حتی برچوق ژرمن قبیله‌لری عسکرلك ایتمك شرطیله روما دولتی داخلنده‌کی اراضی اوزرنده یرله‌شمشدی. بوکبی قبیله‌لره روماليلر کندی عرف وعادتلرینه توفیقاً یاشامایه مساعده ایله‌مشلردی. دوردنجی عصردن رومانك سقوطنه قدر ژەرمەن عرقنه منسوب بعض شخصیتلر رومادە یوکسك موقعلر اشغال ایتمکه موفق اولدیلر. مثلا ژەرمنلردن واندال قومنه منسوب رومانك بویوك قوماندانلرندن ستیلیقو Stilico ایمپراطورهونوریوسك وصی‌سی اولمشدی، وسوئه‌بلردن ریسیمه‌ر Ricimer بویوك برروما قوماندانی اولمشدی. روماليلرده عسکرلك قوتی آزالدقجه عسکرلکده استخدام اولنان ژەرمەنلرك عددی تزاید

ایدییوردی . بشنجی عصرك نهایتنه یاقین روما عسکرینك بویوك بر قسمنی ژرمنلر تشکیل
ایدیوردی . نهایت بعدالمیلاد ٤٣٦ سنه‌سنده «هن رول» اسمنده‌کی ژرمن قبیله‌سنك رئیسی
[اودواقر Odoaker] ضعیفله‌شمش غربی رومانك صوك ایمپراطوری رومولوس اوغوستولوسی
تختندن اسقاط ایدرك کندیسنی عسکری طرفندن قرال اعلان ایتدیردی . بو تاریخ
[٤٣٦] غربی روما دولتنك سقوطی تاریخیدر . بو تاریخدن صکره روما دولتنك شرقی
قسمنی تشکیل ایدن بیزانس دولتی بیك سنه قدر یاشادی . اخلاقی بوزولمش روما دولتی
اهالیسی ناصل روحاً وجسماً دها صاغلام ، دینج ، یکی بر خلقك حاکمیتنی قبوله ایتمکه
مجبور اولدی ایسه بیك سنه صکره [١٤٥٣] ده طبقی غربی روما خلقلری کبی رومانك
اخلاقاً بوزولمش متردی خلقلرله مسکون شرقی قسمی‌ده یوکسلمکده اولان قوتلی صاغلام
برخلق النه کچدی . بوخلق‌ده تورکلر ایدی . غربی روما ایمپراطورلغنك سقوطندن شرقی
روما ایمپراطورلغنك سقوطنه قدر کچن ٩٧٧ سنه‌قدر زمانه اوروپا مؤرخلری قرون وسطی
نامنی ویرییورلر . بز شمدی شو قرون وسطی‌ده تأسس ایدن حقوق سیسته‌ملرینك
مهملرندن بحث ایده‌جکز اوروپاده قرون وسطی‌ده تشکل ایدن اك مهم حقوق ژه‌رمه‌ن
قوملرینك حقوقیدر . وبو حقوقك اوزون مدت تطبیق اولندیغی ساحه‌ده‌فرانق دولتی‌در.
بحث ایتمه‌دن اول فرانق دولتی تأسسنی حاضرلایان احوالك تاریخنی خلاصه ایتمه‌لی‌یز .
بز فرانق دولتنك حقوقندن بیلیورسکز ، بزم تلقیمزه کوره حقوق تاریخنك غایه‌سی
آنجق قانونلرك تعاقبنی کوسترمکدن عبارت اولمایوب ، حقوق سیسته‌ملرینك تشکلنی موجب
اولان بوتون خارجی عواملك تاریخنی تدقیق‌ده حقوق تاریخنك وظیفه‌سیدر .

روما دولتی سقوطندن صوکرا اسکی‌دن رومایه تابع اولکه‌لرده ژه‌رمن دولتلری
تأسس ایتدی . بو دولتلرده روما حقوقی یرینه ژه‌رمه‌ن حقوقی قائم اولدی . رومانك
انقراضی ونهایت سقوطی ، ژه‌رمه‌نلرك مهاجرت حرکتی نهایت روما اولکه‌لرنده‌ژه‌رمه‌ن
حاکمیتی قائم اولماسی عینی عصرلرده وقوعبولدی . کرك رومانك سقوطی کرك آوروپا
خلقلرینك دردنجی عصردن بشنجی عصرنهایتنه قادار دوام‌ایدن مهاجرت‌عمومیه‌حرکتی
جهان تاریخنده مهم وقعه وحادثه‌لر تشکیل ایدییورلر . بو ایکی حادثه حقوق تاریخی نقطهٔ
نظرندن دخی مهمدر . رومانك سقوطی روما حقوقنك غربی اوروپاده موقتاً وقسماً زوالی
دیمکدر . ژه‌رمه‌نلر مهاجرتی فرانق دولتی تأسسنی حاضرلامشدر . فرانق دولتی ایسه
یکی بر حقوق سیسته‌منك ـ ژه‌رمه‌ن حقوقنك بویوك بردولت ساحه‌سنده تطبیق ایدیله‌رك

اعظمی انکشافی دیمکدر .

افندیلر ، نیچون روما ایمپراطورلغی سقوط ایتدی ؟ مهاجرت عمومیه‌یی تولید ایدن اسباب نه‌دن عبارتدر ؟ بو ایکی مسئله حقنده غرب ملتلرینك لسانلرنده یوزلرجه اثر یازلمشدر . [١]

بوکا رغماً بو ایکی بویوك حادثهٔ تاریخیه‌نك حقیقی اسبابی تماماً ایضاح ایدلمشدر عد ایدیله‌مز . بو ایکی حادثه‌یی ایضاح و تفسیر خصوصنده بر طرفدن آلمان و انکلیز مؤرخ ومتفکرلری دیکر طرفدن فرانسز وایتالیان عالملرینك فکرلری آراسنده برفرق واردر. فرانسز وایتالیان مؤرخلرینك اکثریتی رومانك سقوطنك اك بویوك عاملی اوله‌رق باربار ژه‌رمه‌ن خلقلرینك ایتالیایی استیلاسنی و تخریباتنی کوستریبورلر . آلمان عالملری ایسه بالعکس رومانك سقوطنی دیکر اسباب ایله ایضاح ایده‌رك ، ژه‌رمه‌نلرك ایتالیا وسائر روما اولکه‌لرنده‌کی رولی ، تخریبی ، احیائی اولمایوب بالعکس یارادیجی اولدیغنی، بر چورومش مدنیت انقاضی اوزرینه یکی بر مدنیت اقامه ایتدکلرینی ، روما حاکمیتندن بیقمش اوروپا بشریتنه یکی، تازه روح یکی اصول حیات بخش ایتدکلرینی ادعا ایدیورلر . بز تورکلر ایچون بو خصوصده بو ایکی زمره‌نك هیچ برینه التحاق ایتمکه مجبوریت یوقدر. بز تمامیله بیطرف بر نظر تثبیت ایتملی یز . بونك ایچون ایکی طرفك نظریه‌لرینی تقویه ایچون ایلری سوردکلری فکرلردن سرد ایتدکلری دلیللردن ممکن اولدیغی قدر شیئی بر فکر ایدینمك ایچون استفاده ایده‌بیلیرز .

روما ایمپراطورلغنك سقوطی اسبابنی اوزون اوزادی‌یه تدقیق ایتمك درسلرمزك چارچیوه‌سی خارجنده‌در. برشی شبهه‌سزدر: رومانك انحطاطی، نهایت سقوطنی، اجتماعی اخلاقك بوزولمش اولماسی ، آریستوقراسینك اسراف وسفاهته ابتلاسی ، خلقك آغیر

(1) Edward Gihbon

« The decline and fall of the Roman Empire »

Montesquieu « de la grandeur et de da deeadeuce des Romains»

Th. Mommsen « H stoire Romaine

Bossuet « Discours sur l'histoire Universelle

partie III chapitre VI

Gugliemo Ferrsro « La ruine de la civilisation antique

ویركولر آلتنده ازیلمش اولماسی، عسكرده انضباطك رخاوت وحتی انسلابی كبی عوامل حاضرلامشدر. شمالده ژه‌رمه‌ن ملتلری‌اولماسه‌یله روما اسكی شوكتنی، قوتنی، تشكیلاتنی محافظه ایده‌مه‌یه‌جك بر حاله كلمشدی. اكر شمالدن زنده فعال یكی قوتلر كلوب رومایه ضربه ایندیرمش اولماسه‌لر ایدی كه بلكه بو چوروك بنا ینه بر قاچ عصر یاشایه‌بیلیردی، نتاكه بو دولتك شرقی قسمی اولان بیزانس دولتی متمادی آنارشی، كیتدكجه تزاید ایدن اخلاقی تفسخ ایچنده عصرلرجه یاشادی. ژه‌رمه‌نلرك روما دولتنه تابع اولكه‌لری ضبط واستیلاسی چورومش بنانك ییقیلماسنی تسریع ایتدیكنده شبهه یوقدر. فقط ژه‌رمه‌ن عرقنی روما مدنیتنك انحطاط و روما دولتنك انحلال و تفسخنی حاضرلایان عامللردن صایمق طوغری دكلدر. خرستیان اوروپانك عالملری رومانك سقوطنه عائد متعدد اثرلر یازدقلری حالده صوك زمانلره قدر رومادولتنك روما مدنیتنك سقوطی‌اك بویوك‌عامللرندن بحث ایتمیورلر، یاخود بو عاملك رولنی لایقیله تنویر ایتمیورلر. قناعتمه كوره رومانك سقوطی‌نك عامللری آراسنده اك مهمی خرستیانلق مذهبنك رومادہ انتشاریدر.

ابتدائی خرستیانلغك بوتون پرنسیپلری روما دولتنك استناد ایتدیكی اساسلری رد وانكاردن عبارت ایدی. یكی بر دینك ظهوری دائما اسكی دینك مؤسس مدنیتی واجتماعی تشكیلاتی ییقمشدر. هر مدنیت بر مفكوره سیسته‌منه مستنددر. حاكم مفكوره‌لرك دكیشمه‌سی، دائما اسكی مدنیتی وبو مدنیته مؤسس دولتلرك زوالنی انتاج ایتمسی تاریخك بوتون عصرلرنده مشاهده ایدلمش حال وحقیقتدر.

روما مدنیت و دولتنك سقوطنك مسئولیتنی ژه‌رمه‌ن عرقی اوزرینه یوكله‌تمك شیئی تاریخ نقطهٔ نظرندن طوغری دكلدر.

ژه‌رمه‌نلرك رولی سونمكده اولان تفسخ و انقراضك صوك صفحه‌لرینه ایرمش بر مدنیتك سقوطنی تسریع، سقوطندن صكره خرابه‌سینی سوپوره‌رك یرینه یكی بر اصول حیات اقامه ایتمكدن عبارتدر. ژه‌رمه‌نلرك روما مدنیتی یرینه قویدقلری مدنیت ودولت روما ویونان مدنیتنه اوستون‌می ایدی. بو مدنیت وبو اصول حیات دها مكمل ایدی؟ بو باشقا بر مسئله‌در. رومانك سقوطندن دور انتباهه قدر كچن قرون وسطی‌نامیله‌معلوم بیك سنه‌لك بر زمان اوروپا تاریخنده اوزون مدت سوره‌ن بر قاراكلق، ظلمت دوری تشكیل ایدر. بو دور اوروپا بشریتنك علم، صنایع، فلسفه، فكر ساحه‌سنده ایجاد قوتنك كسوفی دوریدر. فقط بو كسوفدن، مسئول اولان‌ده ژه‌رمه‌ن خلقلرینك حاكمیتی اولمایوب خرستیان دینی روحانیلرك ذهنیتی اولدیغی قناعتنده‌یم.

٤٧

مهاجرت عموميه وژه‌رمه‌ن دولتلری تأسسی

آوروپاده مهاجرت عموميه اسميله معلوم بو بويوك حادثه‌يی توليد ايدن اسباب سلسله‌سنك باشنده غربی هونلرك غربی آوروپايه طوغری يورويشی كوستريليور. بودوغريدر. فقط بويگانه سبب دكلدر. بوندن باشقه برچوق سببلر واردر. بوجمله‌دن ژرمن خلقلرينك خارقه‌وی برصورتده تكثری، اوطوردقلری اراضينك عدم كفايتی طبعاً يغما كرلكه ميللری صايلاليدر. غربی هونلرك هجوملری مهاجرتك اك صوك واك بويوك عاملی اولديغی‌ده انكار اولنه‌ماز.

دردنجی عصرك اورته‌لرينه قدر اورال طرفلرنده ياشايان غربی هون خلقلری بو دوره‌ده وولغا نهرينی كچه‌رك غربه يوروديلر. بو دوره‌ده مركزی آوروپاده بر غوت (Goth) دولتی واردی. غوت خلقی اوچ زمره‌دن عبارتدی. (شرقی غوتلر - Ostrogoths) دنيه‌پر نهرينك شرقنده غربی غوتلر visigoths بو نهرك غربنده، كه‌پيدلر Guepidec شمالنده اوطوريورلردی. غربه‌طوغری ايلريله‌ين شرقی‌غوتلر هونلره عرض انقياد ايتديلر. هونلره اطاعت ايتمك ايسته‌مه‌ين غربی غوتلر visigotis طونه نهری طرفلرينه قاچديلر. نفوسجه غلبه‌لق اولان غربی غوتلر شرقی روما (بيزانس) ايمپراطورلغی داخلنده صلحاً يرله‌شديلر. فقط بونلرك صلحپرورلكی اوزون مدت دوام ايتمه‌دی. وسيغوتلر بيزانس داخلنده يرلشمه‌لرينه مساعده ايدن بيزانس ايمپراطوری واله‌نس (valeins) ه عصيان ايتديلر. واله‌نس عسكريله ويزيغوتلر آراسنده ادرنه‌جوارنده وقوع بولان برحربده (٣٧٨) ويسيغوتلر واله‌نسی اولديرديلر. واله‌نسك خلفی ايمپراطور (ته‌ئودوز) Thesdos ويسغوتلرك تخريباتنی طورديردی. ته‌ئودوزك وفاتندن (٣٩٥) صكره، بيليورسكز، روما دولتی قطعی صورتده ايكی قسمه بولندی. ته‌ئودوزك اوغلی آرقاديوس (Arcadius) پايتختی استانبول اولان روما دولتينك شرقی قسمنی آلدی، شرقی روم حكمداری اولدی. برادری (هونوريوس - Honsruis ايسه روما دولتنك مركزی روما و ايتاليا اولان غربی قسمنده حاكم اولدی. بريتانيا، اسپانيا و غالليا (بوكونكی فرانسه) غربی رومانك ولايتلری ايدی.

بویوك تهئودوز دورنده سكونت ایچنده یاشایان ویزیغوتلر اونك وفاتندن صكره ینه حركته كلدیلر . اولا آرقادیوسه تابع تراكیا وماكدونیاده تخریبات یاپدقدن صكره اورادن جنوبه یونانستانه قدر یورودیلر . هر یرده دهشتلی صورتده یغماجیلق ایتدكدن صكره روما قوماندانلرندن ستیلیقون بونلری یونانستاندن ینه شماله چكلمكه مجبور ایتدی. شرقی روما ایمپراطوری بونلردن قورتولمق ایچون بونلره غربی رومایی استیلایی توصیه سی اوزرینه ویزیغوتلر قراللری آلاریكك قوماندهسی آلتنده ایتالیا اوزرینه یورودیلر . فقط اوراده ویزیغوتلرك اوكنه ینه اونلری یونانستانده مغلوب ایدن ستیلیقون چیقدی . رومانك بو صوك بویوك قوماندانی پوللهنسیا جوارنده ویسیغوتلری دهشتلی صورتده مغلوب ایتدكدن صكره اونلری ایتالیادنده قوغمغه موفق اولدی . (٤٠٣)

فقط عینی سنهلرده دیكر ژهرمن خلقلری روما حدودینه تجاوز ایتمكه باشلادیلر. بورغوند ، سوئهو (Sueves) آلهن (Alains) واندال خلقی برلشهرك ایكی نقطهدن روما دولتنه هجوم ایتدیلر . بر قسمی راداغهز Radagaise ك قوماندهسی آلتنده آلپ طاغلرندن كچهرك ایتالیایه هجوم ایتدی .

ژهرمنلرك بوقسمی ینه ستیلیقون (١) طرفندن تماماً تخریب ایدیلدی .

روما دولتینه هجوم ایچون برلهشمش ژهرمن قبیلهلرینك ایكنجی قسمی (رهن Rhin) نهرینی كچهرك روما ولایتی اولان غاللیایه هجوم ایتدی . (٤٠٦) بوقسمی موفقیتله غاللیا ایچنه كیردیلر . ایكی ، اوچ سنه قدر اوراده یاغماكارلق ایتدكدن صكره بورغوندلر (رون Rhone) نهری سواحلنده بر بورغوند دولتی تأسیس ایتدیلر (٤٠٩)

هونوریوس ، بودولتی تصدیق ایتمكه مجبور اولدی (٤١٣) واندال، سوئهو وآلهنلر ایسه بورغوندلردن آیریلارق اسپانیایی استیلا ایتدیلر . عینی سنهلرده بردفعه ستیلیقون طرفندن ایتالیادن قوغولمش ویسیغوتلر ینه آلاریغك ریاستی آلتنده تكراراً ایتالیایی استیلا ایتدیلر . بودفعه ستیلیقون ، هونوریوس طرفندن اولدورلمش اولدیغندن ایتالیاده هیچ برمانعهیه تصادف ایتمهدن رومایه دوغری یورودیلر . روما شهرینی ضبط وغارت ایتدیلر . (٤١٠) عینی سنهده ویسیغوتلرك قرالی آلاریق وفات ایتدی . آلاریقك یرینه انتخاب ایدیلمش آتادولف (آدولف) صكره واللیا زماننده ویزیغوتلرله غربی روما ایمپراطوری هونوریوس آراسنده براوزلاشمه واقع اولدی. بوائتلاف نتیجهسنده ویزیغوتلر

(١) ستیلیقون كندیسیده برژهرمن قبیلهسنه منسوب ایدی .

غالليادن هونوريوسك حاكميتنى طانيمايان زوربا واليلرى اسپانيادن‌ده ژەرمنلرى قوغمق وظيفه‌سنى درعهده ايتديلر. بو خدمتى موفقيتله ايفا ايتديكى ايچون مكافات اولارق ايمپراطور هونوريوس والليايه غاليانك آكوتيانيا اسمله معلوم بر ولايتنى ويردى (٤١٩) [آكيتانيا aquitaine فرانسه‌نك جنوبنده غارون نهرى ايله پيره‌نه طاغلرى آراسنده‌كى اراضى‌يه ويريلن اسم ايدى .]

تدريجاً توسيع ايديله‌رك ويسيغدت دولتينك حدودى بالآخره پيره‌نه طاغلرندن كچدى . بو صورتله فرانسه‌نك جنوبنده بر ويسيغوت دولتى تأسس ايتدى . (٤١٩) عينى سنه‌ده ويسيغوتلردن اسپانيانك جنوبنه قاچان واندالر آندالوزياده واندال دولتى تأسس ايتديلر . (اندالوزه عربجه اندلس كلمه‌سى لاتنجه واندالتيسيا Vandalitia دن محرفدر .) واندالرك بر قسمى آفريقايه كچه‌رك اوراده اسكى قارتاژ دولتى يرنده برقوتلى دولت تأسيس ايتديلر . (٤٣٩) بو دولتك مؤسسى ژه‌نه‌زه‌ريق (Geneseric) قوتلى بردونما وجوده كتيردكدن صوكره بحرسفيدك بوتون ساحللرنده متمادياً شهرلرى ياغما ايدييوردى. (٤٥٣) سنه‌سنده روما شهرينه قدر كله‌رك ژه‌نه‌زه‌ريق رومايى دهشتلى صورتده غارت ايتدى.
بشنجى عصرك تام اورته‌لرينه ياقين بو وقته قدر شرقى آوروپاده طونه حواليسنده ساكن قالان هون دولتى اهاليسى حركته كلدى. بو وقت هونلرك خانى آتيلا ايدى. آتيلانك مقر حكومتى بوكونكى مجارستانده ايدى. بوراده بر شهر تأسيس ايتمشدى وشهرايچنده كنديسى ايچون بر سراى انشا ايتديرمشدى . زنكين روما دولتى داخلنده ، ژرمن قوملرينك دولتلر تأسيس ايتديكنى ايشيده‌ن زمانينك سياسى احوالندن خبردار آتيلا ده ضعيفله‌شمش روما دولتى اراضيسنى ضبط ايتمك فكرى طوغدى . اولا شرقى روما ايمپراطورى ايكنجى ته‌ئودوزى ويركويه باغلادى . اوندن صكره غربه يورويه‌رك غاليه‌يه هجوم ايتدى . غاليا داخلنده اورلئان orlean شهرينه قدر يورودى . بر طرفدن روما قوماندانى آيه‌تيوس (Aétius) وروما دولتى داخلنده برله‌شمش ژرمن خلقلرندن مركب عسكر ديكر طرفدن هونلر آراسنده شالون (Châlone sur marne) شهرى جوارنده دهشتلى بر محاربه واقع اولدى . هونلر مغلوب اولدى . (٤٥١) غاليه‌ده موفق اولمادقدن صوكره آتيلا غربى روما دولتى‌نك مركزى اولان ايتاليايى استيلايه قرار ويردى .

پارچالانمقده اولان و بوسبوتون پارچالانه‌جغى محقق اولان روما دولتى اراضيسندن آتيلاده مطلقا بر حصه آلمق ايسته‌يوردى . طبقى معاصر ژه‌رمنلر كبى هونلرده ايتالياده

يغما كرلك وتخريبات ياپديلر . هر نه‌دنسه آتيلا ايتاليا‌ده يرلشمك ايسته‌مدی ، مقر حكومتی اولان مجارستانه دوندی واوراده (٤٥٣) سنه‌سنده وفات ايتدی . ايتاليا‌ده‌كی روما ايمپراطورلرينك بوتون بو باربار قوملرك ايسته‌دكلری كبی ايسته‌دكلری زمان روما اراضيسنده‌ياپدقلری تخريباتی طورديره‌جق قوتلری قالمامشدی . روما عسكری نامنده‌كی عسكرلری‌ده اونلرك قوماندانلری‌ده اكثريا ژه‌رمه‌نلر ايدی ، باربارلر ايدی . نهايت يوقاريده عرض ايتديكم وجهله (٤٧٦) سنه‌سنده روما عسكر وقوماندانلرندن(اودوآقر Odoacre)صوك ايمپراطوری‌اسقاط ايده‌رك كنديسنی ايتاليا قرالی اعلان ايتدی. بوآندن اعتباراً غربی روما دولتی اچنده ژرمن قبيله‌لری يرله‌شدی . ژرمن قراللقلری تأسس ايتدی . بونلردن بورغوند، ويزيغوت ، واندال‌قراللقلرندن بحث ايتدی. بورغونددولتی ٤١٣ تأسس ايدی بو اولكی رون Rhone وسون Saone نهرلری حواليسنده ايدی . بويوك شهرلری جنوره دويه‌ن شهرلری ايدی . بو دولت فرانق دولتی تأسسنه قدردوام ايتدی. بودولتك‌تأسسندن صكره فرانق دوتنه الحاق ايدلدی. اسپانيانك شمال‌غربيسنده سوه‌ولر Suève لر بر دولت تأسيس ايتمشلردی . (٤٠٩) بو دولت (٥٨٥) سنه‌سنده ويزيغوت دولتنه الحاق ايدلدی . عينی دورده شمالی ژه‌رمن خلقلرنده ساقسون‌خلقلری بريتانيايی استيلا ايدرك اوراده درت ساقسون دولتی تأسيس ايتديلر . ساقسونلردن بر عصر صوكره ينه شمالی ژه‌رمه‌نلردن آنغل Angles خلقلرينك بريتانيايه مهاجرتی باشلادی . (٥٤٧) سنه‌سندن (٥٨٤) ه قدر آنغل خلقی بريتانياده اوچ ژه‌رمن دولتی تأسيس‌ايتديلر. بالآخره بواوچ دولت درت‌ساقسون قراللقريله برلشه‌رك آنغلوساقسون دولتی وجوده كلدی . صاقسونلر اكثريت اولديغندن ساقسون شيوه‌سی انكلتره‌نك لسانی اولدی . اسكی كه‌لت عنصرلری‌ده بو لسانی قونوشمه‌يه باشلادی .

بشنجی عصر نهايتنده ايتاليايی اوستروغوتلر استيلا ايتدی . غوتلرك ، بو شرقی قسمی هونلره اطاعت ايتمشلردی . هون دولتی سقوطندن صوكره بو ژه‌رمن خلقی‌دخی طالعی تجربه ايتمه‌يی دوشوندی . ٤٧٥ سنه‌لرنده اوستروغوتلرك رئيسی رهن صفتيله استانبولده تربيه اولنمش ته‌اودوريق Thedoric ايدی . ٤٧٦ سنه‌سنده كنديسنی ايتاليا قرالی اعلان ايدن اودوآقر الندن ايتاليايی كری آلمق ايچون شرقی روما ايمپراطوری (زه‌نون ـ Zenon) ك اشارت ومساعده‌سيله ته‌ئودوريق ايتاليايه يورودی . هه‌روللرك رئيسی اودوآقری مغلوب ايتدكدن صكره بوتون ايتاليايی ضبط ايتدی . (٤٨٩-٤٩٣)

اوراده بويوك بر اوستروغوت دولتی تأسيس ايتدی . ته‌ئودوريته بالآخره اسپانيا غوتلری‌ده تابع اولديلر . ته‌ئودوريق دورنده ايتاليادە تام معناسيله آسايش حكمفرما ايدی . اهالينك رفاهی يوكسلمشدی . هر ساحه‌ده بو ژه‌رمن قرال اصلاحات ياپه‌رق رومانك پارلاق دورلرينی احيا ايتمشدی . فقط ته‌ئودوريقك وفاتی (٥٢٦) صوكنده بو دولت سقوط ايتدی . هونلرك ويزيغوتلری اسكی وطنلرندن قوومه‌سی نتيجه‌سنده باشلايوب بر عصردن زياده دوام ايده‌ن ژه‌رمن خلقلرينك روما اولكه‌لری ايچنده يرله‌شمك ايچون ياپدقلری حرب ومهاجرت حركتنه اوروپا تاريخنده مهاجرت عموميه اسمی ويريليور . بو مهاجرت عموميه نتيجه‌سنده مدنی روما عالمی ايله باربار ژه‌رمه‌ن خالقلری بر برينه قاريشدی. جهان تاريخنده آوروپاايچون يكی بر دور باشلادی. اوروپاده ژه‌رمه‌ن خلقلری حاكم عرق اولدی . اسكی غربی روما دولتنه تابع اولكه‌لرده جمعاً (١٣) ژه‌رمه‌ن‌دولتی تأسس ايتدی. ١ ـ بورغوند ، ٢ ـ ويزيغوت ، ٣ ـ سوه‌وSuéve ٤ ـ وانداл . ٥ ـ اوستروغوت يدی بريتانياده تأسس ايدن آنغلو ـ ساقسون اون اوچنجی فرانق دولتيدر .

اولكی اون ايكی دولتك نه‌كبی احوال ايچنده ونه‌وقت تأسس ايتديكنی كوستردك . شمدی بو دولتلر ايچنده حقوق‌تاريخی نقطهٔ نظرندن الڭمهمی اولان فرانق دولتی‌تأسس تاريخنی خلاصه ايده‌لم.

— ٤٨ —

فرانق دولتی

بشنجی عصرك ابتدالرنده ژرمن قوملرندن فرانق خلق بو كونكی بلچيقانك غربی قسمنی‌وبلچيقاجنوبنده‌كی ره‌ن Rhin وموز Meuseنهرلری حواليسنی‌اشغال‌ايديورلردی دردنجی عصرده بر مدت فرانق‌لر رومايه تابع عد ايدلمش ايسه‌ده بشنجی عصرده روما بويوندروغندن چيقمشلردی . بو دورده مستقل فرانقلرك اشغال ايتدكلری اراضی بلچيقادن بو كون فرانسه داخلنده‌كی صوم Somme نهرينه قدر امتداد ايديوردی . بو فرانقلردن ، فرانق ريپوار Ripuaire (نهر ساحلی فرانق) اسمنده‌كی قسمی ره‌ن سواحلنده بر قراللق تاسيس ايتمشلردی. بو قراللغك پايتختی قولونيا cöln شهری ايدی.

ریپوار فرانقلرك قراللقلرندن باشقه او چ كوچك فرانق قراللغی واردی . بوقراللقلرك مركزلری تورنه‌ی (Tournai) قامبره (Cambrai) وته‌روان Therouanne شهرلری ایدی [بو شهرلردن برنجی‌سی بو كون بلچیقا حدودی داخلنده ایكی‌سی فرانسه‌ده مركزلری تورنه‌ی شهری اولان فرانقلر سال فرانقلری [Franc saliens] اسمیله معلوم ایدیلر . بو قبیله‌نك قراللرندن قلودیون [clodion ٤٤٨ سنه‌سنده رومایه تابع غالیا ایچنده آقین یاپدی ، سان (Sens) شهرینه قدر ایلریله‌دی . فقط بو شهره یاقلاشدیغی زمان روما قوماندانی آئه‌تیوس Aetius عسكریله مصادمه‌ده مغلوب اولدی قلودیونك و فاتندن صكره سال فرانقلرینك تختنه (Frans Salien) اونك اقرباسندن مه‌رووه Merovée) جلوس ایتدی . مه‌رووه‌دن صكره اوكا اوغلی شیلده‌ریق خلف اولدی (٤٥٦) . ٤٨١ سنه‌سنده شیلده‌ریق وفاتندن صكره یرینه اوغلی (قلوویس Clovis وارث اولدی [*] قلوویسك اولكه‌سی بلچیقانك بر قاچ ناحیه‌سندن عبارت‌ایدی مقر حكومتی تورنه‌ی (Tournai) شهری ایدی بوتون عسكری‌ده بش بیك كشیدن عبارتدی . ٤٨٦ده قلوویس قامبره قرالی راغناسه‌ز ایله برابر غالیانك رومایه تابع قسمنه آقین یاپدی . فرانقلرك ایلریله‌مه‌سنه مانع اولمق ایسته‌ین روما جنرالی سیاغریوس (Syagrius) سواسون (Soissons) شهری جوارنده مغلوب اولدی . بو وقعه‌دن صكره بوتون غالیانك خرستیان روحانی رئیسلری (ئه‌وه‌كلر) قلوویسله مناسبته كیردیلر خرستیان روحانیلرینك نفوذ و اعتبارلرینی محافظه ایچون بر قوتلی حكمداره احتیاجلری واردی. روما والیلرنده قوت قالمامشدی. قلوویسه‌ده فتوحاتجر تصورلرینی تحقق‌ایتدیرمك ایچون روحانیلرك معنوی قوتی و معاوتی لازمدی. بو ایكی قوت برینه نه قدرفائده‌لی اولاجقلرینی حس وادراك ایتدیلر . بو صورتله‌ده ایكی قوت آراسنده سكوتی بر ائتلاف حاصل اولدی . قلوویس مجوسی ایدی . خرستیانلغی قبول ایتدیرمكه بر مقدمه اولارق روحانیلر قلوویسه بورغوندقرالی خرستیان شیلپریقك‌قیزی قلوتیلد Clotilde ایله اوله‌نه‌نك فائده‌لی اولاجغنی آكلاتدیلر .

قلوویس روحانیلرك مظاهرتی تأمین‌ایچون بوتكلیفی قبول ایتدی، قلوتیلدله‌اوله‌ندی. غالیاده‌كی روحانیلرك قلوویس لهنه قوتلی و متمادی پروپاغانداسی سایه‌سنده قیصه بر مدت

[*] آلمان منبعلری قلوویسك اسمنی Ghlodwig یازیورلر . توركیه‌ده فرانسز تلفظی مقبول اولدیغندن بن‌ده قلوویسی شكلنی ترجیح ایتدم .

طرفنده قلوویس (صوم)ایله (لووا) نهرلری آراسنده‌کی بوتون ولایتلری تحت انقیاده آلدی . ژرمن قبیله‌لرندن (آلامان) قبیله‌سیله حرب ایتدیکی زمان دشمنلرینه غلبه چالمق ایچون زوجه‌سی قلوتیلد تا کریسنك یاردیمنه مراجعت ایتمشدی . و محاربه‌ده موفقیت قازانمشدی. غلبه‌دن صکره خرستیانلغی قبول ایتدی کندیسیله برابر عسکرندن اوچ بیك کشی‌ده بو دینی قبول ایتدی (٤٩٦) بوندن صکره بورغوند دولتنه هجوم ایتدی (٥٠٠) دیژون ظفرندن صکره بورغوندلری کندیسنه اطاعت ایتدیردی . بورغوندلردن صکره جنوبده‌کی ویسیغوتلری هجوم ایتدی. بواتیه جوارنده وویه Vouillé شهری یاننده ویسیغوتلری مغلوب ایتدکدن صوکره اولکه‌لرینی کندی اولکه‌سنه الحاق ایتدی . (٥٠٧) بو فتوحات وظفرلردن صکره بوتون روما دورنده‌کی غالیا اسمیله معلوم قطعه قلوویسی النه کچدی .

بو صورتله غالیاده بویوك بر ژه‌رمن دولتی تأسس ایتدی . و بو دولت فرانق دولتی اسمنی آلدی . قلوویسك تأسیس ایتدیکی سلاله‌یه مه‌رووه‌نژبه‌ن (Merovingienne) سلاله‌سی دنیلدی . قلوویسك احفادی مه‌رووه‌نژبه‌ن سلاله‌سی فرانسه‌ده (٧٥٢)سنه‌سنه قدر حکومت سوردی . بو سلاله (٦٢٨) دن (٦٣٨) ه قدر حکومت سوره‌ن داغوبه‌ردن باشقه شایان ذکر شخصیتلر میدانه چیقارمادیلر. داغوبه‌ردن صوکره (٧٥٢) سنه‌سنه قدر تنبل قراللر اسمیله معلوم ذکرسز اراده‌سز قراللر مه‌رووه‌نژیه تحتنی اشغال ایتدیلر بودورده فرانق دولتنده حقیقی اقتدارصاحبلری دولتك حاکملری سرای بویوکلری Major domus اسمیله معلوم بویوك منصب صاحبلری ایدی . ٦٧٩ سنه‌سنده فرانق فرانق دولتنك بویوکلری دولتی بالفعل اداره ایتمه‌یی مارته‌ن و په‌په‌ن دوهه‌ریستال Pepin d'Heristal نامنده‌کی ایکی سرای بویوکرینه حواله ایتدیلر . بونلردن برنجیسنه نسبتاً دها اقتدارلی اولان په‌په‌ن دوهه‌ریستال ٦٨٧ده حربده احراز ایتدیکی برموفقیتدن صکره (ته‌ستری محاربه‌سی) یالکز حکومت سورمکه باشلادی . قرال نامنی طاشیان شخصلرك هیچ بر درلو قوت ونفوذی قالمادی. (٧١٥) ده په‌په‌ن ده‌هه‌ریستال وفاتندن صکره اونك اوغلی قارل یاخود شارل [*] مارته‌ل (٧٣٢) سنه‌سنده اندلس عربلرینك قارشی احراز ایتدیکی بر ظفر نتیجه‌سنده بویوك شهرت قازاندی . (٧٤١) سنه‌سنده پاپا اوچنجی غریفوار قال مارته‌له روما پاتریس عنوانی کوندردی. عینی سنه‌ده (٧٤١)ده

[*] قارل carl اسمنی فرانسزلر charles یازییورلر وشارل تلفظ ایدییورلر .

قارل مارته‌ل وفات ایتدی . اوندن صگره اوغلی په‌په‌ن‌لوبره‌ف Pepin le Bref)سرای بیوکی اولدی . په‌په‌ن‌لوبره‌ف دورینه قدر رسمیت ایچون دائما سر'یده مه‌رووه‌نژیه‌ن سلاله‌سندن بر حکمدار کولکه‌سی بولنیوردی. په‌په‌ن‌لوبره‌ف بوتنبل قراللری بوسبوتون اورته‌دن قالدیروب کندیسی برسلاله تأسیس ایتمه‌یی دوشوندی . بو خصوصده پاپازاخارینك فتواسنی صوردی . پاپاده مساعد جواب ویردی. (٧٥٢) ده پاپازاخاری وفاتندن‌صوکرا اونك یرینه کچن پاپا بونیغاس مراسم دینیه ایله په‌په‌نك قراللغنی تصدیق ایتدی . متردی مه‌رووه‌نژیه‌ن سلاله‌سی‌نك صوك ممثلی بیچاره آلکسی بر مناستره حبس ایدلدی .

ژه‌رمن قوملری آراسنده قرال خلق طرفندن انتخاب ایدلمیوب روحانیلرك تصویبله تعیین ایدلمه‌سی برنجی دفعه واقع اولیوردی په‌په‌ن‌طرفندن تأسیس ایدلمش ایکنجی‌فرانق سلاله‌سنك اك پارلاق دوری‌په‌په‌نك اوغلی شارلمان دوریدر (٧٧١ـ ٨١٧)په‌په‌ن‌سلاله‌سی قارل مارته‌ل اسمنه نسبتله‌قارلووه‌نژیه‌ن Carlovingien یاخود قارولینژیه‌ن Carolingiens سلاله‌سی اسمی ویرلدی . بو سلاله (٨٨٨) سنه‌سنه قدر حکومت سوردی . قارولینژیه‌ن دورنده فرانق دولتنه فرانسه‌دن باشقه آلمانیانك بیوك بر قسمی‌ده داخل ایدی [*] فرانق قراللری بو کونکی فرانسزلرك قراللری اولدقلری کبی آلمانلرکده قراللری ایدیلر . اونك ایچوندرکه فرانسزلر کبی آلمانلرده فرانق دولتی تاریخنی کندی ملی تاریخلرینك باشلانغجی کبی تلقی ایدرلر. و فرانق دولتنده حاکم حقوق سیسته‌منه ژرمن حقوقی اسمنی ویریورلر .

— ٤٩ —

قانونلرك شخصیتی اساسی و فرانق دولتی حقوقینك منبعلری

افندیلر : فرانق دولتنك حقوق منبعلرندن بحث ایتمه‌دن اول بو دوره مخصوص برحقوقی اساسی حقنده‌برفکرایدنمکلکمز لازمدر. بو اساس قانونلرك شخصیتی‌اساسیدر (personalité des loi) معاصر دولتلرده دولت‌داخلنده‌کی بوتون اهالی عینی قانونلره

[*] شارلمانی دورنده فرانق ایمپراطورلغنه غالیه‌دن باشقه آلمانیانك بیوك بر قسمی (ئه‌لب نهرینه قدر) ایتالیانك شمالی قسمی اسپانیانك (ئه‌بر) نهرینه قدر شمالی قسمی آلمانیا جنوبنده ایللریا اولکه‌لری تابع ایدی .

تابعدر . اولکه قانونلری بر چوق مسئله‌لرده حتی اجنبیلره بیله تطبیق اولنور . بردولت داخلنده‌کی بوتون اهالی‌یه عینی قانونلرك تطبیق ایدلمه‌سی اساسنه (محلیت قوانین) Ferritorialité des lois دییورلر . مثلا بو کون تورکیه طوپراغی داخلنده‌کی بوتون انسانلره تورکیه قانونلری تطبیق اولنور. معاصر دولتلرده محلیت قوانین اساسنك تطبیقنده بعض استثنالر وارسه‌ده معاصر حقوق سیستمه‌لرنده محلیت قوانین اساسدر. محلیت قوانین اساسنی قیصه برصورتده تعریف ایتمك لازم اولورسه [مرکز حکومت طرفندن قانون اولارق قبول اولنان قواعد حقوقیه‌نك اولکه داخلنده‌کی بوتون انسانلره تطبیق ایدلمه‌سی اساسیدر] دیه بیلیرز. فرانق دولتنده بوتون تبعه‌یه عینی قانونلر تطبیق اولنمیوردی. فرانق دولتنه داخل مختلف زمره‌لرك هپسنك آیری قانونلری واردی. هر شخصه منسوب اولدیغی زمره‌نك قانونلری تطبیق اولنوردی ، بونی مثاللرله ایضاح ایده‌لم . کچن درسده فرانق دولتی تأسس ایتدیکی زمان غالیاده ایکی ژه‌رمن قراللغی تأسس ایتدیکنی سویله‌مشدم .

بو قراللقلردن بری جنوبی فرانسه‌ده‌کی ویسیقوت قراللغی ایکنجی جنوب شرقیده‌کی بورغوند قراللغی ایدی . بو قراللقلرده‌کی ژه‌رمن قبیله‌لری کندیلرینك اسکیدن قالمه عنعنه‌وی عرفی حقوقلرینه توفیقاً یاشایورلردی . روما دورنده‌ده بونلر روما قانونلرینه تابع دکللردی . آنجق رومایه طوغریدن طوغری‌یه تابع فرانسه‌نك رومالیلاشمش اسکی خلقی غاللر = غولدالر روما قانونلرینك حاکمیتی آلتنده یاشایورلردی . سالیقه فرانقلرینك‌ده غالیا داخلنده قراللق تأسیسندن اول کندیلرینه مخصوص عرفی برحقوق سیستمه‌لری واردی . قلوویس وخلقلری دورنده بوتون غالیا اهالیسی، غاللر، ویسیغوتلر بورغوندلر مه‌رووژیه‌ن سلاله‌سنه اطاعت ایتدیرلدکدن صکره فرانق حکمدارلری ایچون حقوق ساحه‌سنده ایکی خط حرکت ممکندی . یا بوتون فرانق قراللغی داخلنده‌کی خلقلره فرانق سالیق خلقنك عرفی قانونلرینی تطبیق ایتمك ، بوتون اولکه اهالیسنی بر حقوق سیستمه‌نه تابع طوتمق ، یاخود فرانق قراللغی داخلنده‌کی بوتون زمره‌لره کندیلرینك قانونلرینه کوره یاشاملرینه مساعده ایتمك. فرانق قراللری بوصوك شقی اختیار ایتدیلر. فرانق قراللرینه تابع بوتون خلقلر و تبعه زمره‌لری فرانق دولتی تأسسندن اولکی قانونلرینی محافظه ایتدیلر. مثلا بورغوندلر اسکی بورغوند قانونلرینی تطبیقده دوام ایتدیلر ویسیقوتلر قانونلرینی محافظه ایتدیلر. بو، بورغوندلرك بورغوند قانونلرینه تابعیتی ایکی شکلده اولا- بیلیردی: بری بورغوندلرك بورغوند اراضیسی داخلنده یاشاملری شرطیله، ایکنجی شکلی

بر بورغوند فرانق قراللغنك هرهانگی نقطه‌سنده اولورسه اولسون اوكا بورغوند قانونلرينك تطبيق ايدلمه‌سی شكليدر . فرانق قراللغی داخلنده مختلف زمره‌لره منسوب شخصلره قبيله‌وی زمره‌وی قانونلرينك تطبيقی بوصوك شكلی آلمشدی . يعنی بر بورغوند خلقنه منسوب شخص نره‌يه كيدرسه كيتسين اوكا بورغوند قانونی تطبيق اولنوردی .

ايشته بو شكلده شخصلره اوطورديغی محلك قانونی تطبيق اولنميوب منسوب اولدقلری زمره‌نك قانونی تطبيق ايدلمه‌سنه قانونلرك شخصيتی personalité des lois اسمنی ويريورلر . بوكا شخصيت قوانين ديمه‌نك سببی حاكملرك حكم اثناسنده محل محاكمه‌يی نظر اعتباره آلمايوب مدعی‌نك شخصنه اهميت عطف ايتمه‌لريدر . بزم بوكونكی تلقی واعتيادلرمز نقطهٔ نظرندن بو غايت غريب بر حقوقی اساسدر . بونك تطبيقی حكم ايشلرينی فوق‌العاده اغلاق واشكال ايده‌جكی تخمين ايتمك قولايدر . بو شخصيت قوانين اساسندن متولد مشكلاتی اكلامق ، فرانق دولتنده بو مشكلات ناصل حل اولنديغنی اوكرنمك ايچون سزه فرانق دولتی داخلنده شخصيت قوانين امتيازندن استفاده ايدن باشليجه زمره‌لری كوسترمه‌لی‌يز . فرانق دولتی داخلنده آلتی يدی قدر حقوق سيستمه‌سی حكمفرما ايدی .

١ — مؤسس دولت اولان ساليق فرانقلرينك حقوقی . ساليق فرانقلرك بو حقوقی (Lexsaliea) بويوك فرانق دولتی تأسسندن فرانقلرك غاليابی فتحلرندن اول تدوين ايدلمشدی . برنجی دفعه ژرمه‌ن لساننده تحرير ايدلمش اولديغی تخمين اولنيور . قلوويس دورنده (ساليق قانونلری) (lex salica) زمانك مدنی لسانی اولان لاتين لسانه ترجمه اولنمشدی . ساليق قانونلرينك برنجی دفعه تحريراً تثبيتی فرانقلرك خرستيانلغی قبولندن اولدر . فقط قطعی صورتده تاريخ تحريری تثبيت اولنمامشدر . ساليق قانونلرينك بر قاچ ال يازمه‌سی بولنمشدر . بونلردن الك اسكيسی دوقسان فصلی احتوا ايدن متن اولديغی تخمين اولنيور . [١]

بو فرانق دولتنك الك مهم حقوق منبعيدر . حاكم زمره‌نك قانون نامه‌سيدر . اونك ايچون بالآخره فرانق قراللری طرفندن نشر اولنمش فرمانلرده بو قانون نامه‌يه علاوه اولنمشدر . lex salica صرف ژرمه‌ن عرقنك حقوقی دهاسنك محصوليدر . سابق قانونلرينه

[1] M. Brunner Deutsche Rechto gesechichté

صحيفه [729 - 735]

روما حقوقنك تأثیری بك آز اولمشدر . [١] سالیق قانونلرینك بویوك بر قسمی مالی جزا composition تعریفه‌لرینی تعیینه تخصیص ایدلمشدر . حقوق خصوصیه‌یه عائد احکام بك آزدر . سالیق قانونلرینی احتوا ایدن متنلردن اك مقبول متن اولان آلتمش‌بش فصلی احتوا ایدییور . بو آلتمش بش فصلدن آنجق آلتی یدی قدری عائله ، ملکیت ، وراثت وعقدلره عائددر متباقیسی هپ جزائی احکامدر . حقوق خصوصیه‌یه عائد فصللردن (٥٩) نجی فصل توارث اصوللرندن بحث ایدییور . سالیق قانونلری بوخصوصده ارکك وارثلری وجودی تقدیرنده قادین وارثلری اراضی اوزرینه وراثت حقندن محروم ایدییور . [٢]

٢ - ریپوار فرانقلرك قانونی Lex Ripariorum ، سالیق قانونلرندن صوکره تحریر ایدلمشدر . بر چوق جهتدن سالیق قانونلرینك تقلیدندن عبارت ایسه‌ده تمامیله سالیق قانونلرینك عینی دکلدر . بوقانونك زمان تحریری قطعی صورتده معلوم دکلدر . بونسخه‌سنك مقدمه‌سنده فرانق قراللرندن قلوویسك اوغلی تیه‌ری (Thierry) [٥١١-٥٣٧] دورنده تدوین ایدلدیکی کوسترلمشدر .

٣ - بورغوند قانونلری . بورغوند خلقی غالیا داخلنده فرانق دولتی تأسسندن اول یرله‌شمشلردی . (٤٠٦) سنه‌لرنده بونلرك غالیا داخلنده تأسیس ایتدکلری قراللق (٤١٣) سنه‌لرنده غربی روما ایمپراطوری هونوریوس Honorius [٣٩٥ - ٤٢٣] طرفندن تصدیق ایدلمشدی . غالیاده یرلشدکلری زمان بورغوندلرك قرالی غوندیقار (gondicaire) ایدی . بدایت تأسسده بودولت بوکون بورغونیا نامیله معلوم ولایتلردن عبارت ایدی ایسه‌ده بالآخره بو دولتك حدودی توسیع ایتمشدی . بشنجی عصر نهایتلرنده بورغوند دولتنك حدودی بحر سفیده مارسلیایه قدر امتداد ایدیوردی . بشنجی عصرك صوك سنه‌لرینه یاقین بورغوندلرك پایتختی لیوق شهری اولمشدی . بورغوند قانونلری بورغوند قرالی غونده‌بو (gondebaud) (٤٧٤ - ٥١٦) دورنده تدوین ایدلمشدر . اونك ایچون بورغوند قانونلرینه lex burgondionum بعضاً غونده‌بو دقانونی lex gundobada اسمنی‌ده ویریورلر . [٣]

بورغوند قانونانه‌سیله سالیق قانونلری آراسنده بویوك بر فرق واردر . سالیق

---

[1] D² Hans Tehe "Deutsche Recht geschichté ,, setts 73

[2] Lex Saliea L IX

[3] Brunner, op cit I² 649, pag 497 .

قانونلری اسکی ژەرمەنلرك عرفی قانونلرینك مجموعەسیدر . عنعنەوی خلق حقوقیدر . حالبوکه بورغوند قانونلری ایسە بورغوند قراللرینك فرمانلرینك مجموعەسندن عبارتدر. بو بر فرق . ایکنجی فرقده شودر . سالیق قانونلری روما حقوقنك تأثیری خارجنده تأسیس ایتمش بر حقوق سیستەمیدر . حالبوکه بورغوند قانونلرینه روما حقوقنك تأثیری بویوکدر .

٥ - ویسیغوت قانونانامەسی Lex Visigothorum ویسیغوت قانونانامەسنك برنجی شکلی ویسیغوت قراللرندن ئوریکوس Euricus دورنده تقریباً ٤٧٥ سنەلرنده تحریر ایدلمش اولدیغی تخمین اولنور . [١] قانونانامه الك اسکی ژەرمەن قانونی مجموعەسیدر . فقط احتوا ایتدیکی قواعد حقوقیه ژەرمەن دهاسی محصولی اولمقدن اوزاقدر . بوتون ژەرمەن قانونانامەلری آراسنده بوقانونانامه روماحقوقی تأثیرینه الڭچوق معروض اولانیدر ویسیغوت قانون مجموعەسنك برنجی شکلی (Codex Euricianus) عنوانی طاشیور. بو مجموعەنك قانونلری آنجق ویسیغوت دولتی داخلندەکی ویسیغوتلره تطبیق اولنوردی بالآخره تقریباً (٦٥٤) سنەلرنده ویسیغوت قرالی (رەسەس وند - Reces Wind (٦٤٩ - ٦٧٢) دورنده ویسیغوت دولتنه داخل بوتون اهالی‌یه (ویسیغوتلر و اسکی روما تبعەسی) ایچون عمومی برقانونانامه تدوین ایدلدی وبومجموعەیه Lex Visigethorum Recesvindiana اسمی ویریلدی .

(lex Visigotorum) اسمیله معلوم قانونانامەنك صوك شکلی بودر . ویسیغوت قانونانامەسی اون ایکی کتابه و هر کتاب بر قاچ بابه و بابلر فصللره بولونمشدر. مجموعەنك اون‌اوچ کتابەتقسیم ایدلمش اولمسی مجموعەیی تدوین ایدنلرك ژوستنیەن مجلەسنی بیلدکلرینی و اونی تقلید ایتدکلرینی کوستریور .

٦ - بو فرانق قراللرینه تابع ژەرمەن ملتلرنده حقوق سیستەملرندن بشقه فرانق قراللغی داخلنده حاکم قانونلر جملەسندن روما قوانینی صاییلمالیدر . قیلوویس غاللیایی ضبط ایتدیکی زمان‌غالیا اهالیسی عن‌اصل (کەلت) عرقنه منسوب غولوالی لسان جهتندن تماماً رومالیلشمش اولدقلری کبی‌عرف و عادت جهتندن روما مدنیتنك تأثیرینه معروض اولمشلردر فرانق دولتی تأسیس ایتدیکی زمان غالیا اهالیسی نه تماماً کەلت ونەده رومالی

[1] Hans Fehr Deutsche Rechtsgeschichte (٧٦) صحیفه

ایدی. کلت عرقنه منسوب غاللردن باشقه رومالیلرك بش عصر سوره‌ن حاکمیتی دورنك بر چوق حقیقی رومالیلرده غالیاده یرله‌شمشدی فرانقلرك غالیایی ضبط ایتدکلری زمان بو اولکه‌نك اهالیسی بو ایکی زمره‌دن روما لساننده قونوشان غاللردن، غالیاده یرلشمش رومالیلردن ـ عبارت ایدی. اونك ایچوندرکه مورخلر غالیانك فرانقلردن اولکی سکنه‌سینه غال و رومالیلر ـ غاللو ـ رومه‌ن gallo ـ Romains اسمنی ویریورلر. غاللو ـ رومه‌نلر فرانق دولتی اهالیسینك بویوك بر اکثریتی تشکیل ایدییوردی. غاللو رومنلر فرانق دولتنده تبعه حالنه ایندیریلمشدی. فرانقلر غالیایی ضبط ایتدیکی زمان غالیاده روما حقوقی حاکم ایدی. ایکنجی ته‌ئودوس theodose II طرفندن تدوین ایدلمش روماحقوقی مجله‌س ایمپراطور ولایتندن III (٤٢٧ ـ ٤٥٥) دورنده غربی روما ولایتلرنده‌ده تطبیق اولنمغه باشلادی. بوندن بشقه غربی روما ولایتلرنده یکی روما قانونلری Novelles حقوقشناسلرك اثرلرندن آلنمش قواعد غریقورین و هه‌رموژه‌نین مجله‌لری‌ده تطبیق اولنیوردی. [دردنجی عصرده غریقوریوس وهه‌رموژه‌نیانوس اسملرنده‌یکی حقوقشناس کندی تشبثلریله روماحقوقی مجله‌لری تدوین ایتمشلردر] غالیا داخلنده بورغوندوویسیغوت دولتلری تأسیس ایتدکدن صکرا باربار قراللری اولکه‌لرینك اسکی اهالیسنه روماحقوقی تطبیق اولنماسنه مساعده ایتمشلردی. حتی بونکله اکتفا ایتمیوب قراللقلری داخلنده‌کی غاللو رومنلرده تعاملده اولان روما حقوقی قوانینی تدوین بیله ایتدیرمشلردی.

ژه‌رمه‌ن قراللری طرفندن تدوین ایتدیرلمش روما حقوقی مجموعه‌لرندن مشهورلری شونلردر.

٧ ـ ویسیقوت دولتی داخلنده‌کی رومالیلر ایچون ویسیقوت قرالی ایکنجی آلاریق (وفاتی ٥٠٧ ده) دورنده (Lex Romana visigothorum) اسمنده بر مجله تدوین ایدلمشدی. بونکچون آلاریق (٥٠٦) سنه‌سنده روما حقوقی متخصصلرندن مرکب بر انجمن تشکیل ایتدی انجمن طرفندن حاضرلانمش لایحه قاتولیك رومالیلر، خلق ممثللری و روحانیلر طرفندن تصویب ایدلدکدن صوکرا رسمی قانون اولارق نشر اولنمشدی بو مجله آلاریق II دورنده نشر اولندیغی ایچون اوکا بعضاً (آلاریق تلخیص) [Breviarum alarici] اسمی‌ده ویریورلر.

٨ ـ بورغوند دولتی داخلنده‌کی رومالیلر ایچون یوقاریده اسمنی ذکر ایتدیکمز بورغوند قرالی (غونده‌بو) ده بر روما قانونلری مجموعه‌سی نشر ایتمشدی. بو مجموعه

حقوق تاريخنده Lex Romana Burgondianum اسميله معلومدر. غونده‌بو مجموعه‌سی آلاريق تلخيصی قادار مكمل دكلدی . (١)

فرانق دولتی تأسسندن صكره فرانق قراللری‌ده قراللق ايچنده‌كی روماليلر ايچون بر روما حقوقی مجله‌ٔسی تدوين ايتمسی لازم كليردی هر نه‌ده‌نسه فرانق قراللری كنديلری بر مجموعه تدوينه لزوم كورمديلر فرانق استيلاسندن اول تعامله اولان روماقانونلرينی تطبيق ايتمكله اكتفا ايتديلر. اوزون مدت كچمه‌دن بو بوشلغی آلاريق تلخيصی دولدوردی فرانق دولتی ايچنده‌كی روماليلره ويسيغوت دولتی ايچون تدوين اولنمش روما قانونلری تطبيق اولنمغه باشلادی . ذكر ايتديكم بوتون بو قانوننامه‌لر غالبا داخلنده خلقلر ايچون تدوين ايدلمشدی. بونلردن بشقه غالبا خارجنده‌كی فرانق قراللرينه تابع ژه‌رمه‌ن قوملری ايچون‌ده فرانق قراللری قانون مجموعه‌لری تدوين ايتديرمشلردی . بونلر جمله‌سندن :

(١) شاماو chamaves(٢)باوار(٣) آلامان (٤) لومبارد قانوننامه‌لرينك اسملرينی ذكر ايتمكله اكتفا ايده‌جكم. فرانق دولتنه داخل اولمايان ژرمن خلقلرندن فريزونلرك Lex Frisionum) ساقسونلرك (Lex Saxonum) لومباردلرك Lex longbardica و آنغللرك (Lea angliorum) قانوننامه‌لرينی‌ده ذكر ايتمليز .

بونلرده فرانق دولتنده مستعمل فرانق حقوقی قواعدينك بعض نقطه‌لرينی تنويره ياردیم ايتمشدر . بونلرده ژه‌رمه‌ن حقوقی منبعلريدر. واسع فرانق دولتی داخلنده بوتون بربرندن فرقلی مختلف حقوق مجموعه‌لری مختلف قانونلر تطبيق اولنيوردی . فرانق قراللغی ايچنده بورغونده ويزيغوت قراللقلری چوقدن سقوط ايتمش اولديغنه رغماً اونلرك حقوقی امرلری تطبيق اولنيوردی شخصيت قانون اساسی بونی طلب ايديوردی .

فرانق قراللرينك فرمانلری ـ Capitulaires

فرانق دولتنده حقوق منبعی بو مذكور قانون مجموعه‌لرينه منحصر دكلدر.بونلردن باشقه قراللرك فرمانلری مهم بر حقوق منبعی تشكيل ايديوردی . دائما بابلره فصلره Capitulum لر بولونمش بولندقلرندن بو فرمانلره قاپيتولار (Capitularia) تسميه ايديورلر قاپيتولارلر فرانق سلاله‌لرندن قارلو و نژيه‌ن قراللرينك اثريدر . بوفرمانلری

[1] Brunner. op. cit 1e p. 506

اوچ نوعه تقسیم ایدییورلر .

Capitularia legibus addenda : بونلر موجود قانونلری تعدیل ویاخود اکمال ایدن فەرمانلر ایدی . Capitularia per se scribénda: بونلر اسکی قانونلره مناسبتی اولمایان یکی قانون ماهیتنی حائز فرمانلردر . Capitularia missorum ؛ بونلر دولتی تفتیش ایچون سیاحت ایدن بویوك مأمورلره ویرلمش امرلردن و تعلیماتدن عبارتدر .

فورموللر ـ formules

فرانق قراللغی دورینه عائد حقوق منبعلری جملەسندن فورمولل‌ری ذکر ایتمك لازمدر . فورموللر حقوقی وثیقه وسند نمونەلرندن عبارتدر . بو وثیقه وسند نمونەلری اراسنده الك مشهوری مارقولف نمونەلریدر formulæ marculfi monachi : بو نمونه حاکم قانونلره استناداً یازلمش اولدیغندن بونلر فرانق دولتی حقوقنك بعض نقطەلرینی تنویره خدمت ایتمشلردر .

وثیقەلر

بو قانوننامه فرمان و فورموللردن باشقه فرانق دولتی حقوقی تثبیت ایچون مختلف وثیقەلردن استفاده ایدلمشدر . بونلر جملەسندن قراللرك دیپلومالری (diplomes) مختلف حقوقی سند ووثیقەلر ذکر ایدلمەلیدر .

— ٥٠ —

قانونلرك شخصیت اساسینك منشائی و تطبیقی

فرانق دولتنده شخصیت قوانین حاکم ایدی دیمشدك . فرانق دولتی داخلنده هرشخصی یوقاریده ذکر ایتدیکمز بر حقوق سیستەمنه تابع ایدی . بر زمرۀ حقوقیه یه انتساب ایدییوردی . ویزیغوتلر ویزیقوت قانونلرینه بورغوندلر بورغوند قانونلرینه غالیەنك اسکی سکنەسی روما حقوقنه تابع ایدی . بر بورغوند فرانق دولتی داخلنده نرەده بولونورسه

بولنسون او بورغونده هم حقوق جزا هم حقوق خصوصیه ساحه‌سنده آنجق بورغوند قانونلری تطبیق ایدیلیوردی .

بو قانونلرك شخصیت اساسی تطبیقده بر طاقم مشكلات تحدث ایده‌جكنی تصور ایتمك قولایدر . الك بویوك مشكلات حقوق خصوصیه‌ده مدعیلرك ایكی زمره حقوقه منسوب اولدقلری تقدیرده ظهور ایدیوردی . بر بورغوند بر فرانق اراسنده دعوا واقع اولدیغی زمان هانكیسنك، قانونلری تطبیق ایدله‌سی ایدی قانونلرك شخصیتی اساسی مسئله‌سی بر قاچ سؤال تولید ایدیور :

I. فرانق دولتنده نیچون بو شخصیت اساسی قبول ایدلمشدی .

II . بو اساسك تطبیقندن تولد ایده‌جك مشكلاتی نصل برطرف ایدیورلردی .

اولا مختصراً برنجی سؤاله جواب آرایالم. غالیا داخلنده فرانق دولتی تأسس ایتدیكی زمان بو اولكه‌نك اكثر اهالیسی روما حقوقی حاكمیتی آلتنده یاشایوردی . بو حقوقه آلیشمشدی. خرستیان روحانیلری خرستیان غاللو ـ رومنلرك آلیشمش اولدقلری حقوق سیستمه‌منك روما حقوقینك قالمه‌سی طرافداری ایدیلر فرانق دولتی بدایت تشكلنده فرانق قراللرینه خدمتلری سبقت ایتمش روحانیلرك تأثیریله فرانق قراللری برنجی اوله‌رق اولا اسكی روما تبعه‌سنه روما حقوقینك تطبیق اولنماسنه مساعده ایتدیلر . فقط فرانق قراللری حاكم فرانق خلقنه محكوم ملتك حقوقی تطبیق اولنماسنی قبول ایتمه‌دیلر فرانقلره فرانقلرك كندی قانونلری اولان سالیق قانونامه‌سی تطبیق اولنوردی غاللو رومنلرك كندی حقوقلرینی محافظه ایتدكلرینه ینه استناد ایده‌رك بورغوندو ویسیونلرده فرانق قراللریندن بو امتیازی طلب ایتدیلر . بو صورتله فرانق دولتی داخلنده هر خلق كندیلرینك اسكی قانونلرینی محافظه ایتدیلر . حربلر نتیجه‌سنده مختلف خلقلرك برچوق ممثللری. منسوب اولدقلری خلقك اوطوردیغی ولایتلر خارجنده یرله‌شمشلردی. بونلرده كندیلرینه منسوب اولدقلری خلقلرك قانونلری تطبیق اولنماسنی ایسته‌دیلر. بونك نتیجه‌سنده محل نظر اعتباره آلنمقسزین هر شخصه منسوب اولدیغی زمره‌نك قانونلری تطبیق اولنماسی اساس اولدی شخصیت قوانین اساس تأسس ایتدی .

بو اساس وتطبیقدن متولد مشكلاته كلنجه اولا بو مشكلات ومحاذیر نه‌دن عبارت اولدیغنی تثبیت ایده‌لم. بو اساسك برنجی محذوری شخصیت اساسی هر حاكمك اولكه داخلنده تطبیق اولنمقده اولان بوتون حقوق سیستمه‌لرینه واقف اولماسنی ایجاب ایتدیرمه‌سی در .

فرانق دولتی مرکزی پارسده‌کی برفرانق حاکمی عینی زمانده یوقاریده تعداد ایتدیکمز بوتون حقوق سیستەملرینی بیلمه‌لی ایدی بوتون مختلف زمره‌وی قانونلری اوکرەنمك مجبوریتنده ایدی چونکه مظنون و مدعیلردن بوکون بریسی بورغوند یارین ویزیغوت اولماسی ممکندی. بومحذور فرانق دولتنده برطرف ایدلمه‌مشدی. حاکملره لزومی اولدیغی زمان مظنون ومدعیلرك قانونلرینی اوکرنمکه مجبور ایدیلر. شخصیت اساسنك اك بویوك محذوری مدعیلرك مختلف حقوقی زمره‌یه منسوب اولدقلری زمان تظاهر ایدییوردی. بر فرانق ایله برغاللو-رومه‌ن دعواسنی فرض ایده‌لم. بودعوایی حاکم هانکی قانونلره استناداً حل ایده‌جکدر. بوخصوصده مختلف تجربه‌لردن صکره قبول اولنمش قاعده شو ایدی: مدعیلر مختلف زمره‌یه منسوب اولدیغی تقدیرده مطلقا مدعی علیه قانونی تطبیق اولنمالی ایدی .

اونك ایچون محاکمه‌یه باشلامازدن اول حاکم مطلقا مدعی علیهه :

سن هانکی قانون تحتنده یاشایورسك ؟ Sub qua lege vivis سؤالیله مراجعت ایدییوردی .

روما مدنیتیله تماسدن صوکراکی ژەرمەن حقوقی

فرانق دولتنك تشکیلاتی

قرالك حقوق وظائفی . ولایت ادارەسی . محکمه تشکیلاتی . اصول محاکمه ، بینەلر حکمی تجربەلر . حقوق جزا . اهالینك صنفلری . اسیرلر ، نیم اسیر (لیتلر) حرلر . آنتروستیونلر antrustions فرانق دولتنده اراضی تشکیلاتی . آلودلر ، مارقلر ، بەنافیسلر Beneficium پرەقاریالر (precaria معاف اراضی (immunitact) . مالیەتشکیلاتی.

— ٥١ —

قراللق

فرانق دولتی برقراللقدر. قرالك اقتدار ونفوذی اسکی ژەرمەن قراللرینك اقتدارینه نسبةً دها واسعدر . قراللق ارثیدر . قرال مطلق بر حکمداردر . [١] یعنی فرانق حکمدارینك تبعەلرینه قارشی حقوقی قانونله تحدید ایدلمەمشدر .

قرال اعدامه محکوم ایدەبیلیر. بوتون عسکر قراله تابعدر. صلح وحرب مسئلەلرینی قرال مستقلاً حل ایدر . قوهٔ قضائیەده اونك الندەدر . کندیسی بالذات حاکم صفتیله حرکت ایدەبیلیر . بر تبعەیی قانون خارجنده اعلان ایدەبیلیر . [٢]

قانون ماهیتنی حائز امروفرمانلر اصدار ایدر. ایستەدیکی آدملری کندیسنك خصوصی حمایەسی آلتنه آلابیلیر . قرالك حمایهٔ خصوصیه صلاحیتنه ژەرمەن اصطلاحنده Mundeburdis Regis اسکی ژەرمەن حقوقنده قرالك اقتداری محدود ایدی . قرال خلق اجتماعندن عبارت اولان (قولسینولیوم) Censilium تصویبی خارجنده مهم مسئلەلرده مستقلاً قرارلر اتخاذ ایتمك صلاحیتندن محروم ایدی .

]1] Fustel de Coulanger La monarchie iranque. chap, II

[2] Lex Salica. 56

قرالك اقتدارينك كنيشلەمسی ، ایکنجی عصر ایله بشنجی عصر آراسنده واقع اولدیغی تخمین ایدیلیور . ژەرمەن قرالنك اقتداری خلق اجتماعلری ضررينه نصل توسع ایتدی ؟

بو تحول ناصل واقع اولدی ؟..

بو مسئله‌یه دائر اك شایان قبول نظریه شودر :

فرانق دولتی اسکی ژەرمەن دورینك کوچوك قراللرينك (Koenig) لرك انکشاف ایتمش بر شکلی دکلدر. فرانق قرالینك سلفی اسکی (ژەرمەن) دورینك حرب زماننده عسکری قوماندانی اولان دوقش (Dux)لردر .

خاطرلایورسکزکه اسکی ژەرمەن جامعه (Civitas) لرنده قرالك قوتی غایت محدود ایدیسەده حرب زماننده عسکره قوماندا ایدن هەرتسوغلرك (Dut) اقتداری بویوکدی.

مهاجرت واستیلا وتتومات دورنده بالخاصه بشنجی عصرده ژەرمەن خلقلرينك حیاتی متمادی حربلر ایچنده کچدی .

بر چوق عسکر قوماندانلری بوتون حیاتلری مدتجه عسکر ودولاییسیله ژەرمەن جامعەلرينك ادارەسی ریاستنده قالدیلر .

بو صورتله کوچوك قراللر اولا اعتبار ونفوذلرینی غائب ایتدیلر .

صوکرا اکثر جامعەلردەبوس بوتون زائل اولدیلر. بشنجی عصرك ژەرمەن قراللری، عسکر قوماندانلرندن عبارت ایدی . بو قوماندان حربلر سایەسنده اولا قید حیاتله کندیلری ژەرمەن جامعەلرینی ادارە ایتدیلر .صوکرا اقتدارلرینی وراثت طریقیله اخفادلرینه براقق اصولنی وضع ایتدیلر.

فرانق قراللرينك اقتدارلرينك توسعنه بوژەرمەن عنعنەسندن باشقا، بردەروماحقوق عامەسی اجرای تأثیر ایتمشدر. اسکی روما ولایتی اولان غالیاده فرانق قرالی، روما ایمپراطورلرينك وارثی ایدی. کندی خلقی اولان ژەرمەنلرەقارشی قرالك اقتداری برطاقم ملی عنعنەلرله تحدید ایدلمشدی. حالبوکه غالیانك اسکی خلقی اولان غاللو-رومان تبعەلرينه قارشی فاتح فرانق قراللری روما ایمپراطورلرينك وارثلری اولمشلردی . روما ایمپراطورلرينك اقتداری ایسه غایت واسعدی . بو صورتله ، فرانق قرالی بر طرفدن ژەرمەن عسکر قوماندانلرينك اقتدارلرينك دیکر طرفدن روما ایمپراطورلرينك حقوق واقتدارلرينك وارثلری ایدیلر . قوتلی دورلرنده فرانق قراللرينك تمایلی روما ایمپراطورلری کبی مطلق

حكمدارلر صفتيله حركت ايتمك ايدى .

حقوقلرى قانوناً تحديد ايدلمه‌مش اولديغى حالده فرانق قراللرى افعال و حركاتلرنده بوسبوتون سربست دكلديلر . بونك سببى ايكى ايدى . برى فرانق دولتنده قوتلى بر آريستوقراسى صنفينك وجودى ، ايكنجى‌سى فرانق دولتى اهاليسنك ، حقوق و حيات تلقى و عنعنه‌لرى جهتندن بر برندن فرقلى ، آيرى قانونلره تابع ايكى زمره‌يه (ژه‌رمه‌نلر و غاللو - رومه‌نلر) آيرلمش اولماسيدر . فرانق دولتنده Potentes اسميله معلوم اقتصادى قوت صاحبى بر آريستوقراسى صنفى واردى . بونلره قارشى قراللر تماميله سربست حركت ايده‌ميورلردى . بو بر سبب ، ديكر طرفدن اهالينك ايكى زمره‌يه بولنمش اولماسى‌ده قرالك مطلق حكمدار صفتيله حركتنه مانع اوليوردى : فرانق قرالى بو طرفدن ژه‌رمه‌نرك قرالى صفتيله جائز اولديغى بعض حقوقى ، اسكى روما تبعه‌سى اولان غاللو - رومه‌نلره قارشى استعمال ايده‌ميوردى . ديكر طرفدن روما ايمپراطورى وارثى اولملرى دولاييسيله جائز اولدقلرى حقوق و امتيازلردن ايسه ژه‌رمه‌ن تبعه‌لرينه قارشى استفاده ايده‌مه‌يورلردى . مثلا روما ايمپراطورلرينك دائمى ويركو طوپلامق حقنى ، هيچ بر وقت فرانق قراللرى ژه‌رمه‌ن تبعه‌لرينه تماماً تطبيق ايده‌مامشلردر .

فرانق قراللريله روما ايمپراطورلرى دولت ايچنده‌كى وضعيتلرنده ديكر جهتدن‌ده بويوك بر فرق واردى . ايمپراطورلرى فعلاً نه‌قدر قوتلى اولماسون ، اونلره دولت ممثلى نظريله باقارلردى . ايمپراطور دولت ايچنده دولت نامنه حركت ايدييوردى . او حاكميتى دولت منافعنى تأمين ايچون استعمال ايديوردى .

دولت مفهومى ايله ايمپراطورلق مفهومى برى برندن آيرى ايدى : فرانق قرالى ايسه اقتدارينى كندى مالى كبى بوتون قراللغى كنديسنك خصوصى ملكى كبى تلقى ايدردى .

دولتك فتوحاته مستند اولماسندن نشئت ايدن بو تلقى ايكى شيئى توليد ايتدى .

١) قراللغك ارثيتى .

٢) قراللق حقينك جزؤلرينى هديه ايتمك حقى .

بر مالكانه صاحبى ملكنى وارثلرينه براقديغى كبى قرالك اقتدار و حاكميتى‌ده وارثلره انتقال ايديوردى . قرال اوغللرينك قراللغه توارث مسئله‌سنه حقوق خصوصيه‌ده‌كى وراثت قانونلرى تطبيق اولونوردى .

فرانقلرك حقوق خصوصيه قواعدينه كوره اركك وارثلرك وجودى تقديرنده قادين وارثلرى ميراثدن محروم ايديليردى . عينى قانون قراللق توارثنه تطبيق اولنيردى .

قرالك برقاچ وارثى اولديغى زمان قراللق أراضيسى وارثلر آراسنده تقسيم ايديليردى. بو اساس فرانق قراللغى ايچون بر منبع ضعف ايدى . كرك برنجى فرانق سلالەسى مەرووەنژيەن دورنده كرك قارولنژيەن دورنده قرال وارثلرى آراسندەكى وراثت مجادلەلرى فرانق دولتنده متمادى قاريشيقلقلره وسياسى اغتشاشاته سبيت ويرمشدر. فرانق قرالى قراللغى وصيت طريقيله براقديغى كبى حال حياتنده دخى اراضى ايله ايستەديكى كبى تصرف ايديوردى .

بيليورسكزكه شارلمان، مثلا ، بوتون قراللغى كندى برحيات ايكن اوغللرى آراسنده تقسيم ايتمشدى . فرانق قراللرينك وارثلرى طرفندن اداره ايديلن اولكەلر آيرى آيرى دولتلرمى تشكيل ايديورلردى . ياخود بونلر عينى دولتك ولايتلريمى ايدى ؟ بو مسئله منازع فيه بر مسئلەدر . آلمان مؤرخلرى فرانق دولتلرينك وارثلر آراسنده تقسيم ايدلمش اولماسى دولتنك وحدتنى اخلال ايتمەديكنى ادعا ايديورلر .[١]

فرانسز مؤرخلرى بو تقسيم نتيجەسنده فرانق دولتى يرينه مناسبتسز اوفاق دولت تأسيس ايتديكى فكرەدر .[٢]

قراللغى قرالك خصوصى ملكى كبى تلقىدن متولد ايكنجى مهم نتيجه قرالك حقوق عامەيه عائد حقلرينى خصوصى شخصلره احسان ايتمك صلاحيتىدر.

بونلرك اك بارز مثاللرى قرالك بعض يوكسك منصبلرى معين عائلەلره ارثى امتياز شكلنده ويرماسيدر .

فرانق قراللرى دولت ادارەسى ايچون طبيعى معاونلره محتاج ايديلر . فرانق قراللرينك ايكى زمره يوكسك مأمورلرى واردى . برى روماليلردن قالمه منصبلر ايدى .

ايكنجى منصبه ژەرمەن قراللغى دورنده تأسس ايتمش مأموريتلر ايدى .

برنجى قسم مأمورلر ادارەنك يازى ايشلرى باشنده بولنيورلردى .

مەرووەنژيەن دورندەبونوع مأمورلرك اك يوكسكى رەفەرەنداريوس Referendarius ايدى .

---

[1] M. Brunner « Deutsche Rechts geschichte II. 26.

[2] Esmein. Histoire de droit francais p. 61.

شارلمان دورنده بونك يرينه قانسه‌للاريوس (Cancellarius) قائم اولدی .
بیلیورسکزکه آلمانلربوکونه‌قادار أك‌یوکسك منصبی تمثیل ایدن باش وکیله (کانشلر) دییورلر . ایکنجی زمره مأمورلر ژه‌رمه‌ن دوروندن قالمه منصبلر ایدی . اسکی دورلرده بو منصبلر اسکی‌ژه‌رمان‌قراللرینك قومیتاتوس اعضالری‌آراسندن انتخاب ایتدیکی‌معاونلری ایدی . وظیفه‌لری حقوق عامه‌یه عائد اولمایوب قرالك خصوصی ایشلرینی کورمکدن عبارت ایدی . فرانق دورنده قرالك اقتداری یوکسه‌لدکدن صوکرا قرالك خصوصی معاونلرینك وضعیتی‌ده اهمیت کسب ایتدی . بو مأمورلرله قرال دولت ایشلری حقنده مشاوره ایتمکه باشلادی . بونلر بر نوع شورا تشکیل ایتدیلر . عینی زمانده دولت ایشلرینك مختلف شعبه‌لری اداره‌سنی‌ده درعهده ایتدیلر . بو مأمورلر قرالك خصوصی معاونلری اولدیغی کبی عینی زمانده دولت منصبدارلری اولدیلر . فقط بوکا رغماً بونلرك اسکی دوره‌کی خصوصی وظیفه‌لرینه دلالت ایدن عنوان ولقبلری باقی قالدی . فرانق دولتنك أك بویوك منصبدارلری شونلر ایدی :

١) سه‌نه‌شال : Senechalcus ایدی . بو مأمور لوازمات ایشلرینی اداره ایدردی.

٢) Comes stabuli ، میرآخوردر . بونك وظیفه‌سی اسمندن آکلاشلدیغی وجه اوزره قرالك آخورلرینی آتلرینی اداره ایتمکدر (اصطبل عامره مدیری .)

٣) اوچنجی منصب Thesaurarius منصبیدر . بو خزینه‌دارلقدر.

٤) یوندن صوکرا په‌ن‌سه‌رنا Péncerna شربتدار، ساقی منصبیدر. په‌نسه‌رنا قرالك ایچکی ایشلری مدیری‌در .

٥) Comes Palatü سرای قونتی‌در. بونك وظیفه‌سی عدالت ایشلرینه نظارت ایتمکدر.

١) (major domus = ماژور دوموس سرای بویوکی کلیور بو منصب بالاخره فرانق دولتنك اك یوکسك منصبی اولدی . سرای بویوکلری قراللرینه‌بالفعل دولتی اداره ایتمکه باشلادیلر .

بو بویوك منصبدارلردن باشقه قرال اطرافنده بر چوق مأمورلر بولونویوردی . بونلر سرایده قرال حسابنه یشارلردی . قرال بونلره مختلف وظیفه‌لر یوکله‌تیردی .

فرانق‌قراللری‌اعتمادایتدکلری‌آدملری‌تفتیش‌ایچون،یاخودامرلرینی‌تبلیغ‌ایچون‌مملکتك مختلف نقطه‌لرینه کوندررلردی. قرال‌طرفندن کوندریلن مامورلره (Missi) دییورلردی.

یاخود (Missi dominici). بونك معناسی صاحبنك ایلچیسی دیمکدر. قارولنژیه‌ن دورنده بو ایلچیلر بویوك اهمیت کسب ایتمشدی. بوتون فرانق دولتی منطقه‌لره بولنمشدی. هر منقطه ایچون بر ایکی (missi) کوندریلیردی. بری قونت دیکری ئه‌وه‌ك اولیوردی. بونلر دولتك بر نوع یوکسك مفتشلری ایدی. فقط اونلر تفتیشله اکتفا ایتمه‌یورلردی. کندی منطقه‌لرنده قرالی تمثیل دخی ایدییورلردی. مأمورلری طوپلارلردی. حکملر ویریرلردی. قرارلر اتخاذ ایدرلردی. فرانق دولتنده حکم ایشلری قرالك حقوق وظائفی داخلنده ایدی. قرالك کندی محکمه‌سی واردی. قرال هرهانکی برایشك کندی محکمه‌سنده رؤیت ایدلمه‌سنی امر ایده‌بیلیردی. بو محکمه عینی زمانده هرکس ایچون محکمهٔ استیناف وبعض صنفلر ایچون امتیازلی محکمه رولنی اوینایوردی.

فرانق اصول محاکمه‌سنده حقیقی معناسیله استیناف اصولی یوقدی. فقط حاکملری قرارندن ممنون اولمایان شخصلر ایچون قراله شکایت یولی آچیقدی. اسکی ژه‌رمه‌نلرده، خاطرلایورسکز یوکسك قضا محکمه‌سی ایشلری خلق طرفندن منتخب (Concilium) ایدی. قرال قضا ایشلرینه قاریشمازدی. بوعدلیه ایشلرینك فرانق قرالی ألنه کچمه‌سی قرالك روما زمانتك پره‌تورلرك وارثی اولمقلغی نتیجه‌سیدر.

قرالك قضا حقندن باشقه تشریعی صلاحیتی‌ده بویوکدی. قراللر قانون ماهیتنی حائز امرلر اصدار ایدردی.

بوفرمانلره (مه‌رووه‌نژیه‌ن) دورنده ـ Decretum) دییورلردی. قارولنژیه‌ن دورنده « capitula » تسمیه ایتمکه باشلادیلر.

قرالك بوتشریعی صلاحیتی‌ده روما ایمپراطورلرینك وارثی اولماسندن نشئت ایدییوردی. اسکی ژه‌رمه‌ن قراللرینك تشریعی صلاحیتی یوقدی. بوصلاحیت قونسولیوم حقی ایدی. ژه‌رمه‌ن چارلری عمومی قانونله اداره ایدیلیردی. فرانق قراللرینك فرمانلری قانون‌می تشکیل ایدییوردی. یاخود موقت شخصی امرلردن‌می عبارتدی؟ بومسئله‌ده منازع فیه بر مسئله‌لردندر. صوك زمانلرده بویوك آلمان مورخلری (Capitula) لرك قانون ماهیتنی حائز اولدقلرینی قبول ایدییورلر. (1) قرالك حقوق وظائفنه مناسبتدار مهم بر مسئله واردر.

فرانق قراللغنك اسکی ژه‌رمه‌ن دورنده‌کی « Concélium » کی خلق طرفندن منتخب

[١] Brunner. I pages 549.

برتشريعى مجلس وارميدى؟ يوقيدى؟ اكثر مؤرخلرك فكرلرينه كوره اسكى ژرمه‌نلرده اولديغى كبى فرانق قراللغنك يوكسك تشريعى صلاحيتى حائز بر مجلسى يوقدى . فقط قراللر كندى اختيارلريله ايلك بهارده عسكرى طوپلامق عادتلرى‌ايدى. فقط بو اجتماعلر برتشريعى مجلس تشكيل ايتمه‌يوردى . برنوع عسكرى رسم كچيددن عبارتدى . فقط فرانق دولتنده دخى placitum اسميله معلوم اجتماعلر اوليوردى . فقط بو صلاحيتى محدود مأمورلر قونغره‌سى شكلنده براجتماع ايدى .

— ٥٢ —

فرانق دولتنده ولايت اداره‌سى

ولايت اداره‌سى باشنده قرال طرفندن تعيين اولنمش قونت ر ياخود غرافيون (١) اسمنده واليلر بولنيوردى . قونتلرك صلاحيتى عينى زمانده ادارى مالى ايشلره شاملدى. بالاخره قضائى ايشلرده قونت ألينه كچدى .

برقونتك اداره ايتديكى ولايته (پاغوس ـ Pagus) اسمى ويريليردى . هرقونت دوغريدن‌دوغرى‌يه قرالك تابعى‌ايدى. قونتى قرال نصب وعزل ايدردى. مه‌رووه‌نژين دورنده بعضاً برقاچ ولايتك قونتى (Dux) اسمنده يوكسك برمنصبدارك تحت تابعيتنده بولونوردى .

فرانق دولتنده ولايتده بعض رومادن قالمه مأمور اسملرينه تصادف ايديوروسه‌ك‌ده بودورده بونلرك صلاحيت وظيفه‌لرى بوسبتون دكيشمشدى . روما دولتنده شهرك مستقل بلديه تشكيلاتى واردى : بدايتده رومادە هر مدينه‌نك (Civitas) تشكيلاتنده اوچ عضوواردى : ١) خلق اجتماعلرى (Comitia) ، ٢) قوميس طرفندن منتخب بلديه مأمورلرى ، ٣) اسكى مأمورلردن مركب مدينه ـ سه‌ناتى (ده‌قوريون) لر هيئتى بالاخره ولايت مدينه‌لرنده خلق اجتماعلرى زائل اولدى . بلديه مأمورلرينى ده‌قوريونلر (Decurions) انتخاب ايتمكه باشلادى . بوآندن اعتباراً ده‌قوريونلق ارثى اولدى . مدينه سكنه‌سنك ، ثروتى معين بر مقداره بالغ اولان زنكينلرى سه‌ناته اعضا

(١) قونتلره بعضاً (غرافيو) اسمى ويريبورلردى. بوكلمه‌نك اسكى ژرمه‌ن كلمه‌سى اولديغنده شبهه يوقدر ـ فقط معناسى بوكون تثبيت اولونه‌مامشدر .

اولورلردی . بوصورتله ولایت مدینه‌لرینك اداره‌سی برکوچوك زمره‌نك اداره‌سی آلتنه کیردی . طبیعی بوبرچوق سوء استعماللره یول آچمشدی . بوسوء استعماللری برطرف ایتمك مقصدیله مدینه مدافعی ـ Defens or civitatis نامنی طاشیان منصبدارلر تعیین اولونیوردی . بونلرك باشلیجه وظیفه‌سی مدینه‌لرك فقیر اهالیسی ثروت صاحبلرینك تحکم وتغلبنه قارشی مدافعه ایتمکدی. روما دولتنك صوك عصرلرنده (مدینه مدافعلری) خلق طرفندن انتخاب ایدیلیردی .

مه‌رووه‌نژیه‌ن دورنده ، روما بلدیه تشکیلاتنك بعض مؤسسه‌لری ابقا ایدلمشدی . اسکیسی کبی فرانق مدینه‌لرنده سه‌ناتلر (Curia) اسمنده برمؤسسه ومدینه مدافعلری اسمنده مأمورلری واردی . فقط بومؤسسه ومنصبدارلرك وظیفه‌لری ودائرهٔصلاحیتلری تماماً ده کیشمشدی . مدینه‌لری اداره بونلرك ألنده دکلدی. مه‌رووه‌نژیه‌ن دورنده بونلر رسمی سندلری قبول ومحافظه ایله موظف برنوع طاپو مأمورلری اولمشلردی .

قارلو وه‌نژیه‌ن دورنده رومادن قالمه بلدیه تشکیلاتنی خاطرلاتان بوتون مؤسسه‌لر بوسبوتون زائل اولدی .

— ۵۳ —

محکمه تشکیلاتی

عدلیه ایشلری نقطهٔ نظرندن فرانق دولتی منطقه‌لره بولنمشدی . هر منطقه‌ده ، پاغوش (Pagus) ده برماللوس (Mallus) محکمه‌سی واردی .

فرانق دولتنك بدایتنده پاغوس محکمه‌سنك حاکم تونکینوس (Thumginus) اسمنی طاشیردی . بعضاً اوکا سه‌نته‌ناریوس (Centenarius) ده دیرلردی . تونکینوس وسانتاناریوس قرال طرفندن تعیین ایدلمش بر مأمور دکلدی . خلق طرفندن انتخاب اولنمش برخلق حاکمی ایدی .

تونکینوس‌لرك وظیفه‌سی طرفینی ، مظنونی دیکله‌مك . شاهدلری استجواب ایتمك . الحاصل محاکمه‌نك جریانی اداره ایتمکدن عبارت ایدی . قرار اتخاذ ایتمك وظیفه‌سی راشیمبورغ اسمنده کی دیکر حاکملرك وظیفه‌سی ایدی . (1) هرمحکمه‌ده اصغری

[1] Lex salica 57.

٧ = یدی راشیمبورغ (Ruchinbourg) بولنیوردی ،

(راشیمبورغ) لرده خلق طرفندن سچیلمش حاکملردی . فرانق دولتنك صوك دورلرنده خلق حاکمی اولان (تونکینوس) زائل اولمشدی . قضا ایشی ولایت رئیسی اولان (قونت) ألنه کچدی . بودورده دخی محکمه‌لرده بعضاً (سه‌نته‌ناریوس) اسمنده برحاکم بولونیورسه‌ده بو اولجه خلق طرفندن انتخاب ایدلمش حاکم اولمایوب بو قونت طرفندن تعیین ایدلمش برمأموردر .

قونته تابع ولایت ناحیه‌لره (Centenie) اسمنده بولنمشدی . اجرای قضا ایچون قونت ناحیه‌لری زیارت ایدردی. قونت محکمه‌یه کندی کیده‌مه‌دیکی تقدیرده حکم ایچون (Centinarius) کوندریردی . ایسته‌ر قونت کندیسی حکم ایتسون . ایسته‌ر اونك وکیلی صفتیله سه‌نته‌ناریوس حکم ایتسون. قراروپرمك اونلرك حقی دکلدی. بوصلاحیت اونلرله برابر حکم اثناسنده حاضر بولنان (Rachimbourg) ه عائد ایدی. محاکمه‌دن صوکره قرار ویرمك حقی منحصراً بونلرکدی ! راشیمبورغلر هرمحلك معتبر آدملری ایچندن سچیلیردی . بونلر تطبیق ایده‌جکلری حقوق قواعدندن خبردار ، صلاحیتدار (Idoine) اولمالی ایدیلر. هرمحکمه‌ده مختلف زمره‌لرك مکتوب قانونامه‌لری بولونیوردی. حاکملردن باشقه بوتون اهالی حرقسمی ایچون حکم کونلرنده محکمه‌یه کلمك برمجبوریت ایدی . بونلرك وظیفه‌سی حاضر بولنمقدن عبارتدر . اسکی ژه‌رمه‌نلرده‌کی کبی حکم ایشلرنده اشتراکلری یوقدر. فقط باغیرارق اتخاذ ایدیلن قراره قارشی مناسبتلری بیلدیرمك حقلری ایدی. بوصورتله قرارلری تصویب یاخود تقبیح ایتدکلرینی افاده ایدرلردی.(1) شارلمان دورنده بو تشکیلات تعدیل ایدلدی . راشیمبورغلر یرینه Scabini سی‌قابی‌نی اسمنده دائمی حاکملر تعیین ایدلدی .

بونلری قونت تعیین ایدییوردی . محلی خلق ایچون محکمه اجتماعلرینه کیتمك مجبوریتی سنه‌ده اوچ دفعه‌یه حصر ایدلدی . شارلمان دورینه قادارقونتك قضائی صلاحیتی ایله سه‌نته‌ناریوسك دائرهٔ اقتداری آراسنده فرق یوقدی .

شارلمان اصلاحاتی نتیجه‌سنده حریت، ملکیت و اسیرلره عائد مسئله منحصراً قونت طرفندن باقلماسی اساسی قبول ایدی .

---

[1] Lex Visigotorum I 2.

اوصول محاكمه

قرال محاكمه‌سنك اصول محاكمه‌سی غایت بسیطدی . جزائی ایشلردن، قرال طرفندن بو وظیفه ایچون تعیین ایدلمش مأمورلری ، مظنونلری قرال محكمه‌سنه كتیریرلردی . بو مدنی ایشلرده، مدعی قرالك قلم مخصوص مدیریتندن مدعی علیهی جلب ایچون بر مساعده آلمالی ایدی . بو مساعده‌نامه‌یه (Indiculus) دیرلردی . ألنده بو مساعده آلان مدعی ، مدعی علیهای محكمه‌یه بالذات دعوت ایدردی . اكر اوچ كون ظرفنده مدعی علیه حضور محكمه‌یه كلمزسه ، یعنی تمرد ایدرسه، غیاباً حكم ایدیلیردی ، اكر بو تعیین اولنمش اوچ كون ظرفنده مدعی علیه حضور محكمه‌یه كلیرسه حاكملر طرفینك ایضاحاتی دیكله‌یوردی ! قرار قرال نامنه اتخاذ ایدیلیردی . قونت محكمه‌سنك اصول محاكمه‌سنه كلنجه بو محكمه‌ده‌ده خصمنی محكمه‌یه جلب ایتمك مدعینك وظیفه‌سیدر . فقط فرانق دولتنده مدعی بو خصوصده تماماً حر دكلدی . خصمنی دعوت ایده‌بیلمه‌سی ایچون بعضی شرطلر وضع ایدلمشدی . اولا : مدعی حاكمدن (قونتدن یاخود اونك یرینه حكم ایدن سه‌نته‌ناریوسدن) خصمنی‌ده محكمه‌یه دعوت ایچون مساعده آلمالی ایدی . بوكا مساعده نامنه Bannitio دیرلردی .

ثانیاً : محكمه‌یه مراجعتدن اول ، مدعی منازع فیه اولان مسئله حقنده قومشو وآقربالرینك رأیی صورمالی ایدی . بونلر مدعینك حقوقی شبهه‌لی اولدیغنی سویله‌دكلری تقدیرده مدعی خصمنی جلب ایده‌بیلمك ایچون اوكا بر رهن ویرمه‌لی ایدی . خصمی محكمه‌یه دعوت ایچون مدعی یانه شاهدلر آلارق مدعی علیه نزدینه كیدردی ! اوكا فلان كون فلان محكمه‌یه كلمه‌سی لزومنی رسماً تبلیغ ایدردی. مدعی علیه أوده اولمادیغی تقدیرده عائله افرادندن برینه محكمه‌یه جلب اولوندیغی سویله‌مه‌سنی رجا ایدردی . اكر مدعی علیه غیبوبیتك سببی قرال طرفندن بوكله‌نلمش بر خدمت نتیجه‌سی ایسه محكمه‌یه جلب ایچون عودتنی بكله‌مك لازمدی [1] . تعیین اولونمش كونده طرفین محكمه حضورینه كلدكدن صوكره محاكمه باشلایوردی . قاعدةً طرفیندن هر بری محكمه‌ده بالذات

[1] Lex salica titre I

حاضر بولنملی ایدیلر . فقط مشروع بر معذرت کوستردکلری تقدیرده کندیلری یرینه بر وکیل ممثل کوندره‌بیلیرلردی .

اکر مدعی کندیسی تعیین اولنمش کونده محکمه‌ده حاضر بولنمازسه ، حاکم مدعی علیه‌یه محکمه‌یه کلوب خصمنی بکله‌دیکنه دائر بر یازی ویردی . بو یازی‌یه Solsadia دییورلردی . بو تقدیرده مدعی ، مدعی علیهه اون بش آلتون صو (Solidus)مقدارنده جزای نقدی ویرمکه محکوم اولوردی .

اکر مدعی علیه حضور محکمه‌یه کلزسه، هرشیدن اول بونك ایچون مدعی‌یه اون‌بش آلتون . صو ویرمکه محکوم اولوردی . [١] بوندن صوکره مدعی خصمنی یدی دفعه‌یه متن دعوت ایده‌بیلیوردی . کله‌دیکی تقدیرده مدعی علیه هر دفعه‌سنده مدعی لهنه اون بش صو جزای نقدی‌یه محکوم اولوردی . یدنجی دعوتدن صوکراده محکمه حضورینه کله‌دن امتناع ایدن تمرد ایدن مدعی علیه‌نك جزاسی اموالنی مصادره ایتمك‌ایدی. مدعی علیهك بوتون اموالی مصادره ایدیلیردی . مالك بر مقداری راستجبورغلر قانده‌سنه آلندقدن صوکرا متباقیسی مدعی‌یه ویریلیردی . بو جزادن مدعی علیه آنجق بر قانونی معذرت وجودی تقدیرنده قورتولابیلیردی . قانون معذرتلر شونلر ایدی .

١) خسته‌لق

٢) یانغین

٣) سن رشده واصل اولمامق

٤) قرال طرفندن ویرلمش ، دعوالك تعلیق ایدلمسنه دائر امر

بو مذرتلردن بری موجود اولدیغی تقدیرده مدعی علیه بونلردن حاکملری خبردار ایتمه‌لی ایدی . طرفین محکمه‌ده بولوندیغی تقدیرده علنی محاکمه باشلایوردی . دعواسنی تقریر وبیان ایتمك دعوایی تأیید ایده‌جك بینه‌لر کوسترمك مدعی‌نك وظیفه‌سیدر. فرانق دوزنده ژه‌رمه‌ن حقوقنده مقبول بینه‌لری بش نوع ایدی :

---

[1] Lex Salica .I

ـ فرانق اصول محاكمه‌سنده مقبول بینه‌لر ـ

١ ـ مدعی علیهك اعترافی	Aveu du defendeur
٢ ـ شاهدلر .	Temoignage
٣ ـ یمین معتمدان .	Affirmation des cojurants
٤ ـ سندلر .	Titres écrits
٥ ـ حکمی تجربه‌لر .	Ordalies

مدعی علیهك اعترافی

فرانق حقوقنده بو أك بسیط و اك قوهٔ اثباتیه‌سی بویوك بر بینه عد ایدیلیردی . اعتراف آلمق ایچون فرانق حاکمی اشکنجه استعمال ایدەرمیدی ؟..

اصول حقوقیه‌ده اشکنجه استعمال ایدلدیکنه دائر منبعلرده اشارتلر یوقدر. اصول جزائیه‌ده حکمی تجربه نامیله معلوم اشکنجه‌لره مراجعت ایدیلیردی. بونلردن آریجه بحث ایده‌جکز .

شهادت بینه‌سی

بوتون ابتدائی حقوق سیسته‌ملرنده اولدیغی کبی، فرانق اصول محاکمه‌سنده‌ده شهادت بینه‌سی مکمل بینه صاییلیردی . ونیزیغوتلرك قانونامه‌سی .

Judex primum testes interroget : deinde scripturas inquirat [1]

حاکم اولا شاهدلری استجواب ایدر . صوکرا تحریری بینه‌لری تدقیق ایدر دیيور. عینی اساس فرانسه‌ده اون آلتنجی عصرك صوك نصفنه قادار ١٥٦٦ سنه‌سنه قدر معتبر قالدی .

Temois par vive voix detruisent lettres دیيورلردی .

١٥٦٦ سنه‌سنده Ordonnance de maulins اسمیله معلوم بر فرمان ایله بو اساس بر بینه Lettres passent temoins [تحریری بینه مشاهده مرجحدر.] اساس اقامه

[1] Lex visigot. II. 22

ایدلدی . فرانق دولتنده اوقومق یازمق بیلن آدملرك عددی محدوددی . اونك ایچون جاهل مدعیلرك مکتوب بینه‌لره شاهدلری ترجیح ایتمه‌سی غایت طبیعی ایدی . اوقومق یازمق تعممندن وتحریری بینه‌لرك موثوقیتنی تأمین ایدن شرائطك وضعندن اول شاهدلر بینه‌سنه أك مکمل بینه نظریله باقلماسی غایت طبیعیدر بودورده برذی‌حیات انسانك علناً سویله‌مه‌سیله ، کاغد اوزرینه چیزلمش علامتلرك افاده‌سی نصل قیاس ایدیله‌بیلیر ؟..

البت روح‌صاحبی برانسانك افاده‌سی، چیزکی‌یه مرجحدر.- دییه دوشونویورلردی. بدایتده فرانق دولتنده‌ده شهادت أك مقبول بینه ایدی . شاهدلرك صمیمیتنی شهادتك موثوقیتنی تأمین ایچون فرانق حقوقی برطاقم تدبیرلر اتخاذ ایتمشدی .

١) قاتللر ، خیرسزلر ، یالان یره‌یمین ایتمش اولدقلری اثبات اولنمش آدملر مقدساتی تحقیر ایدنلر. شهادت حقندن محروم ایدی .

٢) نسب، احوال‌شخصیه مسئله‌لرنده، براسیر. برحرفرانقه قارشی‌شاهد اولامزدی.

٣) غیر منقولاته دائر دعوالرده، آنجق منازع فیه غیر منقول مالك بولندیغی یره یاقین اوطوران وتقریباً منازع فیه مال‌مقابلی برغیرمنقول صاحبی‌اولان شاهدلر مقبولدی.

٤) هرشاهد استجوابدن اول یمین ایتمه‌لی ایدی [١]

٥) شاهدلرك‌عددی،مطلقا بردن زیاده اولمالی ایدی. مثلاغیرمنقولاته دائر دعوالرده شاهدك عددی اصغری بش اولمالی ایدی.

٦) شاهدلر مطلقا آچ قارنله شهادت ایتمه‌لی ایدی.

٧) رشوت ویرەن آدملرەقارشی ویالان شاهدلره قارشی‌شدتلی جزالرتعیین ایدلمشدی یالان یره شهادت ایدنلرك اللرینی کسمك عادت اولدی [٢]

٨) شاهد مطلقا محکمه‌یه کلمه‌یه مجبور ایدی . کلمه‌دکلری تقدیرده اون بش آلتون صو جزای نقدی . تأدیه ایتمکله مکلفدیلر

کورییورسکزکه ، شاهدلرك شهادتینك موثوقیتنی تأمین ایچون فرانق حقوقی زمانك سؤیه‌اخلاقیه ومدنیه‌سنه متناسب برچوق تدبیرلر اتخاذ ایتمشدی بوکا رغماً فرنق دولتنده حاکملر یالان شهادتی بوسبوتون برطرف ایتمکه موفق اولاماورلردی .

---

[١] Lex salica XIV: (2) E. getat. op . cit 258

يمين معتمدان

Affirmation des cojurants

فرانق حقوقنده شاهددن باشقه محكمه‌ده بينه شكلنده معتمدلردن استفاده ايدرلردی. معتمدلر شاهدلر دكلدر. بيليورسكزكه شاهد بر وقعه بر حادثه (Fait) نك وقوع آننده حاضر بولنان وقعه‌يی مشاهده ايدن شخصدر. بونلر وقعه‌نك وقوعنی تأييد ايدرلر. فرانقلرك معتمدلری ايسه وقعه‌يی دكل آنجق طرفيندن برينك شايان اعتماد آدم، حسن نيت صاحبی اولديغنی يمينله تأييد ايدرلر. اونك محكمه حضورينه كلمه‌يه مجبور دكلدرلر. معتمدلر يميندن بوتون ژرمه‌ن قانون‌نامه‌لری بحث ايدييور. (١) معتمدلرك يمينه مراجعت مدنی ايشلرده‌ده آز واقع اولوردی.

جزا ايشلرنده ايسه بو بينه غايت مقبول ايدی. جزائی محكمه‌لرده معتدلر يمينه هم مظنون هم مشتكی مراجعت ايده‌بيليردی.

تحريری بينه‌لر .... (سندلر)

شهادت بينه‌سی الك مقبول اولماسنه رغماً تحريری بينه‌ده تماميله استعمالدن خارج دكلدی. روما حقوقی طرافداری اولان روحانيلرك تأثيريله تحريری بينه‌لرده استعمال ايدلمكه باشلادی. فرانق حقوقی ايكی نوع تحريری بينه طانيردی.

١) رسمی سندلر ووثيقه‌لر. Actes authentiques

٢) خصوصی امضالی سندلر Actes sous eeing privé

رسمی سندلر

Actes authentiques

رسمی سندلر، قرال، قونت وياخود (سه‌نته‌ناريوس) طرفندن ويريلش وثيقه‌لردی. بوسندلرك قوهٔ اثباتيه‌سی بويوكدی. مهم وثيقه‌لری ايكی نسخه ياپمق عادتی يوقدی.

---

[١] Lex saliea titres 10 et 55·

Lex Répnairorum titres 33 et 66.

رسمی سندلر محتویاتندن شبهه ایتمك ممنوعدی . فقط رسمی سندك ساخته اولدیغنه قانع اولان آدم ایچون اونك ساخته‌لکنی اثبات یولی آچیقدی . ابراز ایدیلن رسمی وثیقه‌نك ساخته‌لکنی اثباته (Falsare chartam) حق دیورلردی که سندی تکذیب دیمکدر .

خصوصی امضالی سندلر

Acies sous seing privés

بوسندلرك قوهٔ اثباتیه‌سی پك ضعیف ایدی . شارلمان دورنده براسیرك آزاد ایدلمش اولدیغنی اثبات ایده‌بیلمه‌سی ایچون (آزادلامه) شهادتنامه‌سی کافی دکلدی. آزاد ایدلمش اولدیغنی شاهدلرله تأیید ایتمك مجبوریتنده ایدی .

مقاوله‌لری ایکی نسخه اوله‌وق تحریر ایتمك مجبوریتی یوقدی ؛ فقط آشاغیده‌کی اوچ نوع عقدك ایکیشر نسخه سندله تثبیت ایدلمه‌سی شرطدی :

١ — طوعاً اسیرلکی قبول ایدن شخصله مستقبل صاحبی آراسنده‌کی مقاوله،

٢ — تقسیم امواله عائد عقدلر.

٣ - (پره‌قه‌ر) نامنی طاشیان اراضی‌سی استملاکه eristitutio constitution précaire دائر عقدلر .

حکمی تجربه‌لر

Ordalies

فرانق دولتنده‌ده ، جزائی محاکمه‌لرده دلیل اولارق حکمی تجربه‌لره مراجعت ایدیلیوردی.

حکمی تجربه نه‌در ؟

بونك ماهیتی حقنده واضح بر فکر ایدنمکلکمز لازمدر .

حکمی تجربه ، بر محاکمه اثناسنده ، حاکمك شبهه‌سنی ازاله ایچون اللهك مداخله‌سنه مراجعتدر .

اونك ایچون بو حکمی تجربه‌لره بعضاً اللهك حکمی (Jugement de Dieu)دخی دیرلر .

بر مظنونك كناهلی اولوب اولمادیغنی یعنی اوكا اسناد ایدیلن جرمی ارتكاب ایدوب ایتمه‌دیكی بیلمك لازم؛ میدانده شاهد فلان یوق، نه یاپمالی؟ بوغایت قولای: بومظنونی صویه باتیرمالی، یاخود آتشه آتمالی، اكر كناهسزسه اونی الله محافظه ایده‌جكدر. او؛ نه صوده بوغولاجق نه‌ده آتشده یانه‌جقدر. چونكه معصوم ایسه الله اونك معصومیتنی كوستره‌جكدر!؟ نه بویوك ضلالت!

حكمی تجربه ایكی یاكلش ذهابه استناد ایدییور: ١) اللهك، هر انسانك شخصی احوالیله متمادیاً مشغول اولماسی؛ ٢) بعضاً بر شخصك لهنه وضع ایتدیكی طبیعی قانونلری اخلال ایتمه‌سیدر.

اكر بوایكی حال اثبات ایدلمش اولسه ایدی، حكمی تجربه اوزمان ایچون منطق اصول اثبات اوله‌رق قبول ایدلمسی طبیعی اولوردی. حالبوكه، بو حاللردن برنجیسی حقنده علم كلام علماسی بیله متفق دكلدر. ایكنجی حاله كلنجه، حیاتده‌كی بوتون تجربه‌لرله بوتون مشاهده‌لرمز، بونك عكسنی اثبات ایدییور: الوهیتك علی العاده حاللرده شخصلر لهنه قوانین طبیعیه‌یی بوزمادیغنی كورمیورز. بوتون علوم طبیعیه بومشاهده‌یه مستنددر. فرانقلر دیكر قدیم قوملر كبی خرافاته معتقد ایدیلر. اونلرك حكمی تجربه حقنده‌كی اعتقادلرینی خرستیانلق ازاله ایده‌مه‌مشدی.

شایان حیرت بر حال: خرستیان روحانیلری بو وحشی اصول اثبات اولان حكمی تجربه‌لرله مجادله ایده‌جكلری، كندیلری یكی تجربه‌لر ایجاد ایدییورلردی. بیچاره مظنونلری اشكنجه ایتمك ایچون حاضرلانمش وسائطی تقدیس ایدییورلردی. قراللرده بو فكرده ایدی بویوك فرانق قرالی شارلمانك بر فرمانی حكمی تجربه‌لره [فرمانك تعبیرنجه اللهك حكملرینه] ایناتمه‌یی امر وتوصیه ایدییور. هر انسان [اللهك حكمنه] ایناتمالیدر. هیچ شبهه ایتمه‌ملیدر.

Ut omnis homo judicium Dei credat absque Ulla Dubitatione [1]

فرانقلرده اك چوق استعمال ایدیلن تجربه‌لر شونلردر: ١) قاینار صو، ٢) صغوق صو، ٣) صیجاق دمیر، ٤) صلیب و٥) حكمی مبارزه تجربه‌لری.

Qucta op. cit p. 264

قاینار صو تجربه‌سی

judicium aquae Calidae

قاینار صو ایله دولدورولمش بر قابه بر یوزوك آتیلیر ، مظنون بو صویه‌النی‌باتیرارق آلمغه اجبار ایدیلیردی . اکر مظنونك ألنده قاینار صویك تأثیری کورولمزسه معصومیتنه حکم ایدیلیردی .

صوغوق صو تجربه‌سی

judicium aquae prigidae

مظنونك صاغ النی صول باجاغی ایله، صول ألی‌ده صاغ باجاغی‌ایله باغلادقدن صکره اونك صوغوق صو ایله دولدرولمش بر حوضـه آتارلر . مظنون صو اوسـتنه چیقارق یوزه‌رسه کناهلی عد ایدیلیر ؛ اکر صویك دیبنده قالیرسه معصومیتنه حکم اولنوردی . بو حکمی تجربه‌یی پاپا ایکنجی اوژه (۸۲۴ ـ ۸۲۷) تأسیس ایتمشدر .

قیزغین دمیر تجربه‌سی

judicium ferri caudentis

قیزغین دمیر تجربه‌سی مختلف شکللرده تطبیق ایدیلیردی . یا قیزغین دمیر پارچه‌سی أله آلنه‌رق اوزون مدت طوتولور ، یاخود دمیردن معمول قیزغین الدیون‌ایچنه‌مظنونك ألی صوقولو ، یاخودده قیزدیریلمش دمیر اوزرنده مظنون یالین آیاق یوروتولوردی.اکر مظنونك قیزغین دمیرله تماس ایدن عضونده یانیق کورولمزسه معصومیتنه حکم‌اولنوردی.

صلیب تجربه‌سی

مظنون واونی اتهام ایدن شخص بر صلیب اوکنده قوللرینی آچارق دوردورولور وهانکیسی اول یورولورسه او حقسز عد ایدیلیردی .

حکمی مبارزه

camqus qugner

مظنون واونی اتهام ایدن شخص، یاخود طرفین (چونکه بو اصول مدنی‌دعوالرده‌ده

تطبیق اولنوردی) حاکمك اوکنده دوکوشمکه ، بوقس یاپمغه باشلارلر هانکیسی غالب کلیرسه اوحقلی عد ایدیلیردی. بوحکمی تجربه هیچ برزمان قتولیك کلیساسی روحانیلری طرفندن قبول ایدلمه‌مشدر ...

بوکا رغماً فرانق دولتنده غایت مستعمل بر اصولدی . بوده قوتلی اصول اثبات اوله‌رق تلقی اولونوردی . بینه‌لر اقامه ایدلدکدن صوکرا حاکملر قرار اتخاذ ایدرلردی . قرار قطعی دکلدی . محکوم استینافاً قراله مراجعت حقنی حائزدی. حکملری اجرا وانفاذ ایتمك وظیفه‌سی قونته عائد ایدی .

بعض ژه‌رمه‌ن عالملری . ژه‌رمه‌نلرده حکمی تجربه‌لر استعمال ایدلمه‌سنی ، ژه‌رمه‌ن خلقنك مغدور وحیثیتپرست اولدیغنه ژه‌رمه‌نلرك روحلرینك علویتنه اسناد ایتمشلردر. حکمی تجربه‌لر ژه‌رمه‌نلرك کناهسزلغنه اینانمایان انسانلره قارشی اللهی شاهد ایتمك ایسته‌مسندن دوغمشدر [1] دیمشلردر . بو نظریه قطعیاً دوغری دکلدر .

چونکه بو حکمی تجربه‌لر یالکز ژه‌رمه‌نلره مخصوص بر حقوقی مؤسسه دکلدر . حقوقی انکشاف وتکاملك معین برسویه‌سنده عینی مؤسسه‌لر دیکر ملتلرك حقوقنده دخی کورولمشدر . هند حقوقنده دخی حکمی تجربه‌لر واردی . [2] اسکی یونانده اولدیغی آکلاشیلیور بوکون ابتدائی قوملرده واردر [3] .

فرانق دولتنده حقوق جزا

قدیم ژه‌رمه‌نلرده جزا شخصلرك، عائله‌لرك حقی ایدی. بوکا حق انتقام [Faida] دییورلردی .

وملت جزا ایشلرینه مراجعت ایتمزدی . عائله‌لر آراسنده متمادی انتقام مجادله‌لرندن بحث ایتمشدك . شخصیت قوانین اساسی نتیجه‌سی اولارق فرانق دولتنده هر زمره کندیلرینك عرفی حقوقلرینه کوره تجزیه ایدیلیردی .

فرانق دولتنك صوك دورنده خصوصی انتقام منع ایدلمشدی . خصوصی انتقام یرینه

[1] Brunner « die Entstchung der schwur gerich 3. 48.

[2] la loi de manou livre vIII

[3] Kholer « Studien uber ordalien der natur völker.

قارولنژیه‌ن دوری . فرمانلری مالی اوزلاشمه اساسنی مجبور ایتمشدی . بو خصوص اوزلاشمه فرانق دولتی حقوقنده Composition دییورلردی . بز بونی مدل مقابلنده اوزلاشمه دییه ترجمه ایدییورز . بو Composition اوزلاشمه نه‌در ؟ اوزلاشمه متضرر اولان شخصك یاخود عائله‌نك جرم ارتکاب ایدن ضرر ایراث ایدن شخصدن و یاخود عائله‌دن آلاجغی انتقام حقی . مقابلنده پارا آلماسندن عبارتدر .

A ، B پدری‌نك (C) یی اولدیرمش. بوتقدیرده B نك Aی اولدیرمه‌سی بر وظیفهٔ حقوقیه ایدی . بوکا Faida دیرلردی . فرانق دولتنده بونك یرینه B نك A دن بر مقدار پارا آلماسی اصولی وضع ایدلمشدی .

اساس بو ایدی . فقط مع‌الاسف Faida بر خیلی زمان تماماً زائل اولامادی . هر حالده پارا مقابلنده اوزلاشمه مجبوریتی قانون ایدی .

هر نوع جرم ایچون مجرم طرفندن ویریله‌جك پارانك مقداری تعیین ایدلمش ایدی. جرملرك تعرفه‌سی‌واردی. لکن درسده ذکر ایتدیکمز ژه‌رمه‌ن قانونامه‌لرینك الکچوق فقره‌لری بو جرم فیئاتلرینی تعینه تخصیص ایدلمشدر . قتل جرمی ایچون ویریلن تضمینات الك یوکسك مبلغ ایدی . بو مبلغده هر مقتول ایچون عینی دکلدی . مقتولك صنعته ، جنسنه ، سننه ، عرقنه ، جامعه‌ده انتقال ایتدیکی موقعه کوره ، مقتول ایچون ویریلن جزای نقدی‌نك مقداری دکیشیوردی .

قتل مقابلنده ویریلن پارایه وه‌رکه‌لت wergelde دییورلردی. بو عربلرك (دیت) کله‌سنك مقابلی ایدی . wergelde بر شخصك فیأتی دییه‌بیلیرز .

باشقه جرملرایچون تعیین‌ایدیلن‌مالی جزا ایچون‌ده‌wergelde اساسی‌اتخاذایدیلیوردی. وه‌رکه‌لت باشقه جرملر ایچون تعیین اولنان مبلغلرك مقیاسی ایدی . جرم ایچون آلنان پارانك بر مقداری قرال خزینه‌سنه کیدردی . بوکا fredum دیرلردی .

فرانق دولتنده قتل ، قادین قاچیرما، قونداقچیلق ، ناموس، شرف وحیثیتی اخلال کبی جرملر ایچون جزا دائما مالی جزا ایدی . فقط قتل تقدیرنده wergeld ویره‌مه‌ینلر اعدامه محکوم اولوردی . باشقه جرملر ایچون (Composition) نی ویره‌مه‌ینلر vargus اعلان ایدیلیر . یعنی قانون حمایه‌سی خارجنده اعلان‌ایدیلیردی . اوتقدیرده او آدم جمعیتك حمایه‌سنه وقانونلرینه تابع طوتیلماز . ایسته‌نیلن کمسه دوچار تجاوز اولوردی :

مالی اوزلاشمه‌دن باشقه جزا اصوللری واردی. دولتی دوغریدن‌دوغری‌یه‌علاقه‌دار

ایدن جرملر ایچون جزا مالی اوزلاشمه دکلدی . بو کبی جرملر ایچون ترهیبی جزالر واردی . وطنه خیانت، قراله عدم صداقت، عسکردن قاچمق ، قلبزنلك،یالان یره شهادت، حیدودلق ، کلیسه ایچنده خرسزلق کبی جرملر ایچون جزالر مطلقا ترهیبی ایدی. اکثر اعدام ویا قطع عضو (مقطلامه) ایدی . بو جزالر بوتون خلق زمره‌لری ایچون بلااستثنا تطبیق ایدیلیردی . عمومی ایدی . حالبوکه مالی اوزلاشمه اصوللری زمره‌لره کوره دکیشیردی . مالی اوزلاشمه اولان جرملری تعقیب اصولی، اتهامی ایدی. بونك معناسی شودر. مجرمك محکمه‌یه جلب ایدلمسی ایچون بر خصوصی شخصك شکایتی اتهام ایتمسی لازمدی .

ترهیبی جزالری استلزام ایدن جرم تقدیرنده ایسه حاکم کندیلکندن تعقیباته باشلایه‌بیلیردی . جزائی محکمه‌ده اك مقبول بینه‌لر . یمین معتمدلر یمینی صوکرا حلمی تجربه‌لر ایدی . مظنون معین مراسم ایله کناهسزلغی یمین ایله تأیید ایتملی ایدی . وبونك یمینی معین مقدارده شایان اعتماد دیکر شخصلر معتمدان طرفندن تأیید ایدلمه‌لی ایدی. بو بینه‌لر حاکماری اقتاع ایتمدیکی تقدیرده حکمی تجربه تطبیق ایدیلیردی. جزائی ایشلرده شهادتك رولی تالی ایدی .

زمره‌لره منقسم عائله تساندی اساسنه مؤسس جامعه‌لرده . مشاهدلرك افاده‌لرینك موثوقیتی تأمین مشکلدر . اعدام و قطع عضو جزالرینك انفاذ شکللری غایت وحشیانه ایدی.اعدام جزاسی احمقدن باشقه صوده بوغمق. طاشلامق صورتیله انفاذ ایدیلیردی .

فرانق دولتنده جزادن مقصد آنجق کفارت ذنوب دکلدی. عینی زمانده باشقه‌لرینی قورقوتمق جنایتدن نفرت ایتدیرمك غایه‌سی تعقیب ایدیلیردی .

فرانق دولتنده شخصلره عائد جرملرده خصوصی انتقام وترهیبی جزالر یرینه مالی اوزلاشمه أصولی قائم اولماسنك سببی نه‌در؟ بو حقوقی تحولی ۳ نوع عامل تولیدایتمشدر. آ) ری روحانیلرك تأثیریدر.۳. نجی روما حقوقنك تأثیری.۳. نجی قوتلی مرکزی حکومتك تأسیسی‌در .

افندیلر ! Composition مکمل اصول جزا اولمقدن اوزاقدر . بو اصول زنکین آدملر ایچون جرمی عادتا مباح ایدییور . فقط بو اصول قبیله‌لرك جرم یوزندن متمادیاً بربریله حرب و مجادله یه متمادی غوغا ونزاعلر ینه‌خلاصه خصوصی انتقام اساسنه البته مرجحدر. خصوصی انتقامه‌نسبةً Composition حقوقده برصفحهٔ تکامل‌در، برترقیدر.

فرانق دولتنده اهالینك صنفلری

قرون اولی وقرون وسطی حقوق سیستهملرینی معاصر حقوقدن تفریق ایدن شیلردن بری. اسكی حقوق سیستهملرینك اهالینك صنفلره منقسم اولماسی أساسیدر فرانق دولتندهده اهالی صنف وطبقهلره تقسیم ایدلمشدی . اهالی باشلیجه ایكی قسمه بولنیوردی .

حر انسانلر . Ingenu

اسیرلر Esclames

بو ایكی اساس صنف اهالی آراسند حریتلری مختلف درجهده تمدید ایدلمش صنفلر واردی بو صنفه فرانق دولتی . حقوق مورخلری [نیم اسیر] اهالی اسمنی ویریورلر. (Papulation quasi servile)

حر انسانلر

حر انسانلر ، حر ابویندن دنیایه كلن فرانقلردر. فرانق دولتی بدایتده حر انسانلر آراسنده مختلف طبیعت واردی . بر طرفدن اسكی غاللو ــ رومهن خلقنك ژاركانی دیكر طرفدن ژهرمهنلرك كندیلری آراسندهده آصیل عائلهلر واردی . بو ایكی نوع اصالتك هر ایكیسی فرانق دولتنده تدریجاً زائل اولدیلر .

سببیده شودر . روما اصالتی مأموریتدن ، منصبدن ، متولد بر اصالت ایدی. اسكی روما منصبلرینك فرانق دولتنده الغاسیله بو اصالتك زوالی طبیعی ایدی .

فقط غاللو رومهنلرك اصالتی زوالی بردنبره واقع اولمادی. بورغوندلرك قانوننامهسی روما اصالتندن Romanus nobilis دن بحث ایدییور . (١)

دوراستیلادن صوكرا ژهرمهنلرك اسكی زادكان صنفیده زائل اولدی . بوتون حر حاكم ژهرمهنلر حقوقاً مساوی ایدی . آنجق بر امتیازلی عائله واردی . بوده حكمدار عائلهسیده متباقی ژهرمهنلر عینی حقوقه مالكدی.فقط بو حال اوزون مدت دوام ایتمهدی. فرانق دولتنده یكیدن امتیازلی زمرهلر ظهور ایتدی .

بویوك منصب صاحبلری ، اراضیسی چوق اولان شخصلر فعلاً بر اصالت تشكیل

[1] Lex Burgundiorun XX VI

ایدییورلردی . اونلره personnae – illustas – Optimates دییورلردی . اشراف و معتبران دیه ترجمه ایده‌بیلیر .

بو حر فرانقلر ایچنده منصب ویاخود قراله خصوصی مناسبتلریمز جهتندن تمایز ایدن شخصلر طبیعی واردی . بونلردن آیریجه بحث ایده‌جکز .

ایکنجی زمره اسیرلردر .

فرانق دولتنده اسیرلر پك چوقدی . بوتون ژه‌رمه‌ن قانونلری مقتول اسیرلر ایچون تأدیه‌سی لازم اولان وه‌رکه‌لت تضمیناتدن بحث ایدییورلر .

اسیر ایچون ویرله‌سی لازم کان تضمیناتك مقداری اسیرك مشغولیت و صنعتنه کوره دکیشیردی. مختلف نوع اسیرلر واردی. الك چوق اسیرلر چفتجیلکده استخدام ایدیلیردی. بونلر چیفتلکلرده اوطوریپورلردی .

ایکنجی بر زمره‌یی بویوکلرك شاتولرنده مختلف حرفت وصناعتلرده قوللانیلان اسیرلر تشکیل ایدییوردی . بونلر آراسنده حقوقی بر فرق یوقدی .

فقط صناعت صاحبی اسیرلرك فیئاتی قوپه کوله‌لره نسبتله‌دها یوکسك ایدی. فرانقلرده صناعت بیلن بر کوله‌نك قیمتی آلتمش سکز آلتون صو ایدی (١) اسیرلرك وضعیتی چوق آغیردی . جرم تقدیرنده اسیر اك آغیر جزالرله تجزیه ایدیلیردی . خرسزلق ایچون بیله اسیرلر اعدام جزاسنه محکوم اولوردی . حالبوکه حر فرانقلر بونك ایچون قرق‌بش آلتون Compositionاوده‌مکله اکتفا ایدییورلردی. اسیرلر اوزرنده‌صاحبنك حقوقی واسعدی . ایسته‌دیکی زمان اسیری صاتابیلیردی . ایسته‌دیکی زمان اونی تأدیب و تجزیه ایده‌بیلیردی .

اکر تادیب و تجربه نتیجه‌سنده اسیر اولورسه . بوندن صاحبی مسئول دکلدی (٢) خریستیان رومانیلری، اسیرلری بر انسان کبی تلقی ایتدیرمك ایچون چوق‌اوغراشدیلر. مع‌الاسف بشریت ایچنده عدالت حسلری چوق یاواش انکشاف ایدیپور . روحانیلرك اسیرلرك وضعیتنی ایله‌تمك ایچون مادیاً چالیشدیقلرینه رغماً ، دوقوزنجی عصره

[1] Lex salica XI art 5

[2] Lex Wirigot VI 5,12

عائد (قارلو وه‌ژییه‌ن) سلاله‌سی فرماننده بیله اسیر صاحبنك كوله‌سی اولدیرمك حقنی ضمناً تصدیق ایدیلیور،وسبب اوله‌رق‌ده اسیرك،صاحبنك مالی اولدیغی كوستریلیور (١)

١) اسیرك شخصیت مدنیه‌سی یوقدر اسیر شیدر. اونك ایچون اسیر اولدیره‌بیلدیكی تقدیرده اونك ایچون Wergelde یوقدر . مجرم یالكز صاحبنه اسیرك قیمتنی ویرمكله مكلفدر.ویریلن پاره تضميناتدر. وه‌ركه‌لت دكلدر. وه‌ركه‌لت حر انسانك مادی‌قیئاتی‌در.

٢) اسیر مدنی نكاحله اوله‌نه‌مزدی .

٣) دوغرودن دوغرویه كندیسی محكمه‌یه مراجعت ایده‌مزدی .

٤) اكر اسیرلر اوزرینه ویركو وضع ایدیلمشسه بوتی صاحبی تأدیه ایتمه‌لیدی ،

٥) اسیر ، باشقه برینه ضرر ایراث ایتدیكی تقدیرده تضميناتی صاحبی تأدیه ایدردی .

بر حر انسان بر اسیر طرفندن اولدوریلدیكی تقدیرده، صاحبی حیوانی اولدوردیكی تقدیرده ویره‌جكی تضميناتی ویرمه‌یوردی .

اسیر هیچ بر شیئك حق ملكیتنه مالك اوله‌مزدی . اونك بوتون اموال صاحبنه عائددی .

اسارت ناصل تأسس ایدییوردی

اسارتی تولید ایدن حادثه‌لر شونلردر :

١) اسیرلردن دوغمق ،

٢) حرب ،

مقاوله، اكثر حقوق سیستملرنده اولدیغی كبی فرانق حقوقنده‌ده حر انسان‌بعضی اسبابدن دولایی كندیسنی صاتمق ، یاخود مجاناً حریتنی بریسی لهنه ترك ایتمك حقنی حائزدی . مثلا بعضلری تقوالق حسلری بیتمه‌سنده بر عزیزك (Saint)اسیری‌اولور-لردی وبو عزیزك اسمنی طاشیان كلیسا عزیز نامنه اسیرلره صاحبلك ایدییوردی. اكثریا حر آدمك ، اسارت قبول ایتمه‌سی فقر و ضرورت یوزندن واقع اولویوردی . مثلا : بر شخص فقر و ضرورتك صوك درجه‌سنه كلدكدن ، كندیسنی اعاشه ایده‌بیله‌جكنه

---

[١] de guetat op . cit

اعتمادینی غائب ایتدکدن صوکره زنکین بر آدامك حمایه‌سنه التجا و حریتی مقابلنده کندیسنی اعاشه ایتمه‌سنی رجا ایدییوردی .

یاخود بر مدیون ، داینه بورجلرینی اوده‌یه‌مه‌یه‌جکنی آکلادقدن صوکره کندیسنی داینه صاتیور . و بو صورتله بورجلرینی اطفا ایدییوردی . بو شکلده اسارت اسکی ژه‌رمنلرده دخی واردی (١) . بو تقدیرده اسیر حریتنی ابدیاً غائب ایتمش اولویوردی . اکثریا مقاوله‌ده بورجلر مقدارنجه اسیرلك ایتدکدن صوکره حریتی استرداد ایده‌جکی شرط و تصریح ایدیلیوردی .

٤) اسارتك دوردنجی منبعی اوله‌نه‌مه‌در .

بیلیورسکزکه، بوتون اسکی حقوق سیستملرنده واضع قانون حر برشخصك اسیرله اوله‌نه‌مه‌سنه منفی نظریله باقیوردی . فقط حر برقادینك اسیرله اوله‌نه‌مه‌سیله ، حر ارککك اسیرله ازدواجی آراسنده فرق واردی . اکر حر بر قادین بر اسیرله اوله‌نمه‌دن اول اونکله غیر مشروع مناسبتده بولونورسه اسیر اعدام ایدیلیر . قادین ایسه (نفی)جزاسنه محکوم ایدیلیردی . اکر غیر مشروع مناسبت اولمقسزین اوله‌نیرسه قادین‌ده زوجی کبی اسیر اولوردی . اکر حر بر ارکك ، صاحبنك خبری اولمقسزین بر اسیر قادینله اوله‌نیرسه کندیسی حریتنی غائب ایدییوردی .

٥ . بعضی جرمن قبیله‌لرینك محلی قانونلرنده پازار کونی چالیشمق ده اسارت سببی عدایدیلیردی .

باویاراللرك محلی قانونلری دییوردی که : « تاکری کوننده (پازار کونی) حر اولمق ایسته‌مه‌ینلر (یعنی چالیشانلر) اسیر اولمالیدرلر. چونکه اللهك غضبنی موجب اولاجق بو کناهلره منع اولمق لازمدر. شوپازار کونی چالیشانلر یوزونده‌در که محصولاتمز اولمایور؛ الله بزه قیطلق کوندریور. » اسیرلری آزادلامه اصوللرندن بحث ایتمزدن اول فرانق دولتنده حر انسانلرله اسیرلر آراسنده‌کی صنفك کیملردن مرکب اولدیغنی کوسترمه‌لی‌یز :

نیم اسیرلری

Quasi servil

برنجی زمره : روما حقوقنك (قولون) لریدر غالیانك رومایه تابع اولدیغی دورده

---

[1] facitus germaniæ c. XII

قولونلر، معين مقدار سنوى ويركو مقابلنده باشقاسنك اراضيسى اوزرنده چيفتجيلك ايدن حر انسانلردر . فقط بونلر ايشلەدكلرى اراضى يى ترك ايتمەكدە سربست دكلردى . قولونلر واونلرك احفادى بطندن بطنه اكدكلرى اراضيه مربوط بولونويوردى . بوندن آكلاشيليور كه قولونلر تماميله حر برزمره دكلدى . اراضيسنى ايشلەتمك، ويركوسنك ادا ايتمك شرطيله قولون بوتون افعال وحركاتنده حردى. حريتلرينك نه كبى احوالده تظاهر ايتديكى نيم اسيرلرك ايكنجى زمرەسندن بحث ايدركن كورولەجكدر . فرانق دولتنده قولونلرك وضعيت حقوقيەسى دكيشمەمشدر .

ايكنجى زمره : ايكنجى نيم اسيرلر زمرەسى (ليتلر lidus) زمرەسيدر. بونلرك وضعيت حقوقيەسى قولونلرككندن فرقلى دكلدر . ليتلر جرمان قانونلرينه توفيقاً آزاد ايديلمش اسيرلردر.

اسير صاحبلرى جرمن قانونلرينه كوره آزاد ايتدكلرى زمان اسيرك صاحبنك اراضيسندن بر پارچەيى ابدياً ايشلەتمكى شرط ايدەبيليورلردى . بوشرط نتيجەسندەدركه ليتلر طبقى قولونلر كبى اراضى يە باغلى نيم حر برانسان بروضعيتى اكتساب ايتديلر. فقط اسيره وضعيت حقوقيەلرى اسيرله قياس قبول ايتمز درجەدە ايى . ايدى . بيليورسكزكه اسيرلر (شى) ايدى . حالبوكه ليتلر .

١) عسكر اولەبيليرلردى . عسكرلكى اراضى صاحبلرينك نظارتى آلتنده ايفا ايدرلردى [١] .

٢) عقد ومقاوله واسطەسيله بروجيبه درعهده ايدەبيليرلر، محكوم اولەبيليرلردى.

٣) بالذات محكمەيه مراجعت حقى حائزدر.

٤) ليتلرك نكاحى ، قانونى نكاحدى .

٥) ليت اولدورولديكى تقديرده حر انسان كبى قتلى ايچين (Wergeld) ويرمك لازمدى . فقط برليت ايچون ويريلن (وەركەلت) حرانسان ايچون ويريلن مقدارك ياريسى ايدى (٥) يعنى حربرانسان ايچون ايكى يوز آلتون ويرلديكنه نظراً برليت ايچون

---

[1] lex salica titre XXVII art 1

[2] « « « L II (52) art. 1

[3] ibid « L II et Ill

[4] lex Salcim « 19 art. 7

[5] « « 44 « 7

یوز آلتون ویریلیردی. حالبوکه اسیر ایچون وەرگلت ویریلز آنجاق تضمینات ویریلیردی.
(٣٥- ٥٠ آلتون)

اولدوریان (لیت)ە ویریلان وەرگلدك یاریسی اراضی صاحبنه، یاریسیده لیتك یاقین اقرباسنه ویریلیردی.

٦) لیت حرانسان اولدیغی ایچون جرملره مقابل کندیسندن (جزای مالی – Composition) آلنه‌بیلیردی. کذا حر انسان اولدیغی ایچون جزای مالی آلمق حقنیده حائزدی. گورویورسکز که لیت حر انسانادر. فقط بوحریت ایکی جهتدن تحدید ایدلمشدر:

١) لیت خلق اجتماعلرینه اشتراك ایده‌مزدی.

٢) یری ترك ایتمك، ایشله‌تمه‌مك حقی یوقدی. شیمدی تعداد ایتدیکم لیتلرك حائز اولدقلری برنجی زمره، یعنی نیم اسیر، یاخود نیم حر بر زمره اولان (قولون) لرده حائزدر.

اوچنجی زمره؛ آزادلامالردر. (Affronchis) فرانق دولتنده اسیر آزاد ایتمك غایت مقبول و منتشردی. آزاد ایتمك اصوللری ایکی نوعدی: بری، روما حقوقی اصوللری، دیگریده ژەرمن حقوقی اصوللری ایدی بوایکی نوع آزادلامالر عینی درجه‌ده حقوق بخش ایتمه‌یوردی. آزادلاما اصولنه گوره آزاد ایدلمش شخصلرك وضعیت حقوقیه‌سی ده گیشیوردی. ژەرمن حقوقنده الك زیاده استعمال ایدیلان آزاد ایتمك اصولی قرال اوکنده، (دینار) [١] واسطه‌سیله آزاد ایتمه ایدی. Manumissio per doenarius ante regem.) اسیرله برابر صاحبی قرالك ویاخود اونك ممثلنك اوکنه گلیر و قرالك آیاقلرینه بردینار آتاردی. بودینار اسیرك رمزی فیأتنی تمثیل ایدییوردی. صاحب اسیر دینار آتمقله اسیرك قیمتندن واز گچدیکنی افاده ایدییوردی. اسکی دورلرده بومراسم شاهدلر اوکنده یاپیلیردی. بالاخره وقعه‌یی تحریراً تثبت ایتمك عادت اولدی. بوشکلده آزاد ایدلین اسیر دینارلی (Denerialis) اسمنی آلیوردی روما حقوقنك غالباده مستعمل آزادلاما شکلی ایکی ایدی: ١) کلیساده آزادلاما (Manumissio in ecclesia) بو اصول ایله آزادلاما کلیساده خلق مواجهه‌سنده روحانیلرك معرفت ونوسطیله وقوع بولوردی. اسیر صاحبی آزاد ایتمك اراده‌سنی رسمی صورتده اعلان ایدر، روحانیلر

---

[١] فرانق دولتنده دیناریوس (solidus) اسمنده‌کی آلتون پاره‌لك $\frac{1}{12}$ ە ایدی.

بونی دعالریله تقدیس ایدرلردی . بوندن صکره وقعه‌یی تحریراً تثبیت ایدرلردی بوسنه‌ده تابولا (Tabula) ، کلیساده آزاد ایدلمش اسیره‌ده (Sanctuarius) دییورلردی .

٢ — نجی اصول اعتاق ، شهادتنامه واسطه‌سیله اعتاقدی . (Per chartam) (Manuminis) اسیر صاحبی اسیره کندیسنی آزاد ایتدیکنه دائر امضالی برمکتوب ویریردی . بوکا (Epistola) یاخود (charta) دیرلردی . آزاد ایتمه مطلق ، یعنی بلاقید وشرط اوله‌بیلیردی . اوتقدیرده آزادلامه تمامیله حر انسان حقوقنی اکتساب ایدییوردی . آزادلامه مطلق صورتده تمامی حریتی تضمن ایتمه‌یوردی . اسیر صاحبی کندی لهنه برطاقم شرطلر وضع ایده‌بیلیردی . اسیرلره حریت ویریلیرکن اسکی صاحبنك اراضیسنی قیدحیاتله وبطندن بطنه ایشله‌تمك شرطی تحمیل ایدیلیردی . ایشته بواصول ایله آزادلامه‌لر نتیجه‌سنده‌درکه یره باغلی ، نیم حر ، نیم اسیر زمره‌لر وجوده کلیوردی . آزادلامه روما حقوقنه توفیقاً یاپیلدیغی زمان یره باغلی نیم اسیرك برصاحبنه ویردیکی ویرکی‌یه (Tributum) بونیم اسیره‌ده (Tributorium) یاخود قولون دییه‌رلردی .

آزادلامه ژه‌رمن حقوقنه توفیقاً یاپیلدیغی زمان نیم اسیره (liduz) و برصاحبنه ویردیکی سنوی ویرکی‌یه‌ده (Ledimonium) دییورلردی .

٣ — اوچنجی زمره نیم اسیرلری ، کندی اختیارلریله باشقه بری لهنه حریتدن فراغت ایدن انسانلر تشکیل ایدییوردی . اکثر اسکی حقوق سیستملرنده اولدیغی کبی فرانق دولتی حقوقنده‌ده شخص واسع بر حقه مالکدی : انسان حریتدن فراغت ایده‌بیلیردی . معاصر حقوقده حریت شخصیه موضوع تجارت اولاماز . ژه‌رمن حقوقنده حریت شخصیه پیاسه‌ده برمال ایدی . [١] حر انسانلرك نیچین کندیلرینی صاتمغه مجبور اولدقلرینی ایضاح ایتمشدم .

افندیلر ، انسانك حریتدن واز کچمه‌سنه حیرت ایتمه‌یکز ؛ بشریتك اکثریتی ایچون حیات برراحت وسعادت یوردی دکل ؛ غایت آغیر بریوك ، بروظیفه‌دن عبارتدر . حریتنی صاتان انسانلری بو دهشتلی قراری اتخاذ ایتمکه مختلف و متعدد اسباب وعوامل مجبور ایتمشدر . برچوقلری بووضعیته بالکه کندی خطالری نتیجه‌سنده دوشمدر . فقط اکثرلرندن برقسمنك غیر مساعد طالع وشرائطه قوربان اولدقلرندن شبهه ایتمه‌مه‌لی یز .

---

[١] Tacitus Germania 24.

آنتروستیونلر

Antrustions

فرانق دولتنك بدایتنده بوتون حر انسانلرك قانوناً عینی حقوقی حائز اولدیغنی سویله‌مشدك. بوحقوقی مساوات فعلی مساواتی تضمن ایتمه‌یوردی. بر طرفدن حربده بویوك یارارلقلر کوسترن بویوك رئیسلر غالیاده واسع اراضی پارچه‌لری آلمشلر وبوسایه‌ده اقتصاداً دیکرلرینه تفوق ایتمشلردی. دیکرطرفدن بعضی شخصلر قراله شخصی قرابتلری، مناسبتلری سایه‌سنده برچوق فعلی امتیازلره مالك اولمشلردی. بوسایه‌ده فرانق دولتنده تدریجاً اصالته بکزه‌ر برصنف وجوده کلدی. فرانق دولتنده برنجی صلاله (مه‌رووه‌نژیه‌ن) دورنده قیراله یاقین، شخصی مناسبتلری بولونان ایکی زمره واردی: ۱) آنتروستیون (Antrustion) لر، ۲) قرال آرقاداشلری (Convivæ Regis) بوایکی صنف حقنده برفکر ایدینمکلککز افندیلر، خاطرلایورسکزکه قدیم‌ژه‌رمن دورنده رئیسلرك اطرافنه (comitatus) اسمنده بر توابع زمره‌سی طوپلانیردی. فرانق‌دولتنك تأسسندن صکره علی‌العاده رئیسلر، توابع زمره‌سی تشکیل ایتمك حقنی غائب ایتدیلر بوحق قرالك بر انحصاری شکلنی آلدی اسکی ژه‌رمن رئیسلری کبی (مه‌رووه‌نژیه‌ن) دورنك قراللری‌ده اطرافلرینه (Comites) قونتلر اسمیله، توابع زمره‌سی تشکیل ایدییورلردی. بوقراله یاقین قونتلر آراسنده ایکی زمره قراله اولان صیقی مناسبتلری ایله تمیز ایدرلردی. بونلردن بری (آنتروستیون) لردر. ایکنجیسی قرالك ندیملری یاخود آرقداشلری‌در. آنتروستیونلر قراله قارشی علی‌العاده تبعه‌نك مکلف اولدیغی صداقت وظیفه‌سندن دها قوتلی برصداقت وعبودیتله مکلفدیلر. قراله آنتروستیونلر آراسنده‌کی بومناسبت خصوصی مراسم ایله عقد اولونان برعهد نتیجه‌سنده تأسس ایدردی. آنتروستیونلق رتبه‌سنی احرازایده‌جك شخص اللرینی قرالك اللرینه وضع ایدرك صداقت وعبودیت وعد ایدردی، وبو وظیفه‌لرینی اعلان ایتمیه‌جکنی یمینله تأیید ایدردی [۱] آنتروستیونلر (مه‌رووه‌نژیه‌ن) دولتندن امتیازلی برزمره تشکیل ایدییورلردی. بونلرك (وه‌رکه‌لدی- Wergeld)

[۱] Ahzens juristische Encyclopedie S. 420.

علی‌العاده حر بر فرانق ایچون ویریلن وەرگەلدك اوچ مثلی تشکیل ایدییوردی .[٣] آنتروستیونلر دائما قرالك امرینه آماده اولمالی ایدیلر. بونلره حرب زمانلرنده قرال مهم وظیفه خدمتلر تودیع ایدردی . آنتروستیونلغك بر اصالت تشکیل ایدوب ایتمەدیکی منازع فیه برمسئله‌در. اسکیدن ، برچوق عالملر آنتروستیونلغی بر أصالت تلقی ایدییورلردی مشهور فرانسز عالم ومتفکری مونتسکیوده بوفکرده ایدی . [٢]

بوکون آلمان عالملری آنتروستیونلغك قراله شخصی برمناسبت اولدیغی ، [٤] ارثی اولمادیغنی اثبات ایتدیلر بعضاً آنتروستیونلرك اوغللر عینی رتبه‌یی حائز اولیور ایدیسه‌ده بونك ایچون قرالك اونلری یکیدن مراسم مخصوصه ایله آنتروستیونلغه اصعاد ایتمه‌سی شرط ایدی. قراله یاقین ایکنجی امتیازلی زمره (قرالك ندیم ـ Convivæ Regis) لریدر. بونلرك وەرگەلدی‌ده عادی حر برفرانقك فرانق وەرگەلدی سنك اوچ مثلی تشکیل ایدییوردی. بوصنفلرك آنتروستیونلردن فرقی نه ایدی ؟ بوسؤاله منبعلرده قطعی وواضح برجواب یوقدر بعضی (فرانق حقوقی تاریخی) متخصصلرینك فکرینه کوره بوعنوان قرال طرفندن آنتروستیون رتبه‌سنه اصعاد ایدیلن (غالورومه‌نلر)ه ویریلیردی [٥] بوایکی زمره‌دن باشقه،قرال حقیقی وحکمی شخصلری حمایهٔ خصوصیه‌سی آلتنه آلیردی بوکبی شخصلره (M. mundeburde regis) دییورلردی.

آنتروستیونلر مەرووەنژیەن دولتنده مهم بر موقع اشغال ایدییورلردی . قرالدن صکره دولت ایچنده اك یوکسك بر صنفی تشکیل ایدییوردی. طبیعی اونلر بوخصوصی وضعیتلری ایله متناسب اقتصادی قوتەده مالك ایدیلر . آنتروستیونلره قرال واسع اراضی توزیع ایدییوردی . قرالك اطرافنه آنتروستیونلر طوپلاندیغی کبی نفوذ وقوت صاحبی آنتروستیونلرك حمایه‌سنده دیکر شخصلر التجا ایدردی . بونلره صادق (Fideles) دییورلردی . بونلرده آنتروستیونلره صداقت عهدیله مربوط ایدیلر .

بونلرده‌قرالك کندیلرینه یاپدیغی کبی معیتلرنده‌کی صادق توابعه مالکانه‌لرینی حصه‌لره آییره‌رق اراضی توزیع ایدرلردی . آنتروستیونلر ناصل قراله معنوی صداقت ، مادی

---

[٢] Hans Tehr. Deutsche Rechts geschichte S. 50.

[٣] Montesquieu « Esprit der lois XXX. 20.

[٤] Haus Fehr. op. cit. S. 50.

[٥] Guelat. op. cit. p. 128.

أراضی واسطه‌سی ایله مربوط ایسه‌لر، آنتروستیونلرك توابعی‌ده عین شکلده وعین وجهله کندیلرینه باغلی ایدیلر وبو توابع آنتروستیونلر ایچون بر قوت تشکیل ایدییوردی .

ایکنجی سلاله یعنی (قارلووه‌نژیه‌ن) دورنده آنتروستیون وقرال ندیمی تعبیرلری یرینه ، (واسسال) ـ (Vassus، Vassalus) تعبیری تعمم ایتدی . واساللرك قراله مناسبتلری تمامیله آنتروستیونلرك مناسبتنك عینی‌می ایدی ؟..

آنتروستیونلرله واساللرك وضعیت حقوقیه‌لری آراسنده بویوك بر فرق اولمادیغی تخمین اولونویور . فقط آرالرنده محقق صورتده شو فرق موجودی : آنتروستیونلرك عددی محدود ایدی · (واسسوس یاخود واسسالوسلر) ایسه غایت غلبه‌لق بر زمره تشکیل ایدییورلردی.

قارلووه‌نژیه‌ن دوری قراللری ممکن اولدیغی قدر متعددشخصلرك کندیلرینه صداقت عهدی ایله مربوط اولماسنی ایستیورلردی . بو واسطه ایله نفوذلرینی تقویه ایتدکلرینی ظن ایدییورلردی . [١] قارولینژه‌ن قراللرك(وسساللر) لری‌ده مه‌رووه‌نژیه‌ن دورینك آنتروستیونلری کبی توابع زمره‌سی تشکیل ایتمك حقنی حائز ایدیلر . آنتروستیونلر دورنده اونلره تابع شخصلره آنتروستیون دینیلمزدی؛ اونلر ((fidele leudes)صادق اسملرینی طاشیردی. (قارلووه‌نژیه‌ن) دورنده واساللره(Vassus) لره‌تابع شخصلره‌ده (Vassus) یاخود (Vassalus) واسسال اسمی ویریلیوردی .

بوصورتله فرانق دولتنك نهایتلرینه‌دوغری بوتون فرانق دولتی بر واساللق‌شبکه‌سی تشکیل ایدییوردی . قراله مناسبتنده واسسال اولان بویوکلر کندیلرینه تابع شخصلره قارشی (سه‌نیور Senior) اسمنی طاشیردی . بو مناسبت واسسال طرفندن تابعیت ، صداقت و (سه‌نیور) طرفندن بر نوع آمریت تضمن ایدردی .

واساللرك ، سینیوره قارشی وظیفه‌لری متعدد ایدی . واسسال سینیور طرفندن طلب وقوعنده سینیورك جاننی محافظه ایدردی، سیاحتلرنده اوکا رفاقت ایدردی . بعضی یرلرده‌سینیوروااسسالنی اولنمکه مجبور ایده‌بیلیردی. بعضی مورخلر سینیور ایچین عسکرلك ایتمه‌نك‌ده واسسالك مجله‌ٔ وظائفندن اولدیغنی ایلری سورمشلردر . سینیورك واسساله قارشی بعضی وظیفه‌لری واردر . سینیور ، واسسالی حمایه ایتمه‌لیدر . بو حمایه وظیفه‌سنه (Mundeburdis) دییورلردی . واسسالك احتیاجی تقدیرنده اونك معیشتنی تأمین

[١] Schröder. Deutsch Reclits geschichte P. S. 170.

ایتمكده سینیورك عهده‌سنده ایدی . بونك ایچون سینیور واسساله اراضی حصه‌لری ویریيوردی . سینیورله واسسال یکدیکرینه قید حیاتله مربوط ایدیلر .

— ٥٧ —

فرانق دولتنده اراضی تشکیلاتی (اراضی‌یه دائر قانونلر)

افندیلر ، اقتصادیاتله حقوق آراسنده غایت صیقی بر مناسبت موجود اولدیغنی بیلیورسکز . ثروتنك ، جامعه افرادی آراسنده توزیعی اصوللرینه کوره بر جامعه‌نك حقوقی دیکر بر حقوق سیستمه‌مندن آیریلیر .

قرون اولاده اولسون ، قرون وسطاده اولسون اك مهم منبع ثروتی اراضی تشکیل ایدییوردی . اونك ایچون اراضی استملاکی واراضیده تصرف اصوللری ، اراضینك جامعه‌نك مختلف زمره‌لری آراسنده توزیعی ، جامعه‌نك بوتون حقوقنه اجرای تأثیر ایدییوردی . شیمدی‌یه قادار بحث ایتدیکمز قرون اولی حقوق سیستملرنده اراضی قانونلرندن اجمالاً بحث ایتدك . جرمن دولتنك اراضی قانونلرندن ایسه مفصلاً بحث ایتمك ایسته‌یورز . فرانق دولتنك اراضی قانونلری ، اراضی تشکیلاتی سزه حقوق ایله اقتصادی حیات آراسنده‌کی صیقی مناسبتی ، یعنی بر طرفدن توزیع ثروتك حقوقه تأثیرینی ، دیکر طرفدن حقوقك توزیع ثروت اوزرنده اجرا ایتدیکی عکس العمللری بارز بر صورتده کوستره‌جکدر .

افندیلر ، فرانق دولتنك تأسسندن اول رومانك بر ولایتی اولان غالیاده اراضی اوزرنده تام معناسیله حق ملکیت تأسس ایتمشدی . اراضی شخصلرك خصوصی ملکنی تشکیل ایدییوردی و بو ملکیتك تلقیسی‌ده تماماً روما تلقیسی ایدی . بیلیورسکز که روماليلرده ملکیت تلقیسی اوچ شیئی تضمن ایدییوردی :

١ — استعمال (jus utendi)

٢ — استثمار (jus fruendi)

٣ — سوء استعمال (jus abutendi)

حالبوکه اسکی ژه‌رمه‌نلرده مزرعه (تارلا) لر اوزرینه تام معناسیله حق ملکیت تأسس ایتمه‌مشدی . ژه‌رمه‌نلرده هر ژه‌رمه‌نك ئه‌وینك بولوندیغی یر وئه‌وك اطرافنی احاطه

ايدن اراضی پارچەسی ژەرمەن عائلەلرینك خصوصی ملكیتی آلتنده ایدی. اسكی ژەرمەنلر بو كوچوك آراضی پارچاسنه (آلود) (Alod) دیرلردی .

متباقی اراضی اوروغلرك (Sippe) عمومی ومشترك ملكیتی تشكیل ایدییوردی . اكین اكمكه صالح اراضی اوروغه داخل عائلەلره تقسیم ایدیلوب ویریلیردی . عائلەلرك بو پارچەلر اوزرندەكی حقی حق ملكیت دكل ، حق تصرفدی . عینی اراضی پارچەسی اوزون مدت عینی عائلەنك الٔنده قالمایوردی . اكثریا قدیم ژەرمەنلر مزرعه (تارلا)لری خلقه هر سنه یكیدن توزیع ایدرلردی. اكثریا بر كوی تشكیل ایدن اوروغ افرادی آراسنده تارلالر مشترك بر مالدی .

افندیلر ؛ چیفتلكلرك (اكینلكلرك) مشتركلكی اسكی ژەرمەنلره مخصوص برمؤسسهٔ حقوقیه دكلدر . مزرعەلرك مشتركلكی تاریخی اجتماعی انكشافلرینك معین برصفحەسنده دیكر بر چوق جامعەلردەده كورویورز . مثلا نه هندستانك بعض اولكەلرنده بو كونه قادار اكینلكلر كوی جامعەلرینك مشترك مالیدر [١] هندستانك كوی جامعەلرنده بو اراضی‌یی اداره وتوزیع ایتمك جامعەنك اك یاشلی اعضاسنك وظیفەسیدر .

افندیلر ، روسیەده شیمدی‌یه قادار كویلیلرك اراضیسی مشتركدر . روس كویلیلری طبقی قدیم ژەرمەنلر كبی معین ، مقنن برمدت كچدكدن صوكره اراضی پارچالرینی‌یه كیدن توزیع ایدییورلر . روسلر ، بر كویك مشترك اراضی‌یه مالك جامعەسنه (میر mir) دییورلر . میرك تشكیلاتی حقوق تاریخی نقطهٔ نظرندن غایت مهمدر . هندستان كوی جامعەلرینك وروس(میر) ینك اجتماعی حیاتی اوزرنده یاپیلان تدقیقات ، اراضی اوزرنده قبیلەوی تصرف اصولنی قبول ایدن تاریخی جامعەلرك اجتماعی حیاتی وتكاملنی آكلامغەده یاردم ایتمشدر . فرانقلر وسائر ژەرمەنلر ، رومانك بر ولایتی اولان غالیاده یرلشدكدن صوكره ژەرمن قبیلەلرینك مشترك اراضی اساسی یرینه روما ملكیتی قائم اولدی .

فاتح صفتیله غالیاده یرلەشن فرانقلر بو اولكەده ناصل بر صاحب اولدیلر ؛ اسكیدن بو سؤاله ویریلن جواب غایت بسیطدی .

فاتح ژەرمەنلر ، مغلوب غاللو رومەنلرك غاللو ـ رومەن تعبیری غالیانك ژەرمەنلر استیلاسندن اولكی سكنەسنه‌ویریلن اسمدر. بونلركا كثریتی روماليلەشمش غاللردن عبارت ایدی . اراضیسنی جبراً آلدیلر ، غصب ایتدیلر دینیلیوردی . بوكون فرانسز وبالخاصه

[١] Sumner-Maine « Etudes sur l'histoire du Droit, P· P. 137-171.

آلمان عالملرینك بو خصوصده یاپدیغی یکی تدقیقات حقیقتك بوندن بر آز فرقلی اولدیغنی کوستردی . بز بو تدقیقاتك نتیجه‌سنی شو شکلده تلخیص ایده‌بیلیرز :

علی‌العموم فرانقلر اسکی اهالینك اراضیسنی جبراً غصب ایتمه‌دیلر . فقط اسکی غاللو رومه‌نلره عائد یرلرك بر قسمی فرانقلرك وعلی‌العموم ژه‌رمه‌نلرك النه حقوقی بر شکلده کچدی . تا غاللیانك رومایه تابع اولدیغی دورده بر چوق ژه‌رمه‌ن قبیله‌لرینك عسکرلك ایتمك شرطیله صلحاً غالیاده یرله‌شدیکنی بیلیورز . بو ژه‌رمه‌ن اقوامی غالیاده یرله‌شدیکی زمان رومده جاری اولان اداری بر قانونه وعنعنه‌یه کوره بو باربار عسکرلره محلی اهالی رسمی ومجبوری مسافرپرورلکله (Hospitalitas) مکلفدی . بو مسافر پرورلك وظیفه‌سی هر غالك ـ رومه‌نك اراضیسنك اوچده برینی باربار وژه‌رمه‌ن عسکرلرینك استفاده‌سنه براقمق مجبوریتندن عبارتدی . بو مجبوریت البت محلی خلق ایچون آغیر بر تکلیفدی . [١] بو قانونه استناداً محلی خلقه عائد اراضینك اوچده برینی آلان ژه‌رمه‌نلر او یرك صاحبی دکلدی . او ، آنجاق تصرف وانتفاع حقنه مالکدی . فرانقلر غالیایی سلاح قوتیله ، حرب نتیجه‌سنده الرینه کچیردکلری زمان طبق صلحاً یرله‌شمش بورغوندلر ، ویسیغوتلر کبی اهالیدن بوتون اراضیی آلمایوب (Hospitalitas) قانونه استناداً محلی اهالینك مالکانه‌لرینك آنجق اوچده برینی آلدیلر . فرانق دولتنك بدایت تأسسنده فاتح فرانقلرك محلی اهالیدن آلدقلری اراضی اوزرنده‌کی حقلری تصرف وانتفاع حقلرندن عبارتدی . فقط اسکیدن بری روما حقوقنك حاکمیتی آلتنده یاشایان وحق ملکیتدن باشقه بر تصرف طانیمایان بو محیطده حق تصرف پك چابوق بر زمانده حق ملکیته انقلاب ایتدی . غالیاده فرانقلرك النده بولونان مالکانه‌لرك برنجی منبعی بونلردن عبارتدی . فتح وغلبه نتیجه‌سنده غالیاده فرانقلرك آلنه کچن اراضی خصوصی شخصلرك اراضیسنك اقسامندن عبارت دکلدی . غالیانك رومایه تابع اولدیغی دورده اراضینك بویوك بر قسمی خزینه وایمپراطورلرك ملکی اولمشدی . بوتون بو اراضی دوغرودن دوغرویه فرانق قراللرینك النه کچدی . قراللر بو اراضیی فتوحات زماننده بویوك خدمتلر کوسترن ویاخود ساده‌جه قرالك محبتنی قازانان فرانق رئیسلرینه توزیع ایدرلردی . مه‌رووِنژییه‌ن دورنده قراللرك ، آنتروستیونلره ، قونتلره وسائر فرانق بویوکلرینه اراضی ویرمه‌سی

---

[١] Fustel de Coulanges « Histoire des justitutions politiques de l'ancience France. I Partu P. 599 .

ایکی شکلده اولوبوردی . اراضی یا بویوکلره ارثی تملك وتصرفله اعطا ایدیلیردی . او تقدیرده . بویوکلرك بوکبی مالکانه‌لر اوزرنده‌کی حقلری حق ملکیت شکلنی آلیوردی .[١]

یاخود قراللر اراضی حصه‌لرینی معین شخصلره قید حیاتله تصرف وانتفاع ایچون ویریرلردی . صوکنجی شکلده ویریلمش اراضینك ملکیتی قرالك النده قالیوردی . فرانق دولتنك بدایت تأسسنده بر چوق اراضی ، روحانیلره کلیسالره ابدیاً انتفاع ایتمك اوزره ویرلمشدی. بواراضی کلیسانك ملکیتی آلتنه کیرمشدی . قراللرك تبرعی نتیجه‌سنده اکتساب ایتدکلری اراضیدن باشقه بر چوق اراضی پارچه‌لری‌ده مختلف دیکر یوللرله کلیسانك النه کچدی .

مه‌رووه‌نژیه‌ن سلاله‌سی دورینك نهایتلرینه دوغری فرانق دولتنده‌کی اراضینك اوچده بری کلیسانك ملکنی تشکیل ایدییوردی . [٢] کلیسا ممثللری بو اراضی‌یی دوغریدن دوغری‌یه کندیلری استثمار ایتمیوب اکثریا حصه‌لره تقسیم ایدرك اراضی‌یه احتیاجی اولانلره ایجار ایدییورلردی .

فرانق دولتنده اراضی‌یه تصرف ایده‌ن اشخاصك حقوقلرینك وسعتی نقطهٔ نظرندن بوتون اراضی بش قسمه تقسیم ایدیله‌بیلیر :

١) آلود ، (Alod) یاخود سالیق اراضی

٢) مارق (Mark)

٣) به‌نه‌فیس (Beneficium)

٤) ایمونیتات (Immunitat)

٥) پره‌قاریالر (Precaria)

آلود (Alod)

بو اسم ملکیت حقنه استناداً تصرف ایدیلن اراضی پارچه‌لرینه ویریلیردی . اسکی غاللو رومه‌نلرك کوچوك حصه‌لرینه و ژه‌رمه‌نلرك هوسپیتالیتاس قانونی سایه‌سنده ألده ایتدکلری اراضی پارچه‌لرینه‌ده ـ که بدایتده بو اراضی اوزرنده‌کی حق بر حق تصرف

[١] Brunner « Deutsche Rechtsgeschichte I^2 § 27.

[٢] Ahrers « Juristische Encyclopedie. S. 224.

ایکن بالآخره حق ملکیته منقلب اولمشدر ـ فرانق دولتنده آلود نامی ویریلمشدی . بو کبی ملکیتلره بعضاً (سالیقه اراضی ـ Terra Salica) ده دیرلردی . خاطرلیورسکز که اسکی ژەرمەن دورنده (آلود) ژەرمەنلرك أولرینی احاطه ایدن کوچوك اراضی پارچەلرینه دینیردی . اسکی ژەرمەن حقوقی بو کوچوك پارچەلردن باشقه اراضی اوزرنده حق ملکیت طانیمازدی. فرانق دورنده بو (الود) لر اوزرنده صاحبنك حقی مطلق بر حق ملکیت ایدی . [١] فقط بو آلودلره ویاخود (Terra Salica) یه وارث اولمق ارککلره منحصر اولوب قیزلر بوحقدن محروم ایدی .

مارق (Mark)

فرانق دولتنده یوقاریده موضوع بحث ایتدیکمز ارثی وشخصی ملکیت موضوعی اراضیدن باشقه مشترکاً تصرف ایدیلن اراضیده واردی. بواراضی بوتون کوی اهالیسنك مشترك اراضیسی ایدی . بونلر عمومی اوتلاق واورمانلردن عبارتدی . بو نوع مشترك اراضی روما دورندەده واردی. فرانق قراللری بونلرك بعضیلرینی غصب ایتمشلرایدیسەده اکثری یرلرده مارق اراضیسی کویلولرك مشترك ملکی اولەرق قالمشدی .

— ٥٨ —

بەنەفیس (Reneficium)

بەنەفیسك نصل تأسس ایتدیکنی آکلاتمەدن اول فرانق دولتنده نه کبی اراضینك بو اسمی آلدیغنی سویلیەلم : « بەنەفیس ، بر بویوك اراضی صاحبی (Senior) طرفندن کندیسنه تابع (Vassalus) وصادق بر شخصه ، بعض شرائط داخلنده مجاناً انتفاع وتصرف ایچون ویریلن مالکانەدر . » [٢] فرانقلر غالیاده یرلشدکدن صکره، کویلولرك اراضیسندن وخصوصی مالکانەلردن باشقه روما دولتنك تصرفی آلتنده بولونان واسع اراضینك فرانق قراللرینه کچدیکنی واسکی ژەرمەنلرده بویوکلرك اطرافلرینه قومیتاتوس

[١] Lex Salica 57.

[٢] Brunner « Deutsche Rechts geschichts II S. 244.

نا می آلتنده برتوابع زمره‌سی طوپلادقلرینی وفرانق دولتنده بویوکلرك معین مراسمله قرالك حمایه‌سنه التجا ایتدکلرینی بیلیورز . قرال حمایه‌سنه قبول ایدیلن هرفرانق رئیسی قراله عائد اراضیدن برپارچه آلیردی . بواراضی بعضاً ارثی تصرف ایچون ویریلیر وبو تقدیرده ملکیت تشکیل ایدردی ، بعضاًده قید حیاتله تصرف و استفاده ایچون بخش ایدیلیردی . او حالده بو اراضی پارچه‌لری (Beneficium) نامنی طاشیردی . فرانق قراللری اکثریا اراضی‌یی (به‌نه‌فیس) اوله‌رق ویریرلردی . به‌نه‌فیسلر دینوی رئیسلرندن باشقه رومانیلره ، نه‌وه‌کلره ، شخص حکمی اولان کلیسا وخسته‌خانه‌لره دخی ویریلیردی . به‌نه‌فیس سیسته‌می بالخاصه ایکنجی سلاله دورنده انکشاف ایتدی . برنجی سلاله‌دورنده پك چوق اراضی کلیساره غیر قابل فراغ برملکیتله ویریلمشدی . شارل مارته‌ل زماننده کلیسا آلنده پك چوق اراضی‌طوپلانمشدی . شارل مارته‌ل بونلری کلیسالردن نزع ایدرك دینوی رئیسلره توزیع ایتدی . فرانق حقوقی تاریخنده بو تدبیره کلیسا اراضی کی دینویلشدیرمه (Secularisation des biens ecclesiastiques) اسمنی ویریورلر .

قارلووه‌نژییه‌ن قراللری طرفندن کلیسا آلندن آلنوب غیر روحانیلره ویریلن اراضی اونلره تملیك ایدلمز یالکز تصرف اوزره (به‌نه‌فیس) اوله‌رق ویریلیردی . فرانق دولتنده‌کی به‌نه‌فیسلرك اك چوغی بوصورتله تأسس ایتدی .

به‌نه‌فیس صاحبلرینك وظیفه‌لری ؛ عسکرلك وظیفه‌سی

به‌نه‌فیس قرال طرفندن بویوکلره مجاناً ویریلیوردی دیمشدك . واقعا قرال به‌نه‌فیس مقابلنده پارا آلمازدی . فقط به‌نه‌فیس آلان کیمسه به‌نه‌فیس قبول‌ایتمکله برطاقم وظائف درعهده ایتمش اولوردی . اساساً به‌نه‌فیس اکتسابی اکثریا واسساللق درعهده ایتمك صورتیله واقع اولویوردی . بووظیفه‌لرك اك مهمی عسکرلك وظیفه‌سی ایدی .

قارلووه‌نژییه‌ن سلاله‌سی دورنده قراللرك عسکری ، به‌نه‌فیس صاحبلرینك طوپلادیغی عسکردن عبارت‌ایدی . بویوك به‌نه‌فیس صاحبلرینك اراضیسی اوزرنده کویلولر بولنوردی . به‌نه‌فیس صاحبی عسکری بو کویلولردن طوپلاردی . کوچوك به‌نه‌فیس صاحبلری بالذات عسکرلك ایتمکله اکتفا ایدرلردی . به‌نه‌فیس صاحبی روحانی دخی اولسه عسکرلك ایتمکله مکلفدی . مترافق اوردولرنده (نه‌وه‌کلر) ده آته بینرلر عسکرلره قوماندا ایدرلردی . بالآخره

(ئەوەكلر) عسكرى خدمت مقابلنده بر مقدار نقدى تضمينات ويرمكه باشلاديلر . بو مساعدەدن اكثرى روحانيلر استفاده ايتمك ايستەميوردى . چونكه بو، عسكرلك شرفندن محروم اولمق ديمكدى . (شارلمان) ئەوەكلرك بالذات عسكرلك ايتمەسنى منع ايتدى .

سراى خدمتى

شورالره اشتراك

بەنەفيس صاحبلرينك ايكنجى وظيفەسى سراى خدمتلرى ايدى . بەنەفيس صاحبى بويوكلر قرالك دعوتى اوزرينه طوپلانەرق قرالك خصوصى شوراسنى تشكيل ايدرلردى . مهم مسئلەلر ظهور ايتديكى زمان قرالك بويوكلرى دعوت ايتمەسى بر عادت ايدى . شارلمان دورنده بو اجتماعلرك طوپلانمه زمانلرى تعيين ايدلمش و اجتماعلر معتاد و مطرد رشكل آلمش ايدى . سراى خدمتنك ايكنجى شكلى قضا ايشلرينه اشتراك ايدى :

محاكمەلره اشتراك

فرانق دولتنده بويوكلر كندى صنفلرينه منسوب شخصلردن مركب هيئتلر طرفندن محاكمه ايديليرلردى .

اراضى صاحبى بويوكلردن برى بو جنايت ارتكاب ايتديكى تقديرده سراى بويوكنك تحت رياستنده بر محكمه تشكيل ايديليردى . دعوت تقديرنده بو محكمەيه اشتراك بەنەفيس صاحبلرينك جملهٔ وظائفندن ايدى . اراضى صاحبى بويوكلرده قراللرك كنديلرينه ياپديغى كبى كندى اراضيلرينى پارچەلره تقسيم ايدرك، حصەلرى بەنەفيس اولەرق كندى تبعەلرينه ويرمك حقنى حائز ايديلر. طبقى بويوك بەنەفيس صاحبلرى كبى، اوفاق بەنەفيس صاحبلرى ده بەنەفيسلرينى كوچوك پارچەلره بولەرك كنديلرينه تابع اولمق ايستەين شخصلره ويريرلردى . بەنەفيسك اصل صاحبى (سينيور) اسمنى طاشيردى . بەنەفيس قبول ايدەنه (واسسال) دينيلديكنى يوقاريده سويلەمشدم . بوتون فرانق دولتنك اراضيسى بو صورتله پارچەلره تقسيم اولونمشدى . بو اراضى صاحبلرى آراسنده بر مراتب سلسلەسى واردى . كوچوك بەنەفيس صاحبلرى ده كنديلرينه بەنەفيس اعطا ايدەن سينيوره واسساللق رابطەلرى ايله مربوط بولونويورلردى . بو سلسلهٔ مراتبك باشنده قرال بولونوردى . بەنەفيس ماهيتى

اعتباریله ، قید حیاتله ویریلمش اراضی اولدیغندن متصرفك بغیرحق انتفاع صاحبنك وفاتی تقدیرنده قاعدةً اراضینك ، صاحبنه اعادهسی اقتضا ایدییوردی . حقیقتده بر چوق بهنهفیسلر ، بطندن بطنه عینی عائلهنك تحت تصرفنده قالیوردی ؛ فقط بونك حاصل اولا بیلمهسی ایچون بهنهفیسك متصرفی وفات ایتدیکی زمان وارثلری اراضی صاحبنه یکیدن عرض تابعیت ایدرك مورثلرینك حقوقنی کندی لهلرینه تجدید ایتدیرییورلردی . بوکا (قونفیرماسیو Confirmatio) دییورلردی ، یکیدن تصدیق دیه ترجمه ایدهبیلیرز . قرال اولسون ، دیکر سینیورلر اولسون . بهنهفیس وارثلرینك بوخصوصدهکی طلبلرینی نادراً رد ایدرلردی . بو (قونفیرماسیو) لر سایهسنده بهنهفیسلر ارثی برملکیت ماهیتنی اکتساب ایتدیلر ، وبهنهفیسلره ، تصرف ایدنلرك ملکی کبی باقمغه باشلادیلر . (لوئی لودهبونهر) (Louis Le Debonnaire) [814 - 840] زماننده بهنهفیسلرده اوثیت اساس اولدی . چونکه بودورده واسساللر قوت اکتساب ایتمشلردی . بونلرك وارثلرندن بهنهفیسلرینی استرداده نهقراللر نهده سینیورلر جسارت ایدهمیورلردی . بویوك بهنهفیسلر ارثی اولدقدن صکره کوچوك بهنهفیسلرده عینی حقوقدن استفاده ایتمکه باشلادیلر . بوصورتله بهنهفیسلر تدریجاً ارثی مالکانهلر اولدیلر . بهنهفیسلر اوزرنده حق ملکیت سینیور ایله واسسال آراسنده بولندی . بو حال ملکیت مفهومنك تدریجاً تصرفنی انتاج ایتدی . بوندنده نهئودالته طوغاجقدر .

— ٥٩ —

معاف اراضی (Immunitæt)

فرانق دولتنده بعض مالکانهلر استثنائی حقوقه مالك ایدیلر . بو کبی مالکانهلره (اراضییه) ایمونیتات دییورلردی . شیمدیلك بونی (تکالیفدن معاف اراضی) دیه تعریف ایدهبیلیرز . فرانق حقوقنده ، بوغریب برمؤسسه ایدی . ایمونیتات حقنی فرانق حقوقی ، (قرالك مأمورلرینی اراضی ایچنه صوقماق حقی) دیه تعریف ایدییور . (interdictiô introitûs) قرالك مأمورلرینی بواراضییه ادخال ایتمهمك حقی دیمکدر ، بوحقلردن استفاده ایدهن اراضینك قرالك حاکمیتندن استثنا ایدلمهسنه مساوی ایدی . ایمونیتات امتیازینی حائز اراضی داخلنده قرالك بوولایتده اك بویوك مأموری اولان قونتك حاکمیتی

جاری دکلدی . [بیلیورسکز که فرانق دولتنده قونت هم اداره مأموری، هم عسکری رئیسی، هم حاکم ایدی] بواراضی‌یه کیرمك‌قونت ایچون ممنوعدی. بو اراضی‌داخلنده‌کی ایشلره مداخله قونت ایچون ممنوع اولدیغی کبی، قونته تابع اوفاق مأمورلره دخی‌ممنوع ایدی . قراله تابع دولت داخلنده ، ایمونیتات امتیازینی حائز اراضی ، مالکانه‌لر عادتا بر آطه تشکیل ایدییوردی . ایمونیتات ویرمك قرالك دولت أراضیسندن ، بر قسمی اوزرنده‌کی حاکمیتندن بر شخص لهنه فراغت ایتمه‌سنی تضمن ایدردی. ایمونیتات دولته تابع اولمقدن نوعاًما معافیت ماهیتنی حائزدر .

اکر معافیت امتیازینی حائز اراضی بر روحانی‌یه ویاخود بر شخص حکمی‌یه عائد ایسه، اراضی داخلنده حاکمیت اجرا ایتمك (آدووقاتوس) اسمنده بر ممثل ، طرفندن واقع اولوردی قراله تابع أراضی داخلنده قونتك کوردیکی وظیفه‌لری معاف اراضی داخلنده بو (آدووقاتوس) اجرا ایدردی ، (ایمونیتات) اسمنده‌کی عسکرلره‌قوماندا ایدردی . ویرکو ایشلرینی اداره ایدردی . حاکملك ایدردی . ایمونیتات) داخلنده ایکنجی مأمور (ویللیکوس ـ Villicus) ایدی. بو ، اراضینك منحصراً مادی‌ایشلری ایله مشغول اولوردی. ویللیکوس، آدووقاتوسه، تابع ایدی. بالفعل ویرکولری‌طوپلامق محصولاتی اداره ایتمك اونك وظیفه‌سی ایدی. قرال مأمورلرینی معاف اراضی‌داخلنده‌کی حلقك حیاتنه مداخله ایتمکدن منع ایتمك صورتیله اوچ نوع حقوقدن زاز کچمش اولویوردی .

١) ـ قضا اجرا ایتمك حقی

٢) ـ ویرکو طوپلامق حقی

٣) ـ خزینه حقلری (Jura fise) اسمیله معلوم حقلر .

ایمونیتات داخلنده آدووقاتوس اجرای قضا ایدردی . بوتون ویرکولر ایمونیتات صاحبی نفعنه طوپلانیردی . فرانق حقوقنده ، دولتك، صاحبسز، و وارثسز اشیا اراضی ونقودی مصادره . جزای نقدیلردن متحصل اموالی استهلاك حقنه (Jura ficei) دیرلردی‌که خزینهٔ دولت حقی دیمکدر . دولتك ایمونیتات داخلنده‌کی بوتون حقلری اراضی صاحبنه کچییوردی . ایمونیتاتلرده بدایتده قرال طرفندن قید حیات شرطیله ویریلیردی . فقط بونلرده بنه‌فیسلر کبی ، کیت کیده ایمونیتات صاحبلری النده ارثی بر ملك شکلنی آلدیلر . ایمونیتاتك صاحبی لهنه غایت واسع حقلر تضمن ایتدیکنی

کوردك . بو عادتا قرالك تابعیتندن معافیت ماهیتنی حائز ایدی . فرانق قراللری ، بوکا
بزم باقدیغمز نظرله باقمازلردی .

ایمونیتات اعطاسنه متدائر سندلره دائما (Salva Regis auctoritate) جمله‌سنی
علاوه ایدرلردی که بو قرالك حاکمیتی باقی محفوظ اولمق شرطیله دیمکدر .

اساساً فعلاً ده معاف اراضی بوسبوتون قرالك حاکمیتندن چیقمییوردی . بر چوق
مسئله‌لرده قرالك اراضی اوزرنده‌کی حاکمیتی تجلی ایدییوردی مثلا ایمونیتات داخلنده
اجرای قضا حقی یا اراضی صاحبنه یاخود آدووقاتوسه عائددی . فقط بعضی مجرملری
جوارنده‌کی قونته تسلیم ایتمکه مجبور ایدی . قونت معاف اراضی داخلنده‌کی مأمورلره
اوراقدن نظارت ایدن اونلری مراقبه‌یه تابع طوتاردی . بعضاً قونت معاف اراضی داخلنده‌کی
اهالی‌یی بوتون دولت ایچون مهم عد ایدیلن نافعه ایشلرینه مهم زمانلره عسکرلکه جلب
ایده‌ردی [١] قراللرك بو نادراً تطبیق واستعمال ایده‌مدکلری حالده ، بعضاً ده استعمال
حقلرندن صرفنظر ایدر ایسه‌ك ایمونیتات امتیازینی حائز اراضی فعلاً قرال حاکمیتندن
استثنا ایدلمش کبی ایدی . بونلر دولت ایچنده کوچوك برر دولتدی .

— ٦٠ —

(پره‌قاریا)

فرانق دولتنده پره‌قاریا ، « کلیسا طرفندن ، بش سنه مدتله انتفاع وتصرف ایدلمك
اوزره اشخاص خصوصیه‌یه ایجار ایدیلن اراضی‌یه وریلن اسمدر. فرانق دولتنده، کلیسا
وروحانیلر النده پك چوق اراضی طوپلانمشدی . دولتك بدایت تشکلنده، قراللر روحانی
مؤسسه‌لر نفعنه پك چوق اراضی تبرع ایتمشلردی .

کلیسالره ، روحانی مؤسسه‌لره وریلن اراضینك او مؤسسه‌لرك ملکیتی کبی تلقی
ایدلدیکنی سویله‌مشدك . بو واسع اراضینك هپسنی روحانیلر دوغریدن دوغری‌یه استثمار
ایتمزلردی . بو اراضی‌یی سنه‌لك ورکو مقابلنده ، اراضی‌یه محتاج، فرانقلره ویررلردی.
(پره‌قاریا) لر ایجار اولوندیغی زمان بو حادثه حقوقیه ایکی نوع سندله تثبیت ایدیلیردی.

[1] Hous Fchr Deutsche Rechts goschichti S . 46

بو سندلردن برینه (پرەقاریا precaria) دیرلردی که اراضی‌یه طالب شخصك طلبنی احتوا ایدردی وموجر یدنده‌قالیردی. [١] ایکنجی سنده (قومه‌نداسیا commedatia) دیورلردی. اراضی توجیهنه دائر سند دیه ترجمه ایده‌بیلیرز . بو سندیرك طالبه ویرلدیکنی تثبیت ایدەن وثیقه ایدی مستأجرك یدنده حفظ ایدیلیردی . [٢]

(پرەقاریا précaria) ماهیتی اعتباریله بش سنه ایچون اراضی اوزرنده حق تصرفی تضمن ایدن بر مقاوله‌دن عبارتدی ومقاوله‌نك موضوعی اولان اراضی‌یه‌ده عینی اسم ویریلیردی . فقط بالآخره (précaria) لرده طبقی بەنەفیسنی وایمونیتانلر کبی ارثی بر حق ماهیتنی اکتساب ایتدیلر .

ـ اعاده ایدیلن بەنەفیس وپرەقاریالر ـ

افندیلر ، بەنەفیس و (پرەقاریا) مؤسسه‌لرینك شایان دقت برطرز تطبیقندن مختصراً بحث ایتمك لازمدر :

فرانق دولتنده ، کوچوك اراضی صاحبلرینك وضعیتی مشکل ایدی اونلر برطرفدن حکومتك آغیر تکلیفلری ، دیکر طرفدن قوتلی ونفوذلی اراضی صاحبلرینك تضییقی آلتنده ازیلیوردی . حیاتی ، معیشتی تأمین ایده‌میەن کیمسه‌لرك طوعاً اسارته راضی اولدقلری کبی ، کوچوك اراضی صاحبلریده، یرلرینی مجاناً قوتلی اراضی‌صاحبلرینه ترك ایدرك اونلرك حمایه‌سنه التجا ایدیورلردی . بو صورتله اراضینك باشقه‌سنه ترك ایدلمه‌سنه ، (اراضینك تسلیمی Recommendation des terres) اسمنی‌ویریورلردی. بوکا مقابل بویوك اراضی صاحبی سەنیور یاخود کلیسا اراضینك انتفاع حقنی قید حیاتله اسکی صاحبنه بیراقیوردی . بو سایه‌ده کوچوك اراضی صاحبی ملکیتدن فراغت‌مقابلنده (سەنیورك) ، کلیسانك حمایه‌سنی تأمین ایتمش اولویوردی .

اکر کوچوك اراضی ، دینوی (سەنیوره) تسلیم ایدیلیرسه ، بو نوع اراضی پارچه‌لرینه [بەنەفیس] اسمنی آلیوردی . فقط بونی عادی بەنەفیسدن تفریق ایچون [استرداد ایدلمش بەنەفیس ـ Benefice de reprise] دیورلردی. بونك‌معناسی‌استرداد

---

[١] پرەقاری precari لاتین لساننده یالوارمق دیمکدر ، پرەقاریا عریضه دیمکدر .

[2] Brunner op. cit I² S. 284.

ایدلمش ، اعاده ایدلمش بەنەفیس دیمکدر ، چونکه سینیوره تسلیم ایتدیکی اراضی اسکی صاحبی ، انتفاع ایچون تکرار کندی تصرفنه آلیوردی ، اراضی‌یی استرداد ایدییوردی . بر چوق بر صاحبلری دینوی برسەنیوره عرض اطاعت ایدرك یرینی اوکاترك ایدەجکنه روحانی بر مؤسسەنك ، بر کلیسانك حمایەسنه التجا ایدرلر ، اراضینك ملکیتندن کلیسا لهنه فراغت ایدرلردی بو شکلده تأسیس ایدن حق تصرفەدە پرەقاریا (precaria) اسمی ویریلیردی . یوقاریده مذکور پرەقاریادن بونلری تفریق ایچون بونلره استرداد ایدلمش (پرەقاریار precaria de reprise) دییورلردی . اراضیسی قوتلی بر شخص حقیقی ویا حکمی‌یه ترك ایدرك حمایەسنه التجا ایتمك ایستەین فقیر اراضی صاحبلری اکثریا بو خصوصده روحانی مؤسسەلری ترجیح ایدرلردی . بو ترجیحك برچوق سببلری واردی :

١) حق ملکیتی کلیسایه ترك ایتمك اجره مستحق ثوابلی بر ایش ایدی .

٢) کلیسا او دورده الك مرحمتلی بر حامی عینی زمانده الك نفوذلی بر قوت ایدی .

٣) کلیسایه عائد اراضی بر چوق امتیازلردن استفاده ایدییوردی .

مثلا : کلیسا اراضیسی و اونك اوزرندەکی اهالی بر چوق آنغاریەلردن و بر چوق ویرکولردن معاف ایدی .

٤) فرانق دولتنده روحانیلر ، وکلیسا اراضیسنده یرلەشمش اهالی عسکرلك وظیفەسندن معاف اولدیلر .

اراضینك بو طرزده کلیسایه ترکنی تسهیل وتشویق ایچون ، اراضیسی کلیسا لهنه ترك ایدن کیمسەیه کلیسا کندی اراضیسندن قید حیات شرطیله انتفاع ایچون بر حوضه ویریردی . کلیسا بونکله هیچ برشی غائب ایتمیور . آنجق قید حیاتله استفاده ایچون ویردیکی اراضی‌یه مقابل دیکر براراضینك ملکیتنی ابدیاً تأمین ایتمش اولویوردی . استرداد اولنمش پرەقاریا صاحبلری رسمیت ایچون کلیسایه غایت کوچوك بر ویرکو ویرمکله اکتفا ایدرلردی . بوندن مقصد اراضینك کلیسایه عائد اولدیغی اونوتدیرمەمقدی .

فرانق دولتنده ماليه تشكيلاتى

ويركولر

افنديلر ، فرانق دولتنده زمانمزده‌كى كى منكشف بر ماليه تشكيلاتى يوقدى. دولت خزينه‌سيله قرال خزينه‌سى تفريق ايدلمش دكلدى . قرالك واردات منبعلرى شونلردن عبارت ايدى :

١) ـ قرالك بلا واسطه كنديسنه عائد اراضيسنك محصولاتى ؛

بو كبى واسع مالكانه‌لره (Villa)، بونلرى اداره ايدن بويوك مأمورلره (Domestici) ديورلردى . قرال مالكانه‌لرنده‌كى وارداتدن استفاده ايچون بر ويلّادن ديكر ويلّايه نقل ايدر ، محصولاتى يرنده استملاك ايدردى .

٢) محكمه‌لردن كلن واردات ؛

بونلردن بر قسمى (Composition) لردن عبارتدى . خاطرلارسكزكه مجرم طرفندن جزا شكلنده متضرره ويريلن مالك ١/٣ ى قراله عائددى. بوكا (Fredum) ديورلردى. (Friedgeld) صوكره قرالك امرلرينى، فرمانلرينى اخلال ايدن اشخاصك محكوم اولدقلرى جزاى نقديلر ؛ بر امرى اخلال ايده‌نك جزاسى (٦٠) سوليدوس (Solidus) ايدى . (سوليدوس) آلتون پاره ايدى . مهم اخلال قانونلر ايچون بو جزاى نقدى جرمك اهميتنه كوره بر ايكى اوچ و داها زياده دفعه آرتيريله‌بيليردى . حكملردن كلن واردات زمره‌سنه مصادره طريقيله الده ايديلن ماللرى‌ده علاوه ايتمه‌لى‌يز. بيليورسكزكه اسكى حقوق سيسته‌ملرنده پك چوق استعمال وسوء استعمال ايديلن بر جزاده مصادرهٔ اموالدر . فرانقلرده‌ده مهم جرملر ايچون ترهيبى جزادن باشقه مصادره جزاسى‌ده علاوه ايديليردى .

ويركو وتكاليفلر

قرالك كندى مالكانه‌لرندن ، محكمه‌لردن كلن وارداتدن باشقه اوچنجى نوع منبع وارداتى اهاليدن آلديغى ويركولر ايدى .

ويركولر

مه‌رووه‌نژییه‌ن قراللری، غالیانك حكمداری اولدقدن صكرا رومادورنده‌كی ویركولری دوام ایتدیرمك ایسته‌دیلر، فقط هیچ برزمان بوویركولری اطراد وانتظام ایله طوپلامه‌یه موفق اولامادیلر. روماليلرك اداره‌سی دورنده غالیاده ایكی نوع مهم و منتظم ویركو واردی :

١) (Capitatio humana) قاپیتاسیو هومانا بوهر كسدن آلنان [شخصی ویركو] ایدی . بو ایرانده‌كی (كه‌زیت) ، اسلام حقوقنده‌كی جزیه‌نك مقابلیدر .

٢) ایكنجیسی (Capitatio terrena) اراضی ویركوسی ایدی . روما دورنده بو ویركولرك مقداری معین دكلدی . ویركولرك مقدارینی تعیینده ایكی اصول واردر : برنجی اصول ، هرشخصك دولته ویرمكله مكلف اولدیغی مقدارك دولت طرفندن دوغریدن دوغری‌یه تعیین ایدلمه‌سیدر . بو نوع ویركولره، حصهٔ معینه (Impot de quotité) ویركولری دیبورلر .

ایكنجی اصول ـ بوتون دولت داخلنده بر نوع ویركیدن كله‌جك مبلغ تعیین ایدیله‌رك بو مبلغی ولایتلره ، قضالره ، ناحیه‌لره وصكره بو ویركویی ویرمكله مكلف اولان واحد قیاسی‌لره توزیع وتقسیم اصولیدر . بوكا حصهٔ مصیبه اصولی یاخود توزیعی اصول [Impot de repartition] دیبورلر . روما دورنده‌كی [Capitatio humana] شخصی ویركو بر حصهٔ معینه ویركوسی دكل حصهٔ مصیبه ویركوسی ایدی .

ایكنجی ویركو (Capitatio terrena) اراضی ویركوسندن عبارتدی اراضی‌واحد قیاسی مقدارینه متناسب صورتده ویریلن ویركو ایدی .

رومادە بو ویركونك‌ده مقداری اولدن تعیین اولونمش دكلدی. بوده توزیعی ویركو ایدی .

فرانق قراللری ، بو ایكی ویركونك ایكیسنی‌ده ابقا ایتدیلر . اساس اوله‌رق فرانق دولتنده اهالی بو ویركولری ویرمكله مكلف ایدی .

فی‌الحقیقه بو ویركولر روما دورنده‌كی انتظام واطرادله استیفا ایدیله‌میوردی. بونك بر چوق اسبابی واردی . بز بونلری‌اشارت ایتمكله اكتفا ایده‌جكز: فرانق دولتنده‌روما قانونلری طرفندن وضع ایدیلن ویركولرك اطرادله تطبیق اولونامامسنك الك بویوك سببی فرانقلرك

اداره تشکیلاتنك روما تشکیلاتنه نسبتاً داها بسیط، داها قابا اولماسی ایدی. روماویرکولرینك انتظام داخلنده استیفا وجبایتی ایچون دولت تشکیلاتنك منکشف، دولت عضولرینك قانون دائره‌سنده حرکت ایتمکه عصرلرجه آلیشدیرلمش اولماسی لازمدی. فرانق دولتنك، روما تشکیلاتنه نسبتاً قابا ابتدائی تشکیلاتی بو وظیفه‌لری موفقیتله باشارمق اقتدارینی حائز دکلدی. ایکنجی سبب شخص ویرکولری ژه‌رمن خلقی، بر اسارت علامتی کبی تلقی ایدییورلردی اونلرك تلقیسنجه حر شخصدن بو ویرکولر آلنماملی ایدی. بوکا رغماً برنجی سلاله دورنده بو ویرکولرك طوپلانمه‌سی اساس اولدیغی آکلاشیلیور. فقط فرانق دولتنده بو ویرکولر توزیعی دکل [حصهٔ معینه] ویرکوسی شکلنی آلمشدی. چونکه فرانق دولتی تشکیلاتنده توزیعی ویرکولری استیفا وظیفه‌لرینی باشاراجق مأمورلر یوقدی. هرشخصك وهر اراضی حصه‌سنك ویره‌جکی ویرکونك مقداری دولت طرفندن تعیین ایدلمشدی، توزیعك لزومی قالمامشدی. رومادە بوتون دولت ایچون ویرکونك مقداری دولت احتیاجنه کوره تعیین ایدیلیردی. فرانق دولتنده ویرکو قرالك شخصی خزینه‌سی فائده‌سنه طوپلاندیغی ایچون دولت احتیاجی مسئله‌سی موضوع بحث دکلدی. ایکنجی سلاله دورنده بو ایکی نوع ویرکو یرینه [Cens] اسمیله بر ویرکو تأسس ایتدی. بو [Cens] بوتون اهالی‌یه عام ویرکولر دکلدی. بوندن معاف زمره‌لرده واردی. بو تکالیفدن باشقه فرانق دولتنده اهالیدن مختلف رسوم بالواسطه ویرکولرشکلنده آلینیردی. اموالك، حیوانلرك ویاخود اسیرلرك بر الدن دیکر اله یاخود بر یردن، بر یره انتقالی مناسبتیله، وسائر بهانه‌لرله ویرکو آلنیردی.

٤) قرالك برمنبع وارداتی، مختلف تکلیفلردن کلن واردات ایدی. سیاحت زماننده قرالی و قرالك بویوك مأمورلرینی و توابعنی اباته و اعاشه ایتمك محلی اهالینك عهده‌سنه دوشییوردی. اکثریا بو وظیفه، زنکینلره وکلیسا ممثللرینه ترتب ایدییوردی.

اوردونك نفرلرینی، وآتلرینی اعاشه ابانه‌ده خلقه تحمیل ایدلمشدی.

٥) قرالك بشنجی واردات منبعی اختیاری هدیه‌لر تشکیل ایدییوردی. ژرمه‌نلرده قدیم دورلردن بری قراللره هدیه ویرمك عادت ایدی. بوعادته فرانق دولتنده‌ده رعایت ایدیلیردی. قارلووه‌نژیه‌نلر دورنده موناسترلر و بویوکلر ایچون قراله هدیه ویرمك بر وظیفه شکلنی آلدی. شارلمان دورنده ایلك بهارده‌کی اجتماعلره [Placitum] بویوکلرك هدیه کتیرمه‌لری حقوقی بروجیبه اولدی. قارلو وه‌نژیه‌ن حکمدارلرندن (برنجی لوئی)

دوردن قالمه بر وثیقه بعض موناسترلر ایچون هدیه ویرمه‌نك بر مجبوریت اولدیغنی آچیقجه کوستربیورلر . [١]

فرانق دولتی دورنده . ژه‌رمن خلقنك حقوق خصوصیه‌سی

- ٦٢ -

عائله

آوروپا حقوقی تاریخنده عائله تشکیلاتنه عائد باشلیجه اوچ نمونه کوربیورز بری روما حقوقنك عائله‌سی ، ایکنجیسی بو کونکی آوروپا حقوقنده‌کی عائله ، اوچونجیسی ژه‌رمن خلقلرینك عائله‌سی ، فرانق دولتی عائله‌سنك روما ومعاصر آوروپا عائله‌سندن فرقنی کوسترمك ایچون بو اوچ نوع عائله تشکیلاتنی بربرندن تفریق ایدن اوصاف ممیزه‌یی تلخیص ایده‌یم .

روما حقوقنده عائله پاترفاملیاسنك ریاستی التنده‌کی اشخاصك هیئت مجموعه‌سیدر . عائله افرادینی بری برینه باغلایان رابطه‌ولایتدر حاکمیتدر (Patestas) . عائله رئیسنك چوجقلرینه قارشی بو حاکمیتی ،ولایتی Patria potestas اسملرینی آلیور ،

قادینه قارشی Manus اسمنی طاشیور چوجقلرك شخصیت مدنیه‌لری عائله رئیسنك ولایت مطلقه‌سی آلتنده‌در . قادینده مانوس زنجیریله عائله رئیسنه باغلانمشدر چوجقلری وقادینلری عائله رئیسنه باغلایان بو مطلق تابعیت ومتبوعیت رابطه‌لری بوتون حیاتلری مدتجه دوام ایدیبوردی . واقعا عائله رئیسی چوجقلرینی بو تابعیت بویوندورغندن وولایت رابطه‌سندن قورتارابیلیوردی . فقط چوجق آزاد ایدلمه‌سینی کندیسی طلب ایتمك حقنی حائز دکلدی . الحاصل ، روما عائله‌سی حقوقی « هیئت » تشکیل ایدیبوردی . بوعائله‌نك تشکلنده قرابتدن‌قاندن زیاده ولایت رابطه‌سی رول اوینیوردی وماهیتی اعتباریله حقوقی بر هیئت‌تشکیل ایدردی. عائله رئیسی اولمق ایچون عائله‌نك پدری، جدی عائله‌نك حقیقی سانی اولمغه لزوم یوقدی . عائله رئیسی اولمق ایچون عائله ایچنده اك یاشلی ارکك اولمق کافیدر .

عائله رئیسی، کنج ، بکار اولابیلیر، بونك اهمیتی یوقدر . روما عائله‌سی، کوچوك بر مونارشی‌یه‌بکزیبوردی،رئیس. پاترفامیلیاس. مونارشینك حاکم مطلقیدر. اونك ایچون

[1] A. Esmein Histoire du droits francais. P. 76-79.

روما حقوقی عائله رئیسنی ، « ئه‌وده حاکمیت صاحبی اولان » دیه تعریف ایدییور . Pater familas appellatur qui in domo dominium habet.[١] عائله‌ده رئیسدن باشقه هیچ کیمسه‌نك آیری ملکی یوقدر. واولامز چونکه عائله اعضاسنك استحصال ایتدیکی بوتون اموال درحال رئیسك ملکنه داخلدر. خلاصه ولایت آلتنده‌کی فردلرك حقوق خصوصیه ساحه‌سنده شخصیت حقوقیه‌لری یوقدر فقط حقوق عامه ساحه‌سنده هردرلو وطنداشلق حقلرینی حائزدرلر. بوحقلره (jus honorum) (jus suffragui) دیرلردی . روما عائله‌سنده اساس اولان قان قرابتی . دکل، ولایت وحاکمیتدر . . بوعائله‌یه اولادلقلر ، مشروع نکاحله قوله‌نن قادینلر . داخلدر . دیکر طرفدن قادینلر طرفندن مشترك اصولدن کلن فردلر عینی عائله افرادی دکلدر .

معاصر اوروپا حقوقنده عائله تلقیسی ایسه بوسبوتون بوندن فرقلیدر. معاصر مدنی عائله قان قرابتی اساسنه مستنددر . بوعائله‌ده ابوینك ولایتی . مطلق ولایتغیر برحق وبرحاکمیت دکل، برحمایه وظیفه‌سیدر. ابوینك ولایتی منحصراً چوجقلرك منافعنی تأمین غایه‌سنی استهداف ایدییور . چوجقلرك سن رشده وصولیله ولایت زائل اولویور . چوجقلر تمامی اهلیتی اکتساب ایدییورلر .

چوجقلرك مدنی شخصیتی هیچ بر زمان عائله رئیسنك ولایتی زماننده بیله تماماً خسوفه دوچار اولمایور . ولایت آلتنده‌کی شخص بلع اولنمه‌یور . معاصر عائله‌ده قادینده حردر . قادینلرك . وضعیت حقوقیه‌سنده بعض فرقلر وارسه‌ده بوفرقلر عائله‌نك حیثیت واخلاقیتنی تأمین ایچون قبول ایدلمش اساسلردر .

فرانق دولتنده ژه‌رمه‌ن خلقلرینك عائله‌سی ، نه‌روما عائله‌سنه ونه‌ده معاصر عائله‌یه بکزه‌یوردی. ژه‌رمن عائله‌سی اوچنجی برعائله اورنه‌کیدر .

فرانق دورینك ژه‌رمان عائله‌ی ، اسکی ژه‌رمه‌ن عائله‌سی Sippe نك دوامی‌در . ژه‌رمه‌نلرده عائله قان قرابتنه مستنددر. اساسی قان قرابتی‌در. قوجا وقاری وچوجقلری حقوقاً مستقل آیری برعائله‌تشکیل ایتمیور. باربارجرمنلرك عائله‌سی. معاصر عائله‌مفهومندن دها واسع برمفهومدر .

Sippe نك برنجی اساسی قان قرابتی منشا جهتدن روما عائله‌سنه بکزه‌مه‌ین بوعائله غایه‌جهتندن‌دخی اوندن‌آیریدر. بوعائله. [تعرض‌ومدافعه ایچون برله‌شمش شخصلرك‌هیئت

[1] Dig 195-32

مجموعه‌سیدر.] بوعائله عینی زمانده برعائله‌در. برمحکمه‌در. برعسکردر. سیاسی برتعضودر. مقدس براتفاقدر. بواتفاقك اعضالری. مشاوره‌لریله، یمینلریله،. سلاحلریله، اتفاق اعضاسنك شخصیتلرینی ومالرینی مدافعه ایله مکلفدرلر.

عائله افرادی رئیسك ولایتی آلتنده ازیلمش حقوقلری تحدید ایدلمش شخصلر دکلدرلر. سلاح طاشیمغه مقتدر بوتون شخصلر بو عائلوی تعضوده مساوی حقوقه صاحبدرلر. بو اقتداری حائز اولمایان انجق قادینلر وچوجقلردر، چونکه بونلر سلاح طاشیماغه مقتدر دکلدرلر.

٣) عائله‌نك مالی رئیسك مالی دکلدر. بوتون افراد عائله‌نك مشترك مالیدر. عائله رئیسیله برابر اموالك مشترك صاحبیدرلر.

٤) عائله‌نك ملکیتی اولان terra salica ی توارث واسطه‌سیله اکتساب ایچون ارکك اولمق شرطدر. چونکه حرب ایدن ارککلردر.

عائله‌نك ارثی اراضی‌سی اولان terra salicaیه توارث دخی اونلرك حقی اولمالیدر.

٥): ژه‌رمه‌ن حقوقنده قادینلرواسطه‌سیله‌اولان قرابت دخی‌مدنی تأثیردن بوسبوتون عاری دکلدر. آنالرك آقرباسی‌ده عائله‌نك جزؤلریدر. (اعضادی دکلدر) انتقام ایشلرنده بونلرده اشتراك ایتملیدر. خصوصی اوزلاشمه تقدیرنده «composition» جزا یرینه آلنان مالدن قومپوزیسیوندن اونلرده حصه دوشه‌جکدر.

ژه‌رمه‌ن حقوقنده بو واسع عائله مفهومندن sippo دن باشقه، دار معناده عائله مفهومی‌ده واردر.

(ابوین وچوجقلری) بوعائله‌نك رئیسی پدردر.

— ٦٣ —

فرانق حقوقنده عائله رئیسنك ولایتی

موندیوم

(mundium)

عائله‌نك رئیسی پدردر. پدرك ولایتی مشروع نکاح نتیجه‌سنده تأسس ایدیوردی. (مشروع نکاحك نصل تأسس ایتدیکنی شیمدی ایضاح ایده‌جکز).

پدرك غیر مشروع چوجقلره قارشی موندیومی یوقدر . موندیوم بر حاکمیت حقی اولمقدن زیاده بر حمایه وظیفه‌سنی تضمن ایدردی . چوجقلرك مالی کندیلرینه عائددی . فقط موندیوم دوام ایتدکجه پدرك بو حال اوزرنده . حق انتفاعی واردی . بوکا مقابل پدر عائله‌نك ارثی مالیله تصرفده سربست دکلدی . چوجقلر رضاسندن باشقه ارثی مالی دور ایده‌مزدی . عائله‌نك رئیسی پدر دیمشدك .

پدرك وفاتی تقدیرنده اونك یرینه عائله‌سنك اك یاشـلیسی ارکك اعضاسی قائم اولو-یوردی . موندیوم حقنك وسعتی ومدتی، ولایت آلتنده اولان چوجقلرك جنسنه کوره دکیشیوردی .

ارکك چوجقلر اوزرنده ولایت چوجقلرك سلاح طاشیه‌بیله‌جك سنه کله‌لرینه قادار دوام ایدردی. بو عسکرلك سنینی ایسه مختلف ژه‌رمه‌ن قانونلری مختلف اشکالده تعیین ایتمشلردی . بورغوندلرك قانوننه کوره عسکرلك سنی (سن رشد) اون بش یاش تعیین ایدلمشدی [1] .

هکذا ریپوارلرده‌ده سن رشد اون بش یاشی اکمالدن عبارتدی .

سالیف فرانقلرك قانوننه کوره ، مسئولیت سنی ١٢ یاش ایدی [2] .

بوندن سن رشدك دخی ١٢ یاش اولدیغی استخراج ایدن مورخلرده وار ایسـه‌ده اکثر مورخلر بوتون ژه‌رمه‌نلرده سن بلوغ اون بش اولدیغی قبول ایدییورلر.(غاللو-رومه‌نلر) ایچون سن رشده ٢٥ یاش ایدی . فرانق حقوقنده پدرك ارکك اوغللرینی ولایتدن آزاد ایتمك حقی یوقدی . فقط رشید کندی رضاسـیله پدرینك ولایتی آلتندن چیقـابیلیردی . [3] پدرك قیز اولادلره قارشی ولایتی بوتون حیـاتلری مدتجه دوام ایدییوردی پدرك وفاتی تقدیرنده بو ولایت حقی برادره ، برادر اولمـادیغی تقدیرده عموجه‌یه ، اوده اولمادیغی تقدیرده عموجه زاده‌لره ، اونلرده یوقسه ، مالنه وارث اولا-بیله‌جك هر هـانکی ارکك اقربالرندن برینه انتقال ایدییوردی . بونلردن هیچ بریسی اولمـادیغی تقدیرده ولایت وظیفه‌سی قرال سراینه ترتب ایدییوردی . قادین اولـدیغی تقدیرده ولایت حق ووظیفه‌سی ایکی قوجاسنه انتقال ایدییوردی .

---

[1] Lex burg. titre 87 art 2

[2] Lex Salica tit. XXVI

[3] « « LXIII

– ٦٤ –

نکاح

اکثر قوملرده اولدیغی کبی قدیم دورلرده ژەرمەنلردەدە نکاح (اشترا) شـکلنده وقوعبولوردی . کووەی کلینی صاتین آلیردی. نکاح آنجق قیزك فیئاتی تأدیەدن صوکرا معتبر اولوردی .

نکاح وعدەسی یاپیلدیغی زمان ، طبق بر مال صـاتین آلندیغی زمان یاپدقلری کبی (بی) ویریرلردی . بوندن صوکرا نشانلانما مراسمی اجرا ایدیلیردی . بو نشـانلانما مراسمنه هرایکی عائلەنك افرادی اشتراك ایدرلردی . [1] نشانشانما مراسمندن صوکرا کووەی اولاجق سوزندن دونەمزدی . نکول تقدیرنده قیزك عائلەسـنه قومپوزیسیون ویرمکه مجبور ایدی . [2] چونکه نشانلی کووەی سوزندن دونمەسیله قیزك اسم‌وشهرتنه خلل ایراث ایتمش اولیوردی . بونك عکسـنه قیزك اقربالری صوك دقیقەیه قادار نامزد کووەی رد ایتمك حقنی حائز ایدیلر .

نشانلانما مراسمی ایله قیز ایچون ویریلەجك مال تمـاماً تأدیه ایدیلنجەیه قادار کچن مدت ظرفنده قیز کندی عائله رئیسـنك ولایتی آلتـده بولنیوردی . فقط کووەی لهنەده قیز اوزرنده برحق تأسس ایتمش اولیوردی . اونك ایچون اکر بومدت ظرفنده قیز هتك عرضه معروض قالیرسه یاخود قاچیریلیرسه مجرم ایکی قومپوزیسیون‌ویریردی؛ عینی‌زمانده هم‌قیزك اقرباسنه هم‌نشانلیسنه قومپوزیسیون ویرمکه مجبور ایدی. اکر نامزد کووەی کندیسی نشانلی قیزی قاچیریرسـه موندیوم قانوننی اخلال ایتمش اولویوردی . بونك ایچونده آیری قومپوزیسیون واردی . نشانلانما دوریـنك نهایتنده قیزك فیئاتی تماماً ویرلدکدن صـکرا نکاح مراسمی اجرا ایدیلیردی . خرسـتیانلق دورندن اول قیز ده خلق‌مواجهەسـنده بالفعل کووەیه تسلیم ایدیلیردی. خرستیانلق تأثیریلەنکاحك mallus صـاتین آلنا شکلنی تصویب ایتمەین روحانیـلر قیز ایچون ویریلن پاره ومالی قیزك قیمتی فیئاتی کبی‌دکل اقرباسنك قیز اوزرندەکی ولایت حقنی صاتین‌آلمق ایچون ویریلن پارەومال اولەرق تفسیر وتلقی ایتمکه باشلادیلر . فقط تفسیری نەاولورسـه اولسون بودورده دخی

[1] Tactus germ. 18.

[2] Lex Salica titre LXX

نامزد کووه‌ی قیز ایچون معین مقدار مال ویرمکله مکلفدی . بومالی تأدیه‌دن اول نکاح ومعتبر وکامل صایلمازدی . فرانق دولتنك بدایتنده نکاح عقدینك مراسم و اصولی بوندن عبارتدی . فقط کیت کیده فرانق دورنده بوقیز ایچون پارا ویرمك مجبوریتی اورتادن قالقدی . بوحقوقی تحولك حصوله کلمه‌سنده روحانیلرك بویوك رولی اولدی . ژه‌رمه‌ن قانونلرینه کوره نشانلی قیزك فیثاتی ویره‌مدیکی تقدیرده نکاح کأن لم یکن صاییلیردی . خرستیانلق دورنده کووه‌ی ایله قیز حسن رضالریله برلشدکاری تقدیرده موندییوم قیمتی ویرلمه‌مش اولسه بیله کلیسا نکاحی مشروع عد ایتمکه باشلادی .

کلیسانك بو نظری ، نامزد کووه‌یلرك قیز ایچون پارا ویرمامك خصوصنده‌کی میللرینی تشجیع ایدییوردی . فقط اسکی ژه‌رمه‌نلرك عرفی قانونلرینك بوتون احکامی ژه‌رمه‌نلرك ذهنیتلرنده غایت درین کوك توتمش عنعنه‌لر ایدی . بوژه‌رمه‌نلر اسکی عنعنه‌لرنی بوسبوتون ترك ایتمه‌یی ایسته‌میورلردی . قیزی مجاناً آلمق میلی ایله اسکی عنعنه‌یی نصل توفیق ایتمه‌لی؟ بونك‌ده چاره‌سی بولندی. کووه‌ی قیزك اقرباسنه رسمیت ایچون بر آلتون یاخود کموش سکه (سولیدوی یاخود دینار) ویریرودی . بونکله هم اسکی ژه‌رمه‌ن عنعنه‌سنه رعایت ایدلمش اولیوردی . هم قیز مجاناً آلنمش اولویوردی .

نکاح عقدنده‌کی بوتبدل، قادینلر ایچون غایت مهم برمعنوی قازانج اولدی: قیزلر ایچون حقیقةً مال ویدلدیکی زمان ، قیزك اقربالری ولیلری قیز ایچون اعظمی مقدارده فیثاتی طلبنه میال ایدیلر . قیز ایچون هانکی طالب دها زیاده مال ویرمکه راضی ایسه قیزی اونکله اولندیرمه‌یی ترجیح ایدییورلردی ..

قیزك قلبنك تمایللری نظر اعتباره آلنماسی مجبوری دکلدی . نکاح (صوودینار) واسطه‌سیله سکه تسلیم ایتمك یولیله یاپیلمغه باشلادیغی زمان قیزك میل محبتلری‌ده رول اوینامغه باشلادی .. بودورده کلیسا ینه مداخله ایتدی . قیزك رضاسنی نهایت نکاحك شرائطی میاننه ادخال ایتدی .

کوریورسکز ، حقوق تکامل وتحولنده ، نه قادار مختلف عامللر عینی زمانده تأثیرلرینی اجرا ایدییورلر . نکاحدن صکرا قاری قوجاسنك ولایتنه تابعدر . بوموندیوم قادینك خصوصی مالره مالك اولماسنه مانع دکلدر .

نکاحلی قادینلركماللری

نکاحلی قادین کندینه مخصوص مال صاحبی اولابیلیردی . قادینلرك نوع خصوصی ملك تشکیل ایدن مالی اوله‌بیلیردی. برنجی (نکاح هدیه) سی قیز ایچون قیزك اقرباسنه ویریلن مالدن (قیزك قیمتندن) باشقه ژه‌رمه‌نلرده برده قیزه کووه‌ی طرفندن مهم بر هدیه ویرلمه‌سی عادت ایدی . بو نکاح هدیه‌سنه ژه‌رمه‌ن قانوننامه‌لری مختلف اسملر ویریبورلر. بواسملردن بزتقریباً نکاح هدیه‌سی معناسی افاده ایدن (پره‌سیوم توپسییاله pretium nuptiale) تعبیرینی ترجیح ایتدك . بوعادت ژه‌رمه‌نلردن بك اسکی عادت ایدی . تاسیت دورنده بو عادته رعایت ایدلدیکی آکلاشیلیور ، تاسیته کوره بوهدیه ، اوکوز ، آت وسلاحلردن عبارت اولویوردی . [1] بالآخره نکاح هدیه‌سی اولارق اراضی وئه‌ولر ویرمك‌ده عادت اولدی . بو هدیه اوزرینه قوجانك حق انتفاعدن باشقه بر حقی یوقدی . قادینك وفاتی تقدیرنده مالی قادینك وارثلرینه انتقال ایدییوردی . بالآخره هدیه مالینه وارث اولاجق شخصلر تعیین ایدلدی .

قادینك قوجاسندن دنیایه کلن چوجقلردن باشقه وارثلری هدیه مالینه‌حق وراثتدن محروم ایدلدی . تدریجاً نکاح هدیه‌سی ویرمك مجبوریتی بوسبوتون زائل اولدی .

٢ — قارینك ایکنجی نوع مالی Morgengabe ، صباح هدیه‌سی ایدی. بوهدیه برنجی زفاف کیجه‌سی صکرا کلن کونك صباحنده ویریلیردی . بوکا (عصمت‌هدیه‌سی) دخی دنیلیردی . بوهدیه‌ده قدیم ژه‌رمه‌نلردن قالمه برعادتدی . بومالده قارینك کندی خصوص ملکیتنی تشکیل ایدییوردی .

٣ — جهاز Faderfium فاده‌رفیوم قادینك قوجاسنه کتیردیکی مالك اسمیدر. بزبونی جهازدییه ترجمه ایده‌بیلیرز . بو کلمه‌نك اصل معناسی (باباداواری) دیمکدر . ژه‌رمنجه Vatervieh کلمه‌سنك لاتینله‌شمش شکلیدر . بوتون ابتدائی جامعه‌لرده اولدیغی کبی داوار ژه‌رمه‌نلرده پارا یرنده استعمال اولنوردی . مدنیتك ترقیسیله فرانق دولتنده فاده‌رفیوم اسمیله داواردن باشقهماللرده ویریله‌بیلیردی . قوجانك فاده‌رفیوم اوزرنده حقی یالکز حق انتفاعدن عبارت ایدی . حق ملکیت قادینك الندە قالیوردی . فقط قوجا ولایت حقی سایه‌سنده قادینك وفاده‌رفیوم مالنی اداره ایدییوردی . قادینك وفاتی

---

[1] Taciptus. op. cit. 18.

تقديرنده بومال تواريله قادينك چوجقلرينه ، چوجقلرى اولماديغى تقديرده ديكر وارثلرينه وارث اولماديغى تقديرده خزينه‌يه انتقال ايديوردى .

قوجا هيچ بر زمان قادەرقبومه وارث دكلدى . كوريبورسكز ، فرانق حقوقنده نكاحده مال آيريلغى اصولى قبول ايدلمش ايدى .

٤) اموال مكتسبه (acquêts)

اموال مكتسبه اسمى فرانق حقوقنده نكاح مدتنده عائله‌نك عوض مقابلنده استحصال ايتدكلرى امواله ويريليردى . بو عائله‌نك مقصد حياتى سايه‌سنده بريكديرلمش مال ايدى. بو acquêts اصطلاحى زوجينك وراثت طريقيله استحصال ايتدكلرى نكاحدن اول مالك اولديقلرى مالله مقابل اوله‌رق استعمال اولونور .

قارى قوجانك نكاح باشلانديغى زمان مالك اولدقلرى مالله‌ده (propria) اسمى ويريليردى . فرانق قانون مدنيسنه كوره قارينك اموال مكتسبه اوزرنده حقى وارايدى. اكثر قانونامه‌لره كوره قادينك حصه‌سى ثلث اوله‌رق تعيين ايدلمشدى . (١)

— ٦٥ —

نكاحك زوالى

ژەرمەن حقوقنده آتيده‌كى سببلردن دولايى نكاح زائل اولويوردى .

A ـ قارينك وفاتى

B ـ قوجانك وفاتى

C ـ بوشانما

D ـ قارى ويا قوجه‌نك اسير اولمسى .

قارينك وفاتى

قارى قوجه‌سندن اول وفات ايتديكى تقديرده نكاح زائل اولويوردى. نكاحله برابر قوجه‌نك ولايتى مونديوم دخى زائل اولويوردى. قارينك وارثلرى قادينك بوتونماللرينى، قوجه‌سندن طلب ايتمك حقنى اكتساب ايديورلردى .

---

[1] Lex Rip. tltre XXIX. art. 2

صباح هدیه‌سی ، فاده‌رفیوم ، نکاح هدیه‌سی ، اموال مکتسبه‌نك قادین حصه‌سندن دوشه‌ن قسمی ، هپسی قارینك وارثلرینه انتقال ایدییوردی . یعنی قارینك چوجقلرینه بونلر یوقسه باباسنه اوده یوقسه باشقه وارثلرینه کچیوردی .

قوجه‌نك وفاتی

قوجانك وفاتدن صوکرا قاری بوس بوتون قوجه‌سی عائله‌سنك موندیومندن چیقمه‌یوردی. موندیوم قوجه‌سنك بویوك اوغلنه انتقال ایدییوردی. قوجه‌سنك بویوك اوغلی کندی اوغلی اولدیغی کبی، کندیسندن اولکی برقادیندن دوغمش اوغلی دخی اولابیلیردی. قوجه‌سنك اوغلی اولمادیغی تقدیرده موندیوم قوجاسنك دیکر ارکك آقربالرینه کچیوردی . بونلر مشترکاً موندیوم حقنك صاحبی اولیورلردی. قوجاسی وفات ایدن قاری یکیدن اوله‌نه‌بیلیردی فقط بونك ایچون موندیوم صاحبنك رضاسنی استحصال ایتمك شرطدی. بر دول قادینله اوله‌نمك ایسته‌ین نامزد قادینك برنجی قوجاسنك حق ولایتنه [موندیومنه] وارث اولان شخصه مراجعت ایدردی ، اوندن موندیوم حقنی صاتین آلیردی. بونك ایچون موندیوم صاحبنه معین بر مقدار مال ویرمکله مکلف ایدی . دول قادینله اوله‌نه‌نك موندیوم صاحبنه ویردیکی بو ماله Reipus دیورلردی . [١]

2) — : بعض عالملرك فکرینه کوره قوجاسی وفاتی صوکنده قادین پدری عائله‌سنه دونیوردی . موندیومده پدر عائله‌سنه عائد ایدی . بو صوك نظریه‌نك استناد ایتدیکی دلیللره نسبتاً برنجی نظریه طرفدارلرینك ایلری سوردکلری اساسلر دها قوتلیدر . دول قادین قوجاسی وفاتندن صوکرا النه کچدیکی ماللرله تصرفده بوس‌بوتون سربست دکلدی . برنجی نکاح زماننده قوجاسنك ویردیکی نکاح هدیه‌سی pretium nuptiale مالنی قوجاسنك چوجقلرندن باشقه‌سنه ویره‌مزدی . آنجق برنجی نکاحدن چوجق اولمادیغی تقدیرده بو ماله تصرف سربستدی. بورغوندلر قانوننه کوره قادین. و تقدیرده‌ده بوسبوتون سربست دکلدی . قادین بو مالدن آنجق حیاتی مدتنده تصرف وانتفاع حقنی حائزدی. وفاتی صوکنده بو مال اولکی قوجه‌سنك وارثلرینه انتقال ایدییوردی. [2]

[1] Lex. Salica. XLVI

[2] Lex burg. XXIV

بوشانما

(تاسیت) ك بر اشارتندن اکلاشلدیغنه کوره [١] قدیم ژەرمەنلرده بوشانمه یوق ایدی . بونك نه درجەده صحته یقین اولدیغی معلوم دکلدر . هر حالده ژەرمەنلرك عرف وعادتی بوشانمەیه پك مساعد اولمادیغی آکلاشلیور . فرانق دوری ژەرمەن قانونلرنده نکاح قابل فسخدر. ژەرمەن قانوننامەلرنده (تطلیق) واردر. بوکا رەپودیوم repudium دیرلردی . فقط بو تطلیق حقنی آنجق قوجا استعمال ایدەبیلیردی . قادین نکاحك فسخنی طلب حقندن محروم ایدی . چونکه قادین موندیوم آلتنده بولوندیغندن بویله حقه مالك اولامزدی . بورغوندلرك قانوننه کوره قوجاسندن قاچمق ایستەین قادینك جزاسی، چامورلی صوده بوغلمق ایدی . [٢] خرستیان روحانیلری راهبلك قبولی ایچون قوجه وقاری هرایکیسنك متوافق ارادەلری اوزرینه نکاحك فسخ ایدلمەسنه مساعده ایتمشلردی. بالآخره کلیسا اخلاقك عدم توافقی ، امتزاجسزلق ، آرالرنده مشترك حیاتك چکلمز درجەیه کلمەسی تقدیرنده دخی نکاحك فسخنه مساعده ایتدی .

بو تقدیرده بوشانمش قاری وقوجا بری دیکرینك حیاتی مدتنده باشقەسیله ئەولەنەمزدی. بو حقوقی تحوللر هپسی اسکی عرفی حقوقلرینه خرستیان تلقیلرینك تأثیری نتیجەسنده حصوله کلیوردی . خرستیان کلیساسنك تلقیسنه کوره نکاحده اساسی غیر قابل فسخ اولمق ایدی .

بیلیورسکز ، خرستیان کلیساسی بو اساسی سن پولك بر فکرینه استناد ایتدیریور . سەن پول دیيور « قادینلر اللهه اطاعت ایتدیککز کبی قوجالریکزەده مطیع اولیکز . چونکه عیسی کلیسانك رئیسی اولدیغی کبی قوجا قادینك رئیسیدر. » [٣] کلیسا ژەرمەنلرده قوجالرك تطلیق حقنی الغا ایتمك ایستەمسنه رغماً فرانق دورنده بو حقی استعمال دوام ایتدی . فرانق دورنده روحانیلر نکاحی غیر قابل فسخ بر مؤسسه حالنه کتیرەمدیلر .

٤ — اسارت .

نکاحك زوالی سببلرندن دردنجی زوجیندن برینك اسیر اولماسیدر .

---

[1] Taçitius op. cit. 19

[2] Lex Burg. 34.

[3] St. Paul Aux Ephesiens V. 22

حر شخصله اسیرك نكاحی جائز اولمادیغندن برینك اسارته دوشمسی نكاحك زوالنی انتاج ایتمه‌سی طبیعی ایدی .

– ٦٦ –

فرانق دورنده ملكیت اكتسابی ودوری اصوللری

بوتون حقوق سیستمه‌لرنده اولدیغی كبی اكتساب اموال اصولی باشلیجه ایكی نوعه تقسیم اولونور . بر معین شی اوزرنده ملكیت حقی اكتسابنه حقوق لساننده خصوصی اكتساب ملكیت acqutsition à titre particulier ایكنجی نوع اكتساب اصولنه عمومی اكتساب ملكیت acquisition à titre universel اسملری ویریبورلر .

بو ایكنجی اصول بر شخصك بوتون اموالنه بردن اكتساب حقدر . بو صوك اصول اكتسابك اك بارز مثالی توارثدر . وراثت طریقیله اكتسابدر .

معین اشیا اوزرینه اكتساب ملكیت — : فرانق حقوقنده معین اشیا اوزرینه حق ملكیت اكتسابنك باشلیجه یوللری اوچدر .

١ — اشغال .

٢ — مرور زمان .

٣ — عقود .

اشغال (Occupatio)

فرانق حقوقنده اشغال دیگر حقوق سیستمه‌لرنده‌كی كبی ، هیچ بر مالكی اولمایان شیئی تمسه‌مكدن عبارتدر . طبیعی دولت داخلنده صاحبسز مال اوقادار مبذول بولنمه‌یور . بو اشغالك ملكیت اساس اولماسی بالخاصه اجنبی ملتلردن آلنان مالره عائددر . قدیم روما حقوقی ، دوشماندن آلنان هرشی آلانك كندی شیئی كبی تلقی اولونور ، دییوردی .

[1] Maxime sua esse credebant quæ hostibns cepisset .

دییورلردی .

---

[1] Gaus. IV, 16

فرانق دولتنده اشغال طریقیله اکتساب شو مالره تطبیق اولنیوردی .

١) آو وبالق آوی نتیجه‌سنده استحصال اولنان شیلر .

٢) عمومی مشترك استفاده موضوعی اولان شیلرك آیرلمش بر پارچه‌سی .

مثلا هوا بوتون انسانلرك مشتركاً استفاده ایتدیكی برشیدر. هوانك كافه‌سی برشخصك خصوصی ملكی اولامز. فقط بوهوادن آیرلمش برپارچه‌سی مثلا برینك ئه‌وی داخلنده‌كی هوا ئه‌و صاحبنك ملكی‌در . بو ملكی اشغال واسطه‌سیله اكتساب ایتمشدر . هكذا شهرلرده‌كی صو هركسك استفاده‌سی ایچوندر . هیچ كیمسه‌نك خصوصی ملكی دكلدر. فقط بو نهردن آیردیغم بر تنكه صو بنمدر . [2]

٣) : دشمن مالندن آلنمش منقولات . فرانق دولتنده مغلوب ملتلرك منقولماللری اكثریا غصب ایدیله‌رك عسكره توزیع ایدیلیردی. دوشمانك منقول مالی طبقی روما حقوقنك قدیم دورنده اولدیغی كبی Res nullius صاییلیردی . یعنی صاحبسز عد ایدیلیردی . فرانقلرك تلقی‌سنه كوره بومال كیم الٔنه كچیرسه اونك مالی اولیوردی. بوطریقله اكتساب برامر واقعدن عبارت صاییلمازدی. دوشمانی مغلوب ایتمك غالب ملت افرادی لهنه برحق احداث ایدییور ظن ایدرلردی . مغلوب بر ملتك الٔندن بوتون اشیاسنی غصب ایدن بر ناموسلی فرانق بیله ذره قادار وجدان عذابی حس ایتمه‌زدی. بزچارشوده صاتین آلدیغمز شیلر اوزرینه نه‌درجه‌ده برحق حس ایدییورسه‌ك اونلرده دوشماندن آلدقلری شیلره‌قارشی عینی حقی حس ایدییورلردی . دوشمان عائله‌سنك مدار معیشتی اولان اك محتاج اولدیغی شیلر بنمسه‌مكده بیله بر محذور كورمیورلردی .

افندیلر ، هردورده مطلق عدالت ایله حقوقی عدالت آراسنده بویوك برفرق واردر. حقوقك ایده‌الی حقوقی عدالتی، مطلق عدالته یاقلاشدیرمقدر . مطلق عدالتك حاكمیتیدر. فقط هیچ بر حقوق سیسته‌می مطلق عدالتی تجسم ایتدیره‌مامشدر. حقوقی عدالت زمانك محیطك طبیعت بشریه‌نك مساعده ایتدیكی دائره‌ده ممكن اولان اعظمی عدالتدن عبارتدر.

٤) فرانق حقوقنده اشغال (Occupatio) موضوعی شیلرك دردنجیسی دفینه‌لردر. دفینه Trresor اسمی یره كومولمش صاحبی معلوم اولمایان پارا وقیمتدار اشیایه ویریلیردی.

٥) صاحبی طرفندن ترك ایدلمش ، براقلمش شیلرده اشغال واسطه‌سیله دیكرینك ملكی

---

[2] lex Salica 29 .

اولیوردی . [3] طبیعی بوکبی شیلری اشغاله سایه‌سنده بمسه‌مك ایچون صاحبی طرفندن براقلمش اولدیغی اثبات ایتمك لازم ایدی .

– ٦٨ –

مرور زمان (prescriptio)

فرانق حقوقنده اکتسابی مرور زمانك مدتی اون سنه ایدی. برکیمسه حسن نیته محق ظن ایتدیکی اساسه استناداً برماله اون سنه تصرف ایتدیکی تقدیرده ذی‌الید اومال اوزرنده حق ملکیت اکتساب ایدییوردی. مرور زمان نتیجه‌سنده حق ملکیت اکتسابی ایچون فرانق حقوقنده اوچ شرط وضع ایدلمشدی .

١ -- حسن نیت [bona fide]

٢ — براساس [justa causa]

٣ — اون سنه‌نك کچمه‌سی continuatio possessionis

حسن نیت ، تصرف ایدن ذی‌الیدك بومال اوزرنده حق اولدیغنه قناعتیدر .

اساسی ، بوذهابنده استناد ایتدیکی حالدر . [موضوعه ملکیت اولان شیئك بری طرفندن هدیه ایدلمش اولماسی ، پدرندن میراث اوله‌رق بیراقیلمش اولماسی ، صاحبی اولمایان برشخصدن صاتین آلمش اولماسی کبی]

خاطرلایورسکز رومانك حقوقنده usucapio واسطه‌سیله ملکیت اکتسابی ایچون آشاغی یوقاری عینی شرطلر وضع ایدلمشدی . فرانقلرده اکر ماله تصرف ایدن محق اساسی کوستره‌مدیکی تقدیرده مرور زمانك مدتی اوتوز سنه ایدی. کلیسا اشیاسنی مرور زمان واسطه‌سیله اکتساب ایچون یوز سنه تعیین اولونمشدی . بعضیلرك فکرینه کوره دولت مالارینه‌ده بوقاعده تطبیق اولونوردی. بومرور زمان اساسی وهلهٔ اولی‌ده عدالته مغایر کبی کورینور. فی‌الحقیقه بو اساس ظن اولندیغی کبی عدالته مغایر دکلدر. برشخص واونك وارثلری اون سنه، اوتوز سنه برمالدن استفاده‌یی اهمال ایدییورسه، حقیقی صاحبك اومالە احتیاجی یوق دیمکدر . بوکبی مالارك بالخاصه اراضینك متروك بیراقیلماسی جامعه نقطهٔ نظرندن مضردر. اونك ایچون بوکبی اراضی‌یی اشغال واستثمار ایتمه‌یی جامعه تشویق ایتمه‌لیدر . بریسینك اوتوز سنه متمادیاً متروك مالی استثمار ایتمکله برحق قازانمه‌سی‌ده

---

[3] Lex Salica xxlx

ظن اولدیغی کبی عدالته مغایر دکلدر . اکتسابی مرور زمان ملتلر طرفندن قبول اولنمش برحقوقی مؤسسه‌در

— ٦٩ —

عقود نتیجه‌سنده دور

عقد ومقاوله وسطه‌سیله مالاری دوراتمه‌نك یوللری صاتیم آلیم ، مبادله وهبه‌در .

افندیلر ، معاصر حقوقده ، مقاوله [طرفینك اراده‌سنك توافقی‌در] بوخصوصده بوکون عاقدین تماميله حردر. ایکی اراده توافق ایتدیمی عقد اولمشدر. بواراده ایسته‌نیلدیکی شکلده اظهار ایدیله‌بیلیر . صریح اولور، ضمنی اولور، سوزله ابراز ایدیلیر، اشارتله اظهار ایدیله‌بیلیر . فرانق دورنده‌کی ژه‌رمه‌ن حقوقنده عقدك تام اولماسیچون اراده‌لرك توافقی کافی دکلدی، اراده‌دن باشقه بعض اشکال ومراسمه رعایت دخی شرط ایدی .

دیکر تعبیرله فرانق حقوقنده عقدلر ومقاوله‌لر ایچون شکلیت اساسی قبول اولونمشدی. زمانمزده مقبول حریت عقود اساسی دها تأسس ایتمه‌مشدی .

فرانق دولتنده‌کی ژه‌رمه‌ن حقوقنده بواشکال ، یارمز اوله‌رق برشیئی بالفعل ویرمکدن یاخود بعض رمزی فعللری یاپمقدن عبارت اولوردی.

تبرع ویاخود دوعدی احتوا ایدن عقدلرده عقد مطلقا بررمزی شیئی تسلیم ایتمك صورتیله اجرا ایدیلیردی . بو رمزی شیٔ اکثریا فه‌ستوقا Festuca اولیردی . فه‌ستوقاده برصپان پارچه‌سی یاخود آغاج بوداقندن عبارت ایدی .

آلیم صاتیم

آلیم صاتیم عقدی ایکی شکلده اوله‌بیلیردی. شفاهی ویاتحریری. تحریری بیع عقد اولندیغی زمان ، آیری مراسمه احتیاج یوق ایدی. سند تألیفی مراسم یرینه قائم اولوردی. بالاخره مهم

اشیا آلیم صاتیمنه عائد عقدلرده‌ده تدریجاً بو اصول قبول ایدلدی . غیرمنقولات بیعنده‌ده تحریری عقد یاپیلمادیغی تقدیرده صامان پارچه‌سی واسطه‌سیله رمزی تسلیم شکلیتنه مراجعت ایدیلیردی. مشتری آلاجغی شیئی وویره‌جکی ثمنك مقدارینی سویله‌دکدن صوکره، بایع رضاسنی سویله‌ر وصاتاجغی غیرمنقول مالی تمثیل ایدن برصامان پارچه‌سنی مشتری‌یه تسلیم ایدردی. طبیعی بعض مهم عقدلر شاهدلر مواجهه‌سنده اجرا ایدیلیردی. مبادله‌مقاوله‌لری‌ده عینی قواعده تابع ایدی .

— ٧٠ —

بوتون امواله عائد اکتساب ملکیت یوللری.

توارث

ژه‌رمه‌ن حقوقنده‌کی توارث اصوللرینی معاصر حقوقده‌کی اصوللردن تمیز ایدن نقطه‌لر واردی.

I — بیلیرسکزکه ، معاصر حقوق سیسته‌ملرنده ایکی شکلده توارث اصولی واردی . بری وصیتنامه واسطه‌سیله توارث ، ایکنجیسی وصیتسز توارث — روما حقوقنده دخی بو ایکی اصول واردی . فرانق دولتنده روما حقوقنه تابع غاللو — رومه‌نلرده هر ایکی اصول مستعمل ایدی . فقط فرانق دولتی دورنده‌کی ژه‌رمه‌ن حقوقی آنجق وصیتسز توارث [*abintesta*] طانیردی . ژه‌رمه‌نلر وصیتی بیلمه‌زلردی . تاسیتك روایتنه کوره اسکی ژه‌رمه‌نلرده وصیتی بیلمزلردی . [١] بو حال بزم تعجبمزی موجب اولمامليدر . اسکی غالليا خلقی اولان غاللرده یونانلیلرده وحتی رومالیلرده مدنیتلرینك بدایتنده وصیت مؤسسه‌سی یوقدی . یکانه توارث اصولی قانونی توارث ایدی .

II — معاصر آوروپا حقوقنده ، وارثلر وفات ایده‌نك آنجق مالنه دکل، بوتون حقوق و وظیفه‌لرینه‌ده وارث اولویور . وهر وارث استعداداً بوتون میراثه وارثدر. وارث مورثك ممثلی و اونك شخصیتنی دوام ایتدیرن کیمسه‌در .

ژه‌رمه‌ن حقوقنده وارث مورث یرینه قائم اولمایوردی، اونك حقوقی شخصیتنك خلفی دکلدی.

[١] Tacitus cxx .

ژه‌رمه‌ن حقوقنده هر وارث آنجق مورثك معين بر مالی اوزرنده حق اولان شخصدر [١]. بونك ایچون وفات ایده‌نك مالی نوعلره تقسیم ایدیلیردی . وارثك ویاخود وارثلرك حصه‌سی وحقی مالك نوعنه كوره تعیین ایدیلیردی .

حاكم زمره اولان ساليق فرانقلرينك قانونامه‌سی بوتون اموالی اوچ نوعه تقسیم ایدییوردی .

١ — ساليق اراضی ،

٢ — اموال مكتسبه ،

٣ — قومپوزیسیونلردن كله‌جك مال .

بو ماللره توارث اصولندن بحث ایتمزدن اول كیملر وارثدر ؟ بونی تثبیت ایتمك لازمدر .

١ — ژه‌رمه‌ن حقوقندن ابوین وارثدر . فقط مشروع ابوین وارثدر .

٢ — مشروع چوجقلر وارثدر . غیرمشروع چوجقلر بدایتده بابالرینك میراثندن حصه آلمق حقندن محروم ایدیلیر . بالآخره ژرمنلر وصیتنامه استعمال ایتمكه باشلادقلری زمان غیر مشروع چوجقلره قارشی قانونك بو شدتنی قسماً یوموشاتمغه تعدیل ایتمكه باشلادیلر .

٣ — علی العموم ژه‌رمه‌ن حقوقی تمثیل اساسنی طانیمازدی . مثلا مورثك كندیسندن اول وفات ایدن اوغلنك اوغلی حفید میراثدن محروم ایدی .

ساليق آراضي توارث طريقيله اكتساب

فرانق دولتی دورنده ژه‌رمه‌ن قانونامه‌لرنده ساليق اراضی اسمیله افاده ایدیلن اراضی هانكی اراضی ایدی ؟ بوخصوصده ژه‌رمه‌ن حقوقی مورخلری آراسنده اختلاف واردر .

ساليق اراضی حقنده مهم اثرلر بیراقمش فرانسز عالمی پاردسو [*Pardssus*]نك فكرینه كوره « ساليق اراضیدن مراد ارثاً انتقال ایدن عائله اراضی‌سیدر » .

بوتعبیرله ، بركیمسه‌نك كندی حیاتی دورنده اكتساب ایتدیكی اراضی‌یه مقابل وراثت طریقیله استحصال ایتدیكی اراضی قصد ایدرلردی . *Terra Salica* ساليق اراضی یرینه بعض ژه‌رمه‌ن قانونامه‌لرنده *Alodis* یاخود *Heriditas* ارثی اراضی تعبیرنی استعمال ایدییورلر . *Terra Salica* حقنده مهم اساس شودر : هیچ برزمان ارثی اراضی‌یه قادینلر

[١] Lexsalica L XII art .

وارث اوله‌ماز. براركك اولديغی زمان مورثك كنديسنك ده ارثاً اكتساب ايتمش اولديغی اراضی هيچ برزمان اونك قيز چوجقلرينه و قادين وارثلره انتقال ايده‌مزدی. بووارثی اراضينك وارثلری منحصراً اركك وارثلر ايدی. اوغلی اولماديغی تقديرده ديكر اركك اقرباوارث اوليردی. نيچون قادينلر ارثی اراضی‌يه حق توارثدن محروم ايدلمشدی ؟

بونك سببی شودر : ژه‌رمه‌ن تلقيسنده عائله‌نك مالی مشترك ايدی. عائله رئيسی عائله مالنی دوراتمك حقندن محروم ايدی. ژه‌رمه‌ن عائله‌سنده آنجق حربه اشتراك ايده‌بيله‌جك، سلاح طاشيان اعضالر حقيقی اعضا ايدی. آنجق بشنجی درجه [پاره‌نته‌ل] ده اركك وارث اولماديغی تقديرده قادينلر وارث اولابيليرلردی .

ژه‌رمن حقوقنك بوقاعده‌لری تخت توارثنه دخی تطبيق اولنيردی. چونكه بوتون فرانق دولتی قرالك ارثی ملكی كبی تلقی اولنيردی. فرانق قراللرينك دولتی اوغللری آراسنده تقسيم ايتديكلری كورولمشدر و هيچ برزمان بو تقسيملره قيزلر اشتراك ايتمه‌مشدر.

مكتسب ماللره توارث.

مكتسب ماللره ميراثجيلق مختلف ژه‌رمه‌ن قانونلرنده مختلف شكلده تنظيم ايدلمشدی. ساليق قانونلرينه كوره قيزلر مكتسب ماللره اوغللرله برابر وارث اوليورلردی [١]

قومپوزيسيوندن كله‌جك ماللره عائد ميراثجيلق.

فرض ايده‌لم مورث برجرمدن متضرر اولمش اولسون و جرم ايچون قومپوزيسيون آلمادن وفات ايتسون .

بو قومپوزيسيون ايچون آلينه‌حق ماله كيملر وارث اوله‌جقدر ؟ آنجق انتقام فايدا *Faida* وظيفه‌سيله مكلف اولان ارككلر قومپوزيسيون مالندن حصه آله‌بيليرلردی .

مورثك بورجلرينی تأديه وظيفه‌سی.

ژه‌رمه‌ن حقوقنده وارثلرك حصه‌لری مقدارنده مورثك بورجلرينی تأديه ايتمكله مكلف اولدقلری شبهه‌سزدر. چونكه آلاجقلی متوفانك بو ماللرينی نظر اعتباره آله‌رق بورج ويرمشدر. ماللر بورج ايچون تأمينات تشكيل ايدر.

ژەرمەن حقوقندە وارثلر میراثك موجودندن فضله بورجلری اودەمكله مكلفمیدر ، دكلمیدر ؟ بونقطه منازع فیه بر مسئلەدر . اكثر مؤرخلر ، ژەرمن وارثی آنجق میراث مالی مقدارینه متناسب اولان بورجلری *Intra vires Suceessionis* تأدیه‌ایله‌مكلفدر. چونكه ژەرمەن تلقیسندە وارث مورثك شخصیت مدنیه‌سنك ممثلی دكل، آنجق اونك مالنه حق صاحبی اولان برشخصدر، دیورلر. بوخصوصده قانونامەلر احكامی آرەسندە فرقلر واردر. ریپوارفرانقلرك قانونلرندە وارثلر میراثك موجودی مقدارندن فضله بورجلری تأدیه ایله مكلفدر. (١) بورغون (٢) ویسیغوت (٣) قانونلرینه كورە وارثلر آنجق میراثك موجودی مقداری داخلندەكی بورجلری اودەمكله مكلفدرلر .

شیمدی‌یه قدر فرانق دولتندەكی ژەرمەن خلقلرندەكی توارث اصوللرندن بحث ایتدك. بوبابی قپاتمادن‌اول فرانق دولتندەغاللو – رومەنلرك توارث قانونلری حقندەده برقاچ سوز سویلەمك لازمدر . فرانق دولتندەكی غاللو رومەن خلقی وراثت حقندە تەئودوز مجله‌سینی تطبیق ایدیوردی .

غاللو رومەنلردە (١) – اموال ارثیه ایله اموال مكتسبه تفریق ایدلمەمشدی . (٢) بوتون میراث مالاری بركل تشكیل ایدیوردی. (٣) قیزلر میراثدن محروم ایدلمەمشدی . (٤) مورثدن اول وفات ایدن وارثلرك چوجقلری تمثیل حقنی حائزدی .

(٥) وصیتنامە غایت منتشر ایدی .

— ٧١ —

وصیتنامە .

ژەرمەنلر بدایتده وصیتی طانیمازلردی . فقط كیت كیده قومشو غاللورومەن خلقی حقوقنك تأثیریله ژەرمەنلردە وصیتنامە استعمال ایتمكه باشلادیلر . بوواسطه ایله ژەرمەن حقوقنك بعض سرت وشدتلی احكامی تعدیل وتصحیح ایدلدی . وصیتنامە واسطەسیله ارثی اراضیدن دخی حصه آییرارق‌قیزلره وصیت‌ایتمكه باشلادیلر. غیرمشروع چوجوقلره

---

[١] *Lex Rip LXIX, I*
[٢] *Lex Burg . XII, l*
[٣] *Lex visigot. V,6,6,*

حصه تعيين ايتديلر. تمثيل حقندن محروم اولانلره‌ده حصه ويرديلر. بدايتده بوكبى وصيتلر غيرقانونى برتوصيه‌دن عبارت ايدى . فقط بالآخره روماليلرك تأثيريله وصيت‌نامه اصولى ژه‌رمه‌نلرك عرف وعادتلرينه‌ده كيردى . بو صورتله ژه‌رمه‌نلرك روما حقوقنى قبولى تافرانق دورنده باشلادى .

— ٧٢ —

آففاتومى (L'AFFATOMIE)

ژه‌رمه‌ن تلقيسنده اولومه باغلى تصرف، وصيت جائز دكلدى . فقط برحيات ايكن هركس ماليله ايسته‌ديكى كبى تصرف حقنى حائزدى . بركيمسه بوتون مالنى وياخود برقسمنى وارث اولمايان برشخصه براقمق ايسته‌ديكى تقديرده نه‌ياپماليدر؟

ژه‌رمه‌ن قانونلرنده بونك ايچون بر چاره واردى . بو واسطه‌نك اسمى آففاتومى ايدى . آففاتومى عوضسز دورماللدر ، برهبه‌در، واهبله موهوب‌له آره‌سنده برعقددر.

بوعقد ژه‌رمه‌ن حقوقنده مراسمه تابع ايدى . آففاتومى واسطه‌سيله بوتون مالنى باشقه‌سنه‌هبه ايتمك ايسته‌ين كيمسه حاكم طرفندن تعيين ايدلمش كونده محكمه‌يه كليردى. محكمه آچيلديغنى بيلديرمك ايچون قالقان قالديريليردى . صوكره دردست رؤيت دعوالردن اوچ دعوايه باقيليردى. بوندن مقصد آففاتومى عقدى ياپيلديغى زمانده محكمه‌ده ممكن اولديغى قدر چوق آدم بولونماسنى تأمين ايتمك ايدى .

اوچ مسئله باقيلدقدن صوكره مراسمله واهبى ولهنه هبه ياپيلاجق كيمسه‌يى حاكملرك اوكنه كتيريرلردى . حاكملر اوكنه كلديكى زمان واهب نه ويرديكنى علناً ذكر ايده‌رك موهوب لهك كوكسنه فه‌ستوقا آتاردى . فه‌ستوقا رمز اوله‌رق موهوب مالى تمثيل ايديوردى . بوندن صوكرا موهوب‌له واهبك خانه‌سنه كيدردى. اوراده اوچ مسافرى قبول ايدردى. بونكله واهبك اموالنه ذى‌اليد اولديغنى كوستريردى . بوتون بومراسم شاهدلر اوكنده وقوعبزلوردى . بو آندن اعتباراً اموال موهوب لهكدر .

واهبه حياتى مدتنده انتفاعى تأمين ايچون ، برنجى مراسمدن برمدت كچدكدنصوكره موهوب‌له عينى مراسمله واهبه قيد حياتله انتفاع ايچون مالى اعاده ايدردى . هبه حقنده نزاع تحدثى تقديرنده هروقعه اوچ شاهدك شهادتيله تأييد ايدلمه‌لى‌ايدى. ديمك آففاتومى‌يى

[قيد حياتله صاحبنك انتفاعى حقى محفوظ اولمق شرطيله بأيپلان برهبه‌در] ديه تعريف ايده بيليرز. بو، وصيتى بيلمه‌ين بر خلقك وصيتك تأمين ايتديكى غايه‌يه وصول ايچون دوشونوب بولديغى بر حقوقى مؤسسه‌سيدر. بو حقى هركس استعمال ايده‌ميوردى. آفغاتومى يايمق ايچون واهبك چوجوقسز اولماسى شرطايدى. طبيعى چوجقليلرك آفغاتومى حقندن محروميتى آنجق ارثى اموال‌ه عائد ايدى. اموال مكتسبه‌سنى هركس ايسته‌ديكى كبى تصرف ايده‌بيليردى. چونكه اموال مكتسبه عائله‌مالى دكلدر. آنجق ارثى اموال عائله‌نك اموال مشتركه‌سيدر. فقط بو ارثى اراضى ايله تصرف ممنوعيتندن بر حال مستثنا ايدى. ارثى اراضى صاحبى ده اراضيسنى كنديسندن قوتلى بر سه‌نيوره مجاناً ترك ايدرك اونك حمايه‌سنه التجا ايده‌بيليردى. بو مؤسسه‌دن يوقاريده اجمالاً بحث ايتمشدك.

افنديلر،

بو درسدن اعتباراً آوروپا حقوقى تاريخنك يكى بر دورينه كچه‌جكز، بو ده فه‌ئودالیته دوريدر. فرانق دولتى دورنده‌كى ژه‌رمه‌ن قوملرينك حقوقلرندن بحثه بيتيرمه‌دن اول ژه‌رمه‌ن حقوقى‌نك اوصاف مميزه‌سندن مختصراً بحث ايتمك ايسترم. بز بو سنه ژه‌رمه‌ن حقوقنك ايكى دورندن بحث ايتدك. برى اسكى ژه‌رمه‌ن حقوقى، ايكنجيسى آلتنجى عصر ابتداسنده فرانق دولتى تأسسندن سقوطنه قدر دوام ايدن دورده حاكم اولان حقوقدر. بونلر آراسنده غايت بارز فرقلر واردر.

قديم ژه‌رمه‌ن حقوقى مستقلاً انكشاف ايتمش ملى و عرفى بر حقوقدر. قديم ژه‌رمه‌نلرك جامعه تشكيلاتى ابتدائى‌در، بداعى‌در، ملى‌در، عرفى‌در، خلقچى‌در، عسكريدر.

١ ــ قديم ژه‌رمه‌ن حقوقى ابتدائيدر. بو غير متمدن بر جامعه‌نك حقوقيدر. بو جامعه‌ده قبيله‌نك اهميتى شخصك اهميتندن زياده‌در. جامعه‌نك اعضاسى اوروغدر. شخص اوروغه هر جهتدن باغلانمشدر. اوروغ خارجنده شخص ايچون حيات يوقدر. شخصك قيمتى آنجق بر *Sippe* نك فردى اولماسندن منبعثدر. بو شخصك اوروغه وياخود قبيله‌يه صيقى بر رابطه ايله باغلانمش اولماسنى بز، بوتون ابتدائى قوملرك قديم دورلرنده كوريورز.

٢ ــ ژه‌رمه‌ن حقوقى بداعى بر حقوق سيستمه‌سى ايدى. قبل التاريخ دورلرده ژه‌رمه‌ن خلقلرينك حقوقنه بلكه غير ژه‌رمه‌ن خلقلرك عرفى حقوقى تأثير ايتمشدر. بو قبل التاريخى دورلرده عرفى حقوقلرك متقابل تأثيرينى تثبيت ايتمك حقوق تاريخنك وظيفه‌سى خارجنده‌در. ميلادى عصرلرك ابتداسنده ژه‌رمه‌ن خلقلرينك تشكيلاتى هرهانكى تأثيرلر نتيجه‌سنده

اولورسه اولسون تبلر ایتمش، سجیه‌وی برحقوق سیسته‌می شکلنی آلمشدی . بوتشکیلاتك عناصرینی دیکر آری خلقلرینك قدیم دورلرنده‌کی تشکیلاتنده‌دخی مشاهده‌ایتدیکمزدن، ژه‌رمه‌نلرك تشکیلاتنی قدیم بردورده بوتون آری عرقنه منسوب خلقلرك عمومی قبل‌التاریخی حقوقلرینك برشکلی اوله‌رق قبول ایده‌بیلیرز .

مستقل بداعی ملی برحقوق دیمکدن مقصدم اجنبی برحقوق سیسته‌می ایله ملی حقوق تلقیلرینك صنعی خلیطه‌سندن عبارت اولمایوب عینی محیطده تأسس ایتمش حقوقی مؤسسه وقاعده‌لر منظومه‌سی دیمکدر .

٣ ــ بوحقوق عرفی حقوق‌ایدی . معین برزمانده معین برواضع قانون طرفندن وضع ایدلمش قانونلردن عبارت دکلدی . تدریجاً ، غیرمعین شخصلرك اشتراکیله تأسس ایتمش عنعنه‌وی قواعددن عبارت ایدی . بوحقوق غیرمکتوب ایدی .

٤ ــ بوحقوقی تشکیلات خلقچی ایدی . جامعه‌افرادی عد ایدیلن عائله‌لر آراسنده بر سلسلهٔ مراتب، صنفلر یوقدی . ژه‌رمه‌نلرده‌اقتصادی مساوات یوقدی، فقط سیاسی مساوات موجوددی. حربده‌تمیز ایدنلر براصالت تشکیل ایدیورسه‌ده حقوقی امتیازلری اولدیغی معلوم دکلدر .ژه‌رمه‌ن جامعه‌سنك بوتون ارکان‌اعضاسی‌ده عمومی اجتماعلرده *Concilium* لرده اشتراك ایدییوردی. سیاسی، تشریعی قوت خلق‌النده‌ایدی.

٥) قدیم ژه‌رمه‌ن تشکیلاتی عسکری تشکیلات ایدی . بوتون عصرلرده بوتون ملتلر موجودیتلرینی محافظه ومدافعه ایچین حرب ایتمشدر. قدیم ژه‌رمه‌نلر تدافعی حربلرله اکتفا ایتمه‌یوب دائما تجاوزی وتعرضی حربلر یاپمشدر . صرف غنیمت ایچون متمادیاً یغماکرلك چاپولجیلق ایتمشدر. فتوحات ایچون حرب ایتمشدر. حرب اکثر قدیم ژه‌رمه‌ن زمره‌لری ایچون تدافعی برواسطه دکل، برغایه اولمشدر . ژه‌رمه‌نلر جامعه‌سنده اك شانلی مسلك عسکرلك ایدی . زراعه استحقارله باقارلردی . عسکری اداره ایدن شخصلرك موقعی قرالدن یوکسکدی .

خلاصه : قدیم ژه‌رمه‌ن حقوقی ابتدائی ، فقط تماماً تبلر ایتمش موسسه‌لری آراسنده آهنك حاصل اولمش برحقوق سیسته‌می ایدی .

فرانق دولتی دورنده‌کی ژه‌رمه‌ن حقوقنه کلنجه، بوحقوق قدیم ژه‌رمه‌ن حقوقندن برچوق نقطه‌ده تمیزایدیور. بونقطه‌لری آیری آیری تکرار ایتمکه لزوم کورمه‌یورم .

بز فرانق دولتنده ژه‌رمه‌ن‌حقوقنك اوصاف ممیزه‌سنی تلخیصله اکتفا ایده‌جکز .

افندیلر ، بیلیرسکزکه ، فرانق‌دولتنده حاکم ژه‌رمه‌ن‌حقوقی مختلف ژه‌رمه‌ن‌قوملرینك

مجله‌لرنده تثبیت اولونمشدی . بوتون بو مجله‌لر فرانق دولتی تأسسی قبیلنده یاخود فرانق دولتی تأسسندن صوکرا رومالیلرك لسانی اولان لاتین لساننده تحریر وتثبیت ایدلمشدی.

بوتون ژه‌رمه‌ن قبیله‌لری بو دورده روما مدنیت وحقوقنك قوتلی تأثیرینه معروض بولونیوردی . مجله‌لری یازان وترجمه ایدن شخصلر تماماً رومالیلاشمش وروما حقوقنه واقف شخصلر ایدی .

ژه‌رمه‌ن رئیسلری ایچون رومانك دولت مؤسسه‌لری روما ایمپراطورلرینك اصول اداره‌لری، حقوقی امتیازلری شایان تقلید بر نمونه ایدیلر. اونك ایچون فرانق دولتنده‌کی ژه‌رمه‌ن خلقلرینه هم حقوق عامه ، هم حقوق خصوصیه ساحه‌سنده روما حقوقنك تأثیر اجرا ایتدیکی شبهه‌سزدر. بو تأثیر بعض مجله‌لرده غایت بارز و قوتلی ایدی . (وپسیغوتلرك قانونامه‌سی) بعض مجموعه‌لرده بالنسبه ضعیف برصورتده تظاهر ایدییوردی . (فرانقلرك مجله‌لری) ، فقط عموم ژه‌رمه‌ن قانون نامه‌لرینی آلیرسه‌ق، روما حقوقنك تأثیری غایت بویوك اولدیغنی تصدیق ایتمکه مجبورز. روحانیلرك ، حقوق شناسلرك تأثیری نتیجه‌سنده روما حقوقنك فرانق دولتی حقوقنه تأثیری کیتدکجه شدت وقوت کسب ایتدی .

اسکی ژه‌رمه‌ن تلقیلرینه الك صادق قالان فرانقلرك بیله حقوق عامه ساحه‌سنده رومانك دولت تشکیلاتندن برچوق استعاره‌لر یاپمش اولدقلری شبهه‌سزدر. اونك ایچون بز فرانق دولتی داخلنده‌کی ژه‌رمه‌ن حقوقنی [قدیم ژه‌رمه‌نلرك حقوقی تلقیلرینه روما حقوقنك تأثیری نتیجه‌سنده حصوله کلن بر تلفیقی حقوق سیسته‌می] دیه تعریف ایده‌بیلیرز.

بو حقوق سیسته‌می نه اسکی ژه‌رمه‌ن حقوقنك استقلال وبداعیتنی محافظه ایتمشدی. ونه‌ده روما حقوقنك درجه انکشافنه واصل اولمشدی . بو برخلیطه‌وی حقوق ایدی. بعضاً ایکی حقوق سیسته‌می امتزاج ایدرك آهنکدار بر حقوق سیسته‌می تولید ایدر. ابتدائی ژه‌رمه‌ن تلقیلری ایله منکشف روما حقوقنك مقابل تأثیری وتعبیر جائزسه نکاحی مسعود بر ثمره‌ویرمدی. بو امتزاجدن استقباللی، آهنکدار، منکشف متبلریکی بر حقوق سیسته‌می وجوده کله‌مدی. ژه‌رمه‌ن حقوقنك ابتدائیتی و برچوق اساسلرینك ژه‌رمه‌نلرده درین کوکله‌شمش اولماسی روما حقوقنك چابوق غلبه‌سنه مانع اولدی. دیکر طرفدن روما حقوقنك یوکسکلکی ژه‌رمه‌ن حقوقنك طبیعی معتاد انکشافنی فلجه اوغراتدی. ایکی عالمك برله‌شمه‌سی، باربار ژه‌رمه‌نلرك متمدن روما عالمنده حاکم عرق اولمه‌سی نتیجه‌سنده ایکی حقوقك بربرینه مقابل تأثیری بو ساحه‌ده هرایکی حقوقك تدریجی انحلالنی موجب اولدی .

اون برنجی اون ایکنجی عصرلره کلدیکمز زمان فرانق دولتی حاکم اولان ساحه‌ده مستعمل

حقوق نەروما ونەدە ژەرمەن حقوقی ایدی. بوایکی حقوق سیستەملرینك هرایکیسندن فرقلی یکی بر حقوق سیستەمی، یکی براجتماعی قواعد حیات وجودە کلمشدی. بویکی حقوقك، یکی اصول حیاتك اسمی فەئودالیتەدر.

اوچنجی قسم

فەئودالیتە دوری حقوقی

فەئودالیتەنك ماهیتی، اوصاف ممیزەسی، منشألری، فەئودالیتەنك منشألرینە دائر نظریەلر، رومانیستلر، ژەرمانیستلر، وایتس نظریەسی، روت نظریەسی، فوستەل دوقولانژ نظریەسی.

—۷۳—

فەئودالیتەنك ماهیتی

افندیلر، فەئودالیتە بنی بشر تاریخندە مهم برحادثەدر. فەئودال اصول حیات اوروپا بشریتی تاریخنە مخصوص برحادثە دکلدر. اکثر ملتلرك تاریخی انکشافلرینك معین بر دورندە فەئودال اصول حیات تأسس ایتدیکنی کوریورز.

فەئودالیتەنك تأسسی اسبابندن بحث ایتمەدن اول فەئودالیتەنك ماهیتی حقندە واضح برفکر ایدنمکلکمز لازمدر..

افندیلر، فەئودالیتە عینی زماندە سیاسی، اقتصادی واجتماعی برحادثەدر.

سیاسی نقطۀ نظردن فەئوالیتە، سیاسی حاکمیتك پارچالانماسندن، انحلالندن عبارتدر.
اقتصادی نقطۀ نظردن منبع ثروت اولان آراضینك محدودألردە تمرکزندن عبارتدر.

اجتماعی نقطۀ نظردن، جامعە اهالیسنك سلسلۀ مراتب تشکیل ایتمەسندن، آریستو قراتیقلەشمەسندن عبارتدر.

بواجمالی توصیف بزە فەئودالتەنك ماهیتنی تنویر ایچون کافی دکلدر. بونك ایچون فەئودالیتەنك بوتون اوصاف ممیزەسنی بر بر تعداد ایتمەلی یز.

فەئودال جامعەلردە آتیدەکی حاللری مشاهدە ایدییورز:

(۱) فەئودال جامعەدە اراضی معین ومحدود بر زمرەنك، صنفك ألندە تمرکز ایتمش بولنیور. اراضی معین محدود زمرەنك تصرفندەدر.

(٢) فه‌ئودال جامعه‌ده شخصلرك جامعه‌ده‌كی موقعنی تعیینده اك بویوك عامل اراضی‌یه مناسبتدر .

(٣) فه‌ئودال جامعه آریستوقراتیقدر . اهالی باشلیجه ایكی صنفه بولنمشدر . برنجی صنف مستثنی حقوق وامتیازلر صاحبی زمره . بونلر اراضی صاحبیدرلر. آوروپافه‌ئوداليسنده بونلره سه‌نیور (*Seigneur*) دیورلر . ایكنجی صنف حقوقدن محروم، پك چوق آغیر وظائف وتكالیفله مكلف ، یره باغلی كویلی واسیرلردر .

(٤) فه‌ئودال جامعه‌ده مركزی حكومت غایت ضعیفدر . یاخود بوسبوتون یوقدر . حاكمیت پارچالانمشدر . (حاكمیت حقی مختلف اراضی صاحبلری آره‌سنده بولنمشدر .

(٥) اراضی صاحبی اولمق ، عینی زمانده ، او اراضی داخلنده‌كی اهالی اوزرنده سیاسی حاكمیت حقنی تضمن ایدر .

(٦) هراراضی صاحبنك مستقل عسكری تشكیلاتی ، محكمه تشكیلاتی واردر .

(٧) بوتون اراضی صاحبلری آراسنده تابعلك ومتبوعلك رابطه‌سی واردر . آوروپا فه‌ئودالیته‌سی اصطلاحنده تابعه (واسسال) ، متبوعه (سوزره‌ن) دیورلر .

(٨) واسسال ایله سوزره‌ن آراسنده‌كی مناسبت وحقوق ، حقوق عامه‌یه عائد (حاكمیت اساسندن تولد ایتمیوب حقوق خصوصیه مؤسسه‌سی اولان (مقاوله)یه مستنددر .

(٩) آراضی صاحبلرینك آراضیلری داخلنده‌كی اهالی اوزرنده حاكمیت حقی واردر . بوحاكمیت حقی دخی آراضی صاحبلرینك عنعنه‌وی برحقندن یاخود اهالی طرفندن انتخاب ایدلمش اولماسندن نشئت ایتمیوب آراضی اوزرنده‌كی (تملك) حقندن تولد ایدییور.

(١٠) بوصورتله ، واسسالك سوزره‌نه مناسبتی مقاوله‌یه استناد ایتدیكی كبی اهالینك سه‌نیوره مناسبتیده اراضی ایله تصرف حقنه مؤسسدر .

(١١) فه‌ئودال جامعه عسكریدر . حربجی برجامعه‌در . جامعه افرادینك وضعیتلری برطرفدن آراضی‌یه مناسبتدن نشئت ایدییور، دیكرطرفدن شخصك حربده اوینادیغی روله باغلیدر.

فه‌ئودالیته دورینك اك بارزوصفی ، حاكمیت مفهومنك كسوفه اوغرامش بولونماسیدر، دولت مفهومنك انحلالیدر. چونكه واسسالك سوزره‌نه اطاعتی ، مقاوله‌دن متولد صداقت عهدنه ، اهالینك سوزره‌نه انقیادی ، حق ملكیتدن [١] طوغان برارابطه‌یه مؤسسدر . میدانده نه‌سیاسی برحاكمیت نه‌بردولت مفهومی واردر .

---

[١] حق ملكیت تعبیری‌ده بوسبوتون دوغرودكلدر، چونكه بودورده سه‌نیورلرك حق‌ده تام‌معناسیله حق ملكیت دكلدی ، ارثی برحق تصرفدن عبارت ایدی .

افندیلر، کورییورسکزکه، بو اجتماعی طرز حیات، بوسیاسی تشکیلات نه‌ادوغروسی برجامعه‌نك بوطرزده تشکلی شمدی‌یه قادار تدقیق ایتدیکمز حقوق سیسته‌ملرنده‌کی تشکیلات اجتماعیه‌دن بوسبوتون فرقلیدر. بز پاتریارقال جامعه‌لرده قوتلی عائله رئیسلری قبیله رئیسلری کورییورز؛ برمرکزی سیاسی قوت کورییورز. بوسنه حقوقلرینی، تشکیلاتلرینی اوکرندیکمز قدیم ژەرمەن جامعه‌لرنده قبیله‌لردن یوکسك مرکزی حاکمیتی تمثیل ایدن خلق اجتماعلری *Concilium* کورییورز. بوتون جامعه افرادی بومرکزی مؤسسه‌نك تشریعی قرارلرینه مطاوعتله مکلفدر. بومجبوریت دولت وحاکمیت سیاسیه مفهوملرندن طوغیور. آتنه‌ده بوشکل اداره‌نك دها مکمل برنمونه‌سنی کوردك. میدانده هیچ بر حکمدار اولمادیغی حالده حاکمیت، دولت *Polis* مفهومی موجود اولدیغنی، بودولتده مرکزی حاکمیتی تمثیل ایدن مؤسسه‌لره هرکسك انقیاد ایتدیکنی کورییورز.

هندده، بالخاصه ایرانده قوتلی برشخص طرفندن تمثیل ایدلمش حکمدارلقلر کورییورز. براولکه تشکیل ایدن واسع قطعه‌نك عینی مرکزی حکومته اطاعت ایتدیکنی، مرکزی حاکمیت ممثللرینك قوت واقتداری واسع وغیرمحدود اولدیغنی مشاهده ایدییورز.

شمدی‌یه قادار حقوق وتشکیلاتلرینی اوکرندیکمز جامعه‌لرده ـ بوجامعه‌لر ایستر ابتدائی اولسون ایستر متمدن اولسون ـ برقوتلی مرکزی حکومت کورییورز. تام بر مرکزی حاکمیت کورییورز. بومرکزی حکومتك النده اداری، قضائی وعسکری قوتلر تمرکز ایتمش بولونیور.

جامعه حیاتنك هرساحه‌سنی تنظیم واداره ایدن قوت مرکزی حاکمیتك اراده‌سیدر. جامعه‌نك بوتون امر ونهی منبعی مرکزی حاکمیتك اراده‌سیدر. بوکبی جامعه‌لرده جامعه‌نك اوطوردیغی جغرافی ساحه‌نك اقسامی داخلنده‌کی اهالی‌یی اداره ایدنلر، بواقسام داخلنده قضا حقنی اجرا ایدنلر هپسی مرکزده‌کی حاکمیتك ممثللریدر. جامعه‌نك جغرافی ساحه‌سی داخلنده‌کی بوتون عسکری تشکیلاتده مرکزه تابعدر. بوکبی مرکزی حاکمیتك تأثیر ونفوذینه تابع جامعه‌لره (دولت) نامنی ویرییورز. ایشته فئودالیته‌نك الك مهم، کوزه چارپان وصفی دولت مفهومنك ضعیفلکیدر، انحلالیدر. دولت، مرکزی حاکمیت قوتلی اولان جامعه‌لرده اراضی خصوصی ملکیت موضوعی اولابیلیر. فقط اراضی اوزرنده‌کی ملکیت حقی اواراضی اوزرنده ساکن اهالی‌یه قارشی سیاسی ولایتی، آمریتی تضمن ایتمز. کرك ژەرمەن جامعه‌لرنده وکرك دیکر متمدن دولتلرده اهالی سیاستاً اراضی صاحبلرینه دکل دولته، جامعه‌یه تابعدر. شیمدیلك اجمالاً ایضاح ایتدیکم فرقلردن کورییورسکزکه

فه‌ئودال جامعه‌نك تشكيلاتی و بو تشكيلاتك اساسلری ابتدائی ژه‌رمه‌ن جامعه‌لرینك تشكيلاتندن آیری اولدیغی كبی ، عینی زمانده‌ده متمدن دولتلر تشكيلاتنده‌ده فرقليدر . فه‌ئودالیته هم ژه‌رمه‌ن جامعه‌سی تشكيلاتندن هم متمدن دولتلر تشكيلاتندن فرقلی بر سیاسی واجتماعی اصول حیات ارائه ایدییور .

افندیلر ؛ بز شیمدی‌یه قدر قولایلق ایچون اراضی صاحبی اصطلاحنی قوللاندق . اگر فه‌ئودال جامعه تشكيلاتنی دها یقیندن دها صیقی تحلیل ایدرسه‌ك فه‌ئودال جامعه‌ده روما و معاصر حقوق تلقیسنه موافق حقیقی معناسیله ملكيت حقنك دخی موجود اولمادیغنی كوره‌جكز . اراضی صاحبلرینك اراضی اوزرنده‌كی حقی ملكيت حقی ایله سیاسی حاكمیت آراسنده متوسط بر حق و صلاحیتدن عبارتدر . بو صلاحیتده واسساللر ایله سوزره‌ن آراسنده بولنمشدر . اراضی صاحبنك اراضی اوزرنده‌كی حقی تام ملكيت دگلدر . چونكه بو اراضی اوزرنده اونك متبوعی اولان سوزره‌نك‌ده حقی واردر . اراضی اوزرنده حقی اولانلر واسساللرله سوزره‌نه‌ده منحصر دگلدر . سوزره‌نك سوزره‌نی اولان سه‌نیورك‌ده اراضی اوزرنده بر نوع حقی واردر .

اراضی ملكيت اولارق كیمكدر ؟ — بونی تعیین ایتمه‌نك امكانی یوقدر . اونك ایچون بز فه‌ئودالیته‌یی (دولت و ملكيت مفهوملرینك كسوف و انحلالی نتیجه‌سنده تأسس ایتمش بر اجتماعی اصول حیات) دیه تعریف ایده‌بیلیرز . دولت و حاكمیت ، ملكيت مفهوملری حقوقك اك مهم عمده‌لری اولدیغندن فه‌ئودالیته‌یه بر حقوقك تردیسی نظریله‌باقمق‌ده ممكندر .

گچن درسك نهایتنده فرانق دولتنده ژه‌رمه‌نلرك حقوقی عنعنه‌لریله روما حقوقنك متقابل تأثیری فه‌ئودال حقوقی تولید ایدن عامللردن بری اولدیغنی سویله‌مشدم . فقط بو یگانه عامل دگلدر . بوندن باشقه بر چوق اسباب فه‌ئودالیته تأسسنده عامل اولمشدر . بو عامللر جمله‌سندن اقتصادی عامللری‌ده صایماليیز . فه‌ئودالیته سیاسی و حقوقی بر حادثه اولدیغی قدر عینی زمانده اقتصادی بر حادثه‌در . فه‌ئودالیته دورنده سیاسی حادثه‌لردن باشقه سجیه‌وی اقتصادی حادثه‌لرده مشاهده ایدییورز . بونلری شو شكلده تعداد ایده‌بیلیرز .

۱ — اقتصادی دائره‌لرك كوچوكلگی ، محصولاتك مستحصل محیطده استهلاك ایدلمسی .

۲ — مبادله اصوللرینك عدم انكشافی .

۳ — اقتصادی واحد قیاسی داخلنده‌كی اهالیده خارجله تماس ایتمكه میل و احتیاجك فقدانی .

٤ — اقتصادی دائره‌لر آراسنده تقسیم مساعینك فقدانی .

٥ — اراضی‌نك الك مهم منبع ثروت، الك بويوك اقتصادی عامل اولماسی .

٦ — اراضی صاحبی ایله اراضی‌یی بالفعل ایشله‌یه‌ن زمره‌لرك بربرندن آیرلمش اولماسی.

حقوقله اقتصادیاتك بربرینه اولان متقابل تأثیرینی بیلیورسكز . فه‌ئودال ره‌ژیمك تأسسنده تاریخی و حقوقی تحوللری اقتصادی حادثه‌لرمی تولید ایتمشدر ؟ یاخود اقتصادی تحوللری حقوقی تبدللرمی طوغورمشدر ؟ بوده مهم بر مسئله‌در . فه‌ئودالیته تأسسنده برطرفدن حقوقی و تاریخی عامللرك دیكرطرفدن اقتصادی عامللرك متقابل تأثیری محققدر. فقط آوروپا فه‌ئودالیته‌سنك تأسسنده حقوقی ، تاریخی عامللرك رولی دها بارزدر .

افندیلر ، علی العموم فه‌ئودالیته نیچون و نه‌زمان تأسس ایدیيور ؟ بوسؤال سوسیولوژی و حقوق تاریخی نقطهٔ نظرندن غایت مهم بر مسئله‌در . بوخصوصده‌كی فكرلری تلخیص ایتمه‌دن اول دها محدود ، دها معین بر سؤاله جواب ویرمك لازمدر .

بوسنه‌كی تدریساتمزك موضوعنی تشكیل ایدن غربی آوروپا فه‌ئودالیته نصل تأسس ایتدی ؟ بوسؤاله ویریلن جوابلر قسماً برنجی سؤاله دخی جواب تشكیل ایده‌جكدر .

— ٧٤ —

رومانیستلر و ژه‌رمانیستلر

فرانق دولتنی تشكیل ایدن جغرافی ساحه‌ده فه‌ئودالیته نصل و نیچون تأسس ایتدی ؟

افندیلر ، اسكی مؤرخلر فه‌ئودالیته‌یی حاضرلایان اسباب حقنده ایكی زمره‌یه آیریلیرلردی :

١ — رومانیستلر ٢ — ژه‌رمانیستلر .

رومانیستلر ، فه‌ئودال اصول حیاتك تأسسنده رومانك حقوقی مؤسسه‌لرینك رول و تأثیری غالب اولدیغنی ادعا ایدییورلردی . فه‌ئودالیته‌نك روما حقوقنك تردیسی نتیجه‌سنده تأسس ایتدیكنی ایلری سوریيورلری . ژه‌رمانیستلر ایسه فه‌ئودال مؤسسه‌لرك ژه‌رمه‌ن حقوقنده مندمج اساسلرك انكشاف و تزهری اولدیغنی ادعا ایدییورلردی . بوایكی مكتبك برنجی ممثللری فرانسه‌ده ظهور ایتمشدی . اونسكزنجی عصر ابتداسنده (بوله‌نویلیه) *Boulainvilliers* رومانیست نظریه‌یی ایلری سوردی . [١]

راهب (دوبوس *Dubos*) [٢] ایسه ژه‌رمانیست نظریه‌طرفداری ایدی . فكرلرینی

[١] *Histoire de l' Ancien gouvernement de France* (1427)

[٢] *Histoire critique de l'etablissement de la Monarchie Francaise dans la gaule* .

بلاغتله افاده ایتمه‌لرینه رغماً بوایکی عالمدن هیچ برینك نظریه‌سی علمی بیطرفلغی حائز دکلدی. هرایکیسی ده بر تاریخی علمی مسئله‌یی تنویری ایسته‌مکدن زیاده قبل الاثبات قبول ایتدکلری بر فکری، بر *These* ی تقویه و تأییدایتمه‌یی استهداف ایدیورلردی. اسکی رومانیستلرك فکرلری شوصورتله خلاصه ایدیله‌بیلیر :

۱ — فه‌ئودالیته‌نك اساسنی تشکیل ایدن بویوك مالکانه‌لر رومانك صوك دورلرنده واردی. بونلره *Latifundium* دییورلردی.

۲ — روما دورنده سرحدلرده یرله‌شمش عسکر رئیسلرینه ویرلمسی عادت اولان [آغری لیمیتانه‌ی] اسمیله معلوم مالکانه‌لر فه‌ئودال دورك به‌نه‌فیسلرینی (فیه‌یفلرینی) حاضرلامشدر.

۳ — رومادە پاترون وکلیانلق مناسبتی سوزره‌ن ایله وواسساللر آراسنده‌کی مناسبتك بر نمونه‌سی اولمشدر.

٤ — رومانك اوزون مدتلی اجاره مقاوله‌سی (*Empheteosis*) فه‌ئودال دوره‌نك فیه‌یفنی (*fief*) نی طوغورمشدر.

٥ — فه‌ئودال دورك نیم اسیرلری [سه‌رفلر] روما دورنده‌کی [قولون]لردن باشقه برشی دکلدر. فرانسه‌ده ژه‌رمانیست نظریه‌نك قوتلی طرفدارلرندن بری مونته‌سکیودر. [روح القوانین] مؤلفنه کوره واسسال وسوزره‌نلك مناسبتی فه‌ئودالیته‌نك اساسیدر. بوایسه اسکی ژه‌رمه‌نلرك (قومیتاتوس) مؤسسه‌سنك انکشافندن باشقه برشی دکلدر. مونته‌سکیودن صوکره فرانسه متفکرلرندن (غیزو ـ *Gutzot*) ده آشاغی یوقاری عینی فکری ایلری سورمشدر. (۱)

الك قوتلی ژه‌رمانیستلر آلمانیاده ظهور ایتمشدر. بونلر جمله‌سندن ساوینی وئه‌یخورنك اسملری ذکره شایاندر. فه‌ئودالیته مسئله‌سنی علمی بر نقطهٔ نظردن تنویره چالیشمش آلمان عالملرندن الك مشهورلری (وایتس *Waitz*) و(روط *Roth*) در. وایتس اون طقوزنجی عصرك اورتالرنده [آلمانلرك تشکیلات حقوقیه تاریخی *Deutsche verfassungs geschichte*] نام اثریله شهرت قازاندی. وایتسه کوره فه‌ئودالیته‌نك منشألری قدیم ژه‌رمه‌نلرك مؤسسه‌لرنده دکل، فرانق دولتنده آرانمالیدر. فرانق دولتنده به‌نه‌فیس توزیعی اصولی وایتسه کوره فه‌ئودالیته‌نك تأسسنده الك بویوك عاملدر. وایتس فه‌ئودالیته‌نك کوکلرینی

---

[۱] Histoire de la civilisation en France et en Europe, pages 92

تامەرووەنژیەن دورندە بولیور . وایتسە کورە فرانق قراللری نەشخصلری و ملکیتی حمایە ایدەجك درجەدە قوت واقتدارە مالکدی ؛ ونەدە بوتون واسع اولکەیی دوغرودن دوغرویە ادارە ایدەبیلەجك اداری ماکنەیە مالکدی . شخصلرك ، ملکیتك عدم‌مصونیتی قوتسزلرك یرلرینی ترك ایدەرك قوت‌ونفوذ صاحبی اولان سەنیورلرك حمایەسنە التجا ایتمسنی انتاج ایتدی. بوصورتلە تامەرووەنژیەن‌دورندە بوایکی طریقلە [بەنەفیس] تأسس ایتدی. دیکر طرفدن فرانق قراللرینك مرکزدن ادارەیە عدم‌قابلیتی قراللری پك‌چوق‌اراضی صاحبلرینە ایمونیتات[معاف اراضی]حقنی ویرمکەسوق‌ایتدی. بوحادثەلر برطرفدن‌تابعیت یرینەمتندارلق وصداقت رابطەسی تولید ایتدی . دیکر طرفدن قراللرك حاکمیت حقنك معاف اراضی صاحبلری آراسندە پارچالانماسنە سببیت‌ویردی . تا اودورەدە فەئودالیتەنك اساسی اولان (اراضی) وحاکمیتك پارچالانمەسنی کوریپورز، دیبور .

وایتس فەئودالیتەیی اسکی ژەرمەنلرك حقوقی مؤسسەلرینك انکشافی نتیجەسی اولدیغنی ادعا ایتمیورسەدە، فەئودالیتە تأسسندە الك‌بویوك عامل ژەرمن خلقی واونك‌دهاسی اولدیغنی قبول ایدیبور. اونك ایچون وایتس‌معتدل ژەرمانیستلردن صاییلیر . فەئودالیتەیی بیطرف علمی برشکلدە تنویر ایتمکدە وایتس برنجی اولمشدر. فقط وایتس فەئودالیتەنك اقتصادی منشألرینی تثبیت ایدەمەمشدر .

وایتس‌دن‌صوکرە فەئودالیتەمسئلەسنەدائرمهم اثرلریلەشهرت قازانمش‌ایکنجی آلمان‌عالمی روط (*Roth*)در. روطك بومسئلەیە دائرایکی اثری واردر. [١] بری[بەنەفیس مؤسسەسنك تاریخی] اسمندەکی کتابیدر. ٢نجیسی [فەئودالیتەوتابعیت‌رابطەسی]اسمندەکی اثریدر.[٢]

روطدە معتدل رومانیستلردندر . اونك فکرینە کورە اسکی ژەرمنلرك مؤسسەلری صاغلام مؤسسەلردی . فەئودالیتەنك منشائی اسکی ژەرمەن حقوقندە دکل ، رومانك انحطاط دوری‌مؤسسەلرندە آرانمالیدر. بومؤسسەفرانقلرەانتقال ایتمشدی . مەرووەنژیەن دورندە ژەرمەن حقوقنك زندە وسالم اساسلری رومانك انحطاط دوری مؤسسەلرینك محلل‌وتخریبکارتأثیرینەمقاومت ایدەبیلدی‌وحتی‌بوموجب‌انحلال عواملك تأثیرینی‌طوردیرمغە موفق اولدی. مەرووەنژیەن دورندە فەئودالیتەامارەلری کورلمیور. ژەرمەنلر جهان‌تاریخی صحنەسنەیونانلیلر، رومالیلرکبی صاغلام‌حقوقی‌مؤسسەلر، قوتلی دولتجیلك‌اساسلریلەچیقیورلر. مەرووەنژیەن دورندە دولت ، حاکمیت مفهوملری صریحدر . مەرووەنژیەنلر دورندە

[١] *Paul Roth «Geschichte des Beneficial wesens etc.» (1850)*
[٢] « « *« Feudalität und Unterthanen Band»*

عسکرلك بوتون ملتك وظیفەسی ایدی . قرالك قوتی‌ده بویوکدی . دولت مرکزدن اداره اولنیردی . بو مکمل تشکیلاتك انحلالنی تولید ایدر عامل قارولینژه‌یه‌ن دورینك [اصلاحاتی] اولمشدر. فه‌ئودالیته کبی حقوق نقطهٔ نظرندن چوروك بر اجتماعی طرز حیاتك تأسسنی موجب اولان بو اصلاحاتدر. فه‌ئودالیته‌نك برنجی منشائی قارولینژیه‌ن سلاله‌سی قراللرینك عسکری برصنف تشکیل ایتمك مقصدیله دنیاویله‌شدردیکلری [روحانیلرالندن آلدیقلری] کلیسا اراضیسنی به‌نه‌فیس شکلنده کندیلرینه صادق آداملره توزیع ایتمه‌لریدر . فه‌ئودال اراضیسی (فیه‌یف) حاضرلایان [به‌نه‌فیسدر] اولمشدر .

فه‌ئودالیته تأسسنك ایکنجی سببی معاف اراضی (ایمونیتات) سیسته‌میدر . قارولینژیه‌ن قراللری واسع دولتلرینی برمرکزدن اداره ایتمك ایچون لازم اولان قوت وواسطه‌یه مالك دکللردی. اونك ایچون اونلر آراضی حصه‌لره تقسیم ایدرك ایمونیتات شکلنده توزیع ایدییورلردی . یعنی صادق کیمسه‌لره اراضی ویرمکله اکتفا ایتمه‌یوب بو ویردکلری اراضی داخلنده حاکمیتی دخی اونلره تودیع ایدییورلردی. بوصورتله فه‌ئودال سه‌نیورلرك مرکزی حاکمیته عدم تابعیتی حصوله کلدی ، و واسساللر آراسنده بر سلسلهٔ مراتب تأسس ایتدی . شارلمان واحفادی بووضعیت فعلیه‌یی تصدیق ایتدی . قارولینژیه‌ن دورینك نهایتنده فه‌ئودالیته تماماً تأسس ایتمش بولونیوردی . روتك فکرینك خلاصه‌سی بوندن عبارتدر. روطك نظریه‌سی بوسبوتون دوغری اولمادیغی بوکون اثبات اولنمشدر. کلیسا اراضیسنك دنیاویله‌شدیرلمه‌سی. شارلمان واحفادینك فرمانلری فه‌ئودالیته انکشافنك عامللرندن اوله‌بیلیر. فقط بونلر حقیقی و یکانه عامل دکلدر . جهانی بر حادثه‌یی برقاچ قرالك اراده‌وفرمانلرینه اسناد ایتمك دوغری دکلدر . اکر فه‌ئودالیته آنجق قارولینژیه‌ن قراللرینك اراده‌سی و سیاستی محصولی اولسه‌ایدی، عینی عصرده فرانسه قراللرینه‌تابع اولمیان انکلتره ، فرانق قراللرینك سیاستنه آز معروض اولان ایتالیاده فه‌ئودالیته تأسس ایتمه‌مسی لازمکلیردی . حالبوکه‌عادتاعینی عصرلرده بو ایکی اولکه‌ده‌ده فه‌ئودالیته تأسس ایتدی . بوکون آلمانیا عالملری بیله نه وایتسك و نه‌ده روطك نظریه‌لرینی اولدیغی کبی قبول ایتمیورلر . بوکونکی حقوق مؤرخلرینك فکرلری تلفیقی‌در . فه‌ئودالیته مسئله‌سی بوکونده‌ها علمی برنقطهٔ نظردن تنویر ایدلمکده‌در . آلمانیاده صوك زمانلرده یازلمش مهم اثرلر میاننده برونه‌رك [آلمان حقوقی تاریخی [١] وشرووده‌رك آلمان حقوقی تاریخی درسلری [٢] نام کتابلرینی کوسترمکله اکتفا ایده‌جکم .

[١] *Brunner «Deuthsche Rechtsgeschiehte»* (1887)

[٢] *Schroeder «Lehrbuch der deutschen Rechts geschichte»*

— ٧٥ —

فوستەل دوقولانژ نظریەسی

اوندوقوزنجی عصرده فرانسەده قوتلی بررومانیست ظهور ایتدی. بوده (فوستەل ـ دوقولانژ ـ *Fustel de Coulanges*) در . فوستەل دوقولانژ فەئودالیته تأسسنده ژەرمەن عرقنك بویوك تأثیری اولدیغنی رد ایدرك، فەئودالیته نك متعدد و مختلف عوامل محصولی اولدیغنی غایت پارلاق برصورتده اثبات ایتدی. بو عالم فوئودالیتەیی بشریتك انكشافنده برصفحه بر دوره اولارق تلقی ایدییور .

فەئودالیته نەژەرمنلر كدر ، نەده غاللورومەلر كدر . فەئودالیته بشریتكدر ، دییور . بونكله برابر آوروپا فەئودالیتەسی تأسسنده رومانك سقوط دورنده حاكم حقوقی مؤسسەلرینك بویوك رول اوینامش اولدیغنی قوتلی دلیللره استناداً اثبات ایدییور. فەئودالیته تأسسنده روما مؤسسەلرینك بویوك رولنی غیر قابل انكار برصورتده اثبات ایتدیكی ایچون فوستەل دوقولانژی رومانیستلر آراسنده صاییورلر . فوستەل دوقولانژ آرووپا بشریتنك حقوق نقطهٔ نظرندن متمادیاً انكشاف ایتدیكی و توقف دورەلرینه رغماً غرب بشریتی متمادیاً تكامل ایتدیكی اعتقادندەدر . آوروپا بشریتنك مختلف تاریخی دورلری آراسنده صیقی برمناسبت ررابطه موجود اولدیغی قناعتندەدر . آوروپا بشریتنك تمدن تاریخنده روما مدنیتنك بویوك بر مدنیتلەندیریجی تأثیری اولدیغنی ، قرون وسطی نك اصول حیات واجتماعی تشكیلاتنك منشألرینی ده روما مدنیتنده مندمج اولدیغنی اثبات ایدییور . فقط فەئودالیتەیه روما مؤسسەسی دینیلەمز . فەئودالیته رومانك مدنی ، حقوقی اساسلرینك تاریخی ، اقتصادی یكی شرائط ایچنده ، یكی عامللرك تأثیری آلتنده انكشافندن متولد براجتماعی حیات اصولیدر ، دییور . روما حقوقنده مندمج بعض اساسلردن فەئودالیته وجوده كلمەسنده عامل اولمش مختلف اسباب میاننده فوستەل دوقولانژه كوره ژەرمەن عرقنك رولی هیچ قبیلندندر . فوستەل دوقولانژ فەئودالیتەیی تولید ایدن اقتصادی ، اجتماعی وسیاسی وحتی فكری عامللری درین بروقوف وبویوك برصراحتله برر برر ایضاح ایدییور. فوستەل دوقولانژك اثری[١] بومسئلەیه دائر یازیلان مهم اثرلردن معدوددر. فرانسەده فوستەل دوقولانژك اثرندن صوكره

---

[1] Histoire des institutions politiques de l'ancienne France

فه‌ئودالیته حقنده مهم معلوماتی احتوا ایدن اثرلر شونلردر: لوشه‌رك فرانسز مؤسسه‌لری حقنده درس کتابی [١]، فلاقك (اسکی فرانسه‌نك منشألری) نامنده‌کی اثری [٢]. صوك زمان اثرلرندن ئه‌سمه‌نك (فرانسز حقوقی تاریخی) [٣] و «شه‌نون» ك «فرانسز حقوقی تاریخی» [٤] شایان توصیه‌در.

بو صوك عصرده فه‌ئودالیته حقنده تدقیقات ایارله‌دی. فه‌ئودالیته حقنده یکی نظریه‌لر ظهور ایتدی. حقوق تاریخی و سوسیولوژی‌یه عائد تدقیقاتك ترقی و انکشافی فه‌ئودالیته‌یه نظری ده کیشدیردی. صوك یاریم عصرده فه‌ئودالیته حقنده یازلمش اثرلرده مندرج فکرلری شو شکلده تلخیص ایده‌بیلیرز:

١ — فه‌ئودالیته بر عرقك محصولی، بر مدنیتك خصوصیتی دکلدر.

٢ — فه‌ئودالیته بشریتك اجتماعی انکشافنده بر صفحه‌در.

٣ — فه‌ئودالیته آوروپا بشریتنه مخصوص بر حادثه دخی دکلدر.

٤ — فه‌ئودالیته غربی آوروپا ملتلرینك تاریخنده کورولدیکی کبی آسیا ملتلرینك ماضیسنده دخی کورولمشدر.

٥ — چین، ژاپونیا هند فه‌ئودالیته دورلری کچیره‌شدر.

٦ — اسلام مدنیتی داخلنده مختلف اسلام مملکتلرنده‌ده فه‌ئودالیته تأسس ایتمشدر.

٧ — پارلاق مدنی ماضیسی اولمیان خلقلرده‌دخی ابتدائی بر فه‌ئودالیته موجود اولدیغی اثبات اولونمشدر.

مثلا حبشستانده، ماداغاسقارده، یکی قاله‌دونیاده، پولینزیا اهالیسنده‌ده فه‌ئودالیته اصول حیاتی موجود اولدیغی اثبات اولونمشدر.

بو حقایق تاریخیه تثبیت اولوندقدن صوکرا سوسیولوژی و حقوق مؤرخلرینك فکرلرینی بر سؤال اشغال ایتمکه باشلادی: فه‌ئودالیته اسمنده‌کی حادثهٔ اجتماعیه‌یی تولید ایدن اسباب نه‌در؟

افندیلر، معاصر متفکرلرك بو سؤاله ویردیکلری جواب شودر: فه‌ئودالیته مدنیتك انکشافنده بر توقف دوری تشکیل ایدییور. فه‌ئودالیته اجتماعی تساند و حقوقیت حس و تمایللرینه خودبینلك، فردی تحکم سوقیتلرینك غلبه‌سندن عبارتدر. فه‌ئودالیته تأسسی بر جامعه‌نك باربارلاشمه‌سیدر. فه‌ئودالیته اجتماعیت، بشری تساند و حقوقیت حسلرینك ضعیفلامه‌سی

[1] Luchair « manuel des institutions francaises »
[2] Flach « les origines de l'ancienne France »
[3] Esmein « Precis de l'histoire de Droit francais »
[4] Chenon « histoire de Droit francais »

نتیجه سنده فردی تحکم ، استبداد تمایللرینك غلبه‌سنی افاده ایدر . بو حادثه‌نی تولیدایدن اسبابی برکله ایله افاده ایتمك لازم کلیرسه، فه‌ئودالیته مدنیتك ضعیفلکیدر ، دیه‌لیز.

مدنیت دها انکشاف ایتمه‌مش، یاخود مدنیت انحطاط ایتمش اولماسندن متولد برحادثه‌در. هرایکی تقدیرده فه‌ئودااللاشمه، حقوقك حاکمیتی برینه زوربالرك تحکمی قائم اولماسی ، خلقجیلق اساسلرینه آریستوقراتلق ظفرینی، بشری تساندیرینه تابعیت ومتبوعیت غلبه‌سنی افاده‌ایدر .

برجامعه‌نك فه‌ئودااللاشمه‌سی ناصل واقع اولور ؟ فه‌ئودااللاشمه‌هم ابتدائی جامعه‌ده ، هم‌متمدن جامعه‌ده واقع‌اولور . اولا ابتدائی جامعه‌نك فه‌ئودااللاشمه‌سنی اوکره‌نه‌لم .

ابتدائی جامعه‌نك فه‌ئودااللاشمه‌سی

— ۷٤ —

اتنولوژی ، سوسیولوژی وحقوق تاریخنك ترقی وانکشافی سایه‌سنده ابتدائی برجامعه‌نك فه‌ئودالیته‌یه تحولنك اسباب ونظری صفحه‌لری تثبیت اولونمشدر . بونك ایچون اولا ابتدائی برقبیله جامعه‌سی تشکلنك صفحه‌لرینی خلاصه ایده‌لم :

برنجی کوچوك جامعه دارمعناده عائله‌در ، یعنی قوجا قاری وچوجقلردر .

جامعه‌نك ایکنجی شکلی بویوك بابااداره‌سی آلتنده طوپلانمش عائله‌در. بوکا بویوك بابا عائله‌سی « پاتریارقال » عائله دیورلر .

اجتماعی تشکلك اوچنجی صفحه‌سی پاتریارقال عائله‌لردن مرکب قبیله‌در .

دردنجی صفحه [قبیله‌لر اتحادی *Coufédération de tribus*] در .

ماضیلرینك اوزاق بردورنده بوتون مدنی ملتلرك قبیله‌لر اتحادی قبیله‌لرلر جامعه‌سی تشکیل ایتدکلری محققدر، قرون قدیمه قوملرندن یونانلولرك، روملیلرك وهندلیلرك، هپسنك اسلافی قبیله جامعه‌لری تشکیل ایدیورلردی . بوسنه حقوقی مؤسسه‌لرینی اوکره‌ندیکمز قدیم ژه‌رمه‌ن جامعه‌لری قبیله اتحادلرندن عبارت ایدی .

قبیله جامعه‌لرینك، قبیله اتحادندن عبارت اولان کوچوك دولتلرك اوصاف ممیزه‌سی بروجه آتی تثبیت ایدیله‌بیلیر :

۱) قبیله جامعه‌سی دهموقراتیقدر. بوکی جامعه‌ده ابتدائی برخلقجیلق روحی حاکمدر .

۲) بوکی جامعه مساوات اساسنه مؤسسدر . وطنداشلر حقوقاً مساویدرلر .

۳) بوجامعه عسکریدر . سلاح طاشیمغه مقتدر بوتون ارککلر عسکردر ، بوتون عسکر وطنداشدر .

٤) جامعه‌نك رئیسلری خدمتلریله تمیز ایتمش منتخب آدملردر .

٥) جامعه‌نك اك یوكسك مؤسسه‌سی خلق اجتماعلریدر .

٦) بوكی جامعه‌ده حقوقیت حاكمدر . جامعه‌نك حیاتنی تنظیم ایدن قواعدك منبعی ایكیدر . بری عرف ، ایكنجی‌سی خلق اجتماعلرینك قرارلریدر .

٧) قانونه رعایتله بوتون جامعه افرادی عینی درجه‌ده مكلفدر . جامعه‌ده قانون خارجنده ، فوقنده یاشایان بر صنف یوقدر .

٨) وطنداشلر آنجق جامعه‌ده ایفا ایتدكلری وظیفه‌لری و جامعه‌یه خدمتلری سایه‌سنده بربرندن فعلاً تمیز ایده‌بیلیرلر . بوكی جامعه‌ده اسیرلر وارسه‌ده ، بونلر عن اصل دیكر مخاصم بر جامعه‌یه منسوب شخصلردن عبارتدر . قبیله‌لرك برله‌شوب صلحجی بر جامعه ، كوچوك بر دولت تشكیل ایتمه‌لری ، انسانلرك طبیعتنده مكنون زروحنده مندمج بر خاصه‌نك تظاهر و تجلیسی نتیجه‌سیدر .

بو خاصه انسانلرك اجتماعی حیاته ، دیكرلریله برابر یاشامغه میل واحتیاجندن عبارتدر . اصطلاحی تعبیرنجه « انسانك اجتماعیتیدر » . انسانك اجتماعی بر مخلوق اولدیغنی تا یونان فیلوسوفلری ادراك ایتمشدی . افلاطون انسان اجتماعی بر مخلوقدر دیمشدی . [١] بوكونكی سوسیولوژی ، ئه‌تنولوژی وتاریخ حقوق ساحه‌سنده‌كی یكی تحریات بو فكرك بر حقیقت اولدیغنی اثبات ایتدی . انسانك طبیعتنده مندمج بو خاصه سایه‌سنده‌دركه ، جامعه‌لر تأسس ایتدی ، جامعه‌لر سایه‌سنده مدنیت تأسس ایتدی . قبیله‌لرك برله‌شمه‌سی بشریت تاریخنده مثبت بر حادثه تشكیل ایدییور . قبیله‌لرك برله‌شمه‌سی معین دورده معین ساحه‌ده‌كی انسانلر آراسنده بشری تساند ، قرداشلق حسلرینك تكاثفی ، اجتماعیت تمایللرینك غلبه‌سی نتیجه‌سیدر . بوكی ابتدائی ده‌موقراسیلرك تشكلی دورنده اجتماعیت تمایللری مختلف شكلده تبارز ایدر .

اولاً قبیله ایچنده خلق شاعرلری ، خلق حكیملری ظهور ایدر . شاعرلر ، خلق حكیملری باشقه انسانلره نسبتاً بشری قرداشلق طویغولری ، عدالت حسلری اجتماعیت تمایللری دها منكشف اولان مستثنا انسانلردر . صلحجی حیات ، برله‌شمه ، تساند ، اجتماعیت حسلری بوكی شخصلرده دها كثیف بر صورتده تجلی ایدر . بونلرك كوزل شعرلری حكیمانه سوزلری جامعهٔ افراده آراسنده انتشار ایدر . بونلرك فكرلری بوتون جامعه افرادینك روحلرنده انعكاس ایدر ، طنین انداز اولور . چونكه هر صمیمی فكر یاییلمق قابلیتنی حائزدر . هر صمیمی متفكر فكرینی نشر ایتمك احتیاجنی دویار ، شاعرلر ، یوكسك روحلی متفكر انسانلر خلق حكیملری روحی احتیاجلرینی تطمین دن باشقه هیچ بر تورلی غایه تعقیب ایتمكسزین ، فكرلرینی نشره باشلارلر ، ملتك مفكوره‌وی رهبری اولورلر .

[١] Platon « La Republique » livre II

بعضاً یوکسک مفکوره صاحبی عینی زمانده بر رئیس ، بر سردار اوله‌بیلیر. مفکوره‌جیلك ایله عسکری سردارلق ایکی‌سی عینی شخصلرده برلشمه‌سی مسعود نتیجه‌لر تولید ایدییور. سردارك اقتداری سایه‌سنده مفکوره‌یه خادم بر قوت وجوده کلیور. بوتون بو انسانلرك خلق روحنده موجود تمایللر استقامتنده‌کی فعالیتی سایه‌سنده بوتون جامعه‌ده ایده‌آل یولنده بر جریان، بر حرکت باشلیور. بو جریان نتیجه‌سنده عینی محیطده یاشایان قبیله‌لر برله‌شیور. بر قبیله دولتی تأسس ایدییور.

هر قبیله جامعه‌سی ، قبیله دولتی انسانلرك فطرتنده موجود اجتماعیت و حقوقیت حس واحتیاجلرینك تجلی وغلبه‌سی محصولیدر.

قبیله جامعه‌لرینك انحلالی

مع الاسف طبیعت بشرده متناقض خاصه‌لر ، متضاد میللر مندمجدر.

بوتون انسانلره عام اولان ، تساند ، مساوت ، عدالت ، اجتماعیت، حقوقیت حسلرینه مقابل برچوق انسانلرده بو حسلرك معکوسی اولان خصومت ، خودبینلك فردی تحکم ، تغلب میللری موجوددر . اجتماعیت جریانلری کثیف دورلرده مثبت تمایللر بو منفی تمایللره غالب اولیور ، فقط بو منفی تمایللری بوسبوتون ازاله ایده‌میور. ده‌موقراتیق بر قبیله جامعه‌سی انکشاف ایده‌رك آتنه مدینه‌سی کبی مدنی بر جمهوریت شکلنی آلابیلیر . یاخود انحلال ایدرك فه‌ئودالیته‌یه تحول ایده‌بیلیر .

جامعه‌لرده اجتماعی نفوذك بر منبعی اقتصادی قوتدر ، ثروتدر . ابتدائی جامعه‌لرده یکانه ثروت منبعی اراضی‌در . اجتماعی قوت ونفوذ کسب ایتمه‌نك یوللرندن بری‌ده اراضی‌یی أله کچیرمکدر .

ابتدائی قبیله جامعه‌لرنده زراعته صلاحیتلی اراضی قبیله‌لرك یاخود بوتون بر جامعه‌نك مشترك مالیدر . اوروغلرك اراضیدن استفاده حقلری حق تصرفدن ، حق انتفاعدن عبارتدر . اراضی پارچه‌لری عائله‌لره معین بر مدت ظرفنده انتفاع ایچون ویریلیر . مقنن زمانلرده بوتون اراضی قبیله وجامعه افرادی آراسنده یکیدن تقسیم ایدیلیر . اراضی تقسیمنده عائله افرادینك عددی ووضعیتی نظر اعتباره آلنیر. خاطرلارسکزکه، اسکی ژه‌رمه‌ن قبیله‌لرنده، تارلالر هر سنه یکیدن تقسیم ایدیلیردی . اراضیدن استفاده‌نك بوشکلی آریا عرقنه منسوب قوملرك هپسنده تاریخلرینك بردورنده ، قبیله جامعه‌سی تشکیل ایتدیکلری دورده، حاکم اصول اولدیغی تخمین اولنیور .

اقتصادی وحقوقی مساوات پرەنسیپنه مؤسس برقبیله جامعه‌سی ناصل فه‌ئودال شکل آلیور؟ — دیکرتعبیرله ناصل بیوک اراضی صاحبلری ظهور ایدییور ؟ — اراضی‌نك محدود اللرده تمرکزینی تولید ایدن عامللر نه‌لردر ؟ —

مدنیت وحقوق مؤرخلرینك بوحادثه‌نك اسبابی حقنده‌کی فکرلری بروجه آتی تلخیص ایدیله‌بیلیر .

قبیله جامعه‌سی اعضاسندن اولان بعض عائله‌لر ، یاخود فردلر فطری استعدادلری ، ذکالری ، چالیشقانلقلری ، طالعك یاردیمی وسائر اسباب نتیجه‌سنده داوارلرینی ، محصولاتلرینی ، چوغالتمغه ، آرتیرمغه موفق اولیورلر .

بوکبی عائله‌لر ویاخود فردلر قبیله جامعه‌سنك استفاده‌سی خارجنده قالان غیرمشغول اراضی‌نك برقسمنی سورمکه ، آرتیردقلری حیوانلری وتوخوملری او، جامعه تارلالری خارجنده‌کی ، اراضی‌ده استعمال ایتمکه باشلیورلر . ابتدائی دورلرده جامعه اراضی‌سی خارجنده غیرمشغول ایشله‌نیلمه‌ین اراضی مبذول بولنیور . ژه‌رمه‌نلر بوکبی اراضی‌یه وحشی اراضی معناسنده اولان [اودلاند (Ödland) اسمنی ویرییورلردی . بواراضی اوزرنده جامعه افرادندن هیچ کیمسه‌نك حقی اولمادیغندن ، بو اشغاله قارشی اعتراض ایدن بولنمیور . قبیله جامعه‌سی افرادینك باشقه‌لرینه نسبةً دها واسع برساحه‌یی ایشله‌تن عائله‌لرینك ، ثروتی [داوارلری ، محصولاتی] بوسایه‌ده کیتدکجه تزاید ایدییور وبوعائله‌لرك اقتصادی قوتی طبیعی اوله‌رق معنوی قوته انقلاب ایدییور . داوارلری ، توخوملری چوق اولان عائله‌لر قبیله جامعه‌سی افرادینك بعضیلرینی هدیه ویره‌رك ، دیکرلرینی بورج ویره‌رك کندیلرینه ربط ایدییورلر . اونلر اوزرنده نفوذ قازانیورلر .

باشقه برمتشبث عائله طرفندن اشغال ایدلمه‌سنه مانع اولمق ایچون جامعه اراضیسی خارجنده ایشله‌تدکلری اراضی‌نك حدودینی صاحبلری قازیقلر ، چیتلرله یاخود طاش دیوارله احاطه ایدییورلر . بوصورتله مالکانه ظهور ایدییور .

ابتدائی جامعه‌لرده مالکانه ظهوری ، مهم برحادثه‌در . بوعینی زمانده ایکی شیئك مبدأیدر .

۱) ابتدائی ده‌موقراسی‌نك زوال مبدأیدر ؛

۲) یوکسك براجتماعی تشکلك مبدأیدر ؛

فقط ابتدائی قبیله جامعه‌سی یوکسك برمدنیت ، منکشف براجتماعی تشکله انقلاب ایدنجه‌یه قدر اکثر ملتلرده برفترت دوری کچه‌جکدر . بوفترت دوری‌ده ابتدائی فه‌ئودالتیه‌در .

مالکانه ظهوری برچوق ابتدائی جامعه ایچون عینی زمانده فه‌ئودالتیه باشلانغیجی

اولمشدر . نیچون ؟ چونکه مالکانه صاحبلری اقتصادی قوتلرندن متولد نفوذلری سایه‌سنده دەموقراتیق جامعه حیاتنده مهم رول اوینامغه باشلادیلر . خلق اجتماعلرنده اکثریا بونلرك سوز ورأیلری حاکم اولیور . مالکانه صاحبلرینك قوت ونفوذینك تزایدی نسبتنده ، جامعه‌ده خلقجیلق ، حریت مساوات فکرلری تناقص ایدییور .

اراضی صاحبلری ثروتلری آرتدقجه اشغال ایتدکلری اراضینك حدودینی توسیع ایدییورلر . بوتون بو اراضی‌یی کندی قوتلریله ایشله‌تمك ممکن اولمادیغندن ، بو اراضی اوزرنده جامعه‌نك قوتدن دوشمش فقیرله‌شمش مستقلاً چیفتجیلك ایتمك اقتدارندن محروم اولان اعضالرینی ، یاخود اجنبی جامعه‌لردن کلن یرسزلری یرله‌شدیرییورلر ، اونلره حیوان ، حبوبات وزراعت آلتلری ویرییورلر . بونك مقابلنده اونلردن سنوی بر ویرکو ، صداقت وانقیاد وبالآخره عسکری خدمت طلب ایدییورلر ؛ اکثریا اراضی صاحبلری بر ویردیکلری زمان یرسزلره آلدقلری اراضی حصه‌لرینی حیاتلری مدتجه ایشله‌تمه‌لرینی شرط ایدییورلر . بوصورتله یره باغلی کویلولر ، نیم اسیر برصنف (Serfs) وجوده کلیور . بو نیم اسیر کویلولر قومشو دەموقراتیق قبیله جامعه‌سنك اعضاسی دکلدرلر . بوکبی یره باغلی کویلولرله مسکون مالکانه‌لر عینی ساحه‌ده برقاچ دانه اوله‌بیلیر . بوکبی مالکانه چوغالدقجه دەموقراتیق جامعه‌نك تشکیلاتی ، قوتی ، نفوذی ضعیفله‌یور . اراضی صاحبلرینك قوتله‌نمه‌سی قبیله جامعه‌سنك ضعیفله‌مه‌سی دیمکدر . چونکه تدریجاً جامعه‌ده اکثریتك اراده‌سی یرینه ثروت واراضی صاحبلرینك اراده‌سی قائم اولیور ، مالکانه صاحبلرینك اراده‌سی خلق اجتماعنك قرارلرندن دها قوتلی ونافذ اولیور . اکر بودورده جامعه‌نك بوتون زنده افرادی جامعه تارلالری خارجنده برحصه‌یه وضع ید ایدرك ، مالکانه صاحبلری اکثریت تشکیل ایتدیکی تقدیرده ، بوجامعه فه‌ئودالیته دوری کچرمکسزین طوغریدن طوغری‌یه یوکسك مدنیته اولاشمش اولور . بوکبی مسعود جامعه‌لر ابتدائی فه‌ئودالیته کچیرمه‌دن یوکسك مدنیته واصل اولمش اولیورلر . حقوق تاریخی ومدنیت تاریخی نقطهٔ نظرندن ، یوکسك مدنیت شخصی ملکیت اساسی حاکم اولان مدنیتدر . تاریخ ، حقوق نقطهٔ نظرندن تدقیق ایدلدیکی زمان برحقیقت غیرقابل انکار برصورتده تبین ایدییور : تاریخده نه‌رده‌ده منکشف برمدنیت تأسس ایتمش ایسه ، اوراده حقوقك مهم عمده‌لرندن بری حق ملکیت اولدیغی ، حصه‌لره بولنمش اراضی‌نك صاحبلرینك خصوصی ملکنی تشکیل ایتدیکنی کوره‌جکسکز . بونك عکسی ، نه‌رده‌ده اراضی مشترك استفاده موضوعی ایسه اوراده مدنیت دخی ابتدائی غیر منکشف اولدیغنی مشاهده ایده‌جکسکز . بابل ، مصر ، ایران ، هند ، یونان ، روما

مدنیتلری حق ملکیته مستند مدنیتلر ایدی ، قدیم ژه‌رمنلرده اراضی مشترك استفاده موضوعی ایدی ، مدنیتلری آشاغی ایدی ، ابتدائی‌ایدی. قرون وسطی‌ده‌اراضی‌اوزرنده ملکیت مفهومی خسوفه اوغرامشدی ، ملکیتله برابر مدنیتده انخساف‌ایتمشدی. اختلاله قدرروسیه‌کویلولرنده‌اراضی‌مشترك‌استفاده‌موضوعی‌ایدی‌بوتون‌آوروپاده‌اك‌فقیرکویلولرروسیه کویلولری ایدی. بزم‌کوچبه تورکلرده اراضی‌دن مشترکاً استفاده ایدییورلر. مدنیتلری، آشاغی‌در . یوکسك مدنیتك یکانه اساسی ملکیتدر، دیمك ایسته‌میورم. فقط اراضی‌نك ملکیت تشکیل ایدن‌حصه‌لره انقسامنك مدنیتك تعالیسنده بویوك بررولی اولدیغی تاریخاً غیرقابل انکاردر . بونی قید ایتمکله بشریتك اراضی‌ملکیتنه مؤسس مدنیتدن دهایوکسك برطرزمدنیت بولامایه‌جغی فکرینی ایلری سورمك دخی ایسته‌میورم . مقصدم منحصراً برتاریخی حقیقتی افاده ایتمکدر . اراضیدن مشترکاً استفاده‌یه مؤسس قبیله جامعه‌لرینك طوغریدن طوغری‌یه اراضیسی ملکیت تشکیل ایدن‌حصه‌لره بولنمش برجامعه شکلنی آلماسی مع‌الاسف نادردر . اکثریا دموقراتیق قبیله جامعه‌لری یوکسك مدنیته ایریشمه‌دن اول برابتدائی فه‌ئودالیته دوری کچیرییورلر.

چونکه دموقراتیق قبیله جامعه‌سنك اکثر افرادینك اراضی صاحبی‌اولماسی برچوق اسبابدن‌طولایی‌ممکن‌دکلدر. اکثریا‌جامعه‌لرده‌افرادك‌بویوك‌برقسمی، محدوداراضی‌صاحبلرینك نفوذی‌آلتنه دوشمکه‌محکومدر. چونکه کوچوك‌حصه‌لری ایشله‌ین جامعه افرادی ایچون بویوك مالکانه‌لری استثمار ایدن اراضی‌صاحبلرینك اقتصادی قوتنه قارشی، مقاومت‌ایتمك، اونلره رقابت ایتمك امکانی یوقدر. تدریجاً فقیرله‌شه‌ن ، نهایت ضرورته دوشه‌ن شخص وعائله‌لر مالکانه‌صاحبلرینك معاونت وحمایه‌سنه التجایه مجبوردر. تدریجاً اسکی‌دموقراتیق جامعه‌نك بوتون افرادی ایکی‌قسمه بولنمش اولیور. محدود برقسمی‌مالکانه صاحبی‌اولیور. اکثریتی مالکانه صاحبلرینك یرینی ایشله‌ین یره باغلی نیم اسیر (Serfs) اولیورلر .

بوصورتله‌جامعه‌نك‌افرادی‌واراضی‌سی‌مالکانه‌صاحبلری‌طرفندن‌بوتلش‌بلع‌ایدلمش‌بولنیور. بوکبی مالکانه صاحبلری عینی محیط وساحه‌ده برقاچ دانه اولدیغندن آرالرنده اولا رقابت صوکرا مجادله باشلیور. بوحرب شکلنی آلان‌مجادله نتیجه‌سنده یابری‌دیکرینی محوایدییور یاخود آرالرنده براوزلاشمه واقع اولیور . بواوزلاشمه نتیجه‌سنده ، بالنسبه ضعیف اولانی ، قوتلی اولانه‌عرض انقیاد ایدییور، اوکا تابع‌اولیور. بوصورتله مالکانه‌صاحبلری آراسنده بر سلسلهٔ مراتب تأسس ایدییور . ایش بودرجه‌یه کلدکدن صوکرا آرتق دموقراتیق جامعه اولمشدر ، اونك‌یرینه محدود مالکانه‌صاحبلرینك حاکمیتی قائم‌اولمشدر. یعنی ابتدائی فه‌ئودالیته تأسس ایتمشدر .

قبیله جامعه‌لرینك تشکلی ، اجتماعیت، مساوات، بشری تساند ، خلقجیلق،حقوقیت حس واساسلرینك ظفری نتیجه‌سی ایدی . ابتدائی فه‌ئودالیته ایسه مساوت اجتماعیت ، خلقجیلق وحقوقیت حسلرینك خسوفی وانحلالی‌در. آریستوقراتیزم تمایللرینك غلبه‌سیدر . خلق حاکمیتی یرینه محدود اراضی صاحبلرینك حاکمیتی قائم اولماسی‌در . بوکبی جامعه‌ده اراضی صاحبلری آراسنده‌کی رقابتدن متولد متمادی حربلر ، بر طرفدن فقیرلکی ، دیکر طرفدن اجتماعی اخلاقك بوزولمه‌سنی موجب اولور . محصول سعیلرندن تماميله استفاده ایده‌مدکلرندن متولد کویلولرك عمومی تنبللکی‌ده بوابتدائی فه‌ئودالیته‌نك طبیعی نتیجه‌لرندن برینی تشکیل ایدییور . ابتدائی جامعه‌نامنی ویردیکمز قبیله جامعه‌لرینك انحلالی نتیجه‌سنده تأسس ایدن اجتماعی طرز حیات، ابتدائی فه‌ئودالیته بودر .

— ٧٧ —

مدنی برساحه‌ده فه‌ئودالیته تأسسی

مدنی برمحیطده فه‌ئودالیته تاسیسنك باشلیجه اسبابی‌ده‌عینی عامللردر. مدنیتك ضعفیلاه‌مه‌سی ، اجتماعی محیطك باربارلاشمه‌سیدر . اساس عامللرده فرق یوقدر . عامللر عینی اولدیغی حالده فه‌ئودالاشمه‌نك صفحه وشکللری باشقه‌در . روما مدنیتی روما حقوقی حاکم اولان برساحه‌ده فه‌ئودالیته تأسسنك اسباب و صفحه‌لرینی کوسترمك ایچون بر مثال اوله‌رق فرانسه فه‌ئودالیته‌سنی آله‌جغز . فرانسه فرانق دولتی حقوقی حاکم اولان برساحه‌در . وبوساحه‌ده فرانق دولتی تأسسندن اول بش یوز سنه‌قدر روما حقوقی حاکم اولمشدر . اونك ایچون فرانسه فه‌ئودالیته‌سنك تاریخنی تا روما حاکمیتی دورندن باشلامق لازمدر . فوسته‌ل دوقولانژك تدقیقاتندن صوکرا رومانك انحطاط دوری مؤسسه‌لرینك فه‌ئودالیته‌یی تولید ایدن عامللردن اولدیغی، شبهه‌سز عد ایدیله‌بیلیر. آلتنجی عصر ابتداسنده ژه‌رمه‌ن قبیله‌سی‌اولان فرانقلر غالیاده‌بردولت تأسیس‌ایتدیکلری زمان بومحیطده روما حقوقی نه حالده ایدی ؟

افندیلر ، بیلیرسکزکه، رومادہ جمهوریت دورینك نهایتی متمادی سیاسی قارشیقلقلردن عبارت اولدی .

ماریوسله سیللانك، چه‌زارله پومپه‌یك مجادله‌لری،اوقتاوله آنتوانك مجادله‌لری اجتماعیت جریانلرندن زیاده فردی حاکمیت تمایللرینك غلبه‌سنی افاده ایدر . ایمپراطورلغك ابتداسی

روما مدنیتنك انكشاف وتكاملی دوری اولدی . بو مدنی یوكسلمه ایكی عصر قدر دوام ایتدی . روما قوتی سایه‌سنه بحرسفید اطرافنده‌كی بشریتك بویوك بر كتله‌سی برله‌شدی . قوتلی بر مركزی حاكمیت سایه‌سنده بوتون ایمپراطورلق داخلنده ملك وشخصلرك مصونیتی تأمین ایدلدی . وطنداشلرك مساواتی تأسیس ایدلدی . ولایتلرده هر یرده بلدیه تشكیلاتی یاپلدی . اقتصادی حیات انكشاف ایتدی . اقتصادی ساحه توسع ایتدی . استحصال ومبادله كثیف برشكل آلدی . حیات اینجه‌له‌شدی معارف وادبیات یوكسلدی. بویوك ادیبلر ، بویوك حقوق شناسلر ظهور ایتدی . فقط، مع الاسف ، بو ترقی و تكامل جریانی ایكی عصردن زیاده سورمدی ، چونكه رومانك برله‌شدیرمك ومدنیلاشدیرمك ایسته‌دیكی ساحه‌نك وسعتی ایله رومانك مدنیله‌شدیریجی قوتی آراسنده تناسب یوقدی. مدنی قوتلرینه كووه‌نه‌رك رومالیلر بوتون كرهٔ ارضی برسیاسی حاكمیت آلتنه آلمق ایسته‌دیلر. حالبوكه بونك ایچون كافی قوته مالك دكللردی . نه بوتون دنیایی اداره ایتمك ایسته‌ینلرك عقلی فكری بووظیفه‌یی ایفا ایده‌جك درجه‌ده منكشف ایدی ، ونه‌ده بو فكره خادم اوله‌جق روما مدنیتی بویله برقوتی حائزدی . بوتون بشریتی برسیاسی مركزه تابع قیلمق سیاستی تاریخك هیچ بر دورنده موفقیتله نتیجه‌له‌نمه‌مشدر . بدایتده رومانك اورتا صنفی ایمپراطورلرك جهانی سیاستنه مظاهرت كوستردی . بوسیاستی توتدی . ایكی عصر ظرفنده رومانك بوتون ولایتلرنده بویوك برمدنی فعالیت كورولدی. روما بالخاصه ایتالیاده وایتالیا خارجنده‌كی ولایتلردن غاللیاده یوكسك بر مدنیت تأسس ایتدی .

خلق جزئاً رومالیلاشدی . فقط بوتون ولایتلری بالخاصه اوزاق ولایتلری رومالیلاشدیرمق ، تمثیل ایتمك ممكن اولمادی . ولایت مركزدن نه‌قدر اوزاق ایسه روما مدنیتنك تأثیری‌ده اودرجه‌ده ضعیفدی .

اوچنجی عصرده اوزاق ولایتلرك رومادن ، رومایه تابع سیاسی كتله‌دن آیرلمق تمایلنی مشاهده ایدیورز . بونك نتیجه‌سی اوله‌رق مركزی حكومتك‌ده تدریجاً مركز منافعنی ولایتلر، مستملكه‌لر منافعندن تفریق ایتدیكنی كوریورز. دردنجی عصرده آنتونه‌نلر (Antonains) دورندن صوكرا [۱] بدایتده‌كی خلقجیلق سیاستی یرینه استبداد مطلقیت تمایللری قائم اولدی . بومطلقیت سیاستی خلق ایله دولتی بربرندن اوزاقلاشدیردی .

روما اسمنده‌كی ذی قدرت سیاسی عضویت انحلاله باشلادی. انحطاطه یوز توتمش رومادولتنك ضعفی نتیجه‌سنده ولایتلرده‌یكی سیاسی عضویتلر تشكل ایتمكه باشلادی. اكثر ولایت (Provinciae) لرده رومانك سیاسی قدرتی اكسیلدكجه روما مدنیتنك تأثیری‌ده ضعیفلادی

[۱] بو سلاله ۹٦ دن ۱۸۰ ه قدر حكومت سوردی .

روما دولتی بشریتی واسع بر قیاسده برلەشدیرمه تجربەسنك غایەسندن عبارت ایدی. رومانك سقوطی پارچالانمه، طاغیلمه میللرینك محصولی ایدی. روما دولتنك واسع بر ساحەده تأسیس ایتدیکی سیاسی وحدت و مرکزیت یرینه نەکبی بر سیاسی طرز حیات قائم اولەجقدی؟ رومانك مرکزی حاکمیته مستند ایمپراطورلغی یرینه قائم اولەجق سیاسی حیاتك فەئودالیتە شکلنی آلماسی ضروری ایدی. چونکه، تاجمهوریت دورینك نهایتلرینه طوغری رومادە بویوك اراضی صاحبلری ظهور ایتمشدی. بو اراضی صاحبلرنده فردی تحکم میللری مشاهده ایدیلیوردی. ایمپراطورلر بو جریانك اوکنی آلمق ایچون چالیشدیلر، بو تمایللرله مجادلەدن خالی قالمادیلر؛ یرسز اهالیه اوفاق اراضی پارچەلری توزیع ایتدیلر؛ کندی اراضیسنی ایشلەتن اقتصاداً مستقل کوچوك حصه صاحبی اولان بر کویلو صنفی وجوده کتیرمك ایستەدیلر.

ایمپراطورلر بو سیاستلرنده موفق اولەمدیلر. بویوك اراضی صاحبلری کیتدکجه قوت و قدرت کسب ایتدی. روما اراضیسی معین و محدود شخصلرك النده طوپلاندی. ایکنجی عصردە واسع مالکانەلر ظهور ایتدی و بو مالکانەلر داخلندەکی اهالینك بویوك بر قسمی یره باغلی نیم اسیر (قولون) اولدی. حکومت بو وضعیتی تصدیق ایتمکه مجبور اولدی. روما حاکمیتی آلتندەکی بوتون ولایتلر متعدد بویوك مالکانه (Latifundium) لره بولندی. هر یردە چیفتجیلرك اکثریسی قولدن (نیم اسیر) وضعیتنه ایندیرلدی. روما دولتنك سقوط و انحلالنی موجب اولان عواملدن بری بویوك اراضی صاحبلرینك قدرتی، دولت قوتنی غصب ایتمك تمایللریدر.

بو دوردە هر لاتیفوندیوم بر کوچوك سیاسی عضویت بر کوچوك دولت شکلنی آلمغه میالدی. بو عضویتلرك قوتی آرتدقجه مرکزی دولتك نفوذی اکسیلیوردی. لاتیفوندیوم صاحبلری [بونلره (pofentes = قوتلیلر دیبورلردی.] محلی شهر تشکیلاتنه تابع دکلدی؛ اراضی صاحبلری فعلاً ولایتدەکی دولت ممثللرندن دها نفوذلی ایدی. لاتیفوندیوم داخلنده آسایش و انتظام دولته طوغریدن طوغری‌یه تابع اراضیده کیدن دها ایی تأمین اولنمش ایدی. مرکزی حکومت ممثللرینك ضعفندن متضرر اولان محلی اهالی، «قوتلی» اراضی صاحبلرینك حمایەسنه التجا ایدییوردی.

اراضی صاحبلری اونلرك حامیسی، پاترونی Patrones اولیوردی. اراضی صاحبی اولان حامیلرله اونلرك حمایەسنه التجا ایدەنلر آراسندەکی مناسبته بو دوردە پاتروسینیوم (Patrocinium) دییورلردی. بعضاً بر کویك وحتی بر شهرك بوتون اهالیسی

بردن قوتلیلره التجایه مجبور اولیوردی . قوتلیلر، نفوذلری دائره‌سنده حمایه‌سی آلتنه آلدیقلری اهالی آراسنده دولته عائد وظیفه‌لری‌ده کوریورلردی . تدریجاً پولیس ، محکمه ایشلری بونلرك الینه کچدی . بوکا مقابل قوتلیلر کندیلرینه تابع اهالیدن ویرکو طوپلامغه باشلادیلر . کندیلری بالعکس دولته قارشی تأدیه‌سیله مکلف اولدقلری ویرکولری ویرمز اولدیلر ؛ دولت ممثللرینك شخصلرك مصونیتنی عمومی آسایشی تأمین ایتمکدن عاجز بولنماسی ، لاتیفوندیوم صاحبلرینی عسکر تشکیل ایتمکه سوق ایتدی .. بو صورتله ولایتلر مرکزدن آیریلق ایسته‌دیکی کبی ولایت داخلنده اراضی صاحبلری‌ده دولته تابعیتدن قورتلمق تمایلی کوستریوردی. بو ایکی عن المرکز تمایل رومانك سقوطنده اك بویوك عامللردن اولدیلر. اراضی صاحبلرینك نفوذ و قدرتلری دولت قدرتی حسابنه کیتدکجه بویودی . خودبین متحکم قوتلیلرده کنیش سیاسی کوریش یوقدی . بو متحکم اراضی صاحبلرینك حاکمیتی آلتنده «پاشایان» نیم اسیر انسانلرده‌ده اجتماعیت حسلری، حریت تمایللری تدریجاً سوندی . اقتصادی فعالیتك سویه‌سی ایندی. مدنی احتیاجلر زائل اولدی . بونلرك نتیجه‌سنده عمومی ثروت آزالدی . بوتون بو حادثه‌لر، کوریورسکزکه ، مدنیتك سقوطندن ، محیطك باربارلاشمه‌سندن باشقه برشی دکلدر. بو حادثه‌لری تولید ایدن سیاسی عامله مدنیتله تدریجی قوتلرك معلوم و محدود برزمان ایچون توکنمش اولماسیدر . دولت یرینه فردلرك ، اراضی صاحبلرینك تحکمی تمایلی ، مدنیتك انحطاطندن دولتك سقوطه یوز طوتمش اولماسندن طوغار . بو تمایل یعنی دولت حسابنه فردلرك قوتله‌نمه‌سی ، برطرفدن دولتك سقوط و انحطاطنی تسریع ایدر ، دیکر طرفدن محیطك باربارلاشمه‌سنی انتاج ایدر . کوریورسکزکه ، روما باربار ژرمه‌نلر هجومندن اول کندیسی باربارلاشمغه باشلامشدی . رومایی باربارلر تخریب ایتمه‌دی . روما دولتی کندیسنك مدنی قوتلرینك توکنمش اولماسی یوزندن زائل اولدی. رومانك سقوطی دورنده روما ولایتلرنده، بالخاصه غالیاده فه‌ئودال باربارلغی تولید ایده‌جك اسبابك هپسی موجوددی . باربارلر رومایه تابع اولکه‌لری استیلا ایتمه‌سیله ، روما ولایتلرنده فه‌ئودالیته تأسس ایده‌جکی محققدی. بو فه‌ئودالّلاشمه صیرورتنی Processus طوردیرمق ایچون روما ولایتلرنده اداره و حاکمیتك روما مدنیتندن‌دها قوتلی ، زنده ، یکی بر مدنیت ممثللری الینه کچمه‌سی لازم کلیردی . یاخود اجتماعیت حسلری اویاندیریجی یکی برمفکوره ممثللری الینه کچمه‌سی لازمدی . مثلا اسلامیت ساسانیان دوری فه‌ئودالیته‌سنی ازاله ایتمشدی . روما ولایتلرینك اکثرنده ، رومالیلر یرینه ژرمه‌ن رئیسلری حاکم اولدی . ژرمه‌نلر ایسه بو دورده مدنی برقوت تشکیل ایتمیورلردی . اونلر باربارلاشمه

صیرورتی Processus طوردیره‌جق قوتی حائز دکللردی. بالعکس حاکمیته، دولته کندیلری ده بر متحکم اراضی صاحبی نظریله باقارلردی. دولتی کندی ملکلری کبی تلقی ایدرلردی. بو تلقی نتیجه‌سنده‌درکه فرانق قراللری دولت اراضیسنی کندی مالکانه‌لری کبی اوغللری آراسنده تقسیم ایدرلردی. ژه‌رمه‌ن قراللری تام معناسیله باربار حکمدارلر ایدی. اونلر رومانك فه‌ئوداليته‌یه ایصال ایده‌جك مؤسسه‌لرینی آلدیقلری حالده، دولتك وحدتنی و قوتنی محافظه‌یه خدمت ایده‌جك رومانك مکمل محکمه و مالیه تشکیلاتنی انکشاف ایتدیره‌مدیلر. مثلا غالليا‌ده‌یرله‌شمش فرانق قراللری اللرینه چکمش رومادورنده دولته عائد اولان واسع اراضی‌یی کندی یاقینلرینه توزیع ایتدیلر و بونکله غالليانك فه‌ئوداللاشمه‌سنه خدمت ایتدیلر. فرانق حقوقندن بحث ایتدیکمز زمان استطراداً فرانق دولتنده فه‌ئوداليته‌یی حاضرلایان عامللره اشارت ایتمشدم. بوکون بو عامللری آیری آیری صایمق لازمدر.

— ۷۸ —

فرانق دولتنده فه‌ئوداليته‌یی حاضرلایان عامللر

فرانق دولتنده فه‌ئوداليته‌یی حاضرلایان عامللر شونلردر:

۱) فرانق قراللرینك روحانی رئیسلره، یاقین صادق بنده‌لرینه (آنتروستیون‌لره) اراضی توزیع ایتمه‌سیدر. بو اراضی توزیع ایتمه تامه‌رووتژیه‌ن دورنده باشلادی. قارولینژیه‌ن سلاله‌سی دورنده کلیسا تصرفنده‌کی اراضی آلنوب به‌نه‌فیس شکلنده توزیع ایدلمه‌سی نتیجه‌سنده به‌نه‌فیس سیستمی قوتلندی. بو [به‌نه‌فیس] فه‌ئودال اراضینك فیه‌یفك سلفی‌در.

۲) اراضی توجیهی دائما صداقت عهدیله مترافق بولنماسی فه‌ئودال دورده سیاسی حاکمیت سیاسی تبعه‌لك یرینه عهددن متولد شخصی رابطه قائم اولدی. بو مؤسسه‌یی قسماً ژه‌رمه‌نلرك قومیتاتوس مؤسسه‌سی قسماً ده‌رومالیلرك (پاتروسینوم) مؤسسه‌سی حاضرلادی.

۳) کوچوك اراضی صاحبلرینك بیوکلرك تضییقی نتیجه‌سنده ملکلرینی قوتلیلره ترك ایده‌رك اونلرك حمایه‌سنه التجا ایتمه‌سی (Recommandation e terres) کوچوك اراضی صاحبلری حصه‌لرینی قوتلی بر سه‌نیوره ترك ایدرك اونك حمایه‌سنه التجا ایتمه‌سی تا فرانق دورنده مشاهده ایدلمکه باشلامش بر حادثه ایدی. بو کبی کویلولر حریت ملکلرینی قوتلیلره ترك ایدرك اونلرك نیم اسیرلری قولونلری اولیورلردی. بیوکك حمایه‌سی مقابلنده حریت و اراضیلرندن فراغت ایدیورلردی.

٤) بویوك بەنەفیس صاحبلرینك ، اراضیارینی حصەلره تقسیم ایدرك کندیلرینکده باشقەلره بەنەفیس توجیه ایتمك حقی .

بو ایکنجی اوچنجی درجەده بەنەفیس توزیعی حقی نتیجەسنده بەنەفیسلر و بەنەفیس صاحبلری آراسنده بر سلسلهٔ مراتب تأسس ایتمشـدی . بو سلسلهٔ مراتب فەئودال یەرارشینك واسساللەسوزرەن مناسبتلرینك برنجی نمونەسیدر .

٥) دولتی مرکزدن ادارەیه مقتدر اولمایان قراللرك بەنەفیس صاحبلرینه دولته عائد حقلردن بعضیلرینی بخش ایتمەسی . برچوق بەنەفیس صاحبلرینه ، قضاحقی ، ویرکوطوپلامق حقی کبی حقلر ویرلمشدی .

٦) بعض بویوك مالکانەلره قرالك مأمورلرینه تابعلکدن معافیت حقی ویرلمشدی . (immunitat)

بو مؤسسەده مرکزی حاکمیتك قوتنی تنقیص ایدن عامللردن اولمشدر .

٦) بعض بەنەفیس صاحبلرینه عسکر تشکیل ایتمك وظیفەسی یوکلەتیلمش اولماسی . بدایتده بو عسکر قرال ایچون حرب ایدیوردی . فەئودال دوره کیردیکمز زمان بەنەفیس صاحبلرینك عسکرلری قرال علیهنه دخی استعمال اولنمغه باشلادی .

٧) بویوك اراضی صاحبلرینك عمومی قرال محکمەسنه تابع اولمایوب کندی صنفداشلرندن مرکب هیئت حاکمه طرفندن محاکمه اولنماسی امتیازی . تامەرووثرەن دورنده بویوکلرك حاکمی ناحیه حاکمی دکل ، کندی صنفلرینه مخصوص بر هیئت ایدی . فەئودالیتەنك اوصاف ممیزەسندن اولان بو مؤسسه ، کوریبورسکزکه ، بو دورده موجوددی . فرانق دولتی دورنده بوتون بو حادثه و مؤسسەلر ، مرکزی دولت اساسلریله غیرقابل تألیف غیر طبیعی حادثەلر ایدی . فرانق دورنده غیر طبیعی اولان بوتون بو حادثه و مؤسسەلر فەئووال دورده جامعه تشکیلاتنك اساس پرەنسیپلری اولدیلر . فرانق دولتی دورندە فەئودالیتەیی حاضرلایان عامللر بونلردر .

غربی آوروپانك رومایه تابع قسمنده تا رومالیلر دورنده فەئودالاشمه صیرورتی باشلامشدی . فرانق وعلی العموم ژەرمەن قراللری بو فەئودالاشمه صیرورتنی (Processus) طوردیرمق نەرەده ، بالعکس مختلف سیاسی تدبیرلریله بو سیاسی واجتماعی تحوله خدمت ایتدیلر .

— ٧٩ —

فەئودال جامعەنك تشكيلاتى

فەئودال جامعه متعدد فەئودال غروپ (زمره)لردن مركبدر . فەئودال بر غروپ، بر بيوك مالكانە صاحبى سەنيور ايله اوكا تابع واسساللر، سەنيورك و واسساللرينك اراضيسندەكى اهاليدن عبارتدر . فەئودال غروپ اعضالرى آرەسندەكى مناسبتى تعيين ايدن عامل اراضى يە مناسبتدر. بر سەنيورك تصرفندەكى اراضى يە [فەئود] (١) ديورلردى. فرانسزجە بالآخره فيەيف تلفظ اولنمغه باشلادى .

فەئود نەدر ؟

فەئود بر سەنيور طرفندن ايكنجى سەنيوره بعض شرائطله مجاناً ويريلن اراضى‌در . (٢) اراضى ويرەنه (سوزرەن) ؛ آلانه واسسال ديرلر . سوزرەنك واسساله اراضى توجيه ايتمەسى شكل و مراسمه تابع بر عقددن عبارت ايدى. بر مراسمك درت صفحەسى واردى :

١) عرض انقياد (Hommagiun) . بو مراسم شوندن عبارت ايدى : فيەيف (فوئود يرينه فرانسز تلفظى اولان فيەيف كلمەسنى قوللانەجغز .) فيەيف آلاجق كيمسە فيەيف توجيه ايدن سەنيور اوكندە باشى آچيق حالدە ديز چوكەرك اللرينى سەنيوره اوزاتيردى، سەنيور واسسال اولەجق كيمسەنك اللرينى توتاردى. اللرى سەنيورك النده اولديغى حالدە واسسال اولەجق كيمسە سەنيورك صادق بندەسى اولمق ايستەديكنى، معين

[١] بو كلمەنك منشائى تعيين ايدلەمشدر . لاتينجه صداقت امنيت معناسندەكى (Fides) دن ، انكليزجه (Fee-od) آلمانجه (Vieh-od) كلمەلرندن چيقديغى ادعا اولونمشدر . فەئود) كلمەسنك منشائى نه اولورسه اولسون ، فەئوداليتە كلمەسى فەئود سوزندن ياپيلمشدر . اكر اجنبى بر كلمەيه تورکجه لاحقه علاوەسى جائز اولسه ايدى ، فەئودليلق ، ديردك . بن فەئوداليتە كلمەسنى قبول واستعمالى ترجيح ايديورم . اكثر آوروپا لسانلرنده فەئوداليتە كلمەسى آلنمشدر . بو كلمه يرينه (درەبكلكى) تعبيرينى قطعياً جائز كورميورم . درە بكلكى علمى بر اصطلاح دكلدر . بو اصطلاحى تورك فەئوداليتەسنه تطبيق ايتسەك بيله آوروپا فەئوداليتەسى حقنده بو كلمەيى استعمال موافق دكلدر . تورك فەئوداليتەسى آوروپا فەئوداليتەسندن فرقليدر. آلمانلردە كندى فەئوداليتەلرندن بحث ايتدكلرى زمان Lehnwesen ديورلر . على العموم علمى اصطلاح اولەرق Feudalitat ديورلر . هكذا روسلردە كندى فەئوداليتەلرندن بحث ايتدكلرى زمان (اودەلنايه سيستەما) ديورلر، علمى اصطلاح اولەرق فەئوداليزم ديورلر.

تعبيرلرله رسمی بر صورتده افاده واعلان ايدردی . بوندن صوكرا سه‌نيور واسسالی آياغه قالديره‌رق آغزندن اوپه‌ر وآرزوسنك اسعاف اولنديغنی اعلان ايدردی .

٢) ايكنجی مراسم ، صداقت يميندن عبارت ايدی . Fidedatio. عرض انقياد مراسمندن صوكرا واسسال مقدس برشي (انجيل، خاچ كبی) الينه آله‌رق بوتون حياتی مدتجه سه‌نيوره صادق قالاجغنه يمين ايدردی .

٣) واسساللق عقدينك اوچنجی مراسمی توجيه اراضی مراسمی ايدی . عرض انقياد ويمين صداقت مراسمندن برمدت صوكرا واسسال نامزدينه فيه‌يف توجيه اولنيردی. فيه‌اف تسليمی ، ويريله‌جك فيه‌يف اراضيسندن آلنمش يشيل ياپراقلی بر بوداق ياخود بر آووج طوپراق كبی رمزی برشی Festuca تسليمندن عبارت اولوردی. بوتون بومراسم شاهدلر مواجهه‌سنده ياپيليردی . بدايتده واسساللق مراسمی بواوچ صفحه‌دن عبارتدی. بالآخره دوردنجی مراسم اوله‌رق برسند تحرير ايتمكده عادت اولدی :

٤) بعض سه‌نيورلر فيه‌يف توجيه ايتديكاری زمان ويره‌جكاری اراضی‌نك بتون اوصافنی وحقوقی وضعيتنی تعريف ايدن بروثيقه تحرير ايتديررلردی، بوكبی سندلره اعتراف وتعداد وثيقه‌سی ديرلردی . Titre D'avou et Dénombrement بوسند اكثريا بر كاتب عدل ، [نوته‌ر] طرفندن تحرير ايديليردی .

— ٨٠ —

فه‌ئودال عقددن متولد سه‌نيور ايله واسسال آراسنده‌كی متقابل حقوق ووظائف

يوقاريده كوستريلن مراسمدن صوكرا واسسال ايله سه‌نيور آراسنده برحقوقی وروحی مناسبت تأسس ايتمش بولنيوردی. بونلردن برنجيسی تابع ايكنجيسی متبوع اوليوردی ، برنجيسی واسسال ايكنجيسی سوزره‌ن اوليوردی .

واسسالك وظيفه‌لری

١) واسسالك اك مهم وظيفه‌سی حقوقی اولديغی قدرده وجدانی اولان صداقت وظيفه‌سيدر . صداقت وظيفه‌سی بر چوق اخلاقی وظيفه‌لری تضمن ايدردی .

[٣] بزقولايلق ايچون فيه‌يفی اراضی ديه تعريف ايتدك . چونكه اكثريا فيه‌يف اراضيدن عبارت ايدی . فقط بعضاً منقول مالره عائد حقلرك دخی فيه‌يف شكلنده ويرلديكنی ده سويله‌مليز . بوكبی فيه‌يفلره (هوا فيه‌يفی) Fief en l'air ديرلردی ؛ فه‌ئوداليته تأسسنده بوكبی فيه‌يفلرك رولی اولماديغندن . بز بونلردن بحث ايتميه‌جكز .

واسسال دائماً سوزره‌نك شرف وحيثيتي وقايه ومدافعه ايتمه‌لي ايدى . سوزره‌نه قارشى ياپيلان انتريقه و سوءقصد تصورلرينه واقف اولديغى تقديرده بوندن سوزره‌نى خبردار ايتملى ايدى.
سوزره‌ن اسير دوشديكى تقديرده اونك يرينه رهن اولمغه راضى اولمالى ايدى .
حرب اثناسنده سوزره‌نى صوك درجه‌يه قدر مدافعه ايتملى ايدى .
سوزره‌نك مادى منافعنى دخى حمايه ايتملى ايدى . خلاصه هر جهتدن اوكا صداقت كوسترملى ايدى . بو صداقت كلمه‌سيله خلاصه ايتديكمز وظيفه‌لردن باشقا واسسال او چ نوع خدمتله مكلفدى .

٢) عسكرى خدمت وظيفه‌سى .

هر واسسال سه‌نيورك كنديسنه مخصوص، كنديسنه تابع عسكرى واردى . سوزره‌ن بريسيله حرب ايتديكى تقديرده واسسال سوزره‌ن ايچون حرب ايتملى ايدى .

٣) مشاورلك وظيفه‌سى : سوزره‌ن طرفندن طلب وقوعى تقديرنده واسسال سوزره‌نك محل اقامتنه كلوب ، ديكر واسساللرله برابر سوزره‌نه فكرلريله معاونت ايتملى ايدى. اكثريا هر سوزره‌نك متعدد واسساللرى اولديغندن ، سوزره‌نك مشاوره مجلسى ، فه‌ئودال سوزره‌نك بر نوع شوراسى ايدى .

٤) قضائى تابعيت .

تعقيبات قضائيه‌يه معروض بولنديغى تقديرده هر واسسال ، سوزره‌ن اطرافنه طوپلانمش واسساللردن مركب هيئت حاكمه‌نك قرارلرينه تابع اولمالى ايدى . وعينى زمانده سوزره‌نينك ديكر بر واسسالى تعقيب ايدلديكى تقديرده كنديسى حاكم صفتيله سوزره‌ن محكمه‌سنده حاضر بولنمقله مكلفدى .

٥) واسسال سوزره‌نه ويركو شكلنده پاره و مال ويرمكله مكلف دكلدى . فقط بعض مستثنا حاللرده واسسال سوزره‌نه مادى معاونتده بولنمغه مجبور ايدى . نه كبى احوالده واسسال سوزره‌نه مادةً ياردیم ايتملى ايدى ؟ دورت وضعيتده واسسال بهمه‌حال سوزره‌نه معاونت ايتمكله مكلفدى :

١) سوزره‌ن اسير دوشوب فديهٔ تخليص ايچون پاره لازم اولديغى تقديرده ،
٢) سوزره‌نك بويوك اوغلى سن رشده وصولى نتيجه‌سنده شواليه (سپاهى) زمره‌سنه انتساب ايتديكى زمان ، اونى تسليح و تجهيز ايچون ،
٣) سوزره‌نك بويوك قيزى اوله‌نديكى زمان دوكون مصارفى و جهاز ايچون ،
٤) اهل صليب محاربه‌لرى دورنده سه‌نيورى محاربه‌يه كوندرمك مصرفلرى ايچون.

سه‌نیورك واسساله قارشی وظیفه‌لری

سه‌نیورك‌ده واسساله قارشی وظیفه‌لری واردی . بووظیفه‌لر مقاوله‌دن نشئت‌ایتمیوب عرفدن تولد ایدردی

١) سوزره‌ن واسسالك فیه یفله تصرف وفیه یفدن انتفاعنی تأمین ایتملی ایدی .

٢) سوزره‌ن واسساله قضائی عدالتی تأمین ایتملی ایدی .

واسسال حقوقی وظیفه‌لرینی لایقیله ایفا ایتمدیکی تقدیرده ، واسسالی وظیفه‌سنی ایفایه مجبور ایتمك ایچون سوزره‌نك النده واسطهٔ تأییدیه نه ایدی ؟

واسسالی وظیفه‌سنی ایفایه مجبور ایتمك ایچون سوزره‌نلرك الك چوق استعمال ایتدکلری الك قوتلی واسطه فیه‌یفی مصادره ایتمکدن عبارت ایدی . بوکا سه‌زی فه‌ئودال (*Saisie Feodal*) حجز زعامی دیرلردی . بعضاً قومیز (*Commise*) دخی دیرلردی .

اکر بالعکس سه‌نیور وظیفه‌لرینی ایفا ایتمه‌دیکی تقدیرده واسسال نه‌یاپابیلیردی ؟ سه‌نیوری وظیفه‌سنی ایفایه مجبور ایتمك ایچون واسسالك النده‌کی الك بویوك واسطه [نقض صداقت] ایدی .

سه‌نیور وظیفه‌لرینی ایفا ایتمه‌دیکی تقدیرده ، واسسال صداقت وظیفه‌سندن قورتولمش بولنیوردی . فیه‌یف واسسال النده قالیوردی . بو تقدیرده واسسال فیه‌یفی سوزره‌نك سوزره‌ننده‌ن آلمش صاییلیردی ، اونك واسسالی اولوردی .

بدایتده واسساللره فیه‌یف آنجق قیدحیاتله شخصلری نظر اعتباره آلنه‌رق ویریلیردی . بالآخره طبق به‌نه‌فیسلر کبی فیه‌یفلرده اولا ارثی اولدیلر ، صوکرا قابل فراغ اولدیلر . فه‌ئودال دورك نهایتنه طوغری فیه‌یفك وضعیت حقوقیه‌سی مستقل مالکانه وضعیتنه یاقلاشدی [١] هر فیه‌یف داخلنده سه‌نیوردن باشقه ایکی زمره انسان واردی . بری حر کویلو وشهرلیلر ، ایکنجیسی نیم اسیرلر ، یره باغلی کویلولر . بوتون بوانسانلر فیه‌یف صاحبنه تابعدی . حرلرك تابعیتی معین مکلفیتلردن عبارت ایدی . یره باغلی کویلولرك وضعیتی ایسه اسارته پك یاقیندی . فه‌ئودالیته تشکیلاتنك خطوط مهمه‌سی بوندن عبارتدر . فرانسه‌نك فه‌ئودال دوری حقوقندن بحث ایتدیکمز زمان بو تشکیلاتك بعض جهتلرینی دها مفصل برصورتده ایضاح وتنویر ایتمکه چالیشه‌جغز .

---

[*] فه‌ئودال دورده فیه‌فلردن باشقه مستقل مالکانه تشکیل ایدن اراضی دخی بولنیوردی . بوکبی اراضی‌یه فرانسه‌ده آللو (alleu) دیرلردی . اونار وضعیتندن آیریجه بحث ایده‌جکز .

— ٨١ —

آوروپاملتلرینك حقوقی انکشافنك دورلری

آرروپا بشریتنك اجتماعی وحقوقی انکشافی تاریخنده بر بردن فرقلی بش دور کوریورز:

١ — ابتدائی قبیله‌لر جامعه‌سی .

٢ — روما ایمپراطورلغی شکلنده تعضو تجربه‌لری .

٣ — فه‌ئودالیته .

٤ — مطلق مونارشی .

٥ — ده‌موقراتیق تشکیلات دوری .

کچن سنه حقوقی تشکیلاتی اوکرندیکمز ژه‌رمه‌ن جامعه‌لری برنجی دوری ، فرانق دولتی تشکیلاتی ایکنجی دوری ارائه ایدیوردی . باربار ژه‌رمه‌ن تشکیلاتیله روماحقوقنك متقابل تأثیری نتیجه‌سنده فه‌ئودالیته تأسس ایتمشدی . فه‌ئودالیته‌نك الڭ قیصه تعریفی اولارق « فه‌ئودالیته ـ سیاسی حاکمیت ومالکیت مفهوملرینك انحلال وانخسافندن عبارتدر» دیمشدم بو اوچنجی دور ایدی . بوسنه‌کی درسلریمزك موضوعی (فه‌ئودالته دورینه دائر کچن سنه ویردیکمز ایضاحاتی اکمال ایتدکدن صوکره) قرون جدیده حقوقی تشکیل ایده‌جکدر . حقوقی تشکیلاتنی اوزون اوزادی‌یه تدقیق ایده‌جکمز ایکی دوردر: مطلق سلطنت دوری، ده‌موقراسی دوری .

آوروپاده مطلق سلطنت دوری حقوق تاریخی نقطهٔ نظرندن مهمدر. بو دورده آوروپانك کندی دهاسندن دوغمش مستقل بر حقوق تأسس ایتدی . بو حقوق معاصر تلقیلرمز نقطهٔ نظریدن مکمل اولمقدن اوزاق ایدی . فقط بونکله برابر مستقل ومنکشف بر حقوق سیسته‌می ایدی. مدنی بشریتك بر صفحه انکشافی ایدی. مطلق مونارشی دوری دوردنجی دوردر و بشنجی دورده ده‌موقراسی دوریدر . مونارشی دوری حقوقنك انکشاف و تکاملی نتیجه‌سنده بوکونکی ده‌موقراتیق حقوق وجوده کلدی . بوکونکی ده‌موقراتیق تشکیلات اکثر حقوقشناس واجتماعیاتجیلرك فکرینه کوره ، شیمدی‌یه قادار بشریتك یاراتدیغی حقوقی واجتماعی تشکیلاتك الڭ مکمل والڭ عقلیسیدر. سلطنت دوری تشکیلاتندن ده‌موقراتیق حقوقڭ دوغماسی بشریتك منور قسمنك مجادله‌سی سایه‌سنده وقوعه کلدی . بو مجادله‌نك صفحه‌لری آوروپا بشریتی تاریخنك الڭ جانلی الڭ دراماتیق

فصللرندن برینی تشکیل ایدیيور . آوروپا بشریتنك اولا متحکم فه‌ئودال سه‌نیورلرله ، صوکره مطلق حکمدارلرله حریت و حقوقیت ایچون مجادله‌سی بوتون بشریت ایچون بیلنمه‌سی فائده‌لی درسلری احتوا ایدیيور .

بوکون هرکس طرفندن عقلیلغی ، منطقیلغی و مکمللکی تصدیق اولونمش ، آوروپانك معاصر حقوق سیسته‌می ، بو حقوقك اساسلری اولان تلقیلر و بو تلقیلره مستند قواعد و مؤسسه‌لر ، حاضر اولارق کوکدن اینمش فکر و مؤسسه‌لر دکلدر . هر بری اوزون سوره‌ن ، ثباتلی شعورلی بر مجادله محصولیدر . بوکون اوروپا ملتلرینك واصل اولدیغی حریتلرك ، بوکون موضوعات قانونیه‌دن اولمش دموقراتیق قواعد و مؤسسه‌لرك هر بری ، عصرلرجه سوره‌ن کثیف بر مجادله و بو مجادله یولنده یاپیلان فدا کارلقلر ، قربانلر سایه‌سنده الده ایدلمشدر . حریت ، حقوق ده طبقی دیکر مدنیت محصوللری کبی ، ایجادسعی ، جهد و مجادله سایه‌سنده وجوده کلیر . بو سنه‌کی درسلرمزك موضوعی آوروپا ملتلرینك حریت ، حقوق و دموقراسی ایچون مجادله‌سی تاریخیدر . بز باشلیجه اوچ بویوك ملتك حقوق تاریخندن بحث ایده‌جکز .

فرانسزلر ، انکلیزلر ، و آلمانلر . آوروپانك بو اوچ الك متمدن ملتلرینك حقوقی انکشافی حقنده بر فکر ایدنمکه موفق اولورسه‌ق ، بوتون آوروپا ملتلرینك حقوقی انکشافی صفحه‌لری حقنده بر فکر ایدینمش اولورز . چونکه اجتماعی و حقوقی انکشافلرینك تفرعاتنده بیوك فرقلر موجود اولماسنه رغماً آوروپا ملتلرینك اجتماعی و حقوقی انکشافلرینك آنا خطلری بردر . بوتون غرب ملتلری عینی انکشاف صفحه‌لرندن کچمشدر .

اولا فرانسه حقوقندن بحث ایده‌جکز : فرانسه‌نك حقوقی انکشافنده بیوك بر اطراد کوریيورز . فرانسه‌ده حقوق خصوصیه ساحه‌سنده‌کی تکامل ایله حقوقی عامه‌ده‌کی تحولات آراسنده صیقی بر مناسبت موجوددر . اونك ایچون حقوقی انکشاف صفحه‌لری و بو صفحه‌لرك ناصل بری دیکرندن دوغدیغنی کوسترمك ایچون فرانسز حقوق تاریخی الك سجیه‌وی بر نمونه‌در .

انکلیز ملتی حقوق خصوصیه ساحه‌سنده دیکر ملتلره نمونه اوله‌مامشدر . اوکا مقابل ، انکلیزلرك حقوق عامه‌سی ، تعبیر آخرله دولت تشکیلاتی ، بالخاصه دموقراتیق تشکیلاتی بوتون ملتلره بر انموذج اولمشدر . اونك ایچون انکلتره حقوقی تاریخندن بحث ایدرکن منحصراً حقوق عامه ساحه‌سنده‌کی انکشاف صفحه‌لرندن بحث ایده‌جکز . منور بر حقوق شناس ایچون انکلیزلرك دموقراتیق مؤسسه‌لرینك انکشافی تاریخی حقنده ، بر دوغری فکر صاحبی اولمقلق الزمدر . آلمانلرك فلسفه ، فکر ، ته‌قنیك ساحه‌سنده مدنیته خدمتلری غیر قابل انکار ایسه‌ده ، آلمانلر صوك زمانلره قدر شایان تقلید حقوقی مؤسسه‌لر ایجاد ایتمکله تمیز ایتمش بر ملت دکلدر . بونکله برابر بو ملتك حقوق تاریخنده‌ده مهم خصوصیتلر واردر .

بو خصوصیتلری بیلمك آوروپانك دیكر ملتلرینك حقوق تاریخندن آلنان درس ومعلوماتی اكمال وتنویر ایده‌جك ماهیتده‌در . اكر وقتمز قالیرسه روسلرك حقوق تاریخندن دخی غایت مختصر بر صورتده بحث ایتمك فائده‌لی اوله‌جغنه قانعم . بو قناعتمك اساسی شودر . بویوك پترودن اول ، روسلر سویهٔ مدنیه‌سی آشاغی قرون وسطاوی بر ملت ایدی . بویوك پترو دمیر اراده‌سیله روسلردن بر آوروپا ملتی یاپمق ایسته‌دی. قسماً بوكا موفق‌ده اولدی . روسیه‌ده تدریجاً هرشی‌دكیشدیكی كبی حقوق‌ده‌ده تحول كورولدی. فرانسزلرده آلمانلرده بر روما حقوقی حاكمیتی دوری واردر . روس تاریخنده بویله بر دور یوقدر . روسلر بر چوق خصوصده دوغریدن دوغری‌یه آوروپا حقوقنی قبول ایتمشلردی . ایتمشلردی ، دییورم . چونكه بوكون روسیه‌ده حكمفرما اولان حقوق آوروپا حقوقندن بوسبتون فرقلی بر حقوقدر . بوحقوق قومونیست حقوقدر . روسلر بوكون یپ یكی بر حقوق سیسته‌می وجوده كتیرمك یولنده تجربه‌لر یاپیورلر . بوحقوق بزم شمدی یه‌قدر اوكرندیكمز بوتون حقوق سیسته‌ملرندن بارز بر صورتده آیرلقده‌در . دیمك، روس حقوقی تاریخی ایكی جهتدن بزم ایچون شایان تدقیقدر. بری روسلرك بزم كبی آوروپا حقوقنی دوغریدن دوغری‌یه قبول ایتمش برملت اولملری جهتندن . ایكنجیسی ؛ روسلرك بوتون حقوق سیسته‌ملرندن فرقلی برحقوق تأسیس ایتمك یولنده‌كی تجربه‌لری جهتندن .

روسیه حقوقندن صوكرا جماهیر متفقه ، واسویچره‌نك حقوقی مؤسسه‌لرینك انكشافی تاریخندن‌ده هیچ اولمازسه مختصر بر صورتده بحث ایتمك ایسته‌یورم . فقط وقتم قالوب قالمایاجغنی شیمدیدن بیله‌میورم. بوسنه‌كی درسلریمزك پروغرامنی مفصل برصورتده كوسترمك لازم كلیرسه بر وجه آتی تثبیت ایده‌بیلیرز .

— I —

فرانسز حقوقی تاریخی

III

فرانسه‌ده فه‌ئودالیته دوری

بو دورك حقوق منبعلری . روما حقوقنك فرانسه‌ده انتشاری . فرانسه‌ده‌فه‌ئودالیته ناسسنك اسبابی . فه‌ئودال دورده دولت تشكیلاتی . قراللق، قراللغك تاریخی . قراللغك

ضعفی وفەئودالسەنیورلر . سەنیورلاق تشکیلاتی. بلدیە تشکیلاتی. فەئودالدورردە شهرلرك [مختاریت] ایچون مجادلەسی . بودورردە قضائی تشکیلات ، عسکری تشکیلات. فرانسە قراللرینك تدریجی قوتلنمەسی . سیاسی حاکمیتك تدریجاً قاپەت سلالەسی ألندە تمرکزی. فرانسە قراللرینك بویوك سەنیورلرلە مجادلەسی . معتدل برمونارشیق ادارە تأسسی . بو دورك یکی مؤسسەلری. فەئودال دورك حقوق خصوصیەسی. شخصلرك حقوق و وضعیتی. صنفلر ، عائلە ، ملکیت اراضی تشکیلاتی .

IV

فرانسەدە مطلق مونارشی دوری

بودورك حقوق منبعلری . مطلقیت دوری . روما حقوقنك تأثیری یکی حقوق شناسلرك ظهوری ورولی .

حقوقی تدوین. مطلق مونارشی تأسسنك اسبابی وتاریخچەسی . سلطنت دورینك سیاسی تشکیلاتی [دولت تشکیلاتی] قرال . قرالك دائرۂ اقتداری. قرالك یوکسك منصبدارلری . قرالك شوراسی . صنف ممثللرینك اجتماعی، [Etats generaux] بو مؤسسەنك ماهیتی . فرانسە حقوق عامەسی انکشافندەکی رولی . اشراف اجتماعلری . اداری تشکیلات . شهرلرك انکشافی. بلدیە تشکیلاتی . قضائی تشکیلات. پارلمان. فرانسەدە پارلمانك حقوق تاریخندەکی رولی . پارلمانك قراللرلە مجادلەسی . عسکری تشکیلات . مالی تشکیلات . روحانیلرك تشکیلاتی . حقوق خصوصیە . شخصلرك وضعیت حقوقیەسی . صنفلر . عائلەحقوقی اراضییە عائدقانونلر. غیر منقولاتك دوری اصوللری وراثت وعقودات مونارشی دوری حقوقنە عمومی بر نظر.

V

دەموقراسی دوری

اختلالدن صوکرا حقوقك انکشافی

حقوق تاریخی نقطۂ نظردن اختلالك اسبابی . عمومی اسباب . علوم فنونك عمومی انکشافی . رەفورماسیون . یکی فسلفی سیستەملرك ظهوری. آوروپانك اقتصادی انکشافی.

یکی اقتصادی وفلسفی نظریه‌لرك حقوقه تأثیری. داخلی اسباب. فرانسه‌سلطنتی تشکیلاتنده‌کی نقصانلر. حقوق عامه ساحه‌سنده‌کی نقصانلر. حقوق خصوصیه‌نك نقصانلری.

اختلال دورینك حقوقی اصلاحاتی

حقوق بشر بیاننامه‌سی وبونك تاریخچه‌سی. بوحقوق بشر وثیقه‌سنده مندرج حقوقی اساسلر، بونلرك تحلیلی وتاریخی، حقوق‌بشر اعلاننك آووروپا حقوقی تاریخنده‌کی رولی، اختلالدن صوکره ظهور ایدن تشکیلات اساسیه قانونلری وبونلرك تاریخچه‌سی.

١ — ١٧٩١ ـ ٣ ایلول قانونی بوقانونه کوره دولت تشکیلاتی.

٢ — ١٧٩٣ ٢٤ حزیران ـ قانونی ـ بوقانونه کوره تشکیلات

٣ — III سنه ٥ فروکته‌دور قانونی، دیره‌کتوار تشکیلاتی

٤ — VIII سنه ٢٢ فریمه‌ر قانونی، قونسولات وایمپراطورلق تشکیلاتی.

بو تحوللر نتیجه‌سنده فرانسه‌ده حقوق‌عامه ساحه‌سنده یاپیلان اصلاحاتك خلاصه‌سی: سیاسی تشکیلات، ولایتلر تشکیلاتی، قضائی تشکیلات، عسکری تشکیلات، مالی تشکیلات، دولتله کلیسا مناسباتلرینه دائر اصلاحات، روحانیلرك وضعیت حقوقیه‌سی، قونقوردات.

٥ — ١٨١٤ ٤ حزیران قانونی مشروطی‌مونارشی تشکیلاتی

حقوق خصوصیه ساحه‌سنده‌کی اصلاحات

مدنی مساوات اساسی: صنفلرك الغاسی، مساوات اساسنك حقوق مدنیه، حقوق جزا، حقوق اداره‌ده تظاهری، آراضی‌ملکیتنه عائد یکی‌قانونلرك تاریخی بونلرك‌اهمیتی.

حقوق خصوصیه‌ده‌کی اصلاحاتك‌تدوینی، ناپولیون مجله‌سی؛ بومجله‌نك تاریخ تدوینی منبعلری، احتوا ایتدیکی اساسلر، بومجله‌نك آوروپا حقوق خصوصیه‌سی انکشافنده‌کی بویوك رولی، فرانسه قانون مدنیسنده عائله تشکیلاتی، مدنی نکاح؛ ملکیت، ملکیتی دور اصوللری، وراثت.

VI

انكلتره‌ده حقوق عامه تاريخى

I

انكلتره تاريخنه عمومى بر نظر ، انكلتره تاريخنك دورلرى .

II

آنغلو صاقسون دورى ، بودورك تشكيلاتى ، اهالينك صنفلرى اصيللر Thane ؛ حر انسانلر Ceorl و نيم اسيرلر ؛ انكلتره شهرلرى ، يوزلكلر ، Hundreds ولايت County اداره‌سى . قرال شوراسى Witenagemot روحانيلرك موقعى ، اصول محاكمه ، jury (هيئت محلفين) اصولى‌نك منشائى ، آراضى تشكيلاتى Bocland , Folcland متساند مسئوليت .

III

نورمانه دورى

انكلتره‌ده فه‌ئوداليته تشكيلاتى بونك قونته‌نانتال آوروپاده‌كى فه‌ئوداليته‌دن فرقى ، انكلتره فه‌ئوداليته‌سنك تورك فه‌ئوداليته‌سنه مشابهتى ، مشروطيتى حاضرلايان احوال ، قلاره‌ده‌ن براتى بويوك حريت براتى magna charta libertatum (1215) حريت براتى اصدارندن اول انكلتره‌نك تشكيلاتى . اهالينك صنفلرى . نيم اسيرلر (Villeinage) اصيللر و آراضى تشكيلاتى ، قضائى تشكيلات ، انكلتره‌نك حقوقى انكشافنده بيوك حريت براتنك رولى ، حريت براتنك احتوا ايتديكى اساسلر ، برنجى ئه‌دوارك اصلاحاتى .

IV

انكليز پارلامنتوسنك حقوق ايچون مجادله‌سى

(تودور سلاله‌سى تأسسندن هانووور سلاله تأسسنه قدر)

قرالك اقتدارينك تدريجى تحديدى . فعلى قراله اطاعتدن دولايى عدم مسئوليت قانونى ستارچامر Star.chamfer مؤسسه‌سى . خيانت قانونى . مارى . ئه‌ليزابه‌ت دورلرنده

قراللق ایله پارلامەنتونك مجادلەسی برنجی ژاق [١٦٠٣ - ١٦٢٥] دورنده پارلامنتو ایله قرالك مجادلەسی انكلیز ملتنك بودورەدەكی طلبلری برنجی شارل [١٦٢٥-١٦٤٩]ك پارلامنتو ایله مجادلەسی . ایكی پارلامنتونك فسخی اوچنجی پارلامنتونك حقوق طلبنامەسی . petition of Rights بوطلبنامەنك احتوا ایتدیكی حقوق . دارنەل مسئلەسی (Darnell'ss casé) دوردنجی پارلامنتونك فسخی . شارلك مطلق ادارەسی دوری . اوزون مدتلی پارلامنتو (Long parliament 1640-1660) بشنجی پارلامنتونك فسخی . اختلال ، اختلالك صفحەلری . انكلترەدە جمهوریت . قروموەل . جمهوریت دوری تشكیلاتی . رەستوراسیون .

ایكنجی شارلك اونیفورمیتە قانونی . دینی حریتی تحدیدە عائد قانونلر . مطبوعاتك حریتی تحدید . قورپوراسیونلرك حقوقی تحدیدە عائد قانون . Habeas corpus قانونی . تاریخچەسی ، خلاصەسی ، تبعەنك پارلامنتویە مراجعت حقی Right of petition . ایكنجی اختلال . اختلالك اسبابی . ملتك طلبلری . حقوق بیاننامەسی bill of rights ، act of seatlement.

V

انكلترە پارلامنتوسنك تاریخی

بیوك قرال شوراسی . وبونك تركیبی . پارلامنتو تعبیرینك برنجی دفعە استعمالی شوارلرك پارلامنتویە اشتراكی . یوكسك قامارا . لوردلر قاماراسی . پارلامنتونك تدریجی انكشافی عوام قامەراسی تشكلی . پارلامنتو اعضالرینك امتیازلری حریت كلام . اساسی ، مذاكرەلرك علنیتی اساسی . مالیە ایشلرندە پارلامنتونك حقوقی . لوردلر قاماراسنك اعضالری . بونلرك امتیازلری لوردلق . لوردلغك تاریخچەسی .

VI

اختلالدن صوكرا ١٩ نجی عصرە قدر انكلترەدە دولت تشكیلاتی

قرالك خصوصی شوراسی Cabinet council پارلامنتو . پارلامنتونك تركیبی . حقوق وامتیازلری تشكیلاتی . هیئت وكلا (قابینەت) . قابینەت اصولنك منشائی وتاریخی . وكیللرك سیاسی مسئولیتی . حقوق ودائرە صلاحیتی . انكلترەدە باشلیجە وكالتلر . ولایت ادارەسی . ولایت تشكیلاتی . انكلترەدە ولایت ادارەسندەكی خصوصیتلر . شەریفلر . صلح حاكملری . محلە تشكیلاتی شهر تشكیلاتی . اون دوقوزنجی عصردە انكلترەدە مهم اصلاحات Reform bill (١٨٣٢)

١٨٦٧ اصلاحاتی . ١٨٨٤ اصلاحاتی . ولایت اداره‌سنه عائد اصلاحات . (١٨٨٨) . انكلتره‌نك حقوق‌عامه ساحه‌سنده انكشافنده‌كی خصوصیتلر .

VII

آلمانیاده حقوق تاریخی

I

فه‌ئودال ایمپراطورلق دوری (Keiserhei)

آلمانیا تاریخنه عمومی بر نظر . فه‌ئودال ایمپراطورلغك تاریخچه‌سی . فه‌ئودالیته‌نك انكشافی اسبابی . ایمپراطورلغك ضعفی . بونك اسبابی . بو دورده كلیسا ایله مجادله. شهر حیاتی . شهرلرك تشكیلاتی . ایمپراطورلغك تشكیلاتی . قضائی تشكیلات . آلمانیاده فه‌ئودالیته‌نك ایكنجی دوری . منتخب پره‌نسلر دوری . Kurfurstenzeit (1250 دن 1500 قدر) .

قاتولیك كلیساسی ایله ایمپراطورلرك مناسباتی . بو دورده ره‌یخشتاغ [Reichstag] بو دورده محلی سنیورلرك سیاسی اقتداری . بو دورك اقتصادی حیاتی . و اونك حقوقه تأثیری . بو دورده قضائی تشكیلات . مالیه تشكیلاتی . جزا قانونلری جزا اصوللری . بو دورك حقوق منبعلری . ایمپراطورلق قانونلری . محلی قانونلر قانونلری . ساقسونیا مرآتی Sachsenspiegel وسائر منبعلر .

II

محلی پره‌نسلرك اداره‌سی دوری ، مطلقیت دوری

(Lands fursten zeit)

آلمانیاده دورانتباه . ره‌فورماسیون . بونك اجتماعی حیاته تأثیری. بو دورك حقوق منبعلری . روما حقوقنك آلمانیاده قبول اولنماسی . عرفی حقوق . علمی حقوق . آلمان متفكرلرینك حقوقه خدمتی . حقوق طبیعیه نظریه‌سی . ایمپراطورلق قانونلری . كلیسا قانونلری. آلمانیاده حقوق تدوینی تجربه‌لری . اون آلتنجی عصرده آلمانیاده سیاسی‌واقتصادی وضعیت و بونك حقوقه تأثیری . آلمانیاده مطلقیت اساسنك غلبه‌سی و بونك اسبابی و تاریخچه‌سی . بودورده آلمانیاده دولت تشكیلاتی . مطلقت اساسنك تشكیلاتده‌تظاهری.

III

مشروطیت دوری

بو دورده دولت وحقوق حقنده یکی نظریه‌لر . فرانسه‌نك فلسفی ، سیاسی وحقوقی جریانلرینك وانکلتره متفکرلرینك آلمانیاده اجرا ایتدیکی تأثیر وبو تأثیرك حقوق ودولت ساحه‌سنده انعکاسی . یکی دولت تشکیلاتی وبونك اساسلری. آلمانیاده ملی وحدت تمایللری. یکیدن برلشمش آلمانیا ایمپراطورلغی تأسیسی تجربه‌لری. بو جریانك غایه‌سی . شمالی آلمان اتفاقی. پروسیه قرالی اداره‌سی آلتنده ایمپراطورلق تأسسی. حرب عمومیدن صوکرا ایمپرطورلغك سقوطی. جمهوریت تأسسی. آلمانلرك بوکونکی تشکیلات اساسیه قانونی وبونك تاریخچه‌سی و خلاصه‌سی. آلمانیاده حقوق خصوصیه تاریخنك خلاصه‌سی آلمان مدنی مجله‌سی .

VIII

روس حقوقی تاریخنك خلاصه‌سی

روس تاریخنه عمومی برنظر . روسیه‌ده فه‌ئودالیته. آلتون اوردو خانلرینك حاکمیتی موسقوا چارلرینك تدریجی قوتله‌نمه‌سی. موسقوا چارلغی دوری. پترسبورغ ایمپراطورلغی دوری. بودورك تشکیلاتی. روسلرك غرب حقوقنی تدریجی قبولی. چارلغك سقوطی . بونك اسباب تاریخیه‌سی . روس اختلالندن صوکره روس حقوقی . حقوق عامه وحقوق خصوصیه ساحه‌سنده تجدد تجربه‌لری. سوویه‌ت طرز اداره‌سنك اساسلری. حقوق خصوصیه ساحه‌سنك تجدد تجربه‌لری

IX

جماهیر متفقه‌نك سیاسی تشکیلاتنده‌کی خصوصیتلر. اسویچره‌نك تشکیلاتی. اسویچره‌نك مهم حقوقی مؤسسه‌لری . اسویچره قانون مدنیسی . بوقانونامه‌نك تاریخچه‌سی فرانسز وآلمان مجله‌لرندن فرقی .

X

آوروپا ملتلرینك تاریخنده دولتچیللك جریاننك خرستیان کلیساسی نفوذیله مجادله‌سی تاریخی . دولیت اساسنك روحانیلرك تحکمنه غلبه‌سی . آوروپانك حقوقی انکشافی تاریخنه عمومی برنظر. آوروپاده دەموقراسی فکرینك ظفری وبونك اسبابی. مختلف ملتلرك دەموقراتیك اساسلرك ظفرینه خدمتلری) دەموقراتیك اساسلرك شرق ملتلرینه سرایتی .

— ٨١ —

فرانسەدە فەئودالیتە دوری

فرانق دولتی سقوطندن صوکرە آوروپادە (فەئودالیتە) تأسسنك عمومی اسبابنی کوسترمشدك . فرانسەدە فەئودالیتەیی طوغوران اسبابی آیریجە کوسترمك لازم کلیرسە شو صورتلە خلاصە ایدەبیلیرز :

-- برنجی وظاهری سبب قارولینژیەن سلالەسنك صوك ممثللرینك ضعفیدر . شارلمان کبی بیوك برشخصیتك ارادەسی سایەسندە آوروپانك بیوك برقسمی برحاکمیت آلتندە برلشمش ایدی . شارلمانك خلفلری آراسندە ، بیوك ایمپراطورك اوصافنی حائز هیچ بر قرال ظهور ایتمەدی . خاطرلارسکز کە ؛ شارلماندن صوکرە یرینە اوغلی لوئی‌دەبونەر کچدی . بو قرال دورندە دولتك وحدتی محافظە ایدیلەبیلدی . لوئینك وفاتندن صوکرە فرانق دولتی لوئینك اوغللری آراسندە تقسیم ایدلدی . « ٨٤٣ » آلمان لوئی Louis legermanique اسمندەکی اوغلی حصەسنە بوکونکی آلمانیا دوشدی . لوتار نامندەکی اوغلی ایتالیالی وبوکون ئەلزاس ولورەن اسمیلە معلوم ولایتلری آلدی . کەل‌شارل اسمندەکی اوغلی ایسە فرانسەدە قرال اولدی . بو تقسیمی تثبیت ایدن تاریخی وثیقە (وردەن) معاهدەسی اسمیلە معلومدر . ٨٤٣ سنەسی فرانسە ، ایتالیا ، آلمانیا دولتلرینك تأسس تاریخی اولەرق قبول ایدیلەبیلیر . تام بو دوردە فرانسەیە شمالدن سقاندیناویە خلقلرندن نورمانلرك هجوم واستیلاسی باشلادی . فرانسەدە کەل شارل احفادی آرەسندە فرانسەیی نورمانلرە قارشی مدافعە ایدەبیلەجك قوتلی ، دکرلی ومتشبث بر قرال ظهور ایتمەدی . خلق ومملکتی باربار نورمانلرك هجوملرینە قارشی مدافعە وظیفەسی محلی بیوك آراضی صاحبلرینك عهدەسنە دوشدی . فرانسەنك بوتون اقسامندە بالخاصە شمالدە آراضی صاحبلری سەنیورلر ، حصارلی مستحکم قلعەلر انشا ایتمکە باشلادی . مرکز قراللرینك ضعفنی کورەن اهالی هریردە محلی سەنیورلرك حمایەسنە التجا ایتمکە باشلادی . دیکر طرفدن فعلاً محلی اهالینك حامیسی وحاکمی اولان سەنیورلر قراللرە عائد حقوق وامتیازلری بمسەمکە باشلادیلر ، قرالە عائد حقوقی غصب ایتدیلر . اونجی عصرك نهایتلرینە دوغری بشنجی لوئینك وفاتی زمانلرندە فرانسە متعدد سەنیورلر آرەسندە تقسیم ایدلمشدر . هرسەنیور کندی دائرۂ نفوذی

داخلنده‌کی آراضی اهالیسی‌اوزرینه اجرای حاکمیت ایدیوردی. دیکر تعبیرله (فه‌ئودالیته) تأسس ایتمشدی. اولادی اولمایان‌بشنجی‌لوئی‌دن صوکره فرانسه‌ده شارلمان سلاله‌سی منقرض اولدی. (٩٨٧)

شبهه‌یوقدرکه فه‌ئودالیته تأسسنده قارولینژیه‌ن سلاله‌سنك صوك قراللرینك دکرسزلکی اداره‌سزلکی، عدم اقتداری بویوك رول اویناماشدر. فقط اصل سبب بودکلدر. بوآنجق دها عمیق اسبابك تأثیرینی تسهیل وتسریع ایدن بر عامل اولمشدر.

فه‌ئودالیته‌یی حاضرلایان اسبابی تا فرانق دولتی تأسسنك بدایتنده آرامالی‌یز. تامه‌رووه‌نژیه‌ن سلاله‌سی‌دورنده‌فه‌ئودالیته‌یی تولید ایده‌جك‌اسباب‌موجود اولدیغنی کچن‌سنه نهایتنده‌کی درسلرمده‌ایضاح ایتمشدم. بوکون اونلری مختصراً خاطرلاتمقله‌اکتفا ایده‌جکم.

١ — برنجی‌سبب Immunitat معاف‌اراضی‌سیستمه‌سی‌در. یعنی بعض بیوك‌مالکانه‌لرك قرالك حاکمیتنه تابع اولماسیدر. تامه‌رووه‌نژیه‌ن دورنده بومعافیت‌حقوقندن‌استفاده ایدن سه‌نیورلرورو‌حانیلرواردی. بونلرك‌عددی کیتدکجه‌چوغالدی. بوتون‌بومعافیت امتیازی‌اولان سه‌نیورلر بالآخره مستقل سنیورلر اولدیلر.

٢ — تامه‌رووه‌نژیه‌ن دورنده موجود فه‌ئودالیته‌یی تولیدایدن اسبابدن ایکنجی‌سی ژه‌رمنلرك قرالك حاکمیتنه نظرلرنده‌کی خصوصیتدر. ژه‌رمه‌ن قراللری دولتی کندیلرینك خصوصی ملکی کبی تلقی ایدرلردی. بوتلقی نتیجه‌سنده‌درکه قراللر قراله عائد عمومی حاکمیت امتیازی اولان حقوقی ایسته‌دکلری آدملره بخش ایدیورلردی.

عمومی‌معافیت حقندن‌بشقه‌حاکمیت امتیازی اولان دیکربعض حقلری‌ده ایسته‌دکلری آدملره‌بخش ایتمکله، قراللر حاکمیت قوتلرینی کندی اختیارلریله پارچالامشلردی.

٣ — فه‌ئودالیته‌یی‌حاضرلایان اسباب آره‌سنده‌برده قوماندا‌سیون Commandation ذکر ایدلمه‌یدر. قوماندا‌سیون نه‌در؟ قوماندا‌سیون حرشخصلرك قوتلی سه‌نیورلر یاخود روحانیلرك حمایه‌سنه التجاسی، اونلره طوعاً عرض تابعیت ایتمه‌سیدر. آراضیسی اولمایان عادی کویلیلر آراضی صاحبلرینه التجا ایتدیکی کبی کوچك اراضی صاحبلری‌ده بیوك اراضی صاحبلرینك‌حمایه‌سنه‌مراجعت‌ایدیورلردی. اونلرده کندیلرندن دهاقوتلی برینك حمایه‌سی آلتنه‌کیرمکه‌مجبوریت‌حس‌ایدیوردی. بوالتجااحتیاجنی تولیدایدن‌عامل‌ده‌بودورلرده حکم سوره‌ن آنارشی، عمومی اسایشك فقدانی‌در. بوزمانك بوالتجا احتیاجنی آکلامق ایسترسه‌کز، حکومتسز برمملکت، وبومملکت ایچنده خصوصی عسکری اولان مختلف بیوکلکده مالکانه صاحبلری موجود اولدیغنی تصور ایدیکز. بوکبی بومملکتده درحال

کویلیلرك قومشو مالکانه صاحبلرینك وکوچوك مالکانه صاحبلرینك دها قوتلی سه‌نیورلرك حمایه‌سنه مراجعت ایتمه‌سی غایت طبیعی، قولای آکلاشیله‌بیلیر برحادثه‌در. بو حمایه والتجا اصولی شخصلر آراسنده وشخصلرك مالك اولدیقلری آراضی آره‌سنده برسلسلهٔ مراتب تولید ایتمشدی. اراضی وشخصلر آراسنده سلسلهٔ مراتب تأسسی ایسه فه‌ئودالتیه‌نك اوصاف ممیزه‌سندن بریدر.

٤ — قرال مأمورلرینك دولت منصبلرینی غصب ایتمسی. بو نقطه ایضاحه محتاجدر. افندیلر، خاطرلارسکزکه، فرانق دولتنده ولایتلری اداره ایدن مأمورلره، والیلره قونت Comte دییورلردی. فرانق دولتنك قوتلی دورلرنده قونتلر هرجهتدن قراله تابع، قرالك امر وفرمانلرینی اجرا ایدن، بوتون حرکاتی قرالك اراده‌سنه توفیق ایتمکه مجبور اولان برمنصبدار ایدی.

بونلری قرال تعیین ایدر وقرال عزل ایدردی. قارولینژیه‌ن سلاله‌سنك صوك دورلرنده قونتلرك منصبی ارثی اولمشدی. قونتلر اداره ایتدکلری ولایتلری، کندی مالکانه‌لری کبی وراثت طریقیله اوغللرینه براقیورلردی. بدایتده قانونه استناد ایتمه‌ین بو عادت بالآخره قانون شکلنی آلمشدی. ٨٧٧ سنه‌سنده کل‌شارل کیه‌رسه‌ی سوراواز Kiersy sur Oise فرمانیله قونتلقلرك ارثیتی تصدیق ایتمشدی. قونتلق ارثی اولدقدنصکره قونته تابع ولایتك ده اونك ارثی ملکی کبی تلقی اولنمسی طبیعی ایدی؛ اسکیدن قونت ولایت داخلنده آمریتی قرال نامنه اجرا ایدییوردی. قونتلق ارثی اولدیغی کوندن اعتباراً قونتلر آمریتی Autorité کندیناملرینه اجرا ایتمکه باشلادیلر. تصرف ایتدکلری آراضی داخلنده قونتلر طبقی اسکیسی کبی عسکری، قضائی، مالی، اداری آمریت وظیفه‌لرینی اجرا ایتمکده دوام ایتدیلر. فقط شوفرقله‌که شیمدی بو آمریتی قرال نامنه دکل، کندی ناملرینه ارثی حقلرینه استناداً اجرا ایدییورلردی. بو صورتله قرال مأموری اولان قونت کوچوك بر حکمدار اولمشدی. حاکمیت پارچه‌لانمشدی. قرالك حاکمیتی متعدد قونتلرك ألنه کچمشدی. متحد فرانسه دولتی یوقدی. بر حاکمیت یرینه یوزلرجه حاکمیت قائم اولمشدی.

قونتلر کندی ولایتلرنده حکمدار اولدیغی کبی، اراضی صاحبلری ده کندی مالکانه‌لرنده مستقل وحاکم مطلق کبی حرکت ایدییوردی. بدایتده بو برآنارشیدن عبارت ایدی. بو متعدد زورباقرالجقلرك حقوقی وبالخاصه بربرینه مناسبتی، دائرهٔ اقتدارلری تعیین ایدلمه‌مشدی. فقط بشریت اوزون مدت حقوقسز یاشایامدیغندن، بالآخره بو باشسزلق بومرکزی حاکمیتسزلك برحقوقی شکل آلدی. حقوقی قواعدله تنظیم ایدلدی. وبو حقوقده فه‌ئودال حقوقدر.

فەئودال حقوقك منبعلریده: عرف ، کلیسا قانونلری ، روما حقوقی ایدی . تدریجاً فەئودال حقوق فەئودال جامعەدەکی انسانلرك بوتون مناسبتلرینی تنظیم ایچون قواعد وضع ایدەبیلمشدی . فەئودال حقوقك منبعلری حقندە فەئودال دورەعائد درسلریمزك صوکنده مختصر بر فکر ویرمکه چالیشەجغز . شیمدیلك فەئودال حقوق تأسسی نتیجەسندەو جودە کلن فرانسەنك دولت تشکیلاتنی تعریف ایدەلم . فەئودال دوری ممکن اولدیغی قدر مختصر برصورتده تقریر ایتمك مجبوریتندەیز . چونکه بزم ایچون مطلقیت ودەموقراسی دورلری حقندەکی تفصیلات دها ثمرەلی اولاجقدر .

فەئودال دورده فرانسەنك تشکیلاتی

فرانسەنك فەئودال دوری ایکی قسمه بولونمەلیدر I برنجی قسم قارولنیژیەن سلالەسی سقوطندن اون اوچنجی عصرەقدر [فیلیب لوبەل دورینه قدر] ایکنجیسی اون اوچنجی عصردن اون آلتنجی عصره یعنی [برنجی فرانسوا دورینەقدر] بودور قراللغك انکشاف وقوتانمەسی دوریدر .

« فەئودال دورده فرانسەنك تشکیلاتی »

قراللق . قاپەت سلالەسنك تاریخچەسی . قرالك تعیینی اصولی . قرالك معاونلری . سرایك بویوك مأمورلری . قرالك حقوقی بوحقوقك حدودی .

— ۸۳ —

قراللق

قارولنیژیەن سلالەسنك سقوطی نتیجەسنده فرانسەده حاکمیت پارچالاندی . فەئودالیته تأسس ایتدی . فقط قراللق بوسبوتون زائل اولمادی . فرانسەده نسلی منقطع اولان قارولنیژیەن سلالەسی یرینه یکی بر سلاله تأسس ایتدی . فرانسەیی بالخاصه فرانسەنك شمالنی نورمانلر هجومنه قارشی مدافعەده بویوك خدمتلری سبقت ایتمش سەنیورلردن بری

«هوغ قاپهت» فرانسه قرالی انتخاب اولوندی. [٩٨٧ سنه‌سی] هوغ قاپهت مرکزی پارس اولان فرانسه دوقه‌لغی اسمیله معلوم فرانسه‌نك کوچوك بر قسمنك سه‌نیوری ایدی. بدایتده بو قرالك طوغریدن طوغری‌یه کندیسنه تابع اراضی خارجنده نفوذی یوقدی. فقط فعلاً قراله اطاعت ایتمك ایسته‌مه‌ین سه‌نیورلر بیله بوتون مملکت ایچون بر قرال لزومنی نظری اولارق تصدیق ایتدیکلرندن، بر قرال انتخابنه مجبور اولمشلردی. قاپهت سلاله‌سی بوندن استفاده ایتدی، بدایتده بر عنواندن عبارت اولان قراللق حقنه استناداً بو سلاله کیتدکجه قوت و نفوذینی آرتیردی، نهایت بوتون فرانسه‌یی کندیسنك مطلق حاکمیتی آلتنده برلشدیرمکه موفق اولدی. «هوغ قاپهت» بویوك اراضی صاحبلری و بویوك روحانیلر طرفندن سچلمشدی. بوندن قرالك منتخبلکی عنعنه‌سی تأسس ایده‌بیلیردی. فقط هوغ قاپهت بو عنعنه‌نك تأسسنه امکان براقمادی. کندیسی بر حیات ایکن اوغلی خلف تعیین ایتدی. ولی عهده Rex designatus اسمنی ویردیلر. هوغ قاپه‌تك بوتون خلفلری بو اصوله رعایت ایتدیلر. حتی کندیسندن صوکره قرال اولاجق شخصی یعنی خلفنی تعیین ایتمك قرالك امتیازلری جمله‌سندن اولدی. فیلیب لو به‌له‌قدر قراللرك وارثلرینی کندیلری بر حیات ایکن تعیین و روحانیلر طرفندن تقدیس ایتدیرمه‌لری عادت اولدی.

هوغ قاپه‌تك بو تدبیری فرانسه تاریخنده بیوك بر رول اوینادی. فرانسه‌نك اون اوچنجی عصردن اون سکزنجی عصره قدر قوتلی بر سیاسی وحدت تشکیل ایتمه‌سنك اسبابی آراسنده قراللغك ارثیتی بویوك بر عامل اولمشدر. قرالك وفاتی زماننده ولی عهد Rex designotus صغیر اولدیغی تقدیرده سن رشده وصولنه قدر حاکمیتی ولی عهدك والده‌سی اجرا ایدردی. قاپهت قراللرینك دولت تشکیلاتی بدایتده بسیط ایدی. اك بویوك مؤسسه قرالك شورای ایدی. Curia regis بو شورانك ایکی وظیفه‌سی واردی: بر طرفدن بو مؤسسه قرالك اداری ایشلرنده استشاره ایتدیکی شوراسی ایدی دیکر طرفدن مهم قضائی ایشلری رؤیت ایدن بر بویوك محکمه ایدی. قرال شوراسینك اعضالرینك عددی معین دکلدی. علی العموم فرانسه قرالنه تابع بویوك اراضی صاحبلری و اسقفلر و بویوك روحانیلردن ترکب ایدردی. بو Curia Regis فرانسه تاریخنك بوتون موناراشیق دورلرنده کوردیکمز قرال شوراسی conseil du Roi اسمنده‌کی شورانك منشائیدر، برنجی اورنه‌کیدر.

قاپهت سلاله‌سنك دولت تشکیلاتنده بویوك منصبدارلرده واردی. بونلرك ایکی صفتی واردی. بر جهتدن بونلر قرالك شخصی خادملری، دیکر جهتدن دولت مأموری ایدیلر. اك بویوك دولت منصبدارلری شونلر ایدی:

١ — بویوك سه‌نه‌شال grand sénéchal بونك اصل سرایده‌کی وظیفه‌سی قرال سفراسنه یمکلری کتیرمکدن عبارت ایدی . فقط عینی زمانده بویوك سه‌نه‌شال مملکت داخلنده‌کی بوتون عسکری وقضائی ایشلری اداره‌ایدن برنوع بویوك وزیر، باش مینیستر ایدی . بالآخره بومنصب الغا اولوندی .

٢ — شانسلیه Chancelier . بونك سرای خدمتی قرالك خصوصی سرای کلیساسنی اداره‌ایتمك ایدی. دولت وظیفه‌سی ایسه بوتون کاتب‌عدللره ریاست ایتمكدن عبارت ایدی . بالآخره سنه‌شال وظیفه‌سی الغا اولندیقدن صوکرا، فیلیب اوغوست زماننده [١١٩١ سنه] بوتون عدلیه ایشلری‌ده بومنصبداره یوکله‌تیلدی.

٣ — قونته تابللر (میرآخورلر). بونلرك سرای خدمتی ، قرالك آخورلرینی اداره ایتمكدن عبارت ایدی . سه‌نه‌شال منصبی الغا اولندیقدن‌صوکره سه‌نه‌شالك بوتون عسکری وظائفی بو قونته تابللره کچدی .

٤ — بویوك اوطه‌جی (grand chambrier) بونك سرایده‌کی خدمتی قرالك اوطه‌لرینك الك اوفاق خدمتلرینی ایفا ایتمكدن عبارت‌ایدی. دولت امورنده دائمی وظیفه‌سی یوق ایدیسه‌ده، بعضاً قراللر بونلره یوکسك وظیفه‌لر یوکله‌تیرلردی .

افندیلر، حقوق تاریخی درسلرنده تعریف‌ایتدیکمز حقوقی‌تشکیلات ومؤسسه‌لرك‌هر بری بشریتك حقوقی انکشافنده بردور ، انموذجی برشکل ارائه ایدییور . بوتون مؤسسه‌لردن بحث‌ایتمك ممکن اولمدیغندن متعددحقوقی مؤسسه‌لردن آنجق مستقل براورنکلك اوصافنی حائز اولانلرندن بحث ایتمك مجبوریتنده‌یز . قرون اولی وقرون وسطی‌ده دولتلرك تاریخ انکشافنده قرالك خصوصی خدمه‌سنك کیت کیده یوکسك بر دولت مأموری صفتنی اکتساب ایتمسی قاپه‌ت سلاله‌سی دورینه مخصوص بر حادثه دکلدر . عینی حادثه‌یی دیکر ملتلرك تاریخنده دخی کوریيورز . حتی دیه‌بیلیرز که، بو شخصی حاکمیتدن دولیته کچمه‌ده بر صفحه‌در . بشریتك انکشافی تدریجی وتجربیدر . مؤسسات بشریه نظریه‌دن عملیاته کچمك یولیله دکل ، فعلیاتدن نظریه استخراج ایتمك طریقیله انکشاف ایتمشدر . اولا دولت مفهومی تأسس ایتدیکندن صوکره قرال ومأمورلر آرانمش دکلدر . اولاً رئیسلر ظهور ایتمش، بونلرك فعلاً ایفا ایتدکلری وظیفه‌لردن دولت‌مفهومی چیقارلمشدر. دولت‌ایچنده‌نه‌کبی مؤسسه‌لرناصل‌اولمالیدر، منصبدارومأمورلرك حقوق وظیفه‌لری نه‌دن‌عبارت اولمالیدر، دیه دوشوندیکدن صوکره وکالت ، ولایت، مأموریتلر تأسیس ایدلمش دکلدر. منصبدارومأمورلرك یعنی بالفعل بووظیفه‌لری‌اجراایدن‌شخصلرك فعالیتندن صوکرا بووظیفه‌لر

حقنده برفکر حاصل اولمشدر . بشریتك اجتماعیات ساحه‌سنده‌کی انکشافی تجربی واستقرائی‌در .

نظریه‌لر تشکلی انکشافك صوك صفحه‌لرینك نتیجه‌سیدر . بوکون نظری برصورتده تألیف اولنمش برتشکیلات اساسیه قانوننه توفیقاً برمملکت اداره ایدیله‌بیلیر . چونکه بونظریه دیدیکمز فکرلر فی‌الحقیقه بشریتك برقاچ بیك سنه‌لك تاریخی تجربه‌لرندن آلدیغی درسلرك، الهاملرك خلاصه‌سندن عبارتدر .

— ٨٣ —

قرالك حقوقی ودائرهٔ اقتداری

قاپه‌ت سلاله‌سی قراللرینك ایکی صفتی واردی . بونلر، برطرفدن فرانسه دوقه‌لغی اسمیله معلوم اراضینك عادی برسه‌نیوری ایدیلر . بونقطهٔ نظردن دیکر اراضی صاحبلری اوکا دوغرودن دوغرویه تابع دکلدی . بوجهتدن او کندیسی ده باشقه برسه‌نیورك واسالی اولابیلیردی . دیکرطرفدن قاپه‌ت سلاله‌سنك قراللری بوتون فرانسه‌نك حکمداری ایدیلر . قرال اولمق صفتیله اونلر فرانسه‌ده‌کی بوتون دیکرسه‌نیورلرك سوزره‌نی، رئیسی عد ایدیلیردی . فرانسه‌ده‌کی بوتون بویوك سه‌نیورلره مالك اولدیقلری اراضیٔ فیه‌فلر قراللر طرفندن ویرلمش عد ایدیلیردی .

قرال الك یوکسك سه‌نیور ایدی . فه‌ئودالیته اساسی ، الك یوکسك برسه‌نیورك وجودینه متوقف ایدی . فه‌ئودال سلسلهٔ مراتبك الك یوکسك برمرتبه‌سی اولمالی ایدی . بوده قرال ایدی . بونظریه قاپه‌ت سلاله‌سی لهنه بعض حقلر بخش ایدییوردی . سه‌نیورلره برقاچ وظیفه تحمیل ایدییوردی .

١ — بوتون سه‌نیورلر قراله عرض حرمت وانقیاد ایتمکله مکلفدی . ٢ — بوتون سنیورلر قرال ایچون عسکرلك ایتمکله موظفدی . ٣ — قرالك عمومی سوزره‌نلکی بعض باشقه ایشلرده ده تظاهر ایدییوردی . مثلا برسه‌نیور وارثرا قسزین وفات ایتدیکی تقدیرده سه‌نیورك محلول قالان املاك و اراضیسی قراله انتقال ایدییوردی . بوکا محلولیت حقی Droit de deshérene دیرلردی .

٥ — قراللرك واساللق وظیفه‌لرینی ایفا ایتمه‌ین برسنیورك اراضیسنی مصادره ایتمك حقی‌ده واردی . بوکا Droit de commise دیورلردی . طبیعی بدایتده قراللغك

ضعیف دورلرنده قراللر بو حقلرینی هر وقت قولای استعمال ایده مزلردی. فقط نظری صورتده بو حق طانمشدی. حقوقك انکشافی نقطهٔ نظرندن بر حقك طانمسی چوق مهمدر. طانمش بر حقه ایر کیچ رعایت ایدیله‌جکدر. طانمش بر حق روحلره آمرانه حکم ایدن بر قوتدر.

بدایتده سه‌نیورلرك قراله تابعیتی بوندن عبارت ایدی. قرالك سه‌نیورلرك اراضیسی داخلنده‌کی اهالینك حیاتنه مداخله ایتمك حقی یوقدی. قرالك بالفعل اداره‌سی آنجق کندیسنه دوغریدن دوغری‌یه تابع اولان دوقه‌لغی دائره‌سنه منحصردی. قاپه‌ت سلاله‌سی قراللری فرانسه دوقه‌لغی سه‌نیوری اولمه‌لری جهتندن باشقه برسوزره‌نه تابع اوله‌بیلیردی. [۱]

فرانسه دوقه‌لغی داخلنده قرال دوغریدن دوغری‌یه و تام معناسیله حکمدار ایدی. فقط بو حاکمیتی قراللقدن نشئت ایتمیوب فه‌ئودال سنیور اولمسندن دوغیوردی. دوقه‌لق دائره‌سنده‌کی حاکمیتی دیگر سنیورلرك کندی اراضیلری دائره‌سنده‌کی حاکمیتی‌کبی فه‌ئودال حقوقه تابع ایدی.

— ۸٤ —

قرالك ولایت اداره‌سی

بو دورده قرال آنجق کندیسنه عائد اراضی داخلنده اداره ایشلرینه مداخله ایده بیلیردی. اسکی فرانق دورینك ولایت اداره ایدن قونتلری کندیلری سه‌نیور اولمشلردی. اونلرك احفادی اراضیی کندی ناملرینه اداره ایدیورلردی. یکی دورك یکی سلاله‌سی قراللری ولایت اداره‌سی ایچون یکی مأمورلر تعیین ایتمکه مجبور ایدیلر. فه‌ئودال دورده قرالك ولایت مأمورلری اوچ ایدی: په‌رووت prèvot سه‌نه‌شال، Senechal و بایی Baillis

۱ — په‌رووتلر کوچوك ولایت والیلری ایدیلر. بونلرك اداره ایتدیکی مملکت قسمی په‌رووته prevoté اسمنی طاشیردی. بو والیلرك صلاحیتی واسع ایدی. ولایت داخلنده‌کی بتون عسکری، مالی، قضائی ایشلری اداره اونلره عائد ایدی. برقاچ ولایت prèvoté بیوك بر ولایت تشکیل ایدیوردی. بوولایتلره ریاست ایدن مأمورلره شمالده بایی

[۱] فرانسه قراللری فرانس دوقه‌لغندن باشقه وه‌قسان veksan اسمنده‌کی براراضینك سه‌نیوری ایدیلر. بو اراضی ایسه سه‌ن‌دونی Saint denis موناسترینه تابع اولدیغندن، قرال ده بو اراضینك سوزره‌نی اولان آباته تابع صاییلیردی.

جنوبده سه‌نه‌شال دیورلردی . بونلرك وظیفه‌سی دوغریدن دوغری‌یه ولایتلری اداره ایتمك اولمایوب ، آنجق والیلری ، پره‌وتلری ، مراقبه ایتمكدن عبارت ایدی . حقیقی والیلر پره‌وتلر ایدی . بایی وسه‌نه‌شاللر والی اولمقدن زیاده برنوع یوكسك مفتش ومراقب كبی ایدیلر .

— ٨٥ —

سه‌نیورلق

فه‌ئودالیته‌نك اساسنی مستقل سینورلقلر تشكیل ایدییوردی . سه‌نیور كیمدر؟ سه‌نیور كندیسندن یوكسك بر سینوردن اراضی آلان واسع مالكانه صاحبیدر . بو مالكانه‌لره فرانسه‌نك فه‌ئودال لساننده [فیه‌یف] دیورلردی .

بو دورده بوتون فرانسه مختلف درجه‌ده‌كی سه‌نیورلر آراسنده تقسیم اولنمشدی . سه‌نیورلر و سنیورلرك تصرف ایتدیكی اراضی آراسنده بر سلسلهٔ مراتب واردی . هم سه‌نیورلرهم اونلرك فیه‌لیفلری بربرینه تابعیت‌متبوعیت رابطه‌لریله‌باغلانمشلردی . كندیسندن یوكسك‌سه‌نیوره سوززه‌نه‌قارشی معین ومحدودوظیفه‌لرینی ایفاایتمك‌شرطیله‌هرسه‌نیور كندی اراضیسی داخلنده تمامیله مستقل برحكمدار كبی حاكم ایدی . قضا ایشلرنده‌اداره‌ایشلرنده و اكثریا عسكر ایشلرنده مستقل ایدی . بوتون امور اداره‌ده اهالی اوزرینه حاكمیت اجرا ایدییوردی .

فقط سنیورلرك دائرهٔ اقتداری آره‌سنده بویوك فرقلر واردی . سه‌نیورلر باشلیجه ایكی قسمه بولنیردی . برنجی قسم بویوك سنیورلر بونلره [بارونلر] دیورلردی . دوق ، قونت ، بارون [دارمعناده] شاتلیه‌ن وشوالیه بوقسمدن‌معدودایدی . بونوع یوكسك‌سه‌نیورلرك فیه‌یفلرینه [عنوانلی فیه‌یف] Fiefs titrés دیورلردی .

بوقسم بویوك سنیورلرك عددی محدود ایدی . اونجی عصرده بوتون فرانسه‌ده بونلرك عددی [اللی] قدر اولدیغی روایت اولنیور . ایكنجی قسم كوچوك سنیورلر ایدی . بویوك سه‌نیورلر كندیلرینه عائد اراضی داخلنده تشریعی ، قضائی ، عسكری ، مالی نقطهٔ نظردن تام معناسیله حق حاكمیتی حائزدی . حتی بعض سه‌نیورلر سكه بیله ضرب ایتدیره‌بیلیرلردی . هربویوك سه‌نیور كوچوك برحكمدارایدی . هربویوك فیه‌نف بركوچوك دولت ایدی . بوتون بوسه‌نیورلرك اداره تشكیلاتندن آیریجه بحث‌ایتمه‌نك امكانی یوقدر . بز بوتشكیلاتك هپسنه عام اولان اوصاف عمومیه‌یه اشارت ایتمكله اكتفا ایده‌جكز . اولا حاكمیتك عسكری ، مالی ، قضائی ساحه‌ده‌كی تظاهراتندن بحث ایده‌لم .

— ٨٦ —

فەئودال سەنیورلوك عسكری تشكیلاتی وحرب حقی

فەئودالیته حاكمیتك پارچالانماسندن عبارتدر دیمشدك . فەئودال دورده حاكمیتك نەشكلده پارچالانمش اولدیغنی آكلامق ایچون بودوردەكی عسكری، قضائی ومالی تشكیلاتی آیری آیری تدقیق ایتمك لازمدر .

بوتون عصرلرده ، قوتلی مركزی دولتلرده، حاكمیت برشخص وياخود برمؤسسەده تمركز ایتدیكی زمان ، عسكر تشكیل ایتمك وحرب ایتمك حقی دولتك وياخود حكمدارك بر امتیاز وانحصاریدر ، حكمداردن ، مركزی دولت ممثلندن باشقه هیچ كیمسه عسكر تشكیل ایدەمز . بو اساس معاصر دولتلرده دخی مرعی مهم بر حقوقی اساسدر . فەئودالیتەنك اوصاف ممیزەسندن بری عسكر تشكیل ایتمك وحرب ایتمك حقنكده حاكمیتك دیكر تظاهراتی كبی متعدد اللره كچمش اولمەسیدر . فەئودال حقوقه كوره هرسەنیور هر آراضی صاحبی كندینه مخصوص ، منحصراً كندینه تابع مستقل برعسكر تشكیل ایتمك حقنی حائزدی . هرسەنیور كندی عسكرینی ایستەدیكی زمان ایستەدیكی سەنیوره قارشی سوق ایدەبیلیردی . فەئودال دوردەسەنیورلر عسكرلرینی قراله قارشیده استعمال ایدەبیلیرلردی . فەئودالیتەنك عرفی حقوقی بونی تجویز ایدیوردی .

سەنیورلك عسكرلری كیملردن تركب ایدییوردی ؟ عسكر اولمق ایچون مطلقا سەنیور اولمق لازمدی . وهرسەنیورك كندیسنه تابع واسساللری واردی . هر واسسال سنەده اصغری قرق كون واسساللریله برابر متبوعی اولان سەنیور ایچون حرب ایتمكله مكلفدی . هیچ بر واسسالی اولمایان كوچك فیەیف صاحبلری سوزرەنلرینك دعوتی اوزرینه شخصاً كندیلری عسكرلك ایتمكه مجبوردی . قرالك ده كندینه مخصوص عسكری تشكیلاتی واردی . قرالك تشكیلاتی عادی سەنیورلرك تشكیلاتندن پك آز فرقلی ایدی . قرالك عسكری اوچ عنصردن تركب ایدردی . ١ — كندیسنه دوغریدن دوغری یه تابع اولان واسساللری . ٢ — قراله تابع شهرلردن آلنان عسكر ٣ — اجرتلی عسكر . عسكرك قوماندانی قرال كندیسی ایدی . یعنی عسكره قرال كندیسی شخصاً قوماندا ایدەبیلیردی . فقط اكثریا بالفعل قوماندانلق وظیفەسنی قراللر بویوك سەنەشاللره بالآخره قونه تابللره تودیع ایتمەیی عادت ایتدیلر . قرالك واسسالی اولان بوتون سەنیورلرده سنەده قرق كون قرال ایچون حرب ایتمكه مجبور ایدی . فقط سنەنك متباقی قسمنده

قراله قارشی دخی حرب ایده بیلیرلردی. حقیقةً فه ئودالیته نك چیچك آچدیغی دورلرده، یعنی اوننجی عصردن ١٣ نجی عصره قدر کره‌ك فرانسه‌ده، کره‌کسه آوروپانك باشقه اولکه‌لرنده سه‌نیورلر وقتلرینی گاه بربریله، گاه قراللره، ایمپراطورلره قارشی حرب ایتمکله گچیرمشلردر. متمادی حربلر وبوندن متولد تخریبات قرون وسطانك عظیم بر بلاسی، فجیع بر خصوصیتی ایدی. ممکن اولدیغی قدر حربلری اکسیلتمك، هیچ اولمازسه حربلرك تأثیرینی تحدید ایتمك یولنده قاتولیك کلیساسی روحانیلری، فرانسه قراللری مختلف تدبیرلر دوشونمشلردی. قاتولیك روحانیلرینك خصوصی حربلری سیره‌کلشدیرمك ایچون دوشونوب بولدیقلری چاره ایکی ایدی. بری [تاکری توقفی] Treve de Dieu ایکنجیسی [تاکری صلحی] Paix De Dieu ایدی. تاکری توقفی دیدیکلری، هرسه‌نیورك هفته‌ده بر قاچ کون [مثلا جمعه ایرتسی کوننددن بازار ایرتسی کوننه قدر] وسنه‌نك معین قسملرنده حربدن استنکاف ایتمك وظیفه‌سندن عبارت ایدی. روحانیلر بو قاعده‌یه رعایت ایتمه‌ین سه‌نیورلری کلیسا اعضالغندن طرد ایتمکله تهدید ایدرلری. بو توقف توصیه‌سی حرفیاً رعایت ایدلدیکی تقدیرده، سنیورلره اوروشمق ایچون سنه‌ده آنجق دوقسان کون قالیوردی. حرب ایتمکدن باشقه بر مشغولیت بیلمه‌ین سه‌نیورلر ایچون بو آز کلیوردی. توقف قانوننه رغماً متمادیاً حربلر واقع اولیوردی. ایکنجی تدبیرده تاکری صلحی ایدی. بو اساس معین اشخاص واشیانك حرب قانونلرینك تطبیقدن استثنا ایدلمسندن عبارت ایدی. تاکری صلحندن استفاده ایدن شخصلر روحانیلر، قادینلر و زراع کویلولر ایدی. اشیایه کلنجه: بونلر روحانیلره عائد اموال، زراعتده مستعمل حیوانلر، دکرمنلر کبی شیلر ایدی. کلیسادن بشقه قراللرده حربك اوکنی آلمق وحربدن متولد نتایجی تحدید ایتمك ایچون بر طاقم تدبیرلر اتخاذ ایتمشلردی. فقط قراللرك بو ساحه‌ده‌کی فعالیتی آنجق ١٣ نجی عصردن صوکره یعنی فه‌ئودالیته بالنسبه ضعیفله‌دیکی زمان باشلادی. فرانسه قراللرینك خصوصی حربلری تحدید ایچون دوشوندکلری تدبیرلرده ایکی ایدی:

١ ـ حرب ایتمه‌مك یمینی Asseurement ٢ ـ قرالك قرق کونی Quarantaine de Roi.

برنجیسی، حرب ایتمه‌لری محتمل اولان ایکی سه‌نیوری دعوت ایده‌رك قرالك اونلری بربریله حرب ایتمیه‌جکلرینه عهد ایتمه‌یه مجبور ایتمه‌سندن عبارتدی. قرالك قرق کونی ایسه، شوندن عبارتدی: ایکی سه‌نیور آراسنده حرب ظهور ایتدیکی زمان قرق کون ظرفنده محاربلر، دشمنلرینك حربك ظهورینه سببیت ویرن نزاعه مناسبتی اولمیان اقرباسنه دوقونماملی ایدی. کوریلیورسکز، بو دورده مرکزی حاکمیت نه‌قدر ضعیفدر! میدانده بر دولت یوقدر. بر نافذ حاکمیت یوق، قرال بر حکمدار اولمقدن زیاده حکمدارلغه نامزددر.

— ٨٧ —

مالی تشکیلات

فعلاً برمرکزی حاکمیت موجود اولمادیغندن عمومی ومنتظم برمالی تشکیلات موضوع بحث اوله‌مازدی . هر سه‌نیور کندی فیه‌یفی داخلنده ویرکو طوپلاردی و ایسته‌دیکی شکلده وارداتنی صرف ایدردی . قرالك مالی تشکیلاتی بالنسبه منتظم ایدی . قرالك واردات منبعلری شونلر ایدی .

١ — قرالك کندی آدملری واسطه‌سیله دوغریدن دوغری‌یه استثمار ایتدیکی آراضی وارداتی . ٢ ـ کویلولردن آلنان ویرکولر . ٣ ـ مختلف وسیله‌لرله آلنان رسومات وارداتی . ٤ ـ اموال غیر منقوله‌نك انتقالی مناسبتیله آلنان ویرکولر . ٥ ـ عدلیه وارداتی ، جزای نقدیلر ، مصادره . ذیلاً سویله‌یه‌لم که هرعصرده آوروپاده قراللر عدلیه تشکیلاتنه آیریجه اهمیت عطف ایتمشلردر . فقط بو ساحه‌ده تعقیب ایتدکلری غایه منحصراً عدالتی تأمین اولمایوب ، عینی زمانده عدالت توزیعنی برمنبع واردات یاپمق اولمشدر .

قراللرك غیر عادی وارداتی

١ ـ وارث براقمقسزین وفات ایدن شخصلرك محلول اموالی Droit de des hərenes ٢ ـ طوغریدن طوغری‌یه قراله تابع اراضی داخلنده وفات ایدن اجنبیلركماللری Droit d'aubaine ٣ ـ دکزده قضایه اوغرایوبده بالآخره سه‌نیوره تابع اراضی ساحلنه چیقان کمیلرده‌کی ماللر Droit de bris ٤ ـ بر ئه‌وه‌ك وفات ایدوب یرینه دیکر بر ئه‌وه‌ك تعیین اولونجه‌یه قدر کچن مدت ظرفنده ئه‌وه‌كلك آراضیسنك وارداتی Droit de regal ٥ — مجبوری معاونت (aide) هرسه‌نیور کندیسندن یوکسك سه‌نیوره سوزره‌نه دورت مهم حادثه مناسبتیله معاونتده بولنمقله مکلف ایدی . بو دورت حال شونلردر .

١ — سه‌نیورك بویوك اوغلی شوالیه اولدیغی ، (عسکرلکه انتساب ایتدیکی) زمان ٢ ـ بویوك قیزینی اولندیردیکی زمان . ٣ ـ سه‌نیورك ماورای بحر بر سیاحته چیقدیغی زمان . ٤ ـ سه‌نیور اسیر دوشدیکی زمان فدیهٔ تخلیص ایچون .

بوتون سه‌نیورلرك غیر عادی منبع وارداتی آشاغی یوقاری عینی منبعلر ایدی . بو منبعلره قراللر ایچون اون اوچنجی عصردن اعتباراً کنه بر منبع علاوه ایدلمه‌لیدر . بوده روحانیلردن آلدیقلری Decime اسمنده‌کی ویرکودر .

فرانسه قراللرینك وارداتی شو غایه‌لر ایچون صرف ایدیلیردی . ١ ــ شخصی حیات وسرای مصارفی . ٢ ــ خصوصی مالکانه‌لرینی اداره مصارفی . ٣ ــ والیلرك معاشی . ٤ ــ اجرتلی عسکرلرك آیلقلری .

قرالك ولایتده‌کی ممثللری پره‌ووتلر عسکری ایشلری اداره ایتدیکلری کبی مالیه ایشلرینی‌ده اداره ایدرلردی .

پره‌ووتك اك مهم وظیفه‌سی ویرکو طوپلامق ایدی . اونك ایچون ، پره‌ووتلق التزام اصولیله تعیین اولونوردی . بر ولایتدن اك چوق واردات ویره‌جه‌ینی کیم اوزرینه آلیرسه بو پره‌ووتلق اوکا ویریلیردی . بو التزام اصولی (Affermage) مرکزی حکومت ایچون غایت الویریشلی براصولدر . قرال بو اصول تطبیق اولندیغی زمان هانکی ولایتدن نه قدر واردات آله‌جغنی بروجه پشین بیلیور . فقط ویرکو ویرمکله مکلف اولان اهالی ایچون بو اصولك نتایجی دائما فنادر . چونکه منصبلرینی اللرینه کچیرمك ایچون اعظمی بر واردات ویره‌جکنی وعد ایتمکه مجبور اولان ملتزمك اهالیدن اعظمی مقدارده ویرکو آلمق ایچون الندن کلنی یاپمسی غایت طبیعی بر حالدر . بو اصولده اهالینك ویرکو نقطهٔ نظرندن سویهٔ اقتصادیه‌سی دوشونلمك یوقدر . اهالینك منافعی هیچ کیمسه‌نك امورنده دکل ؛ ملتزمك وعد ایتدیکی مبلغی طوپلایه‌بیله‌جکنه دائر امنیتی اهالینك اقتصادی قوتنه استناد ایتمیوب ، کندیسنك وژاندارمه‌لرینك جبر وتضییق قوتنه مؤسسدر . ملتزم قراله فلان قدر واردات تأمین ایده‌بیلیرم ، دیدیکی زمان اهالینك اقتصادی سویه‌سنی دوشونمیور . مسلح ویرکو مأمورلری تشکیلنی دوشونیور . نه‌یاپارسه‌م یاپارم بن اهالیدن بومبلغی چیقاریرم ، اوندن باشقه کندم ایچونده کافی بر ثروت تأمین ایده‌رم ، دییور . بوکون مالیه عالمنده مقبول حسابلر ، ویرکو مبلغی ایله ولایتك عمومی وارداتی آراسنده‌کی حساب تناسبلرینه دائر قواعد واساسلر ، اسکی دور قراللرینه مجهولدر . مع الاسف معین بردورده بوتون بویوك ملتلرك حقوق تاریخنده بواصولك تطبیق اولندیغنی کوریورز . حتی دیه‌بیلیرزکه ، بواصول حقوق عامه تاریخنده بر صفحه‌در . فرانسه‌ده پره‌ووتلر طوپلادیقلری پاره‌لری سه‌نه‌شال وبایلره‌وبونلرده قراله تسلیم ایدرلردی .

فەئودال دورده قضائی تشکیلات

عسکر تشکیل ایتمك کبی قضا حقی‌ده معاصر ملتلرده منحصراً دولتك حقیدر. بو، قضا ساحه‌سنده بویوك براساسدر. ایکنجی اساس ایسه قضا مأمورلری اولان حاکملرك اجرا و اداره مأمورلرندن آیریلغی‌در. فەئودال حقوق بو ایکی اساسدن هیچ برینی طانیمازدی. بر طرفدن هر سەنیور قضا حقنی حائزدی. دیکر طرفدن قرالك اداره مأموری اولان منصبدارلر عینی زمانده حاکم ایدی. فرانسه قراللغی داخلنده دورت نوع محکمه تشکیلاتی واردی. ١ ـ سەنیورلر محکمه‌سی، ٢ ـ شهرلر محکمه‌سی، ٣ ـ روحانیلر محکمه‌سی، ٤ ـ قرال محکمه‌سی.

— ٨٨ —

سەنیورلرك محکمه تشکیلاتی

هر سەنیور کندی آراضیسی [فیەیفی] داخلنده حق قضائی حائز ایدی. فرانق دولتنده قضا ایشلری قرال طرفندن تعیین اولونمش قونتك و اونك ممثلی اولان سەنتەنار یوسك وظیفه‌سی ایدی. بو قضا حقی نصل اراضی صاحبی الینه کچدی؟ بو تحولی موجب اولان عامللر فەئودالیتەیی دوغوران اسبابك عینی‌در. هر شیئدن زیاده مرکزی حاکمیتك ضعفی‌در. فقط صیق تحلیل ایدرسه‌ك قضا حقنك فیەیف صاحبی سەنیورلر الینه کچمه‌سنده اوچ شیئ سبب اولمشدر. برنجی الك مهم سبب [معافت] مؤسسه‌سی. خاطرلارسکز که، حق معافیت، معاف اراضی داخلنده حق قضائی تضمن ایدیوردی. ایکنجی سبب قونتلق منصبنك ارثی اولمسیدر. بدایتده فرانق دولتنده قونت قرال نامنه اجرای قضا ایدیوردی، قرال ممثلی اوله‌رق حرکت ایدیوردی. قونتلق ارثی بر حق اولدیقدن صوکره قونتلرك وارثلری، حق قضائی وراثت حقنه استناداً اجرا ایتمکه باشلادیلر. اوچنجی سبب ده شودر: نامەرووەنژیەن دورنده قرال ایکنجی قلوتەر بعض بویوك آراضی صاحبلرینه آراضیلری داخلنده حق قضا بخش ایتمشدی. فرانق قراللرینك ضعیفله‌شدیکی دورده بو اوچ زمره مستقلاً

اجرای قضا ایتمکه باشلادیلر . بوصورتله قضا ایشلری فه‌ئودالله‌شدی . فه‌ئودال دورده هرسه‌نیور کندی فیه‌یفی داخلنده حاکم ایدی. بوراده مهم بر سؤال دوغیور. بلیرسکز که، فه‌ئودالیته دورنده عینی فیه‌یف برقاچ سه‌نیوره تابعدر . کوچوك فیه‌یف ، بویوك بر فیه‌یفه ، بویوك فیه‌یف دها بویوك بر سه‌نیوره تابعدر . عینی فیه‌یف ایکی اوچ بعضاً دها فضله مختلف درجه‌ده‌کی سه‌نیورلره تابع اوله‌بیلیردی . فیه‌یف داخلنده حق قضا بوسه‌نیورلردن هانکیسنه عائددر ؟ سه‌نیورلردن هانکیسی حاکم اولملیدر ؟ هرسه‌نیور حاکم دکلدی . فه‌ئودال حقوق بو اساسی [فیه‌یف ایله حاکملك آراسنده مناسبت یوقدر] شکلنده افاده ایدییورلردی. Fief ex justice n'outrien de commun . دییورلردی .

هر فیه‌یف صاحبی حاکم دکلدی. بعضاً بویوك سه‌نیورلر فیه‌یف توجیه ایتدیکلری زمان قضا حقنی کندیلری ایچون صاقلارلردی (Reserve) . حق قضائی حائز اولان سه‌نیورلر دخی هر مسئله‌ده صلاحیتدار دکلدی. بوتون قضائی ایشلری رؤیت ایده‌میوردی . بو نقطهٔ نظردن فه‌ئودال حقوق امور قضائیه‌یی « یوکسك قضا » « آشاغی قضا » اسمیله ایکی‌یه تقسیم ایتمشدی . یوکسك قضا حقنی حائز اولان سه‌نیورلر قتل ، قونداقچیلق ، قیز قاچیرمه ، سرقت ، یارالامه ، کبی آغیر صوچلری محاکمه ایتمك ، حقوق مدنیه‌دن بعض مهم ایشلری رؤیت ایتمك حقنی حائزدی آشاغی قضا حقنی حائز اولان حاکم مقاوله ، بورجلره عائد ایشلردن بالنسبه اهمیتی آز اولانلرینی وکوچك جرم وقباحتلره عائد ایشلری رؤیت ایدردی .

بالآخره بوکا متوسط قضا اسمنده بر نوع صلاحیت دائره‌سی علاوه ایدلدی . بو متوسط قضا آشاغی قضا صلاحیتنك دائرهٔ صلاحیتنه داخل مسائلدن بعضیلرینی تفریق ایتمك یولیله تأسس ایتمشدی . سه‌نیورلرك بعضیلری بو ایکی نوع قضا حقنك هرایکیسنی حائز ایدی ، بالنسبه کوچوك سه‌نیورلر آنجق آشاغی قضا ایشلرنده صلاحیتدار ایدی .

بوسبوتون قضا حقندن محروم کوچوك سه‌نیورلرده واردی. سه‌نیور محکمه‌سنده ریاست حقی سه‌نیورك کندیسنه عائد ایدی . اکثریا سه‌نیورلر کندیلری یرینه بو وظیفه‌یی ممثللری اولان پره‌ووتلره ، بایلیره [سه‌نیورلرکده کندیلرینه تابع پره‌ووتلری بایلیری واردی] تودیع ایدرلردی . رئیسدن باشقه محکمه برقاچ اعضادن ترکب ایدردی . محکمه‌نك اعضالرینك مقداری واوصافی، مظنون ومدعیلرك صنف اوصافنه کوره دکیشیردی . سه‌نیور محکمه‌سنده محاکمه ایدیلن شخص اوچ نوع اوله‌بیلیردی .

١ — واسسال نیورلر . ٢ ـ عادی کویلو وشهرلیلر . Roturiers ٣ ـ یره باغلی

نیم اسیر کویلولر. Serfs واسسالر محاکمه اولندیغی زمان محکمه واسسالك صنفداشلرندن ترکب ایدردی، قراری بو اصیللر ویریردی . فیه‌یف صاحبی سه‌نیور ریاست ایتمکله وقراری اعلان ایتمکله اکتفا ایدردی . چونکه فه‌ئودال حقوقك مهم اساسلرندن بری [اصیللرك مساوی صنفداشلری طرفندن محاکمه ایدلمسی] ایدی بو اساسی، [اصیللر مماثللری طرفندن محاکمه ایدلمه‌لیدر] شکلنده افاده ایدییورلردی . Les nobles doivent être jugés par leurs paires دییورلردی. قرارندن اصیل اولمیانلر محاکمه‌ایدیلیرکن ، رئیس سه‌نیورك مأموری بایی ، بره‌ووت اوله‌بیلیردی. محاکمه‌ده یاردیم ایچون اختصاص صاحبی حقوق شناسلری دعوت ایدرلردی . بو محاکمه‌ده اصیللرك حاضر بولنماسنه لزوم یوق ایدی .

نیم اسیرلر محاکمه‌سی منحصراً پره‌ووتلرك صلاحیتی داخلنده‌ایدی . سه‌نیور محکمه‌سی قرارندن ممنون اولمیانلر ایچون معاصر حقوقده‌کی شکلده استیناف وتمیز حقی یوقدی. قرارلر قطعی ایدی . فقط ایکی تقدیرده یوکسك محکمه‌یه مراجعت ممکن ایدی . ۱) [رد قضا تقدیرنده. Default de droit صلاحیتدار سنیور اجرای قضادن استنکاف ایتدیکی تقدیرده علاقه‌دار کیمسه احقاق حق ایچون اوندن یوکسك سه‌نیوره مراجعت ایده‌بیلیردی .
۲) ایکنجی مراجعت یولی [یالان حکم] ایچون مراجعت ایدی . محکوم [بو اصول بالخاصه اصیللر آراسنده‌کی دعوالرده تطبیق اولنیردی .] حاکمك قرارینك حقسزلغه مستند اولدیغنه قانع اولدیغی تقدیرده اونی یالان حکم ویرمکله اتهام ایدردی . بونك نتیجه‌سنده محکوم ایله حاکم آراسنده دوئللو اولوردی . بو دوئللونك نتیجه‌سنه کوره حاکمك قراری یا الغا اولونوردی ویا ابقا اولنوردی . فه‌ئودال حقوق دورنده جالب دقت غرائب حقوقیه‌دن بری ده اثبات اصولی ایدی. بینه‌لر جمله‌سندن اوله‌رق، فرانق دورنده‌کی قضائی تجربه‌لرك استعمال ایدلمه‌سی دوام ایدییوردی . فقط اون ایکنجی عصردن صوکره، شبهه‌سز اهل صلیب حربلرینك تأثیریله، قضائی تجربه‌لرك استعمالی سیره‌کله‌شدی . بوندن بشقه بو دورك ایکنجی ابتدائی وغریب بینه‌لرندن بری [قضائی دوئللو] ایدی . ساده تعبیرله افاده ایدرسه‌ك حقلرینی اثبات ایچون طرفین ، محکومله حاکم ، محکومله شاهد دوکوشمه‌لی ایدی .

کیم دها قوتلی چیقارسه او حقلی‌در . روما حقوقی اساسلرینه نسبتاً آوروپا نه‌قدر دوشمشدی! حقله بازو قوتی آره‌سنده مناسبت کورمك قدر مدنی وروحی سقوط تصور اولنه‌ماز .

حقوق جزاده جزانك اساسی حقنده‌ده فرانق دورنده‌کی تلقیلر دوام ایدییوردی. جزانك اساسی [تأمین انتظام] در. فقط بو دوره تدریجاً انتظام اساسنه برده‌مثال، تخویف فکری انضمام ایدییور. بو تخویف فکری نتیجه‌سنده‌در که فه‌ئودال دورده غایت آغیر جزالر تعیین اولنمشدی. جرملرله

جزا آراسنده مناسبته رعایت یوقدر. مظنونی اعتراف ایتدیرمك ایچون، اشكنجه استعمالی غایت مقبول بر اصولدر. جزا ایشلرنده بر شخص طرفندن مراجعت اولمدقجه محكمه جرمی تعقیب ایتمزدی. بر مجرمك تعقیب ایدلمسی ایچون بر اتهام واقع اولمالی ایدی. بو خصوصی [اتهام اصولنه] آوروپالسانلرنده آككوزاتوار سیستم Sys tème accusatoire دیورلر. قوهٔ قضائیه ممثللرینك كندیلرندن تعقیباته باشلامه‌سنه [تحقیقی اصول] systeme requistoire دیورلر.

ایكنجی نوع محكمه شهر محكمه‌سیدر. بونلردن شهرلرك تشكیلاتلرینی اوكرندیكمز زمان بحث ایده‌جكز.

— ٨٩ —

روحانی محكمه‌لر

— اوچنجی نوع محكمه روحانی محكمه‌لر، كلیسا محكمه‌سیدر. طبق دنیاوی سه‌نیورلر كبی، خرستیان روحانیلری‌ده مركزی حكومتك ضعفندن استفاده ایده‌رك، قضا ایشلرینه قاریشمغه باشلادیلر. بدایتده روحانیلر آنجق دینی مسئله‌لری رؤیت ایدرلردی. فقط قرال وسه‌نیورلرك محكمه تشكیلاتینك واصول محاكمه‌سنك نقصانلرندن استفاده ایده‌رك كیتدكجه صلاحیتلرینی توسیع ایتدیلر. روحانیلرك اصول محاكمه‌لری دها مكمل ایدی. روحانی حاكملر واسطهٔ اثبات اوله‌رق قضائی دوئللویی قبول ایتمزدی. روحانی محكمه‌لرك قرارینه قارشی محكوملرك حق استینافی واردی. فقط روحانی محكمه‌لرك قرارلرینك قوهٔ تأییدیه‌سی ضعیف ایدی. اك بویوك جزالری كلیسادن طرد ایتمكدن عبارت ایدی.

روحانی محكمه‌ده عادی حاكم [ئه‌ووك] ایدی. محكمه‌ده ئه‌ووه‌كدن بشقه بر قاچ روحانی اشتراك ایدردی. بدایتده ئه‌ووك بالذات كندیسی شخصاً حكم ایتمه‌لی ایدی بالآخره ئه‌ووه‌كلر قضا حقلرینی استعمال ایچون اوفیسیال اسمنده‌كی روحانیلری توكیل ایتمكه باشلادیلر. اونك ایچون روحانی محكمه‌لر، بعضاً اوفیسیالیته دخی دیرلردی. اوفیسیاللر حكمنه راضی اولمیانلر، آرشووه‌كه، اوكا راضی اولمیان متروپولیتلره وحتی پاپایه‌قدر مراجعت ایده‌بیلیرلردی. روحانی محكمه‌لرك صلاحیتی تحدید ایدلمشدی. روحانی محكمه‌لر آنجق معین مسئله‌لر رؤیت ایدردی ومعین شخصلری محاكمه ایدردی.

هانکی مسئله‌لر روحانی محکمه‌لره تابع ایدی؟ منحصراً روحانی محکمه‌لرك دائرهٔ صلاحیتنه داخل مسئله‌لر شونلر ایدی : خرستیان دینه عائد بوتون مسئله‌لر ، نکاح مسئله‌لری (چونکه نکاح خرستیان نظرنده بر دینی براشمه‌در .) نسب شرعی مسئله‌لری ، روحانی وقفلر ، وعشر مسئله‌لری . جزائی ایشلردن دینه قارشی (اعتزال ، کفر ، سحرکبی) جرملری محاکمه ؛ اون اوچنجی عصرده بوکبی ایشلری رؤیت ایچون روحانیلر مخصوص بر محکمه تأسیس ایتدیلر . بو محکمه‌یه انکیزیسیون محکمه‌سی اسمنی ویردیلر . انکیزیسیون محکمه‌لرینك آورویا تاریخنده اوینادقلری چیرکین رولی بیلیورسکز . بو محکمه‌لر فرانسه‌ده اسپانیاده‌کی قادار انکشاف ایده‌مدیلر . ذکر ایتدیکم مسئله‌لرده روحانی محکمه‌لرك صلاحیتی انحصاری ایدی . بونلردن باشقا برچوق مسئله‌لر عینی زمانده هم روحانی محکمه‌لرده هم غیر روحانی محکمه‌لرده باقیلیردی . وصیت ومقاوله‌لره عائد ایشلر بوجمله‌دن ایدی . چونکه روحانیلرك تلقیسنه کوره بومسئله‌لرك دینی جهتلری واردی . کلیسا وصیتی حمایه ایدردی . مقاوله‌لرده یمین قاریشدیغندن ، یمین دینی بر فعل ایدی .

جزائی ایشلردن کلیسا محکمه‌سنك قاریشدیغی مسئله ایکی ایدی . [ربا] و [زنا] . شیمدی‌یه قدر تعداد ایتدیکمز مسئله‌لرده روحانی محکمه‌لر صلاحیتی مسئله‌لرك ماهیتندن نشئت ایدییوردی . بوصلاحیته Ratione materiae صلاحیت دییورلر . بوندن باشقه روحانی محکمه‌لر محاکمه اوله‌جق شخصلرك وصفندن دولایی صلاحیتدار صایلیردی . بوکبی ، شخصلرك وصفندن دوغان صلاحیته Ratione persennae صلاحیت دییورلر . روحانی محکمه‌لره تابع شخصلرك برنجی زمره‌سی روحانیلر ایدی . فرانسه‌ده بوتون روحانیلر یالکز دینی مسائلده دکل جزائی ومدنی ایشلرده‌ده روحانی محکمه‌لره تابع ایدیلر . روحانیلرك بو امتیازینه قضائی امتیاز دییورلردی . priviligium fori . بو، روحانیلر ایچون مهم بر امتیاز تشکیل ایدییوردی . چونکه جزائی ساحه‌ده روحانی محکمه‌لرك تعیین ایتدکلری جزالرله سه‌نیور وقرال محکمه‌لرینك جزالری آراسنده بیوك فرق واردی . روحانی محکمه‌لرك جزالری بالنسبه خفیف ایدی . روحانی محکمه‌لرك اك آغیر جزاسی اوزون مدت حبس ایدی . بر روحانی بو جزا کفایت ایتمیه‌جك آغیر بر جرم ارتکاب ایتدیکی زمان او روحانی اولا ، روحانیلر زمره‌سندن طرد ایدیلیردی . اوندن صوکره غیر روحانی محکمه طرفندن محاکمه ایدیلیردی . روحانیلردن باشقه مدنی مسئله‌لرده طول قادینلر ، پارس دارالفنونی طلبه‌سی او کسوزلر ، اهل صلیب محاربه‌سنه اشتراك ایدنلرده روحانی محکمه طرفندن محاکمه ایدلمه‌لرینی طلب ایده‌بیلیرلردی :

— ٩٠ —

قرال محكمه‌سی

بودوره فرانسه قرالنك ایكی صفتی حائز اولدیغنی بیلیورز. فرانسه دوقه‌لغی سه‌نیوری صفتی، فرانسه‌قراللغی وصفی. بوایكی صفته مقابل قرالك ایكی محكمه‌سی اولمسی لازمكایردی. بری كندی فیه‌یفی داخلنده‌كی سه‌نیورلری محاكمه‌ایتمك ایچون، ایكنجیسی بوتون فرانسه‌نك بویوك سه‌نیورلرینی محاكمه‌ایچون. امافی‌الحقیقه قرالك آنجق برمحكمه‌سی واردی. بوده‌قرال دیوانی ایدی. Curia Regis بو دیوانك وظائفی فوق‌العاده متعدد ایدی. بومجلس عینی زمانده روحانی مجلس ایدی، عسكری، اداری برشورا ایدی، منتخبلر مجلسی ایدی. نهایت برمحكمه ایدی. سرایده یاشایان بویوك روحانیلر، بویوك سه‌نیورلر [پالاته‌نلر] قرال شوراسنك طبیعی اعضالری ایدیلر. بوندن‌باشقه سرای خدمتنده‌كی بویوك‌منصبدارلر دخی شورانك اعضاسی ایدی. سه‌نیورلر محاكمه ایدلدیكی زمان اونلرك‌صنفداشلرندن برقاچ ممثل حاضر بولنیوردی. اون ایكنجی‌عصردن‌اعتباراً قرال دیوانده [محكمه‌سنده] تحقیقات یاپمق قرارلری حاضرلامق مسلكی حقوقشناسلره تحمیل ایدلدی. بونلره قوریال Curialesدیورلردی. بودیوانك‌اصول محاكمه‌سی هیچ برتورلو مكتوب قواعدله تثبیت ایدلمه‌مشدی. دیوان اكثریا بویوك بایرام مناسبتیله طوپلانیردی. قرال نره‌ده بولنورسه، دیوانده‌اوراده طوپلانیردی. قاعدةً قرال كندیسی‌ریاست ایتملی ایدی. قرال یرینه ولی‌عهد Rex designatus یاخود قرالیچه‌ده ریاست‌ایده‌بیلیردی. بالآخره بووظیفه شانلسیه‌یه تحمیل ایدلدی. بوتون‌مسائلی رؤیت ایدن بو شورا بالآخره وظیفه‌لری آیرلمش اوچ مؤسسه‌یی دوغوردی: قضائی ایشلر ایچون‌پارلمان parlement، مالی ایشلر ایچون‌محاسبات‌دیوانی chambre des comptes اداری وسیاسی مسئله‌لر ایچون قرال شوراسی Coneil du Roi تأسس ایتدی. بونلری مطلق‌مونارشی دوریندن بحث ایتدیكمز زمان‌ایضاح ایده‌جكز. قراللرك ولایتده‌كی حاكملری ولایتده بوتون قضائی، اداری، عسكری و مالی وظائفی كندنده تمركز ایتدیره‌ن بره‌ووتلر ایدی.

— ۹۱ —

شهرلرك تشكيلاتی

فرانسه روماليلره تابع اولديغی زمان شهرلرك طبقی روما دولتنك ديكر شهرلرنده‌كی كبی مستقل اداره‌سی و بلديه تشكيلاتی واردی . فرانق دولتی دورنده فرانسه شهرلرينك مستقل تشكيلاتی زائل اولدی . شهرلرده، كويلر كبی، قونته‌ه تابع اولدی. فرانق اداره‌سی شهرلرك انكشافنه مساعد اولمقدن اوزاق ايدی . فه‌ئودال دورك انكشاف ايتديكی اون برنجی عصرده اوروپانك بوتون اولكه‌لرنده يكی شهرلرظهورايتمكه ، موجود شهرلرده شهرليلرك حياتنده يكی برفعاليت مشاهده اولنمغه باشلادی . اون برنجی عصردن اعتباراً آوروپاده شهرلر حياتنك انكشافنك و كثيف بر شكل آلماسنك اسبابی لايقيله ايضاح ايدلمش دكلدر . آلمان مؤرخلری بوانكشافی آوروپاده اقتصادی فعاليتك تزايدينه اسناد ايديورلر . ۱۱ نجی عصرده حربلر مهاجرت دورلرينه نسبةً آزالديغندن زراعت ترقی ايتمش‌ايدی ، زراعت محصولاتی محلی استهلاكدن‌ده آرتيوردی . فضله محصولاتی صاتمق احتياجی كويلولری بازارلره سوق ايديوردی . دخيره بازارلرينك انكشافی موجود شهرلرك بويومه‌سنی، يكی شهرلرك ظهورينی‌انتاج ايديوردی، ديورلر . اسبابی نه‌اولورسه اولسون، بودورده شهرلرك انكشافی بر حقيقتدر .

هرسه‌نيور ، هر آراضی صاحبی روحانی مؤسسه ، كندی اراضيسی داخلنده شهرلر تأسس ايتمسنی تشجيع ايديوردی . يكی تأسس ايدن شهرلره مختلف امتيازلر بخش ايديوردی . دنياوی سه‌نيورلرله‌موناسترلر آره‌سنده شهرلرك كندی اراضيلری داخلنده تأسس‌ايتمه‌سنی تأمين خصوصنده بررقابت واردی. اونك‌ايچون‌شهرلره‌امتياز بخش ايتمك‌مسئله‌سنده بربرندن كروده قالمق‌ايسته‌مزلردی. يكی‌شهرلره‌امتيازلر ويرلمسی‌اسكی‌شهراهاليسنده‌ده‌مختاريت اداره فكرلرينی توليد ايتدی. اون ايكنجی عصردن اعتباراً بوتون فرانسه شهرلرينك مختاريت ايچون‌مجادله‌سی باشلايور. چونكه‌شهرلرايچون فه‌ئودال‌تشكيلات‌ايچنده باشامق امكانی يوقدی. شهر حياتی ايله فه‌ئودال تشكيلات آره‌سنده غير قابل تأليف بر تضاد واردی. هرشهرده تجار كيلد Quilde اسميله قدرتلی جمعيتلر تشكيل ايتديلر. متشكل بورژووازيله تابع اولديقلری سه‌نيورلردن مختاريت امتيازی طلب ايتمكه باشلادی .

شهرلرده حریت ایچون مجادله فکرینی دوغوران اسباب آره‌سنده، روما شهرلری تشکیلاتینك غالیاده بوسبوتون اونودولمامش اولمسی ده صاییلمالیدر. بالخاصه جنوبی فرانسه اهالیسی اسکی رومانك بلدیه تشکیلاتنی اونوتمامشدی.

فرانسه قراللری بدایتده بو مختاریت حرکتنه قارشی بر مدت بیطرف قالدقدن صوکره نهایت بو حرکتك کندیلری ایچون فائده‌لی اولاجغنی آکلادیلر و آچیقدن آچیغه شهرلرك مختاریت طلبلرینی بوتون قوتلریله تشجیع و تشویق ایتمکه باشلادیلر. چونکه شهرلرك انکشافی سه‌نیورلرك ضعیفله‌شمه‌سی دیمك ایدی. فرانسه قراللرینك اك بویوك غایه‌سی فرانسه‌یی بر مرکزدن اداره ایتمك سیاسی وحدت، مرکزی حاکمیت وجوده کتیرمك ایدی. بتون فرانسه‌یی بر سیاسی قوت آلتنده طوپلامق، مملکتی جمع ایتمك ایدی. بونك ایچون سه‌نیورلرك ضعیفله‌شمه‌سی لازمدی. شهرلرك مختاریت امتیازی قراللق ایچون فائده‌لی بر حادثه اولدیغنی قاورادقدن صوکره، تقریباً فیلیب اوغوستدن [۱۱۸۰ – ۱۲۲۳ –] صوکره، فرانسه قراللری شهرلرك مختاریتی طرفداری و حامیسی کسلدیکز. دائما سه‌نیورلرله شهرلر آره‌سنده‌کی نزاعلرده شهرلری توتمغه باشلادیلر. بالخاصه سه‌نیورلر طرفندن شهرلره امتیاز ویرلمسنی تشجیع ایدرلردی. ۱۳ نجی عصرده فرانسه‌نك عادتا بوتون مهم شهرلری امتیاز براتلری احراز ایتمکه موفق اولمشدی. شهرلرك بر چوغی بو مختاریتی غایت بسیط بر یولله صلحاً اکتساب ایتمشلری: مختاریت حقنی سه‌نیوردن صاتین آلمشلردی. بعض شهرلره سه‌نیورلر کندیلری طوعاً بو امتیازی بخش ایتمشلردی. بر قسم شهرلر ایسه بو مختاریتی تام معناسیله مجادله نتیجه‌سنده استحصال ایتدیلر. سه‌نیورلرك شهرلره بخش ایتدکلری امتیازلر، [برات] دیه ترجمه ایده‌بیله‌جکمز، شارت charte اسمیله معلوم، وثیقه‌لرده تثبیت ایدیلیردی. شرطلرك احتوا ایتدیکی حقوقلك حدودی مختلف ایدی. شهرلری بو نقطهٔ نظردن اوچ نوعه تقسیم ایتمه‌لیز: ۱) پره‌ووتلق شهرلری ۲) مختار قومونلر ۳) قونسولات شهرلری.

— ۹۲ —

قرون وسطیده فرانسه‌ده قومونلر

LES COMMUNES

(قومون) تعبیری اصطلاحی حقوقده مالك شهرلره ویریلن اسم ایدی. قومونلر حکمی شخصیت حقنی حائزدی. و بلدیه تشکیلاتلری واردی. قومون تشکیلاتنی حائز شهرلر بالخاصه

فرانسه‌نك شمالنده بولنيوردى. قومونه داخل بوتون اهالى حريتلرينى مدافعه ايده‌جكلرينى عهدله تأييد ايتمه‌لى ايدى . اونك ايچون بعضاً قومونلره عهدلى قومون ديرلردى . قومونلرك اعضاسى عادى حر انسانلردن مركب ايدى. زاده‌كان وروحانى صنفنه منسوب شخصلر قومون اعضاسى اوله‌مازدى. فقط قومون داخلنده ياشايان اصيل وروحانيلرده قومون اعضاسى اولمديقلرى حالده قومون قرارلرينه اطاعت ايتمكله مكلف ايدى. ديمك قومونلرك مختاريتى ايكى اوچ عصر دنبرى امتيازلى صنفلرك، اصيل وروحانيلرك، تضييقى آلتنده أزلمش شهر اهاليسنك قورتولوشنى افاده ايتمكله برابر ، عينى زمانده اونلره قارشى مقابل برامتياز ماهيتنى حائز ايدى. قومونك دائرهٔ نفوذنده ياشايان نيم اسيرلرده قومونك اعضاسى دكلدى . قومون حركتى، قومون حريتى شهرلى تجارك وبر قسم اهل صنعتك ظفرى وقورتولوشى ايدى . دهموقراسى‌يه طوغرى بويوك بر خطوه ايدى . فقط تام مدنى مساواتى متضمن دهموقراتلق دكلدى . قومونلق حقنى حائز شهرلرده مكمل اداره تشكيلاتى واردى . اداره باشنده منتخب بر هيئت بولنيوردى . بو هيئتك اعضالرينه مختلف اسملر ويريورلردى . [سقابينى = Scabini پهرلر = Pairs وژوراتى juruti]. هيئتك رئيسى [مه‌ر] مختار اسمنى طاشيردى. انتخابلر اكثريا ايكى درجه‌لى ايدى. بلديه اعضالرى برسنه ايچون انتخاب ايديليردى. بلديه هيئتى اعضالرينك دائرهٔ صلاحيتى واسعدى. قومونك املاك واموالنى اداره ايتمك ، ويركولر وضع ايتمك وطوپلامق، شهرك آسايشنى تامين ايچون تدبيرلر اتخاذ ايتمك ، ميليس، ضبطيه ايشلرينى اداره ايتمك ، شهرلرك حصارلرينه عائد ايشلرى ، عدليه ايشلرينى اداره ايتمك ، هپسى بو هيئتك وظائفى جمله‌سنه داخلدى. مهم مسئله‌لر ظهور ايتديكى زمان بوتون اهاليسى طوپلانيردى . اهالى‌يى طوپلامق ايچون بلديه مركزنده مخصوص برقله‌نك چاكى چالنيردى . چاك چالينديغى زمان رأى ويرمك حقنى حائز اولان بوتون قومون اعضالرينك طوپلانمسى بر وظيفه ايدى. قرون وسطى‌ده حربدن باشقه برايش ومشغله بيلمه‌ين سه‌نيورلرك، قراللرك ، تحكم وآمريته مستند طرز اداره‌سى ايچنده خلقك حقنى تصديق متضمن قومونلرك تأسيسى اوروپا تاريخنده شايان حيرت وجالب دقت بر حادثه‌در . چونكه قومونلر كوچك جمهوريتلردن عبارتدى . بو صورتله غرب تاريخنده جمهوريت فكرينك هيچ برعصرده بوسبوتون سونمه‌مش اولديغنى كوريورز . اسكى يونانده آتنه برجمهوريت ايدى ، روما قبل الميلاد ٥٠٩ دن ـ ٣٠ اوتوزه قدر جمهوريت ايدى. رومادە ايمپراطورلق زماننده بيله شهرلر جمهوريت شكلنى ارائه ايديوردى. اسكى ژه‌رمن جامعه‌لرينك تشكيلاتى

اکثریا جمهورك حاکمیتنه مؤسس ایدی. فرانسه اختلالندن صوکره بوتون اوروپایی استیلا ایدن جمهوریتچیلك جریانی اوروپالیلر طرفندن یکی ایجاد ایدلمش برمفکوره دکل، اوروپا ملتلرینك تاریخلرینك هردورنده اساسنی وکوکلرینی کوردیکمز براصول حیات وطرز اداره‌یی تجدید جریانی ایدی.

— ٩٣ —

پره‌ووتالق شهرلری

بوشهرلرك حقوقی محدود ایدی. بلدیه تشکیلاتی یوقدی. بوشهرلر سه‌نیورك یاخود قرالك ممثلی طرفندن اداره ایدیلیردی. فقط بوشهرلرکده سه‌نیورك اورمانلرندن استفاده حقی، ویرکولرك معین مقداردن کچمه‌مسی طلب، عسکرلکدن معافیت، املاك غیرمنقوله‌نك ملکیت اوله‌رق تصدیقی، قضا ایشلرنده بعض مسئله‌لرده پره‌ووتلر صلاحیتدن استثنا ایدلمسی کبی مختلف امتیازلری واردی. بوکبی شهرلر فرانسه‌نك مرکزنده بولنیوردی. قراله عائد شهرلرك اکثریسی پره‌ووتلق ایدی. دیکر تعبیرله قراللر کندی فیه‌فلری داخلنده‌کی شهرلره قومونلق امتیازی ویرمزلردی. پارس شهری بر پره‌ووتلقدن عبارت ایدی. فقط پارسده ایکی پره‌ووت واردی. بری قرال طرفندن تعیین اولنان پره‌ووت، دیکری اهالی طرفندن انتخاب اولنان پره‌ووت ایدی. بوپره‌ووتلرك اهالی ممثللرندن مرکب مشاورلری ده واردی.

— ٩٤ —

قونسولات شهرلری

فرانسه‌نك جنوبنده‌کی شهرلرك مختاریتلی تشکیلاتی قونسولات اسمنی طاشیردی. قونسولات تشکیلاتنك فرقلری شونلردن عبارتدی: فرانسه قومونلری فرانسه زميننده طوغمش فرانسزلرك ملی برمؤسسه‌سی ایدی. قونسولات تشکیلاتی نمونه‌سی ایتالیا شهرلرندن آلنمش بر تشکیلات ایدی. بوتشکیلات اولا جنوبی فرانسه‌ده پرووانسده انتشار ایتدی. بالآخره اورادن

بشقه‌ولایت وشهرلره‌ده کچدی. ایکنجی فرق، قونسولات تشکیلاتنده فه‌ئودال اصوله قارشی خصومت کورولمیوردی. حالبوکه قوموتلر آچیقدن آچیغه فه‌ئودال اصوله قارشی برعکس العمل نتیجه‌سنده تأسس ایتمشدی. اوچنجی فرق، قونسولاتلرده روحانی وزاده‌کان صنفی اعضالق حقندن محروم دکلدی. اداره تشکیلاتنه کلنجه، قونسولات شهرلرینك باشنده [قونسول] اسمنده بر منتخب منصبدار بولنیوردی. اونك یاننده برمشاوره هیئتی واردی. بونلرك اعضالرینه [کوریال] دیبورلردی. قونسوللرك دائره اقتداری مه‌رك صلاحیتنه نسبتاً دها واسع ایدی. مهم برمسئله حقنده قرار اتخاذ ایتمك لازم اولدیغی زمان طبقی قوموتلرده‌کی کبی بوتون اهالی دعوت ایدیلیردی. قونسوللر قیصه برمدت ایچون انتخاب ایدیلیردی. مأموریتی مدتنك انقضاسنده قونسول کندیسنه بر خلف کوستریردی. قونسولات وقوموتلرك هرایکیسنه عام اولان حقلر شونلردن عبارتدی.

۱ — اهالیدن ویرکو طوپلامق ۲ — شهر اهالیسنك حیات اجتماعیه‌سنه عائد مجبوری قواعد اصدار ایتمك ۳ — اجرای قضا ٤ — عسکر تشکیل ایتمك. شهرلرك حقوقی طبقی سه‌نیورلرك حقوقی کبی ایدی. اونك ایچون شهرلره معشری برسه‌نیورلق دیبورلردی. شهرلردن بحث قاپاتمه‌دن اول شهرلرده‌کی محکمه تشکیلاتی حقنده بر ایکی سوز سویله‌مك لازمدر. قضاحقنی آنجق واسع حقوقه مالك اولان قونسولات وقوموتلر حائز ایدی. قوموتلرده قضاحق، شهر رئیسی [مه‌ره] عائد ایدی. بعض شهرلرده شهر اداره‌سی هیئتی اعضاسی اولان سقابینی Scabini لرحاکملك ایدرلردی. دیکر شهرلرده قضا ایشلریله مشغول بلدیه اعضاسنه ژوراتی دیبورلردی. قونسولات تشکیلاتنه مالك شهرلرده، حاکم بلدیه‌رئیسی اولان قونسول ایدی. محاکمه اثناسنده اختصاص صاحبی برمشاورك حضوری شرط ایدی. شهر محکمه‌لرینك دائرهٔ صلاحیتنه کلنجه، بو خصوصده بوتون شهرلرك وضعیتی عینی دکلدی. چونکه شهرلره حریت ومختاریت براتی ویردکلری زمان بعض سه‌نیورلر معین مسئله‌لره دائر حق قضای کندیلری ایچون صاقلارلردی. براتده بوکا دائر بر قید احتیاط درج ایدیلیردی. اکثریا اراضی نزاعلرینه، مهم جرملره عائد ایشلری رؤیت حقنی سه‌نیورلر کندی اللرنده صاقلارلردی.

فرانسه‌ده فه‌ئودال دورده حقوق خصوصیه

اهالینك صنفلری، روحانیلر، اصیللر، حرکویلو و شهرلیلر، نیم اسیرلر. آراضی تشکیلاتی. فیه‌لیفك وضعیت حقوقیه‌سی.

بز فه‌ئودال دورك حقوق خصوصیه‌سی حقنده تفصیلاته كیریشمه‌یوب، هر دورده تحوله الك چوق معروض اولان ایكی مؤسسه‌دن بحث ایتمكله اكتفا ایده‌جكز. بو مؤسسه‌لردن بری خلقك صنفلره انقسامی = شخصلرك وضعیت حقوقیه‌سی، ایكنجیسی آراضی تشكیلاتی = آراضینك وضعیت حقوقیه‌سی.

فه‌ئودال دورده صنفلر

فه‌ئودال دورده فرانسه‌ده اهالی درت صنفه بولنمشدی: روحانیلر، اصیللر، حرشهرلی و كویلولر، نیم اسیرلر.

— ٩٥ —

روحانیلر

قرون وسطی‌ده آوروپاده روحانیلرك جامعه‌ده موقعی یوكسك نفوذلری بویوكدی. روحانی كیمدر؟ خرستیان دیننه عائد مؤسسه‌لرده دینی بر وظیفه ایفا ایدن بوتون شخصلر روحانیدر. روحانیلر آراسنده بر سلسلهٔ مراتب واردر. روحانی درجه‌لره خرستیان كلیساسی لساننده اوردر (ordre) دیرلر. الك یوكسك روحانی رتبه ئه‌وك (Eveque) رتبه‌سیدر. ایكنجی [دیاقور] رتبه‌سی، اوچنجیسی دیاقور معاونی رتبه‌سیدر.

بو اوچ روحانی رتبه‌یه یوكسك رتبه‌لر (Ordres majeurs) دییورلر. بونلردن صوكرا آشاغی رتبه‌لر كلیور: قاپوجی، قاری، اوفوروكجی و آكوئیت رتبه‌لری.

بو كلیسا خادمی اولان روحانیلردن باشقه برده رهبان سلسله‌سی واردر. راهبلر موناسترلرده یاشایان روحانیلردر. اونلر آراسنده‌ده سلسلهٔ مراتب واردر. موناسترك رئیسی آبات اسمی طاشیر. عموماً یوكسك روحانیلر وراهبلر اوله‌ملك حقندن محرومدر. بوندن باشقه راهبلر هیچ بر عقدده طرف اوله‌مازلر. حقوق خصوصیه ساحه‌سنده‌كی بو تحدیدلره مقابل، حقوق عامه نقطهٔ نظرندن روحانیلر مهم امتیازلره مالكدیلر.

١ — روحانیلر ملت ایچنده برنجی صنفی تشکیل ایدییورلردی. مهم مؤسسه‌لرده، مهم مراسمده تشریفات نقطهٔ نظرندن برنجی موقع دائماً اونلره عائد ایدی.

٢ — اونلر منحصراً روحانی محکمه‌یه تابع ایدیلر.

٣ — عسکرلکدن وبعض ویرکولردن، بلدیه وظائف ومکلفیتلرندن معاف ایدیلر. فرانسه و علی العموم آوروپاده قرون وسطی‌ده روحانیلرك جامعه ایچنده رولّری غایت بیوکدی. آوروپاده بیوك دولتلر تشکلی دورنده دولتلرك الك بیوك رقیبی، متشکل خرستیان کلیساسی اداره‌سی اولمشدر. وقتمز قالیرسه سنه نهایتنده خرستیان کلیساسیله غرب دولتلرینك مجادله‌سی تاریخنی آیریجه خلاصه ایتمك ایسته‌یورم.

— ٩٦ —

زادگان صنفی

فرانسه‌ده فه‌ئودال دورده اصالت آتیده‌کی یوللرله اکتساب ایدیلیردی.

١ — اصیل بر پدرك مشروع چوجغی اولمقله. پدرك اصالتی چوجقلره کچردی. والده‌نك اصالتی چوجقلره انتقال ایتمزدی.

٢ — بر فیه‌یف استحصال ایتمکله. عن‌اصل کیم اولورسه اولسون، ألنه بر فیه‌یف کچن کیمسه اصیل اولوردی. فیه‌یف صاحبی اولمق اصالتی تضمن ایدییوردی. چونکه فیه‌یف اصیللره مخصوص آراضی، اصیل آراضی صاییلیردی. آراضینك اصالتندن ایکی درلو نتیجه چیقاریله‌بیلیردی. یا فیه‌یفك اصیل اولمیان کیمسه‌لر النه کچمه‌سنك ممنوعیتی یاخود فیه‌یفك اصالتنك صاحبنه سرایتی، انتقالی اساسی. فرانسه‌ده صوك اساس قبول اولنمشدی.

٣ — شوالیه صنفنه منسوب اولمقله. عادی برشخص عسکری رتبه اولان شوالیه رتبه‌سنی احراز ایتدیمی اصیل اولیوردی. بدایتده هر شوالیه، کندیسی‌ده ایسته‌دیکی برشخصی شوالیه زمره‌سنه قبول حقنی حائزدی. بالآخره هر شوالیه رتبه‌سنه اصعاد حقی قرالك امتیازی اولارق طانندی. اون اوچنجی عصردن اعتباراً اصالت اکتسابی اصوللرنده بعض تبدللر وقوعه کلدی. عادی حر انسانلرك فیه‌یف استحصال ایتمسی منع ایدلدی. فقط بو قاعده هیچ برزمان حرفیاً تطبیق اولنه‌مادی. زادگان صنفی کندیسی‌ده فیه‌یفلرك قابل فراغ اولمسنه طرفدار ایدیلر. تجارت سایه‌سنده ثروت قازانمش زنکین شهرلیلره فیه‌یف صاتمق

اونلر ایچون مهم بر منبع واردات ایدی. اونك ایچون قراللر دائما اصیللرك مراجعتی نتیجه‌سنده معین شخصلر لهنه بو اساسدن استثنالر یاپیورلردی. فیلیب لو هاردی دورنده (١٣٧٥) فیه‌فلرك دوری مناسبتیله قرال خزینه‌سنه برمعین ویرکو ویرلمسی‌ده شرط ایدلدی. او آندن اعتباراً فیه‌فلر صاتیلماسنه مساعده ایدلدی. فقط فیه‌یف صاحبی اولمق اصالتی استلزام ایتمیوردی. بالآخره شوالیه اولمق ایچون دخی اصیل اولمق شرط ایدلدی. اصیل اولمیانلری شوالیه یاپمق حقی‌ده سه‌نیورلرك بالآخره قرالك انحصاری اولدی. روحانیلر کبی زاده‌کان صنفی‌ده امتیازلی برصنف ایدی. بو امتیازلری بروجه آتی خلاصه ایده‌بیلیرز.

١ – بعض ویرکولردن معافیت. – ٢ آت اوزرنده حرب ایتمك، معین اسلحه قوللانمق ٣ – منحصراً صنفداش ومساویلرندن مرکب برهیئت حاکمه طرفندن محاکمه ایدلمك.

اصالت لایزال برصفت دکلدی. بعض احوال واسباب نتیجه‌سنده اصیل اصالتی غائب ایده‌بیلیردی. بو اسباب شونلردر.

١ – موجب ذات (ترزیلی) بر جزایه محکوم اولمق Décheáance ٢ – تجارتله ویاخود بر صنعتله اشتغال. بوندن بحری تجارت مستثنا ایدی. بحری تجارت اصالتله غیری قابل تألیف صاییلمازدی. هکذا یوقسوللق، ضرورتده اصالته منافی دکلدی.

— ٩٧ —

اصیل اولمیان حر انسانلر صنفی

[روتوریه صنفی]

روحانی واصیللردن صوکرا، اوچنجی حر صنف روتوریه صنفی‌در. بوصنف امتیازلی صنفلرله نیم اسیرلر آره‌سنده بر صنفدر. بوصنف ایکی زمره‌دن ترکب ایدییودی. ١ – حر کویلولر (Vilains) ٢ – وحر شهرلیلر (Bourgeois) حر کویلولرك فعلی وضعیتی نیم اسیرلردن پك آز فرقلی ایدی. نیم اسیرلرك عهده‌سنه دوشه‌ن مکلفیتلرك بر چوغی حر کویلولره‌ده شاملدی. فقط حر کویلولر نکاح ایچون سه‌نیورك مساعده‌سنی صورمغه مجبور دکلدی. حر کویلولر وراثت حقندن‌ده محروم دکلدیلر. وایسته‌دیکی یرده توطن حقی حائز ایدیلر.

حر شهرلیلره کلنجه ، بونلر تام معناسیله حر انسانلر ایدیلر . وشهرك تام معناسیله حر اعضالری ایدیلر . شهرك اداره هیئتلری انتخابلرینه اشتراك ایدرلردی . کندیلری شهر مأموریتلرینه انتخاب اولنه بیلیرلردی . شهرلیلر ایچون آنغاریه مجبوریتی یوقدی . بورژووالرك بعض امتیازلری واردی . بورژوالرك اموالی هیچ بر زمان مصادره ایدیله مزدی . بورژووالق صفتی مختلف شکلده اکتساب ایدیله بیلیردی :

۱ — طوغومله . شهرلی حر ابویندن طوغمقله چوجوق حر شهرلی اولوردی .

۲ — نکاح . بر حر شهرلی ارککله اولنمك قادینه بورژووا صفتی بخش ایدردی .

۳ - برسنه‌دن فضله شهرده اقامت ایتمکله‌ده بورژوالق اکتساب ایدیله بیلیردی .

٤ — شهره صداقت عهدی شرطیله شهر طرفندن‌ده بورژووالق صفتی توجیه ایدیله بیلیردی .

اون دردنجی عصرده شهرده اوطورمایان شخصلره قرال طرفندن بورژووالق حقی بخش ایتمك عادت اولدی . بوکبی بورژووالر برسه‌نیورك آراضیسی داخلنده اوطوردقلری حالده بورژووا عد ایدیلیرلردی . بونلر قرال محکمه‌سنه تابع اولورلردی . اونك ایچون اونلره شهر خارجی بورژووالر دیرلردی .

— ۹۸ —

نیم اسیرلر = سه‌رفلر

فه‌ئودال دورده اسارتك اسکی رومادەکی شکلی زائل اولدی . اسارت خفیف برشکل آلدی . بوشکله سه‌رفلك دییورلردی . بزبونی نیم اسارت دیه ترجمه ایتدك . قرون اولی اسارتی ایله فه‌ئودال دورك نیم اسارتی آره‌سنده‌کی فرق حقوق تاریخی نقطهٔ نظرندن مهمدر . بیلیورسکزکه ، رومادە وعلی العموم قرون اولی‌ده اسیر برشی ایدی . بر شخص دکلدی . اسیرك نه ملکی اوله بیلیردی ، نه‌ده حقوقی بر عائله‌سی اوله بیلیردی . سه‌رف بر شخصدر .

سرفك ملکی‌ده اوله بیلیر ، حقوقی عائله‌سی‌ده اوله بیلیر . نیم اسارت نصل تأسس ایدییور ؟ نیم اسارتك منشألری شونلردر :

۱ — ولادت . سه‌رفدن دوغان چوجق سه‌رفدر . ابویندن بری حر اولدیغی زمان مسئله منازع فیه‌در . بعضیلرینك فکرلرینه کوره چوجق بوتقدیرده دخی نیم اسیردر . چونکه ژرمه‌ن عنعنه‌لرینه کوره أبی فنایه تابعدر .

[Le pire entrainelebon] دیکر زمره فه‌ئودال حقوقجیلره کوره، چوجق والده‌سنك وضعیتنه تابع ایدی . والده‌سی حر اولان چوجق حرصاییلیردی . بو اساسك چوجق ایچون فائده‌لی اولماسی‌ده نادر ایدی . چونکه ،

٢ — برقادین ایچون سه‌رفله ئه‌ولنمك سه‌رفلکی موجب اولوردی .

٣ — فه‌ئودال حقوق شخصلره مقاوله واسطه‌سیله حریتلرندن فراغت ایتمك حقنی طانیردی . بیلیورسکزکه ، معاصر حقوقده حریت غیرقابل فراغدر.

٤ — مرورزمان . برحرشخصی اوزون برمدت ظرفنده سه‌رف وضعیتنده یاشامقله سه‌رف اولیوردی . بوخصوصده‌کی مرور زمانك مدتی محلنه کوره دکیشیردی . بعض یرلرده برسنه وبرکون سه‌رف وضعیتنده یاشامقله حرانسان حریتنی غائب ایدییوردی .

نیم اسیرلرك فعلی وضعیتی :

بوتون سه‌رفلر فعلاً عینی وضعیتده بولنمیوردی . بونقطهٔ نظردن سه‌رفلر اوچ زمره‌یه بولنیوردی . ١ — یره‌وسینوره باغلی سه‌رفلر ٢ — یردن طولایی سه‌رفلر ٣ — شخصلرندن طولایی سه‌رفلر .

برنجی صنف سه‌رفلر معین برسنیورك معیین آراضیسنه باغلی سه‌رفلر ایدی . بوسه‌رفلر اوطوردقلری آراضی‌یی ترك ایده‌مزلردی ، قاچدیقلری تقدیرده فیه‌یف صاحبی سه‌نیور اونلری قوت استعمالی ایله زجری تدابیر اتخاذ ایده‌رك اسکی اوطوردیقلری یرلره دونمکه مجبور ایده بیلیردی .

ایکنجی قسم یردن دولایی سه‌رفلردر . سه‌رفلك بوقسم سرفلرك شخصنه باغلی دکلدی . بونوع سه‌رفلر منحصراً ایشلتدیکلری آراضی یوزندن نیم اسیرصاییلیرلردی . اوطوردقلری آراضی‌یی ترك ایتمکله حریتلرینی استرداد ایده‌بیلیرلردی . یعنی بوکبی سه‌رفلر قاچدقلری تقدیرده اسکی صاحبلری بونلری دونمکه مجبور ایده‌مزدی .

اوچنجی قسم نیم اسیرلر شخصلرندن دولایی سه‌رفلردر . بوزمره اسیرلر اوطوردقلری استثمار ایتدکلری اراضی‌یی ترك ایده‌رك باشقه برسه‌نیوره کیده‌بیلیردی . فقط نه‌ره‌یه کیدرسه کیتسون ، وضعیت حقیقیه‌سی سرفلك ایدی . بوزمره نیم اسیر صاحبنی دکیشدیره‌بیلیردی ، فقط سه‌رفلکینی ازاله ایده‌مزدی . فه‌ئودال جامعه ایچنده یاشایان زمره‌لر آراسنده وضعیت حقوقیه‌سی اك فنا اولانی طبیعی سه‌رفلر ایدی . بونلر پك محدود حقوق مقابلنده آغیر وجیبه‌لرله مکلف ایدیلر.

١ — معين زمانلرده سەرفلر سەنيورلرينە بر هديه ويرمكله مكلف ايديلر. بوكا شواژ [chevage] دييورلردى. بو هديه غايت جزئى بر شيئدن عبارت اولەبيليردى. بو مكلفيتك غايەسى سەنيوره تابعيتى اونوتديرمامق ايدى.

٢ — تاى ويركوسى [Taille]. بو حقيقى معناسيله بر ويركودن عبارتدى. بو ويركونك ايكى نوعى واردى. برى شخصى تاى. بو، سەرفك بوتون وارداتندن آلنان ويركو ايدى. ايكنجيسى آراضيدن آلنان تاى ايدى. بو تاى آنجق سەرفك استثمار ايتديكى اراضيدن آلديغى محصولاته عائد ايدى.

تاى ويركوسنك هر نوعى [حصهٔ مصيبه] ويركوسى ايدى. يعنى سەنيور هر سنه ابتداسنده تاى ويركوسى اسمندەكى ويركو واسطەسيله آراضيسنده ياشايان سەرفلردن طوپلامق ايستەديكى وارداتك مقدارينى تعيين ايدردى. صوكره بو مبلغ سەرفلر آراسنده توزيع ايديليردى. تاى خصوصنده دخى سەرفلرك وضعيتى عينى دكلدى. بر قسم سەرفلردن سەنيور ايستەديكى زمان وايستەديكى مقدارده ويركو طوپلايەبيليردى. بوكبى سەرفلره [كيف مايشا ويركو ايله مكلف سەرفلر Taillable à merci] دييورلردى. ديكر زمره سەرفلر سنوى ويركولرينك مقدارينى تعيين ايتديرمكه موفق اولمشلردى.

٣ — اوچنجى مكلفيت آنغاريەلردن عبارت ايدى. بيليورسكزكه، آنغاريه بر سەنيور ايچون مجاناً چاليشمق مجبوريتندن عبارت ايدى. بدايتده هر سەنيور سەرفلرينى كيف مايشا چاليشديرمق حقنى حائز صاييليردى. بالآخره سەنيور ايچون مجاناً چاليشمق مجبورى اولان كونلرك عددى تعيين اولندى.

سەرفلر بر حر قادينله أولنەمزدى. باشقه بر سەنيوره تابع قادينله ئەولنمك ايچون سەنيورك مساعدەسى شرط ايدى، بو مساعده ايچونده سەرف سەنيوره بر ويركو ويرمكله مكلف ايدى. ئەولنمه مساعدەسى ايچون آلنان ويركويه [فورمارياژ] دييورلردى. بدايتده سەرفلر ماللرينى وارثلرينه براقمق حقندن محروم ايديلير. بوكا عدم توارث اساسى [Mainmorte] دييورلردى. سەرفك ميراثى سەنيوره عائد صاييليردى. حقوقشناسلر بو عدم توارث قانوننندن سەرفلرى قورتارمق ايچون غريب بر چاره بولمشلردى. سەرف عائلەسى، ابوين وچوجقلرى بر جمعيت تشكيل ايدييورلردى. بو جمعيته سوسيتەتەزيبل [Societe taisible] دييورلردى. عائلەنك اموالى بو جمعيته عائد صاييليردى. عائله رئيسى وفات ايتديكى زمان عائلەمالى سەنيوره كچميوردى، جمعيتك ديكر اعضالرينك يعنى وارثلرك ألنده قاليوردى. بوكبى بر جمعيت تشكيلى ايچون بوتون اعضالرينك سەرف اولماسى؛ جمعيت تشكلندن صوكره هيچ بر

اعضانك جمعيتدن چيقمامسى شرط ايدلمشدى. بر اعضاسنك جمعيتى ترك ايتمه‌سيله جمعيت طاغلمش عد ايديليردى. بالآخره سه‌نيورلر بو خصوصده مسامحه‌كار داورانمغه باشلاديلر. جمعيت تشكيلى واسطه‌سيله سه‌رفلر مورث ووارثلك حقنى استحصال ايتديلر. سه‌رفلرك وضعيتى كيتدكجه ايليه‌شدى. تدريجاً سه‌نيورلرك سرفلره قارشى حقوقى بر چوق جهتدن تحديد ايدلدى.

نيم اسارتك زوالى

نيم اسارت طبقى اسارت كبى قابل زوالدر. نيم اسارت اوچ طريقله ازاله ايديله‌بيلير. آزادلامه، مرور زمان، روحانى بر رتبه استحصالى. هر سه‌نيور كنديسنه عائد بر سه‌رفى آزاد ايده‌بيليردى. فقط بو آزادلامه‌نك حقوقى اولماسيچون، سوزره‌نك [يوكسك سه‌نيورك] رضاسى شرط ايدى. عكسى تقديرده آزاد ايدن سه‌نيوره قارشى حريت كسب ايدن سه‌رف يوكسك سه‌نيوره مناسباتنده سه‌رف قاليوردى. مرور زمان بر سه‌رف بر سنه و بر كون فعلاً حر اوله‌رق ياشامق موفق اولديغى تقديرده حقوقى حريت اكتساب ايديوردى

— ٩٩ —

فه‌ئودال دورده آراضى تشكيلاتى

فه‌ئوداليته‌يى لايقيله آكلامق ايچون فه‌ئودال دورده‌كى آراضى تشكيلاتى ايى قاورامق لازمدر.

فه‌ئوداليته بر طرفدن حاكميتك، ديكر طرفدن آراضى‌يه عائد ملكيتك انحلالندن عبارتدر، ديمشدم. عسكرى وادارى ساحه‌ده حاكميتك پارچالانماسى نه‌دن عبارت اولديغى كوردك. شيمدى ملكيتك، آراضى‌يه عائد حق ملكيتك انحلالى نه‌دن عبارت اولديغى اوكره‌نه‌لم.

افنديلر، خاطرلارسكزكه، روما حقوقنده وفرانق دولتنده غير منقوله عائد ملكيت غايت منكشف بر حقوقى مؤسسه ايدى. كرك روماليلر دورنده، كركسه فرانق دولتنده آراضى حصه‌لرى معين شخصلرك خصوصى ملكيتنى تشكيل ايديوردى. كذلك عصرمزده دخى آراضى اوزرنده ملكيت حق حقوقك مهم عمده‌لرندن بريدر.

فه‌ئودال دورده آراضی اوزرنده ملکیت حقی عادتا زائل اولدی . آراضینك بیوك برقسمی ملکیت حقنك موضوعی دکل ، ملکیتدن بوسبوتون فرقلی فه‌ئودال حق دنیلن معین بر حقك موضوعی ایدی . بو دورده نه آراضی‌یی فعلاً استثمار ایدن کویلونك ، نه کویلویه بو آراضی‌یی ایجار ایدن سه‌نیورك ونه‌ده بو سه‌نیورك متبوعی اولان سوزره‌نك آراضی اوزرنده حق ملکیتی یوقدی .

بوتون بو تعداد ایتدیکمز کیمسه‌لرك فه‌ئودال آراضی‌یه عائد برنوع حقی واردی . آراضی‌یی فعلاً ایشله‌ین کویلو استثمار حقنی حائزدی، سه‌نیور تصرف حقنی حائزدی. سه‌نیورك متبوعی اولان یوکسك سه‌نیورك‌ده بو آراضی‌ده برنوع تصرف حقی واردی. قرالك‌ده بر حقی واردی . فقط بو حقلردن هیچ بری حق ملکیت دکلدی . کثیف و واسع بر حقدن عبارت اولان حق ملکیت میدانده یوقدی . آراضینك بیوك بر قسمی اوزرنده حق ملکیت زائل اولمشدی. آراضینك بیوك برقسمی اوزرنده،دییورم ، چونکه بوتون آراضی فه‌ئودال حق موضوعی دکلدی . فه‌ئودال دورده بیله آراضینك محدود بر قسمی حق ملکیت موضوعنی تشکیل ایدییوردی .

ملکیت موضوعی تشکیل ایدن اراضی‌یه فه‌ئودال دورده [آللو Alleu وفرانق آللو] اسمنی ویرییورلردی. آلولرك وضعیت حقوقیه‌سندن فه‌ئودال آراضیدن صوکرا بحث ایده‌جکم.

فه‌ئودال آراضی هیچ کیمسه‌نك ملکی دکلدی . آراضی‌یه مناسبتی اولان شخصلرك بو آراضی اوزرنده‌کی حقی، حق انتفاع و تصرفدن عبارت ایدی. بو تصرف حقنه فرانسزلر [فه‌ئودال صاحبلق Tenure feodale] دیرلردی . بو [ته‌نور] کلمه‌سیله هم حقی هم حقك موضوعی اولان آراضی‌یی قصد ایدرلردی . فه‌ئودال دورده فرانسه‌ده اوچ نوع صاحبلق ، اوچ نوع [ته‌نور] واردی .

١ — اصیللر تصرفنده‌کی آراضی ،
٢ — عادی حر انسان تصرفنده‌کی آراضی ،
٣ — نیم اسیرلر تصرفنده‌کی آراضی ،

—١٠٠—

فیه‌یف

اصیللرك تصرفنده‌کی آراضینك اسمی [فیه‌یف] در . فیه‌یف ، [بر سه‌نیوره بعض وظائف درعهده ایتمه‌سی نتیجه‌سنده دیکر بر سه‌نیور طرفندن مجاناً توجیه ایدلمش آراضی]

دیه تعریف ایده‌بیلیرز . فیه‌یف توجیه ایدن سه‌نیورك اسمی [سوزره‌ن] و فیه‌یف استحصال ایدن سه‌نیورك اسمی واسسالدر . [١]

فیه‌یف کله‌سنك تورکیه تاریخنده مستعمل مقابلی تیمار و زعامتدر . تیمار و زعامت ماهیت حقوقیه‌سیله فیه‌یف ماهیتی آراسنده بعض فرقلر موجود اولدیغندن فیه‌یفی زعامت دیه ترجمه ایتمکه ، [فیه‌یف] اصطلاحنی علی حاله استعمالی ترجیح ایتدم . آراضی توجیهی بر اقتصادی وحقوقی بر فعل اولدیغی قادارده سیاسی بر حادثه‌در . سوزره‌نله واسسال آراسنده فیه‌یف توجیهی سیاسی و شخصی بر تابعیت ، متبوعیت رابطه‌لر تولید ایدر .

فیه‌یف توجیهی بر مقاوله‌دن عبارت ایدی . بو مقاوله اشکال ومراسمه تابع برعقد ایدی . بواشکال ومراسمدن کچن سنه بحث ایتمشدم . بوسنه مختصراً خاطرلاتمقله اکتفا ایده‌جکم .

فیه‌یف مقاوله‌سی مراسمی اوچ عنصردن دها دوغریسی اوچ فعلدن عبارت ایدی . عرض انقیاد ، وعد صداقت ، رسم توجیه .

عرض تابعیت — بو مراسم واسسال اوله‌جق سه‌نیورك باشی آچیق اولدیغی حالده فیه‌یف توجیه ایدن سوزره‌ن اوله‌جق سه‌نیور اوکنده دیز چوکدرك اللرینی سوزره‌ن اللری اوزرینه قویارق سوزره‌نك [آدامی] صادق بنده‌سی اوله‌جغنی ، سوزره‌نی هرکسه قارشی مدافعه ایده‌جکنی رسمی برصورتده وعد ایتمه‌سندن عبارت ایدی .

وعد صداقت — واسسالك سوزره‌نه قارشی صادق قالاجغنه وعدینی انجیل اوزرینه یمینله تأیید ایتمسندن عبارت ایدی .

رسم توجیه — ویریلن آراضی‌یی تمثیل ایدن رمزی برشی سوزره‌ن اوله‌جق سه‌نیورك واسساله فعلاً تسلیم ایتمسندن عبارت ایدی . بومقاوله هر ایکی طرف ایچون وظیفه‌لر تولید ایدییوردی . وظیفه‌لرك برقسمی مشترك ومتقابل وظیفه‌لرایدی، دیکر برقسمی یا آنجق واسساله یاخود ، سه‌نیوره ترتب ایدن وظیفه‌لر ایدی .

مشترك وظیفه‌لر — بونلردن ایکی مهمی صداقت وظیفه‌سی ایدی. صداقت وظیفه‌سی ١ ـ واسساله سه‌نیورك بری دیکرینی دوئللویه دعوت ایتمه‌مك ، ٢ ـ حقارت ایتمه‌مك ، ٣ ـ بری دیکرینه قارشی حرب ایتمه‌مك کبی وظیفه‌لری تضمن ایدردی .

---

[١] کچن سنه‌کی درسلرمزده علی العموم فه‌ئودال تشکیلاتدن بحث ایتمشدم. اونك ایچون بوسنه فرانسه‌نك فیه‌یفلرندن وفه‌ئودال سه‌نیورلر آراسنده‌کی مناسبتلردن غایت مختصر صورتده بحث ایده‌جکم .

واسالك وظيفه‌لری — واسالك وظيفه‌لری بش ايدی . ١ - سوزره‌ن ايچون حرب ايتمك، ٢ - سوزره‌ن محكمه‌سنه‌اشتراك و بومحكمه‌يه تابعلك، ٣- سوزره‌ن شوراسنده حاضر بولنمق [consilium] ٤ - سه‌نيوره بعض احوالده معاونت ماديه‌ده بولنمق [auxilium] ٥ - كفالت وظيفه‌سی [plegerie] واسال، سوزره‌نك داينلرينه‌قارشی كفيل اولمالی ايدی .

بووظيفه‌لردن برنجيسی نه‌دن‌عبارت اولديغی ايضاحدن‌مستغنی‌در . سوزره‌ن‌محكمه‌سنه اشتراكه كلنجه ، بووظيفه واسالك سه‌نيورينك ديكر واساللردن برينی محاكمه‌ايتديكی زمان ، واسالك محاكمه‌يه اشتراكی وكنديسنك سه‌نيور محكمه‌سنه تابعلكی وظيفه‌سندن عبارت ايدی . شوراده اشتراك وظيفه‌سی واسالك ، سه‌نيورك دعوتی‌اوزرينه‌سه‌نيور سراينه كله‌رك سوزره‌نك استشاره ايتديكی مسئله‌لر حقنده رأی بيان ايتمك وظيفه‌سندن عبارت ايدی .

معاونت وظيفه‌سنه كلنجه ، بووظيفه واسالك سه‌نيورينه مادی معاونتده بولنمق وظيفه‌سندن عبارت‌ايدی . خاطرلارسكزكه ، فيه‌يف توجيهی‌ايچون سه‌نيور هيچ برزمان پاره آلمازدی . فيه‌يف مجاناً ويريلن آراضی‌در . هرحالده اساسی بودر . فقط فيه‌يف توجيه اولندقدن‌صوكره واسال بعض‌احوالده سه‌نيورينه مادی‌معاونتده بولنمقله‌مكلفدی . دورت تقديرده، واسال سه‌نيوره مادی معاونتده بولنمغه مجبوردی . ١ - سه‌نيور اسير دوشديكی تقديرده سه‌نيورك فديهٔ تخليصی ايچون ، ٢ - سه‌نيورك بويوك‌اوغلنك شواليه رتبه‌سنه‌اصعادايدلديكی‌زمان، ٣-سه‌نيورك بويوك‌قيزينك‌ئولنمه‌سی‌دولاييسيله، ٤-سه‌نيور اهل صليب سفرينه چيقديغی زمان ؛

كفالت وظيفه‌سنه كلنجه ، بوواسالك سوزره‌نك داينلرينه قارشی كفيل اولماسندن عبارت ايدی .

واسالی بو وظيفه‌لرينی ايفايه مجبور ايدن نه ايدی ؟ - بو وظيفه‌لر سوزره‌نك واساله قارشی استعمال ايده‌بيله‌جكی ايكی حقله تأييد وتأمين ايدلمشدی. بوحقلردن بری Commise اسميله‌معلوم،حق‌استردادايدی.ايكنجيسی[حجزعامی [Saisie feodale'يدی. برنجی حق سوزره‌نك واسالك تصرفنده‌كی آراضی‌يی مصادره ايتمه‌سندن ، كيرو آلماسندن عبارت ايدی . بوجزا واسال طرفندن وظيفه‌لرينی ايفاده مهم قصور ياخود اهانت وقوعبولديغی زمان تطبيق اولونوردی.مثلاباريز برصورتده صداقتسزلك‌كوسترمك، سه‌نيوره‌قارشی‌حرب ايتمك‌كبی. حجزه كلنجه، بوفيه‌يفك موقت برصورتده‌واسال‌تصرفندن

آلنماسندن عبارت ایدی . بو کوچوك تقصیرلر تقدیرنده تطبیق اولنوردی . مثلا وظیفه‌سنی لایقیله ایفا ایتمه‌مك ، یاخود وظیفه‌سنی ایفاده تجیکمك کبی. عجز ، واسسالی وظیفه‌لرینی ایفاده اهتمام ایتمکه مجبور ایدنجه‌یه قدر دوام ایدردی. عجز واسسالك عدم انقیادی نتیجه‌سنده برسنه بر کون دوام ایتدیکی تقدیرده استرداده تحول ایده بیلیردی .

سوزره‌نك وظیفه‌لری — واسسالك وظیفه‌لرینه مقابل سه‌نیورك‌ده واسساله قارشی وظیفه‌لری واردی : بو وظیفه‌لرك مهملری ایکی ایدی :

١ — واسسال محاکمه اولندیغی زمان اونك صنفداشلرینك محاکمه‌یه اشتراك ایتمه‌سنی تأمین

٢ — واسسالك فیه‌یفله تصرف وفیه‌یفدن انتفاع واستفاده‌سنی تأمین ایتمك .

سنه‌نیور بو وظیفه‌لرینی ایفا ایتمدیکی تقدیرده واسسالك سه‌نیوره قارشی یگانه سلاحی واسساللق رابطه‌سنی بوزمق حقندن عبارت ایدی. بو تقدیرده واسسال دوغریدن دوغری‌یه سوزره‌نی اولان سه‌نیورك فوقنده‌کی سه‌نیوره تابع صایلیردی .

— ١٠١ —

فیه‌یفلرك وضعیت حقوقیه‌سی

فه‌ئودال دورك ابتدالرنده فیه‌یف واسساللره شخصی استفاده وانتفاع ایچون شخصلرینی نظر اعتباره آله‌رق ویرلمش اراضی ایدی . فیه‌یف توجیهی قید حیات شرطیله مشروط ایدی . واسسالك وفاتی تقدیرنده فیه‌یفك سه‌نیوره رجوعی اساس ایدی . واسسالك وارثلرینك فیه‌یف اوزرنده بر کونا حقی یوقدی. فیه‌یفی أللرینه کچیرمك ایسته‌ین وارثلر بونك ایچون مورثك سه‌نیوریله‌یکی برمقاوله عقد ایتمك مجبوریتنده ایدیلر. سه‌نیورده وارثلرك واسساللقنی قبول ایدوب ایتمه‌مکده تمامیله حر ومختار ایدی. اون برنجی عصردن اعتباراً واسسالك وارثلرینك فیه‌یفله تصرفده مورثلرینی استخلاف ایتمه‌سی برحق اوله‌رق طانمغه باشلادی . وراثتله برفیه‌یفی استحصال ایتمك ایچون ایکی شرط وضع ایدلمشدی :
١ ـ واسسالك وراثی ایله سه‌نیور هر ایکیسی رأساً فیه‌یف توجیهنده مستعمل مراسمی تکرار ایتملی ایدی. ٢ـ وارث سه‌نیوره تخلیص ویرکوسی [Rechat] نامنده بر ویرکو ویرمه‌لی ایدی . بو ویرکو اون اوچنجی عصردن اعتباراً واسسالك فروعی اولان وارثلردن آلنمامغه باشلادی . تخلیص ویرکوسی یالکز عن کلاله وارثلره قارشی ابقا ایدلدی.

فیه‌فلرك وراثتله انتقالنه عائد اساسلر — فیه‌فلرك وراثتله انتقالنی تنظیم ایدن قواعد بروجه آتی تلخیص ایدیله‌بیلیر

١ — فیه‌یف فروغه انتقالی تقدیرنده اوغللردن الك بیوکی الك یاشلیسی بوتون فیه‌فه وارث اولوردی . فیه‌یف تقسیم ایدلمزدی . بیوك اوغلك بو حقنه بیوك اولادلق حقی ولد اکبرلك [Droit D'ainsse] درلردی .

٢ — عن کلاله اقربانك ، جوار خصملرك وراثتی تقدیرنده ارککلر قادینلره ترجیح ایدیلیردی .

٣ — قادین وارث اولدیغی زمان ، وارث قادین سه‌نیورك مساعده‌سندن بشقه اوله‌مزدی . آلتمش یاشنه قدر سه‌نیور واسالی اولان قادینی اوِلنمکه مجبور ایده‌بیلیردی . واسال برقادین اولدیغی تقدیرده سه‌نیور شوراسنده اشتراك وظیفه‌لرینی قادین یرینه اونك زوجی ایفا ایدردی .

٤ — اصول فروعك فیه‌فلرینه وارث اوله‌مازدی . بو خصوصده فه‌ئودال حقوقده بر قاعده واردی . [فیه‌یف یوقاری چیقاماز] Feodum non ascendit دیورلردی . بوتون بو فیه‌یف توارثنه عائد قاعده‌لرك اساسی بردر . بوده واسساللغك ، فیه‌یف صاحبی اولمانك عسکرلك ایتمك وظیفه‌سنی تضمن ایتمه‌سیدر .

فیه‌یف صاحبی هیچ بر وارث براقمادیغی تقدیرده فیه‌یف واسالك سوزه‌رننه رجوع ایدییوردی . [Reversion] . برفیه‌فك وارثی صغیر اولدیغی تقدیرده ، وارثك سن رشده وصولنه قدر فیه‌فدن انتفاع حقی سوزره‌نه عائد ایدی .

اون اوچنجی عصردن اعتباراً صغیر وارثلرك فیه‌فلریله تصرف و فیه‌فلردن انتفاع حقی وارثك پدر ویاخود والده‌سنه بخش ایدلدی . وصی صغیرك سن رشده وصولنه قدر فیه‌یفی اداره ومحافظه ایتمکله مکلفدی . فه‌ئودال حقوقده سن رشد ارککلر ایچون یکرمی ، قیزلر ایچون اون بش یاشی اکمال ایتمکدن عبارت ایدی .

فه‌ئودال دورده بیوك اوغللرلهنه تأسس ایدن بیوك اولادلق حقی ، مسنلك امتیازنی ، تولید ایدن سبب ، فیه‌فلرك اوفاق حصه‌لره انقسامنه ، پارچالانمسنه مانع اولمق فکری ایدی . بدایتده بو امتیاز قانونی حرفیاً تطبیق ایدیلیردی . وفات ایدن سه‌نیور بر قاچ چوجق براقدیغی تقدیرده ، بوتون فیه‌یف بلا تقسیم بویوك اوغلنه ویریلیردی . قالان اولاد بوسبوتون میراثدن محروم ایدیلیردی . وارثك برادر وهمشیره‌لرینه قارشی یگانه وظیفه‌سی ، حیاته باشلادیقلری زمان اونلره مادی معاونتده بولنمق ایدی . یوکسك سه‌نیورلر ، بارونلر بویوك اولادلق حقنه تا اختلال دورینه قدر اصلا تخلف ایتمکسزین دائما رعایت ایتدیلر .

عادی سه‌نیورلرده کلنجه، بونلر ایچون بوقاعده‌نك شدتی مختلف حیله‌ٔ قانونیه‌لر واسطه‌سیله تدریجاً تخفیف ایدلدی . بوحیله‌ٔ قانونیه‌لرك اڭ مستعمل اولانلری ایکی ایدی .

۱ — ایکنجی درجه‌ده واسساللق – وارث اولان بویوك اوغلك برادرلری اوكا قارشی واسساللق قبول ایدرك فیه‌فك اوچدن بر قسمنی استحصال ایدییورلردی . سوزره‌نه قارشی فیه‌فك یگانه صاحبی بویوك اوغل صاییلیردی . بوصورتله فیه‌فك عدم انقسامی‌ده تأمین ایدلمش بولنیوردی .

۲ — واسساللق تابعیتندن باشقه آراضیدن فعلاً استفاده مساعده‌سی — بویوك اوغلك برادرلری واسساللق قبول ایتدیکی تقدیرده برادرلر آراسنده بر سلسلهٔ مراتب تأسس ایدییوردی . فرانسه‌نك بعض قسملرنده بویوك برادرلر واسساللق تابعیتنی طلب ایتمکسزین برادرلرینك فیه‌فك ثلثندن فعلاً استفاده ایتمسنه مساعده ایدرلردی . بوشکلده استفاده و تصرفه مساوات اوزره تصرف دیرلردی .

فیه‌فلرك دوری اصوللری — بر فیه‌یف ایکی صورتله دور ایدیله‌بیلیردی . یا واسسال سه‌نیور طرفندن باشقه اصیله فیه‌یف شکلنده توجیه ایدیلیردی . یاخود دوغریدن دوغری‌یه صاتمق ویاخود هبه ایتمك صورتیله دور ایدیلیردی . قرون وسطی‌نك بدایتنده فیه‌فلرك دوری ایچون اڭ چوق مراجعت ایتدکاری اصول برنجی اصول ایدی . هر سه‌نیور فیه‌فنك بوتون اقسامنی ویاخود بر قسمنی فیه‌یف شکلنده باشقه برینه ویره‌بیلیردی . بر فیه‌یفی پارچه‌لره تقسیم ایده‌رك ، حصه‌لری کوچك واسساللره توجیه ایتمکه [تابع فیه‌یف تأسیسی حقی Droit de sous infeodation دیرلردی . کوچك فیه‌فلرك دوری ایچون ایکنجی طریق، صاتمق و هبه ایتمکدر . فه‌ئودال دورك ابتدالرنده فیه‌فلر نه صاتیله‌بیلیردی ونه‌ده هبه واسطه‌سیله انتقال ایده‌بیلیردی . چونکه فیه‌یف واسساله قید حیاتله بخش ایدلمش بر آراضی ایدی . فیه‌یف و اسسالك شخصیتی نظر اعتباره آلنه‌رق ویریلیردی . فیه‌یف توجیهی سه‌نیور ایله واسسال آراسنده تأسس ایدن بر شخصی ومعنوی صداقت رابطه‌سینك، تابع و متبوعیت مناسبتینك بر مادی نتیجه‌سی ایدی .

فیه‌فلر ارثاً واسسالك وارثلرینه انتقال ایتمکه باشلادیغی آندن اعتباراً فیه‌فلرك صاتیلماسی وهبه ایدلمسی‌ده تجویز ایدلدی . بونك ایچون یگانه شرط سه‌نیورك رضاسی ایدی . بالآخره بو شرطده قالقدی . فیه‌فلر سنیورك رضاسندن باشقه‌ده دور ایدلمکه باشلادی . فقط سه‌نیورلرك فیه‌یف اوزرنده‌کی حقلری ینه باقی ایدی . سه‌نیورك حقوقی آشاغیده‌کی احوالده تظاهر ایدییوردی :

۱ — فیه‌یف صاتین آلان ویاخود هبه یولیله استحصال ایدن یکی صاحب فیه‌یفك یوکسك سنیورینه قارشی عرض تابعیت و وعد صداقتله مکلفدی . واسساللره فیه‌یف توجیهنده مستعمل بوتون مراسم و اشکال تکرار اجرا ایدلملی ایدی .

۲ — یوکسك سه‌نیور ، فیه‌یفی صاتین آلان مشتریدن ویاخود موهوب‌لهدن بونلره ، واسساله اوده‌مش اولدیقلری فیه‌یفك فیأتنی ویرمك شرطیله ، ایسته‌دیکی تقدیرده فیه‌یفی استرداد ایده‌بیلیردی .

۳ — یوکسك سه‌نیور ، فیه‌یفك واسساللندن باشقه‌سنك النه‌کچدیکی زمان مطلقا بوورکو طلب ایتمك حقنی حائزدی . بو ویرکونك مقداری فیه‌یفك قیمتنك بشدن برینی ۱/۵ تشکیل ایدییوردی . اونك ایچون بوویرکویه خمس معناسنی افاده ایدن [quint] اسمنی ویرییورلردی. هبه تقدیرنده بوویرکو تخلیص ویرکوسی Rachat اسمنی طاشیردی .

— ۱۰۲ —

عادی حر انسانلرك تصرفنده‌کی آراضی

زادکان صنفنه منسوب اولمیان عادی حر شخصلرك تصرفنده‌کی آراضی‌یه (سانسیو Censive یاخود عادی ته‌نور دیرلردی . آراضیسنی عادی ته‌نور شکلنده ایجار ایدن سه‌نیوره سانسیه Censier ومستأجرده سانسیته‌ر Censitaire دیرلردی. [عادی ته‌نور] اسمیله ایجار ایدیلن آراضی برقاچ جهتدن فیه‌یفدن آیریلیر .

۱ — فیه‌یفلرك منشائی قارولنژیه‌ن دورنده‌کی به‌نه‌فیسلردر . بومؤسسه‌نك ماهیتنده برسیاسی اساس مندمجدر. فیه‌یف یوکسك سه‌نیورلرك، اطرافلرینه کندیلرینه قارشی‌ممتدار ومادةً اونلره باغلی ، عسکر اوله‌بیله‌جك شخصلری طوپلایه‌رق ، نفوذ وسیاسی قدرت اکتساب ایتمك آرزولرندن دوغمش برمؤسسه‌در . حالبوکه عادی ته‌نور فرانق‌دورینك په‌قارپاسندن دوغمشدی. بو منحصراً اقتصادی وحقوقی برمؤسسه ایدی، یگانه غایه‌سی آراضیدن واردات آلمق ایدی .

۲ — فیه‌یف صاحبی واسسالك باشلیجه وظیفه‌لری : صداقت ، عسکرلك ایتمك ، سه‌نیورك شورا مجلسنده اشتراك ایتمك کبی شخصی‌وظیفه‌لردن عبارت‌ایدی؛ مادی معاونت

وظیفه‌سی آنجق مستثنا حاللرده نادراً ترتب ایدردی . حالبوکه عادی ته‌نور صاحبی اولان سانسیته‌رك وظیفه‌سی صرف مادی ومالی وظیفه ایدی . معین مقدارده سه‌نیوره سنوی ویرکو ویرمکدن عبارتدی .

۳ — فیه‌یف توجیهی مقاوله‌سی ، عرض تابعیت و وعد صداقت کبی مراسم نتیجه‌سنده تأسس ایدردی . ته‌نور اکتسابی ایچون بوکبی مراسمه احتیاج یوقدی . عادی ته‌نور اکتسابی آراضی ایجار ایدن سه‌نیور ایله استیجار ایدن سانسیته‌ر آراسنده هیچ برکونا شخصی، معنوی رابطه تولید ایتمزدی، آرالرنده‌کی مناسبت صرف حقوقی برمناسبت ایدی. عادی ته‌نورصاحبی مستأجرك موجر سه‌نیوره قارشی وظیفه‌لری بروجه آتی تلخیص ایدیله‌بیلیر.

۱ ـ هرسنه معین مقدارده سانس Cens اسمنده برویرکویی ویرمك . بوویرکونك مقداری پك جزئی اوله‌بیلیردی . بورمزی ماهیتی حائز ویرکونك مقداری جزئی برمبلغدن عبارت اوله‌بیلیردی ، بونی آلمقدن مقصد مستأجره آراضینك سه‌نیوره عائد اولدیغنی اونوتدیرمامق ایدی . اصل ویرکو ایکنجی نوع ویرکو ایدی .

۲ ـ سانس ویرکوسندن باشقه مستأجر برده روسانس اسمنده باشقه برویرکوویرمکله مکلفدی. بوویرکو تام معناسیله بدل ایجاردن عبارت ایدی. بدل ایجار نقداً تأدیه ایدلدیکی کبی محصولاتك برقسمنی ویرمك صورتیله عیناً دخی اوده‌نه‌بیلیردی . (champart)

۳ ـ بومادی تکلیفلردن بشقه بعضاً ایجار واستیجار مقاوله‌سنده موجر سه‌نیور مستأجره بعض فعللر، آنغاریه‌ده تحمیل ایده‌بیلیردی. مستأجر بووظیفه‌یی ایفا ایتمك ایسته‌مدیکی یاخود ایفادن عاجز اولدیغی تقدیرده اراضی حصه‌سنی ترك ایده‌بیلیردی .

کذلك موجرك النده‌ده مستأجری وظیفه‌لرینی ایفایه مجبور ایتمك ایچون برواسطه واردی؛ بوده ته‌نوری حجز ایتمك Saisie censuelle ایدی. عادی ته‌نور اسمنده‌کی آراضی ده بدایتده مستأجره قید حیاتله ویریلیردی. بالآخره طبق فیه‌یف کبی ته‌نورلرده مستأجرك وارثلرینه ارثاً انتقال ایتمکه باشلادی . ته‌نورلرك وراثتله انتقالنده ولد اکبرلك، بیوك اولادلق، اساسی تطبیق اولنمازدی . هکذا وارثك ارکك یاخود قادین اولماسی نظر اعتباره آلنمازدی.

عادی ته‌نورلرده بدایتده فیه‌یف کبی غیر قابل فراغ برحق تصرف صاییلیردی . وراثتله انتقال اساسی تجویز ایدلدیکی کوندن اعتباراً، ته‌نورلرك صاتیلماسی ، هبه طریقیله دوری دخی قانونی صاییلماغه باشلادی .

فقط هیچ برزمان فیه‌یفلر حقنده اولدیغی کبی مستأجره کندیسنه تابع ته‌نور تأسیس ایتمك حقی ویرلمدی .

بوقاعده‌یی [مستأجر موجر اوله‌ماز] [Cens contre cens ne vaut] شکلنده افاده ایدییورلردی . بوقاعده‌نك اساسی شو ایدی : براصیلك آراضیسنی ایجاره ویرمك ایچون اصیل اولمق لازمدر . حالبوکه ، خاطرلارسکزکه ، عادی ته‌نور فیه‌یفك یعنی اصیل آراضینك برشخصه ایجار ایدیلن برپارچه‌سیدر .

فیه‌یفلرك انتقالنده ویرلمه‌سی عادت اولان ویرکو کبی ته‌نورلرك انتقالی تقدیرنده‌دخی مستأجر سه‌نیوره بعض رسم ویرکوسی ویرمکله مکلفدی . بالآخره بوویرکوده زائل اولدی .

— ۱۰۳ —

نیم اسیرلرك تصرفنده‌کی آراضی

سه‌رفلرك ته‌نوری

بر سه‌نیور طرفندن نیم اسیره ایجار ایدیلن اراضی‌یه [سه‌رف ته‌نوری] دییورلردی. بو ته‌نورلر بر چوق جهتدن عادی ته‌نورلره بکزه‌یورلری . فقط ایکی نقطهٔ نظردن سه‌رف ته‌نوری عادی ته‌نوردن آیریلیردی :

۱ — سه‌رف ته‌نوری نه وراثتله انتقال ایدردی ، ونه‌ده باشـقه بر طریقله دور ایدیله‌بیلیردی. ۲ — سه‌رفلردن سه‌نیورلر ایسته‌دیکاری مقدارده ویرکو طلب ایده‌بیلیرلردی. حالبوکه عادی ته‌نور مستأجرلرینك ویرمکله مکلف اولدقلری ویرکونك مقداری مقاوله ایله تثبیت اولونوردی .

— ۱۰٤ —

مستقل مالکلر

[Alleu]

فه‌ئودال دورده فرانسه اراضیسنك بویوك بر قسمی فه‌ئوداللاشمشدی. بیلیرسکزکه، اراضی فه‌ئوداللاشدی دیمك، اراضی اوزرنده هیچ کیمسـه‌نك تام معناسیله حق ملکیتی قالمادی دیمکدر . فه‌ئودال بر اراضی اوزرنده کوچك بر حصـه‌یی ایشله‌تن نیم اسیردن

باشلایارق قراله قدر یوکسلن سلسلهٔ اشخاصك هپسنك بر نوع حقی واردر . اراضی‌یی دوغریدن دوغری‌یه ایشله‌تن نیم اسیر یاخود مستأجر ایله یوکسك سه‌نیور یاخود قرال آراسنده بر قاچ درجه واسساللر اوله بیلیر . بوتون بو واسساللرك‌ده اراضی اوزرنده بر نوع حقی واردر . فقط بو شخصلردن هیچ برینك حقی [حق‌ملکیت] دکلدر . فیه‌یف نه قرالکدر ونه‌ده مستأجرك‌در . فقط هپسنك اراضی اوزرنده برنوع حقی واردر . حق ملکیت اسمیله معلوم حق پارچه‌لانمشدر . بولنمشدر ، انخساف ایتمشدر . قرون وسطی حقوقی بوسلسلهٔ مراتب تشکیل ایدن شخصلرك اراضی اوزرنده‌كی حقلرینی ایکی‌یه تقسیم ایدییوردی . اراضی‌اوزرنده متبوع سه‌نیورك حقنه یوکسك صاحبلق Domaine direct تابع سه‌نیورك حقنه تصرف یاخود استفاده صاحبلکی domaine utile دییورلردی . فقط فه‌ئودال‌دورده بیله فه‌ئودال اراضیدن باشقه ، آللو (Alleu) اسمنده اراضی‌واردی . بونلر فه‌ئودال اراضی دکیزی ایچنده آطه‌لر تشکیل ایدییورلردی . بوکبی اراضی صاحبلرینك حقی تام معناسیله حق ملکیت ایدی . بز (آللو) یی مالکانه دییه ترجمه ایده‌بیلیرز . مالکانه‌لرك وضعیت حقوقیه‌سی فیه‌یفلردن فرقلی ایدی . ١ — مالکانه‌یه عائد حق یوکسك صاحبلق ، استفاده حقی اسمیله بولنمش دکلدی . بو ایکی حق عینی شخصك النده ایدی . ٢ — آللونك حقیقی صاحبندن باشقه بو مالکانه‌ده هیچ کیمسه‌نك حقی یوقدی . ٣ — آللو صاحبی هیچ کیمسه‌یه ویرکو ویرمکله مکلف دکلدی . فقط بوتون مالکانه‌لرك وضعیتی عینی دکلدی . بو دورده اوچ نوع مالکانه واردی .

١ — هیچ کیمسه‌یه تابع اولمایان مستقل مالکانه‌لر . بونلر قراللق ایچنده برکوچك دولت تشکیل ایدییورلردی . بونلر فه‌ئودال دورك تا ابتداسنده زائل‌اولدیلر . ٢ — حق قضایی حائز مالکانه‌لر : بونلر فرانق دورنده‌كی معاف آراضی بقایاسندن عبارت ایدی . ٣ — عادی مالکانه‌لر ، بونلر سیاسی حقوقی تضمن ایتمه‌ین عادی مالکانه‌لردن عبارتدی .

اشخاص و آراضی بربرینه تابع سلسلهٔ مراتبه بولنمش فه‌ئودال جامعه‌ده او دورك ذهنیتی حقیقی مالکانه‌لری غیرطبیعی بر مؤسسه‌كبی تلقی ایدییوردی . یوکسك برسه‌نیوره تابع اولمقسزین ناصل بر شخص آراضی صاحبی اوله‌بیلیر ؟ طرزنده دوشونیورلردی . چونکه اکثر آراضی فه‌ئودال آراضی ایدی . آراضی صاحبلرینك اکثریسی تابعلك ومتبوعلق رابطه‌سیله بربرینه باغلانمشدی . انسانلر یشادیقلری محیطده کوردیکلری احوال و وضعیتلری طبیعی صانیغه ، بونك معکوسی اولان احواله غیرطبیعی نظریله باقمغه میالدرلر . حالبوکه حقوق تاریخی بزه حق‌ملکیته مستند مالکانه ومرکزی حاکمیته مؤسس دولتك

فه‌ئوداليته‌يه نسبتاً دها منتشر، ديمك ، دها طبيعى اولديغنى كوستريبور . فه‌ئوداليته ملتلرك حياتنده كچيجى بردوردر. حالبوكه مركزى حاكميه مؤسس تشكيلات و آراضى اوزرنده حق ملكيت اصلدر . شيمدى‌يه قدر بوتون يوكسك مدنيته واصل اولان ملتلرده بو ايكى اساس حاكم اولمشدر .

فه‌ئودال دورده بوتون سه‌نيورلر حر مالكانه‌لرك دشمنى ايديلر . بوتون سه‌نيورلرك سياستى، مالكانه‌لرى امحا ايتمه‌يى استهداف ايديبوردى. سه‌نيورلر مختلف يوللرله مالكانه‌لرى كنديلرينه تابع قيلمق ايچون چاليشيورلردى . فه‌ئوداليته حر مالكانه‌لرى بوسبوتون اورته‌دن قالديرماغه موفق اولمادى ايسه‌ده ، مالكانه صاحبلرينك حقوقى مختلف شكلده تحديد ايدلدى . فه‌ئودال سه‌نيورلرك مالكانه صاحبلرينه قارشى خصومتى ، اونلرك مجادله‌سى نتيجه‌سنده فرانسه‌نك مختلف اقسامنده مالكانه‌لر حقنده مختلف اساسلر قبول ايدلدى . جنوبى فرانسه‌ده [سندسز هيچ كيمسه سه‌نيور اولاماز .] Nulseigneursanstitre اساسى قبول ايدلدى . بواساس مالكانه صاحبلرينى حمايه ايديبوردى. فرانسه‌نك اوزون مدت روما حاكميتى آلتنده ياشامش اولان جنوبى قسمنده ملكيته حرمت شماله كيلردن زياده ايدى . بوقاعده‌نك معناسى شو ايدى : جوارده‌كى بر حر مالكانه‌يى كنديسنه تابع قيلمق، مالكانه صاحبنى تحت اطاعته آلمق ايسته‌ين بر فه‌ئودال سه‌نيور ادعاسنى سنده استناد ايتديرمكلى ايدى . بومالكانه‌نك تا اسكيدن كندى اراضيسنه تابع اولديغنى اثبات ايتملى ايدى . سند موجود اولمديغى تقديرده مالكانه صاحبنك مستقل ملكى عد ايديليردى . حريتى باقى، ملكى مصون ايدى . شمالى و مركزى فرانسه‌ده بوقاعده‌نك معكوسى قبول اولنمشدى. [بر سه‌نيوره تابع اولميان اراضى اولاماز] Nulle terre sans seigneur ديبورلردى . بواساس مالكانه صاحبلرينك عليهنده ايدى . مالكانه صاحبلرينى جبراً جوارده‌كى بر قوتلى فه‌ئودال سه‌نيوره اطاعت ايتديرمه‌يى استهداف ايديبوردى . بعض محللرده مالكانه حقنده اوچنجى بر قاعده تأسس ايتمشدى . [سندسز مالكانه اولاماز .] [Nul alleu sanstitre] ديبورلردى . بو قاعده‌ده مالكانه صاحبلرى عليهنده ايدى. چونكه بوقاعده ، صاحبى سه‌نيوره تابع اولمديغنى سندله اثبات ايده‌مه‌ين مالكانه‌لر ، مالكانه‌نك كنديسنه تابع اولديغنى ادعا ايدن سه‌نيوركدر ، شكلنده تفسير ايديليوردى . حالبوكه تاريخاً مالكانه‌لر فيه‌يفلردن اول تأسس ايتمشدى . مالكانه صاحبلرينك ألنده مالكانه‌لرينك مدعى فيه‌يف صاحبى سه‌نيوره مناسبتنى تثبيت ايدن بر وثيقه اولماسى احتمالى يوقدى . فقط بو دورده ملكيت صاحبلرى كيمه دردلرينى آكلاته‌بيليرلردى ؟ فه‌ئوداليته زوربالرك تحكم وتغلبى دوريدر . بوتون بو تضييق ، تجاوز جبر ، غصبلره

رغماً فەدالیتە دورندە بیلە مالکانەلر بوسبوتون زائل اولمادی . وبو سایەدە آراضی اوزرندە حق‌ملکیت مفهومی یاشادی . چونکە بو مؤسسەنك آوروپا بشریتی تاریخندە اوزون بر ماضیسی اولدیغی کبی، پارلاق بر استقبالی‌دە واردی . آراضی اوزرندە ملکیت مؤسسەسندن باشقە اوروپا یوکسك مدنیتە واصل اولەمازدی. حالبوکە محصولدار، مدنیتە هرجهتدن مساعد برساحەدە یرلشمش مستعد عرب ملتلری کندیلرندە بویوك برتمدن قابلیت و احتیاجی حس ایدییورلردی . بشریت شیمدی‌یە قدر ملکیت چرچوەسی خارجندە هیچ برزمان یوکسك برمدنیت تأسیس ایتەمشدی . بوندن صوکرە تأسس ایدەجکنی سویلەینلر موجوداولدیغنی بیلیورسکز . بزتاریخجیلرك وظیفەسی‌اولان‌شیلردن بحث ایتمکدر . اولەجق شیلردن بحث پیغمبر و مجددلرك ایشیدر .

شخصلرك عائلە ایچندەکی موقعی

افندیلر ، فەئودال دورك حقوق خصوصیەسندن اوزون اوزادی‌یە بحث‌ایدەمیەجکم. آنجق بودورك حقوق خصوصیەسنك اوصاف عمومیەسنە، مهم‌خصوصیتلرینەمختصراً اشارت ایتمکلە اکتفا ایدەجکم .

فرانسەدە فەئودال دورك عائلەسی نەروما حقوقندەکی عائلەدر ، نەدە ژرمن‌عائلەسیدر. عائلەنك اساسی نەپدرك ولایت مطلقەسی ونەدە ژرمنلرك موندیومیدر .

بودوردە عائلە ایچندە قادینك وضعیتی فرانق دورینەنسبتاً ایبلەشمشدر . پدرك‌ولایت حق‌دە یومشامشدر . بوحقوقی تبدلك عاملی خرستیان روحانیلری ورو حانیلرك وجودە کتیردیکلری دینی حقوق اولمشدر. فەئودال دوزدەکی بویوك اولادلق امتیازی مؤسسنە برحقوقی تدنی نظریلە باقالیز .

— ۱۰۵ —

نکاح

نکاح بوتون حقوق سیستەملرندە عائلەنك اساسی ومبدأیدر . فەئودال دوردە عائلە تشکیلاتنە عائد بوتون مسائل دینی حقوقە ، قانونیق‌حقوقە تابع‌ایدی . کلیسا حقوقنەکورە ئەولنمە ایچون مهم شرطلر بروجە آتی تثبیت ایدلمشدی .

١ — ئەولەنەنلرك مقابل رضاسی ؛

٢ — معین سنه وصول . ارککلر ایچون نکاح سنی اون درت قیزلر ایچون اون ایکی یاش ایدی .

٣ — ئەولنەجکلر آراسنده قان قرابتی اولمامسی، اصول ایله فروع آراسنده قرابتك درجەسنك اهمیتی یوق ایدی . اصول ایله فروع آراسنده نکاح علی العموم مطلق بر صورتده ممنوع ایدی . جوار خصملر آراسنده نکاح آنجق دردنجی درجەیه قدر ممنوع ایدی .

٤ — روحانی قرابت Cognatio spiritualis اولمامسی . روحانی قرابتدن مراد واقتیز ایدن شخصله واقتیز ایدلمش چوجق آراسندەکی مناسبتدر .

٥ — ئەولنمك ایستەینلردن برینك روحانی ویا رهبان صنفنه منسوب اولمامسی .

٦ — زائل اولمایان اولکی بر نکاحك موجود اولمامسی

بو شرائطدن برینك فقدانی نکاحك بطلاننی استلزام ایدردی . بو شرائطدن باشقه بعض ایکنجی درجەده شرطلر واردی . بو صوك قسم شرطلره عدم رعایت نکاحك بطلانی موجب اولمازدی . یالکز رعایت ایتمەینلر کناهلی بر فعل ارتکاب ایتمش عد اولنورلردی .

کلیسا حقوقنه کوره ابوینك وعلی العموم اصولك رضاسی نکاحك مهم شرطلرندن عد ایدلمزدی . روحانی حقوقك بو تلقیسی، کرك روما حقوقنه وکرکسه ژرمەنلرك موندیوم تلقیسنه مغایر ایدی . فەئودال دورده دنیاوی حقوق طرفدارلری دینی حقوقك بو اساسنی مختلف صورتده تعدیل ایتمکه چالیشدیلر وابوینك رضاسندن باشقه اولنمەلره مختلف یوللرده مانع اولمق ایستەدیلر . بو خصوصده دوشونوب بولدقلری چارەلرك الك مستعمل اولانی اصولك رضاسندن باشقه عقد ایدیلن نکاحلری قیز قاچیرمه کبی تلقی ایتمکدی (Rapt) . فەئودال دورده اولنمەیە نشانلانمامراسمی سبقت ایدردی . نشانلانما مراسمنه Verba de futuro دیبورلردی . نشانلانمانك مطلقا اولنمه ایله نهایتلەنمسی مجبوری دکلدی .

بدایتده نکاح عقدی ایچون هیچ بر تورلی رعایت ایدلمسی مجبوری مراسم یوقدی . طرفینك رضاسی ومهم شرطلرك تحققی کافی ایدی . مهم شرطلرك موجودیتی تقدیرنده طرفینك رضاسی اعلان اولندیغی آندن اعتباراً نکاح عقد اولنمش عد ایدیلیردی . بالآخره [١٥٦٣] سنەسندن صوکره نکاحك کلیساده روحانیلر معرفتیله اجرا ایدلمسی مهم شرطلر آراسنه ادخال ایدلدی . دینی حقوق تلقیسندە نکاح غیر قابل فسخ بر برلشمه ایدی . حالبوکه ژرمەن، فرانق حقوقلرنده طلاق جائزدی . آنجاق فرانق دورینك نهایتنه دوغری طلاق ممنوع اولمشدی . خرستیان روحانیلری دینی تلقیلره استناداً نکاحك غیر قابل فسخ اولماسنی اعلان ایتدیلر . فقط تا اون

اوچنجی عصره قدر کلیسا حقوقنك بو اساسی هریرده تطبیق اولنمادی . طلاق فعلاً باقی قالدی . کلیسا حقوقی طلاق یرینه [آیریلق] اسمنده برمؤسسه ایجاد ایتدی . (Separation de corps) آیریلغك بوشانمادن فرقنی بیلیورسکز . بوشانما نکاحك بوسبوتون زوالندن عبارتدر. حالبوکه آیریلق یالکز فعلاً آیری یاشامق حقندن عبارتدر .

— ١٠٦ —

عائله افرادی آراسنده‌کی مناسبته دائر قواعد

عائله‌نك رئیسی قوجادر . قوجانك قاریسی اوزرنده بر نوع ولایتی واردر. یوقاریده عرض ایتدیکم کبی، بوولایت نه‌رومانك [مانوسی] ونه‌ده ژه‌رمانلرك موندیومیدر. قادین بوتون حقوقی معاملاتده سربستدر. قوجانك رضاسندن باشقه قاری مقاوله عقدایده‌بیلیر، محکمه‌یه مراجعت ایده‌بیلیر، دعوی اقامه ایده‌بیلیر، اموالنی دور ایده‌بیلیر. قارینك شخصی مالارینی اداره وتصرفه عائد مسائل فرانسه‌نك مختلف اقسامنده مختلف شکلده تنظیم ایدلمشدی . جنوبی فرانسه‌ده [وشمالده نورماندی اسمنده‌کی اولکه‌ده] هرقیزه پدری بر جهاز dot تعیین ایدردی . شمالی فرانسه‌ده هرقادینه اوله‌ندیکی زمان قوجه‌سی [دوه‌ر] اسمیله بر مقدار مال تعیین ایدردی . جهاز مالیله ، دوه‌ر douaire مالینك وضعیت حقوقیه‌لرنده فرقلر واردی . دوه‌ر douaire قوجاسنك وفاتی تقدیرنده حیاتده قالان قادینك انتفاعنه تخصیص اولنمش مالدر . فقط بو حقوقدن بالفعل استفاده قوجاسنك وفاتی شرطیله مشروط ایدی. دوه‌رك مقداری زوجین طرفندن نکاح عقدی اثناسنده تعیین ایدیلیردی . بوشکلده تعیین ایدلمه‌مشسه ، دوه‌رك مقداری عرفه کوره تعیین ایدیلیردی. اکثرولایتلرك عرفنه کوره دوه‌ر قوجانك بوتون مالینك ثلث ویاخود نصفندن انتفاع حقندن عبارت ایدی. جهاز اصولی مقبول اولان جنوبی فرانسه‌ده قادینه قوجاسی طرفندن تعیین اولنان [دوه‌ر] یرینه پدر طرفندن ویریلن جهاز قائم اولوردی .

جهاز [dot] — نکاح مناسبتیله پدرك قیزینه ویردیکی مالدر. جهاز غیرقابل فراغدر . نکاحك دوامی مدتنده جهازوجهازك وارداتی زوج طرفندن اداره اولونور. نکاحك فسخی تقدیرنده جهاز مطلقاقاری‌یه یاخود اونك وارثلرینه اعاده ایدلمه‌لیدر. قادینك جهاز مالندن باشقه مالارینك paraphernaux اداره‌سی کندینه عائدایدی.

مال اورتاقلغی . فرانق دوری حقوقنده نکاح مدتنده استحصال اولنانماللر، اموال مکتسبه، قوجا ایله قارینك اورتاق مالی حساب ایدیلیردی. نکاح زوالی تقدیرنده بو اورتاق ماللردن قوجه حصه‌سنه ثلثانی قاری حصه‌سنه ثلثی اصابت ایدردی . فه‌ئودال دورده اموال مکتسبه‌دن قاری‌یه عینی حصه ویرلدی . بوکا مال اورتاقلغی یاخود برلکی ، Communaute des biens اسمی ویرلدی .

فقط اورتاق ماللر ایله تصرف مسئله‌سنده قوجانك حقوقی واسع ایدی . بو اصولده اورتاقلغه داخل ماللر شونلردی : ۱ نکاح عقدی زماننده قوجه ویا قاری‌یه عائد منقول ماللر . ۲ ــ قوجه وقارینك غیر منقول شخصی ماللرینك وارداتی . ۳ ــ نکاح دوامی مدتنده اکتساب اولنان منقول ماللر . ٤ ــ مشترك اقتصادلری سایه‌سنده استحصال ایتدکلری غیرمنقولات . مال برلکنده بوتون اداره وتصرف جهتی منحصراً قوجایه عائد ایدی. قوجا مشترك ماللری، ترهین ایتمك، او ماللر اوزرنده باشقه‌لری لهنه عینی حقلر تأسیس ایتمك، حتی عوضسز دور ایتمك حقلرینی حائز ایدی. فه‌ئودال حقوق بو اساسی[قوجا مال اورتاقلغنك سه‌نیورو وصاحب مطلقی در] le mari est le seigneur et le maitre de la communauté قاعده‌سیله افاده ایدییوردی .

عائله‌نك بوتون بورجلری مال برلکنه داخل ماللردن تأدیه ایدمه‌لی ایدی. قوجا وفاتی تقدیرنده مال برلکی اصولیله یاشایان عائله‌نك بورجنك مقداری موجود ماللردن فضله اولورسه قاری مشترك ماللرده‌کی حصه‌سندن واز کچه‌رك ، بورجلری تأدیه مسئولیتندن کندیسنی قورتاره بیلیردی .

مال آیریلغی — فه‌ئودال دورده مال برلکندن باشقه ، مال آیریلغی اصولی دخی مستعمل ایدی . مال آیریلغی تقدیرنده قوجا وقاری قاعدةً شخصی ماللریله تصرفده تماماً حر ومستقل ایدیلر. فقط فعلاً بو تقدیرده دخی اکثریا اداره وتصرف قوجایه عائد ایدی . مال برلکی تقدیرنده دخی قادینك جهازینك غیر منقول قسمی محفوظ ایدی .

— ۱۰۷ —

پدرك ولایتی

فه‌ئودال دورده پدرك ولایتی حقنده‌کی قواعده محلنه کوره دکیشیردی دائما روما تأثیری آلتنده یاشایان جنوبی فرانسه‌ده پدرك چوجوقلر اوزرنده‌کی ولایتی عادتا اسکی

روما حقوقنده‌کی [Patriapotestas پاتریاپوتستاس] ه بکزه‌یوردی. بوولایت پدره چوجوغی تأدیب و تجزیه حقندن باشقه واسع حقلر بخش ایدیوردی. بدایتده جنوبی فرانسه‌ده بر پدر صوك درجه‌ده ضرورته دوشدیکی تقدیرده چوجوغنی صاتمق حقنی دخی حائز ایدی. اون اوچنجی عصرده بو حق لغو اولندی. جنوبده ولایت نقطهٔ نظرندن سن رشد یکرمی بش یاش ایدی.

عرفی حقوق حکمفرما اولان شمالی فرانسه‌ده پدرك ولایتنه Mainbournie دییورلردی. بوولایت حاکمیت اولمقدن زیاده چوجوغی حمایه وظیفه‌سندن عبارت ایدی. باباڭ وفاتی تقدیرنده بو حق آنایه کچیوردی.

رفع ولایت [ئه‌مانسیپاسیون] نتیجه‌سنده چوجوق باباسنڭ ولایتی آلتندن چیقابیلیردی. فه‌ئودال دورده ولایت مختلف اصوللر ایله رفع ایدیله‌بیلیردی.

١ – بر حاکم ویاخود بلدیه مأموری حضورنده پدرك ولایتی رفع ایتمکه دائر اراده‌سنی بیلدیرمه‌سیله؛

٢ – قرال ویاخود سه‌نیورك فرمانیله؛

٣ – بعض دینی و دنیاوی منصبلره یوکسلمکله؛

٤ – ئه‌وله‌نمکله؛

٥ – باباعائله‌سنی ترك ایتمکله.

فه‌ئودال حقوق اولادایدنمه مؤسسه‌سنی ده طانیردی. اولادایدنمه بر حاکم حضورنده اولادلغه قبول ایدن وایدیلنلرك شفاهاً متقابل رضالرینی بیلدیرمه‌لریله، یاخود عادی بر مقاوله ایله تأسیس ایدیلیردی. فه‌ئودال دورده اولاد ایدنمه نادر کورولوردی. چونکه زمانڭ حقوق شناسلری اولادایدینه‌ن پدرك میراثنه اولاد ایدنمش لهنه هیچ بر حق طانیمازدی. بعض عرفی حقوق سیسته‌ملرنده اولادایدنمه بوسبوتون ممنوع ایدی. فرانسه اختلالی بو مؤسسه‌یی یکیدن احیا ایتدی.

— ١٠٨ —

وصیت و وصیتنامه

جنوبی فرانسه‌ده وصیت مشروع ایدی. یعنی هر مال صاحبی کندیسنڭ وفاتندن صوکره مالل‌رینه کیملرك وارث اوله‌جغنی سربست تعیین ایده‌بیلیردی. وارث تعیین ایتمك

بر وظیفه ایدی . شمالی فرانسه‌ده بالعکس وارث تعیین ایتمك ممنوع ایدی . وارثی انسان دكل الله تعیین ایدر Deus solus heredes facit non hommo دیبورلردی .

میراثماللردن بر قسمی محفوظ ایدی . وصیتنامه‌ده وارثلردن باشقه وصیتی تنفیذله موظف شخصلرده کوسترلملی ایدی . وصیت دینی بر مؤسسه تلقی اولنوردی . بالآخره اون اوچنجی عصردن اعتباراً وصیت منحصراً دنیاوی حقوقه تابع بر مؤسسه اوله‌رق طانندی :
وصیت مسئله‌لرینك حلی روحانی محکمه‌لر صلاحیتندن آلنوب قرال محکمه‌لرینه تودیع ایدلدی . عرفی حقوق مختلف واسطه‌لرله قان قراتی اولان وارثلری حمایه ایدردی :
١ — وصیتله تصرف ارثی ماللرك ⅘ بشدن دورتی تجاوز ایتمه‌ملی ایدی . دیمك ارثی اموالك بشدن بری محفوظ ایدی . ٢ — حق استرداد ، قان قراتی اولان وارثلر مورثك صاتدیغی ارثی ملکیتی فیأتنی تأدیه ایتمك صورتیله مشتریدن استرداد حقنی حائز ایدی :
بو حقه اسلام حقوقنده (شفعه) دیبورلردی .
٣ — بوندن باشقه موجود وارثلرك میراثده حق محفوظی واردی . فروع ایچون محفوظ حقك مقداری اصولك وصیتسز وفاتی تقدیرنده آله‌جغی حصه‌نك یاریسی ایدی .

— ١٠٩ —

فه‌ئودال دورده اقتصادی حیات ، فه‌ئودالیته‌نك انحطاطی

آراضی تشکیلاتنه عائد تفصیلات وشهرلرك انکشافنه عائد ایضاحاتم مناسبتیله قرون وسطی‌نك اقتصادی حیاتنه دائر استطراداً بعض معلومات عرض ایتمشدم . اقتصاد ایله حقوق آراسنده‌کی صیقی مناسبتی بیلیورسکز . شمدی‌یه قدر فه‌ئودال دورك حقوق عامه وحقوق خصوصیه‌سنه دائر ویردیکم مختصر ایضاحاته قرون وسطی‌نك اقتصادی حیاتنه دائر بر فصل علاوه ایتمك لزومنه قانعم . فه‌ئودال دورك اك مهم منبع وارداتی آراضی در. فه‌ئودال جامعه زراعت محصولاتیله یاشایان جامعه‌در. فقط بونکله برابر هیچ بر دورده هیچ بر جامعه صناعت وحرفت اهلینك وجودندن باشقه یاشایاماز. قرون وسطی‌ده‌ده‌خی صناعت وصنعتلریله یاشایان زمره‌لر واردی. صناعت تشکیلاتی قرون وسطی‌ده ایکی صفحه‌دن کچدی. برنجی دورده اهل صنعت سه‌نیورلرك خصوصی آتلیه‌لرنده چالیشیرلردی. ایکنجی دورده أصناف جمعیتلری Corporations ظهور ایتدی. برنجی دوره‌ده هر سه‌نیورك کندی آتلیه‌سنك معمولاتی

سه‌نیور آراضیسی داخلنده‌کی اهالینك احتیاجلرینی تطمینه کافی ایدی. هر سه‌نیورلق اقتصاداً مستقل بر دائره، بر اقتصادی واحد قیاسی تشکیل ایدییوردی. سه‌نیورلرك آراضیلری داخلنده تارلالرینی ایشلتمك ایچون چفتچی سه‌رفلری، زمانك سویهٔ مدنیه‌سنه کوره حیات ایچون لازم اولان بوتون شیلری اعمال ایچونده آتلیه‌لرنده نیم اسیر عمله‌سی واردی. اراضینك مواد ابتدائیه‌سنی محلنده معمولاته تحویل ایدن نیم أسیر عمله ایدی.

زراعت آلتلری، قوشوم طاقمی، آرابه‌لر، اسلحه طاقمی، حرب ایچون لازم شیلر، قوماشلر، سرای، شاطو حیاتی و تزیینی ایچون لازم لوکس اشیاسی، خلاصه هر شیئ سه‌نیورك کندی آتلیه‌لرنده کندی اسیرلری طرفندن اعمال ایدیلیوردی. سکه ضرب ایتمك حقی اولان سه‌نیورلرك مسکوکاتی دخی سه‌رفلر طرفندن ضرب ایدیلیردی. سه‌نیورلرك اعمالاتخانه‌لرینه اوفیسیا Officia دییورلردی. بر سه‌نیورك اوفیساسنك معمولاتی احتیاجدن آرتدیغی تقدیرده، سه‌نیورك کتخداسی فضله معمولاتی قومشو سه‌نیورلره صاتمقله مکلفدر. بو دورك بدایتنده حر اهل حرفت عادتا مفقود ایدی. هر حالده پك آز ایدی. شهرلرك حیاتنده فعالیت باشلادیغی آندن اعتباراً حر حرفت اهلی ظهور ایتدی. شهرلرده‌کی حرفت اهلی اصناف جمعیتی شکلنده تشکل ایتمکه باشلادی. اصناف جمعیتلری تشکیلی تدریجاً سرف عمله‌یی ده سوركله‌دی. سه‌رف عمله‌ده جمعیتلر تشکیلی ایچون سه‌نیورلرله مجادله ایتمکه باشلادی متشکل عمله صنفی نهایت بو سببوتون سه‌نیورلره تابعیت زنجیرینی قیردی. سه‌رف عمله ایله حر اهل حرفت برلشه‌رك قوتلی اصناف تشکیلاتی وجوده کتیردیلر. فه‌ئودال دورك صناعی تشکیلاتی بو اصناف تشکیلاتیدر. بو اصناف جمعیتلری تشکلی جریانی اون ایکنجی عصرده باشلادی اون اوچنجی عصرده هر یرده تعمم ایتدی. هر اصناف جمعیتی بر شخصیت حکمیه حقنی حائز ایدی. هر جمعیتك بر مهری، بر بایراغی واردی؛ هر جمعیتك کندینه مخصوص املاکی واردی. بعض اصناف جمعیتلری غایت زنکین مؤسسه‌لر ایدی. حتی بعض یرلرده اصناف جمعیتلری افرادینك چوقلغی و زنکینلکی سایه‌سنده سیاسی ایشلره بیله تأثیر اجرا ایدییورلردی. هر جمعیتك نظامنامه‌سی و منتخب اداره هیئتلری واردی. جمعیتك رئیسی [اوستا] در. بوکا تابع دیگر منصبلر واردر [محافظ، (garde) محلف، (ژوره) juré پرودوم Prud-'homme].

هر اصناف جمعیتی اوچ نوع اعضادن مرکب: اوستا، عمله، چیراق، بونلردن هر برینك حقوق و وظیفه‌لری نظامنامه‌ده تفصیلا تثبیت و تنظیم ایدلمشدی. چیراغك وظیفه‌لری چیراقلق مقاوله‌سنده‌ده تثبیت ایدیلیردی. چیراقلق مدتی آلتیدن اون بر سنه‌یه قدر وارابیلیردی. عمله اولمق ایچون مطلقا چیراقلق دورندن کچمه‌لیدر. چیراقلق دورینك اسمی [ستاژ] در.

چيراق وعمله‌نك اعاشه وباباته‌سى اوستايه (پاطرونه) عائددر . كندى خانه‌سنده ياشايان عمله استثنا تشكيل ايديوردى . اوسته‌لق حقى اكتسابى ايچون صنعتك نظرياتنه‌دائر برامتحان كچيرمك وبر[شاه‌اثر]Chef - d'oeuvres وجوده كتيرمك شرط ايدى. واوسته‌زمره‌سنه انتساب مناسبتيله سنيوره دخول ويركوسى ناميله بر ويركو ويرمك لازمدى. اصناف عمله‌سنك اقتصادى وضعيتلرى حقنده مورخلرك فكرلرى متناقضدر. بعض عالملر اصنافلق دورينه عمله‌نك سعادت ورفاه دورى نظريله باقيورلر. ديكر زمره عالملر بودورده‌كى عمله حياتنك غايت حزين، آجينه‌جق بر حيات اولديغنى ، عمله‌نك مزمن بر يوقسوللق وبويوك محروميتلر ايچنده ياشامش اولديغنى ادعا ايديورلر . بوخصوصده قطعى برفكر سويله‌مك طوغرى دكلدر. هر يرده عمله‌نك عينى وضعيتده بولنمش اولماديغى شبهه‌سزدر. طبيعى، ايشلرى ايى كيدن بر اوستانك عمله‌سى ايله ايشلرى فنا كيدن ياخود طبعاً سرت، خسيس بر اوستا نزدنده چاليشان عمله‌نك وضعيت فعليه واقتصاديه‌سى عينى دكلدى. فقط بر شى محقق: قرون وسطى‌ده اوستا ايله عمله آراسنده عصرمزده مشاهده ايتديكمز عمله ايله فابريقه‌جيلر آراسنده‌كى مخاصمت وتضاد يوقدى . اودورده اعمالاتخانه‌لر كوچك آتليه‌لردن عبارت اولوب، اوستا عمله وچيراق هپسى برلكده يازيانه چاليشيرلردى. بويوك اعمالاتخانه‌لر فابريقه‌لر دها ظهور ايتمه‌مش ايدى. هرصنعت براصناف جمعيتنه منسوب شخصلرك ألنده بر انحصار ايدى. هرصنفك ايشلرينك بوتون ته‌فنيق تفرعاتى، چاليشمه اصوللرينك بوتون تفصيلاتى نظامنامه‌لرده تثبيت ايدلمشدى . اصناف اعضالرينك سلسلهٔ مراتبنه وبربرينه قارشى مناسبتلرينه عائد قواعدده غايت مفصل برصورتده نظامنامه‌لرده تثبيت ايديليردى. على العموم اصناف جمعيتلرينك نظامنامه‌لرى اصناف واصنافه داخل عمله‌نك منافعنى تأمينى استهداف ايدردى . مثلا بر اوستا نزدنده چاليشمقده اولان بر عمله‌نك بشقه اوستاطرفندن استخدامى ممنوع ايدى. براوستايه ايش حقنى اوده‌مه‌ين بر مشترينك سپارشنى ديكر اوستالرك قبول ايتمه‌سى ممنوع ايدى. وفات ايدن عمله‌نك تدفين مصرفلرينى جمعيت درعهده ايدردى. آجلق وقحطلق سنه‌لرنده خسته‌لق حالنده اصناف جمعيتى اعضالرينه معاونت ايدردى . صنعت اهلنك جمعيت شكلنده تعضو جريانى تجارت اهلنه‌ده سرايت ايتمشدى . آنارشى حكمفرما اولان وامنيت عموميه‌دن محروم فه‌ئودال جامعه ايچنده تجارت انجق قدرتلى جمعيتلر تشكيلى سايه‌سنده قابل اوليوردى. تجارت قافله‌لرينك معروض اولديقلرى تهلكه‌لرى آزالتمق، تجارى ضرروزيانلرى تعديل ايتمك، متقابل اعتماد بسله‌ين زمره‌لر وجوده كتيرمك آنجاق جمعيتلر تأسيسى سايه‌سنده ممكن اوليوردى .

بودورده تجار، جمعيتلر تشكيل ايتمكله اوچ تورلو غايه تعقيب ايديورلردى: متساندآً بربرينى مدافعه ايتمك سيغورطه ايتمك، كاراستحصالنى تأمين ايتمك. مدافعه جمعيتى اولمق صفتيله تجار جمعيتى كندى

حسابنه مسلح آدملردن مركب خصوصی پولیس تشكیل ایدردی. سیغورطه جمعیتی اولمق جهتندن جمعیت اعضاسنك تجارت ایشلرندن متولد ضرر وزیانلرینی تضمین ایدردی. كار استحصالی جمعیتی اولمق جهتندن مختلف واسطه‌لرله اعضاسنه كار تأمیننه چالیشیردی. زمان اولوردی، جمعیت پیاسه‌ده‌كی بوتون برمالی آلنده تمركز ایتدیریردی. (Accaparement)، زمان اولوردی، بعض ملاحظه‌لرله بردنبره برمالی مبذول صورتده پیاسه‌یه چیقاریردی.

تجار جمعیتلری مختلف اسملر طاشیردی. الك مستعمل اسملر، غلید (Guilde) قونژوراسیون conjuration، قونفره‌ری confrerie، فراته‌رنیته fraternité، شاریته charité كبی اسملر ایدی. بو دورك تجارتی بو تجار جمعیتلرینك النده تمركز ایتمشدی. اوفاق تجاره، پراكنده‌جیلره مال صاتمق ایچون بویوك تجار جمعیتلری فرانسه‌نك مختلف شهرلرنده بویوك پنایرلر وپازارلرده تأسیس ایدیورلردی. آیاق صاتیجیلری ایسه بویوك تجاردن آلدیقلریماللری شاتودن شاتویه كیده‌رك طوغریدن طوغری مستهلكره صاتمغه چالیشیرلردی. سه‌نیورلر پازار وپنایرلرك كندی آراضیلری داخلنده تاسس ایتمه‌سنی تشجیع ایلمك مقصدیله پنایرلرینه كلنلره مختلف امتیازلر بخش ایدرلردی.

بو تجاره امتیازلر مسئله‌سنده سه‌نیورلر لزومندن فضله جومرد داورانیورلردی. بعضاً بزم بوكونكی حقوقی تلقیلرمزله آصلا قابل تألیف اولمایان غریب امتیازلرده ویریلیردی. سنیورلردن بعضیلری پنایر وپازارك دوامی مدتنده یاپیلان بوتون جرملرك عفوایدیله‌جكنی اولدن اعلان ایدرلردی. بوكا مقابل سه‌نیورلر مختلف ویركو ورسملر آلمق صورتیله پنایرلری كندیلری ایچون برمنبع واردات یاپمغه موفق اولیورلردی.

تجارت جمعیتلرینك وبونلر سایه‌سنده علی العموم تجارتك انكشافی بدایتده سه‌نیورلر ایچون برمنبع واردات اولدیغی حالده، بالآخره تجارتك ترقیسی سه‌نیورلرك فقیرلاشمه‌سنی انتاج ایتدی. تجارت وپازارلرك انكشافی نادر وقیمتلی ماللری استحصال ایتمه‌نك قولایلاشمه‌سی سه‌نیورلرك ذوقنی نازكله‌شدیردی. وبالنتیجه اونلرده سوس، اسراف، لوكس اعتیادلر تولید ایتدی. سه‌نیورلرك سنوی مصرفلری كیتدكجه چوغالدی، وارداتلری ایله مصارف آراسنده‌كی موازنه بوزولدی. بودجه آچیغنی دولدیرمق ایچون سه‌نیورلر استقراضلر یاپمغه باشلادیلر. احتیاج عضو طوغوردیغی كبی سه‌نیورلرك استقراض احتیاجی پاره اقراض ایتمكله تعیش ایدن مؤسسه وشخصلرك ظهورینی موجب اولدی. صرافلر ظهور ایتدی. سه‌نیورلرك بودجه‌سنده توزانك بوزولمه‌سنده اهل صلیب محاربه‌لرینكده بویوك تأثیری اولمشدر. بو سفرلر نتیجه‌سنده پك چوق سه‌نیورلرك اقتصادی وضعیتی پریشان برحاله كلیردی. سیاسی قدرتلرینه رغماً فنالاشمش مالی

وضعیتلرینی دوزلتمك ایچون سه‌نیورلر زنکین تجار صنفنه مراجعت ایتمکه تنزل و بو صنف اوکنده سر فرو ایتمکه مجبور اولیورلردی. شهرلرك، تجار جمعیتلرینك سه‌نیورلردن قولای قولای امتیازلر قوپاره بیلمه‌سنك اسبابی فه‌ئودال دورده سه‌نیورلرك مالی وضعیتلرنده آراملیز . بو دورده سه‌نیورلر حتی قوقا کندیلرینه تابع عد ایدیلن بوتون زمره‌لره: تجاره، شهرلیلره، نیم اسیرلره، پاره مقابلنده مختاریت و حریت امتیازی صاتیورلردی. سه‌نیورلك پنچه‌سندن قورتولمش شخص و زمره‌لر چوغالدقجه سه‌نیورلرك هم وارداتی هم سیاسی قدرتی أکسیلیوردی. بوکا رغماً امتیازلری صاتیورلردی . نظری اوله‌رق سه‌نیورلر بو طرزده حرکت ایتمه‌نك کندیلری و صنفلرینك استقبالی ایچون ضررلی و تهلکه‌لی اولدیغنی‌پك اعلا بیلیورلردی . فقط تاریخك آغیشینی طوردیرمق اللرنده دکلدی . قوتلی فرانق قراللری معافیت حقلری توزیع ایده‌رك » ، به‌نه‌فیس بخش ایده‌رك کندی اللریله قراللغك و حاکمیتك پارچه‌لانمه‌سنی، انحلالی موجب اولمشلردی . فرانق قراللرینك بو سیاستی فه‌ئودالیته‌یی تولید ایدن عامللردن بری اولمشدی . شیمدی طبقی فرانق قراللری کبی فه‌ئودال سه‌نیورلرده کندیلرینه تابع شخصلره، زمره‌لره امتیاز بخش ایده‌رك کندیلرینك اقتدار و حاکمیتلرینی کومك ایچون مزار حاضرلایورلردی . لاتینجه بر مقال واردر :

quos vult perdere jupiter dementat prius ژوپیته‌ر بر شخصی محو ایتمك ایسته‌دیکی زمان اولا اونك عقلنی آلیر » دییور.

تاریخده طبقی ژوپیته‌ر کبی حرکت ایدییور . بر زمره‌یی محو ایتمك ایسته‌دیکی زمان اونك خرابیسنی او صنفك کندی خطالری، بصیرتسزلکلری، غفلتلری واسطه‌سیله حاضرلار. فقط بو حادثهٔ تاریخیه‌ده هادرین تحلیل اولندیغی زمان صنفلرك ده، انسانلرك اراده‌سی فوقنده‌کی، تاریخی، عامللرك قربانی اولدیقلری آکلاشیلیر. فه‌ئودال اصول حیات، دوام ایده‌بیله‌جك استقباللی تشکیلات دکلدی . فرانسه‌ده قاپه‌ت سلاله‌سنك سیاستی زراعتك ترقیسی ، شهرلرك انکشافی ، اصناف جمعیتلرینك قوتلنمه‌سی ، روما حقوقنك اعتبار قازانمه‌سی ، اهل صلیب محاربه‌لری ، عاملرك ظهوری، هپسی بو اصول حیاتك تملرینی صارصان، سقوطنی حاضرلایان عامللر ایدی . فه‌ئودال سه‌نیورلرك اقتصادی تحکمی یرینه کله‌جك صنف پاره و منقول ثروت صاحبلری، حرمالکانه صاحبلری و اصناف رئیسلری اوله‌جقدی. سه‌نیورلرك سیاسی قوتلری ایسه قراللره کچه‌جکدی .

— ١١٠ —

فه‌ئودال دورده حقوق منبعلری

افندیلر ، حقوق تاریخی درسلرمزك بدایتنده حقوق تاریخنك ایکی تورلو وظیفه‌سندن بحث ایتمشدك . بو وظیفه‌لردن برنجیسی حقوق منبعلرینك تعاقبنی ، تاریخچه‌سنی محتویاتنی تدقیق ایتمك ، ایکنجیسی حقوقی تحوللری ، قواننك تعاقبنی تولید ایدن عوامل خارجیه‌یی تثبیت ایتمك‌در ، دیمشدك . شیمدی‌یه قدر عرض ایتدیکمز ایضاحاتله بز برطرفدن فه‌ئودال حقوقی تولید ایدن عواملی کوسترمکه ، دیکرطرفدن فه‌ئودال دورده حاکم حقوق قواعدینك محتویاتنی تلخیص ایتمکه چالیشدق . فه‌ئودال دوردن بحثی قپاتمه‌دن اول بودورك حقوق منبعلری حقنده‌ده برفکر ایدینمکلکمز الزمدر . بودورك حقوق منبلرینی تثبیت حقوق تاریخی نقطهٔ نظرندن اودورك مؤسسات حقوقیه‌سنی تدقیق قدر مهمدر . هرشیدن اول (حقوق منبعی) تعبیرینك افاده ایتدیکی معنایه دقتکزی جلب ایتمك ایسته‌رم . حقوق منبعی تعبیری حقوق تاریخنده ایکی معناده قوللانیلمقده‌در .

١) بر جامعه‌نك حقوقی قواعدینك مأخذی معناسی‌در . فرانسز مورخلری بعض بومعنایی افاده ایتمك ایسته‌دکلری زمان حقوق دوغوران منبع تعبیرینی قوللانیورلر . Sources creatriices de droit دیبورلر . بواصطلاح ایضاحه محتاجدر ظننده‌یم .

افندیلر ، بیلیرسکزکه ، برجامعهٔ بشریه‌ده اجتماعی حیات آنجق برطاقم رعایت ایدلمسی مجبوری قواعدك وجودی سایه‌سنده ممکندر . بیلیرسکزکه ، جامعه‌نك حیاتنی تنظیم ایدن مجبوری الرعایه قواعدك اسمی [حقوق] در . ماهیتی بوصورتله تعریف اولنان شیئی حقوقك ، تعبیر آخرله مجبوری الرعایه قواعدك ، مأخذی ، اساسی هرجامعه‌ده عینی دکلدر . برجامعه‌ده مجبوری قواعدك منبعی منحصراً اخلاقك عرفی ، عنعنه‌سی اوله بیلیر . بشقه برجامعه‌ده منزل برکتاب اوله بیلیر . اوچنجی برجامعه‌ده بیوك برحکیمك اثری ، دردنجی جامعه‌ده عالملرك فکری ، بشنجی جامعه‌ده حکمدار ویاخود خلق ممثللرندن مرکب برمجلسك قراری ، یعنی قانون اوله بیلیر . بوتون بو حقوق قواعدینك منشأنی ، مأخذینی تشکیل ایدن شیلر ، حقوق تاریخی اصطلاحنده ، [حقوق منبعیدر] [Rechts quellen. sources de droit] دیبورلر . اسلام حقوقنك منبعی قران ، سنت ، اجماع امت واجتهاد دیدیکمز زمان منبع کلمه‌سی بو

معناده مستعملدر. بوكونكى توركيه‌ده حاكم اولان حقوق منبعى [قانون] در. بو، حقوق منبعى اصطلاحنك برنجى معناسيدر. حقوق منبعى تعبيرينك ايكنجى معناسى ايسه، بر حقوق سيسته‌منى اوكرنمك ايچون واسطه اوله‌بيله‌جك مكتوب آثار و وثائق ديمكدر. بوكونكى توركيه حقوقنى اوكرنمك ايسته‌ين بر اجنبى ايچون آنقره حقوق مكتبينك درس نوطلرى ايكنجى معناده منبع اوله‌بيلير. برنجى معناده‌ده اسويچره‌نك مدنى حقوقنك منبعى قانون، عرف و مقررات محاكمدر. اسويچره‌نك حقوق مدنيه‌سى حقنده بر فكر حاصل ايتمك ايسته‌ين بر آدم ايچون اسويچره‌نك حقوق فاكولته‌لرنده‌كى حقوق مدنيه پروفسورلرينك اثرلرى منبع‌در. بو، منبع اصطلاحنك ايكنجى معناسى‌در. شيمدى فه‌ئودال حقوقك منبعلرينه كله‌لم: فه‌ئودال حقوقك منبعى ديديكمز زمان بز منبع كلمه‌سنى برنجى معناده قوللانيورز. يعنى فه‌ئودال دورده فرانسه‌ده حاكم قواعد حقوقيه‌نك استنباط ايدلديكى مأخذلر ديمكدر.

خاطرلايورسكزكه، فرانق دورنده فرانسه‌ده شخصيت قوانين اساسى حاكم ايدى. هر شخص، نره‌ده بولنورسه بولنسون، كنديسى منسوب اولديغى زمره‌نك قواننينه تابع ايدى. فه‌ئودال دورده [شخصيت قوانين] يرينه [محليت قوانين] اساسى قائم اولدى. هر محلك قانونلرى او محلده بولنان بوتون اشخاصه تطبيق اولنماسى مجبوريتى اساس اولدى. هركس محلى قانونه اطاعتله مكلفدى. بو وحدت قوانين ديمك دكلدى. بو دورده دخى فرانسه‌نك مختلف اقسامنده مختلف حقوق سيسته‌ملرى حاكم ايدى. حقوق سيسته‌مى نقطهٔ نظرندن، تعبير آخرله حقوق منبعلرى جهتندن فرانسه بو دورده باشليجه ايكى قسمه بولنمشدى. جنوبى فرانسه و شمالى فرانسه؛ جنوبده الك مهم حقوق منبعى روما حقوقى اساسلرى ايدى. شمالده ايسه اساس منبع حقوق، محلى، عرفى قانونلر ايدى. بو حقوقى فرقك اسبابى واضحدر. جنوبى فرانسه‌ده يرله‌شه‌ن باربار ژه‌رمه‌نلر رومالیله‌شمش اهالى يه نسبتاً اقليت ايديلر. بالآخره عرف و عادت جهتندن ژه‌رمه‌نلرده محلى اهالى ايله برلشديلر. تمثيل ايدلديلر. محلى اهالينك حقوقى اولان روما حقوقى، ويسيغوتلرك بقاياسى اولان ژه‌رمه‌نلرك عرفلرينه غالب كلدى. شمالده ايسه ژه‌رمه‌نلر قوتلى بر كتله تشكيل ايديورلردى. اونك ايچون اوراده بالعكس اسكى‌دن روماليلاشمش روما حقوقنه تابع زمره‌لرده تدريجاً فرانق قانونلرينى قبول ايتمشدى. روما حقوق قواعدى ايله ژه‌رمه‌ن قانونلرينك بر برينه متقابل تأثيرندن يكى بر محلى حقوق دوغمشدى. بدايتده بو حقوق مكتوب دكلدى. عرفى، عنعنه‌وى بر حقوق ايدى. ايشته، بو استعمالده‌كى حقوق سيسته‌ملرينك فرقندن دولاييدركه قرون وسطى‌ده جنوبى فرانسه‌يه، [مكتوب حقوق ساحه‌سى] شمالى فرانسه‌يه‌ده [عرفى حقوق اولكه‌سى]

اسملری ویرلمشدی . بو ایکی ساحه‌یی تفریق ایدن خط فاصلك استقامتی‌ده بوکون فرانسز حقوق مؤرخلری طرفندن بوتون تفصیلاتیله تثبیت اولنمشدر . بونك بزم ایچون اهمیتی یوقدر . شوقدرینی سویله‌یه‌لم که، بوکونکی فرانسه‌نك بویوك برقسمی عرفی حقوقه تابع ایدی. روما حقوقنك حاکم اولدیغی ساحه تقریباً بوتون فرانسه‌نك ثلثنی تشکیل ایدییوردی . مکتوب حقوق ساحه‌سنده‌ده روما حقوقی بر قانون ماهیتنی حائز دکلدی . عرف شکلنده مستعملدی؛ جنوبی فرانسه‌ده بیله روماحقوقی یکانه منبع حقوق دکلدی. روماحقوقی قواعدندن باشقه روماحقوقندن استنباط اولنمه‌مش برچوق محلی عرفی قواعد واردی؛ مثلا [تولوز] [بوردو]، مون‌په‌لیه] شهرلری و بوشهرلره مربوط ساحه‌لرك محلی عرفی حقوقلری واردی .

بوندن باشقه فه‌ئودال مناسبتلری تنظیم ایچون فه‌ئودال حقوق مجموعه‌سی‌ده برمنبع حقوق ایدی . فه‌ئودال حقوق مجله‌سی شمالی ایتالیاده ، لومباردی‌ده تدوین ایدلمشدی . [فیه‌فلر کتابی] (libri feudorum) اسمنی طاشیردی .

عرفی حقوق ساحه‌سی اولان شمالی فرانسه‌ده دخی روما حقوقی بوسبوتون مجهول ومتروك دکلدی؛ مقاوله وبورجلره [عقوداته] عائد مسائلك حلی ایچون اکثریا روما حقوقنه مراجعت ایدرلردی . چونکه هیچ بر عرفی حقوق بومسئله‌لری روما حقوقی درجه‌سنده مکمل ومفصل برصورتده تنظیم ایده‌مه‌مشدی . عرفی حقوق حاکم اولان شمالی فرانسه‌ده دخی ، بر مسئلهٔ حقوقیه‌یی حل ایچون محلی عرفی حقوق قواعدنده جواب بولامادیقلری تقدیرده قومشو ولایتك عرفنه یاخود پارس عرفنه مراجعت ایدرلردی . یاخود [عقل مکتوب] کبی تلقی اولنان روماحقوقندن استعانه ایدرلردی .

فه‌ئودال دورده عرفی قواعد وروما حقوقندن باشقه‌دخی برچوق حقوق منبعی واردی : قرالك فرمانلری ، کلیسا حقوقی (قانونیق حقوق)، شهرلرك مختاریت براتلری، فه‌ئودال دورك بوتون حقوق منبعلرینی بش نوعه تقسیم ممکندر . ١ ـ روماحقوقی ٢) عرف، ٣) قرالك فرمانلری ٤) ، شهرلرك مختاریت وحریت براتلری، ٥) کلیسا حقوقی . بزاولا روماحقوقندن بحث ایده‌جکز .

فئودال فرانسه‌ده روما حقوقنك موقعی ، روما حقوقینك منبعلری

— ١١١ —

روما حقوقینك انكشافی تاریخنك صفحه‌لری

بیلیرسكزكه، روما حقوقنك اوزون وپارلاق برتاریخی واردر . بوحقوق سیسته‌مینك بوتون تاریخندن اوزون اوزادی‌یه بحث ایتمك درسمزك چرچیوه‌سی خارجنده‌در . بز بوحقوقك تاریخنی فرانسه‌ده تطبیق اولنمغه باشلادیغی دوردن باشلامالیز . بونكله برابرروما حقوقنك انكشاف دورلرینی، دورلر آراسنده‌كی مناسبت ورابطه‌لری تثبیت ایتمك ایچون روما حقوقنك فرانسه‌ده انتشـار وحاكمیتندن اولكی تاریخندن دخی مختصراً بحث ایتمك ضرورتی واردر . روما حقوقی‌ده ، بوتون حقوق سیسته‌ملری كبی عرفی قواعد منظومه‌سی اولمقدن باشـلادی . روما حقوقنك بو عرفیلك دوری قبل‌المیلاد بشنجی عصر اورتالرینه قدر دوام ایتدی . I بو روما حقوقنك برنجی دوری ، غیر مكتوب دوریدر II روما حقوقنك ایكنجی دوری اون ایكی لوحه قانونلریله باشـلایور . بو اون ایكی لوحه قانونلرینك lex XII Talularum تدوین و نشرینی موجب اولان احوال عوامل تاریخچه‌یی خاطرلایورسكز . بز اون ایكی لوحه قانونلرینك تاریخچه‌سنی غایت مختصر بر صورتده تلخیص ایده‌جكز .

روما جامعه‌سی بدایت تأسسندن قبل‌المیلاد ٥٠٩ سنه‌سـنه قدر كوچوك وابتدائی بر جامعه ایدی . بو جامعه‌نك اداره‌سی باشنده برقرال بولونیوردی . رومانك تأسسندن قراللغك سقوطنه‌قدر كچن ایكی یوز قرق درت سنه ظرفنده رومادە یدی قرال حكومت سورمش اولدیغی روایت اولنور . بوقراللردن صوكنجیسی [مغرور تاركن] اولمشدر . تاركن، اوغلی سه‌كستوسك بر جنایتی نتیجه‌سندن تختدن اسقاط ایدلدكدن صـوكره قراللق لغو اولندی . روما جامعه‌سی جمهوریت شكلنی آلدی . قراللق دورنده رومانك دولت

ماکینه‌سی اوچ عنصردن ترکب ایدییوردی : قرال ، قومیس وسه‌ناتو . قرال قید حیاتله منتخب بر رئیس ایدی . [قرال] تشریعی ، عسکری، قضائی وروحانی ریاستی، خلاصه حاکمیتك بوتون تظاهراتنی شخصنده تمرکز ایتدیرن بر دولت رئیسی ایدی . قومیس - . خلق اجتماعلرندن عبارت اولان قومیسك حقوق ووظیفه‌لری واسع ایدی. قانونلر حقنده رأی ویرمك ، دولت مأمورلرینی انتخاب ایتمك ، صلح وحرب مسئله‌لرنده قرار ویرمك، قرال انتخاب ایتمك، قراله حاکمیت [imperuim] حقنی توجیه وتودیع ایتمك - هپسی بوخلق اجتماعنك دائرهٔ صلاحیتنه داخل ایدی . ابتدائی روما جامعه‌سنك اوچنجی عضوی [سه‌ناتو] ایدی . بو مؤسسه اصیل عائله رئیسلرندن مرکب بر مجلس ایدی . ابتدائی روما آریستوقراتیق بر جامعه ایدی . اهالی باشلیجه اوچ صنفه بولونمشدی . پاتریچیلر ، پله‌بلر ، اسیرلر. پاتریچیلر روماشهرینك الك اسکی سکنه‌سیدر. بو آریستوقراسی صنفی‌در. پله‌پ صنفی روماده بالآخره یرلشمش مغلوب زمره‌لرك ممثللرندن مرکب ایدی . عسکرلك وروحانی منصبلر منحصراً پاتریچیلر ألنده ایدی . پاتریچیلرك اصالتی ارثی ایدی . هرعائله [gens] بر رئیس [pater] واعضادن مرکب ایدی . هرعائله‌ده بر یاخود بر قاچ [کلیه‌ن] اسمنده عائله‌نك حمایه‌سنده التجا ایتمش کیمسه‌لر بولنوردی . کلیه‌نلر clientes حر انسانلر ایدی. فقط حامیلرینه ارثاً صداقت رابطه‌لریله مربوط بر زمره ایدی. [ژه‌رمه‌نلرك قومیتاتوس اعضاسی و آنتره‌ستیونلری، واسساللری کبی] پاتریچیلر صنفنه منسوب عائله‌لر [قوریا] اسمنده اوتوز غروپه بولنمشدی. اون قوریا curia برقبیله تشکیل ایدییوردی . بو اوچ قبیله بوتون روما وطنداشلرینی، [populus Romanus] ی تشکیل ایدییوردی. جامعه‌نك بوتون سیاسی حیاتی بو پاتریچی صنفنك ألنده ایدی .

پله‌بلر صنفی حر فقط حقوقلری تحدید ایدلمش انسانلردن ترکب ایدییوردی. بونلر روما خلقندن، پوپولوس رومانوس‌دن معدود دکلدی. اونلرك وطنداشلق حقوقندن محروم ایدی. مدنی حقلری دخی تحدید ایدلمشدی. مذکور ایکی صنفدن صوکرا آشاغی صنف، اسیرلر صنفی کلیوردی . بونلر بوتون حقوقدن محروم بر زمره ایدی. کوریبورسکزکه ، روما ابتدائی دورده غایت آریستوقراتیق برتشکیلاته مالك ایدی . رومانك آلتنجی قرالی سه‌رویوس تولیوس [قبل المیلاد ٥٧٨-٥٣٤]روما تشکیلاتنده بعض تعدیلات اجرا ایده‌رك پله‌بلرك وضعیت حقوقیه‌سنی اصلاح ایتمك ایسته‌مشدی. سه‌رویوس تولیوسك اصلاحاتی دورت نقطه‌ده تلخیص ایدیله‌بیلیر .

١ - پله‌بلره دین حریتی بخش ایتدی. ٢ - اونلره اراضی توزیع ایتدی. ٣ - بوتون روماده‌کی پاتریچی، پله‌ب وکلیه‌نلری تریبو (قبیله) اسمنده‌کی یکی برتشکیلاته ادخال ایتدی. تریبو

تقسیماتی اراضی تقسیماتندن عبارتدر . کرك روما شهری ، کرك روما جوارنده‌کی رومایه تابع ساحه تریبو اسمنده قسملره بولنمشدی. بو آراضی داخلنده‌کی انسان پاتریچی اولسون، پلەب یاخود کلیەن اولسون ، بو تریبو غروپنك اعضاسی ایدی . هپسی تریبو سجلنه قید ایدلمشدی .

٤ ـ بو تریبو تقسیماتندن باشقه ثروت نقطهٔ نظرندن‌ده اهالی صنفلره classes تقسیم ایدلدی. وملت ایچنده وظیفه‌لر ثروته متناسب اولماسی واهالینك حقوقی‌ده وظیفه‌لره متناسب اولماسی اساسی وضع ایدلدی .

زنکین پاتریچیلر وبعض زنکین وممتاز پلەبلر شوالیه صنفنی (اصالت) تشکیل ایدیورلردی. ایکنجی درجه‌ده‌کی زنکین پلەب وکلیەنلر برنجی صنفی تشکیل ایدیور .

غیر منقولات صاحبی اورته‌حاللی پلەبلر ثروتلری نسبتنده درت قلاس تشکیل ایدیورلردی . فقیرلر ، یوقسوللر ایسه پروله‌تار صنفنی تشکیل ایدیورلردی . وظیفه‌لر ثروته‌کوره تعیین ایدلمش بولندیغندن عددلری محدود اولدیغنه رغماً شوالیه صنفی ۱۸ بولك (centurie) آتلی عسکر تشکیل ایدیوردی. ایکنجی صنف سکسان بولك پیاده‌عسکر تشکیل ایدیوردی. قالان دورت صنف‌ده ، نفوسلرینك عددی چوقلغنه رغماً، آنجق ٩٤ بلوك centurie پیاده‌عسکر چیقاریوردی. پروله‌تار صنفی آنجق بر بلوك غیرمسلح عسکر چیقاریردی. سیاسی حقوق‌ده عسکری مکلفیتلره متناسب ایدی. بر صنف نه‌قدر بلوك عسکر ویریوسه، خلق اجتماعلرنده او قدر رأیه مالك ایدی. شوالیه وبرنجی صنف برابر ۹۸ رائیه مالك ایدیلر. متباقی درت صنف ٩٤ رائیه مالك ایدی . الك زنکین ایکی صنف جامعه ایچنده ، خلق اجتماعلرنده اکثریت تشکیل ایدیوردی. پروله‌تار صنفی حرب ایتمك مکلفیتندن معاف اولدیغیچون سیاسی حقوقدن دخی محروم ایدی .

جمهوریت تأسسی — مغرور تارکه‌نی طرد ایتدکدن صوکره ٥٠٩ سنه سنده قراللق یرینه جمهوری اداره قائم اولدی. جمهوریت تأسسی روماده‌ده ، باشقه جامعه‌لر تاریخنده اولدیغی کبی، ده‌موقراسی‌یه دوغروی بر آدیم تشکیل ایتمشدر . فقط روما جمهوریتی ، بالخاصه بدایتده ، آریستوقراتیق بر جمهوریت ایدی. جمهوریت لهنه یاپیلان انقلابك فاعللری آریستوقراسی زمره‌سنه منسوب شخصلر ایدی .

رومانك جمهوریت تشکیلاتنك عضولری اوچدر . قونسولات ، قومیس وسه‌ناتو . دولتك باشنده قونسول consul اسمنده ایکی مأمور بولنیوردی. نظریه جهتندن قونسوللرك دائرهٔ اقتداری غایت واسع ایدی. قونسول عینی زمانده روحانی رئیس، دولت رئیسی، عسکر

قوماندانی ، امور عدلیه رئیسی ایدی ؛ خلاصه قونسوللر اسکی قرالك بوتون اقتدارلرینه وارث اولمشلردی . فقط بونظریه ایدی؛ بوفی‌الحقیقه عملده قونسولك اقتداری مختلف واسطه‌لرله تحدید ایدلمشدی .

اولا — قونسول ایکی ایدی . بر قونسولك اراده‌سنی دیکر قونسولك اراده‌سی تحدید ایدیبوردی .

ثانیاً — قونسوللر آنجاق برسنه ایچون انتخاب اولنورلردی .

ثالثاً — هرقونسول، قونسوللغی مدتی ختامنده خلقه حساب ویرمکله مکلفدی. بوتحدیدلر سایه‌سنده قونسوللرك فعلی وضعیتی حقوقی غیر محدود بر قرال وضعیتندن فرقلی ایدی .

قومیس comitia — بودورده اسکی قراللق دورینك قوریاقومیسلری برتاریخی مؤسسه اوله‌رق یاشیورسه‌ده سیاسی تأثیردن محرومدی . جمهوریت دورنده اسکی قومیس یرینه عسکری بولکلرك اجتماعی قائم اولدی . بو عسکری قومیسلرده comitia conturiata هرعسکر رأی ویرمك حقنی حائز ایدی. هربولك بررأی ویریبوردی. اولا شوالیه بولوکلری اوندن صوکره زنکین برنجی صنف رأی ویریبوردی. بو ایکی صنفك رأیلری توافق ایتدیکی تقدیرده باشقه صنفه منسوب بولکلرك رأی ویرمسنه لزوم قالمیوردی: چونکه برنجی ایکی صنف برابر اکثریت مطلقه تشکیل ایدیبورلردی. کوریبورسکزکه ، جمهوریتك خلق اجتماعلری ده‌موقراتیق مؤسسه‌لر دکلدی . اك یوکسك مجلس اسکیسی کبی سه‌ناتو ایدی .

سه‌ناتو — نظریه‌اوله‌رق سه‌ناتوبر شورای دولتدن عبارت‌ایدی . تشریعی صلاحیتی محدودایدی. سه‌ناتونك رئیسی قونسول ایدی. بونی انتخاب‌ایدن‌ده خلق ایدی. سه‌ناتونك تشریعی ساحه‌ده تشبث صلاحیتی یوقدی. تکلیف اولنان قانون لایحه‌لرینی مذاکره بیله ایتمزدی. بوتون وظیفه‌سی قونسولك سؤاللرینه جواب ویرمکدن عبارت ایدی. بوسه‌ناتونك حقوقی وضعیتی ایدی . بومؤسسه‌نك فعلی موقع وروله کلنجه : بونقطهٔ نظردن ایش ده‌کیشیر .

۱ — بومؤسسه‌نك برچوق اعضاسی روحانیلر اولدیغندن دینی ایشلرده سه‌ناتواعضالرینك رولی بویوك‌ایدی .

۲ — مالیه ایشلرینی مذاکره حقی واسع ایدی . ویرکولر وضع ایدن ، خزینه‌ایله تصرف ایدن سه‌ناتوایدی .

۳ — نافعه ایشلرینی اداره ایدن‌ده سه‌ناتوایدی .

٤ — دولت املاکنی اداره ایدن سه‌ناتوایدی .

٥ — خارجی سیاستی تدویر ایدن‌ده سه‌ناتو ایدی .

٦ — حرب وصلح مسئله‌لرینی حل ایتمك حقی ده سه‌ناتویه عائدایدی . تشریعی ساحه‌ده صلاحیتی محدود اولدیغنه رغماً سه‌ناتو جمهوریت دورینك‌ده الك یوكسك ، الك مؤثر مؤسسه‌سی ایدی .

١١٢

پله‌بلرك حقوق ایچون مجادله‌سی

اون ایكی لوحه قانونلرینك تاریخچه‌سی ؛ یوس سیویله حقوق شناسلر ظهوری

پله‌بلر سه‌رویوس تولیوسك اصلاحاتندن صوكرا بعض حقوق اكتساب ایتدیلر ایسه‌ده، حقوقلری پاتریچیلرك حقوقنه مساوی اولمقدن اوزاق ایدی. تولیوس اصلاحاتندن صوكره كلیه‌نلرك برچوغی پله‌ب طرفنه چیقماسی نتیجه‌سنده بو زمره‌نك نفوسی چوغالدی. حقوقی وضعیتلری قسماً اییله‌شمش پله‌ب زمره‌سنك اقتصادی موقعی فنا ایدی. اكثریتی یوقسوللق ایچنده یاشیوردی. فقط بوتون پله‌بلر فقیر دكلدی. تجارت سایه‌سنده زنكینله‌شمش پله‌بلرده واردی. بو قسم پله‌بلر آراسنده بشنجی عصر نهایتلرینه دوغری حریت ومساوات فكری دوغدی. زنكین پله‌بلر حریت ومساوات فكرلرینی یوقسوللر آراسنده دخی نشر ایتمكه موفق اولدیلر. آغیر بورجلر آلتنده اینله‌ین یوقسول پله‌بلر زنكین پله‌بلرله برلشدیلر. بوتون پله‌بلر حقوقلرینك توسیع ایدلمسنی طلب ایتمكه باشلادیلر. رومانك اصیللری، پاتریچیلر پله‌بلرك حقوقنك توسیعی طرفداری دكللردی. بو آندن اعتباراً اصیللرله پله‌بلر آراسنده اوزون سوره‌ن اجتماعی وسیاسی برمجادله باشلادی. پله‌بلرك برنجی درجه‌ده ایلری سوردیكلری طلب پله‌بلر آراسندن انتخاب اولنمش پله‌ب ممثللری ایچون [دولت ایشلرینه اشتراك] حقندن عبارت ایدی. پاتریچیلر بو طلبی قطعیاً قبول ایتمك ایسته‌میورلردی. پله‌بلر مقصدلرینه وصولی تأمین ایچون برنمایش یاپدیلر، روما جوارنده‌كی [مقدس تپه] اسمنده‌كی برداغه چكلدیلر. پاتریچیلر طرفندن طلبلری قبول اولونمادقجه، رومایه دونمیه‌جكلرینی بیلدیردیلر. بو نمایش اصیللری اوركوتدی. خلقك وعسكرك اكثریتنی تشكیل ایدن پله‌ب زمره‌سیله دوست وصلحده یاشامق روما جامعه‌سنك اسایش وحتی دوام وبقاسی ایچون برنجی شرط واساس ایدی. پاتریچیلر پله‌بلرك طلبلرینی قبول ایتمكه مجبور اولدیلر. پله‌بلر ائتلاف شرطلرینی املا ایتدیلر، پله‌ب تریبونی Tribunus plebis اسمنده، قونسول وسه‌ناتونك قرارلرینه اعتراض ایتمك حقی حائز، ایكی منصبدار وشهر ایشلرینی اداره‌یه اشتراك ایچون ئه‌دیلر aedilis اسمیله ایكی مأمور انتخاب ایتمك حقی پاتریچیلره قبول ایتدیردیلر. [٤٩٣]. بدایتده تریبونلر منصبلرندن آنجق خلقی حمایه ومدافعه ایچون استفاده ایتدیلر. بالآخره قدرت كسب ایتدیكدن صوكره بو حقی بو كسك

صنفلره هجوم ایچون بر آلت وواسطه اتخاذ ایتدیلر [٤٩٣]. تریبونلق برمأموریت دکلدی. بدایتده تریبون پاتریجی صنفی ایله پله بلر آراسنده کی دعوا ونزاعلری حل ایچون برحکم وخلق فرقه سنك حامیسی صفتنی حائز ایدی. تریبونلره غایت مهم برحق ویرلمشدی: اونلرك شخصی مصون ایدی. بو مصونیت سایه سنده تریبونلر سه ناتونك مجلسلرنده ده حاضر بولنه بیلیورلردی. ایسته دیكلری زمان خلقی اجتماعه دعوت ایدرلردی. قانون لایحه لری تكلیف ایدرلردی. بونلرك بوتون بوحق وصلاحیتلر شخصلرینك مصونیتندن (sacro sanctus) لكندن نشئت ایدیوردی. بالآخره تریبونلرك عددی بشه چیقارلدی. مقدس تپه یه چکلمه نتیجه سنده پله بلر تریبونلردن باشقه ده‌ها ایكی منصبدار انتخاب ایتمك حقی قازاندقلرینی سویله مشدم. بو ایكی مأموره ئه دیلر (Aedilis) دیپورلردی. بونلرك وظیفه سی، پولیسلك، عمومی اوبونلری اداره جمهوریتك ارزاق ایشلرینی مراقبه ایدی. بو حقلردن بشقه پله بلر تریبونلری انتخاب ایتمك قرارلر اتخاذ ایلك ایچون پله ب اجتماعلری عقد ایتمك حقنی استحصال ایتمشلردی. بو پله ب اجتماعلرنده قبول اولنان قرارلره (plebiscitum) دیپورلردی. پله ب حقوق ساحه سنده کی بوفتوحاتیله اکتفا ایتمدی. فتوحاتلری نسبتنده طلبلری یوكسلدی. شمدی پله بلر یوكسك منصبلرك پله بلر طرفندن اشغال ایدیله بیلمسی حقنی، فقیر پله بلره آراضی توزیع ایدلمسی بورجلی پله بلرك بورجلرینك تنقیص، برقسمنك عفو ایدلمسنی طلب ایدیپورلردی. روماشهرنده یرله شمش مهاجرلر هپسی پله به داخل اولمسی سایه سنده پله بلرك عددی كیتدیكجه چوغالیوردی. بالعكس پاتریجیلرك عددی آزالیوردی. بالنتیجه سیاسی نفوذلری ده تناقص ایدیپوردی.

اوچیوز قرق برسنه سنده پله پ وعسكر آیاقلاندی. بو عصیان نتیجه سنده پله بلر غایت واسع حقوق قوپارمغه موفق اولدیلر. اصیللر صنفنی، هرایكی قونسولك پله بلردن اوله بیلمسی، پله ب اجتماعلرنده اتخاذ ایدیلن قرارلرك (plebiscitum) بوتون صنفلر ایچون مجبوری قانون كبی تلقی اولنمسی كبی حقلری قبول ایتمكه مجبور ایتدیلر.

پله بلر حقوق عامه ساحه سنده کی طلبلری تحقق ایتدیرمه دن برقاچ سنه اول، ٤٤٩ سنه لرنده، دیكر برمهم حقوقی ظفر قازانمشلردی. رومادة طرفندن بری پله بدن اولدیغی زمان حاكم پاتریجیلردن ایدی. وبواصیل حاكم پله بلره معلوم اولمیان، اونلر ایچون خفی عادتا برسر اولان غیر مكتوب قواعده استناداً حكم ایدیپوردی. بوده اصیللر النده پله بلری قیزدیران، اونلری اعصاب ایدن برامتیاز ایدی. پله بلر قانونلرك تحریر وتدوین ایدیله‌رك نشر اولنماسنی طلب ایتمكه باشلادیلر. ٤٦٢ ده خلق تریبونی ته‌ره نتیللوس آرسا Terentillius Arsa بوطلبلرینی سه ناتوده ایلری سوردی ونتیجه سنده سه ناتو خفیف برمقاومتدن صوكره قانونلری

تدوین ایچون اون سه ناتو اعضاسندن مرکب بر انجمن تشکیل ایدلدی. بو اون اعضایه [ده‌سه‌موير (Decemviri) اسمی ویرلدی . (اون ار) دیمکدر .

برنجی دفعه انتخاب اولنمش اون سه‌ناتور وظیفه‌لرینی پارلاق صورتده ایفا ایتدیلر . اون لوحه‌ده مندرج قانونلری نشر ایتدیلر . ایکنجی دفعه انتخاب اولنان اون سه‌ناتوردن برینك آپیوس قلودیوسك (Appius claudius) ك تأثیریله ده‌سه‌مویرلر غایت عدالتسز قانونلری احتوا ایدن ایکی لوحه نشر ایتدیلر . بو لوحه‌لرده مندرج قانونلرك نشری خلقك عصیانی موجب اولدی. آپیوس و آرقداشلری عزل ایدلدی. بو ایکی لوحه‌ده یکیدن باشقه سه‌ناتورلر طرفندن تصحیح اولنه‌رق اولکی اون لوحه‌ایله جمعاً اون ایکی لوحه نشر اولندی . روما حقوقنك برنجی مکتوب شکلی ، ایشته بو اصالتله پله‌ب مجادله‌سنده دوغمش اون ایکی لوحه‌دن عبارتدر .

اون ایکی لوحه‌نك نشری تاریخی قبل المیلاد ٤٤٩ در . اون ایکی لوحه قانونلرینك بوتون متنی شیمدی‌یه قدر تثبیت اولنمش دکلدر . رومالیلردن قالمه حقوقی اثرلرده بو قانونلرك برچوق پارچه‌لرینه تصادف اولنور. بو پارچه‌لر سایه‌سنده رومانك بو برنجی مکتوب قانونلرینك اوصاف عمومیه‌سی و محتویاتی حقنده بر فکر حاصل ایتمك ممکن اولیور. اون ایکی لوحه قانونلرینك محتویاتنك بویوك برقسمی حقوق خصوصیه‌یه دائر ایدی. فقط بوتون ابتدائی حقوق سیسته‌ملرنده اولدیغی کبی ، اون ایکی لوحه‌ده ده مدنی حقوقه دائر ماده‌لر آراسنه جزائی ماده‌لر قاریشمشدر . رومانك برنجی مکتوب قانونی ملکیت حقنی حمایه‌یه بویوك بر اهمیت عطف ایدییوردی. [کیجه‌لین جرم مشهود حالنده یاقالانان خرسز محل جرمنده أولدیریله‌بیلیر . کوندوزین ایسه آنجق قاچمق ایسته‌دیکی تقدیرده أولدیریله‌بیلیر . بوغدای بیغینلرینه ایقاع حریق ایدن قونداقجی أللری باغلی اولدیغی حالده چبوق جزاسنه معروض اولدیقدن صوکرا کندیسی احراق ایدیلیر . بورجنی اوده‌مه‌ین مدیون صاتیلیر .] کبی قاعده‌لر ذکر ایتمك ، اون ایکی لوحه قانونلرینك شدتلی و ابتدائی قانونلر اولدیغنی کوسترمك ایچون کافیدر. ایکنجی درجه‌ده جرملر ایچون تعیین اولنمش جزالر آراسنده بوتون ابتدائی حقوق سیسته‌ملرنده کوردیکمز تالیون و قومپوزیسیون کبی جزالره تصادف ایدییورز . [باشقه‌سنك بر اعضاسنی سقطلایان، متضرره ٣٠٠ آس As ویرملیدر. اکر بو قومپوزیسیونی ویرمك ایسته‌میورسه ، کندیسنك عینی اعضاسی سقطلانمالیدر .] اون ایکی لوحه‌ده جزا ساحه‌سنده‌کی بو شدته مقابل خلق ایچون غایت مساعد ماده‌لرده واردی . فائضك مقداری تنقیص ایدلمشدی . حاکملرك مهم قراری خلق طرفندن تصویب ایدلملی ایدی . اعدام

جزاسی ایچون مطلقا قومیسلرده خلقك قراری شرط ایدلمشدی . دیمك، بوتون خلقك اجتماعندن عبارت اولان قومیسه یوکسك جزائی محکمه صلاحیتی بخش ایدلمشدی. اون ایکی لوحه قانونلرینك پلەبلره بخش ایتدیکی مهم حقوق میاننده قانونك بوتون روماخلقی ایچون عام اولمسی صایلمالیدر. اون ایکی لوحه‌یه قدر رومادە شخصیت قوانین اساسی حکمفرما ایدی. پاتریچیلر ایچون بر تورلو قانونلر، پلەبلر ایچون باشقه تورلو قواعد تطبیق اولنوردی. اون ایکی لوحه قانونلری پلەب، پاتریچی طانیمازدی . بر [پوپولوس—رومانوس] روما خلقنی بیلیردی . اون ایکی لوحه قانونلری واسطه‌سیله مدنی حقوق ساحه‌سنده‌ده پلەبلره مساوات حقوق تأمین ایدلمشدی . روما تاریخنده وعلی العموم حقوق تاریخنده اون ایکی لوحه قانونلرینك مهم رولی واردر. بالآخره بشریت تاریخنده‌اك مکمل حقوق سیستەمی صایلەجق درجه‌ده بویوك بر انکشافه مظهر اولان روماحقوقنك مبدائی شو لوحه‌لر ایدی. روماليلر بواساسلره قارشی غایت بویوك بر حرمت کوستریرلردی. روماليلر اون ایکی لوحه قانونلرینك احتوا ایتدیکی حقوقی قواعدك هیئت عمومیه‌سنه [یوس سیویله juscivile] دیورلردی. رومادە هیچ بر زمان بوقانونلر رسماً الغا ایدلمه‌دی. بوتون حقوقشناسلر طرفندن بولوحه‌لر حقوق عامه وحقوق خصوصیه‌ده اساس اوله‌رق تلقی اولنیوردی . اون ایکی لوحه صفحه‌سندن بیلدیکمز منکشف صفحه‌یه کلنجه‌یه قدر روما حقوقی نه‌کبی مرحله‌لردن کچدی؟. بونی تفصیلاتیله ایضاح ایتمك بزم کرسینك وظیفه‌سی خارجنده‌در . بز رومانك مکتوب حقوقنك منبعی اولان اون ایکی لوحه ایله صوك شکل وصفحه‌سی اولان یوستینیان مجله‌سنی وجوده کتیره‌ن عواملی کوسترمکله اکتفا ایده‌جکز. افندیلر، اون ایکی لوحه ایله باشلایان روما حقوقی هیچ بر زمان لوحه قانونلری الغا ایدلمه‌دیکی حالده متمادیاً ترقی وانکشاف ایتدی . بو ناصل ممکن اولدی؟ روماحقوقنك انکشافی حاکملرك وحقوقشناسلرك تفسیری فعالیتی ثمره‌سیدر. مدنیتی ابتدائی اولان کوچك روما جامعه‌سی ایچون کافی اولان مجموعه قواعد، مدنیتی یوکسلمش، مناسبات حقوقیه‌سی انکشاف ایتمش وساحهٔ حاکمیتی کیتدکجه توسع ایدن بر دولت ایچون کفایت ایتمیوردی . دیکر طرفدن بوتون روماليلر طرفندن عادتا مقدس، عد ایدیلن لوحه قانونلری غیرقابل الغا تلقی اولنیوردی . او حالده نه‌یاپمالی ایدی ؟ احتیاج دائما انسانلره چاره تلقین ایتمشدر . هیچ بر قانون هیچ بر مجله، نه‌قدر مکمل اولورسه اولسون ، استقبالده تحدث ایده‌جك بوتون مناسبات حقوقیه‌یی تنظیم ایتمك قدرتنی حائز دکلدر. حقوق، ماهیتی اعتباریله، متمادی

تحوله معروض بر مؤسسه‌در. روماده حقوقی تطبیقله مکلف اولان حاکملر، اون ایکی لوحه اساسلرینی یکی تحدث ایدن وضعیت حقوقیه‌لره اویدیرماغه، وبونك ایچون قاعده‌لرینی تأویل وتفسیر ایتمکه مجبور اولدیلر. بعض حقوق‌شناسلر تفسیرده موفقیت قازاندی. بونلرك تفسیری تعمم ایتدی. مختلف تفسیرلردن عمومی قاعده‌لر دوغدی. بالآخره بو قاعده‌لر اساس حقوق یرینی اشغال ایتمکه باشلادی. روماليلر تفسیره interpretatio دیورلردی. حقوق شناسلرك رأیلرینه، تأویللرینه (Responsa prudentium) دیورلردی. بدایتده حقوق قواعدینی تفسیر حقی روحانیلر pontifex لك امتیاز وانحصاری ایدی.

روماده برنجی حقوقی متخصصلری juris prudens روحانیلر ایدی. حقوقی مدافعه امرنده اهتمام کوسترمکله تمیز ایدن بر خلق اوزون مدت تفسیر حقنك روحانیلر ألنده امتیاز اولمسنه تحمل ایده‌میه‌جکدی. تا جمهوریت دورینك بدایتنده لایق، دنیاوی حقوق شناس وحقوق مفسرلری ظهور ایتدی. دنیاوی حقوقشناسلر بویوك اعتبار قازاندیلر. هیچ بر ملتده حقوق شناسلر روماده‌کی قدر یوکسك بر موقع اشغال ایتمه‌مشلردر. روماليلر، حقوق شناسلر مدینه‌نك اوراقلی دری، دیورلردی. (totius oraculum civitati) هر ایشده روماليلر حقوق شناسلرك علمنه مراجعت ایدرلردی. طرفینه محاکمه‌ده یاردم ایده‌ن، خصوصی آدملرك وحاکملرك سؤاللرینه جواب ویره‌ن، حقوقی مشکلاتی حل ایله‌ین، حقوقی فعللرده مستعمل اشکال والفاظی اوکره‌تن، حقوقی اشکال والفاظی حاوی مجموعه‌لر نشر ایدن، هپسی حقوقشناسلر ایدی. حقوقشناسلر تفسیرلرنده یا خلقجه تصدیق اولنمش حقوق اساسلرینه (ratio juris) استناد ایدرلردی. یاخود معین مطلوب بر عملی نتیجه‌یی نظر اعتباره آلیرلردی. (Utilitas). بعضاً تفسیرلرینی عدالت فکریله تألیف ایتمکه چالیشیرلردی. (Equitats). جمهوریت دورینك بدایتنده حقوقشناسلر عملی ساحه‌ده حقوقك انکشافنه خدمت ایتدیکلری حالده حقوقی قواعدی تنظیم ایده‌رك حقوقی بر علم شکلنه افراغ ایده‌مدیلر. آنجق جمهوریت دورینك نهایتلرینه دوغری علمی حقوق شناس اسمنی طاشیمغه لایق عالملر ظهور ایتدی. بونلر جمله‌سندن، موسیوس سه‌وولا MuciusScevola سه‌رویوس سولپیوس Servius Sulpius لك اسملری ذکر ایدلملیدر. بونلردن برنجیسی حقوقی تعریفده تمیز ایتمش، ایکنجیسی حقوقی فلسفی اساسلره ربط ایلمکله شهرت قازانمشدر. بونلرله باشلامش حقوقك علمی ایشله‌نمسی زمانمزه قدر دوام ایدیور.

-١١٣-

روما حقوقنك انكشافنده حاكملرك رولی

حاكملرك مقرراتی . بویوك حقوقشناسلر

بدایتده رومادە قضا ایشلری، حق حاكملك معین و صلاحیتی [پره تور] اسمنده بر حاكمه تودیع ایدلمشدی. بوكا praetor Urbanus دییورلردی. بر حاكم كافی اولمادی. بالآخره وطنداش اولمایان شخصلر، پەرەغرینلر، آراسنده یاخود پەرەغرینلە وطنداش آراسندەكی نزاعلری حل و فصل ایچون ایكنجی بر پرەتور تعیین اولندی. بوكا Praetor peregrinus دنیلدی. بازارلردە معاملات تجاریەدن متولد نزاعلری حل وظیفەسی ئەدیللرە عائدایدی. ولایتلردە قضا حقی ولایتك والیسی مقامندەكی پروپرەتورلرە عائد ایدی. ولایتده ئەدیلر یرنی والینك كەستوری اشغال ایدییوردی. بوتون بو حاكملر [ئەدیكت] لری واسطەسیله روما حقوقنك انكشافنه خدمت ایتمشلردر.

ئەدیكت [Edictum] نەدر؟ـ رومادە هر یكی مأمور ایشه باشلادیغی زمان وظیفەسنی ایفاده نەكبی اساسلره استناد ایدەجكنی ؛ مستقبل فعالیتی نەشكلده جریان ایدەجكنی بر بیاننامه ایله خلقه اعلان ایدردی. ئەدیكت، ایشته بو بیاننامەدر. حاكملرك بیاننامەلری روما حقوقنك انكشافنده حقوق شناسلرك تفسیری قدر، بلكه دها زیاده، رول اوینامشدر. هر قضا حقیله مؤظف مأمور حقوق ساحەسندەكی فعالیتلرینه دائر بیاننامەلرنده بر یكیلك یاپارلردی بو یكیلك، یا یكی بر تفسیردن ویا موجود بر حقوقی توسیعدن یاخود موجود اساسلره مغایر اولمامق شرطیله بر یكی مؤسسه ایجادندن، موجود بر قاعدەنك طرز تطبیقنی، ظاهراً قانونلری تغییر و اخلال ایتمكسزین، تعدیلندن عبارت اولوردی. حاكملرك و حقوق شناسلرك تأویل و تفسیرلرندن طوغمش قواعد و اساسلرك هیئت مجموعەسنه یوس هونورارییوم Jus honorarium اسمی ویرلدی. بز بونی [منصبدارلر حقوقی] دیه ترجمه ایدەبیلیرز. بو تأویل سایەسنده حصوله كلن حقوقدر.

-١١٤-

یوس ژەنسییوم [Jus gentium]

افندیلر، رومانك حقوقشناسلری و حاكملری حقوقی اصلاحات ایچون الهاملرینی نەرەدن آلیورلردی؟ بوتون بشریتك انكشافی ایجاد و تقلید سایەسندەدر، دیمشلردر.

بو حقوقشناسلردن بعضیلرینك یوكسك ذكالری سایه‌سنده خارجی تأثیردن باشقه‌ده بعض مؤسسه‌لری، قاعده‌لری، بعض حقوقی مفهوملری دوغریدن دوغری‌یه كندیلری ایجاد ایتمش اولدیقلری شبهه‌سزدر. فقط بو یكانه الهام منبعی دكلدی. بوندن باشقه حقوقجیلرك برچوغی الهاملرینی رومالیلرك تماس ایتدكاری اجنبی ملتلرك عرفی حقوقلرندن و عرف و عاداتلرندن، مكتوب اثرلرندن آلیورلردی. روما كوچوك بر جامعه‌دن عبارت اولدیغی دورده رومامدینه‌سنك اجتماعی حیاتنی تنظیم ایدن لوحه قانونلری، بویوك، جهانی و جهانشمول بر دولت شكلنی آلمش روما دولتی ایچون هیچ كافی دكلدی. جهانی بر دولت ایچون جهانشمول بر حقوق لازم ایدی. بو جهانشمول حقوقك اساسلرینی ابتدائی بر حقوق مجموعه‌سی اولان اون ایكی لوحه قانونلرنده یعنی یوس سیویله‌ده بولمق امكانی یوقدی. روما حقوقشناسلری بوتون تماس ایتدیكی ملتلرك ١٢ لوحه قانونه نسبتاً دها مكمل اولان حقوقی تلقی و مؤسسه‌لرینی استعاره ایتمكه باشلادیلر. روما حقوقنه بو دورده اك چوق تأثیر اجرا ایدن یونان فلسفه حقوقی اولدیغی شبهه‌سزدر. اولا، بو اجنبی حقوق قواعدینه مراجعته مجبور اولان روماده‌كی اجنبیلری محاكمه ایله موظف حاكم [په‌توره په‌رغرینوس] اولدی. اوندن صوكره ولایتلر اداره‌سی باشنده‌كی [پروپره‌تور] اولدی. بو مأمورلر اجنبی ملتلرك حقوقی قواعدینی عیناً قبول ایتمیورلردی. بو قواعد روما حاكملرینك حقوقی تلقیلرندن كچه‌رك یكی بر شكل آلیوردی، رومالیلاشیوردی. بر چوق ملتلرك حقوقنده كوریلن معقول اساسلرك هیئت مجموعه‌سنه حقوق ملل معناسنی افاده ایدن [یوس ژه‌نسیوم] Jus gentium اسمنی ویردیلر. یوس ژه‌نسیوم، رومالیلره ملی حقوقلرینی انكشاف ایتدیرمك ایچون بر منبع الهام اولدی. رومالیلر اجنبیلردن آلدیقلری حقوقی قاعده‌لری ممكن اولدیغی قدر رومالیلاشدیرمغه چالیشیرلردی. و بو خصوصده بویوك بر مهارت ابراز ایدییورلردی. اكر رومالیلر عنعنه‌په‌رست بر ملت اولماسه ایدیلر، بو حقوق، یوس ژه‌نسیوم، اسكی ملی یوس سیویله‌یی بوسبوتون اعتباردن اسقاط ایده‌بیلیردی. رومادە یوس ژه‌نسیومك انتشارینه رغماً [یوس سیویله] یاشادی. بو ایكی حقوق سیسته‌می متوازیاً یاشادیلر. یوس ژه‌نسیوم تطبیق اولنمغه باشلادیغی آندن اعتباراً روما حقوقی تاریخی ایكی حقوق سیسته‌منك مجادله‌سندن عبارتدر. بش عصر قدر بر زمان ظرفنده بر برینه متقابل تأثیر نتیجه‌سنده بو ایكی حقوق سیسته‌می نهایت برلشدی. بیلدیكمز مكمل روما حقوقی سیسته‌می وجوده كلدی. یوس ژه‌نسیوم تأثیری آلتنده یوس سیویله یوموشادی، دها ملایم دها مدنی بر شكل آلدی. دیكر طرفدن یوس سیویله‌نك سرت تعبیر جائز ایسه غیرمؤتلف، اوزلاشماز اوصافی یوس ژه‌نسیومه سرایت ایتدی.

یوس ژەنسیوم [یوس سیویله]یه ایکی وصف استعاره ایتدی : دها بویوك بر آمریت، حقوقی بر جدیت . بو ایکی حقوق سیستەمنك متقابل تأثیرینی تنظیم ایتمك حقوقشناسلره ترتب ایتدی . حقوق شناسلرك فعالیتی بالخاصه ایمپراطورلق دورنده انکشاف ایتدی . بو دورده حقوقشناسلر یوس‌سیویله‌یی تفسیرله اکتفا ایتمه‌یوب حقوقی بر علم برفن درجه‌سنه اصعاد ایتمکه چالیشورلردی. روماحقوق شناسلری حقوقی برعلم شکلنه افراغ ایچون واسع مقیاسده عقل‌ومنطقدن استفاده ایدییورلردی. منطقی محاکمه‌لرنده یونان‌فیلسوفلرینك علمی اصوللرندن الهام آلیورلردی. حقوق‌شناسلرك غایه و وظیفه‌لری ایکی‌ایدی: I برطرفدن‌روما دولتی داخلنده‌تعامله‌کی اوچ‌نوع حقوقك یوس‌سیویله، یوس‌هونورواریوم ویوس‌ژەنسیومك احتوا ایتدیکی قواعدی تألیف‌ایده‌رك یکنسق و آهنکدار قواعد وجوده کتیرمك ایدی. اوچ سیستەمك احتوا ایتدیکی اساسلری تثبیت ایدی. بو، حقوق شناسلرك علمی فعالیتنی تشکیل ایدییوردی .

II ایکنجی وظیفه‌لری : بودورك حقوق شناسلری عینی‌زمانده حیات آدملری ایدیلر . زمانلرنده‌کی خلقك حقوقی‌حیاتنه قاریشیرلردی. روماحیاتنده تحدث ایدن حقوقی مشکلاتی حل ایتمك ، عملی مسئله‌لرده فکر بیان ایتمك‌ده بونلره ترتب ایدن وظیفه‌لر ایدی. اونك ایچون اونلرك حقوقی اثرلری ، فکر ومحاکمه نتیجه‌سی اولدیغی قدرده ، تجربه ثمره‌سی ومشاهده محصولی ایدی . کرك خلق وکرکسه ایمپراطورلر بوتون حقوقی مسئله‌لرك حلی ایچون حقوقشناسلره مراجعت ایدرلردی. بویوك حقوق شناسلر ایمپراطورك شوراسینك Consilium princi pis اعضاسی ایدیلر . ایمپراطورلرك فرمانلرینی Rescriptum حقوق شناسلر احضار ایدردی . بعض حقوق شناسلر (پره‌فه دوپره‌توار) منصبنی اشغال ایدییوردی . بو ایمپراطورلق دوری بدایتنك اك مشهور حقوق شناسلری ایمپراطور اوغوست دورنده [قبل‌المیلاد ٣٠ دن بعدالمیلاد ١٤ ده قدر] یاشامش آنتیستیوس لابه‌ئو Antistius Labeo وبونك رقیبی آته‌ئوس قاپیو Ateus Capio در. بو دورده بونلردن باشقه‌ده بر چوق حقوق شناسلر واردی . تا بودوردن حقوق شناسلر ایکی مذهبه آیریلیور. ایکی‌مکتب تأسس ایدییور. بونلردن برینه پروقولیوس، ایکنجیسنه ساینوس مکتبی اسمی‌ویردیلر، برنجی‌مکتبك مؤسسی، اسمندن آکلاشیلدیغی وجه‌اوزره، پروقولیوس Proculius در. ایکنجی مکتبك بویوك ممثلی ایسه ساینوس Sabinus ایدی. مشهور سالویوس ژولیانوس وایکنجی عصرك بویوك حقوق شناسی غایوس gaius بومکتبه. منسوب

ایدیلر [*]. بودورده‌کی بویوك حقوق شناسلردن آنجق غایوسك بر أثری بزم زمانمزه قدر صاقلانمشدی. غایوسك أثرینك بر نسخه‌سی آنجق اون طقوزنجی عصر باشنده، ایتالیاده وه‌رونا شهرنده کشف اولندی. بو أثر بعدالمیلاد اوچنجی عصرك حقوق خصوصیه‌سنه عائد بوتون قواعد واساسلرك خلاصه‌سندن عبارتدر. بو أثرك institutiones کشف ایدلمسی‌نك روما حقوقی تاریخنی تثبیت ایچون بویوك یاردیمی اولمشدر. چونکه غایوس تلخیص ایتدیکی حقوقی مؤسسه‌لرك تاریخچه‌سنی تثبیت ایتمکه بیوك اهمیت عطف ایدیور. غایوسك أثری زمانی ایچون تمامیله علمی بر اثردر. حقوق تاریخی نقطهٔ نظرندن غایت قیمتداردر. غایوسدن صوکره بویوك حقوق شناسلر شونلردر: پاپینیانوس Papinianus . بوحقوق شناس بعدالمیلاد ١٩٣–٢١١ تاریخنه قدر حکومت سورن ایمپراطور [سه‌پتیم سه‌ورك] معاصری وبویوك منصبداری ایدی. اوندن صوکره دومیتیوس اولپیانوس Domitius Ulpiannus وژولیوس پاولوس Julius paulus اسملرینی ذکر ایتملی‌یز. بوحقوق شناسلرك کامل اثرلری بزه واصل اولمامشدر. مؤخراً تصنیف اولنمش اثرلرده بوعالملرك اثرلرندن آلنان پارچه‌لره تصادف اولنور. اوچنجی عصرده موده‌ستینوس Modestinus اسمنده بر حقوق شناس ظهور ایتدی. بوعالمدن صوکره روما هیچ برشایان ذکر اسم میدانه چیقارمادی. روما حقوقنك علمی ایشلنمه‌سی ختام بولدی. بو آندن اعتباراً روما حقوقنك ایمپراطورلر شوراسنده ایشلنمه‌سی دوری باشلایور.

— ١١٥ —

روما حقوقنك انکشافنده ایمپراطورلرك رولی

سه‌ناتوس قونسولته‌س وقونیستیتوسیونه‌س — جمهوریت دورنده رومانك سه‌ناتوسی تشریعی بر مجلس دکلدی. برنجی ایمپراطور اوغوست سه‌ناتك موقعنی یوکسلتمشدی. تیبه‌ر دورنده سه‌ناتویه تام معناسیله تشریعی صلاحیت بخش ایدلدی. سه‌ناتونك تشریعی اثرلرینه [سه‌ناتوس قونسولته‌سی] senatus consultes دییورلردی. سه‌ناتونك تشریعی رولی اکثریا ایمپراطورلرك تکلیف ایتدیکی لایحه‌یی قبولدن عبارت اولوردی. بالآخره ایمپراطورلر سه‌ناتویه مراجعت ایتمکسزین دوغریدن دوغری‌یه مجبوری قاعده‌لر اصدار ایتمکه باشلادیلر. ایمپراطورلرك فرمانه علی العموم قونستیتوسیونه‌س constitutiones دییورلردی. ایمپراطورلر درت نوع قانون ماهیتنی حائز مجبورالرعایه قواعد نشر ایدیورلردی:

---

[*] مکتب تعبیرینی عالملر زمره‌سی معناسنده قوللانیورم.

١) (ئەدیكتوم Edictum . هر ايمپراطور دولتك يوكسك منصبداری صفتيله ئەدیکت نشر ایتمك حقی حائز ایدی . ایمپراطورلرك ئەدیكتلرينك احتوا ایتدیکی قواعد ، دولت ایچنده‌کی موقعلری سایه‌سنده مجبوری الرعایه بر قانون کبی تلقی اولنوردی . ٢) عینی زمانده ايمپراطور بر حاکم ایدی . حاکم اولمقلغی صفتيله ، ایمپراطور قضائی قرارلر اتخاذ ایدردی . ايمپراطورك قضائی قرارلرینه دەقرەتوم Decretum دیرلردی . بونلرده ايمپراطورك اعتباری ونفوذی نتیجه‌سنده رعایتی مجبوری قانون ماهیتی اکتساب ایدیيوردی . ٣) ایمپراطور عینی زمانده حقوقی مشکلاتی حل ایتمك ایچون بر مرجع ایدی . ايمپراطورك حقوقی مسئله‌لره عائد سؤاللره ویردیکی رسمی جواب‌ره‌سقريپتوم Rescriptum اسمنی طاشیردی . (حالبوکه عادی حقوق شناسلرك فتوالرینه Responsum دیرلردی) . بو جوابلرده رعایت ایدلمسی مجبوری بر قانون کبی تلقی اولنوردی . ٤) بوندن باشقه حکمدار مأمورلره مختلف تعلیمات نشر ایدردی . بو تعلیماته ماندانا mandata دیيورلردی . ايمپراطور طرفندن نشر اولنان بوتون حقوقی حیاته عائد عمومی ماهیتی حائز قواعده ، بودورده رعایت اولنماسی مجبوری ، قانون نظریله باقارلردی . ايمپراطورلرك بوتون قرارلرينك عمومی اسمی قونستيتو سيونه‌س‌در . ایشته بودورده‌در که حقوق‌شناسلر فعلی وضعیتی حقوقی بر اساس درجه‌سنه اصعاد ایتمك ایچون ، بر حقوقی قاعده وضع ایتمشلردی .

(Quod principi placuit legis habet vigorem ايمپراطور طرفندن تصویب اولونمش ، قرار قانون قوتی حائزدر) دیيورلردی . ايمپراطورلق دورنده ایمپراطور هادریيان زمانده [١١٧ دن ١٣٨ ه قدر] ، اوزمانه قدر مختلف حاکملر طرفندن نشر اولونمش ئەدیکتلر تدوین اولنه‌رق مؤبد یاخود دائمی ئەدیکتوم Edictum perpetuum اسمیله نشر اولندی . جمهوریت دورنده حقوقی مشکلاتی حل ایچون هر کس ایسته‌دیکی حقوق شناسه مراجعت ایده‌بیلیردی . ايمپراطور اوغوست حقوق ساحه‌سنده تحدث ایدن مسئله‌لری حل ایتمك صلاحیتی دولت طرفندن تعیین اولونمش رسمی حقوقشناسلره تودیع ایتدی . خصوصی حقوقشناسلرك مراجعتلره جواب ویرمك حقی باقی قالدی ایسه‌ده ، رسمی مفتیلر تعییننندن صوکرا اونلرك اعتباری کیتدکجه آزالدی . رسمی حقوق‌شناسلرك فتوالری قانون قوتی حائز ایدی legis vicem obtinet دیيورلردی ، رسمی حقوق‌شناسلر آراسنده اختلاف آرا تقدیرنده حاکم سربست ایدی .

استانبول تاسسندن صوكره‌كی دوره كلدیكمز زمان روما حقوقنك علمی ایشلنمه‌سی، علمی ساحه‌ده انكشافی طوردی. حاكملرك نه‌دیكتلری طوپلانمش ایسه‌ده ایمپراطورلرك مختلف شكلده‌كی حقوقی ایجاداتی تدوین اولنمش دكلدی. بودورده روما حقوقی‌نك منبعلری ۱ ـ اون‌ایكی لوحه، ۲ ـ حاكملرك نه‌دیكتلری مجموعه‌سی، ۳ ـ حقوق شناسلرك اثرلری، ٤ ـ فتوالری ، ٥ ـ ایمپراطورلرك قونستیتوسیونلری ، ٦ ـ سه‌ناتو قرارلرندن عبارت ایدی . بوغایت طاغنیق، مختلف منبعلردن آلنمش حقوقی قواعد ایچندن اوزمانه‌قدر تطبیق اولنمقده اولان وقابل تطبیق اولان قواعدی، قوتنی غائب ایتمش قواعددن تفریق ایده‌رك برنجیلری بر یره طوپلامق ، تصنیف وتنظیم ایتمك برضرورت اولمشدی . تعبیر آخرله روما حقوقنی تدوین دوری حلول ایتمشدی .

مبذول ، بربرینه متناقض قواعدی احتوا ایده‌ن حقوق منبعلرینك چوقلغی حاكملرك وضعیتنی مشكله‌شدیریوردی. حاكم بوقراعددن هانكیسنه توفیقاً اجرای قضا ایتملی ایدی؟. بومشكلاتی برطرف ایتمك مقصدیله ایمپراطور ایكنجی ته‌ئودوز [Théodose II(440-408] وغرب ایمپراطوری اوچنجی والانتینیه‌ن Valéntinien بر فرمان نشر ایتدیلر . بوفرمانه كوره حاكملر اسكی حقوق شناسلردن بش حقوق‌شناسك (پاپینیانوس، اولپیانوس، پاولوس، موده‌ستینوس، غایوس) فكرینی نظراعتباره آلمغه‌مجبورایدی. اكر بو بش حقوق شناس برمسئله‌ده متفق ایسه‌لر ، حاكم حقوق شناسلرك متفق فكرینی تطبیق ایتمكه مجبورایدی. ارالرنده اختلاف وجودی تقدیرنده اكثریتك فكریله عمل ایتمه‌لی ایدی .

دوردنجی عصرده غریغوریانوس و هرموغه‌نیانوس اسمیله ایكی خصوصی شخص طرفندن ، ایمپراطورلرك فرمانلری تدوین ایدلمشدی . بو مجموعه‌لر حقوق تاریخنده Codex gregorianus و Codex Hermogenianus اسملریله معلومدر .

رسمی بر مجله اولمادیقلری حالده بوایكی مجله اوزون مدت حقوق شناسلرك رغبتنه مظهر اولمشدر. ٤٣٨ سنه‌سنده شرقی روما ایمپراطورلرندن ایكنجی ته‌ئودوز، قونستانته‌ن دورندن كندی دورینه قدر نشر اولنمش ، فرمانلری جمع وتدوین ایتدیردی . [٤٣٨] بومجموعه‌یه ته‌ئودوز مجله‌سی Codex Theodosianus اسمی ویرلدی . بومجله‌ده غرب ملتلرینك حقوقی انكشافنده بویوك رول اوینادی .

غرب ملتلرینه یوستینیان مجله‌سی معلوم اولنجه‌یه قدر، اون برنجی عصره قادار، غربی

اوروپا حقوق شناسلری روما حقوقی قواعدی حقنده‌کی معلوماتلرینی بو اوچ مجله‌دن استنباط ایتمشلردر .

کچن سنه بحث ایتدیکمز ، فرانق دولتنه داخل روما حقوقنه تابع مختلف زمره‌لر ایچون تدوین اولنمش روما حقوقی مجله‌لری ، lexromana visigothorum و lexromana burgundionum مجموعه‌لری شو ذکر ایتدیکم اوچ مجله‌دن [غریغوریانوس ، هه‌رموغه‌نیانوس ، ته‌ئودوزیانوس] دن اقتباساً تألیف ایدلمشدی .

غریغوریانوس و هه‌رموغه‌نیانوس مجله‌لری خصوصی مجله‌لر ایدی . ایمپراطور ایکنجی تو‌ئودوزک مجله‌سی‌ده بوتون حقوق منبعلرینی تلخیص ایتمیوردی . بو مجله‌لرک هپسی ایمپراطورلرک فرمانلرینی تصنیف وتدوینله اکتفا ایدییوردی . روما حقوقنک بیک سنه‌لك [٤٤٩ـ١٥٣٠] انکشاف دورندطوپلانمش بوتون حقوق منبعلرنده‌کی موادی تنظیم وتدوین ایتمك شرفی روما ایمپراطورلرندن مشهور یوستینیانه اصابت ایتدی . خاطرلارسکزکه ، یوستینیان [٥٢٧ـ٥٦٥] بیزانس ایمپراطورلرینك اك بویوکلرندندر . بو ایمپراطورك بوتون حیاتی ایکی مفکوره‌یه خدمته حصر ایدلمشدر : روما دولتنه اسکی پارلاقلغنی اعاده ایتمك ، ایمپراطورك حمایه‌سی آلتنده خرستیان دنیاسی برلشدیرمك . یوستینیانك تاریخه براقدیغی آثار غایت چوقدر . بونلردن اك مهمی ایکیدر . بری مادی‌در . بو آیاصوفیه بناسی‌در . ایکنجیسی معنوی‌در . بو روما حقوقی مجموعه‌سیدر .

یوستینیانك حقوق مجموعه‌سی قورپوس یوریس سویلیس [corpus juris civilis] اسمیله معلومدر . [روما حقوقی محیطی] یاخود مجموعه‌سی‌دیه ترجمه ایتمك ممکندر . یوستینیانك مجموعه‌سی درت قسمدن مرکب ایدی .

١ ـ قوده‌قس (Codex) ٢ ـ پانده‌کت یاخرد دیژه‌ستا Digestas pandectes.
٣ ـ انستیتوسیونه‌س institutiones ٤ ـ نووه‌لله Novellee

I قوده‌قس — بو ایمپراطورلرك فرمانلرینك مدون مجموعه‌سندن عبارت ایدی . قوده‌قس ، اون ایکی لوحه قانونلرینه تقلیداً ، اون ایکی کتابه تقسیم ایدلمشدی . بو مجموعه ١٥٢٩ سنه‌سنده نشر اولندی . قوده‌قس بو برنجی شکلنده بزه واصل اولمامشدر .

II — بوندن باشقه یوستینیان ، مشهور حقوق شناسلرك فکرلرینی تدوین ایتدیرمك ایسته‌دی . بونك ایچون باشنده زمانك مشهور حقوق شناسلرندن تریبونیه‌ن Tribonien اولمق اوزره بر انجمن تشکیل ایتدی . انجمنك وظیفه‌سی اسکی حقوق شناسلرك اثرلرندن ، فکرلرندن ، وضع

ایتدکلری قاعده‌لردن یوستینیان زماننه قدر تطبیق اولنمقده اولان اساس و قاعده‌لری تفریق و تثبیت ایتمك ایدی . انجمن بو وظیفه‌یی پارلاق بر صورتده ایفا ایتدی . روما حقوقشناسلرینك وضع ایتدکلری قواعد و اساسلره Digesta اسمی ویرلدی . یونانجه پانده‌کت دنیلدی . دیژه‌ستا ، [مرتب] دیمکدر . پانده‌کت‌ده عمومی تقریر دیمکدر . دیژه‌ستا ۱۵۳۳ سنه‌سنده نشر و اعلان اولندی .

III — قوده‌قس و دیژه‌ستا غایت بیوك مفصل و مجملی مجموعه‌لردی . حقوق علمنی تحصیله باشلایان مبتدیلرك بو مجله‌لری آکلامسی ممکن دکلدی . بو اثرلری آکلامایی تسهیل ایده‌بیله‌جك مدخل ماهیتنده بر اثر لازمدی . بو احتیاجی تطمین ایچون یوستینیان انستیتوسیونه‌س اسمنده (عمومی اساسلر) دیه ترجمه ایده‌بیله‌جکمز بر (مدخل حقوق) تألیف ایتدیردی . بو مدخلده‌کی اساسلری‌ده قانونکبی مجبوری الرعایه اوله‌رق اعلان ایتدی . یوستینیانك حقوق شناسلری مدخلی تألیفده ، اسکی روما دورنده یازلمش غایوس اثرندن الهام آلدقلری شبهه‌سزدر .

۲۷ بو اوچ مجموعه نشرندن صوکره یوستینیان تقریباً اوتوزسنه قدر عمر سوردی و بو مدت ظرفنده طبیعی برچوق فرمانلر نشر ایدلدی . بو فرمانلره [Novellae constitutiones] اسمنی ویردیلر . یکی فرمانلر دیمکدر . بو فرمانلر قوده‌قس و دیژه‌ستانك برچوق احکامنی تعدیل ایدیوردی . بو فرمانلر رسمی بر مؤسسه طرفندن تدوین ایدلمدی . فقط خصوصی شخصلر طرفندن بونلرده طوپلاندی . یوستینیان مجلسه‌سنه علاوه ایدلدی .

افندیلر ، یوستینیان دوری حقوق شناسلرینك اثری اولان [روما حقوقی مجموعه‌سی] روما حقوقنك الك مکمل بر مجموعه‌سیدر . بو تدوین سایه‌سنده روما حقوقنك غایت مبذول منبعلرده طاغلمش اساساتی دورت مجموعه‌ده تلخیص ایدلمشدی . اکر بو دورده یوستینیانده بو مسعود فکر دوغمه‌مش اولسه ایدی ، صوك عصرلر ایچون روما حقوقنك بوتون اساسلرینی جمع و تثبیت بلکه ممکن اولمازدی . یوستینیان مجموعه‌لرك نشرندن صوکره اصدار ایتدیکی فرمانلرله روما حقوقنی جدی بر صورتده تعدیل ایتدی .

اسکی اساسلره نسبتاً (Novellae) بر ترقی اثریدر . بو فرمانلر برچوق اسکیمش مؤسسه‌لری لغو ایتدی . یوس سویله ایله یوس هونوراریومی تماماً توحید ایتدی . یوستینیانك یکی فرمانلری ، اسکی روما حقوقی ایله قرون جدیده حقوقی آراسنده بر کوپرو ، صفحهٔ انتقال تشکیل ایدیوردی .

افندیلر ، روما حقوقنك انکشاف صفحه‌لرینك خلاصه‌سی بوندن عبارتدر. شیمدی بو حقوقك بزم حقوقنی تدقیق ایتدیکمز ساحه‌ده، فرانسه‌ده‌کی تاریخنی خلاصه ایده‌لم . غاللیا رومایه تابع اولدیغی دورده رومانك بوتون قانونلری غاللیاده‌ده تطبیق اولندیغی محققدر . فرانق دولتی تأسسندن صوکره فرانسه‌ده روما حقوقی روماليلاشمش اهالی آراسنده مستعمل ایدی . بو دورك بدایتنده غاللیاده حکمفرما اولان روما حقوقی مجموعه‌لری ، غریغوریانوس ، هه‌رموغه‌نیانوس وایکنجی ته‌ئودوز مجله‌لری ایدی. بالآخره بونك یرینه فرانسه‌نك جنوبنده lexromana visigothorum ویسیغوت مجموعه‌سی، بورغوندیا اسمنده‌کی قسمنده ، Lexromana bugundionum بورغونلرك روما حقوقی اسمنده‌کی مجله قائم اولدی. شمالی فرانسه‌ده‌ده تدریجاً ته‌ئودوز مجله‌سی یرینه ویسیغوتلرك روما حقوقی مجله‌سی تطبیق اولنمغه باشلادی .

قرون وسطی‌ده تا ١٢ نجی عصره قدر غرب ملتلرینك بیلدیکی روما حقوقی شیمدی تعداد ایتدیکم مجله‌لرك احتوا ایتدیکی حقوقدر. غربده ١٢ نجی عصره قدر یوستینیانك مجله‌سنی بیله‌ن عالم آز ایدی . قرون وسطی‌ده غرب دنیاسنده ظلمت وتعصب اوقدر کثیف ایدی که، قاتولیك عالمنده، اورتودوقس خرستیانلر آره‌سنده آلتنجی عصردنبرو حاکم اولان، مکمل بر روما حقوقی مجموعه‌سی وارلغندن خبری اولان بك آزدی . بوندن ایتالیا بر استثنا تشکیل ایدیوردی. ایتالیاده هیچ برزمان روما حقوقی بوسبوتون اونودولمامشدی. ایتالیایه یوستینیان مجله‌سی تا یوستینیانك کندی دورنده واصل اولمشدی . اوراده تا او دورده تطبیق اولنمشدی .

١٢ نجی عصردن صوکرا روما حقوقنك رواج ، ترقی وانتشاری

اون برنجی عصرك نهایتلرینه دوغرو ایتالیاده روما حقوقی ایچون بر دور تجدد باشلایور . ایتالیاده بولونیا شهرنده یوستینیان مجله‌سی عالملر طرفندن بیوك بر اعتنا ایله تدقیق ایدیلیور. ایتالیانك مختلف شهرلرنده منحصراً روما حقوقی تدریسیله اشتغال ایدن پروفسورلر ظهور ایدیور. روما حقوقی مکتبلری تأسس ایدیور . بو پروفسورلردن بعضیلری أطرافنه

غرب عالمنك مختلف نقطه‌لرندن كلمش بيكلرجه طلبه طوپلانيور.. بعض دورلرده حقوقك ملتلرك كنجلری آراسنده قازانديغی رغبت شايان حيرتدر. اكثريا يكی حقوق مكتبلرينك ملت كنجلر رغبتنه مظهر اولديغی دورلر، تجدد دورلريدر.

ملتلرك حياتنده مشاهده اولنان تجدد احتياجلری دائما هرشيدن اول حقوقده انعكاس ايدر. چونكه حقوق مدنيتك نحوی كبيدر. لسانده وقوعبولان تبدلاتی نحو تثبيت ايتمكه مجبور اولديغی كبی، حياتده‌كی تحولاتك حقوق قواعديله تثبيت ايدلمسی ده برضرورتدر، مجبوريتدر. ملتلرك تجدد دورنده كنج بطنك حقوقه رغبت بسله‌مه‌سنك اسبابی بودر. قرون وسطی ده 11 نجی عصر نهايتنه دوغرو، اوروپاده حقوقی تجدد احتياجلری حس اولنمغه باشلادی. ايتاليا تاسس ايدن حقوق مكتبلری آراسنده ١٢ نجی عصر ابتدالرنده اك بيوك شهرت قازانمش مكتب بولونيا شهرنده‌كی مكتب ايدی. بومكتبك مؤسسی واو دورك اك مشهور مدرسی ايرنه‌ريوس irnerius ايدی. ايرنه‌ريوس عن اصل برآلمان ايدی. استانبولده فلسفه، ادبيات وحقوق تحصيل ايتمشدی. « ١١٢٠ » سنه‌لرينه دوغرو ايرنه‌ريوس ايتاليايه كيده‌رك راوه‌نه شهرنده ادبيات معلمی اولدی. ايرنه‌ريوس ايتاليايه يرلشديكندن بر قاچ سنه كچدكدن صوكره ايتاليا حقوق شناسلری آراسنده بر علمی مناقشه ظهور ايتدی. مناقشه‌نك موضوعی اهميتسز ايدی. اسكی روماليلرك سكه واحد قياسيسی اولان [As]ك قيمتنه عائد ايدی. ايرنه‌ريوس مناقشه ميدانه آتيلدی و، استانبولده اساسلی صورتده تدقيق ايتمش أولديغی روما حقوقنده‌كی واسع معلوماتی سايه‌سنده، علمی مناقشه‌ده صوك سوز ايرنه‌يوسك اولدی. ايرنه‌ريوسك مخالفلرندن هيچ بری يوستينيان مجله‌لرينی دوغريدن دوغری يه تدقيق ايتمه‌مشلردی. ايرنه‌ريوس غايت بويوك بر شهرت قازاندی. عصرينك اك بويوك حقوق شناسی اسمنی، [حقوق آويزه‌سی] لقبنی قازاندی. بولونيه شهری ايرنه‌ريوسی حقوق تدريس ايتمك ايچون دعوت ايتدی. ١٢٢٨ده بولونياده ايرنه‌ريوس حقوق مكتبی آچدی. ايرنه‌ريوس روما حقوقنی تدريسده‌يكی اصول وضع ايتمش برعالم ايدی. ايرنه‌ريوس يوستينيان مجله‌سنی تدقيق ايتديكدن صوكرا، مجله‌نك احتوا ايتديكی قواعدك خلاصه‌سنی، بعضاً تفسيرينی مجله‌نك هامشنه ياخود سطرلری آراسنه يازاردی. بوحاشيه شكلنده يازلمش تفسير، شرح وايضاحلره [غلوس] = glose ديورلردی. اونك ايچون ايرنه‌ريوس واونك تلميذلرينه غلوسساتور مكتبی، [محشيون] مكتبی اسمی ويرلدی. بوزمره‌يه منسوب عالملرك فعاليتی حاشيه يازمقله بيتميوردی. بوندن بشقه ايكی نوع حقوقی اثرلر يازيورلردی. بونلردن برينه [Casus]

[مسئله‌لر] دیکرینه [Summa] تلخیص دیبورلردی. «مسئله» یوستینیان مجله سنك اشارت ایتدیکی حقوقی بر مسئله‌یی مثاللرله ایضاحدن عبارت ایدی. [تلخیص] یوستینیان مجله‌سنك مختلف فصللرینی تلخیصدن عبارت ایدی. ایرنه‌ریوسك حقوقی تدقیق‌ده‌کی اصولی، مه‌تودی ثمره‌سز بر اصول ایدی. بوکا رغماً بو حقوق دهاسینك روما حقوقی انکشافنده رولی غایت بویوکدر. بو داهی بوندن صوکره کله‌جك حقوق شناسلرك دوغری مه‌تود سایه‌سنده الده ایده‌جکی حقائقه منحصراً منطق و ذکاسنك قوتیله واصل اولمشدی. بوتون حقوق مؤرخلری ایرنه‌ریوسه حقوق ساحه‌سنده ظهور ایدن بردها نظریله باقیورلر. محشیون مکتبنك تدقیق اصولنده‌کی نقصانی نه‌دن عبارت اولدیغنی ایضاحه حاجت یوقدر ظننده‌یم. بوکون حقوق تاریخنده مقبول مه‌تود، ماضی‌یه عائد بر حقوق مجله‌سنك احتوا ایتدیکی قواعدی قاورامق ایچون مطلقا او دورك تاریخنی اوکرنمك و قواعدی تولید ایدن عوامل تاریخیه‌یی تثبیت ایتمکدن عبارتدر. محشیون مکتبی عالملری حقوقی تاریخ نقطهٔ نظرندن تدقیق لزومنی قطعیاً آکلایامامشلردی. بالخاصه ایرنه‌ریوسك تلمیذلرندن بعضیلرینك تاریخه دائر جهالتی شایان حیرت ایدی. بو دورك بر شرحنده یوستینیانك حضرت عیسی ایله معاصر اولدیغی ایلری سورولمشدر. ایرنه‌ریوسك غرب دنیاسنك هر کوشه‌سنده شاکردلری واردی. بونلردن بعضیلری بویوك شهرت قازانمشلردی. بونلر جمله‌سنده بولغاریوس Bulgarius ، مارتینوس غوزیا Martinus gosia ، یعقوبوس Yacobus وهوغو Hugo اسملری ذکره شایاندر. ایرنه‌ریوسك وفاتندن صوکره اونك تأسیس ایتدیکی مکتبه منسوب حقوقجیلردن، اون ایکنجی عصر نهایتنده پلاسه‌نتینوس Placentinus و اون اوچنجی عصرده Accurse [بویوك شرح اسملی اثریله] بویوك شهرت قازاندیلر. پلاسه‌نتینوس فرانسه‌ده [مون‌په‌لیه] ده مدرس ایدی [١١٨٢]. آقفورس [١١٨٢-١٢٦٠] دن ایرنه‌ریوسدن کندی زمانه قدر تقریباً بر عصر ظرفنده طوپلانمش محشیون مکتبی عالملرینك تدقیقات محصولنی تلخیص ایتمشدی. آقفورسك اثری [بیوك شرح grande glose] عصرك بوتون حقوق مکتبلرنده فوق العاده بر رغبته مظهر اولدی. بو عالمك تلخیصی ظهورندن صوکره یوستینیان مجله‌سینك متنلری یرینه بو اثر تدریس ایدلمکه باشلادی.

محشیون مکتبندن صوکرا ایتالیاده 14 نجی عصرده یکی بر مکتبه تاسس ایتدی. بو مکتبه commentateurs شارحین مکتبی دینلدی. بو مکتبه منسوب حقوقشناسلر منحصراً متنلری تفسیر و ایضاحله اکتفا ایتمیوب، متنلردن عمومی اساسلر، نظریه‌لر استنباط ایتمکه چالیشیرلردی. شارحلرك، تمایلرینك ایلکنه رغماً حقوقك انکشافنه خدمتلری آز اولدی، چونکه، بر طرفدن

روما حقوقیله کلیسا حقوقنی ومحلی حقوقلری برلشدیرمك ایسته‌مه‌لری، دیکر طرفدن محاکمه اصوللرنده زمانلرنده مقبول سقولاستیق مه‌تودلری تعقیب ایتمه‌لری، بونلرك فعالیتنی عقامته محکوم ایلدی. بونلرك فعالیتی روما حقوقنك انکشافی نقطهٔ نظرندن ثمره‌دار اولمامشدر. بو مکتبك الك مشهور ممثلی بارتول Barthole (1314–1357) و بالدوس Baldus (1327–1406) در.

ایتالیاده چیچك آچمش روما حقوقنه دائر تدقیقات فرانسه‌یه‌ده سرایت ایتدی. تا اون ایکنجی عصر نهایتلرینه دوغرو ایتالیاده محشیون مکتبنده تحصیل ایدن عالملر فرانسه‌نك مختلف شهرلرنده تدریساته باشلادیلر. قرون وسطی‌ده روما حقوقنك ایکی دشمنی واردی: برنجیسی فرانسه قراللری، ایکنجیسی قاتولیق روحانیلری. قراللرك روما حقوقنه مخاصمه‌سنك سببی اساسسز برقورقو ایدی. بیلیرسکزکه، قرون وسطی‌ده آلمانیا قراللری کندیلرینی روما ایمپراطورلرینك خلفی تلقی ایدرلردی. کندیلرینه بوتون قراللرك فوقنده برحکمدار نظریله باقارلردی. فرانسه قراللری فرانسه‌ده روما حقوقی تدریس ایدلمه‌سندن، آلمانیا ایمپراطورلری فرانسه‌نك روما حقوقنه بالنتیجه روما ایمپراطورینه تابعیتنه حکم ایتمه‌لرندن قورقیورلردی. کلیسانك روما حقوقنه، قارشی مخاصم وضعیت آلماسنك بینه کلنجه، بو منفی وضعیت کلیسا حقوقنی محافظه ملاحظه‌سنه مستند ایدی. کلیسا، روما حقوقیله خرستیان دیننك اساسلرینی تلفیق ایده‌رك برحقوق وجوده کتیرمشدی. روحانیلر دنیاوی روما حقوقنك تدقیق وتدریس ایدلمسی کلیسا حقوقنی اعتباردن اسقاط ایدر، دیه قورقیورلردی. ۱۲۱۹ سنه‌سنده فرانسه قرالی فیلیب اوغوستك مراجعتی اوزرینه پاپا هونوریوس پارس دارالفنوننده روما حقوقنك تدریس اولنمسنی منع ایتدی. فقط بوتون بو مانعلره رغماً [مون‌په‌لیه] [تولوز] اورله‌یان شهرلرنده روما حقوقی تدریس ایدیلیوردی. و بو دورده فرانسه برچوق رومانیست عالملر دنیایه چیقاردی. اون اوچنجی عصرده فرانسه‌ده ظهور ایدن حقوق عالملرندن ژاق دوره‌وینی Jeacgues de .révigny [تولوزده مدرس ایدی] Pierre de Belleranche پیه‌ر دوبه‌لبرانش [تولوز و اورله‌یانده مدرس ایدی] [یوهانه‌س فابه‌ر Johannes Faber] اسملری ذکر ایدلملیدر. بو عالملر محشیون مکتبنك تفسیر اصوللرینی رد ایده‌رك [محاکمه] مه‌تودینی تعقیب ایدییورلردی. فرانسه‌ده بونلردن دها بیوك حقوق عالملری بوندن صوکره کله‌جك مونارشی دورنده ظهور ایده‌جکدر. روما حقوقی منبعلرینك اون آلتنجی عصره قدر مختصر تاریخی بوندن عبارتدر.

شیمدی فه‌ئودال دورده حقوق منبعی اولان دیکر وثائقدن مختصراً بحث ایتمك لازمدر.

فرانسەدە فەئودال دوردە عرفی حقوق

فەئودال دوردە فرانسەدە حقوقك بش نوع منبعی اولدیغنی سویلەمشدم . بو بش منبعدن، برنجیسندن، روماحقوقندن بحث ایتدك. روما حقوقندن صوکرە ایکنجی حقوق منبعی عرف ایدی . بوتون شمالی فرانسەدە روما حقوقدن زیادە عرفی حقوق حاکم ایدی . فرانسەدە عرفی حقوقك تاریخندە ایکی دور واردر .

برنجیسی – عرفلرك تحریرندن، تدویننden اولکی دوردر. بوکا غیرمکتوب عرفلر دوری دیبورلر . بودور فرانسە تأسسندن ١٤٥٣ قدر امتداد ایدییور .

ایکنجیسی – عرفلرك تدویننden صوکراکی دوردر . بوکا مکتوب عرفلر دوری ، دیبورلر . بودور ١٤٥٣ دن اختلال دورینە قدر دوام ایدییور . فەئودال دوردە عرفی حقوق مکتوب دکلدی. اونك ایچون بزشیمدیلك آنجق برنجی دوردن مختصراً بحث ایدەجکز.

بودوردە حکومت طرفندن رسمی اولەرق قبول اولونمش مکتوب عرف مجلەلری یوق ایدی. عرفلر ، عرفی قواعد ، خلقك خاطرەسندە یاشیوردی . عنعنە شکلندە بر بطندن دیکر بر بطنە انتقال ایدییوردی . برمسئلەیە دائر عرفی بر قاعدە موجود اولوب اولمادیغی مختلف واسطەلرلە تثبیت ایدیلیردی : حاکمك شخصی وقوفی ؛ حاکم بر عرفك وجودینە قانع اولدیغی تقدیردە بوعرفی قاعدەیی تطبیق ایتمك حقنی حائز ایدی . بر عرفی تثبت ایچون الك چوق استعمال ایتدیکلری اصول محلك محترم اختیارلرندن مرکب برهیئتك فکرینە مراجعت ایتمك ایدی . بوهیئتە تورب (Turbe) دیرلردی . تورب اکثریا اون اعضادن ترکب ایدردی . تورب اعضاری اولاً دوغری شهادت ویرەجکلرینی یمینلە تأیید ایدرلردی . صوکرا خفی بریردە طوپلانەرق موضوع بحث مسئلەیەدائر برعرف موجود اولوب اولمادیغنی، وموجود اولدیغی تقدیردە ماهیت وطرز تطبیقنی مذاکرە ایدرلردی. برقرارە کلەبیلدکلری تقدیردە مذاکرەلرینك نتیجەسنی حاکمە بیلدیررلردی. تورب هیئتنك فکری نظر اعتبارە آلنمسی ایچون عرفە دائر حاکمە عرض ایدیلەجك فکرك متفقاً قبول ایدلمش اولمسی شرط ایدی. بالآخرە اون دردنجی عصردن صوکرە برعرفك وجودینی اثبات ایچون برهیئتك فکری دخی کفایت ایتمەیوردی. برعرفی اثبات ایچون ایکی تورب تشکیل ایدلمەلی ایدی. آنجق ایکی تورپك

رأیلری توافق ایتدیکی تقدیرده عرف تطبیق ایدیلیردی. عرفی حقوقك بوشکلده تطبیقنك نه قدر مشکلات تولید ایتدیکنی ایضاحه حاجت یوقدر. حاکملرك وظیفه‌سی، برمسئله حقنده قرار ویرمك ایچون مدعی ومدعی علیهك ادعا واعتراضلرینی تدقیق ایده‌رك مسأله حقنده برفکر حاصل ایتمکله بیتمیوردی. مسئله توضح ایتدیکدن صوکره برده وضعیت حقوقیه‌یه تطبیق ایدلمه‌سی لازم کلن قاعدهٔ حقوقیه‌یی‌ده تثبیت ایتمه‌لی ایدی. بو ایسه، اکثریا، منازع فیه مسئله‌یی تحقیق وتنویر ایتمکدن دها مشکل اولیوردی

ساوینی‌نك عرفی حقوق حقنده‌کی فکری نه‌قدر یوکسك اولورسه اولسون، تاریخ بزه عرفی حقوقك مکتوب حقوقدن آشاغی بر حقوق اولدیغنی اثبات ایدییور. عرفی حقوق ابتدائی بر حقوقدر. مکتوب اولمیان بر حقوق نحوی یازلمامش بر لسان کبی‌در. عرفی حقوق بشریت ایچون حقوقی بر ایده‌آل دکل، حقوقك انکشافنده بر مرحله‌در.

— ۱۱۸ —

قراللرك فرمانلری Ordonnances royales

فه‌ئودال دورك ابتدالرنده قراللرك فرمانلرینك کندیلرینك دوغریدن دوغری‌یه تصرف ایتدکلری آراضی خارجنده تأثیری یوقدی. هرسه‌نیور کبی اونلرده کندیلرینه تابع ساحه‌ده فرمانلر نشر ایده‌بیلیرلردی. بوفرمانلر قرال آراضیسی خارجنده‌کی اهالی ایچون بر قانون دکلدی. اون ایکنجی عصرده فرانسه قراللری فرمانلرینك بوتون فرانسه‌یه تطبیقنی مجبوری قیلمق ایچون برچاره‌دوشوندیلر. برفرمانی فرانسه‌یه تعمیم ایتمك ایسته‌دکلری زمان اسمده قراله تابع صایلان بوتون سه‌نیورلری دعوت ایده‌رك نشر ایتمك ایسته‌دیکی فرمانك اونلرطرفندن دخی امضا ایدلمه‌سنی تکلیف ایدرلردی. بوصورتله، امضا ایتمکه راضی اولان سه‌نیور فرمانی کندیسنه تابع اراضی داخلنده تطبیق ایتمکه مجبوراولیوردی. بالآخره قراللر فرمانی امضا ایتمه‌ین سه‌نیورلریده فرمانلری تطبیق ایتمکه مجبور قیلمق ایچون چوق چالیشدیلر. بوکا آنجق فه‌ئودالیته‌نك صوك دورنده یعنی سقوطی اثناسنده موفق اولدیلر.

— ۱۱۹ —

شهرلرك مختاریت براتلری

اون ایکنجی عصرده فرانسه شهرلرندن برچوغی‌نك سه‌نیورلردن مختاریت براتی آلمغه ناصل موفق اولدیقلرینی، بوندن اولکی درسلرك برنده ایضاح ایتمشدك. بوبراتلر، فرانسه‌نك مختلف

اقسامنده مختلف اسم طاشیرلردی . جنوب شهرلرینك براتلرینه Statuts municipaux
شهر ستاتولری دیبورلردی. بو ستاتولر غایت مبذول ماده‌لردن مرکب عادتا برکوچك مجله‌لر
ماهیتنی حائز ایدیلر . تولوز ، آرل ومونپه‌لیه شهرلرینك براتلری مشهوردر .

قومون براتلری — اکثریا شمال شهرلرینك براتی قومون براتی charte de commune
تسمیه ایدیلیردی . تام مختاریت اداره بخش ایدن بو براتلر شهر اداره‌سنه دائر ماده‌لردن
باشقه حقوق مدنیه وحقوق جزایه دائر دخی برچوق احکام احتوا ایدرلردی ؛ بوخصوصده
روءن Rouen شهرینك براتی برچوق شهرلره نمونه اولمشدی .

مختاریت تضمن ایتمه‌یوب آنجق بعض امتیازلر بخش ایدن براتلره charte de franchise
حریت براتی ، دیبورلردی. بوتون بو براتلر فهءودال دورك اك مهم حقوق منبعلرندن بری
ایدی . قرون وسطا شهرلرینك بوتون حقوقی حیاتنی تنظیم ایدن قواعدك اکثریسی
بو منبعلرده مندمجدی .

— ١٢٠ —

کلیسا حقوقی

بیلیرسکزکه ، هردین بریکی حقوق سیسته‌می تولید ایدیبور. هندستانده برهمنلر اسکی
دین یرینه براهمایه اعتقادی متضمن یکی دین اقامه ایتدیلر. براهمانلرك یکی دینی یکی برحقوق،
براهمان حقوقنی دوغوردی .

بوددا دینی هندستانده انتشاری دوره‌لرنده شمالی هندستانده برهمن حقوقی یرینه
بوددا دینی عقیده‌لرینه مؤسس بر بوددی حقوق وجوده کلمشدی. اسلامیتك ظهوری اسلام
حقوقنی ، دوغوردی . بوتون بودینلر کبی خرستیانلغك دخی برحقوق تولید ایتمه‌سی طبیعی
ایدی . خرستیان عقیده‌لرینه مؤسس حقوقه قانونیق حقوق Droit canonique
دیبورلر .

قانون کلمه‌سی اسکی یونان لساندن آلنمشدر. قاعده معناسنده‌در . عربلر بو کلمه ایله علم
ساحه‌سنده قواعدی افاده ایدرلردی . غرب ملتلری عینی کلمه‌یی دینی قواعد معناسنده
استعمال ایدیبورلر .

خرستیان حقوقنك منبعلری شونلردر :

١ — تورات

٢ — انجیل

٣ — افعال رسل

٤ — خرستیانلرك برنجی عصرلرندهکی خرستیان اجتماعلرنده قبول اولنمش قرارلر.

٥ — ئهوهکلرك اجتماعلرندن عبارت اولان قونسیل وسنیود قرارلری .

٦ — قاتولیك کلیساسی رئیسی پاپانك فرمانلری .

بومنبعلر حقنده اوزون اوزادی‌یه ایضاحاته کیریشمکه لزوم اولمدیغنه قانعم . غایت مختصر برصورتده بومنبعلر حقنده‌کی معلوماتکزی تجدید ایتمکله اکتفا ایده‌جکم .

بزم توارت کلمه‌سیله افاده ایتدیکمز کتابلری خرستیانلر (عهد عتیق) تسمیه ایدییورلر . اصل توارث کلمه‌سی (thora) یهودی وخرستیان اصطلاحنده بش کتابك هیئت مجموعه‌سنك اسمیدر . عربجه‌یه ترجمه‌ده بوکا (کتب خمسه) اسمنی ویرییورلر . آوروپا لسانلرندن فرانسزجه‌ده یونانجه اسمی اولان (پانتاتوك) تعبیرینی قوللانیورلر . بوکتب خمسه‌یه داخل اثرلر بروجه آتیدر :

١ — سفرالتکوین [genese] خلقت عالم تاریخندن ، برنجی انسانلردن بحث ایدر .

٢ — سفرالخروج [exode] یهودیلرك مصردن خروجندن وقانون اعلانندن بحث ایدر .

٣ — سفراللاویون [levitique] یهودیلرك دینی احکامنی احتوا ایدر .

٤ — سفرالاعداد [nombres] بنی اسرائیلك فلسطین جنوبنده‌کی صحرالرده یاشادیغی دوردن ، قبیله‌لرك عددلرندن بحث ایدر .

٥ — سفرالتثنیه [deuteronome] حضرت موسی‌نك حیاتی مدتنده‌کی بوتون وقعه‌لردن بحث ایدر .

یهودی لساننده تورا بو بش کتابدن عبارتدر .

خرستیانلرك عهدعتیق کلمه‌سیله افاده ایتدکلری کتابه بونلردن باشقه ، برچوق کتاب داخلدر . بونلردن سفرالملوك ، سفرالقضاة ، مزامیر داود psaumes ، (اغنیةالاغانی) یاخود نشیدالاناشید cantique des cantiques ، تواریخ [chroniques]، بوکتابلرك اك مشهورلریدر .

II انجیله کلنجه ، بیلیرسکزکه ، دورت مختلف شخص طرفندن یازلمش دورت انجیل واردر . ماتیو ، مارق ، لوقا ، ایوآن (ژان) انجیللری بو دورت اثر وحواریونك افعال و مکتوبلرینك هیئت مجموعه‌سنه [عهد جدید] اسمنی ویرییورلر .

L'Ancien Testament = عهد عتیق (تورات)
le Nouveau Testament = عهد جدید

III افعال رسل [Actes des apotres] حواریونك افعالندن بحث ایدن کتابدر. بوده انجیللرك برجزؤ متممی صاییلیر .

IV خرستیانلغك برنجی عصرلرنده خرستیانلرك عددی محدود دورده‌کی خرستیان جتماعلرینك قرارلریده خرستیان حقوقنك منبعی صاییلیر . بوقرارلر عنعنوی صورتده بطندن بطنه انتقال ایتمش بالآخره تحریراً تثبیت ایدلمشدر .

V ئه‌وکلر اجتماعنه کلنجه ، خرستیان دینی تاریخنده بو مؤسسه غایت بویوك بررول اوینامشدر . خرستیان دینی برجمهوریت شکلنده تشکل ایتدی . کلیسانك باشنده منتخب پاپا اولدی . ئه‌وکلرك مجلس روحانیسی ـ كه قونسیل concile اسمنی طاشیر ـ بومعنوی دولتك پارلامنتوسی رولنی اوینایوردی . استطراداً سویله‌یه‌لم كه ، اسلام عالمنك مدنی سقوطنك عامللرندن بری اسلام دیننك منتظم تشکیلاتدن محروم اولمسیدر . اسلام تاریخنده خلافت ، خلفای راشدیندن صوکرا افلاس ایتدی . خلافتی غصب ایتمش سلاله‌لردن هیچ بری وظیفه‌سنی لایقیله ایفا ایتمه‌دی . خرستیان عالمنده دخی فنا پاپالر اولدی ایسه‌ده ، خرستیان دینی اعلاایچون غایت بویوك خدمتلری سبقت ایتمش پاپالرده چوقدر . اسلام تاریخنده بوکبی خلیفه‌لر یوق کبیدر . اسلامیتك انتشاری ویرله‌شدیکی اولکه‌لرده دوام وبقاسی کندی قوتی وبعض خلیفه اولمایان حکمدارلر سایه‌سنده‌در . اسلام علماسی ، اجماع امتی بر منبع حقوق اوله‌رق قبول ایتدیلر ایسه‌ده ، هیچ برزمان امتك اجتماع ایتدیکی یاخود ممثللر ، اسطه‌سیله فکری صورلدیغی کورولمه‌مشدر . خرستیان عالمنده ایسه ، خرستیان روحانیلری مهم مسئله ظهور ایتدیکی یاخود وخیم بروضعیت تحدث ایتدیکی زمان دائما طوپلاندیلر . ایشته بوروحانیلر مجلسلرینك قرارلریده بوتون خرستیان دنیاسی ایچون رعایت ایدلمه‌سی مجبوری قاعده اوله‌رق ، تعبیر مصطلحنجه [قانون] اوله‌رق قبول ایدلدی . بالآخره قونسیل قرارلرندن باشقه بر ئه‌وه‌كك دائره‌سنده‌کی روحانیلر مجلسی (synode) قرارلری‌ده او دائره ایچون منبع حقوق اولدی .

VI روحانیلر مجلسی قرارندن باشقه ، روحانیلر طرفندن انتخاب اولنمش پاپادخی مجبوری الرعایه فرمانلر اصدار ایتمك حقنی حائزایدی . پاپانك فرمانلریله [ده‌قره‌تال] decretales دیورلر .

بو منبعلردن آلنمش قاعده‌لر قانونلر مختلف دورده تدوین اولنمشدی . الك مشهوردینی حقوق ، قانون مجموعه‌سی اون ایکنجی عصرده [١١٥٠] غراسیه‌ن [gratianus] اسمنده برایتالیالی راهب طرفندن تدوین اولنمش مجموعه‌در . بو قانون مجموعه‌سی Decreta gratiani غراسیان ده‌قره‌تلری اسمیله معلومدر . فه‌ئودال دورك مشهوردینی حقوق مجله‌سی بومجموعه‌در .

پاپا دوقوزنجی غره‌غوار دخی ۱۲۳٤ سنه‌سنده بر مجموعه نشر ایتدیردی. بو کا دوقوزنجی [غره‌غوار ده‌قره‌تالی] دییورلر .

۱۳۱۳ سنه‌سنده بشنجی قله‌مان دخی کلیسا حقوقنی یکیدن تدوین ایتدیردی. بو قله‌مان مجموعه‌سنه (قله‌مانتین climentines) اسمی ویرلدی . اون دردنجی عصرده اسمی معلوم اولمایان بر مؤلف پاپالرك اسکی مجموعه‌لره داخل اولمایان فرمانلرینی نشر ایتدی. بو مجموعه‌یه ئه‌کسترا واغانت [غیر مدون] فرمانلر اسمنی ویردیلر . نهایت اون آلتنجی عصرده پاپا دردنجی (پی) واوچنجی غره‌غوار دورلرنده بوتون اسکی قانون مجموعه‌لری یکیدن تدقیق ایدلدکدن صوکرا مکمل بر کلیسا حقوقی مجموعه‌سی تدوین ایدلدی .

بو مجموعه‌یه یوستینیان مجله‌سنك اسمنی تقلیداً Corpus juris Canonici [روحانی حقوق محیطی] اسمنی ویردیلر. بو روحانیلرك یوستینیانك دنیاوی corpus juris civilis ینه قارشی قویدقلری بردیگر حقوق آبده‌سی ایدی . بز حقوقنی تدقیق ایتدیکمز دورده کلیسا حقوقنك بو مکمل مجموعه‌سی دها نشر اولونمامشدی.

فه‌ئودال دورده فرانسه‌ده حکمفرما اولان حقوق قواعدینك منبعلری بونلردن عبارت ایدی . شیمدی‌یه قدر بحث ایتدیکمز بومأخذلر هپسی منبع حقوق تعبیرینك برنجی معناسیله منبع ایدیلر . یعنی قواعد حقوقیه‌نك منشائی ایدیلر. فرانسه‌ده بو حقوق منبعلرینك احتوا ایتدیکی قواعد مختلف اشخاص طرفندن جمع ایدلمشدی . بو مجموعه‌لرده ایکنجی معناده منبعی تشکیل ایدییورلر. یعنی فه‌ئودال دور حقوقنی اوکرنمك ایچون وسائطدرلر . بو مجموعه‌لر حقنده تفصیلاته کیریشمکه لزوم کورمیورم .

— ۱۲۱ —

حقوق مجموعه‌لری

فرانسه‌نك مختلف اقسامنده حاکم حقوقی عرفلری تدوین تجربه‌لری تا اون ایکنجی عصردن اون اوچنجی عصره قدر یاپیلمشدر . بو مجموعه‌لر هپسی خصوصی شخصلرك اثرلری ایدی . الك مشهور عرف مجموعه‌لری شونلردر : I بر دوستمه اوکودلرم [conscil à un ami] بو اثر ۱۲۵۳ سنه‌سنده ظهور ایتدی. مؤلفی معلوم اولمایان بو اثر عرف شکلنی آلمش روما حقوقی قواعدی مجموعه‌سیدر. اکثر قواعد یوستینیان مجله‌سندن آلنمشدر .

II سن لوئی مؤسساتی Etablissements de saint Louis بو اثر سه‌ن لوئی [١٢٢٤ ١٢٧٠] دورنده ظهور ایتمش ایسه‌ده رسمی بر مجموعه دکلدر .

III قضا ودعوی کتابی Le livre de jostice et de plet بو اثرك مؤلفی معلوم دکل؛ اثر ١٢٦٠ سنه‌لرنده یازلمشدر. اورله‌یان شهرینك حقوقی عرفلرینی، روما حقوقیله دینی حقوق قواعدینی احتوا ایدییور .

IV بو دورده حقوقی مجموعه‌لری آراسنده مهم اولان Beaumanoir بومانوار اسمنده بر حقوقشناس طرفندن ١٢٨٣ سنه‌سنده طوپلانمش مجموعه‌در. اسمی [بووازی عرفلری] در. [coutumes de Beau voisi]

اودورده (بووازی) پارسك شمالنده بر ولایت ایدی، بومانوار عرفلری تثبیت ایتمکله اکتفا ایتمیوب ، کتابنه حقوقی قواعد مناسبتیله کندی فکر ومطالعه‌لرینی درج ایدییوردی . بومانوارك مطالعه‌لری ، منطقه مستند فکرلری حریتپروردر . بومانوار عصرینك سویه ذهنیه‌سندن یوکسك برشخصیت اولدیغی شبهه‌سزدر. اونك ایچون اثر زماننده تقدیر اولنمادی.

V [نورماندی عرفلری، contumes de Normandie] اسمیله معلوم بودورده بر قاچ عرف مجموعه ظهور ایتدی. بونلردن اك مشهوری [نورماندیانك بویوك عرفنامه‌سی] اسمیله معلومدر . بوده اون اوچنجی عصرده یازلمشدر . « ١٢٥٤ — ١٢٥٨ آراسنده » بومنحصراً نورماندیا عرفلری مجموعه‌سیدر . عصرنده بویوك شهرت ورغبت قازانمشدی . بوتون محکمه‌لرده رسمی قانون مجموعه‌سی مقامنده استعمال ایدیلیردی .

VI کویلولر تلخیصی (somme Rurale) اون دردنجی عصرده [ژان بوته‌لیه] طرفندن تألیف ایدلمشدر . بو اثر بر معین ولایتك حقوقندن بحث ایتمه‌یوب، بوتون محکمه‌لرده تطبیق ایدلمکده اولان روما حقوقی اساسلرینی تلخیص ایدییور . کویلولر تلخیصی تعبیرندن مقصدی ، ساده خلق لساننده یازلمش اولماسنه اشارتدر .

vii بروتانیا عرفنامه‌سی Le Grand Coutumier de Bretagne فرانسه‌نك بروتانیا اسمنده‌کی قسمنده مقبول عرفی قواعد مجموعه‌سیدر. ١٤نجی عصرده غیر معلوم برمؤلف طرفندن یازلمشدر . بروتانیاده رسمی قانون کبی تطبیق اولنوردی .

viii فرانسه‌نك بویوك عرفنامه‌سی grand coutumier de France بو اثر اون دردنجی عصرده ژاق دابلەژ Jeacque d ’ Ableige طرفندن تألیف ایدلمشدر. بو عرفنامه فه‌ئودال حقوق قواعدی ، پارس محکمه‌لرینك اصول محاکمه‌سنه عائد قواعد کبی مختلف ماهیتده‌کی قواعدی احتوا ایدییوردی .

—١٢٢—

فیه‌فلره عائد قواعد مجموعه‌لری

فه‌ئودال دورده‌فیه‌فلره وفه‌ئودال مناسباته‌عائد قواعد برنجی دفعه‌اوله‌رق اون‌ایکنجی عصرده ایتالیاده لومباردی‌ده تألیف اولنمشدر . بو مجموعه‌نك اسمی [فیه‌فلر کتابی] libri feudorum در . ایتالیادن بو مجموعه فرانسه‌یه کچدی . فرانسه‌ده غایت مقبول بر حقوق مجموعه‌سی اولدی . بالخاصه جنوبی فرانسه‌ده غایت مقبول ایدی . قدس‌شریف اساساتی [Assises de Jerusalem] بیلیرسکزکه ، اهل صلیب محاربه‌لری نتیجه‌سنده ، فرانسزلر سوریه و فلسطینده بر دولت تأسیس ایتمشلردی . بو دولتك مؤسسی غودفردادوبولیون Godefrod de Bouillon ایدی دولت‌تأسسندن صوکرا دوبویون قدس شریفده ایکی محکمه تأسیس ایتدی . بری یوکسك سنیورلر ایچون ایکنجیسی عادی انسانلر ایچون بو ایکی محکمه‌ده تطبیق‌اولنمق اوزره فرانسز لساننده‌ایکی قانون نامه تدوین ایتدیردی (1099) بوقانونامه‌لراوروپاده‌بالخاصه‌فرانسه‌ده فه‌ئودال دورده‌حاکم‌عرفی‌قواعدی‌تحریراً تثبیت‌ایدییوردی . ایکی‌قانونامه‌یی‌احتوا ایدن‌مجموعه‌قدس شریف‌اساساتی‌اسمنی آلدی. بواساسات ایکی‌قسمدن عبارت‌ایدی. بری آشاغی محکمه‌ایچون ایکنجیسی‌یوکسك محکمه‌لرایچون. ایدی‌برنجیسی ١١٨٧ده‌صلاح‌الدین ایوبی قدسی ضبط ایتدیکی زمان غائب اولمشدر . یوکسك محکمه‌لر ایچون‌تألیف ایدلمش قسمی صاقلانمشدر. اون ایکنجی عصردن اعتباراً فرانسه‌ده مقبول برحقوق منبعی اولمشدر .

—١٢٣—

مقررات محاکم مجموعه‌لری

١ ـ نورماندی محکمه‌لرینك مقرراتی [١٢٥٧ دن اعتباراً]

٢ ـ اولیم پارسك پارلومان اسمنده‌کی محکمه‌سنك مقرراتنه ویریلن اسمدر . اولیملر پارس محکمه‌سنك ١٢٥٤-١٣١٨ قدر بوتون مقرراتی احتوا ایدییور .

٣ ـ متواتر عرفلر مجموعه‌سی [notorietes] یوقاریده ایضاح‌ایتدیکم عرفی تثبیت ایچون انتخاب اولنمش هیئتلر طرفندن تصدیق اولنمش عرفلر مجموعه‌سیدر .

فئودالیته و فئودال دورك حقوق تاریخنی اوكرنمك ایچون منبعلر

Fustel de Coulanges.
Histoire des institutions politiques de l' Ancienne France
Paris 1889—92.

Luchaire » Manuel des institutions Françaises, periode des Capetiens directs.
Paris 1892

Paul Viollet «Histoire des institutions politiques et administratives de la France.
Paris 1890—1903

Y. Flach. « Les origines de l'Ancienne France »
Paris 1886—1610

Roth. « geschichte des bénéficilwesens. »
Erlangen 1850

« Feudalittät und unterthanen band » Weimar 1863

Waitz. Deutsche verfassungs geschicte.
Kiel-Berlin 1880—1896

H. Brunner « Deutsche Rechtsgeschichte.
Leipzig 1887—1892

R. Schroeder. «Lehrbuch der deutschen rechtsgeschichte.»

H. Fehr « Deutsche Rechtsgeschichte. »

روما حقوقی تاریخنه عائد منبعلر :

Ihering « Esprit du droit Romain » taduction francaise par C. de Meulenaere.

Etudes complementaires de l'esprit du droit Romain.

موله‌ئه‌ر طرفندن فرانسزجه ترجمه‌سی :

Ahrâns « Histoire générale du droit » II Traduit par A. chauffard 1880

Krueger « Histoire des sources du droit de romain». traduction française.

Th. Kipp « Geschichte der quellen des Romischen Rechts »
G. H. Neumann « Handlexikon Z. D. quellen des Romischen Rechts »
P. Fr. Girard « Manuel Elementaires du droit Romain. Paris.
G. May . Elements du droit Romain. Paris 1901
Th. Mommsen «Histoire Romaine», traduie par de Querle. edition Ernest Flammarion

قرون جديده حقوقى

دور انتباه

فئودالیته‌نك سقوطى - مركزى حاكمیت اساسنك غلبه‌سى

فه‌ئودالیته‌نك سقوطنى حاضرلایان اسباب : اهل صليب محاربه‌لرى، سياحتلر، بحرى تجارت، اوروپاده حربلر ، غربى روما ايمپراطورلغنك سقوطى؛ دور انتباه؛ علوم وفنونك انكشافى ؛ ادبيات وفلسفه‌نك تأثيرى. جغرافى كشفلر ، مهم اختراعلر؛ پروتستانلق ظهورى . جغرافى كشفلرك اقتصادى حياته تأثيرى، بو عامللر نتيجه‌سنده غرب بشريتنك ذهنيتنده‌كى تحوللر . بويوك دولتلر تأسسى .

— ۱۳٤ —

مركزى حاكميتك غلبه‌سى وبونك اسبابى

افنديلر ، بيليرسكز كه، اوروپا مؤرخلرى قرون جديده‌نك مبدأئى اوله‌رق 1453 سنه‌سنى قبول ايديورلر. بو تاريخ بوتون غرب بشريتى ايچون مهم بريكى دورباشى اولديغى كبى ، بز توركلر ايچون دخى فوق‌العاده بر تاريخدر . بو استانبول فتحى تاريخيدر .

افنديلر ، هرهانكى بر نقطهٔ نظردن باقيليرسه باقيلسون، استانبولك فتحى تاريخ عموميڭ الڭ مهم حادثه‌لرندن بريدر . بو وقعه‌نك اهميتنى آكلاديقلرى ايچوندر كه، اوروپا مؤرخلرى بشريتك انكشاف دوره‌لرينى تثبيت ايتدكلرى زمان توركلرك تعالى نقطه‌لرندن برى اولان بو وقعه‌يى قرون جديده‌نك مبدائى اتخاذ ايتمشلردر. بيليرسكز كه، قرون جديده ايله قرون وسطى آراسنده مهم فرقلر واردر. قرون وسطى غرب بشريتنك انكشافنده هرجهتدن بر توقف دوريدر .

بو اوون عصر ظرفنده ، مدنيتك هرساحه‌سنده بر دورغونلق ، بوتون غرب ملتلرينك فعاليتنده بر قيصيرلق مشاهده ايديورز. بو دورده، نه علم ، فكرساحه‌سنده بر ترقى، نه ده تقنيق وصناعت ساحه‌سنده بر تجدد كوريورز . قرون وسطى‌نك بو قيصيرلغنك اسبابى حقنده مختلف فكر ونظريه‌لر ايلرى سورولمشدر . مع‌الاسف بو نظريه‌لردن هيچ برى وقايع تاريخيه‌يى علمى بر صورتده ايضاح احتياجنى تطمين ايده‌جك ماهيتده دكلدر . محقق اولان شودر : هرمدنيت، معين بر مدت ظرفنده انكشاف ايده‌رك، نهايت اوج بالاسنه وصولدن صوكره زواله محكومدر . بو بر طرفدن ؛ ديكر طرفدن غيرمدنى ملتلرك يكى بر مدنيت تأسيس

ایده‌بیلمه‌لری ایچون عصرلر لازمدر . مدنیتلرك تأسسی بطی‌در . برمدنیت سقوطندن یکی برمدنیت تأسسنه‌قدر عصرلر کچمه‌لیدر . آنا رحمنده‌کی چوجق کبی مدنیتلرکده بر غیرمرئی انکشاف دوره‌سی واردر . بوعصرلرك کبه‌لك دوریدر ، مدت‌حملی کبیدر . بودورلرده یاشان ملتلر ، بطنلر طالعسز بدبخت انسانلردر.

بوکبی ظلمت دورلرنده یاشایان انسانلرك حیاتلری نشئه‌سز ، انشراحسز ، فکری افقلری محدود ، حریتلری مفقوددر . بودورلرك اوصاف ممیزه‌سی ، جهالت ، تعصب ، تحکم تمایللرینك انکشافی ، حربلرك چوقلغی ، اسایشك فقدانی وعمومی برامیدسزلکدر.

مسعود انسانلر ، کشف فعالیت ، بویوك امللر ، یوکسك غایه‌لر ، پارلاق امیدلر حکمفرما اولان تجدد دورلرنده یاشایان انسانلردر . قرون جدیده آوروپانك تجددوانکشاف دوریدر. قرون‌وسطی ایله قرون جدیده‌یی تفریق ایدن تاریخ 1453 سنه‌سی عد ایدیلیورسه‌ده ، بو تاریخ فی‌الحقیقه تجدد دورینی حاضرلایان وقعه‌لردن برینك تاریخیدر . قرون وسطی ایله قرون جدیده‌یی بربرندن ریاضی برصورتده تفریق‌ایدن برنقطه ، برزمان کوسترمك امکان خارجنده‌در . فی‌الحقیقه قرون وسطی‌دن معدود زمانك صوك عصرلرنده تجددی حاضرلایان حادثه‌لرمشاهده ایتدیکمز کبی ، قرون جدیده‌نك برنجی عصرلرنده‌ده برچوق قرون‌وسطوی احوال ووقایع کوریورز . قرون‌وسطی‌نك اوننجی عصریله قرون جدیده‌نك اون‌سکزنجی عصری آلنیرسه ، بوایکی عصر آراسنده‌فرق غایت‌بارزدر . فقط‌قرون‌وسطی‌نك اون‌اوچنجی عصریله قرون جدیده‌نك اون بشنجی عصری آراسنده‌کی فرقلر دها کوزه چارپاجق درجه‌ده دکلدر . اون آلتنجی عصر نهایتنه کلدیکمز زمان غرب ملتلرینك حیاتنده قرون وسطی حیاتنه قیاساً غایت بویوك ودرین دکیشیکلکلر وقوعبولمش اولدیغی ظاهردر ، هرکسك کوره‌بیله‌جکی برماهیتده‌در . فه‌ئودال دوردن قالمه بعض سه‌نیورلر ، بعض قانونلر حالا موجود ایسه‌ده ، حیات اجتماعیه‌نك روحی ، چرچیوه‌سی ، تشکیلاتی ، عمومی هیئتی فه‌ئودال دکلدر . بر اصول حیات اولان فه‌ئودالیته زائل اولمشدر . اونك یرینه قوتلی مرکزی حاکمیته مؤسس دولتلر ظهور ایتمشدر . فه‌ئودالیته یرینه مرکزی حاکمیته مؤسس دولتلرك قائم اولمسی تدریجی‌در . بوتحول مختلف عامللرك عینی استقامتده تأثیری نتیجه‌سیدر . دور تجددی حاضرلایان عامللرك برچوغی تا قرون وسطی‌ده موجوددی . افندیلر ، فه‌ئودالیته‌یی حاضرلایان اسباب تا فرانق سلاله‌لری حاکمیتی دورنده‌کی احوالده مندمج اولدیغی کبی ، مرکزی حاکمیتی حاضرلایان عامللرك برچوغی‌ده فه‌ئودال دورده موجود ایدی . قرون جدیده‌نك برنجی عصرلرنده فه‌ئودالیته‌نك ، مرکزی حاکمیته استحاله‌سی فرانسه‌یه

مخصوص بر حادثه دکلدر . عینی سیاسی واجتماعی انقلابی آوروپانک دیکر اولکه‌لرنده دخی مشاهده ایدییورز .

افندیلر ، فه‌ئودالیته‌نک زوالنی موجب اولان اسباب دور تجددی حاضرلایان عواملک عینیدر . فه‌ئودالیته یرینه مرکزی حاکمیته مؤسس دولتلرک قائم اولماسی آوروپانک او عصرلرده‌کی عمومی احوالندن متولد برنتیجه‌در . بو تحولی حاضرلایان عامللر ماهیتلری اعتباریله غایت مختلفدرلر . بو تحول سیاسی ، اقتصادی وفکری عامللرک عینی زمانده عینی استقامتده تأثیری محصولیدر . سیاسی وتاریخی وقعه‌لر ، علوم وفنونک انکشافی ، اقتصادی شرائطک تبدلی ، یونان فلسفه‌سنک وروما حقوقنک تأثیری ، شهرلرک مختاریت اکتساب ایتمش اولماسی ، اصنافک تشکلی — هپسی فه‌ئودالیته‌نک زوالنی موجب اولان مرکزی حاکمیتک ظفرینه خدمت ایدن عامللردر . بو عامللردن اوزون اوزادی‌یه بحث ایتمک ممکن اولمایه‌جقدر . فقط هیچ اولمازسه مختصراً بو اسبابی ایضاح ایتمک لازمدر . حقوق تاریخنک برنجی وظیفه‌سی ماضیده‌کی حقوق سیسته‌ملرینک مهم مؤسسه‌لرینی ، سجیه‌وی اوصافنی کوسترمک ایسه ، ایکنجی وظیفه‌سی حقوق منظومه‌لرینک بربرینه تعاقبنده عامل اولان اسباب خارجیه‌یی ایضاح ایتمکدر . فه‌ئودالیته‌نک زوالنی حاضرلایان اسباب میاننده اهل صلیب محاربه‌لری برنجی اولەرق ذکر ایدلملیدر .

اهل صلیب محاربه‌لری

I — صلیبیون محاربه‌لرینک آوروپانک فکری ، اقتصادی وبالنتیجه سیاسی انکشافنده غایت بیوک تأثیری اولمشدر . آوروپا قرون وسطی ظلمتی ایچنده یاشادیغی زمان اسلام دولتلرینک مدنیتی یوکسک ایدی . برقاچ عصردنبری آوروپا خارجنده‌کی عالمله تماسی اولمقسزین یاشامش اولان آوروپا بشریتنه متمدن اسلام عالمی واسلام دنیاسنک مدنیتی بیوک بر تأثیر اجرا ایتدی ؛ بو سایه‌ده آوروپاده فکری ، اقتصادی دکیشیکلکلر حصوله کلدی . اهل صلیب عسکرلرینی نقل ایشی سایه‌سنده کمیجیلک وبحری تجارت انکشاف ایتدی . مارسیلیا ، جنوه ، وه‌نه‌دیک شهرلرنده‌کی سفائن صاحبلری غایت بیوک ثروتلر استحصال ایتدیلر . بوتون آوروپا اسکله‌لرندن بیکلرجه کمیلر مقدس اراضی‌یه دوغر یلیوردی . سوریه خرستیانلر النه کچدکدن صوکره غرب تاجرلری شرق مدنیتی محصولاتی اولان امتعه‌لری کتیرمک ایچون فوج فوج شرقه سیاحت ایتمکه باشلادیلر . اوروپاده خالی قولانمق ،

اولری تفریش ایتمك ، قیمتلی ایپك قوماشلردن یاپیلمش کیملر کیمك ، ایشلنمش قیمتدار اسلحه طاشیمق ، عطریات قوللانمق کبی، عادتلر او دورده شرق تأثیریله باشلادی . بو لوکس اشیاسینك ادخالی بر طرفدن تجاری زنکینله‌شدیردیکی کبی، دیکر طرفدن غرب قوملرینك حیاتنده یکی اعتیادلر یکی احتیاجلر تولید ایتدی . تجارتك انکشافی شهرلرك بویومه‌سنی ، قوتلی بورژووازی صنفی تشکلنی، نهایت، شهرلرك مختاریت ایچون مجادله‌سنی موجب اولدی .

صلیبیون محاربه‌لرینك سیاسی ساحه‌ده‌کی تأثیری ده شبهه‌سزدر . بو عسکری نقطهٔ نظردن موفقیتسز سفرلربك چوق سه‌نیورلرك وفاتنی، حیاتده قالانلرینك مالی وضعیتلرینك تزلزلنی موجب اولدی. اهل صلیب محاربه‌لری نتیجه‌سنده‌درکه، سه‌نیورلر بعض شهرلره مختاریت برأتی، دیکرلرینه حربت وثیقه‌سی ، نیم اسیرلره آزادلامه شهادتنامه‌سی صاتمغه، وصرافلردن متمادیاً، استقراض یاپمغه باشلادیلر. سه‌نیورلرك مالی وضعیتلری فنالاشدقجه سیاسی نفوذلریده تناقص ایدییوردی. سه‌نیورلرك قوت ونفوذلرینك آزالماسندن قراللر استفاده ایدییوردی . پی‌درپی فرانسه قراللری مختلف وسیله‌لرله سنیورلرك اراضیسنی کندی اراضیلرینه الحاق ایدییورلردی . اهل صلیب محاربه‌لرینك فکر ساحه‌سنده‌کی تأثیری ده شبهه‌سزدر. خرستیانلردن عرب لسانی اوکرنمش آدملر اودورلرده غایت چوقدی . عرب ادبیاتی، عرب طبی ، عرب علومی قرون وسطی اوتالرنده‌ده آوروپانك یکانه منبع عرفانی ایدی . بو عالملر واسطه‌سیله اسلام دنیاسینك حیاته ، حقوقه بالخاصه حقوق عامه‌یه عائد تلقیلرینی آوروپا بلاشعور استعاره ایدییوردی .

آوروپاده‌کی حربلر

II - اون دردنجی عصردن اون بشنجی عصرك اورتالرینه قدر آوروپانك الڭ متمدن ایکی ملتی یوزسنه قدر برزمانی متمادی حربلر ایچنده کچیردیلر. فرانسه ایله انکلتره آراسنده‌کی حربلره [یوزسنه‌لك حربلر les guerres de cent ans] دیه‌ورلر. بو اوزون سوره‌ن حربلر مثبت ومنفی برچوق نتیجه‌لر تولید ایتدی. بو نتیجه‌لردن بری فرانسه وانکلتره‌ده ملی حسك، ملیت شعورینك اویانمه‌سیدر. کرك انکلتره‌ده کرك فرانسه‌ده حرب نتیجه‌سنده ملی وحدت حسی بوتون صنفلری استیلا ایتدی . بالخاصه فرانسه‌ده سه‌نیورلردن باشلایه‌رق عادی کویلولره قدر بوتون فرانسزلر مملکتلرینی استیلا ایتمك ایسته‌ین انکلیزلره قارشی غایت کثیف برخصومت

بسله‌مكه باشلادیلر . بیلیرسكزكه ، فرانسه‌نك‌ اڭ بیوك ملی قهرمانی [ژاننادارق] بودورده ظهور ایتمش برقیزدر. یوز سنه محاربه‌سی نتیجه‌سنده فرانسزلر برحقیقتی‌ایی آكلادیلر . بوحقیقتده شودر : مملكتی اجنبی استیلاسندن قورتارمق ایچون ملتك برلشمه‌سی لازمدر. بوحالت روحیه‌دخی قراللرك سیاسی وحدت ایچون مجادله‌سنی تسهیل ایدن عامللردن بری اولدی. چونكه اودورك تلقیسنه كوره سیاسی وملی وحدت آنجق مركزی برقراللغك وجودیله قائم وممكن ایدی . فرانسزلرك انكلیزلره غلبه‌سنی متعاقب اوزمانه‌قدر مستقل اولان برچوق بیوك سه‌نیورلر قراله عرض تابعیت ایتدیلر .

شرقی روما امپراطورلغنك سقوطی

III — قرون وسطی‌نك تابدایتندن بری آوروپاده اسكی یونان وبالخاصه روما ادبیاتیله آشنا مستثنا شخصیتلر بولنیوردی . اهل صلیب سفرلری نتیجه‌سنده یونان ادبیاتیله آشنالق آوروپاده دها زیاده آرتمشدی . استانبولك بزم النمزه كچمه‌سی ، آوروپانك قرون قدیمه‌نك متمدن ملتلرینك ادبیات و فلسفه‌سیله آشنالغی اوزمانده كورلمدك برشكلده آرتیردی . استانبول تورك‌لر طرفندن ضبط ایدلدیكدن صكره ، برچوق زنكین ومنور روملر آوروپایه بالخاصه ایتالیایه هجرت ایتدیلر . كندیلریله برابر پك چوق یازمه اثرلر كتوردیلر. ایتالیاده تادانته [1260-1321] زمننده قرون‌اولی فلسفه وادبیاتی آوروپا منورلرینك مراقنی جلب ایتمكه باشلامشدی. بوجریان روملرك هجرتی نتیجه‌سنده اون‌بشنجی عصرده دها بیوك برقوت كسب ایتدی. 15نجی عصرده روما ویونان ادبیاتنده تربیه‌اولنمش متفكرلر، دولت رجالی ظهور ایتدی بوزمره‌یه‌منسوب انسانلر یاشادقلری محیطك شرائط سیاسیه‌واجتماعیه‌سنه قارشی نفرت حسی بسله‌مكه‌باشلادیلر. اكثریا جاهل، سفیه‌فئودال سه‌نیورلرك باربار اداره‌سی بوكبی شخصلره‌نفرتدن باشقه برحس ، تلقین ایتمه‌سی احتمالی یوقایدی. قدیم یونان فلسفه‌سی برچوق منورلرك خرستیان دیننه‌قارشی مناسبت ونظرینی دكیشدیردی. خرستیان دیننه‌اعتقادی صارصمش بر زمره انسانلر ظهور ایتدی .

اختراعلر

IV — برطاقم اختراعلرده بوعصرلرده یاپیلدی. بونلردن اڭ مهمی كوته‌نبرغ طرفندن طباعت اصولینك اختراعیدر. باصمه جیلغك اهمیتی، علوم وفنونك، فكرلرك انتشارنده‌كی رولی ایضاحدن

مستغنی‌در . بو قیمتدار صناعتك مخترعی کوته‌نبرغ نی بشر طرفندن نه‌قدر حرمت ایدلسه سزادر . برنجی مطبوع اثر ١٤٥٤ تاریخنده نشر اولندی. بوکتاب [عهد عتیق] ایدی. یکی طبع اصولی فوق‌العاده بویوك بر سرعتله انتشار ایتدی و زمانك علمی و فکری حیاتی اساسلرندن دکیشدیردی. کتاب فیاتی بردنبره دوشدی. هرکس ایچون الك نادر اثرلری قولای استحصال ایتمك امکانی حاصل اولدی . تا ١٥٠٠ سنه‌سنده ونديك کتابجیلرندن بری Alde Manuce اسکی مشهور مؤلفلرك اثرلرینی جلدینی اوچ فرانق اللی سانتیمه یعنی بوکونکی پاره حسابیله جلدینی تقریباً برلیرایه صاتیوردی . پارسك بر کتابجیسی برقاچ سنه ایچنده بیکلرجه نسخه اولمق اوزره دورت یوز اثر نشر ایتدی. هپسی صاتیلیوردی . زمانك مهم متفکرلرندن [ئەرازم Errsme]ك [صحبتلر Colloquia] اسمنده‌کی لاتینجه اثری بردن یکرمی دورت بیك نسخه باصیلوب درحال بوتون نسخه‌لری صاتلدی. بردنبره بوتون اوقومق یازمق بیلنلرده اوقومق هوسی هیچ بر عصرده کورولمدك برشکلده انکشاف ایتمشدی . کویا عصرلرجه ظلمت واسارت آلتنده یاشامش غرب ملتلرینك بردنبره کوزلری آچلمشدی . اسپانیه عربلری طباعت اصولی اختراعندن اول کاغد یاپمق اصولی اختراع ایتمشلری .

ادبیات وفلسفه ساحه‌سنده انکشاف

٧ ـ اوروپانك باشقه اولکه‌لرندن اول کوته‌نبرغ اختراعندن ایتالیا استفاده ایتدی. اختراعدن یکرمی ، یکرمی بش سنه صوکرا ایتالیانك بویوك شهرلری مطبعه‌لرله دولدی . مطبعه‌لرك انکشافی نسبتنده معارف و ادبیات انکشاف ایتدی . هر یرده یکی مکتبلر ، کتبخانه‌لر ، دارالفنونلر تأسیس ایدیه‌رلردی . قرون قدیمه ادبیاتی معاصر لسانلره ترجمه ایتمکله ، لاتینجه یرینه یکی لسانلرده اثر یازمغه باشلادیلر . سربست فلسفی فکرلر نشر ایدن فیلسوفلر ظهور ایتدی. هرکس‌ده قرون قدیمه مدنیتنه قارشی محبت دوغمشدی . خرستیان دینی محافظی اولمالری لازم کلن پاپالر بیله قرون قدیمه آثار مدنیه‌سنه ، ادبیات و فلسفه‌سنه مجلوب ایدیلر. روما آثار عتیقه‌سندن اولان [لاوقوون] اسمیله مشهور ستاتوئه‌لر کشف اولندیغی کون خرستیانلرك دینی رئیسی پاپا ایکنجی ژول بوتون رومادکی کلیسالرك چاکلارینك چالنماسنی امر ایتدی، بو پاپا رومادیلرندن تیت ـ لیونك بش یازمه اثرینی بش یوز آلتونه [Sequin] آلمشدی . بو دورده ایتالیادن باشقه فرانسه و آلمانیاده ملی و ادبی انتباه اثرلری کورلمکه باشلادی . ایتالیاده بو دورده آریوست ، ماکیاول ، غیشاردەن کبی

ادیبلر ظهور ایتدیکی کبی، فرانسه‌ده مارو [Marot] رابله ، قالوەن ، آمیو، مونته‌نیه؛ آلمانیاده هانس ساقس [Hanssacks] اولریق، فون هوتته‌ن ، کبی یازیجیلر ملی لسانلرنده اثرلر یازمغه باشلادیلر .

علوم وفنونك انکشافی

VI ـ قرون وسطی خرافات واعتقادات باطله ایچنده یاشایوردی. راهبلر، روحانیلر ، حاکملر، دولت رجالی، سه‌نیورلر وقراللر، هپسی بوکون اون یاشنده‌کی بر چوجغی اینانمایاجق خرافاته اعتقاد ایدییورلردی. قرون وسطی انسانلری سحردن، ساحرلردن، شیطانك تأثیرلرندن جنلردن ، بز بوکون طیاره‌دن ، تلسز تلفوندن بحث ایتدیکمز کبی ، وجودلرنده شبهه اولمایان شیلر کبی بحث ایده‌رلردی . فردلر یاخود زمره‌لرك حصه‌سنه اصابت ایدن آفت وفلاکتلرك اسبابی ، طبیعت‌ده ویاخود انسانلرك کندی خطالرنده آرانیلمازدی . هپسندن مسئول اولان شیطان ایدی . شیطانك کندیسنی یقالامق زور ولدیغندن اونك عونه‌سندن صاییلان ساحرلری وبالخاصه ساحره‌لکده اتهام اولنان بیکناه بیچاره قادینلری اولدیرر-لردی. بو صورتله بیکلرجه قادین یاقیلمشدر. قرون وسطی اورتالرنده نه‌قدر انسان سحر اتهامیله یاقیلدیغی معلوم دکلدر. تجدد دوری باشلادقدن صوکره بیله ، آلمانیاده یالکز وورتسبورغ شهرنده ایکی سنه ظرفنده 158 ساحره احراق جزاسنه محکوم اولدیغی مشهوردر . علوم وفنونك انکشافی بوتون بو اعتقادات باطله‌یی صارصدی. علومك انکشافی هیئت ساحه‌سنده باشلایه‌رق طبیعت قانونلرینی تثبیت ایدن دیکر علملره تعمیم ایتدی. 1507 لهلی قوپه‌رنیق اجرام سماویه‌یه دائر بویوك بر حقیقتی کشف ایتدی . بوتون اجرام سماویه‌نك ایکی حرکتی اثبات اولندی. بوندن صوکره تدریجاً بوتون علوم انکشاف ایتدی. بونك نتیجه‌سنده قرون وسطی اعتیادلری تدریجاً زائل اولدی. خرافات یرینه عقل ، محاکمه قائم اولمغه باشلادی . اسکیدن شیطانه ساحرلره اسناد ایتدکلری حادثه‌لرك‌ده علمی اسبابی تدقیق ایدلمکه باشلادی .

جغرافی کشفلر بویوك سیاحتلر

VII ـ قرون وسطی‌ده اختراع اولنمش مهم شیلردن بری‌ده پوصله‌در [پوصوله] . پوصله چینلولر طرفندن قبل المیلاد بیك سنه اول ایجاد ایدلمش ایسه‌ده اوروپایه پوصوله آنجق اون اوچنجی

عصرده معلوم اولدی. [بو آلتك كشفی ایتالیالی فلاویو غیویا [Floviogio ja]یه استناد اولنمقده‌در . بودوغرو دكلدر .] پوصله سایه‌سنده كمیجیلر اووقته‌قدر هیچ كیمسه نك كیتمكه جسارت ایده‌مدیكی اسنة متلرده تحری سیاحتلری یاپمغه باشلادیلر . 1472 ده برنجی دفعه خط استوادن پورتكیز سیاحلری كچدیلر . 1486 ده [بارته‌له‌می دیاز] امید برونی كشف ایتدی. 1492 سنه 12 تشرین اول تاریخنده قریستوف قولومب [1436 - 1506] آمریقایی كشف ایتدی. بوكشفدن صوكرا دیكر سیاحلر كرهٔ ارضك برچوق نقطه‌لرینی كشف ایتدیلر . آمریقانك كشفی بشریت تاریخنده غایت بویوك تحوللری موجب اولدی . غرب مملكتلرینك تجارتی عقللره حیرت ویره‌جك برشكلده انكشاف ایتدی . متمدن ملتلرك برقسم اهالیسی فوج فوج آمریقایه هجرت ایتمكه باشلادی . یكی عالمه كیتمك امكانی عادی طبقه‌لرك بیله ذهنیتنده براستقلال حسی، سربستی احتیاج تولید ایتدی . اسارت اعتیادلری یرینه حریت احتیاجی قائم اولدی .

روما حقوقنك تأثیری

VIII — تا 12 نجی عصردن صوكرا ایرنه‌ریوس سایه‌سنده رومانك حقوق خصوصیه‌سی آوروپانك برچوق دارالفنونلرنده تدریس اولنمغه باشلامشدی . مطبعه‌جیلق ترقیسی نتیجه‌سنده یونان ادبیاتی وفلسفه‌سیله آشنالق بوتون منور طبقه‌لرده قرون قدیمه حرثنه قارشی رغبت دوغوردیغی كبی ، دورانتباه برزمره متفكر وحقوقشناسلرده رومانك حقوقی وسیاسی تشكیلاتنی اوكرنمك مراقنی تولید ایتدی . رومالیلرك حقوق خصوصیه‌سنی اوكرنمكله اكتفا ایتمیوب رومانك دولت تشكیلاتنی، حقوق عامه‌یه عائد قانونلرینی تدقیق ایتمكه باشلادیلر. هم حقوق خصوصیه هم حقوق عامه ساحه‌سنده تدقیقاتلریله معلوم بویوك شهرت قازانمش حقوقشناسلر ظهور ایتدی . حقوق شناسلر ، تشكل ایتمكده‌كی یكی بویوك دولتلرك حیاتنده ، اسكی رومادەكی حقوق شناسلر كبی بویوك برنفوذ واعتبار قازاندیلر. زمانك سیاسی وحیاتنده تأثیرلری كورولمكه باشلادی. بوتون بوحقوق شناسلر مركزی حاكمیت طرفداری ایدیلر .

خرستیانلق دنیاسنده دینی اصلاحات

IX — قرون وسطی‌ده فه‌ئودالیته‌نك زهری عصرلرنده یوكسك روحانیلر غایت مرفه انسانلر ایدیلر . هرمملكتده آراضینك بویوك برقسمی اونلرك النده ایدی. هركلیسا وموناستر

غایت بیوك واردات صاحبی بر سه نیور ایدی. فضله رفاه خرستیان روحانیلرینك بر قسمنده فساد اخلاقی موجب اولمشدی. یوکسك روحانیلرك خصوصی حیاتی شایان امتثال اولمقدن اوزاق ایدی. لذائذ پرستلك، سفاهت روحانیلرك بر قسمنده چوق منتشر ضعفلردن ایدی. روحانیلرك برچوغی فی الحقیقه دینسز یاخود سربست دوشونور آداملر ایدی. اعتقادسز روحانیلر طرفندن اداره اولنان کلیسانك تشکیلاتنده، اداره سنده، اصوللرنده مساوئ اخلاق، اخلاق بوزوقلغی حکمفرما ایدی. بوتون کلیسایه عائد مؤسسه لرده، بوتون روحانیلرده فساد اخلاق، سوء استعمال، سفاهت ورشوت پرستلك ابتلاسی حاکم ایدی. فقط عادی خلق دیندار ایدی. قاتولیق کلیساسی اصلاحاته محتاج ایدی. بو اصلاحات فکری بر طرفدن روحانیلرك بوزولمامش قسمنده، دیکر طرفدن صاف دیندار خلق ممثللرنده طوغمشدی.

ژان هوسك [1415-1373] اون بشنجی عصر باشنده کی اصلاحی تشبثلری خلقك ودیندار روحانیلرك شو دینی اصلاحات احتیاجی تطمین غایه سنی استهداف ایدییوردی. بو جریان لوته رو قالوینك ره فورمالرینه منجر اولدی. آوروپانك تجددنده لوترك 1517 ده باشلایان دینی ره فورملرینك رولی فوق العاده بویوکدر. [لوتر] کیزونك تعبیرنجه دینی ساحه ده بیله انسانك عقلنه اعتمادینی تمثیل ایدییوردی.

افندیلر، بوتون بو حادثه لر، بوتون بو عامللر، تدریجاً فه ئودال اصول حیات یرینه مرکزی حاکمیته مؤسس یکی بر تشکیلات قائم اولماسنی انتاج ایتدیلر. بو عامللرك درجۀ تأثیری مختلفدر. فقط هپسنك بر معین شکلده تأثیری اولدیغی شبهه سزدر. بوتون عامللرك عینی زمانده تأثیری نتیجه سنده تبدله معروض اولان هرشیدن اول قرون جدیده انسانلرینك ذهنیتیدر.

ذهنیتك تبدلی

X -- **ذهنیتك دکیشمه سی.** فه ئودالیته نك زوالنی موجب اولان عامللردن الك مؤثری هیچ شبهه سز، یوقارده تعداد وایضاح ایتدیکم عامللردر.

فه ئودالیته نك زوالنه دوغری هیچ کیمسه بو اصول حیاتك الك ایی بر اصول حیات اولدیغنه اینانمیوردی، آنجق نیم أسیر وشهرلیلر دکل، فه ئودالیته اصول حیاتندن الك چوق مستفید اولان زاده کان وروحانی صنفنه منسوب انسانلرده بیله فه ئودالیته اساسلرینه اعتماد

قالمامشدی . بر رەژیمی اسقاط ایدن عوامل آراسنده اڭ مهمی اڭ قوتلیسی او رەژیمڭ روحلرده موقعی قالمامسیدر ، دیگر تعبیرله معنوی اعتبارینڭ سقوطیدر . اسباب وجودی زائل اولان بررژیم ، اصول اداره ، فعلاً سقوطدن أول ، روحلرده سقوط ایدەر . فەئودالیتەنڭ سقوط وزوالنی حاضرلایان عامللر بونلر ایدی. فەئودالیتەنڭ اعتباردن دوشمەسی نتیجەسندەمرکزی حاکمیت اساسی قازاندی. وبومرکزی حاکمیت‌ده قانوناً تحدید ایدلمەمش برسیاسی اقتدار شکلنی آلدی . بیلیرسکزکه، حقوقی حدودی تعیین اولنمامش سیاسی اقتدارڭ اسمی « مطلقیت » در . غربی اوروپاده فەئودالیته یرینه ، مطلقیت اصول ادارەسی فەئودال سەنیورلر یرینه مطلق قراللر قائم اولدی . بوتون آوروپاده فەئودالته سقوطی نتیجەسندە قراللرڭ اقتدار ونفوذلری آرتدی .

افندیلر ، فەئودالیتەنڭ سقوطندن صوڭرا آوروپاملتلری ایکی شکلده تعضوایده بیلیرلردی: آتنه جمهوریتی کبی کوچوك دەموقراتیق جمهوریتلر شکلندە، یاخود روما ایمپراطورلغی کبی باشندەقوتلی برحکمدار بولنان واسع دولتلر شکلنده. آوروپادولتلری همان هپسی بوصوڭ شکلده تعضوایتدیلر ، فەئودالیتەدن صوڭرا بویوك دولتلر تأسس ایتدی وبوتون ملتلرده ایش باشنه حقوقی تحدید اولنمامش قراللر کچدی. بوراده حقوق تاریخی نقطهٔ نظرندن غایت مهم برسؤال وارد اولور.

نیچون ، فەئودالیتەدن صوڭرا اوروپاده کوچوك جمهوریتلر دکل، قوتلی واسع قراللقلر تأسس ایتدی؟ بوحادثەنڭ سببی نەدر ؟ ــ افندیلر ، بونڭ سببی غایت واضحدر. اوروپانڭ او کنده‌کی تاریخی وظیفەلری آنجق مرکزی حاکمیته مستند بویوك دولتلر لایقیله ایفا ایده بیله‌جکدی . طاغلمش ، هر نقطهٔ نظردن پارچالانمش آوروپایی طوپلامق ، فەئودالیتەیی قطعی برصورتده ییقمق، آمریقا کشفیله باشلامش یکی اقتصادی حیاتی اداره ایتمك فەئودال حیاتدن یکی چیقمقده اولان ساحه‌ده اسایشی تأمین ایتمك، ملی اولکەلرڭ حدودینی مدافعه ایتمك کبی وظیفەلری آنجاق قوتلی ، مرکزی حاکمیته مؤسس ، حرکاتنده سربست حکومتلر ایفا ایده بیله‌جکدی . بو وظیفەلر کوچوك جمهوریتلرڭ باشاراجغی وظیفەلر دکلدی. آوروپانڭ بویوك قوتلی مرکزی حاکمیته مستند دولتلر شکلنده تعضوایتمەسی غایت طبیعی و مطلوب بر حادثه ایدی . مطلوب اولمایان جهت بو مرکزیت وقوتلی حکومت احتیاجندن آوروپاده حاکم سلالەلرڭ استفاده ایتمەسی ، مرکزی حاکمیتڭ مطلقیته منجر اولماسیدر .

مرکزی حاکمیت مطلق قراللق شکلنی آلماسی‌ده برنجی حادثەنڭ غیر قابل اجتناب بر نتیجەسی ایدی. عصرلرجه فەئودالیته حکم سورمش برمحیطده بردنبره بویوك دەموقراتیق جمهوریتلر تأسس ایتمسی غیرقابل ایدی . بونڭ ایچون نەاحوال مساعددی ونەده انسانلر

حاضردی . فه‌ئودالیته علیهداری بوتون قوتلر فه‌ئودالیته‌یه قارشی مجادله‌لرنده بر قوته استناد ایتملی ایدیلر . موجود بر قوت اطرافنده طوپلانمالی، برله‌شملی ایدیلر . میدانده سه‌نیورلره قارشی قونیلابیله‌جك یگانه سیاسی قوت قراللرك قوتی ایدی ، تاریخی شوكتی ایدی . فه‌ئودالیته ایله مجادله دورنده آوروپاده قراللرهیچ شبهه‌سز خلقك بویوك برقسمنك سیاسی تمایللرینی تمثیل ایدیورلردی، واونك ایچون بدایتده قراللره خلقك مظاهرتی غیر قابل انكاردر . خلقك بالخاصه بورژووازینك مظاهرتی ، معاونتی سایه‌سنده بوتون سیاسی اقتداری اللرنده تمركز ایتدیرمكه ، بویوك دولت تشكیلنه موفق اولان سلاله‌لرك دولتلری مطلق بر حكمدار صفتیله اداره ایتمكه میللری‌ده غایت بشری بر حادثه ایدی . اللرنده تمركز ایدن قوت واقتداری قراللرك كندی اختیارلریله تحدید ایتمه‌لری احتمالی یوقدی . قراللرك اقتدارینك تحدید ایدلمسی ایچون ، فه‌ئودالیته‌دن صوكرا برقاچ عصرك كچمه‌سی، آوروپا ملتلرینك اقتصادی رفاهلرینك آرتمه‌سی ، سیاسی شعور و تربیه‌لرینك یوكسلمه‌سی لازمدی . فقط آوروپا بشریتی اهنه اولان شو حالی قید ایتمك لازمدركه ، مطلقت تأسس ایدر ایتمز آوروپاده مستثنا شخصیتلر ، محدود زمره‌لر مطلق قراللرله مجادله‌یه باشلامشدر .

شیمدی ، بزی طوغریدن طوغری‌یه علاقه‌دار ایدن فرانسه‌ده مركزی حاكمیت تأسسی تاریخندن ، وبو مركزی دولتك تشكیلاتندن بحث ایده‌جكز . فرانسه‌ده‌ده مركزی حاكمیت اساسینك ظفری یوقاریده عرض ایتدیكم عواملك نتیجه‌سیدر . فقط فرانسه‌ده بو عواملدن متولد مساعد احوالدن استفاده ایده‌رك ، حاكمیتك بر سلاله النده تمركز ایتدیرلمسی قاپه‌ت سلاله‌سنه منسوب قراللرك سیاسی دهاسی ، عصرلرجه سوره‌ن سیاسی فعالیتی نتیجه‌سیدر .

— ۱۲۵ —

قاپه‌ت سلاله‌سینك [۱] سیاسی مركزیت ایچون مجادله‌سی

حقوقشناسلرك رولی

فرانسه‌ده قارولینژیه‌ن سلاله‌سنك صوك ممثلی اولان بشنجی لوئینك وفاتندن صوكرا، فرانسه‌ده بویوك سه‌نیور وروحانیلر 987 سنه‌سنده هوغ قاپه‌ت اسمنده بر دوقی قرال

جلوس سنه‌لری
۹۸۷

[۱] قاپه‌ت سلاله‌سنه منسوب قراللرك اسملری
هوغ قاپه‌ت

انتخاب ایتمشلردی . فه‌ئودال دورك برنجی عصرلرنده بو قراللق عادتا بر اسمدن وشرفلی عنواندن عبارت ایدی . فرانسـه قرالی اسمنی طاشیان سه‌نیورلرك کندی دوقه‌لقلری خارجنده نفوذلری ضعیف ایدی . قوتلی بویوك سه‌نیورلرك قراله اطاعت ایتدیکی نادراً واقع اولوردی . فقط بوکا رغماً قاپه‌ت خاندانی بو شرفلی عنوانلر ینه غایت بویوك بر اهمیت عطف ایدییورلردی . بوعنوان اونلره غایت واسع تصورلره یول آچیوردی، وبوتصورلری تحقق ایتدیرمك ایچون بر حق بخش ایدییوردی . قاپه‌ت سلاله‌سی فرانسه قرالی اوله‌رق انتخاب اولنمشدی ؛ بو قراللق براسم برنظری منصب ایدی . بونی فعلی بر وضعیت حالنه افراغ ایتمك لازمدی . اسمده‌کی قراللقدن فعلی برحاکمیت چیقارمق لازمدی . قاپه‌ت سلاله‌سی قراللری بوتصورلرینی فعله چیقارمق ایچون فرانسه‌نك دیکر بویوك سه‌نیورلریله عصرلرجه مجادله ایتدیلر . غایت بویوك بر صبر ، احتیاط ، ثبات وبالخاصه سیاسی دهالری سایه‌سنده نهایت موفق اولدیلر . اون آلتنجی عصره کلدیکمز زمان، بوتون فرانسه‌یی قاپه‌ت سلاله‌سی قراللری اداره‌سی آلتنده برلشمش کورییورز .

بز بوقاپه‌ت سلاله‌سنك سیاسی مرکزیت ایچون عصرلرجه سوره‌ن مجادله‌سنك مختلف دور وصفحه‌لرندن وبومجادله‌نك آلدیغی شـکللردن تفصیلاً بحث ایده‌جك دکلز . فقط

روبه‌رت	٩٩٦
هانری I	١٠٣١
فیلیپ I	١٠٦٠
لوئی VI لوغرو	١١ ٨
لوئی VII لوژون	١١٣٧
فیلیپ II اوغوست	١١٨٠
لوئی VIII	١٢٢٣
لوئی IX سه‌ن‌لوئی	١٢٢٦
فیلیپ III لوهاردی	١٢٧٠
فیلیپ IV لوبه‌ل	١٢٨٥
لوئی X لوهوته‌ن	١٣١٤
ژان I پوستوم] مدت حکومتی برقاچ کوندن عبارتدر .	١٣١٦
فیلیپ V لولونغ	١٣١٦
شارل IV لوبه‌ل	١٣٢٢
فیلیپ VI دووالوا . بو دورده تخت فیلیپ لوبه‌لك برادری شارل دووالوا احفادینه کچدی	١٣٢٨
ژان II لوبون	١٣٥٠
شارل V لوساژ	١٣٦٤
شارل VI	١٣٨٠

فرانسه قراللرينك سياسی وحدت مجادله‌لرنده توسل ايتديردكلری وسائطدن بری ، واك مهمی بزی دوغريدن دوغری‌يه علاقه‌دار ايده‌جك برماهيتده‌در . بوده قراللرك غايه‌لرينه وصول ايچون دائما حقوقه استناد ايتمش اولماليدر . بوسلاله حاكميتی تعميم ايچون حربه مراجعتدن زياده ، حقوقه استناد ايتمكله تميز ايتمشدر . فرانسه‌ده سياسی وحدت تأسيس ايتمك كنديلرينك حاكميتی قبول ايتديرمك ايچون بوسلاله قوتدن زياده حقوقه استناد ايتمك ايسته‌مشدر . قراللره بوغايه‌لرينه دوغری يوريشلرنده ايكی صنف، ايكی زمره‌نك بويوك ياردیمی اولمشدر . بونلردن بری حقوق شناسلر ، ايكنجيسی روحانيلردر . كچن درسده اون ايكنجی عصرده روما حقوقی تدريسنك بوتون آوروپاده تعمم ايتمش اولديغنی سويله‌مشدك . روما حقوقنك بوتون حقوق مكتبلرنده تدريس ايدلمه‌سی سايه‌سنده فرانسه‌ده غايت قوتلی برحقوق شناس صنفی وجوده كلمشدی . بوحقوق شناسلر روما حقوقنك حقوق عامه اساسلرندن خبردار ايديلر . رومانك دولت تشكيلاتی پرنسيپلرينك تأثير وحتی تسخيری آلتنده بولنيورلردی . رومانك الك پارلاق دورلرنده ايسه ايمپراطورك حاكميتی مركزی حاكميت ايدی .

رومادە قانون نشر ايدن ، حرب اعلان ايدن، حربی اداره ايدن ، ويركوطوپلايان

شارل vll	١٤٢٢
لوئی xl	١٤٦١
شارل vlll	١٤٨٣
لوئی xll	١٤٩٨
فرانسوا I	١٥١٥
هانری ll	١٥٤٧
فرانسوا ll	١٥٥٩
شارل lx	١٥٦٠
هانری lll	١٥٧٤

بوقرالدن صوكره فرانسه تختنه سن لوئی‌نك قرال اولمايان روبه‌رت دوقله‌رمون اسمنده‌كی اوغلنك احفادندن هانری دوبوربون آدلی برپره‌نس جلوس ايتدی ، دردنجی هانری اسمنی آلدی .

هانری Iv دوبوربون	١٥٨٩
لوئی Xlll	١٦١٠
لوئی XlV	١٦٤٣
لوئی Xv	١٧١٥
لوئی Xvl	١٧٧٤
اختلال كبير ، فرانسز ملتنك حاكميتی استردادی	١٧٨٩
حاكميتك ملته انتقالی	

کندیسی بالذات ویاخود وکیللری واسطه‌سیله قضا حقنی اجرا ایدن ، نامنه سکه ضرب ایدن هپ ایمپراطورایدی. رومادە ایمپراطورك حاکمیتنه متوازی ومعادل برقوت وحاکمیت یوقدی . بوتون متباقی روماليلر ، تبعه‌لر ایدی . اودورده بوتون حقوقشناسلر رومانك دولت تشکیلاتنه ، هم حقوق خصوصیه هم حقوق عامه ساحه‌سنده‌کی رومالیلرك بوتون حقوقی تلقیلرینه برنمونه، برایده‌آل نظریله‌باقیورلردی. حقوق ساحه‌سنده بوتون فعالیتلرنده روما حقوقندن الهام آلیرلردی . حقوقشناسلر [Legistes] فرانسه‌ده دخی حاکمیتك قراللر لهنه تمرکزینی برایده‌آل اتخاذ ایتدیلر . بوغایه‌یه خدمتی کندیلری ایچون وظیفه عد ایتدیلر . بوتون بوفعالیتلرنده یوستینیان مجله‌سنه علی‌العموم روما حقوقنه استناد ایدییورلردی . حاکمیتك برألده تمرکزی ، برطرفدن فرانسه‌نك مختلف اقسامنك تدریجاً قاپه‌ت سلاله‌سی الینه کیرمه‌سیله ، دیکر طرفدن قراللرك حاکمیتك دیکر سه‌ینیورلر آراضیسی اوزرینه‌تدریجی تشمیلی سایه‌سنده ممکن اولدی. قاپه‌ت سلاله‌سی قراللرینك حقوق شناسلرك تلقین ومعاونتی نتیجه‌سنده التزام ایتدیکاری سیاسی وحدت ایچون مجادله‌لری مختلف ساحه‌ده تظاهر ایتدی. بومجادله‌نك آلدیغی شکللرك مهملری شونلردر: 1 ـ اراضینك برألده تمرکزی ایچون مجادله ، 2 ـ قضا واداره حقنك قرالك انحصاری اولماسی ایچون مجادله، 3 ـ کلیسا نفوذ وقوتنه قارشی مجادله .

I فرانسه اولکه‌سینك اقسامنك برألده طوپلانماسی ایچون مجادله

هوغ قاپه‌تك تخته جلوسی زماننده منقرض قارولنژ سلاله‌سندن یکی سلاله ألنه‌کچن اراضی غایت محدود برساحه ایدی . برقاچ شهر وبوشهرلر لینژیه‌ن اطرافنده‌کی کویلردن عبارت ایدی . اون آلتنجی عصرده ایسه بوتون فرانسه اراضیسی فرانسه قراللرینه فعلاً تابع ایدی . فرانسه‌ده مختلف سه‌نیورلرك ألنده‌کی اراضینك قراللر ألنده طوپلانمه‌سی ، یعنی فیه‌یفلرك قرال اراضیسنه الحاقی‌ده قراللر وحقوقشناسلرك برلك سیاستی نتیجه‌سیدر . قراللر بوغایه‌یه وصول ایچون مختلف واسطه‌وتدبیرلره توسل ایتدیلر . بوتدبیرلر شونلردر :

1 ـ حرب نتیجه‌سنده ضبط 2 ـ حقوق خصوصیه‌یه عائد اکتساب یوللرندن بری واسطه‌سیله الحاق 3 ـ فه‌ئودال اکتساب یوللریله الحاق .

I قراللر حرب واسطه‌سیله الحاق سیاستنه آنجاق باشقه واسطه موجود اولمدیغی تقدیرده

مراجعت ایدرلردی . بونك اك بارز مثالی لهئون شهری وحوالیسنی ضبط ایتمه‌لریدر .
[فیلیپ لوبه‌ل دورنده 1314] .

II ـ ایکنجی تدبیر حقوق خصوصیه‌یه عائد اکتساب یوللری : اولنمه ویاخود میراث واسطه‌سیله فیه‌فلرك قرال الینه گچمه‌سیدر . مثلا فرانسه‌نك بویوك فیه‌فلرندن [دومینه] [فرانش قونته]، [پرووانس] ولایتلری توارث ویاخود اولنمه واسطه‌سیله فرانسه قراللری الینه گچمشدی . حقوق شناسلر قرال الینه گچن اراضی‌یه دائر براساس وضع ایتمشلردی : [هرهانکی براراضی قرالك الینه گچمکله قرالك شخصی ملکی اولمق صفتنی غائب ایدیور ، دولتك ملکی اولیور] دییورلردی .
قراللرده قبول ایتدیردکلری بواساس سایه‌سنده ، برقرال ، مثلا والده‌سنه عائد ، بر فیه‌فه وارث اولدیغی ، بو فیه‌ف قرالك دکل ، قراللغك ملکی اولیوردی ؛ بو اساسله قرال ده النده‌کی اراضی‌یی بشقه‌لرینه تملیك حقندن محروم ایدلمشدی .

III ـ فه‌ئودال پره‌نسیبلردن استفاده ـ خاطرلاتمالیزکه ، فرانسه قرالنك فه‌ئودال دورده‌اك قوتلی ، هرکس طرفندن تصدیق اولنمش حقوقی ، بوتون سه‌نیورلرك فوقنده اك بویوك سه‌نیورلك حقوقی ایدی . بوتون سه‌نیورلرك سوزره‌نی اولماسی ایدی . بو سوزره‌نلك قراللره برطاقم حقلر بخش ایدییوردی . بو حقلر آراسنده ، وارث براقمقسزین وفات ایدن واسالك فیه‌فنه وارث اولمق حقی ده واردی . بوکا ره‌وه‌رسیون [Reversion] دییورلردی .
ایکنجیسی ، واسال سوزره‌نه قارشی برحرمتسزلك کوستردیکی ویاخود واساللق وظیفه‌لرینی لایقیله ایفا ایتمدیکی تقدیرده سوزره‌نك فیه‌فی موقت بر صورتده واسالك الندن آلمق حقی ایدی . بوکا حجز زعامی دیرلردی . اوچنجی مهم حقلری مصادره حقی ایدی [Commise]. مصادره حقی بویوك جرملر ارتکابی تقدیرنده تطبیق اولنوردی . فرانسه قراللری سوزره‌نلکدن متولد بوتون بو حقلرینی فرانسه اراضیسنی بر مرکزه طوپلامق ایچون استعمال ایتدیلر .

[آپاناژ] صاحبلرینك حقوقنی تحدید .

فرانسه‌نك بر قسم ولایتلری ، وارثلك سایه‌سنده ، بر قسمی جزا شکلنده فرانسه قراللرینك اراضیسنه الحاق اولندی . فرانسه‌ده اراضینك بو واسطه‌لرله طوپلانماسنه‌ده مانع اوله‌بیله‌جك بر عامل واردی . بوده قراللرك ولیعهددن باشقه چوجوقلرینه [آپاناژ] اسمیله

اراضی بخش ایتمەلری ایدی . بدایتده آپاناژ صاحبی تماملە او اراضینك صاحبی کبی تلقی اولونیردی . بر بویوك سەنیورك اراضیسی داخلندە فەئودال حقوقی نه ایسە ، آپاناژ صاحبنك حقوقی دەاو ایدی. آپاناژ صاحبی اراضیسنی باشقەلرینە دور ایتمك، تقسیم ایتمك حقلرینی حائز عد ایدیلیردی . [آپاناژ] صاحبلرینك بوحق باقی قالدقجە، برکرە قرال طرفندن بر چوجغەویرلمش اراضینك یکیدن قراللق اراضیسنە الحاقی امکانی یوقدی. بو خصوصدە دخی حقوق شناسلرك رولی بویوك اولدی . حقوقشناسلر آپاناژ مسئلەسنی فرانسە اراضیسنك پارالە طوپلانمەسنە مانع اولمایاجق برشکلدە تنظیم ایتمکه موفق اولدیلر . بونك ایچون شو قاعدەلر وضع ایدلدی .

1 — قیزلرە آپاناژ اولەرق اراضی پارە پارە ویرلمەلیدر . بو اساس [1374 سنەسندە بشنجی شارل دورندە وضع ایدلدی] 2 – [آپاناژ] صاحبی ارکك وارث براقمادیغی تقدیردە آپاناژلر دیکر فیەفلر کبی قرالەرجوع ایتملیدر. 3– [آپاناژ]صاحبلرینك حقی، حق ملکیت دکل ، ارثی حق انتفاعدن عبارتدر . اونك ایچون آپاناژ صاحبلرینك دور وتملیك حقی یوقدر .

—١٢٧—

تخته توارث مسئلەسنك تنظیمی .

فرانسەنك برحاکمیت آلتندە برلشمەسندە تخته توارث مسئلەسنك تنظیمی وبومسئلەیە دائر ثابت اساسلر وضع ایدلمش اولماسنك دخی مهم رولی واردر. فرانسەدە فرانق قراللرینك انقراضندن صوکرە تخته جلوس ایدنهوغ قاپەت منتخب برقرال ایدی. بوندن قراللرك منتخبلکی اساسی تأسس ایتمەسی ممکن ایدی . قاپت سلالەسی قراللری بوکا مانع اولمق ایچون، کندیلری حیاتدەایکن خلفلرینی تعیینواونلری روحانیلرطرفندن تقدیس ایتدیرمەیی عادت ایدندیلر . بالآخرە بویوك اوغلك پدرینی استخلافی ایچون، پدری طرفندن تعیین ایدلمش اولماسنەدەلزوم قالمادی. تخث توارثی مسئلەسی حقندەایکی مهم اساس وضع وقبول ایدلمشدی.

1 — تختك وارثی قرالك بویوك اوغلیدر . بو قاعدەنك سبب وضعی ظاهردر . اکر اوغللردن هپسی وارث اولورسە، قراللق پارچەلانەجق. قاعدەنك غایەسی فرانسەنك انقسامنە مانع اولمقدر .

2 — قیزلر فرانسە تختنە وارث اولامازلر . فرانسە حقوق شناسلری بو قاعدەیی

اسکی فرانق حقوقنه استناد ایتدیریبورلردی . قیزلرك وارث اولامامالری فرانقلرك قانون مجموعه‌سی اولان Lex salica نك اساسلرندن بریدر ، دیبورلردی . حالبوکه بو ، بوسبتون دوغری دکلدر .

واقعا سالیق مجموعه‌سنده قیزلری وارثلکدن محروم ایدن برماده واردی . فقط بوماده تخت توارثنه عائد اولمایوب ، فرانقلرك (آلود) یاخود Terra salica اسمنی ویردیکلری خصوصی شخصلرك ملکی اولان اراضی‌یه عائد ایدی . Lex salica نك IXII آلتمش ایکنجی فصلینك آلتنجی ماده‌سی [سالیق اراضینك هیچ برپارچه‌سی قادینلره انتقال ایده‌مز . بواراضی منحصراً ارکك وارثلره عائددر .] دیبوردی .

حقوقشناسلر بوقاعده‌یی تخت توراثنه‌ده تطبیق ایتدیلر . ذاتاً حقوق شناسلردن باشقه ، سالیق قانونلرینی بیلن یوقدی . مرکزیت اساسی لهنه حقوق شناسلر بیله‌رکمی بوقاعده‌یی بوشکلده تفسیر ایتدیلر ؟ یاخود حقیقتده سالیق آراضی‌یه عائد قاعده‌نك تخته‌ده‌خی تطبیق اولندیغی اعتقادنده‌می ایدیلر ؟ — بو مسئله‌یی حل ایتمك امکانی یوقدر . فقط اسکیمش ، اونودولمش برفرانق قانوننی قزوب چیقارمقدن مقصدلری ظاهرایدی . قیزلرك تخته وارث اولماسنه مانع اولمق وبوواسطه ایله‌ده فرانسه‌نك عدم انقسام واستقلالنی تأمین ایتمکدی . چونکه قیزلر وارث اولورسه اجنبی برپرنسله ئه‌ولنمه‌سی تقدیرنده ، بوتون فرانسه‌نك جهاز شکلنده اجنبی برقراله کچمه‌سی ممکن ایدی . بومسئله تاریخاً برنجی دفعه 1316 سنه‌سنده اونجی لوئی Louis le Hutin وفاتندن صوکرا تحدث ایتدی . اونجی لوئینك قیزی ژانتاپرینه قرالك برادری فیلیپ تخته وارث اولدی . بالآخره بوقاعده قرالك والده و بویوك آنالری جهتندن اقرباسی اولان شخصلره دخی تطبیق اولنمغه باشلادی . 1328 ده دوردنجی شارل وفاتندن صوکره ، اونك یرینه ارکك طرفندن برنجی درجه عمجه زاده‌سی اولان فیلیپ دووالوا ، آنا طرفندن یکنی اولان انکلتره قرالی اوچنجی ئه‌دوارده ترجیح ایدلدی .

قراللق اراضیسینك غیرقابل فراغ اولماسنه دائر قواعد .

ینه حقوق شناسلرك تأثیریله ، قراللق آراضیسنك غیرقابل فراغ اولدیغی اساسی قبول اولندی . قراللغك اراضی واملاکی ، هیچ بر وجهله باشقه‌سنه دور وتملیك ایدیله‌مز ، دیبورلردی . قراللر تخته جلوس ایتدکاری زمان ، قراللق املاکنی باشقه‌لری لهنه دور وتملیك ایتمیه‌جکلرینی یمینله تأیید ایتملی ایدیلر . بواساس قراللغك اراضی واملاکندن

باشقه ، قراللغك حقوقنده شامل ایدی . قراللغه عائد اراضی ، املاك و مختلف حقلرك هیئت مجموعه‌سنه Domaine de la couronne دییورلردی که تاجه عائد املاك [املاك میریه] دیمکدر . فقط بو [دومه‌ن] مفهومی حقوقده شامل ایدی .

— ١٢٨ —

مرکزی حاکمیت اساسینك احیاء ، تجدید و تقویه‌سی

حقوقشناسلرك بالخاصه مرکزی حاکمیت (Souveraineté) مفهومنی تقویه و نشر مسئله‌سنده بیوك خدمتلری کورولمشـدر . فرانسه قراللری مختلف واسطه‌لرله بیوك فیه‌فلری قراللق اراضیسنه الحاق ایتمکله ، فئودالیته بوسبوتون زائل اولمایوردی ؛ الحاق اولنمش فیه‌فلر داخلنده‌کی کوچوك سه‌نیورلرك فه‌ئودال حقوقی محفوظ قالیوردی . اونلر ایچون تبدل آنجق سوزره‌نك ده‌کیشمه‌سندن عبارت ایدی. فرانسه‌ده حاکمیتی بر مرکزه طوپلامق ایچون بوتون سه‌نیورلردن ، حاکمیت تجلیسـندن عبارت اولان بوتون حقلری ، بو جمله‌دن قضا حقنی‌ده آلمق لازمدی . بو غایه‌یه وصول ایچون فرانسز حقوق شناسلری اثرلر ، نطقلر واسطه‌سیله ، قرالك انحصاری حاکمیتنك بوتون ساحه‌لره شامل اولدیغنه دائر فکرلر نشر ایتمکه باشلادیلر. و بو فکرلر زمانك‌ده احتیاجنه ، خلقك منافعنه توافق ایتدیکی ایچون غایت چابوق خلق آراسنده یاییلدی. بو خصوصده حقوقشناسلرك روما حقوق عامه‌سندن استعاره ایتدیکلری مهم اساس ایکی ایدی :

1 — [قرال منافع عمومیه ممثلیدر .]

2 — [قرال عمومی اسایشك محافظیدر] اساسلریدر.

برنجی اساس ـ قراللره بوتون فرانسه ایچون قانون وضع ایتمك حقنی و یرییوردی . دیکر تعبیرله قرالك عمومی تشریعی حقنی تصدیق ایدییوردی .

ایکنجی اساس — بوتون فرانسه تهلکه‌یه معروض اولدیغی و یاخود علی العموم مهم بر وضعیت تحدث ایتدیکی زمان قراله عمومی امنیت و اسایش محافظی صفتیله بوتون فرانسزلردن عسکر طوپلامق حقنی بخش ایدییوردی .

عینی اساسلردن ، قراللرك ویرکو طرح ایتمك حقنی دخی چیقاریورلردی. فه‌ئودال حقوقه کوره ، بر سه‌نیور آنجق کندیسنه دوغریدن دوغری‌یه تابع اولان شخصلردن ویرکو طوپلایه‌بیلیردی . سه‌نیورلر واسساللرینه تابع شخصلردن دوغریدن دوغری‌یه

ویرکو طاب ایده‌مزلردی . حقوق‌شناسلر قراله بوحقی دخی ویرمك ایچون چالیشدیلر و موفق اولدیلر . اون اوچنجی عصر نهایتلرینه دوغری قراللر دوغریدن دوغری‌یه اهالیدن ویرکو طوپلامغه باشلادیلر .

— ۱۲۹ —

قضا حقی ایچون مجادله .

قضا حقنك قرال ألنده تمرکزنده‌دخی حقوق‌شناسلرك رولی بویوکدر. قضاحقنی قرالك انحصاری یاپمق ایچون حقوق‌شناسلر مختلف نظریه‌لر دوشونوب بولمشلردی. بونظریه‌لردن بری [قراله عائد مسائل] نظریه‌سی‌در .

حقوق‌شناسلر ، قرالك منافع عمومیه ممثلی وامنیت عمومیه محافظی اولدیغنی قبول ایتدیردیکدن صوکره، بوتون مهم قضائی مسئله‌لرك‌ده‌قرال طرفندن رؤیت اولنمسی‌لزومنی ایلری سوردیلر . بو مهم مسئله‌لره قرال مسئله‌لری [cas royaux] دییورلردی . نه‌کبی مسئله‌لر قرال مسئله‌سی ایدی ؟ بومسئله هیچ برزمان صراحتله تثبیت اولنمامشدی.

قراله عائد مسئله‌لرك اك مهمی قرالك‌شخصنه قارشی‌جرملر ایدی. صوکرا، بومسائل جمله‌سنه قرالك مالیه‌سی علیهنده‌کی جرملر دخی ادخال اولندی .. [قلبزنلك کبی] صوکره قراله عائدمسئله‌لر جمله‌سنه‌بویوك یوللر اوزرنده وقوعبولان‌جرملرده‌داخل‌اولدی. بوکبی جرملرك قراله عائد مسئله اولدیغنی‌اثبات ایچون حقوق شناسلر بویوك یوللرك‌قرال یولی تسمیه ایدلمه‌سندن استفاده ایدییورلردی ، چونکه بویوك یوللر cheminsroyaux اسمنی طاشیردی . بالآخر مرابحه‌جیلق ، مقدساتی‌تحقیر جرملری‌دخی قراله عائد مسائل اوله‌رق تفسیر اولندی . چونکه قرال بوجرملری تجزیه ایچون جزالر تعیین ایتمشدی . ملکیته‌عائد جرملرده قراله‌عائدایدی . چونکه‌ملکیت حقنی‌اخلال ، امنیت‌واسایشی‌اخلال ایدی. عمومی‌اسایشك‌محافظی ایسه‌قرال‌ایدی. خلاصه‌مختلف‌بهانه‌ووسیله‌لرله قرال‌محکمه‌سی تدریجاً بوتون ایشلری کندیسنه جلب ایتمکه چالیشیوردی . اون آلتنجی عصره‌کلدیکمز زمان بوتون مهم جرملرك محاکمه‌سی قرال محکمه‌سنه عائد ایدی . قراله عائد ایشلری رؤیت ایتمك قرالك ولایتلرده‌کی ممثلی سه‌نه‌شال‌وبایی‌لرینك دائرهٔ صلاحیتنه داخل ایدی.

ایکنجی نظریه — حقوق‌شناسلر قضا مسئله‌سنده دیکر برمهم‌اساس وضع ایتمشلردی: بوتون [حق قضا قراله عائددر . سه‌نیورلرك حق قضاسی قرالك وکیلی اولمه‌لرندن‌نشئت

ایدر] دییورلردی . اونك ایچون بر سه‌نیور قضا ایشلرینی اهمال ایتدیکی تقدیرده ، قرال ویاخود اونك وکیللری قضا حقنی دوغریدن دوغری‌یه کندیلری اجرا ایتمك حقنی حائزدی . سه‌نیورلرك حق قضالرینی اهمال ایتدیکنی تعیین ایچون غایت تطبیق قولای برقسطاس قبول ایتمشلردی : اکر قرالك ولایتده‌کی وکیلی سه‌نیوز محکمه‌سی طرفندن محاکمه ایدلمه‌دن اول بر ایشی رؤیت ایتمکه باشلارسه ، بو ، سه‌نیورك قضا ایشلرینی اهمال ایتمش اولدیغنه علامت ودلیل ایدی . قرال وکیلی مسئله‌یی سه‌نیوردن اول رؤیت ایتدیکی ایچون ، سنیورك اهالنك اوکنی آلمش بولنیوردی . فرانسزجه‌ده اوکنی آلمایه Prévention دیدکلری ایچون بونظریه‌ده Theorie de prevention اسمیله معلومدر.

اوچنجیسی استیناف نظریه‌سی — بوندن اولکی نظریه‌لر واسطه‌سیله ، سه‌نیورلرك دائرهٔ صلاحیتلرینی تحدید ایدییورلردی . بو اوچنجی نظریه ویاخود تدبیر ایسه ، سه‌نیورلر محکمه‌سنی قرال محکمه‌لرینه تابع قیلمه‌یی استهداف ایدییوردی . حقوقشناسلر قرال محکمه‌سی بوتون محاکمدن یوکسك بر استیناف محکمه‌سی اولدیغی نظریه‌سنی ایلری سوردیلر . بو فکرلرینی بو دفعه فه‌ئودال حقوقه استناد ایتدیردیلر . خاطرلارسکزکه ، فه‌ئودال دورك محکمه تشکیلاتنده ایکی شکلده استیناف واردی . معین حاللرده سوزره‌ن محکمه‌سی قرارندن ممنون اولمایان هر واسسال سوزره‌نندن یوکسك سه‌نیوره ، مراجعت ایتمك حقنی حائز ایدی . فه‌ئودال حقوقك بو اساسندن ، حقوق شناسلر بوتون سه‌نیور محکمه‌لرینك قرارلرینه قارشی شکایت ایچون قرال محکمه‌سنه مراجعت اساسنی چیقاردیلر . چونکه بوتون سه‌نیورلرك اك یوکسك سوزره‌نی قرال ایدی . فقط استینافی مراجعتلر قرالك کندی محکمه‌سنده باقلمایوردی . بو کبی ایشلری محاکمه قرالك وکیلی اولان جنوبده سه‌نه‌شال ، شمالده بایی اسمنده‌کی ممثللرینه تودیع اولنمشدی . فرانسه‌ده مطلق قراللق دورنده استیناف مسئله‌سنده فه‌ئودال دوردن قالمه تأثیرلر مشهود ایدی . مشتکینك استیناف استدعاسی قراله ، قرالله مستانف آراسنده‌کی سه‌نیورلر واسطه‌سیله کلمه‌لی ایدی . بعضاً قراللرله مستأنف آراسنده متوسط سه‌نیورلر متعدد اوله بیلیردی . دیکر طرفدن استیناف مراجعتی قراردن دکل ، حاکمدن شکایت ماهیتنی حائزدی .

— ١٣٠ —

قراللغك کلیسا ایله مجادله‌سی .

افندیلر ، بز خرستیان کلیساسنك عمومی تشکیلاتندن تفصیلاً بحث ایده‌میه‌جکز .

بو مسئله كليسا ايله دولت مناسبتی مسئله‌سیدر . اوروپا حقوقی تاریخنده مهم برمبحثدر . تفصيلاً ايضاح ايتمك ايچون ديكر نقطهٔ نظردن دها مهم مبحثلری فدا ايتمك لازم اولوردی . فقط فرانسه‌ده دنياوی دولت و مركزی حاكميتك بوتون انكشاف صفحه‌لرينی كوسترمك ايچون استطراداً دولتك كليسا ايله مجادله‌سنی ده ايضاح ايتمك لازمدر. على العموم فرانسه‌ده خرستيان كليساسی وروحانيلر كرك فرانق دولتی تأسسی دورنده ، كرك قاپه‌ت سلاله‌سنك مركزيت ايچون مجادله‌سنده دائما قراللر طرفنی التزام ايتديلر . فقط بالآخره ، قاپه‌ت سلاله‌سنك قوتله‌نمه‌سی نتيجه‌سنده ، قراللر روحانيلرك حقوق وامتيازلرينی دخی تحديد ايتمكه باشلاديغی آندن اعتباراً كليسا ايله قراللق آراسنده مجادله باشلادی. كليسا ايله قراللق آراسنده حقوقی مصادمه‌نك موضوعی ايكی ايدی : بری قضا حقی . ايكنجيسی ، كليسا اراضيسيله تصرف مسئله‌سی . قضا مسئله‌سندن دولايی قراللق ايله روحانيلر آراسنده نزاع اون دوردنجی عصرده ظهور ايتمشدی. بو تصادمك اسبابی غايت واضحدر ؛ هم روحانيلر هم قرال بوتون قضا حقنی كندی اللرنده تمركز ايتديرمك ايسته‌يورلردی . روحانيلرك قضا مسئله‌سنده‌كی دائرهٔ صلاحيتنی بوندن اولكی درسلرك برينده ايضاح ايتمشدك . مدعی عليه روحانی اولان بوتون مدنی ايشلری و مجرمی روحانيلردن اولان بوتون جزائی ايشلری رؤيت روحانی محكمه‌لره عائد ايدی .

روحانيلرك روحانی محكمه‌يه تابعلك امتيازينه ، [قضائی امتياز Privilegiun Fori] ديه‌يورلردی : روحانی محكمه‌لره مراجعت حقنی روحانيلردن باشقه ، اوكسوزلر ، دول قادينلر ، اهل صليب عسكری ، پاريس دار الفنونی طلبه‌سی كبی زمره‌لردخی حائز ايدی.

بعض شخصلرك مسلك و جامعه‌ده‌كی وضعيتلری جهتندن روحانی محاكمه‌يه تابعيتنه ، روحانی محكمه‌نك Ratione personnae شخصی صلاحيتی ديه‌يورلردی . بو ، محكمه‌ده ايشی باقيلان شخصلرك جامعه‌ده‌كی وضعيتی جهتندن اولان صلاحيتدن باشقه ، بعض ايشلر ماهيتلری اعتباريله روحانی محكمه‌لر صلاحيتنه تابع ايدی. بو نوع صلاحيته مسئله‌نك ماهيتندن متولد صلاحيت ratione materiae صلاحيت ديه‌يورلردی. بعض مسئله‌لر منحصراً روحانی محكمه‌لره تابع ايدی. ديكر مسئله‌لر عينی زمانده هم دنياوی هم روحانی محكمه‌ده رؤيت ايديله‌بيليردی. منحصراً روحانی محكمه‌لر صلاحيتنه عائد مسئله‌لر ، اوزاقدن ياخود ياقيندن دينه مناسبتی اولان مسئله‌لر ايدی . مثلا ، خرستيان تلقيسنه كوره نكاح بر دينی مؤسسه ايدی . اونك ايچون نكاحدن متولد بوتون مناسبتلر ، بوتون نزاعلر روحانی محكمه‌يه تابع ايدی. هكذا مؤسسات خيريه‌لر لهنه ياپيلان وقفلره عائد مسئله‌لر روحانيلرك دائرهٔ صلاحيتنه داخل ايدی .

جزا ایشلرنده، روحانیلر محکمه‌سنه تابع اولان جرملر دینی جرملر ایدی. مقدساتی تحقیر، کفر، اعتزال، سحر کبی. اون دوردنجی عصردن اعتباراً دنیاوی حقوقشناسلر تأثیریله قراللر هر جهتدن روحانیلرك دائرهٔ صلاحیتنی تحدید ایتمکه باشلادیلر. نکاح عائله حقوقی ساحه‌سنده، دوغریدن دوغری‌یه نکاحك روحانی مراسم و تقدیسنه عائد اولمایان مسئله‌لرك دنیاوی محکمه‌لره تابع اولماسی لزومی ایلری سورولدی. روحانی محکمه‌لره آنجق نکاحك مشروع اولوب اولمدیغی مسئله‌سنی حل ایتمك صلاحیتی براقیلدی. یمین مسئله‌لری‌ده روحانیلره تابع ایدی. بوخصوصده‌کی صلاحیتلری‌ده تحدید ایدلدی. مقاوله مسئله‌لرنده یمین‌ده مقاوله‌دن متولد نزاعلری حل ایتمکله مکلف اولان محکمه‌لره تابع اولمالیدر دنیلدی. بالآخره وصیتنامه، غیر مشروع مناسبتلر، و مرابحه مسئله‌لرینی رؤیت صلاحیتی‌ده روحانی محکمه‌لردن آلنه‌رق، قرال محکمه‌سنه تودیع ایدلدی. بوتون بو تحوللر طبیعی، روحانیلرله مجادله‌سز ممکن اولمادی.

قراللرك روحانیلرله مجادله‌سنك ایکنجی ساحه و صفحه‌سی وقف و اراضی مسئله‌سی ایدی. روحانیلر ألنده‌کی اراضی فه‌ئودال دورده (به‌نه‌فیس) اسمی طاشیردی. خاطرلارسکزکه، فرانق دورنده به‌نه‌فیس علی العموم قرال طرفندن ویرلمش اراضی معناسنده قوللانیلیردی. فه‌ئودال دورده به‌نه‌فیس کلمه‌سنك معناسی دکیشدی. دنیاوی سه‌نیورالنده‌کی اراضی فیه‌ف اسمنی آلدی. روحانیلر النده‌کی اراضی بو اسمی محافظه ایتدی. بالآخره به‌نه‌فیس کلمه‌سی اراضیدن زیاده غیر منقولاتدن آلنان وارداته اطلاق اولنمغه باشلادی. به‌نه‌فیسلرك هپسی روحانیلره قراللر طرفندن بخش ایدلمش دکلدی. اراضینك اکثریسی کلیسایه خصوصی شخصلر طرفندن ویرلمش ایدی. اونك ایچون فه‌ئودال دورده و قراللق دورنده [به‌نه‌فیس] دنیلدیکی زمان روحانیلر ألنده‌کی غیر منقولاتدن آلنان واردات مراددر. بز بوتی قولایلق ایچون اوقاف دیه ترجمه ایده بیلیرز. فقط درحال علاوه ایتملی‌یم‌که، حقوقی ماهیتلری اعتباریله وقف ایله به‌نه‌فیس آراسنده مهم فرقلر واردر. بو فرقلری تثبیت ایتمك یالکز بر درس موضوعی تشکیل ایده‌جکندن، شیمدیلك، بو فرقه اشارتله اکتفا ایدییورم. باشقه بر مناسبتله بونی ایضاح ایده‌جکمی امید ایدییورم. قراللرله روحانیلر آراسنده اصل جدی، اساسلی نزاع و مصادمهٔ منافع شو به‌نه‌فیسلرله تصرف مسئله‌سندن طولایی تحدث ایتدی.

خرستیان روحانیلرینك حیاتی غایت صاغلام و اساسلی بر صورتده تأمین ایدلمشدی. هر روحانی بر منصب مقابلنده او منصب صاحبنك حیاتنی تأمین ایچون بر [به‌نه‌فیس] بر منبع واردات واردی. کوچك روحانیلری ولایت روحانیلری رئیسی اولان ئه‌وه‌ك تعیین ایدردی. و به‌نه‌فیسلرینی‌ده

اوتوزیع ایدردی. بیوك روحانیلره تخصیص ایدلمش اکثریا اراضیدن عبارت اولان بەنەفیسلر منصبه باغلی ایدی؛ منصبی کیم اشغال ایدییورسه، اومنصبه تخصیص اولنمش منبع وارداتدن انتفاع حقی ده اوروحانیه عائد ایدی. بویوك رتبه و منصبلره روحانیلر انتخاب واسطه سیله تعیین اولنورلردی. اون ایکنجی عصردن اعتباراً روما پاپالری یوکسك روحانیلرك انتخابی اساسی یرینه نصب و تعیین اصولنی اقامه ایتمك و کوچوك بەنەفیسلری کندیلری دوغریدن دوغری یه توزیع ایتمك ایسته دیلر. بوغایه یه وصول ایچون پاپالر مختلف واسطه و چاره لره توسل ایتدیلر. 1) بونلردن بری ینه اوکنی آلمق چاره سی ایدی prévention. بوچاره برمنحل منصبه، واومنصبه تعیین حقنی حائز روحانی رئیس طرفندن خلف تعیین ایدلنجه یه قدر، پاپانك کندی طرفندن خلف کوسترمسی حقی ایدی. خاطرلارسکزکه، بو پره وانسیون اساسی قراللر طرفندن قضا ساحه سنده سه نیور محکمه لرینه قارشی تطبیق ایدیلیردی. 2) ایکنجی چاره، پاپانك [انتظاری تعیین] [grâce expectative] حقی ایدی. بعض یوکسك منصبلره پاپانك منصبك انحلالندن اول خلف تعیین ایتمك حقی اولدیغی ادعا اولنوردی. بوواسطه ایله پاپا انتخاب اساسنی و بەنەفیس توجیه ایتمك حقنی حائز شخصلرك صلاحیتی فعلاً ابطال ایدییوردی. اونلر یرینه کندیسی قائم اولیوردی.

3) بعض بەنەفیسلری توجیه حقنك پاپانك انحصاری تاقی اولنماسی. [Réserve] بوحق سایه سنده تدریجاً ئەوەکلری تعیین واونلره بەنەفیس توجیهی، بویوك مناسترلرك رئیسلرینه وسائر بویوك روحانیلره بەنەفیس توزیعی پاپا صلاحیتنه عائدیتی اعلان ایدلدی. نهایت کوچك بەنەفیسلری توزیع حقی دخی سنه نك سکز آیی ظرفنده پاپایه عائد اولدیغی قبول ایتدیرلدی. الحاصل تدریجاً بوتون اوقافله تصرف پاپالر ألنه کچدی. بوحق سایه سنده پاپا بوتون یکی منصب صاحبلرینه [آنات] Annate اسمیله برویرکو وضع ایتمشدی. بوویرکونك مقداری بەنەفیسك برسنه لك وارداتندن عبارت ایدی. فرانسه اراضیسنك بویوك برقسمی روحانیلر ألنده اولدیغندن، اجنبی اولان روما پاپاسی فرانسه داخلنده مهم منبع واردات اولان اراضینك بویوك برقسمیله ایسته دیکی شکلده تصرف ایدییوردی. بوحال ایرکیچ فرانسه قراللرینی اندیشه یه دوشوره جکی طبیعی ایدی؛ پاپا ایله قراللر آراسنده بویوزدن براختلاف ظهور ایتمه سی غیرقابل اجتناب ایدی. بومسئله دن دولایی پاپالرایله فرانسه قراللری آراسنده مجادله اون اوچنجی عصر نهایتنده باشلامشدی. اون اوچنجی عصر نهایتلرینه دوغری مجادله غایت حاد و کثیف برشکل آلدی واك قوتلی زمانی ده فرانسه قرالی فیلیپ لوبەل ایله پاپا سکزنجی بونیفاس دورینه تصادف ایتدی. قراللرله پاپالرك

بەنەفیسلر توجیهی دولایدیسیله اولان مجادلەسی تاریخده (توجیه مصادمەلری) اسمنی طاشیر. 1438 سنەسنده یدنجی شارل فرانسەنك بوتون بویوك سەنیور وروحانیلرینی اجتماعه دعوت ایتدی. بورژ شهرنده طوپلانمش سەنیور وروحانیلره، کلیسا، روحانیلره وبالخاصه کلیسا اموالنه عائد مهم قرارلر قبول ایتدیردی. بوقرارلر دنیاوی حقوقشناسلر طرفندن حاضرلانمشدی. بوقرارلر تاریخده [پراغماتیك سانکسیون] Pragmatique sanction اسمنی طاشیر. پراغماتیك سانکسیون 1439 سنەسنده نشراولندی.

پراغماتیك سانکسیون، یوکسك منصبلرك انتخابی اولماسنی احیا ایدییوردی، کوچك منصبلره تعیین حقنی یوکسك روحانیلره تودیع ایدییوردی. پاپالرك، (اوکنی آلمه) (انتظاری تعیین) وسائر حیلەلرینی، انات اسمندەکی ویرکویی تماماً الغا ایدییوردی. بوندن بشقه پراغماتیك سانکسیون بوتون دنیا روحانیلری مجلسی اولان قونسیللرك دائره صلاحیتنه داخل برچوق مسئلەلر حقنده دخی مهم قرارلر احتوا ایدییوردی. پراغماتیك سانکسیون بوتون فرانسەده بوتون صنفلر طرفندن حسن قبوله مظهر اولمشدی. پاپالر ایسه هیچ بر زمان بو قرارلری الغا ایتدیرمکه چالیشمەدن خالی قالمادیلر. بو صورتله فرانسه قراللری حاکمیتلرینی مدافعەده یالکز سەنیورلره قارشی دکل، خارجی قوتلره قارشی دخی غایت بویوك برغیرت واهتمام کوستریورلردی. بوتون بومجادلەلرده فرانسه قراللرینی تحریك ایدن اك بویوك مؤثر کندی وسلالەلرینك منافعی اولدیغنده شبهه یوقدر. فقط قراللرك بووحدت ایچون مجادلەلرنده وعصرلرجه سورەن وحدت سیاستنی تعقیب ایتمەلرنده کندی منافعلرندن باشقه فرانسه دولتی، وفرانسز ملتنك منافعی ملاحظەلری دخی رول اوینادیغی غیرقابل انکاردر. بوتون تاریخی بویوك سلالەلر آراسنده فرانسەنك بو قاپەت سلالەسی سیاستنك ملی اولماسی ایله سیاستنك نتایجی ملتی ایچون ثمرەدار اولمسیله تمیز ایتمش برسلالەدر. قراللره بوملی سیاستی تعقیبده یاردیم ایدن حقوقشناسلر وعلی العموم منور طبقەلره کلنجه، بونلرك تعقیب ایتدکلری غایه قطعیاً سلاله منافعنی تأمین دکلدی. بونلر کندی تلقیلرینه کوره، قراللری تقویه ایتمکله دولتی، دولت مفکورەسنی تقویه ایتدکلرینه، حقوقك حاکمیتنی تأمینه خدمت ایتدکلرینه قانع ایدیلر.

افندیلر، فەئودال سەنیوزلقلره بولنمش، پارچەلانمش فرانسەنك یکیدن برلشمەسنده قراللرك وحدت سیاستی وبونك ایچون مجادلەلری بویوك برعامل اولمشدر. فقط قراللرك موفقیتلری، سیاستلرینك ثمرەدار اولماسی اوروپانك عمومی وضعیتنك و بوقاریده تعداد ایتدیکم مختلف عامللرك تأثیری سایەسندەدر.

دوردنجی قسم

قرون جدیده حقوقی تاریخی

— ١٣١ —

فرانسه‌ده مطلق مونارشی دورنده دولت تشکیلاتی، قرالك دائرهٔ اقتداری

مونارشی دورنده دولتك رئیسی و یوکسك نقطه‌سی قرالدر . اون آلتنجی عصرده سه‌نیورلرك سیاسی اقتداری عادتا هر یرده زائل اولمشدی . سه‌نیورلرك بوتون سیاسی اقتدارلری قرالده تمرکز ایتمشدی . فرانسه داخلنده تشریعی ، قضائی اداری قوتلرك بوتونی منحصراً قراله عائددر .

1 — قانون اصدار ایتمك، یعنی مجبوری الرعایه قواعد حقوقیه وضع ایتمك، صلاحیتی قرالك انحصاری بر حقیدر . بو دورك حقوق شناسلری بو اساسی اسکی فرانسزجه ایله Qui veut le roi si veut la loi شکلنده افاده ایدییورلردی. [قرالك ایسته‌دیکی شی قانوندر] دییه ترجمه ایدیله‌بیلیر .

خاطرلارسکزکه، رومادە ایمپراطورلق دورنده‌کی حقوقشناسلرده بو حقوقی قاعده‌یه یاقین بر اساس وضع ایتمشلردی .

Quod principi placuit legis habet vigorem [حکمدارك تصویب ایتدیکی شی قانون قوتی حائزدر] . دیمشلردی . بو دورك قرالی حقیقتاده قوتی جهتندن روما ایمپراطورلرینی خاطرلاتیوردی .

2 — قرال بوتون قضائی قوتك دخی یکانه حاملی ایدی . حقوق شناسلر بو اساسی Toute justice emane du roi [بوتون حق قضا وعدالتك منشائی قرالدر] قاعده‌سیله افاده ایدییورلردی . بو قضا حقنی قرال دوغریدن دوغری‌یه کندیسی استعمال ایده‌بیلیردی . او تقدیرده قضا محفوظدر . La justice est retenue دییورلردی . یاخود قضا حقنی اجرا ایچون وکیل تعیین ایده‌بیلیردی . او حالده حق قضا توکیل ایدلمشدر . La justice est déléguée دییورلردی.

3 — قرال اجرائی قوتك دخی یكانه منبعیدر . بوتون اداره مامورلرینك رئیسی بوتون عسكرك رئیسی قرالدر . حرب اعلان ایدن ، صلح‌عقد ایدن ، قرالدر . خلاصه دولت ایچنده بوتون قوتلر اونك ألنده تمركز ایتمشدر . قرالك دولت ایچنده اقتداری هیچ بر دورلو تحدید ایدلمه‌مشدر . غیر محدوددر. او مطلق بر حكمداردر . قراللرك اقتدارلرینك مطلقیتی اون‌آلتنجی عصرده تماماً تأسس ایتدی ؛ اون یدنجی عصرده ایسه اوج یالاسنه واصل‌اولدی . واقعا بودورده دخی‌قرالك اقتدارینی تحدید ایتمه‌یی استهداف ایده‌ن زمره ومؤسسه‌لر واردی . فقط بونلرك بوتون مساعیسی ثمره‌سز ایدی . فرانسه قرالی فعلاً مطلق ایدی . نظریه‌ده فرانسه قرالنك اقتدارینی تحدید ایدن شیلردن بری الك مهمی ، قوانین اساسیه Lois fondementales تسمیه ایتدیكلری قواعد ایدی . بو [قوانین اساسیه] اساسلری بروجه آتی تلخیص ایدیله‌بیلیر .

آ) دولتك املاك و حقوقی غیر قابل فراغدر . قرالك دولت املاكنی دور وتملیك حقی یوقدر .

ب) تختك وارثی موقع حكمدارایده بولنان قرالك بیوك اوغلیدر . اوغلی اولمدیغی تقدیرده تخت قرالك پدری طرفنده‌كی اڭ یاقین اركك خصمنه كچر .

ت) قادینلر وقادین طرفنده‌كی خصملر تخته وارث اولمق حقندن محرومدرلر .

ث) قرالك تخته توارث قانونلرینی تفسیر وتعدیل ایتمك حقی یوقدر .

ج) قرال هیچ بروارث براقمادیغی تقدیرده ، قرال انتخاب ایتمك حقی ملته عائددر .

ح) قرال صغیر اولدیغی تقدیرده نیابت حكومت قرالك والده‌سی قرالیچه‌یه یاخود اڭ یقین پره‌نسه عائددر .

خ) قرالك دنیوی اقتداری پاپانك روحانی اقتدارینه تابع دكلدر .

فرانسه حقوقشناسلری فكرنده قرالك‌دائرهٔ اقتدارینی‌تحدید ایدن قواعدبونلرایدی . فقط بوقواعد فی‌الحقیقه قرالك دولت اداره‌سنه عائد اراده‌سنی تحدید ایده‌جك ماهیتده دكلدی . بوقواعد بالعكس سیاسی اقتدارك قرالك سلاله‌سی النده قالماسنی تأمینه معطوف قوانین ایدی . دیكر طرفدن بوقواعدك هیچ برتورلو قوهٔ تأییدیه‌سی یوقدی . مع‌مافیه فرانسه‌نك پارلومان اسمنده‌كی مؤسسه‌سی قراللرك بوقواعدی اخلال ایدن فرمانلرینی قوانین دفترلرینه قید وتسجیل ایتمكدن امتناع ایده‌رك ، قوانین اساسیه‌نك اخلاله مانع اولمق ایسته‌مشلردر . بوندن كله‌جك درسلرك برنده بحث ایده‌جكز . قوانین اساسیه‌دن باشقه ، قرالك‌اقتدارینی تحدیداتمك ایسته‌ین مؤسسه‌لر صنف‌اجتماعلری وپارلومانلر ایدی . بونلردنده كله‌جك درسلرك برنده بحث ایده‌جكز .

— ١٣٢ —

یوکسك مأمورلر

مطلقیت دورنده فرانسه‌ده ایکی نوع یوکسك مأمورلر واردی برنجی قسمه [یوکسك سرای منصبدارلری] Les grands officiers de la couronne اسمنی طاشیردی . ایکنجیلرینه [دولت کاتبلری] Secretaires d'Etat دیرلردی .

I برنجی قسم مأمورلرك منصبلری تا فرانق دورندن قالمه مأموریتلرایدی . بومأموریتلره اکثریا یوکسك زاده‌کان صنفنه منسوب شخصلر تعیین اولنوردی . بومأمورلر برجهتدن قرالك خصوصی خدمه‌سی دیگر طرفدن دولت وظیفه‌لریله موظف منصبدارلر ایدی . بومنصبدارلر لاینعزل ایدی .

II دولت کاتبلرینه گلنجه ، بومأموریتلر مطلقیت دورنده تأسس ایتمش مأموریتلرایدی . دولت کاتبلکلرینه کوچك سه‌نیورلر و اکثریا بورژووازی صنفنه منسوب کیمسه‌لر نصب اولنوردی . بونلری قرال ایسته‌دیگی زمان عزل ایده‌بیلیردی . سرای منصبدارلرینك مهملری ، قونه‌تابلر ، شانسلیه ، سرای مدیری ، grand maitre du palais بویوك شامبه‌لان ، فرانسه ماره‌شالی ، بویوك آمیرال ، پیاده عسکر قوماندانی ، اوقچیلر رئیسی ، [بالآخره بو مأمور طوپچیلر مشیری اسمنی آلدی] . میرآخور ایدی .

I — قونه‌تابل بدایتده بوتون عسکرك رئیسی ایدی . بالآخره بو مأموریت دیگر یوکسك عسکری مأموریتلر تأسیسی نتیجه‌سنده الغا اولندی . (1627)

II — شانسلیه بدایتده بومأموریت کاتبعدللرك رئیسلکندن عبارت ایدی . مطلقیت دورنده شانسلیه برعدلیه وکیلی صفتنی اکتساب ایتدی . شانسلیه‌نك وظیفه‌لری وصفتلری متعدد ایدی . 1) او بوتون قرال طرفندن نصب اولنمش حاکملرك رئیسی ایدی . 2) قراللرك بوتون فرمانلرینی حاضرلامقله موظفدی . 3) شانسلیه قرال شوراسینك بعض شعبه‌لرینك رئیسی ایدی . 4) قرال شوراسینی اجتماعه دعوت ایدردی ؛ قرال بالذات ریاست ایده‌مدیگی تقدیرده شوراسنده ریاست دخی ایدردی .

III — سرای مدیریتنك وظیفه‌سی بوتون سرایه عائد ایشلری اداره ایتمکده‌در .

IV — شامبه‌لان بو مأمورك دولت ایشلرینه عائد بر وظیفه‌سی یوقدی . بو منصب بالآخره الغا اولندی .

V ـ مارشال دوفرانس — يوكسك برعسكرى منصبدن عبارت ايدى.
VI ـ بويوك آميرال — بحريه وكيلى منصبى كبى برمنصبدى.
VII ـ پياده عسكر قوماندانى.
VIII ـ آتلى عسكر قوماندانى.
IX ـ اوقجيلر رئيسى.

دولت كاتبلرى: بو مأموريتلر مطلقيت دورينك محصوليدر. مركزى حاكميتك انكشافى نتيجه‌سيدر. اون يدنجى عصرده دورت دولت كاتبى واردى. امور خارجيه كاتبى، امور بحريه ومستملكه كاتبى، امور حربيه كاتبى، سراى وامور دينيه كاتبى. متواضع اسملرى دولت سه‌كره‌ته‌رى [كاتب ومعتمدى معناسنده‌در] ايسه‌ده وظيفه‌لرى وكيللك وظيفه‌لرى‌ايدى. اموردا خليه‌ايچون آيرى بركتابت وياخود وكالت يوقدى. بونقصانى غريب براصولله طولديريورلردى. امور داخليه‌نك اداره‌سى يوقاريده مذكور دورت وكيل آراسنده تقسيم اولنمشدى. بونك ايچونده بوتون فرانسه‌يى درت قسمه تقسيم ايتمشلردى. مطلقيت دورنده امور ماليه وكيلى ماهيتنده ماليه سورئه‌نتاندانى Surintendant منصبى تأسيس ايدلمشـدى. بالآخره بونك وظيفه‌لرى عمومى مراقب contrôleur général اسمنده‌كى بريوكسك مأموره تحميل ايدلدى. فرانسه‌نك مشهور مينيسترلرندن قوله‌بەرت عمومى مراقب ايدى. ديمك بو دورده، دولتك اداره‌سى ماكنه‌سـنك اك يوكسك عضولرى شانسليه، دورت كاتب وماليه ايچونده بر عمومى مراقبدن عبارت ايدى.

— ١٣٣ —

قرال شوراسى

نافه‌ئودال دورده‌قاپه‌ت سلاله‌سى قراللرينك [قورياره‌ژيس] اسميله معلوم برشوراسى واردى. بوشورا يوكسك‌زاده‌كان صنفنه‌منسوب شخصلردن، حقوقشناسلردن، واختصاص صاحبلرندن تركب ايدردى. (قورياره‌ژيس) عينى‌زمانده، براداري مجلس ويوكسك برقضائى مؤسسه ايدى. مطلقيت دورنده قورياره‌ژيس، قرال شوراسى conseil du roi اسمنى آلدى. اعضالرينك وظيفه، عدد واقسامى تعيين ايدلدى. بو دورده قرال شوراسى، مختلف تحوللر كچيردكدن صوكره آتيده‌كى شكلده تبلر ايتدى: شورا اعضالرينك

بر قسمی [دولت مشاوری] عنوانی طاشیردی . بونلردن اوچی روحانیلردن ، اوچی عسکردن ، اون ایکیسی حقوق شناسلردن ، اختصاص صاحبلریدن اولوردی . بونلردن بشقه آلتی آی ظرفنده اشتراك حقنی حائز آلتی اعضا واردی. شورای دولت اعضاسی اسمنده‌کی اعضالردن بشقه برده استدعا مدیرلری Maitres de Requêtes اسمنده اعضالر واردی. بودوره‌ده فخری اعضالق الغا اولندی. مطلقیت دورنده فرانسه‌ده‌قرال شوراسی باشلیجه دورت شعبه‌دن مرکبدر :

I — امور خارجیه شعبه‌سی conseil des affaires etrangères بوکا دولت شعبه‌سی ، یوکسك شورا ، خفی شورا دخی دیرلردی . حرب وصلح مسئله‌لری ، اجنبی دولتلرله مناسبات کبی دولت ایچنده اك مهم مسئله‌لرك هپسی بو شعبه‌یه عائد ایدی . عینی زمانده بو شعبه بعض مسئله‌لرده محکمه وظیفه‌سنی ایفا ایدردی . بو شعبه‌نك اعضالری دولت مینیستری اسمنی طاشیردی .

II — قونسه‌ی دوده‌پش conseil des depéches ـ استخبارات شعبه‌سی . بوتون داخلی اداره ایشلری بوشعبه‌یه تابع ایدی. اسمیله وظیفه‌لری آراسنده صیقی برمناسبت یوقدی. بوشعبه‌ده عینی زمانده اداری بر محکمه ایدی . ولایتلرك بویوك منصبدارلرینك حرکتلرندن مشتکی اولانلر شکایتلرینی بوشعبه‌یه توجیه ایدرلردی. عینی زمانده قانون ماهیتنی حائز قرارلرده بو شعبه‌ده احضار ایدیلیردی . بوشعبه‌نك وظیفه‌لری فرانسه‌نك بوکونکی شورای دولت وظائفنك عادتا عینی ایدی .

III — مالیه شعبه‌سی conseil des finances اسمندن آکلاشلدیغی وجهله ، بوشعبه دولتك مالی ایشلرینی اداره ایله موظفدی . عینی زمانده مالی مسئله‌لردن متولد شکایتلری دخی رؤیت ایدردی .

IV — شورا خاصه ، conseil privé بوشعبه‌نك وظیفه‌لری یوکسك تمیز محکمه‌سی وظیفه‌لری ایدی .

افندیلر ، کوریورسکز ، قرال شوراسنك بوتون شعباتی معین ساحه‌ده‌کی اداری وظیفه‌لرندن باشقه ، عینی زمانده هپسی بر محکمه وظیفه‌سنی ایفا ایدییوردی. قضائی قرارلر اتخاذ ایدییوردی. بونك سببی او دورك حقوق شناسلرینك وضع ایتدکلری براساس ایدی. حقوق شناسلر ، [بوتون قضا وعدالتك منشائی قرالدر] Toute justice emane du roi دییورلردی. قرالك شوراسی و بونك شعباتی قرالك حق قضاسنك تجلی کاهی ایدی. محکمه اولماسی جهتندن قرال شوراسی اوچ نوع مسائلی رؤیت ایدردی. 1 ـ قرالك امریله شورایه جلب اولنمش

مسئله‌لر. قرالك هرهانكی برمسئله‌یی صلاحیتدار برمحکمه‌دن آلوب دیکر، برمحکمه یه نقل ایتمك حقی واردی. بوكا نقل دعوی حقی Droit d'evocation دیبورلردی. بو حق مطلقیت اساسنك مهم تظاهراتندن بری ایدی. عینی زمانده خلقك بالخاصه حاکملرك ناخوشنودیسنی موجب اولان احوالدن بری ایدی.

2 — تمیز محکمه‌سی شکلنده ، دیکر محکمه‌لرك قرارلرینه قارشی واقع اولان عرضحاللر اوزرینه ، تمیز استدعاسنی موجب اولان مسائلی فصل ورؤیت ایدردی . بو محکمه طرفندن برمسئله شایان نقض (تمیز) عد ایدلدیکی تقدیرده بومسئله یکیدن مسئله‌یی رأساً رؤیت ایدن محکمه‌ده یاخود دیکر برمحکمه‌ده محاکمه اولونمسی امر ایدیلیردی .

3 — قرال شوراسنده باقیلان ایشلردن اوچنجی نوعی ، محکمه‌لر آراسنده‌کی صلاحیت دعوالرینه عائد مسائل ایدی .

— ١٣٤ —

Kodlar toplantısı

صنفلر اجتماعی .

Etats - généraux .

فرانسه‌نك مطلقیت دورینك مهم دولت مؤسسه‌لرندن بری عمومی [صنفلر اجتماعیدر.] بو اجتماعلره فرانسز لساننده [ئه‌تاژه‌نه‌رو] دیبورلر . حرفیاً ترجمه ایدلمسی ممکن اولمایان برتعبیردر. بز صنفلر اجتماعی دیه ترجمه ایتمه‌یی ترجیح ایتدك. افندیلر ، مطلقیت دورینك بومؤسسه‌سی مطلقیتك زوالنی موجب اوله‌جق برمؤسسه ایدی . فرانق دورینك معاف اراضیسی ، بنه‌فیسلری ، فه‌ئودال دورك قرالی شهرلرك مختاریتی کبی اصول اداره‌لرك خرابیسنی حاضرلایان عامللر اودورك کندی مؤسسه‌لرنده مندمج اولور. فرانسه دهموقراسی‌سینك تعالیسنده صنف اجتماعلرینك غایت بیوك رولی اولدیغندن بومسئله اوزرنده برآز توقف ایتمك لازم اولدیغی قناعتنده‌یم. اولا بومؤسسه‌نك تاریخچه‌سنی تثبیت ایده‌لم. فرانسه قراللرینك کلیسا املاکی ، وقفلر یوزندن واقع اولان روما پاپاسیله مجارله‌سندن بحث ایتدك . I فرانسه قراللرندن فیلیپ لوبه‌لك ، پاپا بونیفاسله مجادله‌سنده بوتون فرانسز ملتنك کندی طرفنده اولدیغنی کوسترمك ایچون 1302ده، صنف ممثللرینی براجتماعه، برقونفره‌یه دعوت ایتدی . بوندن صوکرا ینه ایکی مهم دقیقه‌ده، II بری تامپلیه اسمنده‌کی راهبلر جمعیتنی الغا ایتدیکی زمان (1308) III اوچنجی دفعه فلمنك ایله محاربه اثناسنده [1314 سنه‌سنده] فیلیپ لوبه‌ل

ینه صنف ممثللری اجتماعی، قونغره‌سنی، طوپلامشدی. اجتماعه اشتراك ایده‌ن صنفلر روحانیلر، زاده‌كان، وشهر ممثللری ایدی. كویلو وعمله‌نك دها بوكبی سیاسی ایشلره اشتراكی هیچ كیمسه‌نك عقلنه بیله كلمزدی. مؤرخلرك تعبیرینه كوره، صنف ممثللری بوتون دولتی وهركسی صوك درجه‌ده علاقه‌دار ایده‌بیله‌جك مهم مسئله‌لر حقنده استشاره ایچون، طوپلانمشدی.

فیلیب لوبه‌ل‌دن صوكرا كلن قراللر ایچون، مهم دقیقه‌لرده صنف ممثللرینی طوپلامق رعنعنه اولدی. بدایتده بومجلسلرك اعضاسی منتخب دكلدی. هرسه‌نیور، قرالك خصوصی دعوتی اوزرینه، بالذات اشتراك ایدییوردی. سه‌نیورلر اراضی صاحبی اولمقلری صفتیله دعوت اولنورلردی. هكذا یوكسك روحانیلرده شخصاً اشتراك ایدرلردی. بونلرده اراضی صاحبی سه‌نیور اولملری جهتندن حق اشتراكی حائز ایدیلر. آنجق كوچوك روحانیلر و مؤسسات خیریه انتخابله ممثل كوندریرلردی. فقط تااودورده شهرلرك ممثللری انتخابله تعیین اولنوردی. مختاریت امتیازینی حائز شهرلر تام معناسیله منتخب مبعوثلر كوندریرلردی بودورده صنف اجتماعلرنده شهرلرك عمله صنفینك وكویلولرك هیچ برتورلو اشتراكلری یوقدی. اون بشنجی عصردن اعتباراً صنف اجتماعلرینك بوتون اعضاسی انتخابله تعیین اولنمغه وبوتون مجلس منتخب ممثللردن تركب اتمكه باشلادی،

بودورده شهرلرك بوتون اهالیسی وكویلولر ممثل انتخاب اتمك حقنی احراز ایتدیلر. فقط صنف اساسی ینه باقی ایدی. روحانیلر برنجی صنف، اصیللر ایكنجی صنف شهر وكویلولر اوچنجی صنفی tiers etat تشكیل ایدییورلردی.

انتخاب اساسی غالب اولدقدن صوكره انتخاب دائره‌سی اوله‌رق ولایت Baillage قبول اولندی. هرولایت نفوسنك عددی نظر اعتباره آلنمقسزین عینی مقدارده مرخص كوندریردی. زادكان وروحانیلر ایچون انتخاب بردرجه‌لی ایدی. اوچنجی صنف ممثللری ایچون انتخاب بر قاچ درجه‌لی ایدی. هر شهرده محله معتبرانی، اصناف مرخصلری، بلدیه مأمورلری ایكنجی درجه‌ده منتخبلر ایدی. شهرلرك ایكنجی درجه منتخبلری وكویلولر طرفندن مرخصلر سچلمش ولایت مركزنده طوپلانه‌رق اوچنجی صنف بوتون ولایتك اوچنجی صنف ممثللرینی، ده‌پوته‌لرینی، انتخاب ایدرلردی. ولایتك انتخاب مجلسلرنده انتخابدن صوكره اهالینك مطالبلرینی احتوا ایدن بر مضبطه تحریر ایدیلیردی. بوكا [دفتر تشكی] یاخود شكایتنامه دیرلردی. cahier de doléance. ممثللر بوشكایتنامه‌لرده‌كی طلبلره توفیق حركت اتمكله مكلف ایدیلر. اونك ایچون صنف ممثللرینه ویریلن تعلیمات قطعی‌در،

[Le mandat est imperatif] دیورلردی. صنف ممثللر اجتماعنده مبعوث کندی فکرینی دکل، مطلقا کندیسنی انتخاب ایدن مجلسک یعنی منتخبلرینک فکرینی بیان ایتمه‌لی ایدی. وکالتنامه‌لرک قطعی اولماسی یوزندن صنف اجتماعلرنده بعضاً غریب وضعیتلر تحدث ایدییوردی. قراللرک روزنامه‌یه قویدیغی بر مسئله حقنده وکالتنامه‌ده تعلیمات بولنمادیغی تقدیرده، ممثللر ولایتلرینه کیری دونوب منتخبلریله کوروشمک ایچون مساعده ایسته‌یورلردی.

بیلیرسکزکه، بوکون بو قطعی وکالتنامه اساسی رد اولنمشدر. مبعوثلر فکرلرنده سربستدرلر. حقوق خصوصیه‌ده بر وکیلک مؤکلک اراده‌سنه توفیقاً حرکت ایتمه‌سی بر اساسدر؛ حقوق عامه وکیلی اولان مبعوث ایچون بو مجبوریت یوقدر. معاصر حقوق قطعی وکالتنامه اساسنی حقلی اوله‌رق الغا ایتدی.

بوکون مبعوث نامزدینک انتخاباتدن اول بیاننامه‌لر وقونفرانسلر واسطه‌سیله مهم مسئله‌لر حقنده‌کی فکرینی منتخبلرینه بیلدیرمه‌سی کافی عد اولونمقده‌در. بر بیوک اجتماعده تحدث ایده‌جک بوتون وضعیتلری، مذاکره اولنه‌جق بوتون مسائلی، رأی ویرمک لازم اولاجق بوتون احوالی درپیش ایتمک و بوتون احوال ایچون منتخبلردن تعلیمات آلمق امکان خارجنده بر ایشدر. صنف ممثللرینک اجتماعه کیدوب کلمه مصرفلرینی ولایت درعهده ایدییوردی. صنف اجتماعلری بوکونکی ملت مجلسلری کبی معین زمانلرده معین بر دور ایچون مطرد بر صورتده طوپلانان مجلسلر دکلدی. صنف اجتماعلرینک طوپلانمه‌سی قراللک کیفنه تابع ایدی. مجلسلرک محل اجتماعی ده معین دکلدی. قرال دعوت زماننده نره‌ده بولنیورسه، صنف اجتماعی ده اوراده طوپلانیردی. فقط اجتماعلرک جلسه‌لرینه و مذاکره اصوللرینه دائر اولدقچه مفصل قواعد وضع ایدلمشدی. مذاکره‌لره شروع ایتمه‌دن اول ممثللرک وکالتنامه‌لری معاینه و تدقیق ایدیلیردی. اوندن صوکره هر صنف بر رئیس و خطیبلر انتخاب ایدردی. هر صنف آیری آیری طوپلانیردی. مذاکره‌یه وضع ایدلمش مسائلی هر صنف آیری مذاکره ایدردی. یالکز افتتاح کونی و قراللک نطقنی دیکله‌مک لازم اولدیغی زمان بوتون صنفلر برابر عمومی مجلسلر عقد ایدرلردی. افتتاح مجلسنده قرال کندیسی ویا شانسلیه واسطه‌سیله، صنف ممثللرینه اجتماعک غایه‌سنی بیلدیریر و مذاکره ایدیله‌جک مسئله‌لری تقریر ایدردی. و صنفلره آیری آیری طوپلانه‌رق مسئله‌لری مذاکره ایتملرینی امر ایدردی. بو مجلسه (آغز آچمه) مجلسی دیورلردی. چونکه آنجق بو مجلسدن صوکره ممثللر فکر بیان ایتمک حقنی اکتساب ایدییورلردی. هر صنف مجلسنک برنجی ایشی، مختلف ولایتلردن کلن طلبنامه‌لری، شکایتنامه‌لری برلشدیرمک ایدی. بو برلشدیرمه‌دن صوکرا هر صنفک طلبلری بر تک دفترده تثبیت اولنوردی.

استطراداً سویله‌یه‌لم که، بو دفترلرك بعضیلری محفوظدر. بونلر سایه‌سنده فرانسه‌ده اختلالدن اولکی دورلرده اهالینك نه‌لردن شکایت ایتدکلرینی اوکرنمك و بو واسطه ایله فرانسه‌نك اختلالدن اولکی دوره‌کی سیاسی، اداری واقتصادی وضعیتنی تثبیت ایتمك ممکن اولیور.

هر صنف ایچنده رأی ویرمك حقی شخصلرك دکل، ولایتلرك ایدی. هر ولایت، هر صنف بر رأیه مالکدی. ولایتك رأینی تثبیت ایتمك ایچون ولایت اعضالری آیری طوپلانیردی. بر ولایتده صنف ممثللری آراسنده اتفاق آرا اولمدیغی تقدیرده او ولایتك رأیی اعتباره آلنمازدی. هر صنفك رأیی تثبیت اولندقدن صوکره اوچ صنفك رأیی آلنیردی. مسئله‌لر ایکی صنف رأی ویرن شکلده حل اولنیردی. فقط مالی مسئله‌لرده قرارلرك معتبر اولماسی ایچون قرارك متفقاً اتخاذ ایدلمش اولماسی شرط ایدی. مذاکره‌لرك نهایتنه دوغرو قرالك حاضر بولندیغی بر جلسه‌ده هر صنفك خطیبلری قرال اوکنده مذاکره‌لرك نتیجه‌لرینی قراله عرض ایدرلردی. ینه قرال حاضر بولندیغی صوك بر جلسه‌ده صنفلر قراله طلبنامه‌لرینی تسلیم ایدرلردی. بوندن صوکره قرال مذاکراتك ختامنی اعلان ایدردی.

بو اجتماعلر مختلف دورلرده مختلف غایه‌لر ایچون طوپلانمشدر. درسمزك ابتداسنده عرض ایتدیکمز وجهله، برنجی اجتماعلر فیلیپ لوبه‌ل طرفندن، پاپایه‌ واجنبی ملتلره کندی سیاستنك بوتون ملت طرفندن تصویب ایدلدیکنی کوسترمك ایچون طوپلانمشدی. بالآخره قراللرك صنف اجتماعلری طوپلاماسندن غایه‌لری اکثریا خلقدن پاره ایسته‌مك یکی ویرکولر طرح ایتمك اولمشدر. قراللر دائما پاره‌یه وچوق پاره‌یه محتاج ایدیلر. پاره اونلره بر طرفدن شخصی حیاتلری ایچون دیکر طرفدن فرانسه‌یی بویوك بر دولت یاپمق ایچون، حدودینی مدافعه ایچون لازمدی. فه‌ئودال دورده قرال دوغریدن دوغری‌یه بوتون فرانسه اهالیسنه یکی ویرکولر وضع ایده‌مزدی. بونك ایچون سه‌نیورلرك رضاسی لازمدی. ویرکولر حقنده سه‌نیورلرك فکرینی صورمق عنعنه‌سی مطلقیت دورینه‌ده انتقال ایتدی. مطلق قراللرده یکی ویرکو وضع ایتمك ایچون اهالینك فکرینی صورمق، رضاسنی آلمق لزومنی حس ایتدیلر. دها دوغریسی اهالی قراللره بونی حس ایتدیردی.

صنف اجتماعلری اکثریا ویرکو مسئله‌لرینی مذاکره ایچون طوپلانیردی. فقط بوتون اجتماعلر منحصراً ویرکو مسئله‌لرینی مذاکره ایچون طوپلاندی، دیه‌میز.

صنف اجتماعلرینك دائرهٔ صلاحیتی هیچ بر زمان صریح بر شکلده تعیین ایدلمه‌دی. صنف اجتماعلری نیچون طوپلانیوردی؟ و نه‌کبی مسئله‌لرله مشغول اولیوردی؟ بز بو سؤالك جوابنی ایکی نقطه‌ده تلخیص ایده‌بیلیرز: بو اجتماعلر، یکی ویرکولر حقنده قرارلر اتخاذ

ایتمك وولایت اهالیسنك شكایت وطلبلرینی قراله عرض وایصال ایتمك ایچون طوپلانیردی.

اون آلتنجی عصره كلدیكمز زمان فرانسه‌ده برچوق ویركو دائمی بر صورتده آلنمغه باشلامشدی. اووقت صنف اجتماعلری بریكی اساس ایلری سوردیلر (قرال صنفلرك رضاسندن باشقه هیچ بریكی ویركو وضع ایده‌مز) دیدیلر. بواساسی قراللر هیچ برزمان قبول ایتمه‌دیلر. مطلقیت دورنده ایسته‌دكلری زمان ایسته‌دكلری شكلده ویركولر وضع ایده‌بیله‌جك قدر قوتلی ایدیلر. بوكا رغماً مطلق قراللرده آراصیرا صنف اجتماعلری دعوت ایدرلردی.

بونك سببی، یكی ویركولری اهالی‌یه دها چابوق قبول ایتدیرمك ملاحظه‌سی ایدی. بدایتده خلق ممثللری آنجق قرالك روزنامه‌سنده مندرج مسائل حقنده طلبلر بیان ایتمك حقنی حائز ایدی. بالآخره اجتماعده موضوع بحث اولمایاجق مسئله‌لره دائر طلبلری عرض ایتمك‌ده عرفی بر حق اولدی. اكثریا قرال صنفلرك شكایت و طلبلرینی نظر اعتباره آلیردی، صنفلری تطمین ایتمكه چالیشیردی. مطلقیت دورنده اصدار اولنان فرمانلرك برچوغی صنف اجتماعلرنده عرض اولنان شكایتلر، طلبلر نتیجه‌سی ایدی. افندیلر، بوكون بوتون متمدن ملتلرك دولت تشكیلاتنده مهم بر مؤسسه اولان پارلامنتولرك ایكی سلفی واردر. بری انكلتره پارلامنتوسیدر. ایكنجیسی فرانسه‌نك صنف اجتماعلریدر.

فرانسه‌ده دموقراسی ممثللرینه، حریتپرورلره، فكرلرینی یوكسك طبقه‌لره ایشیتدیرمك ایچون برنجی میدان شو صنف اجتماعلری اولمشدر. تا اون بشنجی عصرده صنف اجتماعلرنده بعض خطیبلرك تمامیله سربست فكرلر بیان ایتدیكنی كوریيورز. صنف ممثللرینك تاریخده مهم ایز براقان اجتماعلری شونلردر: 1) 1355دن 1358 سنه‌سی آراسنده‌كی اجتماعلر، بودورده، بیلیورسكز، فرانسه قرالی ایی ژان jean le Bon انكلتره‌ده اسیر ایدی. قرالك اسارتی سنه‌لرنده ممثللر اجتماعی منتظماً و عادتا هرسنه اجتماع ایدرك عصرمزده‌كی پارلامنتو رولنی اویناشمدر.

2) XI نجی لوئی وفاتندن صوكره آننا دوبوژو Anne de beaujeu نیابتی زماننده، 1448 سنه‌سنده بواجتماعده برنجی دفعه خلق ممثللری غایت سربست نطقلر ایراد ایتمشدی. فیلیب پو Philippe pot اسمنده بر خطیب، بواجتماعده شو سوزلری سویله‌مكه جسارت ایتمشدی: [حكمدارلر، كندی منفعتلرینی دوشونمك ایچون دكل، خلق منافعنی كوزتمك ایچون انتخاب اولنمشلردر. اونلرك وظیفه‌سی خلقی زنكینلشدیرمك، امور دولتك ترقیسنه خدمت ایتمكدر. حكمدارلرك حاكمیت حقندن بحث ایدنلر مداهنلردر. حاكمیت آنجق خلق سایه‌سنده موجوددر. دولت وعموم ایشی خلق ایشیدر. بووظیفه‌یی حكمدارلره

توديع ايده‌ن خلقدر .] ديبوردى . افنديلر ، حاكميتك خلقه ، ملته عائديتى فكرى ،
كوريبورسكز ، غربك مستثنا شخصيتلرينك فكرنده تا اودورده تجلى ايتمكه باشلامشدى .
عينى اجتماعده قرالك خلقك مساعده‌سندن باشقه ويركو طوپلامق حقى اولمادیغى اساسى ده ايلرى
سورولمشدى . ٣) صنف ممثللرينك اختلالدن اول صوك اجتماعى 1614 ده واقع اولدى .
صغير اولان اون اوچنجى لوئى‌نك والده‌سى مارى دومه‌ديچيز نيابتى دورنده انعقاد ايدن
بو اجتماع هيچ بر تورلو قرار اتخاذ ايده‌مدى . اوچ صنفك ممثللرى آرالرنده مشترك
لسان بوله‌مامشلردى . زادكان ايچون اك مهم مسئله ، منصبلرك صاتيلماسى حقنك الغا ايدلمه‌سى
ايدى . روحانيلر ايچون مهم مسئله ترانت قونسيلنك (روحانيلر اجتماعينك) قرارلرينك نشر
اولنماسى ايدى ، اوچنجى صنف ، دەموقراسى ايسه ويركولر ومعاشلرك تنقيص ايدلمه‌سنى طلب
ايديبورلردى . اوزون سوره‌ن ثمره‌سز مذاكره ومناقشه‌لردن صوكرا ، بو اجتماع هيچ
بر تورلو قرارى اتخاذ ايده‌مه‌دن طاغيلدى . بوندن صوكرا مطلقيتك اوج بالاسى اولان
اون دوردنجى لوئى دورى كليور . بو دورده هيچ بر زمان صنفلر اجتماعى طوپلانمادى .
صوك اجتماع 1789 سنه‌سنده ، قابه‌ت سلاله‌سنك صوك قرالى اون آلتنجى لوئى دورنده
طوپلاندى . بو اجتماعدن فرانسه اختلالى دوغدى . صنف اجتماعى (مجلس مؤسسان)
اعلان اولندى . بو تاريخ 1789 ده اوروپانك حقوقى تجدديننك ، دەموقراتيقلاشمه‌سنك
مبدأى اولدى .

— ١٣٥ —

اشراف اجتماعلرى .

Assemblée de snotables.

مطلقيت دورنده فرانسه قراللرى بعضاً دولت ايچنده معتبر ومشهور شخصيتلرى
خصوصى دعوتلرله طوپلارلردى . بو كبى اجتماعلره اشراف اجتماعلرى ديرلردى . بو
اجتماعلرك ، صنف اجتماعلرندن فرقى شو ايدى : صنف اجتماعلرى منتخب ممثللردن تركب
ايدردى . حالبوكه اشراف ومعتبران اجتماعلرى شخصاً دعوت اولنمش ذواتدن مركبدى .
صوكرا بو اشراف اجتماعلرنده اكثريا اوچ صنف ممثللرندن باشقه ، حقوق شناسلر ، حاكملر
دخى حاضر بولنيردى . بو مؤسسه قراللرك اصناف اجتماعلرينى طوپلامغه قورقمه‌لرندن
بو اجتماعلره اعتماد ايتمه‌مه‌لرندن دوغمشدى .

— ١٣٦ —

اداری تشکیلات

فه‌ئودال دورده قراللرك ولايتده‌كی ممثللری ، واليلری ، پره‌ووتلر ايدی . دولت پره‌ووتلقلره بولنمشدی . پره‌ووتلردن يوكسك ولايت منصبداری ، جنوبده سه‌نه‌شاللر ، شمالده (بايی) لر ايدی . كرك پره‌ووتلر و كرك سه‌نه‌شال و بايیلر عينی زمانده هم اداره ، هم قضا و همده ماليه ايشلرينی اداره ايدردی . بونلرك آلنده بوتون قوتلر طوپلانمشدی . مطلقيت دورنده تدريجاً بو منصبدارلرك وظيفه و صلاحيتلری تحديد ايدلدی . بالاخره بونلرك دولت وظيفه‌لری بوسبوتون زائل اولدی . بومنصبلر وظيفه تضمن ايتمه‌ين شرفلی عنوانلر ماهيتنی آلديلر . مطلقيت دورينك برنجی قسمنده ولاتی اداره‌ايدن منصبدار غووه‌رنور [gouverneur] والی اسمنی طاشيری . غووه‌رنوره بعضاً قرال قائممقامی معناسنده‌كی lieu tenants généraux اسمی‌دخی ويريليردی . غووه‌رنورلرك صلاحيتی غايت واسع ايدی . طبق قرون وسطی پره‌ووتلری كبی بونلرك اللرنده عينی زمانده قضائی ، مالی واداری‌وظيفه‌لری تمركز ايتمشدی . قانوناً بونلر قرال طرفندن تعيين اولنمش منصبدارلر اولدقلری حالده فه‌ئودال دورك خاطره‌لرينك تأثيريله واليلر قراله قارشی غايت مستقل حركت‌ايتمكه متمايل ايديلر . فرانسه‌نك قوتلی قراللرندن IV نجی هانری واون اوچنجی لوئی دورلرنده واليلرك عددی تنقيص ووظيفه‌لری تحديد ايدلمشدی . اون دردنجی لوئی دورنده غووه‌رنورلر آلندن بوتون وظيفه‌لر آلندی . فقط غووه‌رنورلق اسمی ومنصبی باقی قالدی . غايت يوكسك معاشلی هيچ بر حقيقی وظيفه‌يی تضمن ايتمه‌ين بو منصبلر دهادوغره‌يسی عنوانلر يوكسك زاده‌كان صنفنه منسوب شخصلره توجيه ايديليردی . مطلق حكمدالر ولايتلری اداره ايچون [ئه‌نتاندانلق] اسميله ديكر بر منصب ايجاد ايتديلر . بوئه‌نتاندانلر غووه‌رنورلردن فرقلی ايديلر . ئه‌نتاندانلر ولايتلرك حالنی تدقيق ايچون كوندلمش مفتشلر ايدی . وظيفه‌لری مدتله محدود ايدی ، قرال بونلری ايسته‌ديكی زمان عزل ايده‌بيليردی . ئه‌نتاندانلق منصبنه اكثريا بورژوازی صنفنه منسوب كيمسه‌لر تعيين اولنيردی . اونك ايچون زاده‌كان صنفی ، ئه‌نتاندانلق مؤسسه‌سنه قارشی غايت قوتلی بر خصومت حسی بسليوردی . ريشيليو دورنده [1624 - 1642] بوتون فرانسه 17 ئه‌نتاندانلغه ، تفتيش دائره‌سنه بولنمشدی . منصبلری اوزون مدت صاقلايه‌بيلن مفتشلر دائرهٔ تفتيشيه‌لرنده اقامت ايتمكه باشلادقلری زمان ، بونلرك وظيفه‌سی اسمده مفتشلك اولديغی

حالده والیلك ماهیتی اكتساب ایتدی. فرانسه‌ده 17 نجی عصرده‌كی اون‌دردنجی لوئی‌نك كوچوكلكی زماننده حكومتله پارلومان طرفدارلرینك مجادله‌سی اثناسنده [1648-1653] زاده‌كان صنفی ئه‌نتاندانلقلری الغا ایتدیرمكه موفق اولمشدی. فقط 1654 سنه‌سنده حكومتك غلبه‌سندن صوكرا بو مؤسسه یكیدن احیا ایدلدی. واختلال كبیره قدر فرانسه‌ده ولایتلری اداره ایدن یوكسك منصبدارلر ئه‌نتاندانلر ایدی. اختلالدن اول فرانسه‌ده او توز ایكی ئه‌نتاندانلق واردی. ئه‌نتاندانلر طبقی اسكی والیلر كبی اداره ایتمكله مكلف اولدقلری دائره داخلنده اقامت ایدیورلردی؛ هر ئه‌نتاندانلق بر قاچ قسمه بولنمشدی. بو قسملره [ده‌پارتمان] دیورلردی. ده‌پارتمان اداره‌سی باشنده‌كی مأمورلر قرال طرفندن تعیین ایدلسه‌لربیله، هر جهتدن ئه‌نتادانه تابع ایدیلر. ئه‌نتادانلرك دائرهٔ صلاحیتلری ده تدریجاً كنیشله‌دی، بالآخره برینه قائم اولدقلری والیلرك بوتون وظائفی ئه‌نتاندانلر گچدی. بونلرك وظیفه‌لرینی مطلقیت دورینك قانونلری اوچ كلمه ایله افاده ایدیورلردی. قضا، امور مالیه، پولیس: ئه‌نتاندان، بوتون حاكملری مراقبه ایدیوردی. اونلره قارشی انظباطی، جزائی تدبیرلر اتخاذی حقنی حائزدی. محكمه‌لرده حاضر بولنه‌بیلیردی. دولتك اسایش و امنیتنه قارشی جرملری كندیسی محاكمه ایده‌بیلیردی. پولیس كلمه‌سیله افاده ایدیلن وظائف ده غایت واسعدر. بو عصرده پولیس كلمه‌سی بیلدیكمز ضبطیه ایشلرندن دها واسع بر معنی افاده ایدردی. بوتون اداری ایشلر پولیس مفهومنه داخل ایدی. ئه‌نتاندانلر پولیس حقلرینه استناداً، ولایت ایچون مجبوری قاعده‌لر نشر ایده‌رلردی. دینی، خیری واصناف مؤسسه‌لرینی مراقبه و تفتیش ایده‌رلردی، عینی زمانده نافعه ایشلرینی ده اداره ایدرلردی. مختاریتلی شهرلرك اداره‌سنی ده اونلر مراقبه ایدرلردی. شهرلر استقراض یاپمق، شهر املاكنی صاتمق، كبی خصوصاتده ئه‌نتاندانك مساعده‌سنی استحصال‌ه مكلفدی. بلدیه انتخاباتنی تصدیق ده بونلرك حقی ایدی. انتخابات یوزندن نزاع ظهوری تقدیرنده، منتخب مأمورلر برینه ئه‌نتاندان دوغریدن دوغری‌یه كندیسی مأمورلر تعیین ایده‌بیلیردی.

خلاصه، اداره‌سی كندیلرینه تودیع اولنمش ولایتك بوتون اجتماعی واقتصادی حیاتی تدویرحقی ئه‌نتاندانلر الینده تمركز ایتمشدی. بو كا رغماً ئه‌نتاندانلر مطلقیت دورینك كندی محصولی اولدیقلری ایچون، اونلرك اقتداری هیچ بر زمان قراللری قوشقولاندیره‌بیله‌جك بر شكل آلمادی. ولایت استبدادی مركز استبدادی ایله غایت ای گچندیلر. چونكه بر نجیسو ایكنجیسنك طبیعی محصولی ایدی. چونكه بو ایكی استبداد بر برینی طوتیوردی. مطلقیتك قوتلی وپارلاق دورلرنده بالخاصه اون دوردنجی لوئی زماننده شهرلرك مختاریتی ده اسمدن عبارت بر حاله گلمشدی.

- ۱۳۷ -

ولایت اجتماع ومجلسلری

assemblées provinciales

فرانسه‌نك مختلف اقسامنك قرال اراضیسنه الحاقندن اول اکثر بویوك فیه‌فلرك اهالیسی، سه‌نیورلری اطرافنه‌طوپلانارق، ویرکومسئله‌لرینی مذاکره‌ایدرلردی. فیه‌فلرك قرالك اراضیسنه الحاقندن صوکره دخی بعض ولایتلر بو اجتماع حقنی محافظه ایتدیلر. مطلقیت دورنده بو اجتماعلره ولایت اجتماعلری Etats provinciaux دیرلردی. ولایت اجتماعلرینك وظیفه‌لری، ولایت احتیاجلری ایچون ویرکو طرح ایتمك، قراله ویریله‌جك هدیه اسمنده‌کی «اختیاری» نقدی ویرکونك مقدارینی تعیین ایتمك ولایت ایچنده‌کی نافعه ایشلری حقنده قرارلر اتخاذ ایتمکدن عبارت ایدی. اون بشنجی عصردن اعتباراً قراللق ولایت اجتماعلرینی الغا سیاستنی تعقیب ایتمکه باشلادی. تدریجاً بر چوق ولایتلر بو حقدن محروم ایدلدی. اختلال کبیردن اول بوتون فرانسه‌ده ولایت اجتماعلری عقد ایتمك حقنی حائز اولان آنجق دورت ولایت قالمشدی. قاپه‌ت سلاله‌سنك صوك ممثلی اولان اون آلتنجی لوئی دورنده ولایتلر اجتماعلر عقد ایتمك، ولایت امورینی کندی اللرینه آلمق حقنی طلب ایتمکه باشلادیلر. بو جریان اقتصادجی متفکرلرك اثرلری نتیجه‌سی ایدی. بو عصرده بویوك اقتصادجی متفکرلر ظهور ایتمشدی. بو متفکرلر اقتصادی حریت وامتیازلره سیاسی حریتلردن زیاده اهمیت عطف ایدییورلردی.

مطلقیت دورینك صوك سنه‌لرنده، اون آلتنجی لوئینك عالم مینیسترلرندن تورغو [Turgot] استشاری ولایت مجلسلرینه دائر بر پروژه حاضرلامشدی. بو پروژه‌یه کوره هرشهرده بلدیه مجلسی، شهرلر خارجنده وبرقاچ کویدن مرکب قومون اسمنده‌کی اداری دائره‌لرده قومون مجلسلری، کوچوك ولایتلرده (Baillage) بایاژ مجلسی برقاچ بایاژدن مرکب بویوك پرووه‌نس [Province] اسمنده‌کی اداری دائره‌لرده ولایت مجلسلری تشکیل ایدیله‌جکدی. تورغو بو فکرینی تحقق ایتدیرمه‌دن سقوط ایتدی. (1778). اونك یرینه کلن باش وکیل نه‌که‌ر [Necker] بو ولایت تشکیلاتنه دائر اصلاحاتی قسماً قوه‌دن فعله چیقارمغه موفق اولمشدی. بو اصلاحات برقسم ولایتلره تطبیق دخی اولونمشدی. 1787 سنه‌سنده قولون مینیسترلکی زماننده اون آلتنجی لوئینك 22 حزیران فرمانیله،

بوتون ولايتلرده اوچ درجەلی استشاری مجلسلر تشکیلی قرارلاشدیرلمشدی . بو فرمانە کورە شهرلرك وکوی قوموملرینك محلەلرك ، اون فرانق ویرکو ویرەن اعضاسی انتخاباتە اشتراك حقنی حائز ایدیلر . بو منتخبلر طرفندن سچلمش اعضادن باشقە ، شهر وکوی قوموملری مجلسلرندە قانونی اعضـالر واردی . محلی پاپاس ، سەنیورلر ، شهر وقوموملرینك مجلسلرینك اعضای طبیعەسندن ایدیلر . قضا District مجلسلری اعضاسینك بر قسمی ولایت [province] مجلسـلری انتخاب ایدییوردی . بر قسمی قرال تعیین ایدییور . ولایت مجلسلری اعضاسنك بر قسمنی قرال بر قسمنیدە تعیین اولونمش اعضـا تعیین ایدییوردی . [cooptation] . ولایت مجلسـلری طرفندن انتخاب اولنان اعضا شهر وقوموملردن برینك اعضاسی اولمالی ایدی . ولایت مجلسلرینك اك مهم وظیفەسی ویرکو مسئلەلرینی تنظیم ایدی. هرمجلس اجتماعلری آراسندە ایشلری ادارە ایتمك ایچون [فاصلە انجمنلری] اسمندە قومیسیونلر انتخاب وتعیین ایدییوردی . بو، اختلالە یاقین سـنەلردە ولایت مجلسلرینك تشکلی ، ولایت مجلسـلرندە اعضالرك مهم مسئلەلری سربست کوروشمەلری ، ولایت اهالیسنی فکرلرینی سربست بیان ایتمکە آلیشدیردی؛ بومجلسلردە سویلەنن سوزلر اختلال عرفەسندە بوتون فرانسەیی استیلا ایدن حریت جریاننك کثافت کسب ایتمەسنە سببیت ویرەن عامللردن بری اولدی . شیمدی شهرلرك بوقاریدە ایضـاح ایتدیکمز اصلاحاتدن اولکی حال ووضعیتنی مختصراً تعریف ایدەلم .

— ۱۳۸ —

مطلقیت دورندە شهرلرك تشکیلاتی .

مطلقیت دورندە شهرلرك فەئودال دوردە استحصال ایتدکلری مختاریت تدریجاً انحطاط ایتدی . مختاریتلی شهرلرك بر چوغی دوغریدن دوغری یە والیلرە تابع قیلندی. مطلق قراللر مختلف وسیلەلردن استفادە ایدرك اسمدە مختاریتلرینی محافظە ایدن شهرلرك دخی مختاریتلرینی تحدید ایتدیلر . بالخاصە XIV نجی لوئی دورندە ئەنتاندانلر اسمندەکی والیلر تعیین اولندیقدن صوکرا ، شهرلر تمامیلە ، بو والیلرك وصایتی آلتنە آلندیلر . ئەنتاندانلر شهرلرك قضا ایشلرینەبیلە مداخلە ایتمکە باشلادیلر . اکثریا بلدیە مأمورلرینی قرال تعیین ایدردی . دها دوغریسی صاتاردی . بو منصبلر صاتیلق منصبلر اولمشـدی . فرانسەدە مطلقیت دورینك غریب براساسی منصبلرك صاتیلقلغی ایدی. بز بوندن آیریجە بحث ایدەجکز.

آنجق نادرشهرلر كليتلى پاره‌لر ويرمك شرطيله انتخاب حقلرينى قورتاره‌بيلمشدى. مأمورلر، منتخب اولسون، تعيين اولونمش اولسون، شهرلرك اداره خصوصنده‌كى حريتلرى غايت محدود ايدى. صاتيم، آليم، تمليك، استقراض كبى بوتون مهم خصوصاتده قرالك مساعده‌سنى استحصال ايتمكله مكلف ايديلر. مطلقيت دورنده يوقاريده ايضاح ايتديكمز نه‌كسكه‌رو قولون اصلاحاتندن اول، كويلرده خلق تشكيلاتى محله مجلسلرندن [Paroisse]لردن عبارت ايدى. محله مجلسلرينك رئيسى سه‌نديق [Syndic] اسمنى طاشيردى.

— ١٣٩ —

مطلقيت دورنده محكمه تشكيلاتى.

خاطرلارسكزكه، فه‌ئودال دورك خصوصيتلرندن برى، قضاحقنك طاغلمش اولماسى، بر دولت ايچنده مختلف زمره‌لرك قضاحقنى حائز اولماسى ايدى. شهرلرك، فيه‌يف صاحبلرينك، روحانيلرك هپسنك آيرى آيرى قضائى مؤسسه‌لرى واردى. مطلقيت دورنده قراللر بوتون قضا حقنى تدريجاً كندى اللرنده طوپلامغه موفق اولديلر. بوزمره‌وى محكمه‌لر يرينه مطلق قراللر، يكى برقضائى تشكيلات اقامه ايتديلر. بزبو، غايت كرفت ومغلق تشكيلاتك خطوط مهمه‌سنى تلخيص ايتمكله اكتفا ايتمك مجبوريتنده‌يز. لكن درسلرك برنده عرض ايتديكمز وجهله بودورك قضاحقنده‌كى مهم اساس، قرالك بوتون عدالتك، منشائى حق قضانك يكانه حاملى اولماسى، نظريه‌سى ايدى. قضاحقنى قرال كنديسى استعمال ايتديكى تقديرده حق قضا محفوظدر la justice est retenue ديورلردى. حق قضاسنى قرال بالذات كنديسى استعمال ايتمكه مجبور دكلدى. بوحقى توكيل ايتديكى شخصلر واسطه‌سيله‌ده استعمال ايده‌بيليردى، محكمه‌لر تأسيس ايده‌رك حاكمره توديع ايده‌بيليردى. بوتقديرده [la justice est déléguée قضاحقى مودوعدر مفوضدر] ديرلردى.

قرالك دوغريدن دوغرى‌يه حاكم اولمق حقى، نظرى برحق ايدى. ونظريه‌دن عبارت ايدى. فى الحقيقه حق قضا مختلف درجه‌ده‌كى محكمه‌لر آراسنده تقسيم ايدلمشدى. مطلق مونارشى دورنده ايكى نوع محكمه واردى. عادى محكمه‌لر، استثنائى محكمه‌لر. عادى محكمه‌لر دورتدر: پارلومان، باياژ، پره‌زيديو، پره‌ووتلق محكمه‌لرى. استثنائى محكمه‌لرك مهملرى بشدر: 1) بويوك شورا le grand Consel 2) معاونتلر دائره‌سى

lacour des aides (3 مارشاللر پره‌ووتلغی prevôt des marechaux (4 دیوان محاسبات la cour des comptes (5 مسکوکات محکمه‌سی la cour des monnaies.
بو محکمه‌لردن اڭ مهمی اولان پارلوماندن اولدقجه مفصل برصورتده بحث ایده‌جکز. دیگر محکمه‌لرڭ اسملرینی ذکر ایتمکله اکتفا ایده‌جکز.

— ۱٤۰ —

پارلومان.

Le Parlement.

افندیلر، فرانسه‌نڭ مطلقیت دورنده پارلومان ایکی صفتی حائز مهم برمؤسسه ایدی. برطرفدن پارلومان یوکسك برمحکمه ایدی. پارلومان، فه‌ئودال دورڭ قرال شوراسندن [قوریاره‌ژیس] اسمنده‌کی شورادن دوغمشدی. قوریاره‌ژیسڭ وظیفه‌لری مطلقیت دورنده اوچ مؤسسه آره‌سنده تقسیم اولندی. بو مؤسسه‌نڭ قضائی وظیفه‌لرینڭ وارثی پارلومان اولدی. دیگر طرفدن، پارلومان، قرالڭ تشریعی حقنی استعمالنی مراقبه ایدن، تشریعی فعالیتنه مداخله ایدن یوکسك برتشریعی مؤسسه ایدی. قرون وسطی‌ده پارلومان، یوکسك روحانیلردن، سه‌نیورلردن وسرای مأمورلرندن ترکب ایدردی. یوکسك سه‌نیورلر یوکسك روحانیلر بو مؤسسه‌نڭ طبیعی اعضاسندن ایدی. پارلومان دائمی اولمایوب معین زمانلرده انعقاد ایدن برمجلس ایدی. اون دردنجی عصرده پارلومان اعضالغی قید حیاتله مشروط برمنصب شکلنی آلدی. (1344). اون آلتنجی عصرده سه‌نیور ویوکسك روحانیلرڭ تعیین ایدلمکسزین پارلومانده اشتراك حقی الغا اولندی. پارلومان اعضاسی قرال طرفندن تعیین اولنمغه باشلادی. پارلومان اعضالرینه عزلدن مصونیت حقی بخش ایدلدی. اعضالرڭ یاریسی روحانیلردن یاریسی غیر روحانیلردن ترکب ایدردی. روحانی اولسون، دنیاوی اولسون اعضالر قرال طرفندن تعیین اولنوردی.

اون دوردنجی لوئی دورنده‌که — مطلقیت دورینڭ اڭ پارلاق دوریدر — پارلومان بش شعبه‌دن ترکب ایدردی.

1 — بیوك شعبه grande chambre

2 — تحقیقات شعبه‌سی chambre des enquêtes بو شعبه بش مدیریتدن مرکب‌ ی.

3 — عریضه‌لر شعبه‌سی chambre des requêtes، ایکی مدیریتدن مرکبدی.

4 — جزائی ایشلر شعبه‌سی chambre criminelle .

5 — فرمان شعبه‌سی .

پارلومانك بر رئیس وشعبه رئیسلری ومتعدد اعضالری واردی . مدعی عمومیلرله برابر بوتون پارلومان اعضاسنك عددی 220 کشی ایدی .

1 نجی شعبه اك مهم شعبه ایدی . اولا بوشعبه ولایت محکمه‌لرینه قارشی بویوك بر استیناف محکمه‌سی وظیفه‌سنی کوریردی . بوندن باشقه بعض مهم مسئله‌لری دوغریدن دوغری‌یه رؤیت ایدردی . مثلا، آپاناژلره عائد مسئله‌لر، پارس دارالفنونه عائد ایشلر، جزائی ایشلردن، دوق، په‌ر pair اسمنده‌کی بویوك سه‌نیورلری، پارلومان اعضاسنی محاکمه ایتمك، پادشاهی تحقیره crime de lèsmajesté عائد جرملری محاکمه ایتمك ده بو محکمه‌یه عائد ایدی. بو بیوك شعبه اختلاله یاقین دورلرده ، بر رئیس ، طقوز معاون رئیس (president à mortier) اون ایکی روحانی اعضالردن مرکبدی .

II — **تحقیقات شعبه‌سی** : اسمنده‌کی شعبه‌نك وظیفه‌سی بدایتده تحقیقات نتیجه‌سنده استحصال ایدیلن معلوماتی حاوی وثیقه‌لری تدقیق ایتمکدن عبارت ایدی . بالآخره بوشعبه آنکته‌، تحقیقاته متوقف اولان ایشلری دوغریدن دوغری‌یه رؤیت ایتمکه باشلادی . بوشعبه‌نك دخی مختلف سه‌کسیونلر، قلملری واردی. اختلال عرفه‌سنده ایکی قلم دائره‌سی واردی .

III — **عریضه‌لر شعبه‌سی** : اون آلتنجی عصرده تأسیس ایدلمشدی، وظیفه‌سی، دوغریدن دوغری‌یه قراله ویریلن عریضه‌لری تدقیق ایدی . بالآخره بوشعبه‌یه قرال طرفندن ویریلن امر اوزرینه معین شخصلری محاکمه ایتمك حقی ده ویرلدی .

IV — **جنائی ایشلر شعبه‌سی** : بوشعبه اسمندن آکلاشیلدیغی وجه اوزره جزائی ایشلری باقاردی. بوشعبه‌نك کندینه مخصوص اعضاسی یوقدی دیکر شعبه‌لرك اعضالری نوبتله بوشعبه‌نك وظیفه‌لرینی ایفا ایدرلردی. اونك ایچون بو دائره‌یه نوبتلی دائره la Tournelle اسمنی ویرمشلردی .

V — **فرمان شعبه‌سی** : دردنجی هانری پروتستانلره نانت فرمانی Edit de Nantes اسمیله معلوم بر فرمان ایله دینی حریت بخش ایتدیکدن صوکره، بو فرماندن متولد مسئله‌لری حل ورؤیت ایچون پارلومانده [فرمان شعبه‌سی] اسمیله بر شعبه تأسیس ایدلمشدی. پارلومانلرك بوتون قرارلری ، قرال نامنه، فقط پارلومان اسمندن اتخاذ ایدیلیردی . پارلومان حق قضائی وکالةً اجرا ایدییوردی. بو مفوض مودوع قضا ایدی. حالبوکه قرال شوراسنك قراری طوغریدن طوغری‌یه قرال اسمندن اتخاذ ایدیلیردی . بوراده قضا حق قرالده محفوظ عد ایدیلیردی.

— ١٤١ —

پارلومانك تشریعی ساحه‌ده‌كی صلاحیتی

پارلومانك تشریعی ساحه‌ده‌كی صلاحیتی ایكی شكلده تظاهر ایدردی: 1 - قرالك تشریعی فعالیتنه اشتراك 2 - رعایه‌سی مجبوری قواعد وضع ایتمك. قرالك بوتون فرمانلرینك قطعی و تطبیقی مجبوری اولماسیچون پارلومان طرفندن قوانین دفترینه قید و تسجیل ایدلمش اولملری لازم ایدی. بو كا پارلومانك تسجیل حقی Droit d'enregisterment دیرلردی پارلومان هرهانكی بر قانونی تسجیل ایتمكه مجبور دكلدی. بعض حقوقی ملاحظه‌لرله تسجیلدن امتناع ایده بیلیردی. پارلومان طرفندن تسجیل ایدلمدكجه هیچ بر فرمان دولت ایچنده مجبوری قانون ماهیتنی اكتساب ایده‌مزدی. قرال طرفندن تسجیل ایچون پارلومانه كوندرلمش هر فرمانی پارلومان، حقوق عامه، قوانین اساسیه‌نك استهداف ایتدیكی غایه‌لره و دولت منافعنه توافقی نقطهٔ نظرندن تدقیق ایدردی. حقوق و منافع دولته مغایر بر جهت بولنمادیغی تقدیرده، بلامناقشه تسجیل ایدردی. تسجیلی تكلیف اولنان بر فرمانك حقوقه و یاخود دولت منافعنه مغایر بر اساسی احتوا ایتدیكنه قناعت كتیردیكی تقدیرده پارلومان تسجیلدن امتناع ایدر و قراله بر مكتوب كوندریردی. حرمتكار بر اسلوب و طرزده یازلمش بو مكتوبده تسجیلدن امتناعك اسبابنی ایضاح ایدرلردی. بو مكتوبه اخطار مكتوبی lettre de remontrance دیرلردی. پارلومانك بوكبی مكتوب یازمق حقنه‌ده حق اخطار droit de remontrance دیرلردی. پارلومن بعضاً فرمانك معین ماده‌لری چیقاریلدیغی تقدیرده تسجیل ایدیله‌بیله‌جكنی بیلدیردی. فرانسه‌ده پارلومانك بو ایكی حقی، حق تسجیل، حق اخطار، ناصل تأسس ایتمشدی؟ تسجیل حقنك منشائی معلومدر. بدایتده قانونك پارلومان طرفندن تسجیل ایدلمه‌سی، قانونك اعلاننده عبارت ایدی. قانونك مجبوری الرعایه اولماسینك، مرعیتنك، مبدائنی تشكیل ایدییوردی. قانونی اعلان وظیفه‌سنك الك یوكسك بر محكمه اولان پارلومانه تحمیل ایدلمسی‌ده غایت طبیعی ایدی. اخطار حقنه كلنجه: زمانك حقوق شناسلری بو حقه قرال طرفندن بخش ایدلمش بر حق نظریله باقارلردی. حقیقتاً قراللر بعض خصوصاتده، قرالك امر و فرمانلرینی تدقیق ایتمه‌یی دوغریدن دوغری‌یه كندیلری امر ایتمشدی. بالخاصه، قرالدن صادر اولان، عفونامه و امتیازنامه‌لرك ایكی نقطهٔ نظردن، حقوقه موافقتی جهتندن، قرالك اراده‌سی محصولی اولوب اولمدیغی جهتندن معاینه و تدقیق ایدلمسی امر ایدلمشدی. حتی بعض قراللر حقوقه، واسكی فرمانلرینه مغایر بر قانون،

برامر اصدار ایتدیکلری تقدیرده پارلومانك تسجیل ایتمه‌سنی صراحتله امر ایتمشلردی . پارلومانك تسجیلدن اول فرمانلری محتویاتی جهتندن تدقیق حقی، قراللرك كندی اراده‌لرندن دوغمشدی . پارلومان بو حقی توسیعی بر صورتده تفسیر ایتمه‌سی سایه‌سنده، قراله قارشی‌ده استعمال ایتمه‌سی نتیجه‌سنده ، حق اخطار دوغمشدی . بو حقدن فرانسه پارلومانی واسع مقیاسده استفاده ایده‌بیلمشدر . پارلومانك اخطارینی قرال نظر اعتباره آلمادیغی تقدیرده، یعنی فرمانك تسجیل ایدلمه‌سنی طلبده اصرار ایتدیکی تقدیرده، پارلومانی بوکا اجبار ایتمك ایچون قرالك النده ایکی واسطه واردی. بریسی امر مکتوبی Lettre de jussion، ایکنجیسی بالذات پارلومانه کیده‌رك کندی حضورنده تسجیل ایتدیرمه (lit de justice) ایدی. أمر مکتوبی ، قرالك پارلومانه خطاباً یازدیغی فرمانك درحال تسجیل ایدلمسنی قطعی بر صورتده امر ایدن مکتوب ایدی. پارلومانی بو امره اطاعته مجبور ایدن برقوهٔ تأییدیه یوقدی . پارلومان بو امر مکتوبندن صوکرا دخی تسجیلدن امتناعنده اصرار ایده‌بیلیردی .

او تقدیرده قراله مکرر اخطارنامه کونده‌ریردی. بو امرلر اخطارلر واسطه‌سیله بر نتیجه‌یه وصول ممکن اولمدیغی تقدیرده قرال ایکنجی واسطه‌یی استعمال ایدردی : پارلومانه بالذات کیده‌رك کندی حضورنده فرمانی تسجیل ایتدیریردی . قرالك پارلومانه کیدیشی مهم بر وقعه کبی تلقی اولونوردی . طنطنه‌لی بر صورتده واقع اولوردی . محکمه‌ده اونك ایچون حاضرلانمش بو لسك بر کرسی‌یه یرلشدیرلدکدن صوکرا قرال حاضر اولان پارلومان اعضالرینه موضوع مناقشه اولان فرمانك درحال تسجیلنی امر ایدردی . بو تقدیرده پارلومان ایچون تسجیلدن باشقه چاره قالمایوردی . زمانك حقوق شناسلری ، قرالك بالذات پارلومانه کلدیکی تقدیرده تسجیلك مجبوری اولماسنی شوصودتله ایضاح ایدییورلردی : پارلومانك حق قضاسی ، قرالدن آلدیغی وکالت سایه‌سنده‌در . حق قضانك حقیقی صاحبی اولان قرالك پارلومانه کلمه‌سیله ، وکالتله ایش کوره‌ن پارلومان اعضاسنك صلاحیتی زائل اولیور. [Adveniente principe cessat magistratus] حکمدارك کلمه‌سیله حاکملك وصفی طورور،زائل اولور،دییورلردی. تسجیلدن امتناعك عوامل روحیه‌سنه کلنجه، بونك سببی بر طرفدن فرانسه پارلومانینك کندیسنی دولتك قوانین اساسیه‌سنی محافظه ایله مکلف بر مؤسسه تلقی ایتمه‌سی اولمشدر. تسجیل یوزندن قراللرله اولان مجادله‌لری بو تلقی‌دن انبعاث ایدییوردی. دیکر طرفدن فرانسز پارلومانی کندیسنی ملتك ممثلی کبی تلقی ایدییوردی . کندیسنی ملت و دولت منافعنی کوزتمك، حقوقك حاکمیتی تأمین ایتمکله موظف بر مؤسسه عد ایدییوردی . فرانسز پارلومانك بو تلقیسنه مختلف دورده مختلف درجه‌ده انکلیز پارلامنتوسنك وضعیت حقوقیه و خط

حركتیده تأثیرسز قالمامشدر . انكلتره‌ده پارلامنتو مطلقیته غالب كلدی . فرانسه‌ده مطلقیت پارلومانی مغلوب ایتدی . فرانسه‌ده مطلقیتی مغلوب ایدن پارلومان دكل، اصناف اجتماعلری اولدی. بونكله برابر ، فرانسه‌ده دخی حقوقیت فكرینك انكشافنده پارلومانك رولی بویوكدر . فرانسه پارلومانلری ، قراله قارشی بر مخالفت مكتبی اولمشدر .

پارلومانك تشریعی ساحه‌ده‌كی فعالیتی تسجیل مسئله‌سنه منحصر دكلدی . بوندن باشقه پارلومان مجبوری قواعد وضع و نشر ایتمك حقی اولدیغنی ادعا ایدییوردی . بوحقنه بویوك نظارت [Haute Police] حقی اسمنی ویرییورلردی .

بوحقنه استناداً پارلامان، قانونی قرارلر اتخاذ ایدییوردی. یعنی رعایه‌سی مجبوری قواعد حقوقیه اصدار ایدییوردی. پارلومان طرفندن نشر اولنان بوقواعده arrêt de reglement دییورلردی. تنظیمی قرار، اداره نظامنامه‌سی، دیمكدر. بوقواعدی حقیقی قانونلردن تفریق ایدن ایكی وصف واردی : ۱) بوقواعد آنجق موجود قانونلرك نقصانلرینی اكمال ایچون وضع ایدیلیردی ۲) دائما موقت ایدی. یعنی آنجق، بو قواعدك موضوعی اولان مسئله قانونلرله تنظیم ایدیلنجه‌یه قدر جاری و مرعی ایدی. پارلومانك مجبوری قواعد وضع ایتمك صلاحیتنی دوغوران اسباب اوچ ایدی : ۱) فه‌ئودال دورك خاطره‌سی، فه‌ئودال دورده قضا حقنی حائز مؤسسه و شخصلر عینی زمانده تشریعی قوتی دخی حائز ایدیلر . ۲) ایكنجی سبب بدایتده پارلومان قرال شوراسنك بر شعبه‌سی ایدی . بودورده پارلومانك تشریعی فعالیتی قرال نامنه یاپیلدیغی ایچون طبیعی ایدی . . بو تعامل - پارلومانك تشریعی فعالیته مداخله‌سی - پارلومان ایچون بر عنعنه اولمشدی. ۳) اوچنجی سبب، روما حقوقنك تأثیری ایدی . رومانك حقوق عامه‌سی مطلقیت دوری حقوق شناسلرینك فكرینی دائما تسخیر ایدن بر عامل ایدی . روما ده ایمپراطورلق دورینك بدایتنده تشریعی قوت [سه‌ناتو] حقی ایدی . پارلومان كندیسنی مطلق بر حكمدارك منصوب حاكملرندن عبارت بر محكمه كبی دكل، رومانك سه‌ناتوسی درجه‌سنده دولتك مهم بر عضوی كبی تلقی ایدییوردی . پارلومان قراللرله مجادله‌سنده قوت و الهامنی انكلتره پارلامنتوسندن باشقه بو تلقیدن دخی آلیوردی .

پارس پارلومانك مطلق حكمدارلرله مجادله‌سی بالخاصه اون آلتنجی عصردن باشلایوب تا اختلاله قدر [1789] دوام ایتدی. بومجادله‌نك بوتون صفحه‌لرندن بحث ایتمك امكانی اولمدیغی ایضاحدن مستغنی‌در . پارلومانك قراللرله حقوق نامنه واقع اولان بو مجادله‌سی انكلتره پارلامنتوسنك مجادله‌سی كبی ، اوروپاده دموقراتیك تشكیلاته یول حاضرلایان

عامللردن بریدر. اونك ایچون پارلومانك قراللرله اوزون سورەن مجادلەسنك هیچ اولمازسه بعض تظاهراتنی ذکر ایتمك فائدەدن خالی اولمدیغنه قانعم.

— ١٤٢ —

فرانسەدە پارلومان ایله مطلق حکمدارلر آراسنده واقع اولان مشهور منازعەلر.

I — اون آلتنجی عصرده فرانسه قراللرینك پروتەستانلقله مجادلەسنی خاطرلارسکز. [1576] ده پروتەستانلقله مجادله بهانەسیله لیغ اسمنده برجمعیت تشکل ایتمشدی. بو جمعیتك رئیسی دوق دوغیز (Duc de Guise) ایدی. دوق دوغیزك مقصدی، پروتەستانلرله مجادله بهانەسیله اودورك حکمداری اوچنجی هانری‌دن صوکره فرانسه تختنی غصب ایتمك ایدی. اوچنجی هانرینك اوغلی اولمادیغی ایچون تختك وارثی فرانسەنك [بەآرن] اسمندەکی قسمنك سەنیوری هانری اولەجقدی. حالبوکه بو دوردنجی هانری پروتەستان مذهبنی قبول ایتمشدی. قاتولیق فرانسزلرك برقسمی فرانسه تختنه برپروتەستانك جلوسنی قطعیاً ایستەمیورلردی. اونك ایچون فرانسه پرنسسلرندن بریله اولندیرمك شرطیله بر اجنبی قاتولیق پرنسینی اجلاس فکری واردی. بو مجادله اثناسنده پارس پارلومانی ایکی مهم قرار اتخاذ ایتدی. بریسی 1593 دە، فرانسز پرنسسیله تأهل ایدەجك بیله بر اجنبینك فرانسه تختنه جلوس ایدەمیەجکنه دائر ایدی. ایکنجیسی 1594 دە دوردنجی هانرینك قرال اولەرق طانیماسنی امر ایدییوردی.

II — اون اوچنجی لوئینك وفاتی زماننده اوغلی اون دوردنجی لوئی صغیر ایدی. بش یاشنده ایدی. اون اوچنجی لوئی وفاتنده اوغلنك کوچوکلکی مدتنده نیابت حکومت ایچون یدی کیشیدن مرکب بر هیئت تعیین ایتمشدی. اون اوچنجی لوئینك زوجەسی قرالیچه آننا نیابت حکومتی کندیسی شخصاً اجرا ایتمك ایستەدی. پارلومان طرفندن هیئت یرینه کندیسنی تعیین ایتدیردی. دولتی اسمده کندیسی، فی الحقیقه قرالیچەنك یاقینلرندن مازەرەن اسمنده بریسی اداره ایتمکه باشلادی. پارلومانك قرالیچه ایله مازەرەنك کیفی ادارەسنه لاقید قالماسی احتمالی یوقدی. عینی سنەلردە، [1640] تاریخنده، انکلترەنك پارلامنتوسی — که تشریعی صلاحیتی چوقدن تصدیق ایدلمش بر مؤسسه ایدی — انکلتره قرالی برنجی شارل ایله مجادله ایدییوردی. پارلومان شارله برچوق حقوقنی تصدیق ایتدیرمکه موفق اولمشدی. انکلتره پارلامنتوسینك بو مجادلەسی فرانسه پارلومانی اعضالرینه تأثیرسز قالمادی. مازەرەنه قارشی مجادلەلرنده پارلومان اعضاسی انکلترەدن

اونك آلیورلردی. پارلومان حکومتدن 27 ماده‌دن عبارت بر قرارنامه‌سنی تصدیق ایتمه‌سنی طلب ایتدی . بو قرارده پارلومان طرفندن معاینه و تصویب اولنمقسزین هیچ بر ویرکو طوپلانامیه‌جغنه ، «انتاندانلرك» الغاسنه ، هیچ بر فرانسزك یكرمی درت ساعتدن فضله استنطاق اولنمقسزین ، موقوف قالمامسنه دائر ماده‌لر واردی . بو بر نوع حریت براتی ، حقوق بیاننامه‌سی اوله‌جقدی . مازه‌رەن حکومتی بوكا جواباً پارلومانك نفوذلی اعضالرینی توقیف ایتدی . [1648] . حکومتك بو حرکتی پارس اهالیسنی آیاقلاندیردی . پارسده باریقادلر یاپیلدی. حکومت قورقدی. پارلومانك طلبلرینی مازه‌رەن حکومتی تصدیقه مجبور اولدی. پارلومان طرفدارلرینك حکومتله مجادله‌سنه تاریخده فروند fronde اسمی ویرلمشدر. بالآخره فرونده برابر پارلومان مغلوب اولدی. اون دوردنجی لوئینك سن رشده وصولندن صوكرا، فرانسه‌ده صنف اجتماعلری طوپلانمادیغی كبی، پارلومانده صوصدی. فرانسه تاریخنك صحنه‌یه چیقاردیغی مطلق حكمدارلر آراسنده اون دوردنجی لوئی الك قوتلیسی ایدی. اوون دوردنجی لوئی دورنده بوتون حاكمیت تام معناسیله اونك ألنده تمركز ایتمشدی اونك بر سوزی ادیادیللره داستان اولمشدر. اون دوردنجی لوئی ، [دولت بن — م] دیمشدر. [l'Etat c'est moi]

بو قرالك استبداد تمایللرینه رغماً قولبەر لووا كبی بیوك ناظرلر ، سایه‌سنده ، بو دور فرانسه‌نك پارلاق بر دوری اولمشدر. III — اون دوردنجی لوئینك وفاتی زماننده طبقی اون اوچنجی لوئی وفاتی زماننده‌کی كبی ، تخت وارثی ولی عهد اون بشنجی لوئی صغیر ایدی . اون دوردنجی لوئی وفاتندن اول نیابت حکومت ایچون برقاچ کشیدن مركب بر هیئت تعیین ایتمشدی. دوق دورله‌یان اسمنده‌کی قرالك بر اقرباسی پارلوماندن متوفی قرالك وصیتنی نقض ایده‌رك کندیسنی نائب تعیین ایتمه‌سنی رجا ایتدی . پارلومان کندیسنك اون دوردنجی لوئی زماننده انكار اولونان بوتون حقلرینك نائب حکومت طرفندن تصدیق ایدلمسی شرطیله بو تكلیفی قبول ایتدی . اون بشنجی لوئی دورنده پارلومان یكیدن تسجیل واخطار حقلرندن واسع مقیاسده استفاده ایتمكه باشلادی . بوندن ممنون اولمایان اون بشنجی لوئی ، قرالك حاكمیتی مطلق اولدیغنه ، وبو حاكمیت قراللره جناب حق طرفندن لطف وعنایت مخصوصه اوله‌رق بخش اولونمش بر حق اولدیغنه دائر بر فرمان اصدار ایتدی . پارلومانه بو فرمانی تسجیل ایتمه‌سنی امر ایتدی. پارلومانك طوعاً تسجیل ایتمك ایسته‌مه‌مسی نتیجه‌سنده . کندیسی بالذات پارلومانه کیدوب کندی حضورنده تسجیل ایتدیردی . پارلومانك بوتون اعضاسی هپسی بردن استعفا ایتدیلر . حکومت اثر ضعف كوسترمك ایسته‌مدی . بوتون پارلومان اعضالرینی توقیف ونفی ایتدی. بوتون ثروتلرینی مصادره ایتدی (1770). بوندن صوكرا پارلومانك تشكیلاتنده بعض تعدیلات یاپیلدی.

IV — فرانسەنك اختلالدن اول صوك قرالی اولان اون آلتنجی لوئی دورندە پارلومانك اسكی حقوقی اعادە ایدلدی . حقوقی استرداد ایدر ایتمز ، قرالك مطلقیتی ایلە مجادلە ایتمكە ، چوقدن طوپلانمامش صنفلر اجتماعنك دعوت اولنماسی طلب ایتمكە باشلادی. اون آلتنجی لوئی بوتون پارلومان اعضالرینی نفی ایتدی، صوكرە كیری دعوت ایتدی. فقط حق تسجیل وحق احظاردن محروم ایتدی . بوحقلری، تأسیس ایدەجكی ، یكی بر مؤسسەیە حوالە ایدەجكنی اعلان ایتدی . بو مؤسسەدە طوپلانمادی . نهایت قرال [1789] تاریخندە مملكتك فنالاشمش مالی وضعیتنی اصلاح ایتمك ایچون باشقە چارە قالمادیغندن صنف ممثللرینی دعوتە مجبور اولدی . بو صنف ممثللری اجتماعی اختلالك باشلانغجی اولدی .

افندیلر ، مجادلەسندن بحث ایتدیكمز پارلومان پارس پارلومانیدر. بوپارس پارلوماننذن باشقە برچوق ولایتدە دخی پارلومانلر واردی. بوتون فرانسەدە اون دورت پارلومان واردی . بوندن باشقە ، دورت ولایتدە یوكسك شورا اسمندە محكمەلر واردی. بوتون بوپارلومان و شورالر استینافی محكمە ماهیتندە محكمەلر ایدی .

فرانسەنك بوتون پارلومانلری ، بر مؤسسە تشكیل ایتدكلرینی ادعا ایدییوردی . بر ولایت پارلومانی اعضالری دیكر ولایت پارلومانە اشتراك ایدەبیلیردی .

— ١٤٣ —

بایاژ وپرەزیدیو محكمەلری

بایاژ محكمەسی — پارلوماندن باشقە عادی محكمەلرك الك اشاغیسی بایی قائممقامی اسمندەكی حاكم محكمەسی ایدی. بایاژ اسمندەكی اداری قسملردە، ولایتلردە، ایكی قائممقام حاكم واردی . بری مدنی ایشلری رؤیت ایدردی، دیكری ، جنائی ایشلری باقاردی . قائممقامك ولایت مشاوری conseiller de baillage اسمندەكی معاونلری اولوردی. قرار اكثریت آرا ایلە اتخاذ ایدیلیردی . ولایت قائممقامی محكمەلری مطلقیت دورینك اساس محكمەلری ایدی .

پرەزیدیو محكمەسی : بومحكمە بایاژ محكمەلرینك صلاحیتلری توسیع ایدلمش برشكلی ایدی.

پرەووت محكمەسی : بومحكمە فەئودال دوردە قرالك والیسی اولان پرەووت محكمەسی ایدی . مطلقیت دورندە پرەووتلرك اداری وظائفی اونلردن آلنمشدی. پرەووت محكمەسی بودوردە الك كوچك ایشلری رؤیت ایدن محكمە ایدی .

استثنائی محکمه‌لر .

— استثنائی محکمه‌لره کلنجه، بونلرك مهملری بش ایدی. I — بویوك شورا . بو قرال شوراسنك قضائی ایشلری باقان بر شعبه‌سی ایدی .

II — معاونت دائره‌سی ، ویرکو مسئله‌لرینه عائد نزاعلری محاکمه ایدردی.

III — دیوان محاسبات، بو مؤسسه‌نك محاسبات ایشلرندن باشقه، قضائی وظیفه‌سی ده واردی . بوتون ویرکو طوپلایان مأمورلرك حسابلرینه دائر ایشلری محاکمه ایدردی .

IV — مسکوکات ایشلری دائره‌سی . بو محکمه مسکوکاته مناسبتی اولان جرملری رؤیت ایدردی .

V — ماره‌شاللر پره‌ووتی اسمنده‌کی مأمورلر، عسکری حاکملر ایدی. بونلر انضباط واسایشی اخلال ایدن معین جرملری رؤیت ایدرلردی . قطاع طریقلری ، اشقیالری محاکمه بونلره عائد ایدی . بو حاکمك قرارلری قطعی ایدی . استینافسز ایدی. فقط قرارلرینی حاکم Presidial محکمه‌سنه بیلدیرملی ایدی . بونلردن باشقه بعض شهرلرده‌کی تجارت ایشلرینی باقان قونسول محکمه‌لری، بحریه ایشلرینی باقان بحریه محکمه‌لری استثنائی محاکمه‌لردن صاییلمالیدر .

مدعی عمومیلك . مطلقیت دورنده هر محکمه‌ده بر مدعی عمومی [Procureur] اسمیله بر دولت وقرال مملثی بولونوردی. بونلرك وظیفه‌سی، 1 ـ قرال منافعنی مدافعه ایتمك ، 2 ـ حاکملرك فعالیتنی مراقبه ایتمك ، 3 ـ مجرملری تعقیب ایتمك ایدی . بو مؤسسه بوتون آروپاده انتشار ایتدی .

— ١٤٤ —

منصبلرك صاتیلقاغی .

Venalité des charges

مطلقیت دورینك غریب حقوقی مؤسسه‌لرندن بری حاکملك منصبلرینك صاتیلق اولماسی ایدی. دوقوزنجی شارل دورنده 1560 - 1574 . برچوق دیکر منصبلر کبی، حاکملك منصبینك دخی، عینی بر حق کبی صاتیلماسنه مساعده ایدلدی. حاکم منصبنی قرالدن صاتین

آلیردی . کندیسی‌ده ایسته‌دیکی بر آدامه صاتابیلیردی . بونك ایچون یکانه شرط قرال خزینه‌سنه بر ویرکو اوده‌مکدی . صنف اجتماعلری بو حقك الغاسنی طلب ایتمکدن خالی قالمادی ایسه‌لرده، بو پروتستولرده هیچ بر نتیجه ویرمدی. حاکملك منصبنك صاتیلق اولماسی بالآخره بو منصبك ارثیتنی دوغوردی . حاکملك حقی حاکمك وارثلرینه انتقال ایتمکه باشلادی . دردنجی هانری 1604 ده حاکملك حقنك ارثیتنی تصدیق ایتدی . بو منصبك حاکمك وارثنه کچه‌بیلمه‌سی ایچون قرال خزینه‌سنه لاپوله‌ت (Lapaulette) اسمنده بر ویرکو ویرمك کافی ایدی . بو ارثیت حقندن پارلومان اعضالری بیله استفاده ایدییورلردی. بعض قراللر پارلومانلری تسجیله مجبور ایتمك ایچون ارثیت حقنی الغا ایتمکله تهدید ایتمشلردر.

حاکملك منصبنك صاتیلماسی اونك مالی جهتنه عائد ایدی . وارث ویاخود مشتری، کیم اولورسه اولسون، اونك حاکملك وظیفه‌لرینی ایفا ایتمك ایچون لازم اولان اوصافه مالك اولماسی شرط ایدی . حاکم اولمق ایچون وضع ایدلمش شرطلر بر وجه آتی ایدی :

1 — یکرمی یاش ، 2 — حقوق مکتبندن لیسانسیه درجه‌سنی احراز ایتمش اولمق، 3 — روما حقوقی، عرفی حقوق، فرمانلر حقوقندن [یعنی قراللرك فرمانلرنده‌کی حقوقدن] امتحان کچیرمك . فعلیاتده ، کرك یاش ایچون ، کرك امتحان مسئله‌لرنده دائما استثنالر یاپیلیردی ، معافیت ویریلیردی. بو حاکملك منصبنك صاتیلماسی ایکی نتیجه‌یی تولید ایتدی: بری حاکملرك، قضا ایچون خلقدن پاره آلماسی . مطلقیت دورنده اهالی عدالتی حاکملردن صاتون آلیوردی . ایکنجیسی ، حاکملرك لاینعزل اولماسی ، عزلدن مصونیتدر. [بوتون قضا حقنك یکانه حاملی قراللر] نظریه‌سی قرالك قضا ایشلرینه مختلف شکلده مداخله‌سنه یوله آچیوردی .

اولاً ، قرال ایستدیکی زمان ، ایسته‌دیکی بر دعوایی بر محکمه‌دن دیکر محکمه‌یه نقل حقنی حائزدی . بوکا [Droit d'evocation] دییورلردی :

ثانیاً — قرال ایسته‌دیکی قراری نقض ایده‌بیلیردی. بوکا حق تمیز [Droit de cassation] دییورلردی ؛

ثالثاً — قرال بر مظنونك عادی محکمه طرفندن محاکمه ایدلمه‌سنی ایسته‌مدیکی تقدیرده مظنونی محاکمه ایچون یکی حاکملر هیئتی تشکیل ایدردی.

رابعاً — ایسته‌دیکی بر شخصك معین بر محکمه طرفندن محاکمه ایدلمسی ایچون تابعیت قضائیه امتیازی [committimus] ویررلردی .

خامساً — قرال ایسته‌دیکی مظنون ومحکوملری ایسته‌دیکی زمان عفو ایده‌بیلیردی . (حق عفو)

سادساً — قرال قضائی مکتوب [lettre de justice] اسمیله ، مختلف قضائی امتیازلر بخش ایده‌بیلیردی . مثلا [مدت مکتوبی] اسمیله ، مدت حقنده برامتیاز ویریردی . بوتون بو مکتوبلر ایچون قرال خزینه‌سنه بر ویرکو ویریلیردی .

سابعاً — قرال (مهرلی مکتوب lettre de cachet) اسمیله معلوم برامرنامه ایله ایسته‌دیکی آدامی توقیف وحبس ایتدیره بیلیردی . ایشته ، مطلقیت اداره دیدیکلری طرز اداره بوندن عبارتدر .

— ١٤٥ —

اصول محاکمه

مطلق مونارشی دورنده اصول محاکمه‌ده بعض تبدللر حصوله کلدی . بودورده اصول محاکمه‌ده‌کی اساسلری بروجه آتی خلاصه ایده‌بیلیرز . اصول حقوقیه‌ده‌کی تحوللر: فه‌ئودال دورده شهادت بینه‌سی الك مقبول بینه ایدی [شهادت مکتوب بینه‌یه مرجحدر] دیورلردی . [Temoins passent lettres] . 1566 سنه‌سنده نشر اولنان ، دومولەن فرماننده [ordonnance de moulin]دن صوکرا ، بونك معکوسی براساس قبول ایدلدی : مکتوب سند شاهده مرجحدر ، دنیلدی . [Lettres passent témoins] دنیلدی . حقك موضوعی یوز [لیور livre]دن فضله اولان بوتون معامله‌ٔ حقوقیه‌لرك سندله تثبیت ایدلمه‌سی مجبور قیلندی . شاهدلره آنجق موضوعی یوز لیوردن اشاغی تخمین اولنان ایشلرده مراجعت اولنه‌بیلیردی . بوتون عرفلر بودورده تدوین اولنمش اولدیغندن ، عرفلری تثبیت ایچون هیئتلر تشکیلنه لزوم قالمامشدی . یمین دنیاویلشدیرلمشدی . روحانیلرك اشتراکندن باشقه اجرا ایدیلیردی .

اصول جزائیه‌ده‌کی تحوللری‌ده بروجه آتی خلاصه ایده‌بیلیرز :

قرون وسطی‌ده تعقیبات اصولی اتهامی ایدی . بونك معناسنی بیلیرسکز ؛ بر جرم وقوعی تقدیرنده بر مظنونك تعقیب ایدلمه‌سی ایچون بر شخص خصوصی طرفندن اتهام ایدلمه‌سی لازم ، دیمکدر . مطلقیت دورنده اتهام اصولی یرینه [تحقیق اصولی] اقامه ایدلدی . مدعی عمومیلك تأسیس ایدلدی ، مجرملری تعقیب وبو خصوصده تحقیقات یاپدیرمق اونلره تحمیل ایدلدی . اصول جزائیه‌نك ایکی صفحه‌سی واردی . بری استنطاق و تحقیقات صفحه‌سی ، ایکنجیسی محاکمه صفحه‌سی : تحقیقات یاپمق بایلاژ قائمقامی اسمنده‌کی مأمورك وظیفه‌سی ایدی . تحقیقات ، مظنونی استنطاق ، شاهدلری استجواب ، یوزلشدیرمه وسائره

کبی وظیفه‌لردن عبارت ایدی. تحقیقاتك بوتون نتایجی مکتوب وثیقه‌لرله تثبیت اولنوردی. اصل محاکمه‌یه کلنجه، حاکمك قراری عادتا منحصراً مکتوب راپورلره استناد ایدیوردی. محکمه‌ده محاکمه اثناسنده نه شاهدلرك شفاهی افاده‌لری ونه‌ده تحقیقات مأمورینك ومحامیلرك شفاهی بیاناتی قبول اولنوردی. یالکز مظنون استنطاق ایدیلیردی. حاکم بوتون قوت ومهارتنی مظنونك اعترافنی استحصاله صرف ایدردی. سؤاللر واسطه‌سیله مظنونی اعترافه مجبور ایده‌مدیکی تقدیرده اشکنجه‌یه مراجعت ایدردی. افندیلر، غریب بر حال: دور انتباهدن صوکرا، علوم وفنونك انکشافنه، فیلسوفلرك متمادیاً پروتستولرینه رغماً اوروپاده اشکنجه اون سکزنجی عصرك نهایتنه قدر دوام ایتمشدر.

حاکم قناعت استحصالنده سربست دکلدی. قانون بینه‌لری تصنیف ایتمشدی. بینه‌لر آراسنده بر سلسلهٔ مراتب واردی. حاکم منحصراً قانونی بینه‌لره استناد ایتمه‌لی ایدی. قانونی بینه‌لر موجود اولدیغی تقدیرده، حاکمك شخصی قناعتی نه اولورسه اولسون، حاکم مظنونی محکوم ایتمه‌لی ایدی. مثلا ایکی ناموسلی شاهدك بربرینه توافق ایدن شهادتنه موافق صورتده قرار اتخاذ ایتمك حاکم ایچون بر مجبوریت ایدی. بر شاهد ایسه نه قدر دوغرو سویلرسه سویله‌سون، شهادتی نظر اعتباره آلنمازدی. [testis unus testis nullus] بر شاهد دیمك شاهد یوق دیمکدر، دیبورلردی. قرینه‌لر ضعیف [leger]، مهم [grave] وقوتلی اسملریله صنفلره بولنمشدی. ایکی قوتلی قرینه بر بینه‌یه مساوی ایدی. درت ضعیف قرینه بر قوتلی قرینه‌یه مساوی ایدی. جزانك غایه‌سی فه‌ئودال دورده‌کی کبی تخویف وتدهیش ایدی. عبرت ومثال ایله قورقوتمق ایدی. مجرمی اصلاح فکری دها دوغمامشدی. اونك ایچون جزالر غایت آغیر ایدی. اکثریا جزالر جرملره متناسب دکلدیلر. اشکنجه‌یه کلنجه:

اشکنجه — ایکی مقصدله تطبیق اولنوردی، 1 ـ مجرمی اعترافه مجبور ایتمك، 2 ـ اعدامه محکوم اولان مجرملری شریك جرملرینی کوسترمکه مجبور ایتمك ایچون.

اشکنجه واسطه‌لری غایت مختلفدی. بونلری تعریف ایتمکه لزوم کورمیورم. بو اشکنجه اصولینك نه‌قدر وحشی بر مؤسسه اولدیغی ایضاحه حاجت یوقدر. اشکنجه هیچ بر وقت حقیقتی تثبیته خدمت ایتمه‌مشدر وایده‌مزدی. بو مؤسسه اضطرابه تحملی اولان نه‌قدر مجرملك برائتنی، بالعکس اضطرابه تحملی اولمایان حسابسز کناهسزلرك محکومیتنی موجب اولدیغنی بر الله بیلیر. افندیلر، استطراداً سویله‌یه‌لم که، قرون قدیمه وقرون وسطی حقوق سیسته‌ملرینك اکثریسنده بینه اوله‌رق اشکنجه قوللانیلیردی. غریب اولان بو مؤسسه‌نك اوروپاده عادتا اختلال کبیره قدر دوام ایتمه‌سیدر.

جزالره کلنجه : جسمانی جزالر شونلردی : اعدام؛ بوغایت صیق تطبیق ا،لنان برجزا ایدی. کورك جزای [Galére] قطع عضو [قولاق، بورون، دیل والللری کسمکدن عبارت ایدی] قیرباچ جزاسی .

ترزیلی جزالر ، علنی اعتراف جرم ، Amende hanorable ، بر دیره که باغلایه‌رق مجرمی تشهیر ، بوینونه زنجیر کچیرمه ؛ نقدی جزالر : مصادرهٔ اموال ، حبس جزای وسائره ..

جرملره : غیر قانونی حرکتلر اوچه تقسیم اولنیردی : 1 - مهم جرم [جنایت] [Crime] ، 2 - جرم [Delit] ، 3 - قباحت .

I مهم جرملر شونلر ایدی: اللهه قارشی جرملر (دینی جرملر) مقدساتی تحقیر ، کفر ، اعتزال ، سحر علمیله اشتغال، سحربازلق.

حکمداره قارشی جرملر ، حکمدار وخاندان اعضاسنه سوء قصد، قتل ، تخته قارشی جرملر، رشوت، قلبزنلك، اموال میری‌یی سرقت، قرال وقرالك حاکمیتی علیهنه برشی یازمق.

خصوصی شخصلره قارشی جرملر : قتل ، سرقت ، ساخته کارلق وسائره .

شمدی عسکری تشکیلات ایله مالیه تشکیلاتی قالدی. بوایکی تشکیلاتدن غایت مختصر برصورتده بحث ایتمکله اکتفا ایده‌جکم .

— ١٤٦ —

عسکری تشکیلات.

بودورده عسکری تشکیلاتده فه‌ئودال دورك عنعنه‌لری بوسبوتون زائل اولمامش ایدیسه‌ده ، بودورك تشکیلاتی فه‌ئودال دور تشکیلاتندن فرقلی ایدی. خصوصی حربلر، سه‌نیورلرك خصوصی عسکری زائل اولمشدی. عسکر تشکیل ایتمك حقی قرالك انحصاری حقی اولمشدی . سه‌نیورلر اسکیسی کبی سنه‌ده قرق کون دکل ، اوچ سنه‌ده بر، اوچ آی ظرفنده قرال ایچون عسکرلك ایتمکله مکلف ایدیلر. فرانسه‌ده دائمی عسکر تشکیل ایتمك تجربه‌سی برنجی دفعه یدنجی شارل دورنده 1422-1461 یاپیلدی .

افندیلر، استطراداً سویله‌یه‌لیم،قرون جدیده‌ده برنجی دفعه دائمی عسکر تشکیل ایدن دولت فرانسه اولدیغنه دائر براعتقاد منتشردر. بودوغری دکلدر. قرون جدیده‌ده برنجی دفعه دائمی

ومنتظم عسكر تشكيل ايدن ملت توركلردر. خاطرلارسكزكه، تا سلطان اورخان دورنده [1324 – 1340] وزير علاءالدين توركيه‌ده دائمی عسكر تشكيل ايتمشدی . بو پياده عسكر اسكی تورك عنعنه‌سنه توفيقاً بيك باشيلق ، يوزباشيلق اونباشيلقلره بولنمشدی. فقط اورخان بو تشكيلاتی بالاٰخره الغا ايتدی. بو تورك اولادندن مركب عسكر يرينه خليل چندلينك تلقينيله، يكيچريلر تشكيل ايدلدی. بيليرسكزكه، بو اكثريا اجنبی عنصرلردن مركب عسكر بر مدت توركيه‌نك بيوممه‌سنه خدمت ايتدكدن صوكرا، توركيه‌نك انحطاطنی حاضرلايان بويوك عامللردن بری اولمشدر. ديمك قرون جديده‌ده دائمی منتظم عسكر تشكيل ايتمك شرفی توركلره عائددر. چونكه اورخان فرانسه‌نك يدنجی شارلندن بر عصر اول ياشامشدر . شارل طرفندن تشكيل اولنمش منتظم اوجيلر يرينه برنجی فرانسوا دورنده [1515–1547] له‌ژيون legion اسمنده باشقه بر عسكری تشكيلات اقامه ايدلدی. (1534) : بو تشكيلات ده پايدار اوله‌مادی، ودوام ايتمه‌دی. مطلقيت دورنده فرانسه قراللرينك عسكرلری اجرتله خدمت ايدن اجنبيلردن تركب ايدردی . هر بلوك باشنده قاپيتان اسمنده بر ضابط بولنوردی . بلوكلر Campagine آلای régiment تشكيل ايديوردی . آلای رئيسی ده‌ مه‌ترد دوقان maitre de camp اسمنی طاشيردی .

نظريه‌يه كوره عسكرك يوكسك قوماندانی قرال ايدی . فقط بو دورده قرال فعلاً قوماندا ايتمزدی . بو وظيفه‌يی قونه‌تابلر اسمنده‌كی بر يوكسك سرای مأمورينه حواله ايدردی . هر ولايتك عسكری غووه‌رنور gouverneur اسمنده‌كی واليه تابع ايدی . 1750 سنه‌سنده قوماندان اسميله يوكسك بر عسكری منصب تأسس ايتدی .

ماليه تشكيلاتی .

— ۱٤۷ —

ويركولر .

مطلقيت دورينك ماليه تشكيلاتنده فه‌ئودال دوره نسبتاً بر ترقی كوريورز . فه‌ئودال دورده مستأجرلرك اراضی صاحبلرينه و سنيورلرك قراله ويرديكی مادی تكاليف، اونلره قارشی شخصی بر بورج كبی تلقی اولنوردی. مطلقيت دورنده بو مكلفيتلر منتظم ويركو شكلنی آلديلر. حقوق عامه‌يه عائد بر وظيفه شكلنی آلدی. بو ويركولر شيمدی قراله دكل ، دولت مصارفی ايچون دولته ويريليوردی. قرال بوتون فرانسه اهاليسنه ويركو طرح ايتمك حقنی

احراز ایتدی. سەنیورلر ایسە، بودورده عمومی ویرکو طوپلامق حقلرندن محروم اولدیلر. مونارشی دورنده، قرال خزینەسنك واردات منبعی ایکیدر. عادی واردات، ویرکو وارداتی.

عادی واردات، دولت املاکندن دوغریدن دوغری‌یه آلنان وارداتدر. دولت وارداتندن اوزون اوزادی‌یه بحثه لزوم یوقدر قناعتندەیم. بودورده طبیعی بوتون فرانسه برلشمش اولدیغندن دوغریدن دوغری‌یه قراله عائد آراضی چوغالمشدی. دولتك بومنبعی مهم برمنبع ایدی.

ویرکولر — بودورده ویرکو تشکیلاتنده انتظام کوریورز. مهم ویرکولر شونلردر:

1 - تای، 2 - شخصی تکلیف، 3 - عشر ویکرمیده‌بر، 4 - قرال آنغاریەسی.

تای — Taille تای کوی اهالیسندن آلنان ویرکو ایدی. کویلولرك بوتون وارداتندن آلنیردی. بوکاشخصی تای دیرلردی. بوندن بشقه غیرمنقولات صاحبلرندن عینی تای اسمیله برویرکو آلنیردی. بوتایدن روحانیلر واصیلیلرك اراضیسی معاف ایدی. تای ویرکوسی [حصهٔ مصیبه] ویرکوسی ایدی. یعنی بواسمده‌کی ویرکودن خزینەنك طوپلامق ایستەدیکی مبلغ بروجه پشین تعیین اولنوردی صوکرا بومبلغ ویرکو اودەمکله مکلف زمره وشخصلر آراسنده توزیع ایدیلیردی.

شخصی ویرکو — اون یدنجی عصردن اعتباراً طوپلانغه باشلایان بوویرکو بوتون صنفلره عام ایدی، نظریەده روحانی وزادەکان صنفی‌ده بوویرکویی ویرمکله مکلفدی. فی‌الحقیقه بوویرکودن دخی بوایکی صنف معافدی. اسمنه رغماً بوویرکو، هرشخصدن عینی مقدارده آلنان ویرکودکلدی. بوویرکونك مقدارینی تعیین‌ده مکلفلرك وارداتی نظر اعتباره آلنیردی.

ویکرمیده بر ویرکولری — اون ددوردنجی لوئی دورنده بوتون صنفلر عام اولەرق وارداتك اونده برندن آلنان بر ویرکو وضع ایدلدی. 1750 ده بو ویرکو یکرمیدن برە ایندیرلدی. بوکا بالآخره کنه یکرمیدن بر اولمق اوزره علاوەلر یاپیلدی و بو شکلده اختلاله قدر دوام ایتدی. عشر ویکرمیدن بر ویرکولری نظریەده بوتون صنفلره عام ایسەده فعلیاتده بو ویرکولردن دخی امتیازلی صنفلر بالخاصه روحانیلر معاف ایدیلیر.

آنغاریه — [Corvée = prestations] اسمندن آکلاشیلدیغی وجه اوزره بومکلفیت معین خدمتلر ایفا ایتمك وظیفەسندن عبارت ایدی. بومکلفیت مطلق مونارشی دورینك الك منفور ویرکولرندن بری ایدی. بوویرکو تورغونك دیدیکی کبی، هم آغیر، هم فائدەسز، هم مغایر عدالت ایدی.

آغیر ایدی، چونکه منحصراً کویلو فقرانك عهده‌سنه دوشردی. چفتجینك وقتنی غصب ایتمك پاره‌ویرلسه بیله آغیر بر مکلفیت اولوردی. اجرت ویرمکسزین کویلونك وقتنی غصب ایتمك ایکی قاتلی بر مکلفیتدر. بومکلفیتی هیچ بر مالی اولمایان کونده‌لکجی‌یه یوکلتمك ایسه، بوسبوتون حقسز، مناسبتسز تکلیف مالایطاقدر. بوویرکو دولت نقطهٔ نظرندن‌ده فائده‌سز ایدی. چونکه مجاناً ایشله‌دیله‌ن بو ایش دولته بعضاً پاره مقابلنده ایشله‌دیلان ایشدن دها بهالی‌یه مال اولیوردی.

بو ویرکو عدالته‌ده مغایر ایدی. چونکه کویلولرك یاپدیقلری نافعه ایشلرندن الڭ چوق استفاده ایدن زاده‌کان صنفی ایدی. حالبوکه بوتکلیفدن زادکان فعلاً معاف ایدیلر. اقتصادجی فیلسوف تورغو بو ویرکویی الغا ایتمکه موفق اولمشدی. فقط اونك سقوطندن صوکرا بوویرکو کنه احیا ایدلدی. نهایت 1778 سنه‌سنده اختلالدن برسنه اول آنغاریه الغا اولندی.

ولایت مجلسلری طوپلامق حقی اولان ولایتلرده ویرکومسئله‌لرینی حل ایدن ولایت مجلسلری ایدی. بوولایتلرك ویرکو سیستملری بوقاریده کوسترلمش ویرکو سیسته‌ملرندن فرقلی ایدی. تای‌ویکرمیدن براسمنده‌کی‌ویرکولر برینه‌باشقه‌اسمله دیکرویرکولرطوپلانیردی. ویرکولری طرح وتوزیع خصوصنده ولایت انجمنلری تماماً مختار ایدیلر.

— ١٤٨ —

رسومات.

Impôts indirects.

اوچ نوع مهم تکالیف رسمیه واردی. [غابه‌ل، ترت، معاونت]

غابه‌ل gabelle — استهلاك ویرکوسی ایدی. بو ویرکو بالخاصه توز استعمالندن آلنیردی. دولت توز تجارتی انحصار آلتنه آلمشدی. توزمعدنی صاحبلری سنوی محصولاتلرینك مقدارینی دولت مأمورلرینه بیلدیرمه‌لی ایدی. بوتون توز محصولنی دولت ملتزملری مبایعه ایدییوردی. بو توز بریرده طوپلاندقدن صوکرااوراده تجاره صاتیلیردی. بوتوز انحصاری بعض ولایتلرده تطبیق اولنمازدی. انحصار تطبیق اولنان ولایتلرده هر عائله معین مقداده‌توز استهلاك ایتمکله مکلفدی. دولت مغازه‌لرندن بشقه بریردن توز آلمق بر جرم ایدی. جزاسی‌غایت آغیردی. بوویرکوفرانسه‌نك آشاغی طبقه‌لرینك الڭ چوق نفرت ایتدکلری بر ویرکوایدی.

تره‌ت — Traite بو گمروك ویرکوسندن عبارت ایدی. اسکی فرانسه‌ده حدودلرده‌کی گمروکدن باشقه داخلی گمروکلر واردی. ولایتلر آره‌سنده طبقی ایکی مملکت آراسنده‌کی کبی گمروك حدودلری واردی. برولایتدن دیکر برولایته کچمك ایچون تجار گمروك رسومی ویرمکله مکلفدی. تجارتك انکشافی ایچون بوغایت بویوك برمانعه تشکیل ایدییوردی.

داخلی گمروك فه‌ئودال دوردن قالمه برمؤسسه ایدی. ولایتلر مختلف سه‌نیورلره تابع اولدیغی زمان بوگمروکلرك وجودی فه‌ئودالیته‌نك منطقی برنتیجه‌سی ایدی. فرانسه برلشدیکدن صوکرا بو داخلی گمروکلرك الغا اولنماسی لازم کلیردی. فقط منبع واردات اولدیغی ایچون الغا ایدلمه‌مشدی. گمروك رسوماتی طوپلامه‌ده ملتزملره احاله اولنمشدی.

معاونت — بعض aides تجارتماللرندن آلنان رسومه معاونت دیرلردی. بورسوم بالخاصه اسپرتولی مشروباتدن آلنیردی. بو ویرکودن‌ده امتیازلی صنفلر معاف ایدی. مهم ویرکو و رسوم بوندن عبارتدی. بوندن باشقه دخی، مختلف اسملرله، مختلف مناسبتلرله آلنان ویرکولر واردی. بونلردن بحث ایده‌میه‌جکم.

— ١٤٩ —

مالیه اداره‌سنه مخصوص مؤسسه‌لر.

مطلقیت دورنده دولت املاکنی وویرکو ورسومات وارداتی عینی مؤسسه‌لر اداره ایدییوردی. بوتشکیلاتك باشنده مالیه سورنتاندانی surinten dant des finances بولنیوردی. بالآخره سورئه‌نتاندان یرینه عمومی مراقب [contrôleur général] اسمیله دیکر بریوکسك مأمور قائم اولدی. عمومی مراقبك صلاحیتی بر مالیه وکیلی صلاحیتنه مساوی ایدی. بوتون فرانسه مالیه نقطهٔ نظرندن برقاچ دفترداراغه [ژه‌نه‌رالیته] یه بولنمشدی. هرژه‌نه‌رالیته باشنده بر عمومی دفتردار واردی. دفتردارلقلر محاسبه دائره‌لرینه [electons] ومحاسبه دائره‌لری محله‌لره تقسیم اولنمشدی. وهردائره‌ده قولله‌قتور اسمنده برتحصیلدار واردی.

رسومات استیفاسی ایچون التزام اصولی قبول اولنمشدی. التزام اصولی نه‌دن عبارت اولدیغنی بیلیورسکز. معین ولایت، قضاویاخود وناحیه‌دن معین اسمده‌کی برویرکویی طوپلامق حقی ملتزم اسمنده‌کی خصوصی شخصلره احاله ایدیلیور. ملتزم بونك مقابلنده دولت خزینه‌سنه

معین بر مبلغ تسلیم ایده‌جکنی درعهده ایدییور. ملتزمك ویره‌جکی مبلغك مقداری بالمزایده تعیین اولنیور. فرانسه‌ده بدایتده هر ولایت وهر نوع ویرکو آیری آیری ملتزملره احاله ایدیلیردی. بالآخره اون‌یدنجی عصرده بوتون ویرکولر عمومی ملتزم Fermier général اسمنده‌کی خصوصی متعهدلره احاله اولنمسی عادت اولدی. بو اصول دولت ایچون غایت قولای بر اصول ایدی. دولت ویرکو استیفاسنك زحمت و مصرفلرندن قورتولیوردی. وسنه‌ده نه‌قدر وارداتی اوله‌جغنی اولدن بیلیوردی. فقط خلق منفعتی نقطهٔ نظرندن بو اصولك محاذیری ایضاحدن مستغنی‌در. اولا ملتزملر، ویرکو مسئله‌سنه برکار وتمتع واسطه‌سی نظریله باقیورلردی. کندیلری‌ده قراله اعظمی مبلغ تأمین ایتمك مجبوریتنده اولدقلرندن اهالیدن بو مبلغدن هیچ اولمازسه یوزده اللی مقدارنده فضله آلمغه چالیشیورلردی. مثلا فرانسه‌ده اختلالدن اول عمومی ملتزم قرال خزینه‌سنه طقسان میلیون تسلیم ایدییوردی. کندیسی خلقدن یوز اللی میلیون استیفا ایدییوردی. طبیعی بو پاره‌یی طوپلایه‌بیلمك ایچون خلقی صوك درجه‌یه قدر صیقیشدیرمق لازم ایدی. عمومی ملتزملرك متعدد مأمورلری حکومت مأموری کبی حرکت ایدییورلردی. خلقك بلنی قیران بو آغیر ویرکولری طوپلایه‌بیلمك ایچون، حیله، تخویف ومظالمك هر نوعیسنی استعمال ایدرلردی. ویرکو طوپلامقله اکتفا ایتمیوب کندیلری دخی خلق حسابنه یاشامغه چالیشیورلردی. التزام اصولی حقیقی دولت تلقیسیله غیر قابل تألیف بر مؤسسه‌در. احتلالی حاضرلایان عامللر آراسنده بو اصولك‌ده مهم رولی اولمشدر.

حقوق خصوصیه.

— ١٥٠ —

صنفلر، شخصلرك جامعه‌ده‌کی وضعیتی.

مطلقیت دورنده اهالینك صنفلره انقسامی دوام ایدییوردی. باشلیجه اوچ صنف واردی. روحانیلر، زاده‌کان، اوچنجی صنف. اوچنجی صنفه شهرلرك وکویلرك حر اهالیسی داخل ایدی. شهر وکویلولرك حر اهالیسنه [روتوریه] دیورلردی. مطلقیت دورنده روتوریه‌دن باشقه حقوقلری روتوریه صنفنه نسبتاً دها محدود زمره‌لر واردی. نیم اسیرلر

وغیر مشروع مناسبت محصوللری، اجنبیلر کبی. بودورده یهودیلر پروتستانلرکده حقوقی محدود ایدی. بوتون فرانسه‌ده اختلال عرفه‌سنده سکسان بیك روحانی، یوزقرق بیك اصیل، یکرمی درت ملیون روتوریه، برملیون نیم اسیر واردی.

کوریبورسکزکه، امتیازلی صنفلر اقلیت تشکیل ایدییوردی. بوکار عماً اراضینك قسم اعظمی روحانی وزاده‌کان ألنده ایدی.

روحانیلر — روحانیلرك حقوقی وضعیتنده بودورده مهم بر تبدل واقع اولمادی. بوصنف فه‌ئودال دورده مالك اولدیقلری امتیازلرك برچوغنی مطلقیت دورنده‌ده محافظه ایتدیلر. دولت ایچنده نفوذلری دخی اسکیسی کبی ایدی.

زاده‌کان — بودورده زاده‌کان صنفی اسکیسی قدر نفوذلی برصنف دکلدی. بونلرك اسکی سیاسی قوتلری قراله کچمشدی. بودورده اصیللر قرالك تبعه‌سیدرلر. قراله مناسبتلری فه‌ئودال دورده‌کی کبی مقاوله‌دن متولد صداقت وظیفه‌سندن عبارت دکلدر. اصالت قرال طرفندن بخش ایدیلن بروصفدر. قرال ایسته‌دیکی بر شخصی اصیل یاپابیلیر. بودورده زاده‌کان ینه امتیازلی برصنف ایدی. اصیللرك بر چوق امتیازلری واردر: 1 - برچوق یوکسك منصبلری اشغال اصیللرك انحصاری حقی ایدی، 2 - اصیللر برچوق ویرکولردن معاف ایدیلر، 3 - اونلر منحصراً بایلیر طرفندن محاکمه اولنورلردی، 4 - جزا مسئله‌لرنده بعض امتیازلره مالك ایدیلر. 5 - وراثت و وصایت مسئله‌لرنده عمومی احکامه تابع دکلدیلر. بو امتیازلره مقابل بر مهم وظیفه‌لری واردی: مطلقا عسکرلك ایتمه‌لی ایدیلر.

روتویه roturier فه‌ئودال دورده‌کی کبی روتوریه صنفی حر انسانلردن مرکبدر. فرانسزلرك اکثریتی بوصنفه داخلدر. بوصنف ایکی عنصردن ترکب ایدردی. شهرلیلر [Bour'geois] و کویلولر [Villains].

بودورده شهرلیلر فه‌ئودال دورده‌کی سیاسی حقلرینی غائب ایتدیلر. شهرلرك مختاریتلری بلدیه تشکیلاتی فعلاً الغا اولندی. بوکار عماً شهرلیلر اقتصاداً یوکسلدیلر. تجارتك انکشافی سایه‌سنده شهرلیلر ایچنده اسکیسندن دها فضله زنکینلر ظهور ایتدی.

حاکملك ومأموریتلرك صاتیلماسی سایه‌سنده، اسکیدن اصیللر ألنده‌کی برچوق مأموریت ومنصبلر شهرلیلر ألنه کچمشدی. زاده‌کان بالعکس بودورده کویلولر کیتدکجه فقیرله‌شیوردی.

اوچنجی صنفك ایکنجی عنصری کویلولردی. بودورده صنف اجتماعلرینه اشتراك ایدییورلردی. فقط اقتصادی وضعیتلری شایان غبطه دکلدی. مختلف ویرکو مکلفیتلری آلتنده الڭ چوق ازیلن صنف بو صنف ایدی. ولایت عسکرنده خدمت ایتمکده کویلولرك

عهده‌سنه‌دوشه‌ردی. زاده‌كان صنفی كویلولره عائد تارلالرده آوجیلق یاپمق بعض حیوانلری بسله‌مك كبی حقلری حائزدی.

نیم اسیرلر serfs — مطلقیت دورنده (اون آلتنجی عصرده) اكثر ولایتلرده نیم اسارت زائل اولمشدی. تا 1579 سنه‌سنده طوپلانمش صنف اجتماعلری نیم اسارتك الغاسنی طلب ایتمشدی. 18 نجی عصرده محررلر، متفكرلر اثرلرنده اومؤسسه‌نك قالدیرلماسنی ایسته‌یورلردی. بعض سه‌نیورلر حریت جریانلرینك تأثیریله كندی اراضیلری داخلنده‌كی اسیرلری طوعاً آزاد ایتمشلردی. نیم اسیرلر لهنه افكار عمومیه‌یی تحریك ایدن متفكرلر ایچنده وولته‌رك اسمیده ذكر اولنملیدر. 1776 سنه‌سنده اون آلتنجی لوئی دولته عائد اراضی داخلنده نیم أسارتی الغا ایتدی. بودورده نیم أسارت اسكیمش هركسك نفرت ایتدیكی برمؤسسه اولمشدی. نیم أسیری قاچان برسه‌نیور أسیری استرداد ایچون محكمه‌یه مراجعت ایتدیكی تقدیرده حاكملر دائما مسئله‌یی نیم أسیرلر لهنه حل ایدرلردی. غریب برتضاد: فرانسه‌ده فرانسزلره قارشی نیم أسارت مؤسسه‌سنك طبیعی زوالی سنه‌لرنده، فرانسه مستملكه‌لرنده قرون قدیمه‌ده كوردیكمز تام معناسیله أسارت تأسس ایدییوردی. آمریقانك كشفندن صوكره آمریقانك واسع اراضیسنی استثمار ایچون عمله، أمكجی لازم اولدیغی زمان آوروپالیلر بونك ایچون آفریقانك وحشی زنجیلرینی جبراً آمریقایه سوق ایتمكه باشلامشلردی.

آفریقا اهالیسی وحشی حیوان كبی آولانوب جبراً كمیلره دولدیریله‌رق یوز بیكلرجه آمریقایه سوق ایدلمشدی. فرانسه‌ده اون اوچنجی لوئی بو اسارتی تصدیق ایتمشدی. قولبه‌رت بو اسارت تجارتنی تنظیم ایتدی. برجمعیتك بوتجارتی انحصار آلتنه آلماسنه مساعده ایتدی. اون دوردنجی لوئی ایسه، اسیرلره دائر برفرمان نشر ایتدی. بوفرمانه [سیاه قانون نامه] دیبورلردی. 14 نجی لوئینك حقوقشناسلری اسیرلر حقنده قواعد وضع ایتمك ایچون الهاملرینی یوستینیان مجله‌سندن آلمشلردی. آمریقا اسیرلرینی فرانسه‌یه كتیرمكده‌ده مساعده ایدلمشدی. صاحبی اسیری فرانسه‌ده دخی صاتابیلیوردی. بوصورتله اون سكزنجی عصرده پاریس ایچنده اسیر صاتمق جوازینه قدر كیدلمشدی. 1762 سنه‌سنده فرانسه‌ده أسیر صاحبی اولمق واسیر صاتمق منع ایدلدی. بو قانونك مهم ماده‌سی [هرشخص فرانسه طوپراغنه آیاق باصمقله حردر] دییوردی.

اجنبیلر — فرانسه‌ده Aubains اجنبی برچوق حقوقدن محروم ایدی. مثلا اجنبینك وارث اولمق ومیراثلرینی حقیقی وارثلرینه براقمق حقی یوق ایدی. اجنبی وفات ایتدیكی زمان اگر اجنبینك فرانسه داخلنده دوغمش فرانسز وارثی یوقسه، مالنه قرال وارث اولوردی.

قرالك بو حقنه اجنبیه وارثلك [Droit d'aubaine] دیرلردی . بالآخره دولتلرله یاپیلمش معاهده‌لر نتیجه‌سنده بر چوق مملکت اهالیسنه قارشی بو حقوقدن وازکچیلمشدی.

ولد زنا — غیر مشروع مناسبات محصولی اولان شخصلر فرانسه‌ده تافه‌تودال دوردن بری بعض حقوقدن محروم ایدیلر . مشروع وارثلری اولمادیغی تقدیرده بونلرك‌ده میراثلرینه قرال وارث اولوردی . مطلقیت دورنده ولد زنالره آشاغی مخلوقلر نظریله باقارلردی. ولدزنا قطعیا روحانی بر منصب اشغال ایده‌مزدی. دنیاوی منصبلر حقنده بر قانون یوق ایدیسه‌ده افکار عمومیه اونلرك یوكسك منصبلر اشغال ایتمه‌لرینه‌ده مساعد دكلدی. ولدزنا دوغومله اصیل اوله‌مزدی . اصالت آیریجه قرال طرفندن توجیه ایدلملی ایدی .

اهالینك دولت ایچنده‌کی حقوقی وضعیتندن بحثی قپاتمه‌دن اول اسکی فرانسه‌ده ایکی مهم دینی زمره‌نك — پروته‌ستان ویهودیلرك — وضعیت حقوقیه‌سی حقنده بعض ایضاحات علاوه ایتمك لازمدر قناعتنده‌یم .

— ۱۵۱ —

اسکی فرانسه‌ده پروته‌ستانلرك وضعیتی .

افندیلر ، تورکیه‌لی تورکلره ، تبعه‌نك ، دولت اهالیسنك ، بر قسمنی دینی دولاییسیله تعقیب ایتمك فکری یابانجی بر فکردر. اسپانیاده‌کی تعقیباتدن قاچان یهودیلر بو مملکتده ملجأ بولمشدر، روسیه‌دن قاچان اسکی دین طرفدارلری بو مملکته التجا ایتمشدر. تا استانبولك فتحنی متعاقب سلطان فاتح روملره واسع حقوق بخش ایتمشدر ، مختاریت ویرمشدر . سلطنتك اك شدتلی دورلرنده روملر ، ارمنیلر ، یهودیلر بو مملکتده تورکلردن دها راحت یاشامشدر . اسکی اوروپاده اختلال کبیره قدر دینی تعصب غایت قوتلی ایدی . اوروپاده بو دینی تعصبدن اك چوق متضرر اولان پروتستانلر ویهودیلر اولمشدر. اون آلتنجی عصرده آلمانیاده لوته‌ر یکی بر مذهب تأسیس ایتدکدن صوکرا لوته‌رك مذهبی فرانسه‌ده دخی بر چوق طرفدار بولمشدی . کلیسایی اصلاح فکری فرانسه‌ده‌ده بیوك رغبته مظهر اولمشدی. فرانسه قراللری ، دینی اصلاحات جریانك ، بر سیاسی حریت جریانی شکلنی آلماسی احتمالنی دوشونه‌رك ، پروتستانلق علیهنه قاتولق کلیساسی رؤساسی ایله برلشمشدی. کلیسا پروته‌ستانلغی بویوك دینی جرم دیه اعلان ایتدی. بو اعتزال جرمی ایدی. اعتزال جرمنك جزاسی 1243 سنه‌سنده انعقاد ایتمش قاتولیق روحانیلری مجلسنده تعیین ایدلمشدی. بو جزا حقوق مدنیه‌دن

اسقاط، كليسادن طرد واعدامدن عبارت ايدى. پروتستانلق ظهورندن صوكرا بدايتده اعتزال جزاىرى بومذهب طرفدارلرينه تطبيق ايتمشلردى. برقاچ پروتەستان اعدامه محكوم ايدلمشدى. 1539دن اعتباراً فرانسزجه قونوشان فرانسه حدودنده‌كى اسويچره‌نك جنوره شهرنده فرانسز قالوين calvin (1506–1564) پروتەستانلق نشر ايتمكه باشلادى. قالوينك طرفدارلرى فرانسه‌ده‌ده كيتدكجه چوغاليوردى. فرانسه‌ده قالوين طرفدارلرينه [هوغنو] ديورلردى. قالوين جنوره‌ده حاكم مطلق ايدى. بوتون كوچوك جمهوريتك ادارەسى اوكا تابع ايدى. قالوينك فكرلرى [خرستيانلق مؤسسەسى [Institutions chretiennes] اسمنده براثرى واسطه‌سيله نشر ايدلمشدر. آلمانلرك دينى مجددى لوتەركبى، قالوين‌ده قاتوليق دينى باشدن آشاغى تعديل ايديوردى. پاپانك رياستنى انكار ايديوردى. روحانى مجلسلرك قرارلرنى رد ايديوردى. خرستيانلرك كليساده عبادت اثناسنده يدكلرى اكمك واچدكلرى شرابده حضرت عيسى‌نك حضور حقيقسنى، حضرت عيسى‌نك اكمك وشرابده مندمج اولديغنى، رد وانكار ايديوردى. قاتوليقلر ايسه بوكا ايناديورلردى. قالوين اوليالرى‌ده رد ايديوردى. عبادتده‌كى بوتون مراسمى الغا ايديوردى.

بوتون بواصلاحات قاتوليق روحانيلرك سوء استعماللرندن بيقمش، اخلاقه مغاير حياتلرندن نفرت ايدن كويلولر ومنورلر آراسنده قالوين طرافدارلرينك چوغالمسنه سبب اوليوردى. فرانسه‌ده پروتستانلق فكرلرينك انتشارينه مانع اولمق ايچون برجمعيت تأسس ايتمشدى. بوجمعيته (ليغ) ديورلردى. ليغ جمعيتك فعاليتى نتيجه‌سنده 1572 سنه‌سنده سەن بارتەلەمى كيجەسى اسميله معلوم. 24 آغستوس كيجەسنده بوتون فرانسه‌ده بيكلرجه پروتستان قتل ايدلمشدى. 1598 سنه‌سنده كنديسى‌ده جلوسندن اول پروتەستان مذهبنى قبول ايتمش اولان دوردنجى هانرى دورنده پروتەستانلر لهنه بر فرمان اصدار اولندى. بوفرمان تاريخده (نانت) فرمانى [Edit de nantes] اسميله معلومدر. بوفرمان پروتەستانلره تام معناسيله دينى حريت حقى بخش ايديوردى. بوفرمانله پروتەستانلره كليتلى پروتەستان زمرەسى موجود اولان شهرلرده كليساانشا ايتمك، مكتب تأسيس ايتمك حقى، پروتەستان اولدقلرى حالده بوتون دولت مأموريت ومنصبلرينه تعيين اولنمق حقى ويرلمشدى. قرال شوراسنده فرمان دائرەسى اسمنده بر دائره تأسيس اولنمشدى. بودائره‌نك اعضاسنك ياريسى قاتوليق ويارسى‌ده پروتەستان اولملى ايدى. پروتستان ايله قاتوليق فرانسزلر آراسنده‌كى نزاعلى مسئله‌لرك حلى بومؤسسه‌يه حواله اولنمشدى.

اون دوردنجى لوئى دورنده كه – مطلقيت دورينك اك قوتلى دوريدر – دوردنجى هانرينك نانت فرمانى الغا اولونمشدى. نانت فرماننك الغاسنى متضمن (فونته‌ن بلو)

فرمانی ، پروته‌ستانلره علنی عبادتلری منع ایدییوردی . پروته‌ستانلرك دولت مأموری ، اولمق حقلرینی‌ده الغا ایدییوردی. بو فرمانه قدر پروتستان اولانلر بو مذهبه توفیقاً یاشامقده دوام ایده‌بیلیورلردی. فقط چوجقلری مطلقاً قاتولیق دیننده تربیه اولونمالی ایدی. بوتون پروتستان روحانیلری مملکتدن طرد ایدیلیوردی. خلاصه، بو فرمان نانت فرمانی الغا ایدییوردی. اون دوردنجی لوئی‌نك 1685 ده نانت فرمانی الغا ایدن فرمانی Revocation d l'Edit de nantes اسمیله معلومدر. وبو فرمانك نتایجی فرانسه ایچون ضررلی اولدی . « 350,000 » پروته‌ستان ، یعنی ، فعال ، منور ، زنگین ایمانلی وسجیه‌لی ایکی یوز اللی بیك فرانسز مملکتی ترك ایتدی . ثروتلرینی ، بیلگیلرینی فعالیتلرینی باشقه مملکتلرك ترقی ورفاهی ایچون صرف واستعمال ایتمکه مجبور اولدی. اون یدنجی عصرده اون دوردنجی لوئی‌نك بو حرکتی ابدیاً تقبیح ایدلمکه شایاندر . بو فرماندن صوكرا فرانسه‌ده قالان پروته‌ستانلر حقوقی بر صورتده ئه‌ولنه‌مزلردی . ئه‌ولنمك ایچون قاتولیق اولملی ایدیلر . یاخود خفی بر صورتده پروته‌ستان روحانیلری نزدنده ئه‌ولنمه‌لی ایدیلر . فقط خفی ئه‌ولنمه‌لری دولت طانیمازدی . نکاحلری چوجقلری غیر مشروع صاییلیردی . بو نانت فرمانك الغاسنده روحانی فیلسوف بوسویه‌نك بیوك رولی واردر . پروته‌ستانلر بو دورده فعلاً حقوق مدنیه‌دن محروم ایدیلر . اختلال عرفه‌سنده افکار عمومیه‌نك تأثیریله اون آلتنجی لوئی (مسامحه) فرمانی اسمیله نشر ایتدیکی بر فرمان ایله پروته‌ستانلرك وضعیت حقوقیه‌سنی قسماً اصلاح ایتمشدی. حقوق خصوصیه ساحه‌سنده‌کی تحدیدلرك بر چوغی الغا اولنمشدی. فقط حقوق عامه ساحه‌سنده‌کی تحدیدلر باقی قالمشدی . بو تحدیدلر تماماً برطرف ایدلمسی ایچون اختلال کبیری بکله‌مك لازم ایدی .

— ١٥٢ —

اختلالدن اول فرانسه‌ده یهودیلرك حقوقی وضعیتی.

خرستیان دنیاسندن تا فرانسه اختلالنه قدر یهودیلر مظلوم برزمره ایدیلر . مختلف شکللرده تعقیباته معروض اولیورلردی . تا شرقی روم حکمدارلرندن تهٔودوز II دورنده یهودیلر دولت مأموری اولمق حقندن محروم ایدلمشدی . ویسیغوتلر قانونامه‌سی، یهودیلرك بر خرستیان قادینله ئه‌ولنمه‌سنی منع ایتدی . 12 نجی عصره قدر یهودیلرك حقوقی تحدید ایدلمش ایدی ایسه‌ده ، کندیلری تعقیباته معروض دکلدی . یهودیلره تجارتله اشتغال ایتمکه

مساعده ایدلمشدی. هکذا اونلره خرستیانلره ممنوع اولان فائض مقابلنده پاره اقراض ایتمك حقی ده ویرلمشدی. فقط قرال و بوتون سه‌نیورلر ایسته‌دیکلری زمان یهودیلری اراضیلری داخلندن طرد ایتمك حقی حائز ایدیلر. اون ایکنجی عصره قدر فرانسه‌ده حقوقلری محدود اولدیغی حالده یهودیلر، تجارتله سربست اشتغال ایده‌بیلیرلردی. علنی صورتده کندی دینلرینه توفیقاً یاشامق حقی‌ده حائز ایدیلر. اون ایکنجی عصرده، فیلیب اوغوست دورندن صوکره، قراللر یهودیلری تضییق سیاستنی تعقیب ایتمکه باشلادیلر. قراللر پاره‌یه احتیاجلری اولدیغی زمان مملکت ایچنده‌کی بوتون یهودیلری طرد ایده‌رك، بوتونماللرینی مصادره ایدرلردی. مملکتدن طرد حقنده‌کی فرمان سایه‌سنده یهودیلرك ماللری مصادره اولنوب بیتدکدن صوکره، مطرود یهودیلره فرانسه‌یه کیرمکه یکیدن مساعده ایدیلیردی. اوتوز قرق سنه یهودیلرك یکیدن مال صاحبی اولمالرینی بکله‌رلردی. یهودیلر، تجارتده‌کی مهارتلری، فعالیتلری و صرافلق ایتمك اللرنده بر انحصار اولماسی سایه‌سنده یکیدن بر مقدار ثروت بریکدیرمکه موفق اولدیلرمی، بر فرمان ایله یهودیلر ینه طرد ایدیلیرلردی و بوتون ماللرینه ینه قرال وضع ید ایدردی. صوکرا مطرود یهودیلره‌ ینه فرانسه‌یه دونمکه مساعده ایدیلیردی. دولت طرفندن یاپیلان بو ظلم بر نوع اطراد کسب ایتمشدی. قراللر کبی بوتون سه‌نیورلرده بو طرد بهانه‌سیله مصادره سیاستنی تعقیب ایدییورلردی. سه‌نیورلر یهودیلری نیم اسیر کبی تلقی ایدییورلردی. یهودیلرك خرستیان دینی قبول ایتمکله‌ده برشی قازانه‌میورلردی. خرستیانلق قبول ایده‌ن یهودینك‌ده‌خی بوتون اموالی مصادره اولنیردی. بو مصادره‌یی قرالك طرد حقی غائب ایتدیکنه مقابل بر نوع تضمینات، دیه ایضاح ایتمکدن بیله اوتانمیورلردی. یهودی کندیسی اوطوردیغی أودن باشقه بر غیر منقولك صاحبی اوله‌مازدی. بر یردن بر یره نقل اولندیغی زمان یهودیلر کندی ماللری ایچون یهودیلره مخصوص بر ویرکو ویرییورلردی. یهودیلره قارشی اوروپا حکمدارلرینك سیاستی عقل، منطق و عدالتله غیر قابل تألیف بر سیاست ایدی.

— ١٥٣ —

مطلق مونارشی دورنده عائله حقوقی.

عائله حقوقنده مطلقیت دورنده مهم تبدللر واقع اولمادی. دولت تدریجاً نکاح مسئله‌لرینی روحانیلر الندن آلماغه چالیشدیغندن بحث ایتمشدك. مطلقیت دورینك صوك سنه‌لرینه کلدیکمز زمان نکاح حقنده دولت نظریه‌سی شو شکلده خلاصه ایدیله‌بیلیر.

١ — نكاح عينى زمانده بر مدنى مقاوله و بر دينى فعلدر .

٢ — روحانيلرك تقديس ايتديكى مدنى مقاوله‌در .

٣ — اونك ايچون دولت مقاوله حقنده‌كى قوانينى تبديل ايده‌رك نكاح حقنده ايسته‌ديكى شكلده قانونلر وضع ايده‌بيلير .

٤ — مقاولهٔ مدنيه‌يى ابطال و الغا ايتمكله دنياوى محكمه نكاحك دينى جهتنى ده ازاله ايده‌بيلير .

نكاح تأسيس ايتمك ايچون فه‌ئودال دوره‌كى شرائط باقى ايدى . خاطرلارسكزكه، فه‌ئودال دورده نكاح ايچون ابوينك رضاسى شرط دكلدى . اون سكزنجى عصرده پارلومان ابوينك رضاسنى نكاحك شرائطى آراسنه ادخال ايتدى. مطلقيت دورنده طلاق تجويز ايدلمه‌يوردى . عدم امتزاج تقديرنده آيرى ياشامغه مساعده ايديليردى.

نكاحده‌كى قادينك وضعيت حقوقيه‌سى قوجاسى حقوقنه مساوى دكلدر . 1 ـ قادين بر حقوقى معامله‌ده بولنمق ايچون قوجاسنك مساعده‌سنه محتاجدر . 2 ـ قادين قوجاسنك خانه‌سنده اوطورمقله مكلفدر ، 3 ـ قوجا قاريسنى تأديب ايتمك ، دوكمك حقنى حائزدى.

نكاح مقاوله‌سى — فرانسه‌ده تاقرون وسطى‌دنبرى نكاح مراسمنى متعاقب زوجينك مالليرنى اداره‌يه عائد برمقاوله عقدايديليردى. مقاوله اولسون اولماسون، اون اوچنجى عصره قدر فرانسه‌نك اكثر ولايتلرنده بالخاصه شمالده، قوجه و قارينك ماللريله تصرف مسئله‌سنده اساس اورتاقلق ايدى. مشاركت اموال [Communauté des biens] بو مشاركت اصولنده زوجينك ماللرى اوچه تقسيم ايديليردى. 1ـ مشترك ماللر، 2ـ قوجا ماللرى، 3ـ قارى ماللرى: بوتون منقولات ، بوتون واردات و محصولات و نكاح مدتنده عوض مقابلنده اكتساب اولنان بوتون غيرمنقوللر مشترك ماللردن عدايديليردى. قوجا و قارينك آيرى ماللرى ايسه، نكاحدن اول مالك اولديقلرى و نكاحدن صوكره توارث طريقيله اكتساب ايتدكلرى غيرمنقول ماللردن عبارت ايدى . بو ماللرله تصرف واداره مسئله‌سنه كلنجه ، اوچ نوع ماللردن هپسنك اداره‌سى قوجايه عائد ايدى . منقولات ايله ايسته‌ديكى كبى تصرف ايده‌بيليردى . غيرمنقولاتدن انتفاع مسئله‌لرنده دخى سربست ايدى . نكاح مدتنده اكتساب اولان مشترك ماللرله تصرف ايچون قادينك مساعده‌سى شرط ايدى .

نكاحك زوالى تقديرنده يعنى زوجيندن برينك وفاتى تقديرنده حياتده قالان زوج كندى ماللرندن باشقه مشترك ماللرك دخى نصفنى قبل التقسيم آلمق حقنى حائز ايدى . بوكا مقابل اوكا متوفى زوجك بورجلرندن ياريسينى تاديه وظيفه‌سى ترتب ايدييوردى. لكن

درسلردن برنده ایضاح ایتدیکمز وجهله، اون اوچنجی عصردن اعتباراً فرانسه‌ده روما حقوقی انتشار وتعمم ایتدی . اسکیدن منحصراً جنوبی ولایتلرده تعامله اولان بوحقوق بودوردن اعتباراً شمالی فرانسه‌ده‌ده تطبیق اولنمغه باشلادی. روماحقوقنك شمالی فرانسه‌ده انتشاری زوجینك اموال مشترکلکی مؤسسه‌سنده اجرای تأثیر ایتدی. روما حقوقنك اموال واداره‌سنه عائد احکامنده ایکی اساس فکر مندمجدی. بری قادینلرك ضعفی [fragilitas sexus]، ایکنجیسی قوجانك تحکمنه قارشی قادینی حمایه لزومی فکری ایدی. برنجی فکرك تأثیریله، اموال مشترکه‌یی اداره وتصرف حقی قوجایه بخش ایدلدی . قوجه اموال مکتسبه‌یی‌ده دور وتملیك بیله ایده‌بیلیردی. بو آندن اعتباراً قوجانك مشترك ماللرله تصرفنده بیله قادینك مساعده‌سنه لزوم قالمادی . بوكا مقابل ، قادینلری حمایه ایچون بعض تدابیر اتخاذ اولندی . 1 ــ قوجا اموالنی اسراف ایتدیكی تقدیرده قاری محکمه‌یه مراجعتله مشارکت اموال اصولنك قالدیرلمسنی طلب ایده‌بیلیر. 2 ــ اموالنك محافظه‌سنی تأمین ایچون قاری‌یه قوجانك بوتون اموالی اوزرنده بر ایپوته‌ك حقی بخش ایدلدی . 3 ــ قوجاسنك بورجلرندن قاری آنجق کندیسنه عائد ماللره متناسب مقداریني تأدیه ایله مکلفدر، دنیلدی. 4 ــ قاری‌یه مشترك ماللرده‌کی حصه‌سندن واز کچمك شرطیله بورجلری رد ایتمك حقی ویرلدی. 5 ــ اوچ قسم ماللردن بری متباقی قسملر ضررینه آرتدیغی تقدیرده متضرر قسملرلهنه تضمینات ویرمك مجبوریتی قبول اولندی . 6 ــ زوجین آراسنده تبرعلر هدیه‌لر Donation منع ایدلدی. یالکز متقابل هدیه‌لره مساعده اولونوردی .

افندیلر ، روماحقوقی تأثیرندن اولکی مشارکت اموال مؤسسه‌سی بوکون قسماً بزم تورك حقوقنه‌ده کچمشدر . اونك ایچون بومسئله اوزرنده آیریجه توقف ایتمکه لزوم حس ایتدم .

بومشارکت اموال مؤسسه‌سنك منشائی حقنده حقوق مؤرخلری آراسنده فکرلرده اختلاف واردر . بومؤسسه‌نك منشائی حقنده بربرینه متناقض بش فکر واردر . 1 ــ مشارکتك منشائی روما حقوقنده‌در. 2 ــ اسکی غالیا خلقنك حقوقنده‌در . 3 ــ ژه‌رمه‌ن خلقلرینك عادتلریدر . 4 ــ بومؤسسه خرستیان دینی تأثیری آلتنده تأسس ایتمشدر . 5 ــ بومؤسسه عرفی برصورتده قرون وسطی‌ده ظهور ایتمشدر .

بوفکرلردن هربری طرفدارلرینك دلیللری واردر . بز بومسئله خصوصنده تفصیلاته کیریشمیه‌جکز .

بو قاريده مذكور فكرلري مقايسه ايتمه نتيجه سنده حاصل اولان شخصي فكرمز، بو مؤسسه نك قرون وسطى شرائطندن دوغمش بر مؤسسه اولديغنه دائر نظريه يي قبول ميالدر .

— ١٥٤ —

مطلقيت دورنده اراضينك وضعيت حقوقيه سي .

افنديلر، مطلقيت دورنده ده فه ئودال دورده كي فيه يفلر، و فيه يف صاحبي سه نيورلر واردي . بو دورده زائل اولان فيه يف و سه نيورلر دكل، سه نيورلرك سياسي حقوقي در . فيه يف بو دورده على العاده بر مالكانه لر وضعيتنه ياقين بر وضعيت اكتساب ايتدي .

فيه يفلرك صاحبنه بعض حقوق بخش ايتمه سي بيله دوام ايديوردي . فه ئوداليته نك بوتون اثرلري آنجق اختلال كبيردن صوكرا زائل اوله جقدر . بو دورده ده فه ئودال اراضي فيه يف ، سانسيتو ، سه رف ته نوري اسميله اوچ قسمه منقسمدر . بو اراضيدن هر بري اوزرنده ايكي درلو حق واردي . بري انتفاع ايدن شخصك حقي ، ديكري اراضي صاحبي سه نيورك حقي . برنجيلرك حقنه [انتفاعي صاحبلق Domaine utile] ، ايكنجيسنه [يوكسك صاحبلق Domaine direct] ديورلردي. مطلقيت دورنده روما حقوقنك تأثيريله بو ايكي صاحبدن هانكيسنك حقي حق ملكيت اولديغي مسئله سي حقوق شناسلري علاقه دار ايتمكه باشلادي. اون آلتنجي عصرده حق ملكيت صاحبي، اراضي يي انتفاع ايچون باشقه سنه ويرن سوزره ن سه نيوره عائددر ، ديورلردي . واسالك حقي بر نوع سه رويتود حقنه تشبيه ايديليردي . او دورك مشهور حقوق شناسلرندن (كوپاس ودوموله ن) بو فكرده ايديلر . اون يدنجي عصرده فه ئودال دوردن اوزاقلاشمه نتيجه سنده اولكي فكرك معكوس اولان بر فكر قبول اولندي . اراضي اوزرنده ملكيت عيني زمانده هم يوكسك سه نيورك هم ذي اليد اولان شخصلرك اولديغي فكري ايلري سورلدي .

بالآخره حق ملكيت اراضي فعلاً تصرف ايدنه، اراضي استثمار ايدنه عائد اولديغي فكري ايلري سورلدي. بو اساسي اختلال كبيرده قبول ايتدي . مطلقيت دورنده فيه يف صاحبنك اسكيدن مقبول اولان سوزره نه عرض انقياد ايتمه مراسمي زائل اولمشدي . سوزره ن محكمه سنده اشتراك وظيفه ده اوله مازدي . چونكه سه نيورلرك قضائي حقي قراله كچمشدي. سوزه ره ن شوراسنده اشتراكك دخي معناسي قالمامشدي . سه نيورلرك سياسي رولري تماماً زائل اولمشدي. وسساللرك سه نيورلر ايچون عسكرلك ايتمك وظيفه لري ده زائل اولدي.

چونكه سه‌نيورلر خصوصی عسكر تشكيل ايتمك حقندن‌ده محروم ايدلمشـدی ، معاونت وظيفه‌سی ايسـه كنديلكندن منسی ومتروك اولمشـدی . واسساللرك يكانه وظيفه‌سی يوقارده اسـملرينی ذكر ايتديكمز مختلف بهانه‌لرله آلنان ويركولری ايفادن عبارت ايدی . مطلق مونارشی دورنده قراللر بر قاچ دفعه ملكيت تشكيل ايدن مالكانه‌لره وضع يد ايتمك ايسته‌ديلر ايسه‌ده، پارلومانلرك مخالفتی سايه‌سنده بونی تحقق ايتديرمديلر . مالكانه‌لر مطلقيت دورنده‌ده باقی قالديلر . فقط بومالكانه اوزرنده بيله قرالك يوكسك صاحبلق [domaine direct] حق اولديغی ايلری. سورلدی. بوسايه‌ده قراللره [alleux] لردن دخی ويركو آلمغه يول آچلمشدی. مالكانه alleux صاحبلری چوق اولان ولايتلر قراللرك بوحقنه اعتراضدن خالی قالماديلر . مطلقيت دورينك نهايتنه دوغرو يعنی اختلال عرفه‌سنده فه‌ئوداليته ئولمشدی . فقط دها دفن ايدلمه‌مشدی . بونی دفن ايتمك وظيفه‌سنی اختلال كبير درعهده ايتدی . فقط اختلال كبير فه‌ئوداليته انقاضی اوزرينه اوطورمش مطلقيتی‌ده اولديردی . وهر ايكيسنی عينی مزاره دفن ايتدی. اختلال دورينه كچمه‌دن اول، مطلقيت دورينك حقوق منبعلری حقنده مختصر ايضاحات ويرمك لازمدر .

مطلق مونارشی دورنده حقوق منبعلری .

مطلق مونارشی دورينك حقوق منبعلری شونلردر :

عرفی حقوق، روماحقوقی، وفرمانلر حقوقی، كليسا حقوقی، يوكسك قضائی مؤسسه‌لرك تشريعی مقرراتی .

— ١٥٥ —
عرفلرك تحريروتدوينی.

خاطرلارسكزكه، فه‌ئودال دورده عرفلر غير مكتوب ايدی. بوحقوقی عرفلرك غير مكتوب اولماسندن متولد محذورلردن بحث ايتمشدك .

اون بشنجی عصرك اورتارونده [1453] يدنجی شارل دورنده عرفلرك تحريرايدلمه‌سی امر ايدلمش ايدی ايسه‌ده، بوايشك قوه‌دن فعله چقارلماسی آنجق اون ايكنجی لوئی دورنده واقع اولدی. بودورده، آلتنجی عصرباشلرنده، برچوق ولايتك عرفی حقوقی تدوين اولندی . [1509]ده

اورله‌یان ولایتی‌نك عرفی حقوقی تدوین ایدلدی. 1510 ده پارس عرفلری تدوین اولندی. عرفلری تدوین اصولنه عائد یدنجی شارل طرفندن (1452 سنه‌سنده) صوکرا سکزنجی شارل طرفندن (1497 سنه‌سنده) ایکی فرمان نشری اولنمشدی. بزصوك فرمانك عرفلری تدوین ایچون وضع ایتدیکی اساسلر تخلیص ایتمکله اکتفا ایده‌جکز. عرفلری تدوینك اوچ صفحه‌سی واردی 1 - تحریر، 2 - نشر واعلان، 3 تسجیل:

تحریر: 1 - عرفلر، عرفی تثبیت اولنه‌جق ساحه‌نك، ولایتك، شهرك، قرال طرفندن منصوب باش حاکمی طرفندن تحریر ایدلمه‌لی ایدی.

بو منطقه‌ده‌کی بوتون حاکملر، حقوق شناسلر و معتبران بو خصوصده باش حاکمه معاونت ایتمکله مکلف ایدیلر.

2 - نشر واعلان - بوصورتله تحریر اولنمش عرفلری نشر واعلان ایچون، قرال منطقه‌نك مرکزینه ایکی مأمور کوندرمه‌لی ایدی. بو مأمورلر اوچ صنفك [روحانی، اصیل و اوچنجی صنفك] ممثللرینی و بوتون محلی حقوق شناسلری اجتماعه دعوت ایتمه‌لی ایدی. بو ممثللر اوکنده عرفلر لایحه‌سنك هر ماده‌سی آیری آیری اوقونوردی. رأیه وضع ایدیلیردی. هر صنف آیری رأی ویردی. بوتون صنفلر طرفندن ماده‌ده موضوع بحث اولان قاعده حقیقتاً محلی عرفه توافق ایتدیکی تصدیق ایدلدیکی تقدیرده؛ بوماده‌لرك حاشیه‌سنده [اوچ صنف طرفندن قبول ایدلدی] دیه یازیلیردی.

درحال قرال مأمورلری او آندن اعتباراً بو ماده‌نك مجبوری قانون ماهیتنی اکتساب ایتدیکنی اعلان ایتملی ایدی.

قبول اولنمامش ماده‌نك کنارینه [قبول اولنمادی] دیه یازمالی ایدی. بو منازع فیه ماده‌لر پارلومان طرفندن تدقیق اولنمالی ایدی.

3 - تسجیل - پارلومان منازع فیه ماده‌لری تدقیق ایدییوردی. عرفه موافق بولدیغی تقدیرده ماده‌یی عرف مجموعه‌سنه درج ایدییوردی. عکسی تقدیرده قطعی صورتده بوماده‌یی چیقاریپوردی. بوصورتله بوتون ماده‌لری تثبیت ایتدکدن صکره بتون مجموعه‌یی تسجیل ایدییوردی. تسجیل ایتدیکی کوندن اعتباراً عرفلر مجبوری الرعایه برقانون ماهیتنی اکتساب ایدییوردی. فرانسه‌ده عرفلرك تدوینی آوروپا حقوق تاریخنده مهم برمرحله تشکیل ایدییور. بوعرفلرك مکتوب ومدون اولماسی برچوق نتیجه‌لر تولید ایتدی. 1 - عرفلر تبلر ایتدی. مکتوب و محرر عرفلرك نشو نماسی و تحولی طوردی 2) - عرفلری هیئتلر واسطه‌سیله تثبیت احتیاجی قالمادی. 3 - قرال فرمانی ایله عرف آراسنده ماهیت فرقی قالمادی. هرایکیسی مکتوب حقوق اولدیلر، قانون اولدیلر. 4 - عرفلرك حقوق علمنك آیری برشعبه‌سنی تشکیل ایتدیلر.

حقوق مكتبلرنده روما حقوقی كرسیلری كبی عرفی حقوقی تصنیف وتنظیم ایتمكله مشغول كرسیلر آچیلدی. بوصورتله غیرملی روما حقوقی كبی، ملی حقوق ده مكتبلرده علمی تدقیقات موضوعی اولدی. بوتون عرف مجموعه‌لری تدوینندن برقاچ سنه كچدكدن صوكره یكیدن تدقیق ایدیله‌رك تصحیح واكمال ایدلدیلر. بوكا عرفلری اصلاح اسمنی ویریورلر. Reforme des coutumes.

بوتون مدون عرف مجموعه‌لری آراسنده اك مكملی پارس مجموعه‌سی ایدی. بوعرف مجموعه‌سی پارس ووتانی داخلنده‌كی اهالی ایچنده مرعی عرفلردن عبارت ایدی. پارس عرفلری غایت چابوق بوتون فرانسه‌ده انتشار ایتدیلر. بومجموعه معتدل وحریتپرور اساسلری احتوا ایدییوردی. ونشرندن صوكرا دومولهن وپوتیه كبی زمانك بویوك حقوقشناسلری طرفندن تفسیر ایدلمشدی. اون یدنجی عصرده، باشقه ولایت عرفلرنده معین بر وضعیت، برمسئله حقنده قاعد بولنمادیغی تقدیرده پارس مجموعه‌سنه مراجعت ایتمك عادت اولدی. عرفلر تدوین اولندقدنصكره زمانك مشهور حقوقشناسلری طرفندن عرفلرك احتوا ایتدیكی اساسلر تصنیف وتفسیر اولنمغه باشلادی. مشهور عرفی حقوق و مفسرلری ظهور ایتدی. بوریوس [Boerius] اسمنده برعالم بورژ [Bourges] ولایتنك عرفلرینی تفسیر ایتدی [1508] ؛ شاسانوس chassaneus بورغونیه ولایتنك عرفلرینی تفسیر ایتدی [1523] ؛ دارژانتره d'Argeantré بروتانیه ولایتی عرفلرینه دائر مهم اثرلر نشر ایتدی [1568].

بودورده شارل دهمولهن [Charles du moulin] [1500 - 1566] اسمنده برحقوق شناسی بوتون عرفی حقوقی تدقیق ایدرك عرفی حقوقه دائر متعدد اثرلر یازدی. الكچوق تدقیق ایتدیكی حقوق مجموعه‌سی پارس عرفلری مجموعه‌سی ایدی. دهمولهن ملیتجی و خلقجی بر حقوقشناس ایدی. اثرلرنده فه‌ئودال سه‌نیورلرك وروحانیلرك امتیازلرینه هجوم ایتدی. دهمولهن عصرینك اك بویوك حقوق شناسلرندن بری ایدی. عرفی حقوقدن باشقه حقوقك دیكر شعبه‌لرینه دائردخی برچوق اثریازدی. پارسك عرفلر مجموعه‌سی بوعالمك فكرلرینه توفیقاً اصلاح وتصحیح ایدلمشدی. بوعالم برچوق حقوقی اساسلری تعبیر وافاده ایتمشدر: ناپولیون مجله‌سندن مندرج اساسلردن برچوغی دهمولهن طرفندن ایلری سورولمش اساس وفكرلردن عبارت ایدی. [عرفی حقوقی تصنیف وتفسیرله اشتغال ایدن عالملر آره‌سنده 1523 - 1623] غوی قوقیل Guy goquille ولوازه‌ل Loisel ك اسملری ذكر ایدلملیدر.

بوعالملر عرفلرك برلشدیرمك طرفداری ایدیلر. پارس پارلومانی اعضاسندن [لاموانیون

La moignon] [قرارلر] اسمیله بوتون عرفلری برلشدیرمك یولنده برنجی تجربه‌یی یاپمشدی . اون‌دردنجی لوئی دورنده Colbert بوتون فرانسه‌نك عرفی قانونلرینی توحید ایدرك [لوئی مجله‌سی] اسمیله برقانونامه نشرایتمك ایسته‌مشدی . اوندن باشقه داغه‌سسوده d'Aguesseau ده حقوقك بعض اقسامنی تدوین ایتمشدی . بوتون بوتجربه‌لر قراللر طرفندن فرمان شکلنده نشر اولونمشدی . فقط حقیقی معناسیله فرانسه حقوقی تدوین شرفی ناپولیون دوری حقوق شناسلرینه عائددر .

— ١٥٦ —

فرانسه‌ده مطلق موناریشی دورنده روما حقوقی

دور انتباهده‌كی تجدد جریانینك حقوق ساحه‌سنده تجلیسی . مؤرخین مكتبی ظهوری . بو مكتبك بویوك ممثللری .

اون آلتنجی عصر غرب بشریتنك تاریخنده انتباه و تجدد دوریدر . بو دورده فكر ساحه‌سنده مشاهده اولنان حادثه‌لردن بری آوروپا منورلرینك یونان و روما مدنیتلرینه مناسبتلرنده‌كی تبدلدر . قرون وسطا انسانلری قرون قدیمه مدنیتلرینك ماهیت وروحنی آكلامامشلردی .

قرون وسطاده‌دخی عالملر یونان فیلسوفلرندن افلاطون و آریستونك اثرلرینی اوقورلردی . روما حقوقی بوتون علم مركزلرنده تدریس اولنمقده ایدی . افلاطون و آریستونك فكرلری ، یوستینیان مجله‌سنك اساسلری حقنده عالملر آره‌سنده مناقشه‌لر اولوردی . فقط قرون وسطی عالملرینك قدیم مدنیتلردن قالمه حرثی اثرلره نظرلرنده اساس بر خطا مندمجدی : قرون وسطا انسانلری یونانك فلسفه‌سنی ، علومنی ، رومانك حقوقنی ، فلسفه ، علم و حقوق ساحه‌سنده بشریتك واصل اوله‌بیله‌جكی الك بویوكسك نمونه‌لر كبی تلقی ایدییورلردی .

مثلا ، افلاطون و آریستونك فلسفی فكرلری ، یوستینیان مجله‌سنده اسملری ذكر اولنان حقوق شناسلرك وضع ایتدیكلری اساسلر اونلر ایچون ابدی حقیقتلر ایدی . بشریتك بو فكرلرك بو حقوقی قاعده‌لرك فوقنده ، بونلره مساوی فكرلر واساسلر ایجاد ایده‌بیله‌جكی هیچ تصور ایتمیورلردی . قرون وسطا بشریتك قرون قدیمه‌نك حرثی

آثارینه قارشی بسلهدکلری حس بو آثاری شعورلی بر صورتده تقدیر حسی دکل، بونلره عادتا دیندارانه بر حرمتدن، کورکورینه بر طاپینمهدن عبارت ایدی. یونان فیلسوفلرینی تنقید ایتمك، روما حقوقنك اساسلرینی علمی بر صورتده تحلیل ایتمك، یونان فیلسوفلرینك فکرلرینه، روما حقوقشناسلرینك وضع ایتدیکی اساسلره مماثل وقیمتدهاونلر مساوی فکرلر ایلری سورمك، اساسلر وضع ایتمك امکانی هیچ کیمسهنك خاطرینه بیله کلمزدی.

دور انتباه منورلرینك قدیم مدنیتك، قدیم ملتلرك حرثی آثارینه مناسبتی ایسه بوسبوتون باشقه بر ماهیتی حائز ایدی.

دورانتباه انسانلری قدیم مدنیتلرك روح وماهیتنی بحق آکلامش، بومدنیتلرك یوکسکلکنی بوتون اینجهلکنی تماماً حس ایتمشلردی. قرون جدیده عالملریده قدیم مدنیتلره قارشی مفتون ایدیلر، فقط بو مفتونیت بر پرستشدن عبارت دکل، ماهیتنی ادراکدن متولد شعورلی بر تقدیردن عبارت ایدی. دور انتباه انسانلری ایچون قدیم مدنیتلر واو مدنیتلردن قالمه آثار فوق البشر شیلر دکلدی؛ قرون جدیده انسانلرندن آنجاق سویه عرفانلری یوکسك اولماسیله آیریلان انسانلر طرفندن ایجاد اولنمش بشری دها محصوللری ایدی. عرفان ومدنیت یوکسلدیکی تقدیرده قرون حاضره انسانلری دخی قرون قدیمهمدنیته مساوی بلکه دها یوکسك مدنیت وحرث آثاری یارادابیلهجکنده دور انتباه انسانلری هیچ شبهه ایتمیورلردی.

قرون جدیده بشریتنك سویهٔ عرفانیهسنی، مدنیتنی یوکسلتمهلی ایدی. بونك ایچون هر شیدن اول قدیم مدنیتلر وبو مدنیتلردن قالمه آثار حقنده علمی بر فکر حاصل ایتمك لازمدی؛ بو آثاری علمی بر صورتده تدقیق و تحلیل ایتمك وبو تدقیق واسطهسیلهاسکی مدنیتلرك روحنی، ماهیتنی، عناصرینی، قرون وسطا مدنیتلرینه تفوقنك اسرارینی علماً تثبیت ایلمك لازمدی. بو حقیقتلر وضوح وصراحتله ادراك اولندیقدن صوکرا، علوم وحقوقك هر ساحهسنده جدی تدقیقات یاپمغه باشلادیلر. تدقیقات فعالیتنه ایجاد دوری تعاقب ایتدی. هرساحهده مستقل، علمی وحرثی ایجادلریله تمیز ایدن عالملر، متفکر صنعتکارلر ظهور ایتدی. عمومی تجدد روحی، حرومستقل تدقیق و تحلیل تمایلی حقوق شناسلرهده سرایت ایتدی. متفکرلر، فلسفه علم کلام خادمهسی اولمقله اکتفا ایتمهملیدر، مستقل بر علم اولمالیدر.، دیمشلردی. تجدد طرفداری حقوق شناسلردە، حقوق محکمه خادمی اولمقله اکتفا ایتمهملیدر، مستقل بر علم درجهسنه اصعاد ایدلملیدر، دیدیلر. قرون وسطاده اون ایکنجی عصرده روما حقوقی تدریسنك تعمم وانتشارندنبری، حقوق شناسلر منحصراً یوستینیان مجلهسنده مندرج قواعد واسلری شرح وتفسیر ایتمکله،

یوستینیان مجله‌سنه حاشیه یازمقله اکتفا ایتمشلردی. چونکه قرون وسطا حقوق شناسلری یوستینیان مجله‌سنك احتوا ایتدیکی قواعد واساسلردن دها مکمل بر حقوق تصور ایتمیورلردی. روما حقوقی اونلر ایچون «مکتوب عقل» ایدی. هر دورده، بوتون بشریت و بوتون ملتلر ایچون قابل تطبیق بر حقوق سیسته‌می ایدی. دور تجدده قدر هیچ بر حقوق شناس روما حقوقی اسمنده‌کی قواعد حقوقیه‌یی طوغوران محیطی و بو محیطده یاشایان انسانلرك شرائط حیاتیه‌سنی اوکرنمك، حقوق قواعدینی تاریخی وادبی اثرلر واسطه‌سیله تنویر وایضاح ایتمك لزومنی آکلامامشدی.

سرعتله انکشاف ایتمکده اولان معاصر بشریتك حیاتنه تطبیق ایچون روما حقوقنده مندمج اساسلری انکشاف ایتدیرمك لزومنی‌ده حس ایتمیورلردی. — اون آلتنجی عصرده حقوق ساحه‌سنده بویوك بر فکری تجدد مشاهده اولندی و بو حقوقی تجدد اولا فرانسه‌ده تجلی ایتدی.

اون اوچنجی عصردن بری روما حقوقی فرانسه‌نك بوتون دارالفنونلرنده تدریس اولنمقده ایدی. بوندن ماعدا اسکیسی کبی روما حقوقی فرانسه‌نك جنوب ولایتلرنده عرفی بر شکلده مستعملدی. اون آلتنجی عصرده روما حقوقی متخصصلری ایچنده یکی بر مکتب تأسس ایتدی. اسکی محشیون وشارحین مکتبلری یرینه مؤرخین مکتبی ظهور ایتدی. بو مکتبك مؤسسی آلسیات Alciat ایدی. آلسیات [1492–1550] عن‌اصل ایتالیالی ایدی. ایتالیاده وفرانسه‌ده سنه‌لرجه تدریساتله مشغول اولدی. آلسیاتك فرانسه‌ده اك بویوك شاکرد ومعقبلری مؤرخین مکتبنك اك بویوك ممثللری، کویاس ودونودر کویاس cujas (1522 – 1590) فرانسه‌نك بورژ شهری دارالفنوننده مدرس ایدی. کویاس تدریساتله اکتفا ایتمه‌دی، حقوقه دائر بر چوق اثرده یازدی. مهم اثرلری شونلردر:

1 — مطالعه وتصحیحلر Observationes et emendationes. بو اثرده کویاس متنلری تثبیت ایتدیکی روما حقوق شناسلرینك اثرلرینی وروما قانونلرینی ایضاح ایدییور.

2 — شرحلر commenttaires اسمنده‌کی ایکنجی اثرده کویاس یوستینیان مجله‌سنك مختلف فصللرنده اثرلرندن پارچه‌لر آلنمش پاپینیانوس، پاولوس، موده‌ستینوس کبی حقوق شناسلرك کامل متنلری قالمامش اثرلرینك عمومی شکلنی تثبیت ایتمکه چالیشیوردی. جدی تدقیقات ودوغرو بر اصول تدقیق سایه‌سنده بو عالم بر چوق متنلری دوغری تثبیت ایتمکه موفق اولمشدر. کویاس مؤرخین مکتبنك اك بویوك ممثلی‌در. آشاغیده کوستریلن مؤرخین مکتبنه منسوب عالملرك

تدقیقاتده اساس اتخاذ ایتدکلری قواعدی صراحتله افاده ایدن واعتنا ایله تطبیق ایدن کویاس اولمشدر .

3 — دونو Doneau [1527-1591] شالون-سورساونده دوغمشدر . پروتهستان اولدیغی ایچون دونوبارته‌له‌می قتالندن صوکرا فرانسه‌دن هجرت ایتمکه مجبور اولمشدر . اولا هوللاندیایه قاچمش و اورادن آلمانیایه التجا ایتمش و اوراده وفات ایتمشدر. دونونك مهم اثری [یوس سیویلینك شرحی] اسمیله معلومدر . مؤرخین مکتبنك روما حقوقی تدقیقده اساس اتخاذ ایتدکلری فکرلره کلنجه اواساسلر بروجه آتی خلاصه ایدیله‌بیلیر .

1 — روماحقوقی بوتون عصرده بوتون ملتلرك حیاتنه قابل تطبیق ابدی برحقوق دکلدر .

2 — روما حقوقی معین برملتك ، رومالیلرك ، حیاتنده‌کی اجتماعی تاریخی شرائطك تأثیری آلتنده تشکل ایتمش بر قواعد منظومه‌سیدر .

3 — روماحقوقی قواعدینی آکلامق ایچون روما حقوقنی، روماقانونلرینی تولیدایدن محیطی و بو محیطك شرائطنی آکلامق لازمدر . بوحقوقی تاریخ واسطه‌سیله تنویر ایتمه‌لیدر .

4 — روما حقوقنی اون ایکنجی عصردنبری طوپلانمش شرحلر حاشیه gloses لر واسطه‌سیله دکل ، طوغریدن طوغری‌یه تدقیق ایتمك لازمدر .

5 — تاریخی برملت حقوقنی قاورامق ایچون ، حقوقی آبده‌لردن باشقه تاریخی و ادبی اثرلردن استفاده ایتمه‌لیدر . بو اساسلر بوکون بزه غایت بسیط و بدیهی اساسلر کبی کوزوکیور . حالبوکه مؤرخین مکتبی ظهورینه قدر بوحقیقتلر حقوق شناسلره معلوم دکلدی. بوقاریده ایضاح ایتدیکم وجهله روما حقوقنه [مکتوب عقل] [ابدی حقوق] نظریله باقیورلردی. روماحقوقنك قواعدی لایتغیر ایدی. ابدی حقیقت کبی تلقی اولنوردی. مؤرخین مکتبنك روما حقوقنه نظری ، ووضع ایتدیکلری اساسلر بوتون اوروپا حقوق شناسلرینه بویوك بر تأثیر اجرا ایتدی . بالخاصه آلمانیاده بو فرانسز عالملرینك فکرلری بوتون حقوق شناسلرك رغبتنه مظهر اولدی . فرانسه‌ده بو مکتبك کویاس ودونودن باشقه ، فرانسوا هوتمان Hottman = [سنهٔ ولادتی 1524 در .] وژآق غودفروا jeacques godfoy لر 1582-1652 در . هوتمانده کویاس کبی یوستینیان انستیتوسنی تفسیر ایتدی . غودفروا ایسه ته‌ئودوز مجله‌سنی شرح ایتدی .

روماحقوقنی بواساسلره توفیقاً تدقیق وتدریسه، فرانسز اصولی mosdocendi gallicus، بونك عکسنه حاشیلره اهمیت ویرن اسکی مکتب اصولنه ایتالیا اصول تدریسی mosdocendi italicus . دییورلردی .

فرمانلر Ordonnances

مطلق مونارشی دورنده حقوقك مهم منبعلرندن بری قراللرك فرمانیدر . بودورده قراللرك تشریعی حقی هركس طرفندن تصدیق اولنمشدی . فرانسه قراللری مختلف اسملر آلتنده مجبوری الرعایه قواعدی محتوی امرلر اصدار ایدییورلردی . قرالك تشریعی ماهیتی حائز امرلرینه علی العموم فرمان [Ordonnance] اسمنی ویرییورلردی .

مطلقیت دورنده اصدار اولنان فرمانلرك برچوغی متعدد ماده‌لردن مركب برقانون نامه ماهیتنی حائزدی . بزلك مشهور فرمانلرك موضوع وتاریخ نشرینی كوسترمكله اكتفا ایده‌جكز .

1 — ویله‌ر ـ قوته‌ره Villers _ Cotteret فرمانی ، برنجی فرانسوا دورنده 1539ده نشر اولندی . بوفرمان 1) روحانی محكمه‌لرك قضائی صلاحیتنی تحدید ایدییوردی ، 2) تبرعلره دائر مهم احكامی احتوا ایدییوردی ، 3) دوغوم أولوم نكاح كبی حادثه‌لری سجل دفترینه قیدایتمك اصولنی وضع ایدییوردی .

2 — اورله‌یان فرمانی		1560
3 — روسیون فرمانی	بوفرمانلر تشكیلات محاكمه دائرایدی	1563
4 — موله‌ن فرمانی		1564

موله‌ن فرمانده شخصی بینه‌لر حقنده مهم اساسلر وضع ایدلمشدر . بوفرمانه قدر فرانسه‌ده شاهد بینه‌سی سنده مرجحدی . [شاهد سنده مرجحدر] دییورلردی . موله‌ن فرمان بونك معكوسی اساسی [سند شاهده مرجحدر] . اساسنی قبول ایتدی .

5 — بلوا فرمانی ؛ [1579ده] اداری مسئله‌لره دائر ایدی . دولت اداره‌سنك مختلف جهتلرینه تعلق ایدن بوفرمان باشقه قرارلر میاننده ، روما حقوقنك پارس دارالفنوننده تدریسنك ممنوعیتنی اعلان ایدییوردی .

6 — میشو مجله‌سی [1629] ؛ بوفرمان 461 ماده‌دن عبارت بركوچك قانونامه ایدی . شانسلیه میشه‌ل دوماریاق Michel de marillac طرفندن تحریر ایدلمشدر . حقوقك مختلف مسئله‌لرینه تعلق ایدییوردی . اون دردنجی لوئی دورنده [1643 — 1715] غایت مهم ، كوچوك مجله‌لر ماهیتنده ،مهم فرمانلر نشر اولندی . بونلرك اكثریسی

مینیستر قولبه‌رك تأثیر وتلقینی نتیجه‌سنده نشر واعلان اولندیسه‌ده ، بوفرمانلر بویوك حقوقشناسلرك محصول اجتهادی ایدیلر . بوفرمانلردن‌ده تفصیلاً بحث ایتمه‌یوب اسملرینی ذکرایتمکله اکتفا ایده‌جکم .

1647 ده اصول محاکمهٔ حقوقیه‌یه دائر فرمان ،

1669 ده اورمان وصولره عائد فرمان ،

1670 ده اصول محاکمهٔ جزائیه حقنده‌کی فرمان ،

1772 ده تجارت بریه حقنده‌کی فرمان ،

1781 ده تجارت بحریه قواعدینه دائر فرمان ،

1795 ده مستملکه اسیرلری حقنده‌کی سیاه مجله Codenoir اسمنده‌کی فرمانده نشر اولندیلر .

اون بشنجی لوئی دورنده [1715 - 1774]

1731 ده تبرعلر حقنده‌کی فرمان ،

1735 ده وصیتامه‌لر حقنده‌کی فرمان ،

1745 ده وراثت تمثیل‌مسئله‌سنه عائد فرمان،

1747 ده ساخته‌کارلق حقنده‌کی‌مهم فرمان نشر اولندی .

اون آلتنجی لوئی دورنده [1774 - 1789 حریتپرور ، اقتصاد عالمی تورغونك تأثیریله برقاچ مهم فرمانلر نشر اولندی .

1774 ده تجارت ساحه‌سنده بعض حریت بخش ایدن فرمان ،

1774 ده یول انغاریه‌لرینی الغا ایدن فرمان ،

1776 ده قورپوراسیونلری الغایه دائر فرمان ،

1779 ده قرال اراضیسنده‌کی نیم اسیرلرك آزاد ایدلملری حقنده‌کی فرمان ،

1780 ده اشکنجه‌لری الغایه دائر فرمان ،

1787 ده پروتستانلره حریت بخش ایدن فرمان نشر اولندی .

کوریپورسکز ، افندیلر ، اختلال زماننده ملت طرفندن اعدامه محکوم اولان قرال بعض حریتپرور فرمانلر نشر ایتمشدی . اداره‌ده بعض اصلاحات یاپمشدی . بو جزئی اصلاحات بو حریتپرورلك اون آلتنجی لوئی‌یه خلقك محبتنی تأمین ایچون کفایت ایتمدی. XVI نجی لوئی اسلافی کناهلرینك جزاسینی چکوردی . تاریخك حکم و قرارلری غریبدر : تاریخی و سیاسی شخصیتلر بر فکری ، بر مفکوره‌یی ، بر اصول حیاتی‌ه

برطرز اداره‌یی تمثیل ایدرلر. بومفکوره، بو طرز اداره، بواصول حیاتك سبب وجودی
زائل اولدیغی کون ، جامعه افرادینك اکثریتی طرفندن مضر عد اولنه‌رق زواله محکوم
اولدیغی کون ، او مفکوره ، اوطرز اداره ویاخود اواصول حیاتی ـ خلاصه‌اسکی برحقوق
سیسته‌منی تمثیل ایدن کیمسه‌لرده ، کیم اولورسه اولسونلر ، شخصی تمایللری نه اولورسه
اولسون زواله محکوم تشکیلات وطرز اداره‌ایله برابر شدتله برطرف ایدیله‌جکدر. اختلال
قربانی اولمق ایسته‌مین تاریخی شخصیتلر ایچون ، حکمدارلر ایچون ، یکانه چاره نجات ،
سبب وجودی قالمامش مفکوره‌لری، زواله محکوم مؤسسه‌لری تمثیل ایتمکدن وازکچمکدر.
عصرك وملتك اراده‌سی اوکنده دیز چوکمکدر .